

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODI ASCRÆI

QUÆCUMQUE EXSTANT
GRÆCE ET LATINE,
EX RECENSIONE

JOANNIS CLERICI,

Cum ejusdem Animadversionibus:

Accessere Notæ

JOSEPHI SCALIGERI, DANIELIS HEINSII,
FRANCISCI GUËTI, & STEPHANI CLERICI

Nec non in altero volumine

JOAN. GEORGI GRÆVII

Lectiones Hesiodæ, nunc auctiores, &

DANIELIS HEINSII

Introductio in doctrinam Operum & Dierum;

Cum Indice

GEORGI PASORIS.

*Coll. Angl.
No. Billin.*

Cardogs. Adm. p.

9. Dec. 1703 Mem. Recd.

AMSTELODAMI,

Apud G. GALLEY, Præfectum Typographiæ
HUGUETANORUM.

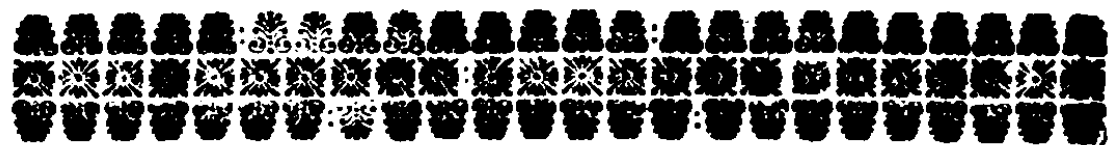
M. DCCI.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the lower left quadrant.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the lower right quadrant.

NOBILI ATQUE ILLUSTRIS

V I R O

CHRISTOPHORO
CODRINGTONO
INSULIS,

QUÆ LEWARDICÆ DICUNTUR,

in Americano Oceano,

P R Æ F E C T O.

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

CUM munificentia Tuâ, VIR ILLUSTRIS, nuper aucta esset exigua mea suppellex libraria; cœpi dispicere ac reputare mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te animum testatum facere possem. Haud ita multò post Hesiodum, curis meis nonnihil illustratum, typis describendum dedi; nec putavi me commodiorem occasionem nancisci posse, quâ Tibi
* 2 gratias

DEDICATIO.

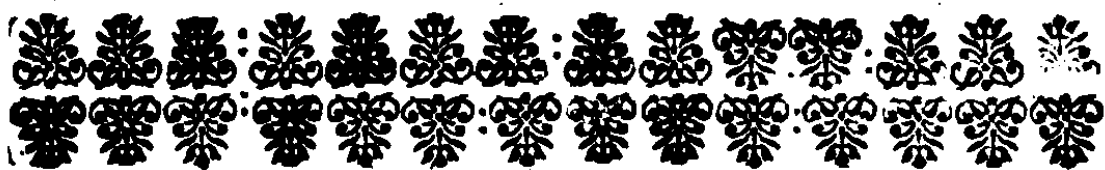
gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lewardicis insulis agentem; ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuæ curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte jucundius Tibi faciat; dum Te hujus sæculi oblitum ad antiquissimas Græciæ origines transfert, & lenissimæ poëseos suavitate demulcet. Nisi scirem Te multò facilius laude digna facere, quàm laudes licet meritas audire; extollerem hîc cùm ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo & Libros & Librorum amantes prosequeris, & quem pulcherrimè, at contra plerumque morem, cum rei militaris peritia conjunxisti. Paucissimi sanè eorum, qui militarem gloriam sequuntur, ullo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitæ eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si objiciamus laudatissimos illos duces Græcos & Romanos, qui non minùs exculti Litteris, quàm bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione evanida & obsoleta, repudiant. At quid dicent, cùm Te, Tuique similes, qui sæculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidæ ignorantie, quâ propemodum gloriuntur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum & me nunc oportet silentio quæ dicenda haberem premere, ne modestiæ Tuæ gravis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus præes, saluum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integrâ valetudine

DEDICATIO.

ne in Europam ac patriam redire optabo; Deumque, quæ pretiosissima mortalibus largitur, eam in Te copiosissimè omnia effundat orabo. Vale.

Dabam Amstelodami, Calendis Januariis, quibus
decimum octavum à Christo Nato Sæculum
inchoatur.

LECTORI

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

PAUCIS dicam, LECTOR, quid in hac *Hesiodi* editione præstare conatus sim, ne te gravioribus fortè occupatum negotiis diutiùs æquo distineam, néve ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cùm ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam*, in gratiam studiosorum adolescentium, interpretatus essem, ut Græcæ Mythologiæ mysteria iis panderem, & notulas in chartam meas conjecissem; fuerunt qui eas edi potius oportere, quàm manu descriptas volitare existimarent. Quibus non gravatim adsenſi, cùm præsertim haberem prælectiones Patris mei *Stephani Clerici*, in *Operum & Dierum* aliquam partem; quibus additis, fermè totus Poëta Aſcræus illustrari poterat. Itaque excerpti, ex paternis schedis, quæ excerpta visa sunt; alia enim multa habebat in usum tironum, quæ necesse non erat in publicam lucem protrahi, cùm præsertim alii pleraque jam præcepissent. Cùm verò integrum Poëma Pater meus non illustrasset, reliqua addidi, ut & pauca quædam in *Clypeum Hercu-*

AD LECTOREM.

Herculis, aut ex meis scriniis petita, aut quæ à viris doctis observata memineram. Fragmenta etiam Latinè verti & tumultuariis notulis illustravi auctiora, in hac editione, curâ doctissimi viri *Joan. Georgii Grævii*. *Hesiodum* ipsum ex ejus editione delumsi, emendatâque multis in locis versione Latinâ, notas *Jos. Scaligeri*, *Dan. Heinsii* & *Francisci Guïeti*, unâ cum nostris, in ima pagina subjeci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectionibus Hesiodeis* vtri eruditissimi, auctioribus & emendatioribus; *Dan. Heinsii Introductione in doctrinam Operum & Dierum*; & *Indice Georgii Pasoris* huic editioni aptato, & obiter multis in locis emendato. Is Index erit Eruditis non inutilis, ad quærenda *Hesiodi* loca; Indoctis verò utilissimus ad intelligenda Poëtæ verba, quamvis varia à doctioribus in eo meritò carpi possint. Hæc omnia si jungantur, non erit cur aliæ editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poëtam intelligere, requirantur. *Heinsii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, & inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, & sunt in iis nonnulla quæ legisse non poenitebit.

Erunt fortè qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phœnicia, antiquissimisque Græciæ historiis; omissis omnibus allegoriis, nisi si quæ fortè manifestissimæ sunt. Verùm singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda, quod om-

A D L E C T O R E M.

nino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset evellenda ; at hoc nunc quidem aggredi non vacat. Serias occupationes & graviora studia ejusmodi amœnitatibus interdum, si Deus vitam & valetudinem concesserit, interpungemus ; eò libentiùs quòd, ut insignis Criticus egregiè dixit, *regnant alibi familiæ & vocabula factionum, opinionones pro sacramento sunt, & fateri posse in melius profici nefas habetur* ; hîc verò sibi indulgere, dissentire ab aliis & errare etiam semper licuit &, nisi fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Seculo à Christo
Nato decimo octavo.*

VIRGO

V I R O C L A R I S S I M O
B Ò N A V E N T U R Æ V U L C A N I O ,

Græcarum Litterarum Profeflori & Interpreti

S. D.

D A N I E L H E I N S I U S .

Non ignoras , *Vir Clarissime* , *Hesiodum* majori olim formâ editum à nobis fuisse : in qua veteres Poëtæ illius Interpretes conjunxeramus. Qua in re præclaram à te nobis operam navatam memini. *Joannis enim Tzetzæ* , Grammatici non planè contemnendi , glossas aliquanto auctiores , singulari quadam humanitate nobis suppeditaveras. Dederamus autem operam tum temporis , ut suavissimos & auro contra non caros , Operum & Dierum libellos illustraremus : quod in iis vestigia veteris illius sanctissimæ Philosophiæ primi observasse nobis videremur , quam *Pythagoras* & *Plato* postea excoluerunt. Quæ res ita grata , ut pote in adolescente , viris maximis tum fuit , ut quam ex scribendi genere extemporaneo , neque elaborato , ne speraveramus quidem , eam nobis ita cumulâtè laudem tribuerent , ut admittere eam vel putiditas vel mera esset inverecondia : quod putarent nova esse omnia , sed quæ antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent. Cùm autem iterum minore hac facie , sine veterum interpretatione , *Hesiodum* sub prælum revocarent operæ , feci quod petebant. Versionem aliorum correxi : quædam etiam in meis emendavi. In quibus non sine admiratione quædam repperi ,
quæ

D E D I C A T I O.

quæ per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cùm nec Græca essent, nec Latina. Ut anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quæ hîc non comparent, mutatione numerorum, quod non rarò accidit typographis, in ætate Tzetza, erat commissus. Ceterùm in reliquis, quæ tum rudi, ut est vetus verbum, Minervâ conceperam, nihil admodum mutandum putavi: ne eam, quæ præcipuè tum placuit, simplicitatem incrustarem. Libuit autem hic te affari, cui & tum partem aliquam illius operis inscripsi, & nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam hujus linguæ peritiâ ignorat, nisi qui est prorsus ὁ βέλων? Agathiam & Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poëtam: ita tamen ut in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, & qui optima virtutis continet præcepta, de novo essem editurus, statim in ipso limine pietatem erga præceptorem profiteri. Ut & hoc quoque inter reliqua Hesiodi præcepta discat juventus. Vale, Vir Clarissime, & me ama.

HESIO.

H E S I O D I V I T A .

*Ex Lili Gyraldi, de Poëtarum
Historia, Dialogo II.*

DE Homero jam satis. A quo non longè abfuit senex, rusticanâ agrestique facie. Jamdudum, inquit Piso, Hesiodum nobis affers. Ipsum, inquam, profectò Hesiodum, quem & aliquo tempore cum Homero floruisse accurati quidam prodidere scriptores, alicubi licèt Cicero noster Homerum longe faciat antiquiorum. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos, Gellio & Seneca & Pausania testibus, uter ætate præcesserit: qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit, & Cyrillus libro primo contra Julianum Cæsarem, centesimo, inquit, l. x. & quinto anno post captam Trojam, Homerum & Hesiodum fuisse dicunt, & reliqua. Tum paullò post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam, quòd Homerus non fuit coætaneus Hesiodi, sed in illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos autem Proca Sylvio, ante scilicet constitutionem Olympiadum. Quæ cum dixissem, nos, inquit Piso, summo pere avemus de te audire, quæ tu assiduâ lectione super hac re annotaveris. Quibus ego, libenter sic agam, inquam, remque ideò altius aliquantò repetam. Porphyrius enim & plerique alii, Hesiodum Homero juniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem. Quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit: Inter Homerum & Hesiodum Poëtam, qui in auspiciis Olympiadis primæ obiit, centum xxx. anni interfuerunt.

Alii

H E S I O D I

Alii eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur. Et Vellejus non damnandus historicus, (tamen quidam infulsè nullum fuisse Vellejum suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.*

Græcum verò si mavultis, hoc est:

Ἡσίودος ὁ Μῆσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκε.

Ἵμνω. νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacō attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum convivium inscribitur, copiosè explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis & Amphidamantis Chalcidenfis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps judicium fuit sententia. Conversi, inquit, sunt ad hujusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modò rectè interpretamur, ὡς φασὶ λέγας, non ὡς φησὶ Λέγης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius & Lesches nomen esse proprium Poëtæ Lesbii) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quæ non umquam ante fuere,
Neve futura retro.*

Tum verò ex tempore respondit Hesiodus:

*Verum cornipedes quando Jovis ante sepulcrum
Festinantes propter palmam plaustra terebant!*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximæ omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium adsecutum. Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: durè enim admodum

V I T A.

dum & inconditè ea vertisse videris. Audite ergo ea Græcè, inquam, non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

Μῆσά μοι ἔννεπ' ὅκῃνα τὰ μήτ' ἐγρόντο πάροιθεν,
Μήτ' ἔσαι μετόπισθεν.

Sic verò Hesiodus:

Ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ Καναχὴ ποδες ἵπποι
Ἄρματα συντρέψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porrò ne & hoc vos lateat, judicem inter Homerum & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in proverbium deducta ostendit, Πανίδας ψῆφος, Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui ineruditè minúsque sapienter judicant. Pulchrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum & Hesiodum ætate fuisse: sed nihil vetat quominus eadem diligentia reliquam ejus Poëtæ vitam, ab Atticis usque litteris (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc à nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à castè & pudicè loquendo deductum videtur, παρὰ τὸ ἥσιν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine à Græcis & Latinis vocatur. Rectè tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patri Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Srephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quàm Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine:

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

Quòd, scilicet Hesiodus, Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; ut liquidò videtur in eo, quod Ἐργα inscribitur, poëmate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagæno Critonis filio natus erat, matre verò Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppressi, cùm unde dissolverent nomina non haberent, in Ascræam Bœotiæ vicum demigrarunt, ubi est
puer

H E S I O D I

puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascræam migravit; ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius Poëtæ Interpres Proclus, & Isaacius Tzetzes, ut qui eam mandunt, vates fiant: unde & Lycophron Poëta eâ causâ δαφνηφόρον vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vescar, & æternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres μαντικήν φυτὸν appellavere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

—— *Venturi præscia laurus.*

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus à gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore!) prædicebant: quod & Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu pulvino subjecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, à δα particula intensiva, & φωνέω verbo: quod *voco* & *cano* significat, quod laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini laurum deduximus, à λα, ut δα, particula intensiva, & *uro*, ut si non voce, at significatu conveniat. Si plura verò
de

V I T A:

de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenii librum *Ἐρωτικῶν*, & Constantini librum xi. de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui lauro gustatâ, haustâque Hippocrenes undâ, repente Poëta prodiit. Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenii & artis esset fortuna, in Deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis ærariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legitis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur, facilius prudentiam ceterâsque virtutes comparare existimantur, quod mores scilicet hominum multorum videant. Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Phrygiæ filiam, & ex ea Stefichorum Poëtam natum. Alii non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos ivisset, eique responsum foret, ut Nemeæ Jovis templum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus, cumque eâ causâ Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in Oeneonem Locridis pervenit, ubi Nemeæ Jovis templum fuerat, ut scribit Thucydides; quo in loco incautus ab Amphiphane, & Gantore Phrygiæ liberis interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagum projectum est: id quod cum occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Phrygiæ filii, sed Ganyctoris Nauclei dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Bœoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt, de illis est facta quæstio.

* *

&

H E S I O D I

& cetera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troilo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitavit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate à delphinis cadaver ad littus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium à delphine in littus cadaver devectum tradunt. Re cognitâ, occisores navigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi Poëtæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumultata:

Ἀσκη μὴ πατρὸς πολυλήϊον, αἰκὰ θανόντιον

Ὅσσα πλεξίπων γῆ Μινυῶν κατέχῃ

Ἡσιόδου, ἧ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέῃ ἐστίν

Ἀνδρῶν κραινομένων ἐν βασιάνῃ σοφίης.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latinè, ut alios versus, nobis exprimis? Ut, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cetera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, utcumque potero: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Ascra quidem patria est: verum morientis

Pugnaces Minyæ condita membra tenent

Hesiodi, cujus supra omnes plurima laus est,

Spectatosque viros judicio sophiæ.

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latinè vertit:

Salve

V I T A.

*Salve cui pubes, tumultusque bis obtigit unus;
Tu sapis Hesiodē, quantum homini sapere est.*

Sed & Aldus ita prius:

*Hesiodē ante alios sōphiā praestantior omnes,
Salve, bis quondam qui puer atque senex.*

Græcum Pindari, si vultis, sic habet:

*Χαῖρε δὲς ἡγήσας, καὶ δὲς πάφῃ ἀντιβολήσας
Ἡσίοδ', ἀνδρώπῳ μέτρον ἔχων σοφίης.*

Verum jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis reperi, attulero super ea in Ἔργῳ verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus verò Stesichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut jam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stesichorum & filiam habuisse Mnaseam nomine, quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, à Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum Poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent, Ἡοίᾱς μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias. quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus jam antè planè meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesiodi esse negavit. At verò Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroïum & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere Heroïdas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Servius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroïbus antè scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulie-

H E S I O D I

rum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥάψωδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At verò Hesiodus ipse, secum Homero in Delo in Apollinem hujusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Mæonidæsq; Poëtæ
Lusimus, inque novis carmen cantavimus hymnis,
Auricomum Phœbum, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque suâ linguâ:

Ἐν Δῆλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ ἢ Ὅμηρος, αἰοῖδοι
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδω,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσόορον, ὃν τέκε Λητώ.

Scripsit item Hesiodus Pelei & Theridis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cujuspian alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stesichorúsque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Medicina. qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod manifestè apparet, cum de victûs ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de fœminis, de temporum connexionem, deque infantium statu differit. Et hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Astronomicôn ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subjunxit:

Sed

V I T A.

— Sed proximus illi

*Hesiodus memorat divos, divumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbémque sub illo
Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
Titanas juvisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultúsque rogavit,
Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque,
Atque arbuta vagis essent quod adultera pomis,
Sylvarumque Deos sacrataque numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quæcumque omnia de Hesiodo legi, vobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquam præteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata in Hesiodum multa. Exstat & apud Græcos proverbium, de iis qui supersenescent, Hesiodia senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit Philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam adstrictamque adeo, ut stridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam; eâ videlicet solummodo causâ, quod de Diis falsa suis carminibus confinxissent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in iis quæ de Diis ab Homero dicuntur, & responsiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmoneus, vel Tantalus, immodera-

HESIODI VITA:

tam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de aliis Poëtis bonis, ut hesternâ die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope divini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideò obrectatoribus illum caruisse accepimus, siquidem iniquas adversum eum controversias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, à Siagro Poëta laceffit, Pindarus ab Amphimane Coo, Simonides à Timocreonte. Nec Virgilio Horatioque nostris, defuere Parones, Mævii, Bavii atque Suffeni, aliique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigan genus nostro hoc tempore non minùs, quàm pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili, quam versificatores & Poëtæ. At de Hesiodo jam satis.

HESIODI VITA

E Fluvii Ursinii Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre , & Pycimede matre natum Olympiade prima , LX. ante Romam conditam annis floruisse , ex scriptoribus cum Græcis , tum Latinis , colligimus. Patria illi Cuma , Æolicarum urbium una , ut Herodotus & Strabo annotarunt. Inde autem ære alieno oppressum patrem Dium migrasse ferunt , Ascræque Bœotiæ vicum petisse ; à quo Ascræum deinde Hesiodum dictum. Ejus mortem , cum senex admodum esset , recitat Plutarchus in Dioclis convivio. Proverbium inde factum , Hesiodea senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio , quod Zeuxippi dicebatur , ex ære positam fuisse , intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Græcorum ,

Ἡσίودος δὲ Ἀσκραῖ ὀρεινάσιν εἶδετο μέσας
Φθελγόμενῃ , χαλκὸν δὲ ἐβιάζετο θυάδι λύσσει
Εὐθεὸν ἱμείρων ἀνάγειν μέλῃ.

Quos Laurentius Gambarà Brixianus ita in Latinum transtulit :

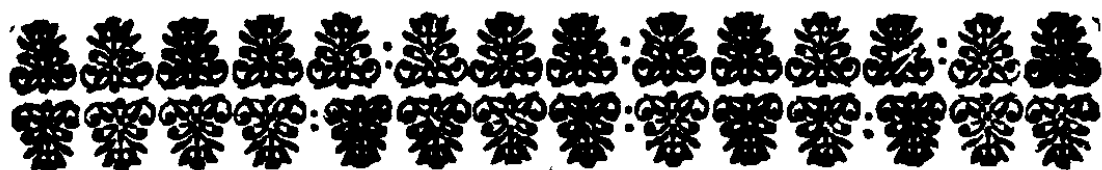
*Hesiodusque choros Ascræus stabat agrestes
Inter , Hamadryadum media sublimis in aula :
Ærea & effigies fundebat ad æthera carmen.*

Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodo statuam æream à Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui & aliam Hesiodo statuam in templo Jovis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus

HESODI VITA.

ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mol-
lissimâ dulcedine carminum memorabilis: otii quie-
tisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita ope-
ris auctoritate proximus, qui vitavit ne in id, quod
Homerus, incideret; patriamque & parentes testa-
tus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, con-
tumeliosissimè.

D E

HESIODI ÆTATE

*Ex Johannis Gerhardi Vossii libro de
Poëtis Græcis cap. II.*

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Græcos
poëmatis Homeri & Hesiodi, sed quando hi vixerint,
Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo juniorem
Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paullò post,
Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderat*) Cicero
putavit. Uti & Porphyrius ac Solinus, quorum ille an-
nis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii
eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse coniectant.
Plurium verò opinio est fuisse æqualem. Ut Varro in
primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Sym-
posiacon & VII. Sapientum convivio, item Philostratus.
In eo dissensu ob plurium consensum, & quæ de
certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, maluimus
nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse exis-
timant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas flo-
ruisse Hesiodum paullò ante primam Olympiadem, re-
gnante in Latio Proca Sylvio, vel quod alii floruisse di-
cunt Olymp. IV, ut est apud Eusebium in Chronicis.
Apud quem etiam legas ad præcedentem Olympiadem
floruisse tum Eumelum Poëtam, qui Bugoniam & Euro-
pam scripsit. Fuerint igitur & Hesiodus & Eumelus
æquales. Nec multum abit Ttetzes, qui Hesiodum re-
fert ad Olymp. XI. Operæ verò est attendere ad id,
quod

DE HESIODI ÆTATE.

quod Hesiodus ipse scribat , suâ ætate Arcturum αἰκρό-
 νυχον in Bœotia exortum fuisse VII. die Martii. unde
 Poëtæ hujus ætas in tantum saltem possit colligi , ut
 error si quis sit saltem intra 70. annos sit constitutus,
 sicuti observat Jos. Scaliger in Eusebianis animadversio-
 nibus, num. M C L V.

Ἐκ τῶν Σειδά.

Ἐκ Suida.

ΗΉσιος Κυμαῖος, νέος
 ὃς κρημίδης ὑπὸ τοῦ πα-
 τρός Δίος, καὶ μητρός Πυ-
 κιμήδης, ἐν Ἀσκρα τῆς
 Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται ὃς εἶ-
 ναι τοῦ Δίος τοῦ Ἀμπελίδου τοῦ
 Μελανώπιδος. ὃν Φασί πινος τοῦ
 Ὀμήρου πατρὸς εἶναι πάπ-
 πον, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι
 Ἡσιόδου τὸν Ὀμηρον. ἑκάτερον
 ὃς ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντοῦ κατὰ-
 γεσθαι. ποιήματα ὃς αὐτῶν ταῦ-
 τα, Θεογονία, Ἔργα καὶ
 Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναι-
 κῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις
 ἐ. Ἐπικήδειος εἰς Βάτραχ-
 χόν πινος ἐρώμενον αὐτῶν. Πε-
 ρὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ
 ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε ὃς
 ἐπιξενωθείς παρ' Ἀντίφω καὶ
 Κπιδίω· οἱ νύκτωρ δόξαντες
 ἀναιρεῖν Φθόρεα ἀδελφῆς ἐ-
 αὐτῶν, ἀνείλον τὸν Ἡσιόδον
 ἄκοντες. ὡς ὃς καὶ Ὀμήρου
 κατὰ πινος πρεσβύτερος. καὶ
 Homero, ut quibuldam videtur, antiquior. Alii eadem

Hesiodus Cumæus. Ce-
 terum à patre Dio &
 Pycimede ejus matre , in
 Ascra, translatus eò, vixit.
 Genus ac familiam illius ab
 Ampelide Dio , Melanopi
 filio deducunt. Quem non-
 nulli Homeri abavum fuisse
 volunt. Ut Hesiodi conso-
 brini filius fuerit Homerus.
 Utrumque autem ab Atlan-
 te volunt oriundum esse.
 Ejus autem hæc sunt poë-
 mata: Opera & Dies, Scu-
 tum, Mulierum Catalogus,
 libris quinque. Epicedium
 Batrachi , quem in deliciis
 habuit. De Dactylis Idæis.
 Alia item multa. Obiit au-
 tem, cum ad Antiphum &
 Ctimum hospes divertis-
 set. Qui cum noctu sororis
 suæ stupratorem tollere se
 existimarent , Hesiodum
 ignari sustulere. Fuit autem
 tempe-

DE HESIODI ÆTATE.

tempestate vixisse autumant. Porphyrus, & alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

ἢ ἄλλως, σύγχρονον. Πορφυρίου, καὶ ἄλλοι πολῆες νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζονται.

*Ex Halicarnassensi
Dionysio.*

Ἐκ τῶν Διονυσίου τῆς
Ἀλικαρνασσεως.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum æquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

HἩσίοδος μὲν γὰρ ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνέσεως ἐμμελῆς.

Velleius Paterculus Hist. lib. i.

Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissimâ dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissimè.

Fabius lib. x.

Rarò assurgit Hesiodus, magnaue pars ejus in nominibus est occupata. tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

DE HESIODI ÆTATE

Ἀλκαίῃ εἰς τὸ αὐτόν.

ΛΟκρίδ' ἐν νέμεϊ σιερώ νέκῳ Ἡσιόδοιο
 Νύμφαι κρηνιάδων λῶσαν ὑπὸ σφετέρων,
 Καὶ τάφον ὑψώσκοντο, γάλακτι ἣ πειμνέες αἰγῶν
 Ἐρράναν, ξανθῶ μιξάμενοι μέλιτι.
 Τοίῳ γὰρ ἢ γῆρι αἰπέπνεεν, ἐννέα Μυσῶν
 Ὅ' πρέσβυς καβαρῶν γασάμεν' λιβαίων.

Η ΣΙΟΔΟΥ

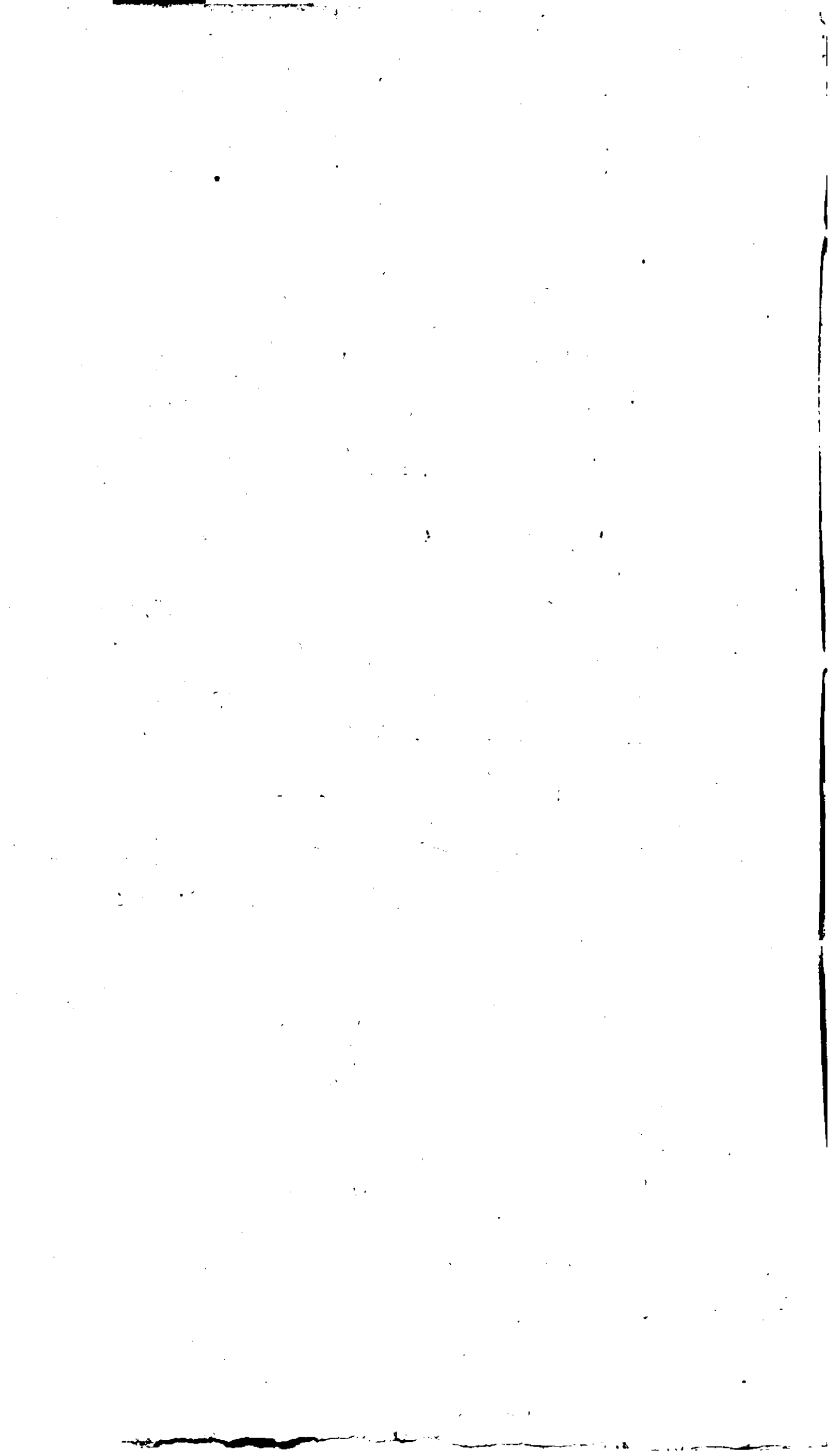
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

N O T . Æ

I N

THEOGONIAM

H E S I O D I.

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γέννητῶν, nam erant alii ἀγγένητοι, ut docet *Hesiodus*, ab initio Poëmatis. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse Θεογονίαν καταλογάδῳ, pro-sâ oratione *Generationem Deorum*; quod fortè additur, discriminis causâ, ne Hesiodea intelligeretur. Vide *Suidam*, in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* & *Hesiodus* inventores fuere *Theogoniæ*, antea Græcis ignotæ. Sic enim loquitur Lib. II. c. 53. Ὅθεν δὲ ἐγγύετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὁμοῖαί τε πινὲς τὰ εἶδεα, οὐκ ἠπιστάτο μέχερ ἔκ πρώτῳ τε καὶ χθὲς, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσιόδον γὰρ ὁ Ὀμηρον ἡλικίῳ πατρεσσιόισι ἐπεσι δοκέω μεῦ περσευτέρης γνέσθαι, καὶ ἔπλεοσι. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ Ἑλλῆσι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ πρῶτας τε καὶ τεχνὰς διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημῆναντες: Unde autem singuli Deorum exstiterint, anve cuncti semper fuissent, aut quâ specie, hætenus ignoratum fuerat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam *Hesiodus* atque *Homerus* (quos quadringentis non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Græcis *Theogoniam*, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & artibus inter illos, & descriptis illorum formis. At ubique *Homerus* & *Hesiodus* quasi jam nota illa describunt, nec videntur ornasse, nisi circumstantiis nonnullis. Sanè numquam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad γ. 211. Interim liquet ex hisce verbis *Theogoniam* verè esse *Hesiodi*, quamvis nonnulli dubitarint, ut docet *Pausanias* in *Bœoticis*, sive Lib. IX. p. 581. Clericus.

A 2

HΣΙΟ

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσάων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖδεν,
 Αἰθ' Ἑλικῶν ἔχουσιν ὄρ' μέγα τε ζάθεόν τε,
 Καί πε πρὸ κρήνῃ ἰοειδέα πῶς ἀπαλοῖσιν
 ὄρχονται, ἣ βωμὸν ἐραθενέ' Κρονίων,
 Καί πε λοεσσάμεναι τέρενα χροά Περμηασοῖο,
 Ἡ' ἱπποκρίλλης, ἥ Ὀλμειῶ ζαθέοιο,
 Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο,
 Καλὰς, ἱμερόεντας ἐπερρώσαντο ᾧ πᾶσιν·
 Ἐνθεν ὄσορ' ἰμῆναι, κεκαλυμμένα ἤερα ποτὶ ᾗ,

NOTE IN HESIODUM.

V Erf. 1. Μουσάων Ἑλικωνιάδων δ' ὄρχώμεθ' αἰεῖδεν] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit versu 116. Ἡ' τοι μὲν πρόπτεα χά' ἔχουσιν ὄρ' &c. *Gruetius.*

1. Ἑλικωνιάδων] Rectè vetus Scholiastes patrias Musas à Bœoto vate invocari observat. *Helicon* mons fuit Bœotix, ita dictus à Phœnicio *hhalik* ἡλίκη aut ἡλίκη *hhalikon*, quæ vox *montem altum* sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib. 1. Chanaanis, Cap. xvi. ubi ostendit plenam fuisse Bœotiam & colonis & nominibus Phœniciis. *Clericus.*

2. Ζάθειον π] *Divinissimum* montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo versabantur; quales Musæ, Oræades, Dryades, Naiades &c. Infra γ. 129. vocat

ἕρτα μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἐναΐδας
 Νυμφέων.

Longos montes Deorum grata habitacula Nympharum. *Clericus.*

3. Ἰοειδέα] Malim μελαίνουρον interpretari, δὲ τὸ ἰῶ ferrugine, quia eo epitheto significatur copia aquæ; quæ non est ἰοειδής, nisi sit profunda, ac proinde copiosa, & perennis, quæ laus est fontis. Ideò *Homerus*, & post eum *Hesiodus* vocant ἰοειδέα πῶτον, id est, profundum. Ideò Poetæ Latini *caruleos* fontes vocant, ut *carula Liriope* dicitur *Ovidio* *Metam.* III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ significatione propriâ vocis, quæ significat quod habet εἶδος, seu *speciem* ἰῶ.

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconiadibus incipiamus canere,
 Quæ Heliconis habitant montem, magnūque divinūque:
 Et circa fontem cæruleum pedibus tene is
 Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
 Atque abluta tenero corpore aquâ Permessi,
 Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
 Summo in Helicone choreas ducere solent,
 Pulchras, amabiles, vehementerque tripudiare pedibus:
 Inde concitata, velata aëre multo,

¶ Non potest autem dici fons speciem habere floris, licet sit floribus cinctus; sed rectè dicitur habere speciem ferruginosam, ad colorem quod attinet. Clericus.

4. Καὶ βωμῶν ἱερῶν τε Κρηναίων.] Non modò in altaribus sacra faciebant, in honorem Dionum, sed & circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. Clericus.

5. Λοισαύδμαί πρὶν αὖ γόα Περμηνοῖο] Εἰδείν τὸ ἐξ ἡ λῶν. Guietus.

5. Περμηνοῖο] Intellige ὕδατι, αὐτῶν, quod in versione exprimerdum fuit. Permessus est Phœniciè פֶּרְמֶסֶס phear-metso, hoc est, puteus aut fons purus, nam Radix פֶּרְמֶס hanc significationem obtinet, apud Arabas Commodior hæc vis derivatio, quàm Bocharti פֶּרְמֶסֶס beer-metso, fons proc illius, nempe, aquarum. Fons est, aut fluvio-lus ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaidem lacum. Vide Strabonem Lib. IX. Clericus.

6. Ἰπποκρήνης] Phœnicè dixeris, ut rectè Bochartus, eodem loco, הַפְּחִיגְרָן happhigran, quod fontem erumpentem sonat, & corruptum in Hippocrenen, ortum fecit fabulæ, quasi esset κρήνη ἵππου fons equi, seu ab equo excitatus. Clericus.

Οἱ λῶν] Phœniciâ voce, הַחֹל מַיִם hhol-majo, dulcis aquis, eodem conjectore. Divinus dicitur, propter memoratam rationem, cum de Helicone sermo esset, ad γ. 2. Clericus.

8. Ἐπὶ ῥῶν ὄντων δὲ πρὸς] hoc est, ἀρχήσαντων. inceserunt, processerunt & similiter. Guietus.

Ἐννύχια σῆχον, περικαλλέας δ' ἄσαν ἰεῖσαι, 10
 Ὑμνοῦσαι Δία τ' αἰγίοχον, ἣ πότνια Ἥρην
 Ἀργεῖν, χρυσεόισι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,
 Κέρην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἣ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἥδ' ἘΠοσειδάωνα γαιήοχον, ἑννοσίγαιον, 15
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλικοβλέφαρὸν τ' Ἀφροδίτην,
 Ἥβην τε χρυσοστέφανον, καλλὴν τε Διώνην,
 Ἡώ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 Λήτω τ', Γάπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον αἰκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, ἣ Νύκτα μέλαιναν· 20
 Ἀλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἑόντων.
 Αἴνυ ποθ' Ἡσίοδον καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν,
 Ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἐλικῶν ὑπὸ ζαθέοιο.
 Τόνδε δέ με πρῶτισσι θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυι Διὸς Αἰγίοχοιο. 25
 Ποιμήνες ἄγραυλοι, κακ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
 Ἰδμεν ψάδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
 Ἰδμεν δ' ὅτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.
 Ὡς ἔφασαν κῆρυι μεγάλα Διὸς δ' ἐκέλευε.
 Καί μοι σκηπτήρον ἔδον, δάφνης ἐκρηγνέειν ὄζον, 30

10. Ἐννύχια] Ne videantur à mortalibus, vel potius ne patesceret mendacium Poëtæ, cui objici poterat numquam conspectas. Eadem de causa, collocat eas in summo Helicone, ubi nemo pernoctabat. *Clericus.*

11. Δία τ' Αἰγίοχον] Suo loco dicemus quare ita vocetur Jupiter, ut & quæ de Mutis, aliisque Numinibus dicenda videbuntur, ubi loquetur Poëta de eorum natalibus. *Clericus.*

16. Ἐλικοβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] Arcuatis superciliis. *Guietus.*

16. Ἐλικοβλέφαρον] Volubilibus palpebris, id est, patam, ut Venerem vocabant Latini. Lasciviæ est indicium nictare frequenter, & signum amantium. *Clericus.*

23. Καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν] Vide versum 660. ἔργον. *Guietus.*

26. Κακ' ἐλέγχεα] Gratulatur sibi Poëta, quòd, cùm Musæ ipsum primùm alloquerentur, conviciis usæ sint, quod est primævæ simplicitatis. *Clericus.*

27. Ἰδμεν ψάδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα] Deabus mendacia tribuere est etiam antiquissimi ævi, quo Deos vix meliores hominibus fingebant; quia omnes Dii, qui maximè colebantur, fuerant homines, ut postea videbimus. *Clericus.*

Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iovémque ægida tenentem, & venerandam Iunonem
 Argivam, aureis calceamentis incedentem:
 Filiámque Ægiuchi Iovis, cæruleos oculos habentem Minervam:
 Phœbiumque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
 Et Themis venerandam, & blandis oculis Venerem,
 Hebénque aureâ coronâ decoram, formosámque Dionen,
 Aurorámque, Solémque magnum, splendidámque Lunam,
 Latonámque, Iapetúmque, ac Saturnum versipellem,
 Terrámque, Oceanúmque vastum, & Noctem atram:
 Aliorúmque immortalium sacrum genus semper exsistentium.
 Quæ olim Hesiódum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub divino.
 Hoc autem me primùm Deæ sermone compellarunt,
 Musæ Olympiades, filiæ Iovis Ægiuchi:
 Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solùm,
 Scimus mendacia multa dicere veris similia:
 Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
 Sic dixerunt filiæ Iovis magni veridicæ,
 Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

29. Ἀρτίπειαι] Diserta. Guietus.

30. Καὶ μοι σκῆπτρον ἰδὼν δάφνης ἱερῆς ὄζον] E'δ' pro ἰδ' ου.
 Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dia-
 logo cum Hesiodo p. 659. Guietus.

30. Καὶ μοι σκῆπτρον ἰδὼν δάφνης ἱερῆς ὄζον] Scholiastes post-
 quam dixit *Heliconem* πολύδαφνον esse, & laurum æquè potuisse esse
 donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt,
 veram ejus rationem reddit hisce verbis: παρὸς ἢ δαφνὴν εὐεργετὶ αὐτὸς
 τὰς εὐθεσιασμούς. Σοφοκλῆς ἐν Κασάνδρᾳ· δάφνην φαζὼν ὀδὼν πλείστον εὐ-
 μα. καὶ Λυκόφρων· δάφνην φαζὼν φοῖβαζεν ἐν λαυμῶν ὅπαι. καὶ τὰ ποιήματα
 δὲ μὲν θεῶν ἐμπνέουσας εἴρηται: quia laurus efficax est ad afflatus crean-
 dos. Sophocles in *Cassandra*: Cùm comedisset laurum, dentes instar
 ferræ in ore concutiebatur. Et *Lycophron*: cùm laurum comedisset, va-
 ticinabatur emittens vocem è gutture. Certè Poëmata Dei afflatu sunt
 effusa. Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cùm ergo
 Laurum sibi traditam dicit *Hesiodus* à Musis sèque ab iis afflatum, perin-
 de est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam
 in rem, paucula ex *Claud. Salmasio* hic apponemus. Sic ille in *Solini*

Δρέψαδ' ἤθητόν. ἐνέπνυσαν δέ μοι αὐδὴν
 Θείῳ, ὥστε κλύοιμι τά τ' ἐσόμενα, πρὶ τ' ἐόντα.
 Καί με κέλονται ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἰόντων,
 Σφῶς δ' αὐτοὺς πρῶτον πε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν.
 Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρυὶ ἢ περὶ πέτρῳ;

Polyhistora p. 609. ubi postquam multis ostendit ῥαψῶδες dictos fuisse
 λῆναι ῥάπην τις φῶδες, quod veluti consueverent varias partes Poëtarum,
 quas canebant, non λῆναι ῥάπην, addit: „Antequam mos ille ῥά-
 „ψῶδων aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtæ
 „hymnos & alia carmina in honorem Deorum à se composita sic pro-
 „nunciare consueverant, cum virga è lauru in manibus. Diceban-
 „tur ἐπὶ ῥάπῃ αἶδεν. Pausanias pag. 586. Lib. IX. seu Boeoticis de He-
 „siodo, qui cum cithara pictus erat: ὕδεν τοι Ἡσίοδω οἰκείον φέρημα.
 „ἦ δὲ καὶ ῥάπῃ καὶ ἐξ αὐτῶν ῥάπῃ ἐπὶ ῥάπῃ δάφνης ἦ δὲ: nequaquam
 fuit proprium Hesiodo gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis eius
 versibus, eum ad lauri ramentum cecinisse. „Intelligit hos versus ex
 „Theogonia, Καί μοι σκῆπτρον &c. Traditum sibi à Musis ex lauri
 „ramo baculum dicit. Tamquam vati futurorum præscio, non tam-
 „quam Poëtæ, datum possumus interpretari, propter illa, ὥστε κλύοι-
 „μι πέρ τ' ἐσόμενα πρὶ τ' ἐόντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum affla-
 tu, non minus ac vaticinandi facultas; imò non erat sine vaticina-
 tione, cum non possent scire Poëtæ gesta apud Deos, aut clam apud
 homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere
 se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit Salmasius: „Lau-
 „rum gestabant & admocebant, qui vaticinandi scientiâ callere vo-
 „lebant, unῆ δαφνηφόροι vates. Asclepiades, in statuam Homeri:

„ Καί σοι σκῆπτρον ἐνυσαύμας περὶ πάντων
 „ Ὀρίζαν δάφνης ἱερὴν ἀκρόμεγα.

Fallitur, ut sæpè Critici, qui non significant unde depromferint quæ
 dicunt. Epigramma est in statuam Hesiodi, quod legitur Lib. IV. An-
 thologiæ. p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐταὶ ποιμαίνονται μεσημβρινὰ μῆλα σε Μῆσαι
 Ἐδρανὴν ἐν κραναοῖς ὕρσιν, Ἡσίοδ' ἔχον.
 Ἐταί σοι σκῆπτρον ἐνυσαύμας περὶ πάντων
 Ὀρίζαν δάφνης ἱερὴν ἀκρόμεγα.
 Δῶκαν δὲ κρήνης Ἑλικωνίδος ἱεθεοὶ ὕδωρ,
 Τὸ πᾶν ἔπειτα πρῶτον ἐκψῆν ὄνυχ.
 Οὐδὲ κραναύμας μακάρων γένος, ἔρξαι τε μολπαῖς,
 Καὶ γένος ἀρχαίων ἡγεφίης ἡθίων.

Ipsa pascentem meridie oves Musa viderunt te in asperis montibus, He-
 siode; & tibi pulcra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri
 sacrum ramentum. Deleverunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam
 volucris eq̃ i prius erupit ungula. Quâ tu satiatas beatorum genus, &
 res gestas cantibus, & genus priscorum descripsisti juvenum. Sed audia-
 mus

*Decerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem
Divinam, ita ut scirem tam futura quam praterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se verò primò & postremò semper decantare.
Sed quò mihi hæc circa querciam, aut circa petram?*

mus *Salmasium*: „ *Pausanias* de virga laurea accepit, cum qua *Ve-*
„ *teres* Poëtæ carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea
„ *ῥαψῳδοὶ* imitati sunt, qui aliena pronunciarunt. Nam & hi virgam è
„ lauro tenebant, cum carmina recitarent ex aliquo Poëta. Cetera apud
ipsum legentur. *Clericus*.

32. Θείῳ, ὡς τι κλύομαι πῖ τ' ἰσότημα, ὡς τ' ἴοντα] *Nothum.*
Gruetius.

32. Τά τ' ἰσότημα ὡς τ' ἴοντα] Poëtice, nempe, est *μαρτυρίας*
genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exstaret integer Liber VII.
Strabonis! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione Pieriæ, cum
legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅπ τὸ παλαιόν,
οἱ μάλιστα καὶ μουσικῶν εἰργάζοντο: olim *vates exercuisse & musicam*. *Cle-*
ricus.

34. Σφᾶς δ' αὐταῖς πρῶτον δὲ καὶ ὑστερὶν αἶν' αἰείδω] *Imitatus Horatius*
Lib. I. Ep. I.

Primâ dicte mihi, summâ dicende Camœnâ,

Macenas &c. Clericus.

35. Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα ὡς δρυὶ ἢ ὡς πέτρῳ] Hoc est, ὡς πὶ δρῦ
σκοπῇ, subintellige λέγονται. *Gruetius*.

35. Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα ὡς δρυὶ ἢ ὡς πέτρῳ;] Hoc est, quid hæc
ad rem, quam aggressus sum? ut rectè Scholiastes. *Homerus* paullò
aliter hanc *Parœmiam* profert *Iliad. X. v. 126.* ubi *Hector* de inani-
bus sermonibus, quos *Achillem* laturum non fuisse, si ad eum adis-
set, suspicatur:

Οὐ μὲρ πως νῦν ἴσιν δ᾽ ἀπὸ δρυὸς, ἔσθ' ἀπὸ πέτρης,

Τῷ ὀαρίζεσθαι, ἅπτε παρθένῳ ἠϊδιός τι,

Παρθένῳ ἠϊδιός τι ὀαρίζεσθαι ἀλλήλοισιν.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confa-
bulari, ut virgo & adolescens, virgo, inquam, & adolescens, confabu-
lantur. Volunt Scholiastæ ortam loquutionem ex veteri fabula, quâ
homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris
sermones præbebat, adeoque inanes sermones signari. At non video
quâ locis *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sensus est is quem dixi-
mus. Crediderim potiùs petitum adagionem ex iis, qui aggressi mon-
tem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aber-
rarent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confir-
mationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssææ Y. v. 163*
cùm rogasset *Penelope* *Ulysssem*, quem non agnoscebat, unde esset,
addit:

Τιῷη, Μυσάων δρχώμεθα, ταῖ Διὶ πατρὶ
 Ὑμνοῦσαι πέμπου μέξαν νόον ἐντὸς Οὐλύμπου,
 Εἰροῦσαι, πᾶ τ' ἐόντα, πᾶ τ' ἐασόμενα, πρὸτ' ἐόντα,
 Φωνῇ ὁμηροῦσαι· ἦ δ' αἰκάμαι· ῥέει αὐδὴ
 Ἐκ σωμαίων ἡδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς 40
 Ζηνὸς ἐργασίῳ, θεῶν ὅπῃ λειοέεσσι
 Σκιδναμένη. ἡχεῖ ᾗ κάρη νιφόμεν· Οὐλύμπου,
 Δώματα αἰθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσαν ἱεῖσαι,
 Θεῶν γὰρ αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν αἰοιδῇ
 Ἐξ δρχῆς. ἔς Γαῖαν καὶ Οὐρανὸς ὄρουσ' ἐπικτον, 45
 Οἷτ' ἐκ ἧ ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἑαίων.

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐστὶ παλαιφάτης, ἐστὶ δὲ ἀπὸ πίττης.

Non es enim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, Homerus alludit ad memoratam fabulam; sed is sensus neque alteri loco Homeri, neque versui Hesiodi aptari potest. Clericus.

36. Τιῷη Μυσάων δρχώμεθα] Τὸ τιῷη hic age, agendum significare videtur. Sed hic omnino scribendum videtur, ποίνων Μυσάων δρχώμεθα. hoc est, ἀπὸ τῆς Μυσάων δρχώμεθα. Hesych. ποίνων ἀπὸ τῆς. Hunc locum respexisse videtur. Guicetus.

39. Ὀμηροῦσαι] Συμφωνῶσαι. ex ὁμός & ἄρα ὁμήρης compositum videtur. Unde ὁμηρεῖν, hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesych. ὁμηρεῖς, ὁμῶς, συμφωνῶς. Sed τὸ ὁμηρεῖς simplex videtur. Ab ὁμός, ὁμήρω, ὁμηρεῖς. quare & τὸ ὁμηρεῖς unde ὁμηρεῖν συμφωνῶ simplex fuerit fortè. Hesych. ὁμηρεῖσαι, ὁμοφωνῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. &c. Guicetus.

39. Ὀμηροῦσαι] Hesychius: ὁμηρεῖν, συμφωνεῖν. Ὀμηροῦσαι, τὸ συμβολῆσαι ὁμοφωνῶσαι, ὁμῶς λέγουσαι. Ὀμηρεῖν, ὁμῶς εἰρμῶς (l. ἀρμόζου) συμφωνεῖν, hoc est, concinere, ex ὁμῶς simul & ἱρῶ, dico. Hinc credibile est nomen factum Ὀμήρῳ, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius Melesigenes, sed concentor, quasi Musarum, dictus est. Nomen ei inditum fuerat Melesigeni, à fluvio Melese, qui non procul à Cumis Æolicis fluit, & ad quem eum mater Critheis pepererat, ut docet Herodotus, in ejus vitâ, Cap. III. Idem oculorum usum amisisse eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguâ Cumæâ Cap. XIII. Ὀμηρον dictum, id est, cecum. At vehementer suspicor opinionem de cæcitate Homeri fictam à Cumæis, quòd nomen ejus perperam ex Lingua sua interpretarentur, solent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine Hippocrenes, de quo diximus, colligere est. Profectò multò verisimilius est, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum esse, quàm ex infortunio. Clericus.

40. Γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς] Hoc est, summâ voluptate afficitur cœli regia. Poëta passim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus

O tu, à Musis ordiamur, quæ Iovi patri
 Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
 Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,
 Voce concinentes. illarum verò indefessa fuit vox
 Ab ore suavis. ridet autem domus patris
 Iovis valde tonantis, Dearum voce suavi
 Dispersâ. resonat verò vertex nivosi Olympi,
 Domus immortalium. hæc verò immortalem vocem emittentes,
 Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilenâ
 Ab exordio, quos Tellus & Cælum latum genuerunt,
 Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

bus inanimis, ut significant maximam esse rationem dolendi, aut lætandi, & quæ vel ipsa inanima, ut solet dici, movere possit. Theognis initio, cùm alia de Apollinis natalibus dixisset, hæc habet:

————— ἐγλάσσε δὲ γαῖα πλώρη,
 Γήνησεν δὲ βαθὺς πόντος ἄλως πολιῆς.

Risit magna terra. Lucretius ad Venerem Lib. I. v. 8.

————— tibi suaves dadala tellus

Submittit flores, tibi RIDENT æquora ponti.

Ad quem versum, vide quæ collegit Dion. Lambinus. Clericus.

44. Θεῶν γένος, καὶ πᾶ ἐξῆς] Probè animadvertendum hîc signari tria genera rerum, I. Terram & Cælum, quæ ante omnes Deos, qui Hesiodi ævo maximi habebantur, fuerant: II. Deos ex hisce genitos, οἳ τ' ἐκ τ' ἐξῆς Θεοὶ δωτέρης γένος, qui Dii ex hisce geniti sunt datores bonorum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab Hesiodo Dii, quòd nomen denegatur Cælo & Terræ, sùntque veluti prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos significat hoc versu Hesiodus: Διὸς παῖδες αὐτὶ Ζῆνα, Θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν, hoc est, secundo loco Jovem, qui est Rex Deorum, qui nunc potissimum coluntur, & hominum. Qui vivebant Hesiodi ævo, & superioribus aliquot ætatibus, duplicem hunc dumtaxat ordinem Deorum norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem relatorum; si altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius reperiebant, quàm Cælum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ultrà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adeò obscurata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vulgò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequentibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob oculos ponentur. Clericus.

46. Οἳ ἐκ τ' ἐξῆς] Hoc est, ἐκ τέτων. hoc est, οἳ τ' γῆς καὶ τ' ἡ-
 γατοῦ ἐκγονοὶ διενδῆς. Gmetus.

47. Διὸς

Δούπερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν;
 Ἀρχόμεναι δ' ὑμνοῦσι θεαὶ, λήγασαί τ' αἰοιδῆς,
 Ὅσον φέρ' ἄν τις ἐστὶ θεῶν, κρείττε' τε μέγιστον.
 Αὐθις δ' ἀνθρώπων τε γῆρ', κρείεων τε γυναικῶν,
 Ὑμνοῦσαι, τέρπασσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρυι Διὸς αἰγιόχοιο.
 Ταῖς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε παῖρ' ἐμὴν γείσα
 Μνημοσύνη. γαυνοῖσιν Ἐλδύηρ' μεδέεσσα,

50

47. Δούπερον αὖτε Ζῆνα] Subintellige κλείεσι. *Grietus.*

48. Ἀρχόμεναι δ' ὑμνοῦσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς] Νόον. scribend. λήγασαί τ' αἰοιδῆς dicentes, subintellige quàm sit præstantissimus &c. *Grietus.*

52. Μῦσαι]. Primùm videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cùm omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est *Musas* invenisse Eloquentiam ac Musicam, artésque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, ex argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur v. 27. hujus Poematis.

Ἰδὼν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὄμνεις,

Ἰδὼν δ' εὖτ' ἰθὺλαὶ ἀληθείας μυθήσασθαι.

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. At v. 60. fuisse novem puellas:

ἧσιν αἰοιδῆ.

Μέμβεται. ἐν σήθιασιν ἀκηδία θυρῶν ἐχούσας,
 quibus cantio c rdi est & quæ habent animum sine curis. v. 65.

ἱερὰ τιν' δὲ Διὶ τόμα ὅσων ἔϊσα

Μέλπονται πάντων π νόμους κ' ἥσια κεδνὰ

Ἀθανάτων κλείουσιν.

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniumque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicissantibus, dictas esse *Musas* ab inventione; nam, Phœniciâ Linguâ, *Νῦν μοῖσα* est inventrix. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliâque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*, quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ fixerunt eas inventrices Poëticiæ Deas esse; quo honore etiam mactati sunt inventores aliarum artium. Pater *Musarum* dicitur Jupiter, quòd primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phœniciâ est,

nam

Secundò rursum Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipientesque canunt Deæ, & finientes carmen,
Quàm sit præstantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porrò & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filia Jovis ægida habentis :
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,

nam Gen. IV. 20. 21. Jabal dicitur pater Scenitarum & Nomadum. Jubal verò cytharâ & organo canentium; hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu Memoria, κατὰ ὡσεὺς ποσειδάων, dicitur earum mater, quod memoria suppeditet materiam poematum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cum Memoria sit dumtaxat persona poetica, quæ numquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Prosopopœis. Clericus.

Ibidem. Οὐλυμπιάδης] Ita dictæ Musæ, quod circa montem Olympum diu versatæ essent, in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui aliquoties hoc repetit, ut v. 68.

Αἱ τὲρ ἴσαν ὡς Οὐλύμπου, ἀγαλλόμεναι ὅπῃ κελεύει.

Quæ iverunt tunc ad Olympum superbiētes voce pulchrâ, Clericus.

53. Τὰς ἐν Πιερίῃ] Hæc est patria puellarum, quas Poëtæ immortalitati consecraverunt. Pieria nomen est montis & regionis ei subiectæ, atque ad Thermaicum usque finem porrectæ; quâ Thessalia ad septentriones clauditur, Macedonia ad austrum. In ea etiam Pimplæus mons Musis sacer. Hinc dictæ Musæ Pierides, potiori jure quàm Heliconiades, Olympiades &c. unde enim potius cognomen duxissent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus, finitimarum orarum incolas in admirationem sui rapuerunt? Illinc eas ad se evocat Hesiodus, initio Operum & Dierum:

Μῦσαι Πιερίῃθεν ἀειδῆσι κλείουσαι,
Διῶπι, καὶ τῇ ἱγῆϊ.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in descriptione Macedonia: hic Musarum PARENS DOMUSQUE Pieria. Si Phœniciis litteris hanc vocem scribamus, פריה, inveniatur in ea significatio puteorum (nam פ & פ miscentur passim apud Orientales) vel fertilitatis; quam non respuit regionis situs, aliquot fluviis rigatæ. Vide Tabulas Ptolemæi, & Livium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. Clericus.

54. Γενεῖσιν Ἐλᾶδης ἐν μεδύσαι] Γενεῖσιν interpretatur Scholiastes γονιμώτατα τόποις fertilissima loca. Malim βενεῖς interpretari, seu colles, pro quibus Æoles dixerunt γανεῖς, ut urbs Argos illis erat ἄργος. Ita vocem interpretatus est Laur. Valla, apud Herodotum Lib. IV. Cap. XCIX.

Λησμοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηρέων.
 Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσχετο μητιέτα Ζῶς,
 Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῃ εἰσπαβαίνων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνι αὐτὸς ἔλω, πρὶ δ' ἔτρεπον ὄρεσι,
 Μηνῶν Φθινόνων, πρὶ δ' ἤματ' πολλ' ἐπελέσθη,
 Ἡ δ' ἔπεκ' ἔννέα κέρως ὁμόφρονας, ἧσιν αἰοιδῇ
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσιν αἰκηδέα θυμὸν ἐχέσας,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κερυφῆς νιφόεντι Ὀλύμπῳ,
 Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματ' ἀκαλά.
 Παῖρ δ' αὐτῆς Χάριτες, καὶ Ἰμερὸς οἰκὶ ἔχουσιν,
 Ἐν θαλίῃς ἐρετλὴν ἧ Διὸς σῶμα ὅσας ἐῖσαι,

55

60

65

XCIX. ubi τ' γενὸν τ' Συνακὸν, vertit *jugum Syniacum*, ex re ipsa, nam fuit illic collis, cui erat impositum templum Minervæ. Pausanias in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθηνᾶς Συνακτὸς ἐπὶ κερυφῇ τ' ἄκρῃ: Templum Minervæ Syniadis est in vertice promuntorii. Nam Eleuther mons est, ita vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apollinis filio; unde & dictæ Eleuthera, urbs ad eum montem sita. Phoeniciis litteris scribas γηθηγ halethir, quæ vox altam speculam sonat, à γηγ halah ascendit & γηθour speculatus est; quod optimè in montem quadrat, in quo speculatores solebant collocari, qui de adventu hostium monerent.

Scholiastes hic habet: ὁ δὲ Ἐλευθέρης ὄνομα πόλιός ἐστι τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς τῆς πόλεως ἔπος ἀνομοσμήν, ἢ Ἀπόλλωνος καὶ Διὸς καὶ Ποσειδῶνος: Eleuther est nomen urbis Boeotiae, à quodam Rege ejus urbis sic dicto, filio Apollinis & Æthusa filia Neptuni. Ἐλευθέρας, alii vocant urbem, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Boeotios. Vide Stephanum Byzantium, in hac voce, & quæ ad eum Luc. Holstenius & Abr. Berkelius. Pergit Scholiastes: ἐστὶ δὲ καὶ ὄρος, ὡς φασιν, ἐκ' ὀνόματι τῆς Ἡρώς: est etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroi. Fortè ita dicta, ob causam allatam, pars aliqua Cithæronis montis, ad cujus radices sitæ erant Eleuthera. Pausanias in Atticis p. 72. Ἐλευθερῶν δὲ ὡς μὲν ἐπὶ τείχεος. ὡς δὲ καὶ οἰκίων ἱερείων: δηλὸν δὲ τέτοις ἐστὶ πόλις ὀλίγον ὑπὲρ τῆς πεδίας πρὸς τὴν Κιθαυρῶνι οἰκισθεῖσα: Eleutherarum cum muri, cum adium erant vestigia, (cum loca visibam) quæ manifestò ostendunt urbem conditam fuisse paullo supra planitiem ad Citharonem. Vide not. ad γ. 329.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit Scholiastes, post alios, id non majoris esse ponderis debet, quàm quod addit: ἔτι δὲ λέγεται ὅτι ἐκείνῳ Διόνυσος τῆς μανίας ἐπαύσατο καὶ Ἐλευθερώθη: sic etiam dicitur, quod illic Bacchus desit furere & morbo liberatus est. Fingebant Græci Heroas & fabulas, ut ex sua Lingua originem nominum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequuntur de ratione, ob quam He-

siodus

Oblivionemque malorum, & solatium curarum.

Novem enim ei noctes mistus est prudens Iupiter,

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.

Sed cum jam annus exactus, circumvoluta verò essent tempestates,

Atensibus exactis, diēsque multi transacti essent,

Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen

Cura est, in pectoribus securum animum habentibus,

Paululum à summo vertice nivosi Olympi,

Ubi ipsis splendidique chori, & ades pulchræ.

Iuxta vero eas Gratia & Cupido domos habitant,

In conviviiis: amabilem autem per os vocem emittentes,

fidus matrem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. Καὶ τὴν δὲ δῆξαν ἀποσάπλον τῇ ἑαυτῆς πατρίδι, λέγει ὅτι ἐξῆλθοντο πατρὶς οὐ τῇ Πατρὶς, ἢ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐν Βοιωτίας ἦν: idque gloriam addens patriæ suæ, dicit genitas quidem esse Musas in Pioria, matrem verò illarum à Bœotia fuisse. Clericus.

55. Ἀμπανυγὶ π μνημοσύνην] Μνημοσύνη, μνημοσύνη. Gaietius.

58. Περὶ δὲ ἔργων ἄρα] Hoc est, ἀεὶ ἔργων ἰσχυρῶς, hoc est, ἀεὶ ἐνέργειαν. Gaietius.

58. Ἀλλ' ὅτι δὲ ῥ' ἐμνήστε ἔλιν] Hoc est, ferme annus, decimo mense Lunari exacto. Clericus.

Ibidem. Περὶ δὲ ἔργων ἄρα] Hoc est, circumacta sunt tempestates, nam hoc propriè significat ἄρα, nec nisi serò duodecimam partem dici significavit. Vide Jos. Scaligerum de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & Ger. Joann. Vossium in Etymol. ad vocem Horæ. Adde & hoc exemplum ex Horatii Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Jupiter:

———— qui res hominum ac Deorum.

Qui mare & terras, variisque mundum Temperat HORIS;

Hoc est, ut habet Vetus Scholiastes: anni partibus, vere, æstate, autumnus, hyeme. Crediderim ἄρα primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatum ad quodvis tempus; omnino enim ἄρα videtur λῶν ἔργων οὐκ, lucere. dictum. Clericus.

59. Περὶ δὲ ἡμετέρας πάλιν ἐπὶ λέγει.] Phœnices etiam dies vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Lat. dies multos annum esse putant, & ad Gen. XL, 4. Clericus.

60. Κάερε ὁμῶς φρονέας] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum corripitur, ut supra μὲν προπαῖς Ἡελίου. Gaietius.

62. Τυτθόν] Huc refer τὸ ἢ δὲ ἔπεκ' εἰνὴ δὲ. Gaietius.

64. Πὰρ δὲ αὐτῆς χάριτις καὶ ἡμῖν] Τὸ π hic decit. Gaietius.

69. Ἀρ-

Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδνὰ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσσαν ἰεῖσαι.
 Αἱ τὸτ' ἴσαν πρὸς Ὀλύμπον ἀγαλλόμεναι ὀπίκαλῃ,
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ. πρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνέουσας· ἐρχοὺς δ' ποδῶν ὑπὸ δ' ἄπ' ὄρωρ',
 Νηιομήδων πατέρ' εἰς ὃν, ὃ δ' ἔρχαντο ἐμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἢ δ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρτει νικήσας πατέρεσσι Κρόνον. ὃ δ' ἔκαστα
 Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφεραδε πρᾶς.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσοι αἶιδον, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι,
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκγεγαῖται,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη δ' ἢ δ' πρὸ φερεσάτη ἐσὶν ἀπασέων.
 Ἡ μὲν γὰρ βασιλεύουσιν αἶμα' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
 Ὅνπνα πμήσσει Διὸς κῆρυι μέγαλοιο,
 Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν δ' ὅππ' γλώσση γλυκερὴν χεῖρσιν ἑέρσιν,
 Τῷ δ' ἐπεὶ ἐκ σώματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δ' ἐν νύκτι
 Πάντες ἐς αὐτὸν ὄρωσι, Διὸς κείνου γένεας

70

75

80

85

69. Ἀμβροσίῃ μολπῇ· πρὶ δ' ἴαχε] Scribendum videtur: πρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα ὑμνεύουσας. *Gruetius*.

71. Ὁ δ' ἔρχαντο ἐμβασιλεύει.] Hic est absurda mixtura, ut diximus, veteris doct. iuxta de Deo; Deum enim in cœlo singulari ratione habitare credebant prisca mortales, nec sine causa. Itaque cum Græci Jovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in cœlo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliæ monte, veluti prioris opinionis obliti non minùs frequenter domum Jovis in Olympo nivoso ponunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscant, cum notione veri Dei: ita Olympum cum cœlo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliæ, nunc quasi de cœlo. Nisi hæc teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quæ in Poëtis occurrunt. *Clericus*.

74. Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφεραδε πρᾶς.] Scrib. ἀθανάτοις διέταξε νόμοις, καὶ ἐπέφεραδε πρᾶς. ἐπέφεραδε, hoc est, ἐπινοήσε, commentus est, invenit. Hesych. ἐπιφροσάδα, ὑπονοήσας ἢ ἐπινοήσας. *Gruetius*.

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι] Quia quæ nobis cordi sunt ea sæpe respicimus, ideo adspicere aliquem perinde est ac illi favere. Sic loquebantur

Canunt omniumque leges, & mores venerandos
 Immortalium celebrant, amabilem autem per os vocem emittentes.
 Illa tum ibant ad Olympum exsultantes voce pulchrâ,
 Immortali cantilenâ: undique verò resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: jucundus verò à pedibus strepitus exultabatur,
 Euntium ad patrem suum. ille autem in cœlo regnat,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hæc sanè Musæ caneant, cœlestes domos incolentes:
 Novem filiaë magno è Jove prognatæ:
 Cliòque, Euterpeque, Thaliáque, Melpomenéque,
 Terpsichoréque, Eratóque, Polymniáque, Vraniáque,
 Calliopéque: hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoraturæ sunt Jovis filiaë magni,
 In lucem editumque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus verò verba ex ore fluunt suavia: ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus

tur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiastes hic habet. Clericus.

84. Γλυκερὺν χεῖρσιν ἔρστω] Hoc est, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os implevisse melle. Vide Olympiodorum, initio ejus vitæ. Clericus.

85. Διακρίνομεν δίκας] Disceptatorem litium, ea enim de causâ primùm Reges electi, ut judices controversiarum essent. Deinde ex judicibus facti sunt Domini. Sic Deïoces Medorum regnum invasit, ut narrat Herodotus Lib. I. Vide vss. 88, & 89. Dionysius Halicarn. Ant. Rom. Lib. V. p. 336. καὶ ὁρῶντες ἅπαντες πόλιν ἑκάστην ἐκαστοῦ βασιλέως, καὶ ὡς ἂν τὴν βασιλείαν ἔθνη διαποικίως ἀλλὰ καὶ νόμους τε καὶ ἰδιότητας πατρῴας καὶ κρητῆρας ὡς βασιλεὺς ὁ δικαιότατος τε καὶ νομιμώτατος, καὶ μηδὲν ἐκδικατοῦμεν τῶν πατρῴων. δηλοῖ δὲ καὶ Ὅμηρος δικαιότατος τε καὶ καλὸν τὸ βασιλεῖς, καὶ δίκαιοι πόλιν. καὶ μάλιστα πόλιν διέμεναι ἐπὶ ῥητοῖς ποῖν αἱ βασιλεῖς διοικῶμεν καὶ ἡ Λακιδαιμόνιος. ὁρῶντες δὲ πᾶσι τοῖς ἐξουσίαις πληροῦσθαι, καὶ νόμοις μὴ ὀλίγα χρῶμεν, ταῖς δὲ αὐτῶν γνώμας καὶ πολλὰ διοικῶντες, διακρίνομεν, ὅταν τὸ πρῶτον οἱ πόλιν κατελύσαντες τὰς βασι-

Ἰθείησι δίκησιν· ὁ δὲ αἰσφαλέως ἀγορεύων,
 Ἀλλὰ τε καὶ μέγα νῆκ' ὀπισημόως κατέπαυσε.
 Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 βλαπτομένοισι ἀγορήφι μετάτρεπα ἔργα τελευτᾷσι
 90 Ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν.
 Ἐρχόμενον δὲ αἰνὰ ἄστυ, θεὸν ὥς, ἱλασπόντα
 Αἰδοῖ μειλιχίῃ· μὲν γὰρ πρέπ' ἀγομένοισιν·
 Οἷά τοι Μυσίων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μυσίων καὶ ἐκηκόλες Ἀπόλωνος
 95 Ἄνδρες αἰοῖδοι ἔασι· ὅππ' ἔχθονα καὶ κηφαιαί·
 Ἐκ γὰρ Διὸς βασιλῆες. ὁ δὲ ὄλεος ὄνῃνα Μῆσαι
 Φιλάωνται γλυκερή οἱ δὲ σῶμαί· ῥέει αὐδή.
 Εἰ γάρ τις καὶ πένθ' ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
 Ἀΐεται κροδίλῳ αἰαχήμενός, αὐτὰρ αἰεδὸς
 Μυσίων θεράπων κλέια πρεσβύρων ἀνθρώπων
 100 Ὑμνήσῃ, μάκροφ' τε θεὸς οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Αἶψ' ὅγε δυσφρονέων ὀπλήθεται, ἔδ' ἐπὶ κηδέων
 Μέμνηται· τοχέως γὰρ παρέτρεπε δῶρα θεῶων.
 Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δὲ ἱμερόεσσαν αἰοιδίῳ.
 Κλείετε δὲ αἰθινάτων ἱερὸν γῆρ' αἰὲν ἐόντων,

90

95

100

105

βασιλείας καὶ τὰ πολιτεύματα: Initio urbes omnes Graecae Regibus parebant, nisi quod illi non barbaricā licentiā dominabantur, sed secundum leges et mores patrios, regnum exercebant; optimusque Rex habebatur, qui esset iustissimus et legum servantissimus, nusquam discedens ab institutis patriis; id quod ex Homero etiam liquet, dum Reges vocat juris tractatores. Diu regnatum est, certis conditionibus, sicut apud Lacedaemonios, sed postquam aliquot eorum coeperunt abuti potestate et in rebus administrandis rariùs leges, quàm suam libidinem sequi, plerique Graeci rei radio affecti regiam Reip. formam aboleverunt. Clericus.

88. Ἐχέφρονες] Subintellige εἰσὶ. Guilelmus.

89. Μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν] Nempe, eos qui alienum invaserant, quos auctoritate suâ & persuasione, potius quàm poenis, ad id restituendum adducebant. Populi consentientis erat poenas infligere, non Regum. Clericus.

93. Οἷά τοι Μυσίων] Scribe, Τοῖς Μυσίων. vel τῶν Μυσίων. Etiam μυσίων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. ῥομφίαν αἰνέουσιν. Guilelmus.

95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κηφαιαί] Malim, χθονί. Guilelmus.

97. Γλυκε-

*Rectis judiciis. hic autem securè in concione verba faciens,
Statim etiam magnam contentionem sciè dirimere solet.
Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
Damno affectis in foro res iterum integras restituant
Facile, mollibus alloquentes verbis.
Incedentem verò per urbem, tamquam Deum, venerantur.
Reverentiâ blandâ: eminet verò inter ipsos congregatos.
Tale Musarum ingens munus hominibus.
A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
Viri cantores super terram & citharædi:
Ex Jove verò reges. Ille verò beatus, quemcūque Musæ
Amant: suavis ei ab ore fluit vox.
Quòd sit enim quis luctum habens recenti dolore saucio animo
Tristetur, animo dolens, Poëta verò
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum
Meminit: citò enim deduxerunt eum aliò dona Dearum.
Salvete natæ Jovis, date verò amabilem cantilenam. (tium,
Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper existen-*

97. Γλυκερὴ οἱ δὲ πρὸ γέροντος ῥίη αὐδῆ] Hæc imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, Iliad. A. 7. 249.

Τῇ καὶ δὲ γλώσσῃς μέλιτι γλυκίων ῥίη αὐδῆ.

E cujus lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

99. Ἀΐηται καρδίῳ ἀπαρχίδου] Hoc est, ξεγώνηται. Guilielmus.

99. αὐταῖς αἰοιδῆς,

Μησιῶν θεράπων κλέια ποτιέριον ἀνθρώπων

Υμνήσῃ, καὶ τὰ ἐξῆς.] Hæc quoque imitatus ex Homero Hesiodus. Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse eum cytharâ canentem, Il. I. 7. 189.

Τῇ ὅτε θυμὸν ἱππεύει, αἰεὶ δὲ δὲ ἄρα κλέια ἀνδρῶν,
quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt Hesiodum recentiore Homero fuisse, ut plerorumque fert sententia. Multis hac de re egit Claud. Salmasius, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & seqq. Ed. Ultrajectinz. Clericus.

103. Παρίτεται δὲ ἄρα θεῶν] Sub. αὐτὸν. Guilielmus.

105. Κλείει ἀθανάτων] Hoc est, per me, δὲ ἑμῶν. Poëtæ omnes invocant Musas, orântque ut canant quod ipsi postea dicunt, quòd

Οἱ Γῆς ἐξεγόνοντο καὶ Οὐρανὸς ἀστερόεντες,
 Νυκτὸς καὶ θνοφερῆς, ὅς θ' ἀλμυρὸς ἔτρεφε Πάντες.
 Εἶπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γόνοντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείρατος οἶδμα πύων,
 Ἄστρα τε λαμπεύοντα, καὶ ἔρσενος Διὸς ὕπερθευ,
 Οἳ τ' ἐκ τ' ἐγόνοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.

110

Ὡς τ' ἄφεντος δάσσαντο, καὶ ὡς πρῶτος διέλοντο,
 Ἡ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπυχον ἔχον Ὀλύμπου.
 Ταῦτά μοι ἔσπετε Μῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, πρῶτον γένετ' αὐτῶν.

115

Ἦτοι μὲν πρῶτα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαῖα Διὸς ἔρσηντος, πάντων ἔδ' ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντες Ὀλύμπου,
 Τάρταρος τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς Διουδείης.

se habeant quasi *ὑποθήκας* Musarum, hoc est, vates qui canant dictata à Musis, non à se inventa. Theocritus vocat Poëtas *Μουσάων ὑποθήκας*, Musarum sacros vates. Idyll. XVI. 28. Clericus.

Ib. αὐτὸν ἰόντων] Hoc est, *semper futurorum*, non æternorum, sive initio & fine carentium, nam postea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendunt. Clericus.

106. Οἱ γῆς ἐξεγόνοντο καὶ τὰ ἐξ ἧς] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex cælo & terra nati, hoc est, cœlestes & terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Styx, Furia, &c. 2. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout variè spectantur. Clericus.

115. Ἐξ ἀρχῆς.] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I. 1. Clericus.

116. Ἦτοι μὲν πρῶτα] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita & addititia videntur. Sic Ἔργα incipiunt à v. 10. ὅτε ἀέρος μῦθος ἦτορ ἐείδων γένετο. Guetius.

116. Χάος γένετ'] Hoc est, cœlum, aër, aëris vastitas, immensitas quæqua versum, spatium universum. Guetius.

116. Πρῶτα Χάος γένετ'] Phœniciâ, seu Hebraicâ Linguâ dixeris: *בְּרֵשִׁית יְהִי תְהוֹמוֹת וַאֲבֹהוֹת* *breschith jehi thohou vabohou*, nam Χάος est *thohou vabohou*, hoc est, inmensum inane; ὅτι τ' χαίεν, *hiare*: quia vasa vacua *hiare* dicuntur. Perinde ergo est, ac si Hesiodus diceret fuisse tempus quo nihil erat eorum quæ videmus, quod cum Mosica

Qui Tellure prognati sunt, & Cælo stellato,
 Noctēque caliginosa, quosque salsus nutrit Pontus.
 Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
 Et flumina, & Pontus immensus, æstu furens,
 Astrāque fulgentia & cælum latum supernè:
 Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
 Utque opes dividerint, & quomodo honores distinxerint,
 Atque quomodo primum multa juga habentem tenuerint Olympum.
 Hac mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes,
 Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.

Primò omnium quidē Chaos fuit, ac deinde
 Tellus lata, omnium sedes tuta semper
 Immortalium, qui tenent juga nivosi Olympi,
 Tartarāque tenebricosa in recessu terræ spaciōsæ:

Mosaïca rerum genesi consentit. Clementinarum Homiliarum Scrip-
 tor interpretatur quidē ἡρώτο, quasi dixisset Hesiodus ἡρώτην, ge-
 nitum est Chaos, sed est inanis argūtia. Allato hoc Hesiodi loco, ita
 loquitur Homil. VI. §. 3. τὸ δὲ ἡρώτο δηλον ὅτι γεννηθὲς ὡς γλυτὴ ση-
 μαιὶν, ἢ τὸ αἰεὶ εἶναι ὡς ἀγνώστῃ: factum fuit clarum est significare ele-
 menta, ut genita, ortum habuisse, nōn semper fuisse ut ingenita. Sed si
 hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua geni-
 tum Chaos dixisset. Dicenti enim factum est, illico objicitur, à quo?
 Nihil enim fit, sine factore. Clericus.

117. Γαῖ' ἀρύστηρⓈ] Γαῖα. Guietus.

117. Γαῖ' ἀρύστηρⓈ] Terra etiam prima fuit, secundum Mosē.
 Clericus.

Ib. Πάντων ἔδης ἀνθρώποις αἰεὶ Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἐξῆς] Nempe, Dii
 quos memorat primum fuere in terra, deinde benevolentiam ac famam
 hominum in cælum sublatis. Clericus.

118. Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσιν ἄρην] Hic versus est supposititijs. Guie-
 tus.

118. Οἳ ἔχουσιν ἄρην νεφέωντος Ὀλύμπου] Ita dictus is mons, ut Phœ-
 niciē loquar, בו עולמים כי quia in illo sunt æterni, olamim-bo, unde
 factum בלע עולמו olympo, sive Ὀλυμπος. Passim in eo describit Hesio-
 dus αἰὼν ἰόντας, sive αἰωνίους θεούς. Clericus.

119. Τάρταρος τ' ἡρώτη] Τὸ ὑπὸ τῷ γλῶττιⓈ ἔστι Ζεὺς. Guietus.

119. Τάρταρος τ' ἡρώτη] Unā cum Terra fuit Tartarus, quia fin-
 gitur esse

— μυχῷ χθονὸς ἀρυοδίνης,

Ἡδ' Ἐρ[Ⓢ], ὃς κάλλιπ[Ⓢ] ἐν αἰθανάταισι θεοῖσι.

120

Λυσιμελὴς, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων

Δάμναται ἐν στήθεσι νόον ἢ ᾧφρονα βελανύ.

Ἐκ Χάε[Ⓢ] δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγγύοντο.

Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε ἢ Ἡμέρη ἐξεγγρόντο.

Οὓς τέκε κλυομένη, Ἐρεβ[Ⓢ] Φιλότητι μεγείσα.

125

Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ

Οὐρανὸν ἀσπερόενθ', ἵνα μιν ὦπ' πάντα καλύπτῃ,

Ὅφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἔδ[Ⓢ] ἀσφαλὲς αἰεὶ.

in intimo recessu lata terra. Vide & infra γ. 717. & seqq. Si Phœniciis litteris scribas תרהתרה tarahhtarabb, derivabitur ea vox à radice Hebraïca & Arabica תרה tarabb, quæ significat molestiam creavit, & longè amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraïca Lingua, est superlativi loco; quæ optimè conveniunt Tartaro, qui simul molestissimus locus & à cœlo remotissimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanus conjecit. Ideò ipse Hesiodus γ. 841. τέταρτος γαίης habet ad significandum remotissimum terra locum, ad quem ionitus tonitruum pervenit. Clericus.

120. Ἡδ' Ἐρ[Ⓢ]] Hoc est, rerum concordia, ἢ ἡ χρῆμα ἀρμονία, generationis causa. ἢ πῶς interpretantur. *Quietus.*

120. Ἡδ' Ἐρ[Ⓢ]] Hac voce Amor signatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere est. Is Amor ἀφροσύνη, describit vim omnium genitricem, cui Hesiodus tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est & pænè evanidum vestigium nature melioris, hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine Veneris describit Lucretius Lib. I.

Quæ mare navigerum, quæ terras frugiferentes

Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantium

Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc Hesiodi locum imitatus est Aristophanes, in Avibus, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licet absurdè aves loquentes inducat, attamen antiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χά[Ⓢ] ἡ Νύξ, Ἐρεβός τε μέλαινα πρῶτον, ἢ Τάρταρος ἑνός.

Γῆ δ' ἡδ' αἴρ, ἡδ' ὕψος ἡ. Ἐρεβός δ' ἐν ἀπείροσι κόλποις

Τίττε πρώτῃσι ὑπὸ Νύξ ἢ μελαρόπιδος ὄν,

Ἐξ ἡ ἀφροσύνης ὅπως ἔβλαπεν Ἐρως ὁ πρῶτος, ἢ πᾶσι ἔξ.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra verò neque aër, neque cælum erat. Erebi verò in infinito sinu parit primò Nox, nigris alis prædita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tempestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absurdè Hesiodus δημοτικῶς διώκειν posteriorem Chao facit: non meliùs Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur.

Æternam

Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium
Ex Chao verò Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
Ex nocte porro Ætherque & Dies progenerati sunt:
Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
Tellus verò primum quidem genuit equalem sibi
Cælum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegeret,
Utque esset beatis Diis sedes tutatempere.

Æternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

121. Λυσισμῆς] Hoc est, πρὸ μελήματι λύνω, πρὸ φραγίδος. ἀ μὲ-
λων, μὴ cura, ut ἀ βέλων βέλων, βέλων βέλων, πῶλον πῶλον &c. ἀ μὴ λυ-
σμοιλή. Gaietius.

123. Ἐκ χαίῃ δ' Ἐρεβός π μείλαμα π Νύξ ἐξήλοτο] Ἐρεβός tene-
bræ. Nox præcessit diem. Gaietius.

123. Ἐκ χαίῃ δ' Ἐρεβός π μείλαμα π Νύξ ἐξήλοτο] Antequàm quidquam esset, erat ἡνὲρ boreb, aut ἡνὲρ erbo, hoc est, tenebra, sive nox, quod docet etiam Moses. Ac sanè nox est tantum absentia lucis, lucæque nondum conditæ, tenebras esse oportuit. Hæ personæ masculini & foemini sexûs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque sunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de con-
nubiis, & consanguinitate Personarum harumæ poëticarum, sed hîc est in memoriam revocandum. Clericus.

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἰθήρ] Lux & dies successerunt Nocti, ἐν γὰρ τῇ νυκτὶ ἔρῳ μὲν τ' αἰέρε. Gaietius.

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἰθήρ π καὶ Ἡμίση ἐξήλοτο.] Voce Αἰθήρ cre-
diderim hîc non summam partem aëris, sed αἰθρίαν intelligi, hoc est, serenitatem; quæ unâ cum Die ex tenebris nata dicitur, quod fue-
riat post tenebras. Aptius jungitur serenitas cum Die, quàm æther, qui nocte obscuratur; estque æquæ cum ea conjunctus, ac cum die. Clericus.

126. Γαῖαν δ' οἱ πρῶτον μὲν ἐγένετο ἵσον ἑαυτῇ Οὐρανὸν ἀστερόεντα ἵνα μὴ πᾶσι πάντα καλύπτῃ] Sic & Moses post Terram Cælum forma-
tum docet. Clericus.

127. Ἴνα μὴ πᾶσι πάντα καλύπτῃ] Hoc est, circa omnia, circa omnes partes suas. Gaietius.

128. Ὅφρ' εἴη μετακίρσασθαι θεοῖς ἰδίοις] Subintellige ὁ ἀρχόντος. Gaietius.

128. Ὅφρ' εἴη μετακίρσασθαι θεοῖς ἰδίοις ἀσφαλὲς αἰεὶ] Postquàm, nimi-
rum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mor-
tem demum, transferendi erant. Clericus.

Γέναντο δ' ἔρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλας
 Νυμφέων, αἱ ναίουσιν ἀν' ἔρεα θηασήεντα.

130

Ἡ δὲ καὶ ἀτρυγέτον Πέλαγος τέκεν οἶδμα πρῶτον,
 Πόντον, ὅπερ φιλόπτητος ἐφ' ἡμέρας αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῷ δὴνθηῖσα, τέκε' Ὀκεανὸν βαθυδίνην,
 Κοῖον τε, Κρέιον δ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετὸν τε,
 Θείαν τε, Ρείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβην τε χρυσοσέφανον, Τηθύϊ τ' ἐρατεινῇ.
 Τὰς δ' μετ' ὁπλότατος ἤματα Κρόνον αἰκυλομήτης,

135

129. Θεῶν χαρίεντας ἐναύλας] Hoc est, ἐνδιαστήματα. Hesych. ἀν-
 θεῶν, οἰκητήρια, ἐνδιαστήματα, ἐναυλιστήρια. *Gruetius.*

130. Νυμφέων] Τῶν Ὀρειῶν ἀνηρόων. *Gruetius.*

131. Ἀτρυγέτον πέλαγος] Hoc est, πρὶν θάλασσαν. mare notum sci-
 licet, hoc est, mare mediterraneum, parvum &c. maria præter Ocea-
 num. *Gruetius.*

129. Γέναντο δ' ἔρεα μακρὰ

131. Ἡ δὲ καὶ ἀτρυγέτον Πέλαγος.] Terra primùm erat aqua-
 bili superficie, & aqua, quæ levior est, undique testa; ut ergo ter-
 ra existeret nonnullis in locis, hinc à Deo excavatæ valles, illic sub-
 vecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Mo-
 ses, nec contradicit Hesiodus; nam tum demum fuit mare à terra
 discretum, cùm loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret,
 cùmque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus
 qui

— * ipse tener mundi concreverit orbis,

Tum durare solum & disciudere Nerea ponto

Cœperit, & rerum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ὀρέων καὶ πελάγους, à Phœnicibus acceperant;
 quibus ἡ bar, aut bor, est mons, ἡ phœleg verd alveus in quem
 aqua derivatur. Ἀτρυγέτον, quod adlitur, malim interpretari ex si-
 gnificatione radicis τρυγία, quæ apud Hesychium occurrit, & signifi-
 care dicitur ξηραίνω exsiccō, quàm sterilem. Aptius certè epitheton
 est maris. Τρυγία autem videtur esse propriè ξηραίνω πρὸς τὴν πύξιν
 siccare ad faciem usque, unde ποστὸν quidvis exhaustre significavit. Ea-
 dem de causa, crediderim Homerum vocasse αἰθέρος ἀτρυγέτον Iliad. O,
 425. quia numquam pluvias demittere prorsus desinit. Attamen
 † Eustathius ignem etiam ἀτρυγέτον dictum contendit, quod vix pu-
 to, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicetur mare ἀτρυ-
 γέτον, hoc est, cujus πύξιν seu infimam aquam nemo vidit, nemo
 videbit, sive inexhaustum. Clericus.

132. Πά-

† Virgil. Eclog. VI, 34. † Il. O. p. 1003, Ed. Rom.

Genuit præterea montes altas, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde
 Cælo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
 Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
 Theumque, Rheumque, Themiumque, Mnemosynenque,
 Phœbenque aurea corona insignem, Tethymque amabilem.
 Hos verò post natu minimus natus est Saturnus vaser,

132. Πόντος] Hoc est, *βαθυ ὕμν*, *βάθος ὕμν*, τὸ βάθος, appositivè. *Gaietus*.

132. Πόντος ἀπὸ Φοινίκης] Intelligit mare internum, cujus nomen Phœnicio more scribere possis *פּה-ני-ת* *pha-nitha*, quod solenni mutatione *θ* in *δ*, est in eo terminatus, nempe, amplissimus Asiæ tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Hellesponto, ad septem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus*.

133. Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Oceanum, h. e. mare ignotum. *Gaietus*.

133. Ὀκεανὸν ἐνθάδε τὴν Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Non repetemus Terram & Cœlum quasi personas à Poëta induci, figurâ consuetâ omnibus Linguis; at notandum Terram propiorem Cœlo factam peperisse Oceanum, quando ex terris sublati defluxere aquæ in profundissimas valles quas nunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus* in suo Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim vulgò notum Oceano terras ambiri, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus *פּה-חג* *phog*, hoc est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum *פּה-חג* *phog*, quod & *circulum* sonat apud Chaldaeos, ut liquet ex Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*, quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dicebatur etiam *Ὀγυγία*, quod similis Hebraico *אגגן* *aggan*, aut Chaldaico *אגגן* *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum *Bochartum*. *Clericus*.

134. Κοῖνὸν τε καὶ μὲν ἐστὶν] Hæc partim sunt nomina virorum & mulierum, partim personarum poëticarum, quales sunt *Θύμης* & *Μνημοσύνης*, *Justitia*, & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cœli & terræ liberos, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memoriam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen ex terra primos homines formasse. *Clericus*.

137. Κόσμος ἀγλαΐατος] Magnificum nomen. *פּה-חג* Phœnicibus dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit filio Cœli; nec malè *radius*, ex Phœnicia Linguæ Analogia, dixeris *filium cœli*. *Clericus*.

Δεινότατοι παίδων θαλερόν δ' ἤχθηρε παῖα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἤτερ ἔχοντας,
 Βρόντιν τε, Σπερτίην τε, καὶ Ἀργίην ἀβελμόθυμον. 140
 Οἱ Ζῆνι βρόντιον τ' ἔδωκαν, τόξ' αὖτε παραμυόν.
 Οἱ δ' ἡ τοι τὰ μὴ ἄλλα θεοῖς ἐκαλίμιοι ἦσαν,
 Μῆν' δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον, ἕνεκ' ἄρα σφέων
 Κυκλοτερὲς ὀφθαλμὸς εἰς ἐπέκειτο μετώπῳ. 145
 Ἰχθύς τ' ἡδὲ βίη καὶ μηχανὴν ἦσαν ἐπ' ἔργοις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἐξεγρόντο,
 Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμαι, σὺν ὀνομασσί,
 Κοττός τε, Βελιάρεώς τε, Γύγης δ', ὑπερύφανα τέκνα.
 Τῶν ἐκατὴν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰσάοντο. 150
 Ἀπλάσιοι κεφαλῇ ἧ ἐκάστω πεντήκοντα

139. Γαίης] Ἡ γῆ scilicet ἐξ ἀρσῶ. *Gruetius.*

139. Κύκλωπας] Hoc est, ut egregie Sam. Bochartus in Cham. Lib. I. c. 30. צִי־רִיב וְצִי־לֹוֹב viros Chet-loub, viros finis Lilybætanæ, qui fuere antiquissimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. *Clericus.*

141. Οἱ Ζῆνι βρόντιον τ' ἔδωκαν.] De hac re postea. *Clericus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον.] Hoc est, κατὰ τὸ ὄνομα ἐπώνυμον, hoc est, è re datum. an ἐπώνυμοι? id est, è re nomen habentes. *Gruetius.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν] Ineptè ex Græca Lingua nomen illud vetustius deduxerunt Poætæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui oculum unum rotundum in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur θεοῖς ἐκαλίμιοι, Diis similes, hoc est, σεβαστέοις ἀνδράσι καὶ ἀγατοῖς τὰς Εὐαίαν ἐκτίσασιν, venerabilis viris, qui primi Græciam colonis instruxerunt; Θεὸς enim, apud antiquissimos Græcos, significabat propriè non naturam æternam, sed eximiam ac venerandam, ut εὐλαβίαν elabim, apud Hebræos; & hominibus supra vulgus evectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remanserunt semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanæ præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis θεός, Hesiodum perperam interpretatus, Crates emendari volebat Poëtam, & versui

Οἱ δ' ἡ τοι τὰ μὴ ἄλλα θεοῖς ἐκαλίμιοι ἦσαν

hunc

Sævisſimus inter liberos: floridum autem odio proſequæbatur paren-
 Porro genuit & Cyclopes ſuperbum cor habentes, (tem.
 Bronténque, Steropénque, & Argén forti animo præditum:
 Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
 Qui ſanè per alia Dæis ſimiles erant,
 Unus verò oculus media poſitus erat fronte.
 Cyclopes verò illis nomen è re erat, eò quòd ipſorum
 Rotundus oculus unicuius inerat fronti:
 Robùrque & vires, & deli erant in operibus.
 Alii rursus è Tellure & Cælo prognati ſunt,
 Tres filii magni, & prævalidi, non nominandi,
 Cottùſque, Briareùſque, Gygèsque, ſuperba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpébant
 Indomitæ: capita verò unicuique quinquaginta

hunc ſubſtituebat:

Ὁ δὲ ἐξ ἀθανάτων θεῶν τῶν ἐν οὐρανῷ ἀδίωντων.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline in-
 teremti dicerentur. At Θεός, antiquiſſimis temporibus, immorta-
 lem naturam non ſignificabat, ſed eximiam in ſuo genere, quo fa-
 ctum ut omnia eximia dicerentur divina. Fortè Θεός propriè *admirabi-*
lem ſignificavit, unde Ἰνίομαι *admiror*. Ἰνός *admirabilis*. Apud
 Chaldaeos, ܫܫܬܐ shehab ſonat *admirari*. Clericus.

146. Ἰχθὺς τ' ἡδὲ βῆλ] Hinc deſumptum eſt τὸ κερῖος κ' βῆλ Aſchy-
 li, ſeu potius ex interioribus: κ' κερῖος ἡδὲ βῆλ. Ibid. ἐκ' ἱερῶν ſub-
 intellige αἰῶν. *Quietus*.

146. Μαχαναί] Hoc eſt. machinationes, quales multæ in fabro-
 rum officinis. Significat *Hefiodus* Cyclopas non modò viribus, ſed &
 arte pollentes fuiſſe. Clericus.

149. Κέρτιος π κ' πὲ ἰχθ] Videntur fuiſſe tres latrones antiquiſſi-
 mi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus im-
 perabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia
 ſingulis tributa ſint. Terribilia ſunt horum nomina, ſi Phœniciis
 litteris ſcribantur. ܟܪܬܐ Ket, & additâ terminatione Græcâ Κέρτιος,
faſtidioſum & *vixatorum* ſonat. ܒܪܝܬܐ ܝܪܝܐ briah jiri eſt *creatura time-*
to. ܓܘܓ gog denique ſignificat *ducem improbum*, ſi interpretemur ex
 Arabica radice ܐܓܐܓ agag. Idè ab *Hefiodo* dicuntur εἰς ὀνομασίαι, hoc
 eſt, *deuotioſi*, malè *ominati* nominis. Clericus.

151. Ἀΐμασι] Malim interpretari ad quos impunè accedere non
 liceret, quàm *magnos*; ita ut vox deducatur ex α privativo & πλά-
 ζειν *adpropinquare*. Clericus.

Ἐξ ὧμων ἐπέφικον ὅππῃ θάραοῖσι μέλεσσιν.
 Ἰγρὺς δ' ἀπλάθῃ, κρατερή, μεγάλῃ ὅππῃ εἶδῃ.
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἐξεγρόντο,
 Δεινότατοι παίδων, σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ 155
 Ἐξ ἀρχῆς. καὶ τ' μὲν ὅπως τις πρῶτα γρόντο,
 Πάντας ἀποκρύπτασκε, καὶ ἐς Φάθῃ σὺν ἀνέσκε,
 Γαίης ἐν κούρῳ κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανός, ἡ δ' ἐντὸς συναχίζετο Γαῖα πελώρη,
 Στεινομήνῃ· δολίλῃ γ' κακῇ ἐπεφράσατο τέχνῃ. 160
 Αἶψα γ' ποιήσασα γυῖον πολὺν ἀδάμανθον,
 Τόξῃε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπεφράδε πασι φίλοισιν.
 Εἶπε γ' ἰατρύνουσα, φίλον τεπεμήνῃ ἦτορ.

152. Ἐξ ὧμων] Hic versus supposititiuus videtur. *Guietus.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ] δ' delendum. *Guietus.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ.] Cum pater horum dicatur Coelum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Coeli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Coeli. Hi homines cum fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Idem *Hesiodus* patre inimico usus esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γρόντο. Πάντας ἀποκρύπτουσα.] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed forte per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Coeli à Poëtis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κούρῳ] Procul, in locis abditioribus, confidere jubebant juvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἱερῶν καὶ πάντων γαίης, ἐν obscura latibulis terra, v. 334. Posset tamen & de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolæ in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certè ex Asia venientes, sive trajecerint Bosphorum,

*Ex humeris prognata erant super robustos artus.
Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
Quotquot enim Tellure & Cælo procreati sunt,
Potentissimi (sunt) filiorum, à suo verò infestabantur parente
Ab initio. & horum quidem ut quisque primum nascebatur,
Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
Terra in latebris: malo autem oblectabatur opere
Cælus. ipsa verò intus ingemiscebat Terra vasta,
Contristata: dolosam verò malâmque excogitavit artem.
Statim verò cùm procreasset genus cani ferri,
Fabricavit magnam falcem, edixit verò caris liberis.
Dixit autem animum addens, suo mærens corde:*

sporum, sive pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thraciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniæ & Thesaliæ tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus, post generis humani divisionem, fortè paullò ante Abrahami tempora, contigisse videntur. Cùm viveret Moses, dudum cultos fuisse hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide à nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instructos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. *Clericus.*

159. Σπονχιζέτω γαῖα πλάρη] Hoc est, procul ætæ juvenes, qui hic dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI. 19. *Clericus.*

161. Γένετο πολὺ ἀδάμαιο] Hoc est, ὕλη, ἡσυχία. ἀδάμαιο ferri. *Guietus.*

161. Ποίησεν ἄρμα πολὺ ἀδάμαιο] Hoc est, hi homines arma sibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna olim fuerunt metalla. Ἀδάμαιο enim est *ferrum*. Sic in scuto Herculis γ. 136. — κατέσω ἐντυκτον ἵηκεν

Δαυδαλίω ἀδάμαιο.

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scholiasten. Sic & Horatius Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ

Dignè scripserit?

Hoc est, *ferreâ*. Sic & intelligendi *adamantini clavi* Lib. III. Od. XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hic somniant. *Clericus.*

Παῖδες ἔμοι καὶ πατρός ἀποθάλλω, εἴ κ' ἐθέλητε

Πείθεσθ', πατέρες γε καὶ καὶ πατρίμεθ' ἀνέλω

165

Ἕμετέρη. πρὸς πρὸς γὰρ ἀσκήσας μήσας ἔργα.

Ὡς φάτο· τὸς δ' ἄρ' οὖν πάντας ἔλειν δέσθ', ὅδε τις αὐτῶν

Φθέγγετο. Ἰαροῦσας ἢ μέγας Κρόν' ἀγαυλομήτης

Ἀψ' αὖ τις μύθῳσι πρὸς πρὸς μνητέρας κεδνῶν.

Μῆτερ, ἐγὼ πεν τῶν γ' ὑποχρόμεθ' ἐπείσομαι

170

Ἔργον. ἐπεὶ πατρός γε δυσανύμῃ σὺν ἀλεγίζω

Ἕμετέρη. πρὸς πρὸς γὰρ ἀσκήσας μήσας ἔργα.

Ὡς φάτο γῆθησιν ἢ μέγας Φρεσὶ Γαῖα πελώρη.

Ἔισε δέ μιν κρύψασκε λόχῳ· ἐνέθηκε ἢ χεῖρ

Ἀρπῶν καρχαρόδοντα δόλον δ' ὑποθήκατο πάντῃ.

175

Ἦλθε ἢ Νυκτ' ἐπ' αἰγῶν μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ ἢ Γαίῃ

Ἰμείρων Φιλότῃ' ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐπανύσθη

Πάντῃ. ὃ δ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χεῖρ

Σκαιῇ, δεξιτερῇ ἢ πελώριον ἔλαβεν ἄρπῳ,

Μακρῶν, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός

180

Ἐσσυμένως ἤμνησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθ

Ἐξοπίσσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτώσια ἐκφυγε χεῖρός·

Ὅσας γὰρ ῥαθάμιγες ἀπέσσυθεν αἵματόεσσαι,

Πάσας δέξατο Γαῖα· περὶ πλομένων δ' ἐνιαυτῶν,

Γεῖνατ' Ἐρίννυς τε Κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας,

185

177. Ἐπείχετο] Applicuit se Terræ uxori. *Guietus*.

178. ὠρέξατο χεῖρ] Subintellige, apprehendit manu finistrâ genitalia patris. Sic habitum metentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus*.

179. Δεξιτερῇ δὲ πελώριον] An πῆ? *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα] Forfan pro δ' scribendum τ'. *Guietus*.

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός Ἐσσυμένως ἤμνησε.] Hic & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *suum* simpliciter, rectè observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μῆδεα, quæ abscidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, lusisse in ambiguo. Vox μῆδεα duo significabat, *puerenda* & *consilium*, cumque audissent dici Saturnum patri ἀποπνεῖν μῆδες, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei puerenda reticuisse, ut *πρατολογίαίς*, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consilia-rius* intelligi, quorum suâ Thessaliâ excedere coactus fuerat Saturnus.

*Filii mei & patris nefarii, si volueritis
Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
Vestri. prior enim indigna machinatus est opera.*

*Sic dixit: illos verò omnes invasit metus, neque quispiam illorum
Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus versatus
Rursus verbis compellavit matrem venerandam:*

*Mater, ego certè hoc in me recipiens peragam
Facinus. patrem enim detestabilem nihil curo
Nostrum. prior enim fœda machinatus est opera.*

*Sic dixit: gavisæ est autem valdè animo Tellus ingens.
Collocavit autem ipsum celans in insidiis: indidit verò manui
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.
Venit autem Noctem inducens magnus Cœlus: undique verò Telluri
Flagrans desiderio concubitûs incumbibat, & sanè extensus est
Passim. ex insidiis autem filius petiit manu
Sinistrâ, dextrâ verò immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, sui que genitalia patris
Festinanter demessuit, rursûmque abiecit ut ferrentur
Ponè. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
Quotquot enim guttæ proruperunt cruenta,
Omnes suscepit Terra. vertentibus autem annis,
Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes*

nus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. *Mēdia* autem significare consilia ostendit ipse *Hesiodus*, infra v. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem *μῦλον* suppeditasse postea probabimus. *Clericus.*

181. Πάλιν δ' ἱπρίψα φέρων Εἰς Ὀπίον] Ut in Asiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui remissi sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus.*

183. Ὅσα γὰρ παύμεναι, καὶ τὰ ἰχθῆ.] Hoc est, quicumque aufugerunt Saturnum & socios, irati, & suorum cæde cruentati per vicinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus.*

184. Πάντας δὲ κατὰ γαῖαν] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amicè excepti sunt. *Clericus.*

185. Γένος Εἰς ἑνὸς πνεύματος] Furia seu Erinnyes significant passim ultionem divinam, quæ magnoorum scelerum reos persequi putabatur.

Τάχεςι λαμπομήες, δόλιχ' ἔχρα χερσὶν ἔχοντες,
 Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέες' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μήδεά δ', ὡς τὸ πρῶτον ὑπομήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' ἀμπέλαγ' πάλιν χρόνον ἀμφὶ ᾧ λυγρὸς 190
 Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτῃ χρόνῳ ὤρνυτο τῷ δὲ ἐνὶ κέρῃ
 Ἐθρέφθη πρῶτον ᾧ Κυθήριοισι Ζαθέοισιν

tur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poëtæ. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem folio deicientis, describitur; & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus poenas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse Erinnyas, quod postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibidem. Μεγάλης τι Γίγαντις, πύχεςι λαμπομήες.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliâque similia ejusdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militis adfuetum. Radix Arabica *gag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis esse*, & *impetum facere*, qui significatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. solent vocem *gibbor*, quæ fortem propriè sonat, γίγαντιν vertere. Vide Genes. IV. 6. X. 8, 9. &c. Descriptio ipsa Hesiodi τῶν γιγάντων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poëta armis splendentes, & longas hastas manibus tenentes describat. Posteriores Poëtæ illis postea magnitudinem corporis portentosam tribuerunt, quâ factum ut videretur esse merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex Hesiodo intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας δ' αἷς Μελίας καλέες' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Planè mihi persuasum est vocem *νύμφη*, quâ significatur natura quædam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, præter Hebraicum *nephesh*, anima. Sic Porphyrius credidit *antrum Nympharum* dici sacrum animabus. In Quæst. Homericis p. LXIII. Ed. H. Stephani præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Πηγαὶ δὲ, inquit, καὶ τὰ μακρὰ οἰκεία ταῖς ὑδατὶσι νύμφαις, καὶ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ νύμφῃ ταῖς ψυχαῖς, αἷς ἰδίῃς μελίσσαις οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: fontes, & fluenta propria sunt Nympharum aquaticarum, vel potius Animarum quas propriè veteres Melissas vocabant. Multò veriùs Melias dixisset, ut ex hoc Hesiodi loco liquet, quamvis non ignorem quæ de Melissis Nymphis soleant dici. Sed quænam sunt Meliæ? Hebraicè, seu Phœnicicè dicam, *נַפְחַשְׁכּוֹת מַלְכוּת* *nepheschoth mlquoth*, vel Syriacâ inflexione, *נַפְחַשְׁכּוֹת מַלְכוֹת* *naphschon malejon*, hoc est, anima plena, seu quibus expletum

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:

Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

Testiculósque, postquam ut prius (sc. dictum) refecit ferro

Projecit è continenti undis agitatum in pontum.

Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca verò alba

Spuma ab immortalis corpore oriebatur: in ea puella

Innutrita est: primum verò ad Cythera divina

pletum vitæ tempus, quales vocat Apostolus ad Hebræos Cap. XII. 23. *πνεύματι δικαίων πεπλοισμένων*. Ait ergo Poëta, postquam bella ab ætate Saturni cœperunt, *animos occisorum* hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Melias*, quia credebantur esse tantum *ἡψαῖ* nephaschoth, *animi immortales*, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus*.

188. *Ἀποτμήσας ἀδάμαντι*] *Ἀπὸ λανθάνουσιν*. *Guietus*.

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἡπίεργον πολυκλείσας εἰς πόντον*] Versus iste interpolatus est propter *ἰσθμίσαι*, ut alibi suprâ. Scribe: *Κάββαλ' ἀπ' ἡπίεργον πολυκλείσας εἰς πόντον*. *Guietus*.

189. *Κάββαλ' ἐπ' ἡπίεργον πολυκλείσας εἰς πόντον*] Rectè coniecit *H. Guietus*, morosus ceteroqui Criticus, legendum *ἀπ' ἡπίεργον*, hoc est, *è continenti coniecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro gesta sunt, sed in Thessalia. At non est mutandum *πολυκλείσας εἰς πόντον*, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim *εἰς* significans motum ad locum, ut loquantur Grammatici, jungatur cum Dativo; præterquam quòd ultima vocis *πολυκλείσας* fit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum *ἡπίεργον* dici *continentem* ab Hebræicæ voce, quæ *pulverem* sonat, *רפף baphar*, aut Syriacâ inflexione *רפפ baphro*, unde addito *Z*, more Græco, *ἡπίεργον*. *Clericus*.

190. *Ὡς φέρετ' ἀμπύλαρος πάλιν χεῖρον*] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cyprio in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus*.

Ibid. *Ἀμφὶ δὲ λαοὺς ἔσς*] Hæc sunt *περὶ τοῦ λόγου* poëtice, ex ambiguitate vocis *λαοὺς* natæ. *Clericus*.

191. *Τῷ δ' ἐνὶ κέρει ἰερίφῳ*] Consilarii patris Saturni in Cyprum cum pervenissent, illic didicerunt cultum *Ἀφροδίτης*, quem postea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus*.

192. *Ἐπ' ἰερίφῳ*] *Ἐπ' ἰερίφῳ* concrevit. Sic & v. 198. *ἰερίφῳ*, concrevit, concepta est. *κυρίεργον* ad τὸ κύειν allusum, sicut & in *κύειν*. *Guietus*.

192. *Πρῶτον δὲ Κυθήρεσι ζαλίαισι*] Homo Græcus popularibus suis hic gratificatur, cum ex insula Cytheris, in Laconico sinu, vult Ve-

Ἐΰλετο ἔνθεν ἔπειτα παύρρυτον ἵκετο Κύπρον.
 Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δ' οἴῃ
 Πρασιν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν αἰέζετο τλήω δ' Ἀφροδίτῃ,
 Ἀφροχρύειάν τε θεῖαν, καὶ εὐσέφανον Κυθήρειαν
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἀνέρες, ἔνεκ' ἐν ἀφρῶ
 Θρέφθη· αἰτὰρ Κυθήρειαν, ὅππῃ προσέκυρσε Κυθήροισιν
 Κυπροχρύειαν δ', ὅππῃ γένετο πολυκλύσῳ ἐνὶ Κύπρῳ,
 Ἡδὲ Φιλομυμηθέα, ὅππῃ μηδέων ἐξεφαάνθη.
 Τῇ δ' Ἐρῶ ὠμάρτησε, καὶ Ἰμερῶ ἔσπετο καλός,
 Γεινομμένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φῦλον ἰύση.
 Ταύτῃ δ' ἐξ ἀρχῆς πμὴν ἔχῃ, ἡδὲ λέλοιχε.

195

200

neris cultum translatum in Cyprum; cū in Cypro antiquissimus sit
 ejus cultus. Alii tamen Græci Poætæ, qui non profitetur se verum di-
 cere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherensi
 antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de
 templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur *ܡܠܟܬܐ ܕܡܝܬܐ ܕܥܠܝܐ* *Do-*
mina vel regina cæli, ut ostendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II.
 Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palæstina, quodque ait fuisse πάντων
 ἀρχαίωντων ἱερῶν ὅσα τούτης τῇ Θεῷ, antiquissimum templorum omnium
 quacumque sunt hujus Deæ, pergit h's verbis: Καὶ ὅτι τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν
 ἐκείνου ἐγγύς, ὡς αὐτὸι λέγουσι Κύπριοι καὶ τὸ ἐν Κυθήροις Φοίνικες εἰσὶν
 οἱ ἱδρυσάμενοι, ἐκ τούτης τῇ Συρίῃ ὄντις: Siquidem templum, quod est
 in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum verò, quod
 est in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria. Similia ha-
 bet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata
 sunt ab *Sam. Bocharto*, in Chanaane Lib. I. c. 22. ubi rectè ostendit
 insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce *ܟܬܝܪܝܡ* *Ketharim*,
 petræ, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus*.

193. Ἐΰλετο ἔνθεν ἔπειτα] Scribo ἔωλετο accessit, appulit, τὸ ἔωλετο
 mendosum. *Grietus*.

195. Τλήω δ' Ἀφροδίτῃ

Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἀνέρες, ἔνεκ' ἐν ἀφρῶ Θρέφθη.] Græculi omnia
 ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta verò est Phœniciæ *ܡܬܪܬܐ*
aphradatha, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu
 radix Hebraïca *פראד* *pharad* occurrit *Hof. IV. 14.* Non opus est ut
 ostendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter
 observandum hic ab *Hesiodo* Venerem statui Jove majorem natu, aut
 certè ex alio natam circa eadem tempora, cū alii Poætæ eam fa-
 ciant subinde Jovis filiam. *Clericus*.

196. Ἀφροχρύειάν τε θεῖαν] Scribe: Ἀφροχρύῃ τε θεῖαν. *Grietus*.

197. Κι-

*Vehebatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
Prodiit verò veneranda formosa Dea: circum verò herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditen autem ipsam,
Spuma progeneratam Deam, & decoram pulchris fertis Cytheream,
Nominant tam Dii quàm homines: eo quòd in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
Cyprigenam verò, quòd nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
Hanc verò Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primum, & Deorum ad coetum euntem.
Hunc verò ab initio honorem habet, atque sortita est*

197. Κικλήσκουσιν θεοὶ καὶ ἄνθρωποι] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse negat. Sic Iliad. A. 7. 403.

Ὅ, Βεργάριον καλέουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ πᾶντες
Αἰγαίῳ.

Quem Dii v. cant Briareum, homines verò omnes Ægeonem. H. 7. 291.

Καλκίῳ κακλήσκουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύριον.

Quæ avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. Y, 7. 74. de Phrygiæ flavio:

Ὅ, Ξάνθῳ καλέουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Σαρμάνδρον.

Ad quem locum ita habet Scholiastes: Τῶν δυναμένων τὸ μὲν ἀποχρύπτει ἐν ὄνομα εἰς τὰς θεὰς ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μεταχρύπτει ἐν εἰς ἀνθρώπους: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad Deos refert Poëta, recentius verò ad homines. De Venere melius dixisset Hesiodus:

Ἀστέρτῳ καλέουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Ἀφροδίτῳ.

Nam Astarte nomen est Phœnicum, Aphrodite verò Græcorum. Clericus.

200. Φιλομνηδία] Τὸ φιλομνηδὴ placet magis, ob sequentia, ἢ μνηδὴν ἐξεφαίνῃ. *Guisetus.*

203. Ἡ δὲ λέλοσχε] Scribo ἡδὲ. *Guisetus.*

203. Ταύτῳ δὲ ἐξ ὀρχῆς πρῶτον ἔχθ' καὶ τὸ ἐξῆς] Hoc est, antequàm Jupiter regnaret, hoc illi honoris concessum erat, ut rebus venereis præesset; seu, jam Dea habebatur in Asia, & quidem amorum,

* priusquàm
Sumeret agrestem, posito diademate, falcem
Saturnus fugiens, tunc cum virguncula Juno,
Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.

C 2

Non

* Juvénalis Sat. XIII, 38.

*Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Oblectationemque suavem, & amorem, blanditiâsque.*

*Illos verò pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Caelus, quos genuit ipse.
Dictitabat porrò, pœnas sumentes ex protervia magnum patrâsse
Facinus, cujus deinceps ultio in posterum futura sit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcâ atram,*

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quàm quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cujus loco regnavit, id nequaquam consentit cum innocentia aureæ ætatis. Itaque aut negandum à Saturno factum esse quod omnes Poëtæ ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quæ de ætate aurea dicuntur, quod multò malim.

Secundò, quod de ætate aurea narratur id nullo veræ Historiæ fundamento nititur; cum constet ex Hebræorum monumentis à Diluvio usque, imò verò ab omnium parente Adamo, scelerâ, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si præsertim meminerimus hæc, quæ hic narrantur, non multò ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad 1. 158. facile intelligemus, illo ævo, tantam non fuisse Græciæ colonorum innocentiam.

Tertiò, ignorantia illorum sæculorum, quibus artes, & longus vitæ usus nondum homines expolierant, non patitur nos magnam virtutem in iis quærere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contrà verò ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateor equidem, doctioribus sæculis, callidiùs peccatum esse, & peccari, quàm rudiori ætate; verum eo ævo ferociùs & apertiùs peccabant, cum discrimen virtutis & vitii pænè ignorarent, nec scelera, quæ rara non erant, aut usque adedò invidiosa, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larvâ virtutis testâ, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, æqui, bonique ignaris, virtutum omnium loco fuit. Neque ex conjectura antiquissimos Græciæ incolâs barbariæ ac ferocitatis insinulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse *Hesiodus*, in hac regnorum Saturni & Jovis historia. Nec euni mentitum hinc manifestò liquet, quòd illarum ætatum homines Dii haberentur, licèt sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignaris; quem honorem numquam consequuti essent, si in aliquot sæcula dilata fuisset eorum *ἀνδρεία*. Fortè ficta dixerit quispiam à Poëtis, quæ de vitiis & sceleribus Deorum canunt; at hoc planè falsum esse intelligemus, si reputemus quæ sit Religionis indoles. Non patitur illa facîle res antea inauditas, easque turpes de Numine fingi & vulgò narrari,

Καὶ Θάνατον τέκε δ' Ὑπνον ἔπλεε ᾧ Φῦλον Ὀνείρων.
 Οὐ πνι κριμνηθεῖσα θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβεννή.
 Δάπερον αὖ Μῶμον, καὶ Ὀΐζυν ἀλγινόεσαν.

cum antea alia omnia homines de eo sentiunt; nedum ut summo applausu talia, cum primum finguntur, excipiat, & turpissimorum mendaciorum inventores maxima cum admiratione audiat. Quod certè factum esset, si *Hesiodus* & *Homerus* primi finxissent que de Diis narrant. Sed carminibus illi descripserunt à Majoribus acceptas, quamquam nolo negare ab iis fortè adaucta novis figmentis fuisse, at consentaneis cum antiquissima fama. Alioqui numquam tanto favore fuissent excepti, si de Diis sanior vulgò obtinuisset sententia, aut melior illorum fama ad posteros pervenisset. Sed cum homines nequam, propter potentiam, quam vivi obtinuerant, ab æqualibus, virtutis omnis ignaris, in Deorum numerum mortui relati fuissent; eam sequenti ætati Religionem, unà cum historia turpissimorum facinorum, quæ admirabantur, transdiderant; unde, veluti per manus, ad *Homerum* & *Hesiodum* tandem pervenit. *Aristoteles* Lib. de Poëtica Cap. XXV. ubi quærit quî excusari possit quod minùs rectè à Poëtis dictum videtur: *δι' ὃ πάντῃ λυτίον εἶδ' ἡ μηδενίῳς ἐπ' ἅτῃ φα- σὶν, εἶον τὰ παρὰ Θεῶν*: hac autem ratione solvendum est, sin autem neutro modo, quòd sic aiunt ut qua de Deis dicuntur.

Verùm, ut ad auream ætatem redeam, non dissimulabo viros doctissimos existimare sub ejus descriptione latere antiquius quiddam & remotius; conditionem, nimirum, humani generis, qualis fuit ante primum lapsum, cum totum in duobus capitibus contineretur; & qualis fuisset multò diuturnior, nisi peccassent. At mihi vix simile vero videtur brevis illius felicitatis primorum parentum, ullam superfuisset, apud Græcos, memoriam. Multò credibilius mihi fit ab *Hesiodo* fictum esse quidquid de hisce ætatibus habet in *Operibus*, eo quòd homines, qui præsentia dumtaxat mala sentiunt, præteritæque oblivioni mandaht, & præsertim senes, exacta tempora laudare soleant. Si legamus omnium propemodum sæculorum Scriptores, qui ætatem suam cum præteritis conferunt, comperiemus eos semper superiores ætates, & præsertim antiquiores suæ præerre. Quod si verum esset, primum falsæ essent historiæ, quæ maxima scelera antiquissimorum temporum narrant, non minùs quàm recentiorum; deinde quò tandem nos devenissemus, si mala semper essent aucta, bona verò imminuta? Si quis ab *Hesiodo* quærivisset qualis esset ætas, quâ vivebat, respondisset quæ habet in *Operibus* à v. 172. ad 199. ubi gravissimè queritur de moribus ætatis ferreæ. At si à *Juvenale*, qui minimùm mille annis posterior *Hesiodo* fuit, similia sciscitatus esses, beatam fuisse ejus Poëtæ ætatem judicasset, suæ collatam. Sic quod

*Et Mortem peperit etiam Somnum. peperit verò agmen Somniorum,
Quæ nulli mista Dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & Ærumnam dolore plenam,*

quod in nostra ætate desideramus ; in superioribus quærere solemus, quæ nobis minùs notæ sunt ; atque hinc nata est illa fictio quatuor, aut plurium ætatum humani generis in pejora paullatim ruentis ; hinc voces illæ suam ætatem non ferentium Poëtarum * :

*Nunc ætas agitur, pejoræque sæcula ferri
Temporibus, quorum sceleri non invenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura metallo;*

itémque vetera laudantium † :

Improbitas illo fuit admirabilis ævo.

Hæc paullò pluribus, quæ antiquissimæ historiæ illustrandæ non inutilia videbantur. *Clericus.*

212. Τέτα δ' ὕπνου, ἵπκτι δὲ φῶλον ὀνείρων.] Hinc manifestum quod antea diximus de consanguinitate Deorum Poëticorum ; quia enim nocte dormimus & somniamus, idèd Nox dicitur peperisse Somnum & Somnia. & quidem sine opera ullius Dei ; quia sola Nox facit ut dormiamus, & somniemus. *Clericus.*

214. Μῶμεν] Hoc est, ψόρον. *Guirtus.*

214. Δότιον αὖ Μῶμεν] Notum est Momum dici Numen, quod vitia quæ insunt operibus Deorum & hominum callidissimè animadvertit. Quare autem noctis filius fertur ? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare Momus vocatur ? A Phœnicia voce *moim*, aut *mom*, quæ vitium sonat ; quod ita consentit cum iis, quæ dicuntur *ἐν τῇ τοῦ θεοῦ μωμοποιίᾳ*, ut Etymologia hæc nostra vix in dubium possit revocari. Ita se ipse describit Momus, apud *Lucianum*, in Deorum Conventu T. 2 p. 709. Ed. Amstelod. Πάντες μοι ἴσασιν ὡς ἐλώθερός εἰμι τῶν γλῶττιον, καὶ ἔδην αἰνὴ κατεσιωπήσασμαι τῇ καλῇ χειρὶ. διελίξω γὰρ ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δακτύλι μὲν ἐς τὸ φανερόν, οὐτὶ δὲ φῶς τινα, οὐτὶ ὑπὸ αἰδοῦς ἐκκαλύπτων τῶν γνώμων. ὅτι καὶ ἐπαχθὲς δοκᾷ τοῖς πολλοῖς, καὶ συκοφαντὸς τῶν φύσιν, δημόσιος περὶ κατήχητος ὑπὸ αὐτῶν ἱππομολογῶν. Omnes me norunt liberum esse linguâ, & nihil reticere eorum, quæ benè non sunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur apertè, neque quæquam veritus, neque, præ verecundiâ, meam celans sententiam. Itaque molestus videor plerisque. & naturâ ad calumniandum propensus ; publicusque accusator ab iis appellor. *Lucianus* quidem, qui Momum in concilio Deorum de se loquentem induxit, eum palam carpentem quæ sibi displicerent describere debuit ; sed naturam maledicentiæ ex vero pinxit *Hesiodus*, cum

* *Juvenalis* Sat. XIII, 28. † *Ibid.* v. 53.

è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantissimum libellum *Luciani*, *ὅτε τὸ μὴ παλαιὸν πιστεύον διαβολῇ*, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis *μῆλον*, natum est adjectivum *ἡσπερίδης* quod infra habemus τ. 259. ubi forma sine vitio ita dicitur. *Clericus*.

Ibidem, *Καὶ Οἷζω ἀλγούσων*.] Quia nocte anxietates augentur ; unde *Ovidio* dicitur *cuniarum maxima nutrix*. *Clericus*.

215. Ἑσπερίδας] Τὰς αὐτὰς ζῆφον, scilicet. *Guierus*.

215. Ἑσπερίδας π.] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant ; Occasus autem , ex sententia Veterum , qui rationes motûs Solis, aut potius Terræ, ignorabant , magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo *Hesperides* esse credebantur non unus fuit, attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V, *Hist. Nat. c. 5. de Berenice Cyrenaicæ urbe ; Berenice in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supradictarum, vagantibus Græcia fabulis*. Idem de *Lix*o urbe Mauritanicæ Tingitanæ, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur , Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule & Hesperidum horti*. Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert *Hesperidum* Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiorē quemquam alium moramur, præ *Hesiodo* ; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis , quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus*.

Ibidem. Αἷς μῆλα — χρύστα καὶ μίλα.]. Duplici ratione hæc μῆλα à Veteribus explicantur. Alii existimant fuisse mala , vel poma quæ *citrea* vocamus , & ob colorem *auræa* dicta sunt ; vel etiam *aurantia* , quæ amara sunt aut dulcia , cùm *citrea* sint acida. Certè *citrea* & *aurantia* & *ἡσπερίδας* & *ἡσπερίδας* μῆλα dicta sunt , & primùm ex regionibus Atlanti monti subjectis in Europam allata sunt. *Athenæus* Lib. III. p. 82. *Ἑσπερίδων δὲ μῆλα ὅπως καλεῖσθαι πινά φησι Τιμαχίδης, ὅτι τὸ πέρλω, εἰπὼν καὶ ἐν Λακεδαιμονίᾳ περὶ τῆς Θεοῖς φησι Πάμφιλος ταῦτα, εὖ σμετὰ τὸ εἶναι καὶ ἄβρωτα, καλεῖσθαι δὲ Ἑσπερίδων μῆλα. Ἀριστοτέλης γὰρ ἐν πέρλω Λακεδαιμονίᾳ, ἔπ' δὲ καὶ μῆλα καὶ πῆς λεγόμενης Ἑσπερίδας : quædam mala dici Hesperidum, ait Timachidas in quarto, testatus etiam Lacedæmone apponi Diis. Hac habet & Pampbilus, ac prætereā grati esse odoris, sed non comedi, vocarique Hesperidum mala. Aristocrates Libro quarto Lacænicorum : insuper mala & quas Hesperidas vocant, Idem Athenæus, paginâ sequente : Αἰμιλιανὸς δὲ ἔλεγε ἰδεῖν τὴν Μαυριτανίαν βασιλέα, ἄνδρα πολυμαθέστατον, ὃς τοῖς αὐτοῖς Λιβύης συλλέγοντασι μεταμνησκόμενος ἔκρινεν, καλεῖσθαι φάσκει αὐτὸν περὶ τοῖς Ἀἰθίοσι μῆλον Ἑσπερίδων, αἰφ' ὧν καὶ Ἡρακλῆα κινῆσαι εἰς τὸν Ἑλλάδα, τὸ χρύστα λέγει τὸν ἰδὲν λεγόμενον μῆλα : Emilianus vero dixit fuisse Ma-*

ritania Regem, virum doctissimum in commentariis de Libya meminisse citri, & dicere vocari à Libyis malum Hespericum: à quibus etiam Hercule tulisse in Graciam mala, qua ob colorem dicuntur aurea. In hæc verba amplissimam enarrationem habet Claud. Salmasius in Solinum p. 670. & seqq. Ed. Ultraject. Addimus nos, si Juba Libycum ipsum nomen protulit, cum dixit ἰασπεργὸν vocari malum hoc, apud Libyas, videri dictum ἰασπεργὸν aschphiri, aut esphi, à pulcritudine, nam Hebræis שפיר pulcher fuit. Fortè &, ut hoc obiter dicam, ἰασπεργὸν, seu vesperugo indidem nomen traxit,

* Ἐσπεργὸς δὲ καλεῖται τὸ ὑγρὸν ἵστυν ἀστὴρ.

Vesperugo, qua pulcherrima est in caelo stella. Galli vocant vulgò la belle étoile. Deinde quia illa stella ad occasum, paullo postquam sol occidit, apparet, occidentales oræ dictæ sunt à Græcis hesperia, ut Italia, Hispania, & occidui Africæ tractus. Macrobius Saturn. Lib. I. c. 3. Græci ἰασπεργὸν à stella hespero dicunt, unde & Hesperia Italia, quod occasui subiecta sit, nominatur.

Verùm, ut redeamus ad mala Hesperidum, alii crediderunt fuisse oves. Diodorus Siculus Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἰασπεργὸν ὀνομαζομένην χώραν φασὶν ἀδελφῆς δύο γυναικῶν δόξην διανομασθῆναι, Ἐσπεργὸν καὶ Ἀτλαντίαν, τῶν δὲ κατὰ τὴν ἰασπεργὸν τῶν μὲν καλεῖται παρὰ τοὺς Ἕλληνας, τῇ δὲ χροῖα λευκῇ, καὶ χρυσοῦσιν. ἀφ' ἧς αἰτίας τὰς ποιηταῖς τὸ πρῶτον μῦθον καλεῖται ὀνομασθῆναι χρυσοῦ μῦθον: in regione, qua vocatur Hesperitis, aiunt fratres duos fuisse, inclyti gloriâ nominis, Hesperum & Atlantem; hos verò habuisse oves incredibilis pulcritudinis, colore rutilo & ad aureum accedente; qua de causâ, Poetas, cum oves μῦθον vocarent, appellasse eas χρυσοῦ μῦθον. Nimirum, Græci, ut & Latini, auream vocant quæcumque pulcritudine in suo genere excellunt.

Sed multò verisimilior est prior sententia quæ aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur, præsertim cum omnes memorent hortos Hesperidum, nemo pascua; in quibus versantur oves, non in hortis. Samuel quidem Bochartus in Chanaanis Lib. I. c. 24. vult aurea mala qua draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subjicit: huc facit quod ἡνὶδ malon, vel melon, Arabicè opes sonat, ut Græcè μῦθον vel μῦθον malum. Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex Hesperide terra, conjecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de Hippomene narrant Poëtæ. Salmasius vetus hoc Epigramma, eam in rem, profert:

Septa micant spinis felicis munera mali,
Qua tulit ut Circi aureus ora tumor.

Hippo-

* Iliad. X. 318.

Hippomenes vicit tali certamina malo,

Talia poma nemus protulit Hesperidum.

Aut in hisce nihil video,

*Aut * hac Massyli poma draconis erant.*

De dracone custode alibi agemus. Clericus.

Ibidem. Πίεψ κλυτὸν Ὠκεανῶϊ] Nolim vertere *trans Oceanum*, nam *trans Oceanum* nihil norant antiquiores Græci, sed *ad Oceanum*. Ac sanè vidimus non *trans Oceanum*, sed *ad Oceanum* collocari Hesperidum hortos. De hac significatione voculæ πίεψ, vide Intt. ad Mart. IV, 15. Si tamen hæc scripta fuissent postquam Pœni Atlantici Oceani meridianos tractus navigare cœperunt, possent intelligi insulæ in illo Oceano, quæ dicerentur πίεψ Ὠκεανῶ, quod sint *trans freum Oceani*. Pomponius Mela Lib. III. C. 10. cùm descripsisset *ἰαυίη κίεψ*, quod *viride promuntorium* nunc vocamus: inde, inquit, incipit *frons illa*, quæ in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima ejus *Æthiopes tenent*, media nulli. Nam aut *exusta sunt*, aut *arenis obducta*, aut *infesta serpentibus*. *Exustis insula apposita sunt*, quas *Hesperidas tenuisse memoratur*. Fortè hoc fictum ex hoc Hesiodi loco, perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Africa, esse dixerunt.

Cùm antea statuerimus Nymphas esse *animas*, Πηψδῆ nephaschoth, quæfiverit fortè quispiam qua de causa dixerint Poëtæ, & vulgò crediderint Ethnici eas versari in nemoribus & viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur Græci credidisse animos fato functorum libenter versatos esse circa loca, quæ vivi coluerant. Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritaniz viretis, malis citreis & aurantiis confitis; amœnis profectò sedibus, pro eorum captu qui supra hæc terrena non sapiebant. Illo πνο,

———— + *nondum aliquis scitatus triste profundi
Imperium, aut Sicula torvus cum conjuge Pluton.
Nec rota, nec furia, nec saxum, aut vulturis atri
Pœna, sed infernis hilares sine regibus umbra.*

Seu, ut clariùs loquar, nondum Poëtæ finxerant quæ de Inferis postea dicta sunt. Clarum ejus opinionis vestigium habemus in *Operibus* γ. 122. ubi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Græcia, nimirum, vixerant) ætate, ita loquitur Hesiodus:

Ταὶ μὲν Δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλης διὰ βυλαίς,
Ἐθλοὶ, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.
Οἳ γὰρ φυλάσσουσι πῶς δίκαι καὶ χίτλια ἔργα,
Ἡέψ ἰσταίμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐκ αἰῶν.

Hi

* *Martial. Lib. XIII. Ep. 37. ubi Massyli habet, pro Massesyli, quod nomen populi Mauris vicini.*

† *Juvenalis Sat. XIII, 49.*

Hi quidem Dæmones facti sunt, magni Jovis consilio, boni, versantes in terra, custodes mortalium hominum, caliginoso aëre indusi passim errantes per terram. Eodem pertinet quod postea dicit de Heroibus Thebanorum & Troïcorum temporum v. 167.

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων, βίωται καὶ ἥβη' ὀπίσσω
Ζεὺς Κρονίδης κατέτασσε πατρὸς εἰς πύργους γαίης,
Τηλεὺς ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνον ἱμῶσιν ἰλάσσει.
Καὶ τοὶ μὲν καίουσιν αἰκήδαι θυμὸν ἔχοντες
Εἰς μακάρων νήσοισι, παρ' ὧν καὶ κενὸν βαθυθύλῳ,
Ὅλβιοι ἥρωες τοῖσιν μελιδίῃ καρποὶ
Τρεῖς ἔπειθ' ἰάλασσα φέρον Ζεῦδος ἄρουρα.

His autem scorsim ab hominibus vitâ & sede tributâ, Jupiter pater, Saturni filius, habitare eos jussit ad fines terra, procul ab immortalibus; eorum autem Saturnus Rex est; & illi quidem habitant, securum animum habentes, in beatorum insulis, intra Oceanum profundum, felices Heroes. Iis dulcem fructum ter quotannis florentem fert fecunda tellus. Sed & aliis in locis eos qui ad Trojam perierunt collocarunt alii Poëtæ, & quidem supra terram. Dionysius in Periegesi v. 541.

Ἐπὶ δὲ περὶ καὶ σκαῖον ὑπὲρ πύργον Εὐχένοιο,
Ἄντα Βορυθίνης, πολυνύμῳ εἰν ἀλλ' ἡστῶ
Ἡρώων· Ἀδελφὸν μιν ἐπαννυμῶ καλέουσιν.
Οὐνεκά οἱ τὴν πύργον κινάπτει λαοὶ καὶ τέτυκται.
Καὶ θὶ δὲ Ἀχιλλῆος περὶ καὶ Ἡρώων φάπης ἄλλων
Ψυχὰς εἰλίσσονται, ἱερῶν αἰῶν ἀνὰ βίους,
Τέτο δὲ ἀετρήσασσι Διὸς πύργον ὄρηδ' ὀπηδεῖ
Ἄντ' ἀρετῆς.

Est verò quadam, sinistrum super mentum Euxini, ex adverso Borysthenis celebris in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia quæ ei insunt animalia alba sunt. Illic item Achilles & aliorum fama est Heroum animas errare desertas per valles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Achillea Insula ageremus. Verum hoc unum ex superioribus verbis Hesiodi & Dionysii, quibus multi alii concinunt Poëtæ, colligimus, antiquissimis temporibus Græcos credidisse vitâ functorum animos non infra terram detrusos, sed hîc illic in locis amœnis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cujus originem Poëtæ aliud agentes obscurè nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi conjecturis potius suis, quàm olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore supersedebimus. Neque enim hîc quærimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Græciæ incolæ crediderint, qualecumque esset. Criticos hîc agimus, non Philosophos. Clericus.

Χρύσεα καλὰ μέλυσσι, Φέροντά τε δένδρεα καρπὸν.
 Καὶ Μοῖρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοποιίνας,
 Κλωθώ π, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτροπὴν, αἵ τε θροπῶσι
 Γεινομήνοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθὸν τε, κακὸν τε,
 Αἰτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπασσαι,
 Οὐδέποτε λήγεις θεὰ δεινοῖο χόλου,
 Πρὶν γ' ὅππῃ τῷ δάωσι κακίῳ ὅππῃ ὅστις αἰμάρη.
 Τίκτε δ' καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι θροπῶσι,

220

216. Φέροντά τε δένδρεα καρπὸν] Arborea fructiferae. καρπὸς καὶ ἰσχυρὸν ὁ σίτος Hesych. Gnetus.

217. Καὶ Μοῖρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quæ duplici illo nomine vocari solent. Sed Hesiodus, Poeticâ licentiâ ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Υστρίνας π Φόνος π, Μάχας τ' Ἀνδρουβασίας π.

Nam Pugna, Cades, Prælia & Strages virorum sunt unius ejusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in Critica P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de quibus hic Hesiodus, redeam, fatales Dææ dictæ sunt μοῖραι fata, sortes, παρὰ τὸ μοῖρα ἰσχυρὰ, quia unicuique divisa sunt. Sed vox Κῆρ omnino facta est à Phœnicia voce κῆρ Kor, frigus; nec frequentius additur ullum epitheton morti, quàm frigida, eo quòd mortuorum illico frigescant membra. Quin & Horatius Sat. Lib. II. Sat. I. v. 62. frigus ponit pro morte:

— ὦ πuer, ut sis

Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius: frigida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, dicam unde mihi videantur Parca dictæ Latinis; nimirum, à voce ejusdem Linguae פָּרַץ rupit, fregit, unde dicta פָּרְקָה parka Dea quæ abrumpit filum; quod Atropos potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas licet quæras apud G. Joan. Vossium in Etymologico. Clericus.

220. Αἰτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπασσαι] Hoc est, quæ & hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græciæ

*Aurea pulchra cura sunt, frugiferaque arbores,
Et fatales Decae, & Parcas genuit immites,
Clothòque, Lachesinque, & Atropon: quae mortalibus
Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
Quaque hominumque Deorumque delicta persequentes,
Numquam deponunt Dea vehementem iram,
Priusquam ab illo sumserint gravem poenam, quisquis peccarit.
Peperit praeerea & Nemefin, cladem mortalibus hominibus,*

ciae incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeò nunc Deos dicimus, easdem poenas tulerunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet. *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habitata fuissent. *Clericus.*

[223. Τίσι δὲ καὶ Νέμεσιν.] Hæc vox idem significat ac *Μοῖρα*, est enim à *μεῖω*, quod idem ac *μήω*, id est, *divido*. Numen est, quod superbia distribuere credebatur poenas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor *δικαίας νύμφης* *justæ visuperationis*, ut loquitur *Eustathius*. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse *Hesiodus*, in Operibus, γ. 200. ubi descripto sæculo ferreo, ita loquitur:

καὶ τότε δὲ πρὸς ἄλυστον λῆπ' ἤενδ' ἐννοδίας,
ἀδυσῆσι φάρμασι καλυψαμένη κατὰ καλὸν,
Ἀθανάτων μὲν φῶς ἴτω, ἀεολίαν' ἀνθρώπους,
Αἰδώς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa candidis vestibus recta corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus. Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* *δικαίη ἄλυστον*, *justitia Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo ferreo ivisse dici possit, ut contra numquam magis versatus fuerit inter homines, quam ea ætate, quæ maxima scelera admissa censentur. Verum de hac dicemus & ad Opera *Hesiodi*. *Clericus.*

Ibid. Πῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.] Contrà altera Nemesis juvat, ut dicebamus. *Clericus.*

Νύξ ὅλοή. μὲ τίωδ' Ἀπάτιν τέκε καὶ Φιλότηα,
 Γῆρας τ' ἑλόμενον, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
 Αὐτὰρ Ἔρις συγερὴ τέκε μὲ Πόνον ἀλγινόεντα,
 Δήθλιον τε, Λιμόν τε, καὶ Ἀλγεα δακρυόεντα,
 Τόσιν τε, Φόνους τε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας τε,
 Νείκεά τε, ψεύδεας τε Λόγους; Ἀμφιλογίας τε,
 Δυσνομίην, Ἄπην τε, σωήθεας ἀπλήλοισιν.
 Ὅρην δ', ὅς δὴ πλεῖστον Ἰππυχθονίης ἀνθρώπων
 Πημαίνῃ, ὅτε κέν τις ἐκὼν Ἰππορχον ὁμόοση.
 Νηρέα τ' ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γείνατο Εἰόντα,
 Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέεσσι γέροντα,
 Οὐνεα νημερτὴς τε καὶ ἤπιος· ἔδδ' ἑμιστέων
 Λήθεται, αἰκὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.

225

230

235

224. Ἀπάτιν τέκε καὶ φιλότηα] *Δολότηα* scribendum videtur. pro *δολότηα*. τὸ φιλότηα hic locum non habet. *Guietus*.

224. Καὶ Φιλότηα] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concubitum*; intelligendúsque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infausa soboles: Non raro φιλότης, apud *Hesiodum*, & *Homerum*, eo sensu occurrit, ut *Lexica* docebunt. Vide γ. 177. Nec potuit soror ei convenientior dari quàm Ἀπάτη, hoc est, *fraus*, *simulatio*, *captio*, *fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adolescentes. Res est nimis nota, & plenæ sunt exemplis *Comœdiæ*. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guieti*, qui volebat legi *δολότηα* pro *δολότηα*. *Clericus*.

229. Ἀμφιλογίας τε] An ἀμφοιλογίας τε. *Guietus*.

230. Δυσνομίην] Ἡ δυσνομία τῇ εὐνομίᾳ opposita. *Guietus*.

231. Ὅρην] Hanc *πρωτογονίαν* imitantur *Platonici*, ut liquet ex *Comment. Hieroclis* ad 2. vers. *Pythagoræ*. *Clericus*.

233. Νηρέα τ' ἀψευδέα] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet *Phoeniciâ* Linguâ, נַהַר נַחַר *naharo* esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo oriantur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex γ. 336. & seqq. Crediderim *Phœnices* dixisse mare esse patrem fluviorum נַהַר נַחַר ab *nahare*, quod pater *Nerei* malè versum est. Eodem errore, judicarunt *Nereia* esse numen maris, cum fluviorum potius Deus haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, quaerunt *Interpretes*. Ridiculus hic est *Joannes Diaconus*, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: παρῶσι εἰσέβαιον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐὼ θαλάσῃ διάγουσι καὶ ναυπηγόμενοι ἄνθρωποι ἀληθεῖς τε ἔ' ἀψευδέις εἶναι. καὶ ἀπ' τῆς καὶ ἱππυχί καὶ μετρησί. ὁ γὰρ καθεκόμενος αὐτοῖς ἐλπιζόμενος θάνατον.

Nox pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, & Amicitiam,
 Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
 Ceterum Contentio odioſa peperit quidem Laborem moleſtum,
 Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
 Pugnasque, Cadesque, Præliaque, Stragesque virorum,
 Furgiæque, mendacesque Sermones, Diſceptionesque,
 Legum contemptum, Noxamque, familiares inter ſeſe:
 Juſjurandum quod plurimum terreſtres homines
 Ledit, quando quiſpiam volens pejeraverit:
 Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus,
 Maximum natu filiorum: ſed vocant ſenem,
 Eo quòd verus atque placidus: nec juris & æquæ
 Obliviſcitur, ſed juſta & moderata judicia novit.

τῶ ἀναπύθῃ νηυσὶν οἱ καὶ πρὸς αἶναι. καὶ μὴ διμυσίον ἐπὶ λαοδύναξ μὰ δὲ
 δικαιοσύνης, μὴδὲ ἰσότητος: quia ſolent, ut plurimum, homines qui in
 mari vitam agunt & navigant veraces eſſe & mendacii immunes, pro-
 ptereaque honore & veneratione digni. Mors enim, quam quotidie ex-
 ſpectant, perſuadet ut ſint veraces & mites; nec licet illis obliſci aut
 juſtitiam, aut æquitatem. Certe hac ratione in officio contineri de-
 berent nautæ, ſed quis neſcit contraria omnia eſſe vera? Hic noſter
 Joannes vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis phi-
 loſophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in ſomnis qui-
 dem vidimus. Confugiendum hinc nobis iterum ad Linguam ejus
 Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ
 autem Linguâ radices נָחַר nahar, נֹחַר nour, & נָחַר naar ſonant ſplen-
 dere, lucere; quod à luce corporea tranſlatum ad animum ſignificat
 ſcire, intelligere, ſapere. Itaque laudes, quibus hinc Nerea ornat
 Poëta, videntur natæ ex altera ſignificatione ejus nominis. Fortè
 propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos eſſe crediderunt Veteres.
 Clericus.

235. ————— ἢ δὲ διμυσίον

Λήθεται ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια δύναι οἶδεν.]

Quæritur quid propriè ſignificet vox δύναι, quæ & apud Homeros
 aliquoties occurrit. Iliad. Δ, 361. Agamemnon de Ulyſſe: ἥπια δὲ
 οἶδεν. Interpretantur vulgò βουλευόμενα conſilia, dictaque ea vult
 Euaſthius, ad locum allatum Homeri, παρὰ τὸ δύναι, ὃ σημαίνει τὸ ἐπὶ
 πολλὸν. ἀφ' οὗ καὶ δυνάϊος ὁ πολυχρόνιος. χρόνιος γὰρ χρόνιος πῶς ἐξ ἡ βουλευ-
 ομένων: à δύναι, id eſt, diu, unde & δυνάϊος longævus. Tempore enim
 opus eſt iis, qui recta conſulunt. Similia Etymologici Magni auctor,
 & alia non meliora habet. Quoniam verò hinc mentio fit juſtitiae,
 omnino

Ἄνθρωπος δὲ αὐτὸν θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγνώστου φέρων,
 Γαίῃ μισγόμενος, καὶ Κητῶ καλλιπάρηον,
 Εὐρυβίλῳ τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσιν.
 Νηρῆος δὲ ἐγγόντο μεγίστα τέκνα θεῶν
 Πόντῳ ἐν αἰτρυγῆτι, ἣ Δωρίδ' ἠϊόνμοιο,
 Κέρης Ωκεανοῖο τελέεντος πατρὸς,
 Πρωτὰ τ', Εὐκράτη πε, Σαῶ τ', Ἀμφιτείτη πε,
 Εὐδάρη πε, Θέπης πε, Γαλλίῃ πε, Γλαύκη πε,
 Κυμοθῆ, Σπειῶ πε, Θοῇ, Θαλίῃ τ' ἐρώεσσα,
 Καὶ Μελίτη χαίρεσσα, ἣ Εὐλιμή, ἣ Ἀγαυή,
 Πασίφῃ τ', Ἐρετώ πε, ἣ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχυν,
 Δωτώ πε, Πρωτώ πε, Φέρυσά πε, Δυναμήν πε,
 Νησαίῃ πε, ἣ Ἀκταίῃ, ἣ Πρωτομέδεια,
 Δωρίς, ἣ Πανόπη, ἣ Δειδῆς Γαλαΐταια,
 Ἰπποθῆ τ' ἐρώεσσα, ἣ Ἰππονὴ ῥοδόπηχυν,
 Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἡεροειδέϊ πόντῳ,
 Πνοιάς πε ζαθέων ἀνέμων, σιῶ Κυλαπλήγῃ,
 Ῥεῖα πρηγύνῃ, ἣ εὐσφύρῳ Ἀμφιτείτῃ
 Κυμῶ τ', Ἡϊόνη πε, εὐσέφανός θ' Ἀλιμήδη,

omnino crediderim Ἡῖον esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia
 𐤇𐤍𐤃𐤍, *judicare*, unde 𐤇𐤍 *din*, aut 𐤇𐤍𐤃𐤍 *dino*, *judicium*, quod à
 voce Ἡῖον, si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt.
 Clericus.

237. Θαύμαντος] Iridis patrem. *Guierus*.

237. Θαύμαντος μέγαν] Cum Thaumatas quidem dicatur filius Ne-
 rei & pater Iridis, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura
 sit affinis mari & Iridi. Cum verò sit ille filius Terræ, necesse
 etiam est quod vocatur Thaumatas posse dici è terrâ oriri. Vix ergo
 aliud esse potest, quàm nescio quod Numen, quod sit vaporum &
 nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terra, & pariunt Iri-
 dem. Ita dictum fuerit, quod meteora hominibus sint *admirationi*,
 aut à verbo Græco θαυμάζω, aut à Phœnicia voce 𐤇𐤍𐤃𐤍 *thamah*,
 quæ idem sonat, & à qua Græcum verbum deductum est. Homi-
 nes, ut verbis *Lucratii* utar, è Lib. VI.

mirantur quâ ratione

Quæque geri possint, præsertim rebus in illis;

Quæ supra caput ætheris cernuntur in oris. Clericus.

Ἀγνώστου φέρων] Hic videtur homo fuisse, qui navigationis pe-
 ritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cum res ipsa
 hoc

Deinde rursus Thaumantem magnam & fortem Phorcyn,
Terra commistus, & Ceto formosam,
Eurybiámque, ferreum in pectore animum habentem.
Ex Nereo porro prognatae sunt perquam amabiles filia Dearum
Ponto in inexhausto, & ex Doride pulcra,
Filia Oceani ultimi fluvii,
Protóque, Eucratéque, Saóque, Amphitritéque,
Eudoráque, Thetisíque, Galenéque, Glaucéque,
Cymothoë, Spióque, Thoë, Thaliáque jucunda,
Et Melita gratiosa, & Eulimene & Agave,
Pasitbeáque, Eratóque, & Eunice roseis lacertis prædita,
Doróque, Protóque, Pherusaíque, Dynamenéque,
Nesaáque, & Aëtaa, & Protomedia,
Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
Hippothoëque lepida, & Hipponoë roseis lacertis prædita,
Cymodocéque, quæ fluctus in obscuro ponto,
Et flatus vehementium ventorum, una cum Cymatolege,
Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:
Cymóque, Eionéque, pulchréque coronata Halimede,

hoc ostendat, ut postea videbimus, Radix פֶּרַק phrak apud Syros est discessit, amovit se &c. Clericus.

238. Κατὰ καλλιπύργον] An κατὰ ἀ κατ? placet. Guistius.

238. Κατὰ καλλιπύργον] Nescio quare Hesiodus Cetonem pulcram vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut postea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, judicabimus dictam à radice πρῆ Kout, fastidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus sororis, cum dicatur

Εὐρυβίη ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἔχουσα.

Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Μεγὰ δ' ἐχέοντο] Subintell. ἐν. μεγέθητι, hoc est, μεγάλης ἐπὶ μέγετι. Etym. Guistius.

240. Μεγέθητι τίκια Θείαν, πάντα ἐν ἀτρύγῃ] Hæ sunt nymphae marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, imposuerunt Poëtæ. Clericus.

241. Τελύειν ποταμῷ] Hoc est, μεγάλῃ. Guistius.

242. Τελύειν ποταμῷ] Hoc est, extremi, ἀ τέλει, finis. Clericus.

Γλαυκονόμη τε Φιλομαριδής, ἥ Ποντοπόρεια,
 Λισαγόρη τε, ἥ Εὐαγόρη, ἥ Λαομέδεια·
 Πελωνόμη τε, ἥ Αὐτονόη, ἥ Λοσιάνασσα,
 Εὐάργη τε Φυλῶ τ' ἐρετὴ, ἥ εἶδ' ἄμωμοι·
 Καὶ Ψαμάθῃ χαρίεσσα δέμας, δῖη τε Μενίππῃ·
 Νησώ τ', Εὐπόμπῃ τε, Θεμισώ τε. Προνόῃ τε·
 Νημερτὴς θ', ἥ πατρὸς ἐχέει νόον ἀθανάτοιο.
 Αὗται μὲν Νηρῆας αἰμύμονας ἐξερχόντο
 Κῆρυι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' εἰδῆαι.
 Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρεΐταιο θυγαῖρα
 Ἠθάχετ' Ἠλέκτεριν. ἥ δ' ὠκυΐαν τέκεν Ἴριν,
 Ἡΰκόμας θ' Ἀρπύιας, Ἀελλώ τ', Ὀκυπέτιν τε,
 Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰανοῖς αἶμι ἔπονται,
 Ὀκείης περύχεσσι μετὰ χρόνῳ γδ' ἴαλλον.
 Φόρβυι δ' αὖ Κητώ Γραίας τέκε καλλιπάρῃ,
 Ἐκ γῆρετῆς πολιᾶς, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν
 Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἀνθρώποι.
 Περφρηδῶ τ' εὐπεπλον, Ἐνυώ τε κροκόπεπλον,

260

265

270

262. Αὗται μὲν Νηρῆας αἰμύμονας ἐξερχόντο
 Κῆρυι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' εἰδῆαι]

Hos duos versus attuli, propter vocem αἰμύμων. Proprie quidem significat quod reprehendi nequit, quod nullum sit in eo vitium. Venit enim ex eadem Radice ac Μῆμος, de quo antea ad v. 214. Auctor Etymologici: παρὰ τὸ μῶμος, γίνεται αἰμώμος, αἰμύμων, ἥ τρεπὴ θ' Ω in Υ αἰμύμων, ὡς χαλῶν ἢ χαλῶν. ὁ αἰμώμων ἢ ἀψῶμος. Attamen hoc in loco & multis aliis malim, neglectā Etymologiam, vertere egregius, eximius; nimirum, in suo genere. Passim apud Homerum, Achilles dicitur αἰμώμων, in quo certè plurima fuere, quæ meritò poterant reprehendi, *superbia*, *ferocitas*, *crudelitas* &c. Sed ita vocatur, quia erat egregius miles. *Clericus.*

266. Ὀκυΐαν τίκετ' Ἴρις.] Cum Veteres animadvertenter arci in celestem cerni cum plueret, facile intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è cœlo demissam, per quam nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque *בריח* *hirim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntii Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quòd Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus.*

267. Αἶψ-

*Glaucoméque hilaris, & Pontoëria,
Liagoréque, & Euagore, & Laomedia:
Polynoméque, & Autonoe, & Lysianassa,
Euarnéque tam indolis grata, quam inculcata forma.
Et Psamathe decora corpore, divinæque Menippe:
Nesòque, Eupompéque, Themistòque, Pronoëque,
Nemertésque, qua patris habet animum immortalis.
Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatae sunt
Filiae quinquaginta, inculcata opera callentes.
Thaumas verò Oceani profundiflui filiam
Duxit Electram. hac autem celerem peperit Irim,
Pulchricomāsque Harpyias, Aëllòque, Ocypeténque,
Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
Pernicibus alis. sublimes enim volitant.
Phorco post hæc Ceto Graas peperit formosa,
A partu canas, quas ob id Græas vocant
Immortalésque Dii, humique incedentes homines.
Pepbredòque pulchro peplo, Enyòque croceo peplo,*

267. Αἰγίρας] Ultima correpta. Dorismus ut supra αἰγίρας, αἰγίρας.
Quietus.

267. Η' ὕψους δ' Αἰγίρας καὶ τὴν ἰστίαν] Ostendimus multis, in Dis-
sert. de Statua Salina, Harpyias esse locustas, quas hic facit Hesiodus
Thaumantis Meteororum Præfidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri
videntur; ὑψοῦς δ' ἰστίαν, sublimes enim volant. Vide quæ illic
diximus. Clericus.

270. Γραῖας τῆς ἀναιδείας] Vox γραῖας idem sonat Græcè, ac
Γραῖας, anus. Inde finxerunt Poëtæ Graas fuisse canas, cum nasceren-
tur. At si scribamus γραῖας graab, vel γραῖας griab, vox deduci po-
terit à Radice, quæ apud Arabes & Chaldaeos significat, audax, ani-
mosus fuit, irritavit; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis
filias. Quod addit Hesiodus à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γραῖας,
perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide
not. ad γ. 195. Clericus.

272. Καὶ τῶν ἰερῶν ἀνδρῶν] Haud paullò elegantius legas ἰερῶν
ἀνδρῶν repentes, cum ἰερῶν rariùs significet incedere. Clericus.

273. Περσέδω π' Εὐρώ π'] Nomina hæc Græca sunt convenientia
cum nomine Phœnicio; nam Περσέδω vel, ut scribunt alii, Περσέ-
δω, est à πρῶτος inhoruisse, frastuuisse. Εὐρώ verò nomen est Bel-
lonæ, πρῶτος τὸ ἰν, εὐρώ, ἵν' ἐφ' ὅν, occido, ut conjicit Eustathius.
Clericus.

Γοργῆς δ' αἱ ναίεσι πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο,
 Ἐχάλῃ περὶ νυκτός· ἢ Ἐσπερίδες λιγύφανοι·
 Σθεινῶ τε, Εὐρυάλη τε, Μεδού τε λυγρὰ παῖδες.
 Ἡ μὲν ἔκιν θνητῇ, αἱ δὲ αἰθάναντο καὶ ἀγῆρα
 Αἱ δύο· τῇ δ' μὴ παρελέξατο Κυανοχαΐτης,
 Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἀνθεσιν εἰαρηνοῖσι.
 Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσέως κεφαλῇ ἀπεδειροτόμησεν,
 Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήλας ἱππῶ.
 Τῷ μὲν ἐπώνυμον ἔκιν, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανὸς φει πηγάς
 Γαίνει· ὁ δ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ φίλῃσι.

275

280

274. Γοργῆς δ' αἱ ναίεσι πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο

Ἐχάλῃ περὶ νυκτός· ἢ Ἐσπερίδες λιγύφανοι.]

Phoenices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quæ in illis locis vidissent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hammonis Periplo*, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Poeni, aut Phoenices, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in *Dissert. de Statua Salina*, ne ea hic repetere cogamur. Πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο, est hic aut ad Oceanum, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad γ. 215. *Contra eosdem* (Catolepas) sunt insulae *Gorgades*, domus, ut aiunt, aliquando *Gorgonum*. Verba sunt *Pomp. Mela* Lib. III. c. 11. qui subjicit: ipsa terra promuntorio, cui ἰσθμὸς κίονος nomen est, finiuntur, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata Gorgonum fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia Nigri fluvii, è regione Gorgidum, sitam. Idem *Mela*, memoratis Africæ incolis ignis usus ignaris: *Super eos*, inquit, *grandis litoris flexus grandem insulam includit; in qua tantum FEMINAS esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium sua sponte fecundas; aded asperis effervisque moribus, ut quadam contineri, ne reluculentur, vix vinculis possint.* Hoc *Hanno* retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quod Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingueretur. *Clericus.*

276. Στεινῶ πᾶσι.] Gorgones hæc sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales Nymphae. *Clericus.*

280. Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλῇ ἀπεδειροτόμησεν,

Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήλας ἱππῶς.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ natæ sint nemo dixerit. Sed summa-

Gorgonésque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
 In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides arguta,
 Sthenòque, Euryaléque, Medusáque, grævia perpeffa.
 Ipsa erat mortalis, ast aliæ immortales, & senio non obnoxia
 Duæ: cum una concubuit cærulea casarie Neptunus
 In molli prato & floribus vernis.
 Ejus autem Persens caput cum amputasset,
 Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
 Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
 Natus esset; ille verò ensẽm aureum tenebat manibus suis:

summatim conijcere est latere hîc aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam auctis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò Persens commodè deducitur à voce Phœnicia פֶּרְשֵׁי pharscho, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cum Pegaso veberetur, equo alato. Secundò, si scribas vocẽ Πήγας Phœniciè, hoc modo, * ΠΙΔΑΣ pagsous, vocem habebis compositam ex πιδ pag, hoc est, lapatum, & δας sous, hoc est, equus. Tertiò, notissimum est Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium Persarum vocabulo dicta, eadem de causâ, non quòd ex Perside venissent. Sallustius in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi ex Punicis libris, qui Hiempsalis regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitûs Herculis fuisse vult. Postquàm in Hispania Hercules, sicut Afri putant, interiit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium petentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Medii, PERSÆ, & Armenii, navibus in Africam transfuecti, proximos nostra mari locos occupavere. Sed PERSÆ intra oceanum magis, hîque alveos navium in quædam pro tuguriis habuere. Græci postea Argivo suo Perseo tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniâque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam.

Clericus.

281. Εἰς ἄρα ποταμὸν] Scribe: εἰς ὅπου ποταμὸν. Guierus.

282. Ὁ ποταμὸς οὗτος ποταμὸς.] Absurda derivatio, cum fluviorum propriè fontes dicantur non maris. Sed Hesiodus non semel vocat Oceanum ποταμὸν, fluvium. Clericus.

283. Γένος. ὁ δὲ ἄρα] Scribe: γένος ὁ δὲ ἄρα. Guierus.

283. Ὁ δὲ ἄρα ποταμὸς ἵππος] Hinc dictus, si Græcis credimus, Chrysaor, quem vellem ab Hesiodo descriptum. Certè munus quod

D 3

illi

* Vide Sam. Bochartum Hierozoici P. I. Lib. 2. c. vi.

Χ' ὦ μὴ Σοπαλάμην, περὶ πᾶν χθονά μητέρα μῆλιν,
Γκετ' ἐς ἀθανάτους. Ζῆνός δ' ἐν δώμασι ναίει,

285

Βροντῶν τε ποροῦν τε φέρον Διὶ μαλὶόνει.

Χρυσαῖος δ' ἵππεα τελευτῶν Γερουνοῖα,

Μιχθεῖς Κακιδύη κέρη κλυτῷ Ὀκεανοῖο.

Τὸν μὴ αἶψ' ἐξενάειξε βίη Ἡ' Ἑσπληνίη,

Βασί παρ' εἰλιπύδεσσι, φερίνῳ εἰν Ἐρυθείῃ.

290

illi tribuit ferendū fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phœnicis litteris scripto, nam *τη-δ-τη* *habaris* or, vel *chrysaor*. significat *custodem ignis*; cū *δ-τη* *custodem*, apud Arabas, &, apud Hebræos, aliōsque Orientales populos, *τη or* non modò *lucem*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phœniciam esse fabulam, etiam si omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine fito quopiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χ' ὦ μὴ Σοπαλάμην] Erat igitur alatus, non secus ac Pegasus. *Ala* autem celeritatem significant. *Clericus.*

Ibidem. Χθονά μητέρα μῆλιν] Hoc est, *terram matrem malorum citreorum*; non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus.*

287. Τελευτῶν Γερουνοῖα] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæsierunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit N. *Loydus* in Lexico Historico-Poëtico, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phœnicia rem deducendam putamus, cū Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cū ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phœnicibus suis, vicit. Res autem ita Phœnicia Linguâ exprimitur: *יְחִיָּה רַשֵּׁה גֶרְהוֹן* *icchiab schelosh rasche gerehon*, aut more Syriaco *גרְהוֹן* *grehoun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita grehoun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statuetur fuisse vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed est appellativa, significatque *illosum incolarum*; & sensus loquutionis Phœnicæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phœniciè *רַשְׁחִים* *roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula præcipitis Geryonis. *Clericus.*

289. Βίη Ἡ' Ἑσπληνίη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Scythiam*. *Clericus.*

290. Βε-

*Et illè quidem cùm avolasset, relictâ terrâ matre pecorum,
Pervenit ad immortales: Jovis verò in domo habitat,
Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
Chrysaor porrò genuit tricipitem Geryonem,
Mistus Caltiroæ filia nobilis Oceani.
Illum quidem armis exsist Hercules,
Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:*

290: Βασίλειος καὶ ἡλικίου καὶ ἀπορίας ἐν τῇ ἐπιστολῇ.] Quae de hac insula collegit Sam. Bochartus Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyrius conditam, Veterum consensu, ostendit. Sed ex *Hecateo* negat Herculem Argivum umquam in hac loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quodd gramen esset illic ficius quàm ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves. non boves, saginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quae ei tribuuntur, ut ostendimus in *Scythia*. Sed verba *Strabonis* nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeò distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mittere ur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casaubonianæ: Ερυθρία τὴ Γάδιρα τοῖς ἀνδράσι Φερκύδης, ἐν ᾗ τὰ ἀγρία τὰ Γερνίκω μοιῶσιν. Ἄλλοι δὲ τὴν περὶ τὴν ἑσπέρην τὴν πόλιν ἵστον, περὶ τὴν ταύτην διαγινώσκοντες τὸ νότον ὁρῶντες, ὅτι τὸ νεμερῶδες αὐτῇ ἀποβάται τὸ γάλα, ὅθεν ἡ ποιὴς τρεπομένη δὲ παρὰ ὕδατι μίλωνται, ἀπὸ τῆς πίπτει· ἐν ταύτῃ τὴν ἑσπέρην πίνοντες, εἰ μὴ τις ἀποχάζῃ τὴν αἵματι· ἐν τῇ δὲ ἐστὶν ἡ νεμερῶς βοτάνη, ἀλλὰ πᾶσι σφόδρα πικρὰ γίνεται, ἐν τῇ περὶ τὴν μὴ τὴν ἀπὸ τὴν βασιλῆα τὸ Γερνίκω. Erythraeam Gadira videtur vocare Phercydes, in qua qua de Geryone dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam objectam huius urbi, & freto unius stadii distantem; videntes bonitatem pascuorum, cum ovium illic pascentium lac serum non faciat. Caseum verò faciunt admixta multa aqua, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quâ pascuntur sicca est, sed valde saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque adeò saginabat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minus pascantur feno, quàm viridi gramine. Idem durâ Etymologiam vult dictam insulam Erythram, à voce Phœnicia עשרות hisharoth, hoc est, greges ovium, quam verterint Græci εἰς Εἰρύην, urbs Erythra. Nos multò commodius derivamus à voce ערוה haroth, quæ graminis, aut herbas virides sonat, Esai. XIX, 7.

Ἡματι τῷ, ἐπὶ περ βῆς ἤλασιν ἄρυμετύπης
 Τίρωθ' εἰς ἱερῶν, Ἀφροῖας πόρον Ὠκεανοῖο,
 Ὄρθον πεκύναι, καὶ βυχάλον Εὐρυτίωνα,
 Σταθμῶ ἐν ἡερόεντι, πέρι κλυτὰ Ὠκεανοῖο.
 Ἡ δ' ἔπεκ' αἶψο πέλωρον, ἀμύχανον, ἔδεν ἰοιχὸς
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, ἔδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θεῖω κρατερόφρονι Ἐχιδναῷ.
 Ἡμῖσι μὲν νύμφῳ ἐλαϊώπιδα, καλλιπάρηγον,
 Ἡμῖσι δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινὸν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμὴν δὲ, ζαθέης ὑπὸ κούρῃσι γαίης.

395

300

Postea dicta est *Aphrodisias*, & insula *Junonis*, à templis Deæ *Tyriorum Astartos*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur. Adi *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201. Ed. *Ultraject. Clericus*.

293. Ὄρθον πεκύναι] Ὄρθρον. *Orthrum*. *Quietus*.

293. Ὄρθον πεκύναι καὶ βυχάλον Εὐρυτίωνα.] *Orthum* canem fuisse *Geryonis* docet *Hesiodus* γ. 309. eumque *Echidnae* & *Typhonis* factum facit; sine dubio quia fingebatur δικέφαλος, ut docet *Apollodorus* Bibl. Lib. II. C. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ὄρθρον. Dicebatur à Phœnicibus *ωκρυττα othrerotsh*, hoc est, *biceps*, à *ωκρυ* *thre*, duo, & *ωκρυ* *rish*, caput, & præfixo *κ*, quod in nominibus frequens est. Ex *Othrerot* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Ὄρθρον, quia minus abit ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix videbatur. *Εὐρυτίων* est *ινυ-τυντι harobe-tson*, pastor ovium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cum similis soni esset, mutatum est. *Clericus*.

294. Σταθμῶ ἐν ἡερόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia erat in spelunca, quemadmodum *Polyphemi* apud *Homerum*, & *Caci* apud *Virgilium*. *Clericus*.

297. Κρατερόφρονι Ἐχιδναῷ.] *Hesiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, *Medusæ*, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstra omnia, quæ priscis fabulis erant inclyta; pro more, quem non semel observavimus, & quo naturâ affinia matrimonii & consanguinitatibus conjungit. *Medusa*, ut vidimus, erat *Nympha Hesperis*, hoc est, extremæ *Africæ*, ad occasum. Hic verò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Ἀείμας, hoc est, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur *Ἰμας* *imam*; quæ ora omnes erant ad orientem *Maris Interni*, circa *Euphratem*, ut ostendit multi *Joan. Seldenus* in *Proleg. Operis de Diis Syris*, & *Sam. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & conscribis nota.

At

*Die illo cum boves egit latas frontes habentes
Tirynthum in sacram, emensus iter Oceani,
Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obscuro, trans inchoitum Oceanum.
Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
Specu in concauo, divinam animo in fracto Echidnam:
Dimidiam nympham, nigris oculis, pulchram,
Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque & magnum,
Varium, crudivorum, divina sub cavernis terra.*

At non ita vulgò notum, quare *Εχιδνα* in Syria esse dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. *Α'εμυς* dicitur tractus Palæstinæ, in quo erant *Sodoma*, *Gommora*, *Adma*, & *Tsebohim*, quarum incolæ voce *צִבּוֹעַ* *tipho* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de *Sodoma subversione*, §. VII. Vox verò *Εχιδνα* est interpretatio vocis *צִבּוֹעַ* *tseboah*, unde factum nomen urbis *Tsebohim*; nam *צִבּוֹעַ* serpentis genus est, ut ostendit *Sam. Bochartus* in *Hierozoico* Part. 2. Lib. III. c. 7. Narraverant ergo Phœnices, *כִּי צִבּוֹעַ עִם שִׁפָּא יָרַד בְּמַעְרוֹת אֶרֶץ בְּאֵר* *chi tsebohi him tipho jarad bimkaroth erets baaram*, hoc est, *Tseboitam cum submerso descendisse in terra cavernas, in Aramaa*. Verterunt Græci; *vipera cum Typhone descendit* &c. *Εχιδνα* *εὐὸ Τυφῶνι* *εὐὸ* *εἰς ἀπλάται γῆς, εἰς Α'εμυς*. Nomen incolarum urbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis *צִבּוֹעַ*, & nomen appellativum *צִבּוֹעַ*, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cujus monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus*.

298. *Ἡμῖν μὲν Νόμφω*] Hoc dicebatur quia de *Tsebohitis*, quasi de hominibus, loquebantur Phœnices. *Clericus*.

299. *Ἡμῖν δ' αὖτε πύλωσσι ἔφιν*] Propter alteram significationem vocis *צִבּוֹעַ*. *Clericus*.

300. *Ποικίλον*] Hoc ad amussim quadrat in serpentem, qui *צִבּוֹעַ* dicitur; quæ vox propriè *tinctum*, vel *pietum* sonat; quia Serpens ille mirâ varietate colorum insignis est, ut multis ostendit *Bochartus*. *Clericus*.

Ibidem. *Ζαβίας ὑπὸ καύσει γαίης, καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς*.] Hæc æquè conveniunt Serpenti, & *Tsebohitis*, quos terra deglutit. *Clericus*.

Ἐνθα δέ οἱ ἀντίθε· ἐπὶ κατώ, κρήνη ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων περὶ θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
 Ἐνθ' ἄρα οἱ δαδασατο θεῶν καὶ τὰ δαίματ' αἰετίν.
 Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴν Ἐχιδνα,
 Ἀθανάτο· νύμφη κ' ἀγάσσετο, ἥματα πάντα.
 Τῇ δ' Ἰουφάονά φασι μιγήμεναι οὐ φιλότητι,
 Δεινὸν δ' ὕβρισι καὶ ὃ ἀνεμον, ἐλκεῖσσι καὶ κέρῃ.
 Ἡ δ' ὑποκυσαμένη· τίκετο προπρόφρενα τέκνα.
 Ὀρβον μὲν πᾶσι καὶ αἰὶν ἔμελλεν ἔμελλοντι.
 Δάπερον αὖτις ἐπέτεν ἀμύχανον, ἔπι φατειόν,
 Κέρβερον ὠμῆσι καὶ ἄλκιμον χαλκῷ φωνόν,
 Πεντηκοντακάρην, ἀναιδέα τε προπρόν τε,
 Το τρίπον, Ἰδρῶν αὖτις ἐγαίνατο λυγρὴν εἰδῆαν
 Λερναίην, ἣν θρέψε θεὸς Λοκιάλεν· Ἡρή.
 Ἀπλητὴν κατέσσα βίην Ἡρόκλειαν.
 Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλεὲς χαλκῷ
 Ἄμφ' ἐκωνιάδης, σπυρνήφι φιλῶ Ἰολαίῳ,
 Ἡρόκλειαν, βαλῆσιν Ἀθηναίης Ἀγλαίης.
 Ἡ δ' Ἰχθυόεν ἐπέτε, πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,

305

310

315

301. Ἐνθα δ' οἱ ἀντίθε·] Scribis ἔνθα δ' οἱ ἀντίθε. *Guilielmus.*

303. Ἐνθ' ἄρα οἱ δαδασατο] Ἀ δαίμων, δαίμων, αἰετίν, ut à δαίμων αἰετίν. *Guilielmus.*

307. Δεινὸν δ' ὕβρισι καὶ] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit quin Tsebohi & δυνὸι & ὕβρισι essent. Sed hic subjicitur vox αἰετίν ventus, quā homines in ventum mutantur; eo quod esset Τυφωτικός αἰετίν, dictus forrē à Phœnicibus τῆς τούρβης, à radice τῆς τούρβης inundare, submergere, quod submergat naves. Sic ob nomen simile, res diversissimæ mixtæ sunt. *Clericus.*

309. Ὀρβον] Vide ad v. 293. *Clericus.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis feris, dictum fuisse כרברכ Kerbrofch, quæ vox composita est ex כרב Krab, prælium, & כרב rofch, caput, vel dux, quod dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verum Interpretes Græci intellexerunt dictum כרברכ chrobrosch, hoc est, quasi multorum caputum; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. Hesiodus verò πεντηκοντακάρην, quinquaginta caputum facit, quo Pindarus minimè contentus ἑκατοντακέφαλον centum caputum dixit. *Clericus.*

313. Ἰδρῶν] Incolæ paludis Lernæ significantur, aut serpentes quibus

*Illic verò ei specus est in imo, cava sub petra;
 Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:
 Ibi sanè ei destinarunt Dii inchoas damnos incolere.
 Atque coërcebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nympha & senis expeks, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aigunt mistum esse concubitu,
 Vehementem & violentum ventum, nigris oculis decora puella.
 Illa verò gravida facta peperit fortes filios.
 Orthum quidem primò canem peperit Geryoni.
 Iterum secundò edidit partu immensum, dirum,
 Cerberum crudivorum, Plutonis canem magnâ voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertiò, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lerneam, quàm enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolæo,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimæram peperit, spirantem terribilem ignem,*

quibus scatebat. Dicemus in Dissert. de Hercule, hac de re, aliisque ad Herculem spectantibus. Clericus.

319. Η' δὲ Χίμαιραν ἵππευ] Chimæraz etiam meminit Homerus Iliados Z. eamque hisce verbis describit, γ. 180.

ἡ δὲ ἔξ ἑλὸς θύειν ἦν· ἔξ' αἰθράων,
 Πρόδ' αἶαν, ἔπειθ' αἰθρῶν, μέγαν δὲ χίμαιραν
 Δεινὸν δ' ἀντρέϊναι πύρρ' ἔξ' αἰθρῶν αἰθρῶν.

Hac certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, post draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus posteriores etiam duos versus aut ab Homero mutuos sumsit, aut fortè, cum vulgò ore hominum feceruntur, Poëmati suo inseruit. Sed præterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. Homerus docet id monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum Hesiodus. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimæraz intellexerint. Si Phœniciis litteris scribamus כמירא *chamirah*, comperietur eâ voce *adustam* significari, quod nomen optimè convenit ei quam fingunt ignem spirasse. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reverà non fuit animal, sed mons *Chimæra*, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammæ eructaret.

Δηνίω πε, μεγάλῳ πε, ποδάρεά τε, κρατερύετε.
 Τῆς δ' ἰὼ τέῃς κεφαλαί. μία μὲν, χαροπόιο λέοντος,
 Ἡ δ' ἰ χιμαίρης· ἡ δ' ὄφι· κρατεροῖο δράκοντος.
 Πρόθε λέων, ὅππῃεν δ' δράκων, μέσῃ δ' χιμαίρῃ,
 Δεινὸν ἀπ' ἀπνείεσαι πυρὸς μὲν αἰδομένοιο.
 Τὼ μὲν Πήγασος εἴλε, καὶ ἰοδόος Βελεροφόντης.
 Ἡ δ' ἄρα Φῖν' ὀλοὴν πέτε, Καδμείαισιν ὄλεθρον,

320

325

Etaret. Memoriae prodiderat * Ctesias Cnidius, ὅτι πῦρ ἔστιν ἐξ ἧδὺς Φασηλίδος, ἐν Λυκίᾳ ἀδύνατον, καὶ ὅτι αἰὲ καίεται ἐπὶ πέτρᾳ, καὶ νύκτι καὶ ἡμέρᾳ. Quae verba vertit Plinius Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagrat in Phaselide mons Chimara, et quidem immortalis diebus ac noctibus flammā.* Phaselis autem fuit pars Lyciae. De hisce montibus ita Strabo Lib. XIV. p. 458. *Περὶ τούτων μεθεῖσται τὴν ὅρῃ καὶ αὐτὴ τὴν Χιμαίραν: His montibus fabula Chimara affingitur.* Ceterum ab Hesiodo Chimæra fingitur habuisse tria capita, leonis, caprae & serpentis; forte propter tria juga, quae judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterior jugum simile censebatur capiti leonis, posticum serpentis, medium caprae; unde nota est altera fabulae circumstantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multò similia vero, quàm quæ conjecit Bochartus, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimærae capitibus tres duces Solymorum Pisidiæ populorum, quorum nomina significasse tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet, in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutissimo nihil suboluisse de nomine Chimærae; ex quo ænigmatis hujusce mythici solutio pendet. Clericus.

321. Τῆς δ' ἰὼ τέῃς κεφαλαί] Pro ἡμῶν, ut supra ἰβᾶλε pro ἰβᾶλον. Guicetus.

325. Τὼ μὲν Πήγασος εἴλε καὶ ἰοδόος Βελεροφόντης] Intelligendi sunt incolæ trium memoratorum jugorum, quos Belerophon non solus, sed cum exercitu illinc dejecerit. Pegasus illi equum dat Poëta, quia propter altitudinem illorum jugorum, pænè opus erat alis, ut ita loquar, ut invitis incolis eò adscenderet. Hinc † Arimazes, qui, Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quærebat an Alexander volare posset? Cujus Petrae cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui missus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, juvenes in cacumine ostendit, ejusque superbiae haud immeritò illudena pennas ait militas habere Alexandri. Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum est ut Poëta Pegasus ei tribuerint. Clericus.

326. Ἡ δ'

* Apud Photium Cod. LXXII. † Curtii Lib. VII. c. 11.

Trucémque, magnámque, pernicémque, validámque.
 Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
 Alterum capella, tertium verò serpentis robusti draconis.
 Antè leo, ponè verò draco, in medio autem capra,
 Horrendè efflans ignis vim ardentis.
 Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
 Illa sanè Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,

326. Η δ' ἄρα Σφίγ' ὀλοὴ τέκε] Sic describitur Sphinx ab Apollodoro Biblioth. Lib. III. c. v §. 8. ἔχε πρόσωπον μὲν γυναικὸς, πῖν δὲ καὶ βάσι καὶ ὕψος λέοντος, καὶ πτέρυγας ὀφιδὸς: Habebat faciem quidem mulieris, pedes verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis. Subjicit: μαθῶσα δὲ αἰνίγματα παρὰ Μουσῶν, ἐπὶ τῷ Θήβαιον ὄρεϊ καθίστητο. καὶ τῷτο πρῶτον Θηβαίους: cum accepisset a Musis, montem Phicem insedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterant id solvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. Scholiastes: ἡ δὲ Σφίγξ πρῶτον γυνὴ καὶ λέων, καὶ ὄφις πολλὰς αὐτῇ τὰς συνειρητάζοντας: Sphinx reverà fuit mulier latrociniiis dedita, & habuit multos secum, qui una rapiébant. Pausanias in Bœoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi Herculis Hippodoti: Περὶ δὲ τὸ ὄρεϊ ἔστιν ὅτι τὴν Σφίγξ λέγουσι ἀρπαζῆν, ἐκ δὲ τῶν αἰνιγμάτων αἰνίγματα ἄδουσιν. Οἱ δὲ ληστῆες αὐτῇ διωκόμενοι καὶ πλανηθέντες φασὶν αὐτῇ, ἐκ τῶν αὐτῶν Ἀνθηδονί, καὶ οὐδὲν λαοσάν· καὶ τὸ ὄρεϊ τῷτο ἀρπαζαῖς χεῖναι, πρὶν ἔξωθεν Οἰδίπῳ αὐτῇ, ὑπερβαλόμενῳ πάλιν τραπῆναι καὶ ἀφικέσθαι ἔχον ἐκ Κορίνθου: Progredientibus occurrit mons, unde aiunt erupisse Sphingem, in perniciem eorum qui rapiébantur, enigma cantantem. Alii verò latrociniiis deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare, usque ad Anthedonem; deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequam Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum, quibus instructus Corintho venerat. Sed paullo distinctius circumstantiæ tabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur Sphinx, à voce Phœnicia σφῶ, quæ si confundatur cum σφῶ, prout solent σ & ς misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. perplexus, implexus fuit, quales sunt spinæ inter se implicitæ; 2. effudit sanguinem, homicidium commisit. Itaque σφῶ σφῶ erit perplexa, & homicida; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis, posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quod inter latrones qui montem illum insederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Ænigmata proferre dicebatur ob

Ὀρθῶ ὑποδμηθεῖαι. Νεμεαῖόν τε λείον τε,
 Τόν ῥ' Ἡρῆ θρέψασκε, Διὸς κυδρὴν περσέουσις,
 Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
 Ἐνθ' ἄρ' ὄγ' οἰκίῶν, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Κοιρανίων τρηπῖο Νεμείης, ἡδ' Ἀπέωντος.
 Ἀλλὰ ἱς ἰδάμασσε βίης Ἡρακλεείης.
 Κητὼ δ' ὀπλότατον, Φόρκυι φιλότῃ μιγεῖαι,
 Τείνατο, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κἀΐθρεσι γαίης.

ob malè intellectum nomen ἡσιόδοι quod ἀντισμωπύδης versum est, cum debuisset verti βωπύδης, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phiceii montis, & eos quærentes, subito erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò facilius cum perplexitate ænigmatum mista est; quòd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, & proposita multa in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso soluturis. Nota est Historia Samsonis, quæ existat Jud. XIV. Dicitur, ut docet Josephus contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phœnicia historia simile quid de Salomone & Hieromo Tyriorum Rege scripserat: Τὸν πορρωτέρω Γεργουλίαν Σολομῶντι πρόψαι φασὶ σὺν τῷ Εἰρώμῳ αἰνύματα, αἳ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν αἴτιον. τὸ δὲ μὴ διανοήσαντι διακρίνει τῇ λύσει χρημάτων ἀποτίειν. ἐπολογήσανται δὲ τῷ Εἰρώμῳ καὶ μὴ διανοήσαντι λύσει πάλιν αἰνύματα πολλαὶ τῷ χρηματίζοντι οἷς τὸ ἐπιζήτησι αἰνυλάσκει. ὅτε δὲ Ἀβδεμόντι πάλιν Τύριον ἄνδρα πάλιν πρόψαι λύσει καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἀπὸ μὴ λύσειν τῷ Σολομῶντι πολλαὶ πάλιν Εἰρώμῳ προσανατίσει χρημάτων: Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hieromum quadam ænigmata, & proposita ab eo; adjecto ut qui non posset solvere pecuniam solvendi penderet. Hieromum verò conditione acceptā, cum non potuisset solvere ænigmata, multis pecuniis multatum. Deinde Abdemonem quemdam, Tyrium hominem, proposita solvisse, & ipsum alia proposuisse; quæ cum non solvisset Salomo, multas eum pecunias Hieromo rependisse. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine Sphingis dictam eam à Bœotiis Φίγῃ non Σφίγῃ & Φίγιον ὄφιν non Σφίγιον. Prius habet Scholiastes, posterius Pausanias. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quā perperam detrahebatur Σ ante Φ, quod verisimilius eò videtur, quòd Sphingem dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, Hesiodum emendare. Clericus.

329. Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης] Ostendimus γένεσιν idem esse ac βύρας,

*Ab Ortho subacta: Nemeamque leonem,
Quem Juno cum enutrivisset, Jovis veneranda uxor,
In collibus collocavit Nemea, cladem hominibus.
Ibi sanè hic commorans, damno afficiebat homines,
Dominans cavernosa Nemea, atque Apefanti.
Sed ipsum robustus domuit Hercules.
Ceto verò minimum natu, cum Phorcyme concubitu mista,
Peperit sævum serpentem, qui obscura in latibulis terræ*

ης, cujus rei novum hic habemus argumentum. Sic enim hic tractus describitur à *Pausania*, in *Corinthiacis*, p. 111. cujus locum integrum afferam quia eo illustratur etiam γ. 321. Εξ Κλαίων δὲ εἰσὶν εἰς Ἀργὸν ὁδοὶ δύο· ἡ μὲν ἀνθρώπων εὐζώνος, καὶ ἐν ἱπποῖσι· ἡ δὲ τῶν κελυμδῶν Τερτῦ ἐστὶν μὲν καὶ αὐτὴ ἀσφαλτοῦ ἐφ' ἧς, ὁρμήσας δὲ ἐν ἡμέρᾳ ἐπισηδυσίῃσι. Ἐν ταύταις τοῖς ΟΡΕΣΙ τοῖς ἀγέλαστοι ἐν δίκυκτι τῷ λέοντι· καὶ ἡ Νεμέα τὸ χειρὸς ἀπὸ τοῦ τοῦδε περὶ τοῦ δῆμος· Ἀ Κλεῖς ἄργας sunt due viae; altera quidem est viris expeditis & brevior: altera verò dicti Troi, angusta & ipsa, cum undique montibus eo clauditur, sed aptior vehiculis. In hisce MONTIBUS, spelunca etiam ostenditur leonis; à quo Nemea vias circiter quindecim stadiis abest. Sanè observant Grammatici, β Articè verti in γ, ut βλάσσω, γλάσσω, βλάσσω, γλάσσω, palpebra; & Boeoticè γυναικας dictas esse βαῦκας Clericus.

Ibidem. Ἡ δ' Ἀπίοντι·] *Pausanias* paullo pòst: Καὶ ταύτῃ καὶ ἑρὸν Ἀπίοντι ἐν ὑπὲρ τῆς Νεμέας: in hoc etiam tractu est mons Apejas, supra Nemeam. Clericus.

330. Εὐλαφάρτω] Εὐλαφίη. *Guietus*.

333. Ὀπλόπτερον] Hoplotatum. πύγιον. interpretes, minimum natu. Φόρκυ σπινθήριον. *Guietus*.

334. Γεῖναι δὲ δὴν ἐφ' ἧς καὶ τὸ ἐξῆς] Non semel, in fabulari historia, serpentes custodes constituuntur rerum diligentissime servandarum. Sic Delphis τὸ μυστήριον ἐφ' ἧς Πύθων ὄφις, oraculum servabat Python serpens. *Apollodorus* Lib. I. Cap. IV. §. 1. Martium fontem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib. III. C. IV. §. 1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib. I. C. IX. §. 23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosiore. Hoc autem significatur vocibus ὄφις & δράκων, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὀφθαλμὸς & δράκωμαι significant videre. Similiter Phœnicia vox שׁנא nashasch, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ speculari significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem custodem & serpentem significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. Clericus.

Πείρασον ἐν μεγάλοις παλχεύσας μῆλα φυλάσσῃ. 335
 Τῷ μὲν ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκυνθ' ἡμῶν ἐστὶ.
 Τηρὺς δ' Ὀκείανῳ ποταμὸς τέκε διήεντα,
 Νῆλον τ', Ἀλφειὸν τε, καὶ Ἡελδανὸν βαθυδίνην,
 Στερυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,
 Φᾶσιν τε, Ρῆσον τ', Ἀχελώϊον δρυμοδίνην, 340
 Νέασον τε, Ρόδιόν θ', Ἀλῖακμονά θ', Ἐπιάπυρόν τε,
 Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶντα,
 Πλωκίον τε, καὶ Ἐρμον, εὐρρείτῳ τε Καίτην,
 Σαλζάριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθενίον τε,
 Εὐλωόν τε, καὶ Ἀρδησπον, Θείον τε Σκαίμανδρον. 345
 Τίττε δ' Ἰνναπέρων ἱερὸν ἡμῶν, αἷ' ἣν γαῖαν

337. Ποταμὸς τέκε διήεντας] Facile est intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascentur pluviae, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νῆλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Εἰς τὴν φαίνεται Ἡσίοδ' Ὀμήρου πώπερ', καὶ ὅς Ὁμήρ' Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νῆλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorē esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolaturum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorē fuisse Hesiodo Bœotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm Homero, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certè Νῆλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fecundatur, κατ' ἐξοχὴν. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquā credibile est. Nichil ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus. ἡπὶ nubbil & ἡπὶ nbhil, unde Νῆλος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant, ut Hebraicè ἡπὶ nabhal. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελώϊον δρυμοδίνην] Scribendum videtur ἀχελών τ' δρυμοδίνην. *Grietus.*

Finibus in amplis, auræ mala custodit.

Hac quidem Cerys & Phorcynis soboles est.

*Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa, (bentem,
Nilumque, Alpheumque, & Eridanum profundos vortices ha-
Strymonem, Maandriumque, & Istrum pulcrissimum,
Phasiumque, Rhesiumque, Acheloum limpidum,
Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque,
Granicumque, & Æsopum, divinumque Simoenta,
Peneumque; & Hermum, amœnèque fluentem Caicum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Eudemumque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.
Peperit quoque filias sacras, quæ per terram*

345. Ἀῖδησαν] Ab αἶδω, δῖδω, δῖδω, δῖδω, δῖδω, Ἀῖδησαν. *Gnietus.*

346. Ἀ κατὰ γαῖαν, Ἀΐδρας κυρίζουσιν Ἀπόλλωνι ξυῖ ἀνακτι, Καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κυρίζουσιν interpretatur τέφουσιν, quia Sol & aqua dulcis efficiunt ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentia verba addit: Καὶ ὅς Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ ἴοι ἀπὸ ποταμῶν καὶ κόμας, ἀπὸ τοῦ αὐξήσεως καὶ ἀνατρεφῆς αἰτίας εἶναι: Etenim Apollini & fluvii juvenes tondebant comas, quod sint augmenti & nutritio-
nis causa. Nimirum, comas primum detonsas Apollini aut Fluvii appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. ʒ, ʒ. 144. & seq. Sed affert tantum versum unum, cum tres essent proferendi, aut potius sex, quos subiciemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cujus cadaver Myrmidones detonsos crines jaciebant, & de ipso Achille, Myrmidonum duce, ita loquitur, ʒ. 141.

Ἐπὶς ἀπὸνδου πυρῆς ξανθὴν ἀπτερίζοντο γαῖαν,
Τὴν ὅα Σπέρχειον ποταμὸν τέφρα τηλεφύσσων.
Ὁχθήσας δ' αἶψα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ οἴσπῳ πάντων,
Σπέρχει', αἶψας σοὶ γὰρ πατὴρ ἠέσσαντο Πηλεΐδης,
Καὶ σὺ μοι νοσήσῃσι φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν
Σοὶ τε κόμην καρίων, ῥέξῃν θ' ἰσχυρὸν ἐκπύμαλιν.

*Stans seorsim à rogo flavam totondit casuriem, quam Sperchio fluvio al-
bat florecentem. Indignabundus autem dixit, inspiciens nigrum Pontum:
Sperchi, frustra tibi pater vovit Peleus, illuc me reversum caram in
patriam terram, tibi casuriem tonsurum, maciaturumque sacram heca-
tomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum verò
vertendum erit κυρίζουσιν, non alunt, sed tondent, ac sanè hoc inter-
dum significat, servatâ significatione radicis κείρω, tondeo. Itaque
Apollo, fluviorumque & fontium Numina tendere dicentur viros,*
R quod

Ἄνδρες κείρεσιν, Ἀπόλλωνι ξυὼ ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς ταύτῃν ᾧ Διὸς πάρος μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθῶ τ', Ἀδμήτη τε, Γάνη τ', Ἡλέκτρη τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, ἢ Οὐρανίη θεοειδής, 350
 Ἰππῶ τε, Κλυμένη τε, Ροδία τε, Καλλιρόη τε,
 Ζῶξω τε, Κλυτή τε, Ἰδυά τε, Πασίδη τε,
 Πληξαύρη τε, Γαλαξαύρη τε, ἐρατὴ τε Διώνη,
 Μηλόβοσις τε, Θόη τε, ἢ Δειδής Πολυδώρη,
 Κερκίς τε Φυῶ ἐρατὴ, Πλατώ τε Βοώπης, 355
 Περσηίς τ', Γάειρά τε, Ἀκάη τε, Ξάνη τε,
 Πετραίη τ' ἐρόεσσα, Μενεοδῶ τ', Εὐρώπη τε,
 Μῆτις τ', Εὐρυόμνη τε, Τελεοδῶ τε κροκόπεπλος.
 Κελσίη τ', Ἀσίη τε, ἢ ἱμερόεσσα Καλυψώ
 Εὐδώρη τε, Τύχη τε ἢ Ἀμφιρῶ, Ὀκυρόη τε, 360
 Καὶ Σπύξ, ἣ δὴ σφέων προφερεσάτη ἐστὶν ἀπασέων.
 Αὐτὰρ δὲ Ὀκεανὸς ἢ Τηθύῃ ἐξεγρόντο
 Πρεσβύπεται κῆραι. πολλά γε μὲν εἰσι ἢ ἄλλαι.
 Τεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι πάντοφουροι Ὀκεανίαι,
 Αἵ ῥα πολυπτερές γαῖαν ἢ βένθεα λίμνης 365
 Πάντη ἑμῶς ἐφάπτεται, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δὲ αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ καὶ ἀχχευαὶ ῥέοντες,
 Τίεες Ὀκεανῷ, τὲς γίνεσθαι πότνια Τηθύς.
 Τῶν ὄνομα δρυαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνίσπειν
 Οἱ γὰρ ἕκαστοι ἴσασι οἳ αὖτ' ὀφείλουσιν αἰετῶσι. 370

quod viri in eorum honorem tonderent caesariem. Nonnulla habet hanc in rem *Casaubonus* ad *Cap. XXI. Charact. Theophrasti*, ἀπὲρ ὑπερφλομμίας. *Clericus*.

347. Ἄνδρας κείρεσιν] Hoc est, κείρουσιν. *Hesych.* κείρετον, ἀπὲρ κείρουσιν. Ἰφίβοι capillum tondentes Apollini & fluviis dedicare solebant. Vide *Martialis* epigramma de *Encolpi* capillo. *Guicetus*.

353. Γαλαξαύρη τε] Ἄν μὴ Γαλαξία? placet. *Guicetus*.

359. Κελσίη] Fortè à κελς, κελτός, κελήθη, κελήθη, κελήθη, ut αἰσίη. *Guicetus*.

360. Ἀμφιρῶ, Ὀκυρόη τε] Ἄν Ἀμφιρῶ Ὀκυρόη τε? Ἀμφιρῶ pro Ἀμφιρῶ. Sic ἱρῶς. Ἀσκή, χῆμα, καὶ κλῶ δὲ δρυαλέον ὑδίοις ἐδῶν. Ἄν ab Ἀμφιρῶς Ἀμφιρῶ; *Hesych.* Ἀμφιρῶς, ἀμφιρῶς. Ἄν ἀμφιρῶ τῶς

Viros à teneris educant, una cum Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc verò à Jove sortem habent,
 Pitthòque, Admetòque, Ianthèque, Electràque,
 Dorisique, Prymnòque, & Urania forma Deam referens,
 Hippòque, Clymenèque, Rhodiàque, Calliroèque,
 Zeuxòque, Clythièque, Idyiàque, Pasithoèque,
 Plexaureque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobosisque, Thoèque, & venusta Polydora.
 Cerceisque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
 Perseisque, Ianiràque, Acastèque, Xanthèque,
 Petæaque lepida, Menesthòque, Europàque,
 Metisque, Eurynomèque, Telesthòque croceo peplo:
 Crisèque, Asidàque & amabilis Calypso:
 Eudorèque, Tychèque, & Amphiro, Ocyroèque:
 Et Styx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
 Atque hæ Oceano & Tethye prognatæ sunt,
 Grandiores natu filia. multæ quidem sunt & alia.
 Ter mille enim sunt celeres filia Oceani,
 Quæ sanè dispersæ terram, & profunditates lacûs
 Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
 Sed singulatim noverunt, quicumque circum habitant.

τῆ ἀμφιρῶνς cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶνς, ἀβρόνι, κεφαλῶν ἔχει
 ἰκαπρωθιν. *Gnietus.*

361. Καὶ Σπύξ] De hac postea dicemus ad γ. 775. & seqq. *Clericus.*

364. Τεὶς δ' ἡλίας εἶσι] De Nymphis vide dicta ad γ. 187.
Clericus.

365. Βένθια λίμνης] Hoc est, θαλάσσης, αἰετῶν. Homer. Ἡέλιος
 δ' αἰόρεος λιπὼν ἀεικελῆα λίμνῳ. *Gnietus.*

365. ——— γαῖαν καὶ βένθια λίμνης

Πάντη ἱμῶς ἐφίπυσσι] Videtur βένθια λίμνης dici καὶ ὑπαλα-
 γῶν, pro λίμνης βαθείας stagna profunda, vel lacus profundos; nam hæ
 Oceani filia non mare, sed lacus incolebant. De marinis egit Hesio-
 dus γ. 240. & seqq. Certum est alioqui λίμνῳ ab Homero dici mare,
 ad quem vide *Eustathium* p. 919. Ed. Rom. *Clericus.*

Θεία δ' Ἡέλιόν τε μέγαν, λαμπρὸν τε Σελήνῳ,
 Ἡῶθ', ἣ πάντεσσιν Ὀπιχθονίοισι φαείνη,
 Ἀθανάτους τε θεοὺς τοὶ ἔρχονόν δ' ἔρω ἔχουσι,
 Γείναθ', ὑπὸ νηθεῖσ' ὕπερίονθ' ἐν Φιλότῃ.
 Κεῖα δ' Εὐρυβίη τέκεν, Φιλότῃ μιγῆσαι,
 Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
 Πέρσιω θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδυοσύνησιν.
 Ἀστραίῳ δ' Ἡῶς ἀνέμους τέκε καρπεροθύμους,
 Ἀργείῳ Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰψηροκέλευθον,
 Καὶ Νότον, ἐν Φιλότῃ θεῶν θεὰ δύνηθεῖσα.
 Τὰς δ' ἡ μετ' αἰέρεα τέκεν Ἐωσφόρον ἡερῆεα,
 Ἀστρα τε λαμπυρόωντα τὰ τ' ἔρχονός ἐσεφάνωται.
 Στύξ δ' ἡ τέκ' Ὠκεανῶ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγῆσαι,
 Ζῆλον ἢ Νίκην καλλιόφυρον ἐκ μεγάροισι,

375

380

371. Θεία δ' Ἡέλιόν τε μέγαν, λαμπρὸν τε Σελήνῳ, ἢ πὲρ ἔξῃς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium *theia*, quod *inaitatem* significat & nomen est *Ἡχάου*. Cum ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno Numine, scirentque eum prodiisse *theia* *mitthohou*, & *thohou*; mutatâ hac voce in *theia*, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt; qui eas vel à limine salutarunt. Nihil verat nos hic paucis indicare originem nōminum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol Ἡλιός dictus à Phœnicio *helojo*, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, *ἐν ὑπερίονι μέγῃ Ἡχάου ἐκ γενέθη Ἡλιός*. Luna verò dicitur *σελήνη*, vel Doricè *σελάνα* à Phœnicio *schelannah*, hoc est, *qua pernoctat*, ex *schelannah* *pernoctavit*.

Observandum autem hic est distingui *Solem* & *Lunam*, ab *Apolline* & *Diana* liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quod mortuorum animi ad illa astra, ut iis infiderent, migrasse existimarentur, qua de re postea ad v. 918. agemus. *Clericus*.

375. Κεῖα δ' Εὐρυβίη ἢ πὲρ ἔξῃς] Crius & Eurybie, eorūque filii Astræus, Pallas & Perseus, neque ex rerum natura, neque ex prisca Historia malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab *Hesiodo* recensita sunt. Matrimoniorum causâ, videntur partim hæc ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis postea collocat noster Poëta. *Clericus*.

376. Κεῖα δ' Εὐρυβίη πάντων] Scribo *κεῖα*. *suprà κεῖα* πὲρ *κεῖα* πὲρ *κεῖα* &c. à *κεῖα*

*Thia praterea Solémque magnum, lucentémque Lunam,
Aurorámque, quæ omnibus terrestribus lumen prabet,
Immortalibúsq; Diis qui cælum latum tenent,
Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
Astráumque magnum, Pallantémque, præstantissima Dearum,
Persénque, qui etiam omnes præcellebat peritiâ.
Astræo verò Aurora ventos peperit violentos,
Argesten Zephyrum, Boreámque rapidum,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
Post hos verò Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,
Astráque fulgentia quibus cælum cinctum est.
Styx verò peperit Oceani filia, Pallanti mista,
Zelum & Nicen formosam, in ædibus,*

à xεῖω regno xεῖω, xεῖω. *Guietus.*

377. Ὅς κ' ἢ πᾶσι μετέγενται] Scribe δὲ πᾶσι μετέγενται. *Guietus.*

378. Ἀστρίων δ' Ἡὸς ἀνέμους γένε] Quia venti ex alto flant, & quia astra alta sunt, videntur *Astræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verrunt & perflant. *Clericus.*

379. Ζήφωγ, Βορίω π' ἢ Νότῳ] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omiserit, cum nihilo sit inferior reliquis ventis, & aptius dici possit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorâ, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed *Physicus* non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad v. 870. *Clericus.*

381. Τὴς δ' ἢ μετ' ἀστέρος τίκτω Εὐσφώγῳ] Mirum est Auroram matrem dici *Luciferi* & stellarum, cum, Aurorâ apparente, obscurentur, & paullo pòst oculos fugiant. Si accuratus esset *Hesiodus*, suspiceret Ἡὸς dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & *Luciferum* & cetera astra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Στὺξ] Α εὐχά, ευχά, ευχίς, εὐξ. Odium. *Guietus.*

383. Στὺξ] Intelligendi sunt accolæ hujus fontis, qui fuit in *Arcadia*. Hi auxilium *Jovi* tulerunt, & contra patrem bellaturo ex *Arcadia* primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad v. 775. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. Ζῆλον κ' Νίκην κ' π' ἰζῆς] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio *Stygis* liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex *Arcadia* ad *Jovem* venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites *Jovis* fuerint. *Clericus.*

Καὶ Κρότῳ, ἡδὲ Βίλῳ, ἀειδείκετ' αἰεὶ γαίαν τεύχεα, 385
 Τῶν δ' ἐς' ἀπάνωθε Διὸς δόμῳ, ἔδ' ἐπ' ἔδρη,
 Οὐδ' ὁδὸς, ὅππῃ μὴ κείνοισ θεὸς ἡγεμονεύῃ·
 Ἀλλ' αἰεὶ παρ' Ἰνὸν βαρυκτύπῳ ἐδολόωνται·
 ὧς γὰρ ἐβόλωσε Σπύξ ἀφθιτῷ, Ὠκεανίνῃ, 390
 Ἥματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπῳ ἀστροπητῆς
 Ἀθανάτης ἐκάλεσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλύμπον.
 Εἶπε δ', ὅς ἂν μὲ εἶο θεῶν Τιτῆσι μαχοίτο,
 Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γράων, πύλῳ ᾧ ἕκαστον
 Ἐξέμην λυτὸν παρῶν γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἐφάθ' ὅστις ἀπμῶ ὑπὸ Κρόνῳ ἡδ' ἀγέρεταις, 395
 Τιμῆς ἢ γράων Ἰπποχέμεν ἢ θέμις ἐστὶ.
 Ἦλθε δ' ἄρα πρῶτῃ Σπύξ ἀφθιτῷ Οὐλυμπὸν δε
 Σπῶ σφοῖσι παίδεσσι, φίλῃ δ' αὖ μῆδεα πατρός.
 Τῷ δ' ἔπειτα τίμησε, πείσας δ' ἔδωκεν.
 Αὐτῷ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὄρκον, 400
 Παῖδας δ' ἤματ' πάντα ἐς μετ' ἀναιέτας εἶναι.
 Ὅς δ' αὖτως πάντεσσι δαίμονες, ὡς περ ὑπέστη,
 Ἐξετέλεσ'· αὐτὸς δ' ἔμεγα κρατῆ, ἡδὲ ἀνάσσει.
 Φοῖβη δ' αὖ Κοῖν πολυήρατον ἦλθεν ἐς Διὶν.
 Κυσαμένη δ' ἤπειτ' αἰεὶ θεῶν ἐν φιλότιπῳ, 405

387. Ἡγεμονεύει] An ἡγεμονεύει? hoc est, via quā non illi Jovem sequantur. committuntur. *Gruetius.*

391. Ἀθανάτης ἐκάλεσε θεὸς] Deos hic à Titanibus distinguit Hesiodus, quamvis Dii à Titanibus nati sint; quod Jupiter victor pluris factus sit, unā cum suis, quam Saturnus & qui ei favebant; qua de causa nomen *Deorum* retulerunt, veluti κατ' ἐξοχλήν. De eorum pugna postea dicemus. *Clericus.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν] Scribo ἀπορρήσειν, pro ἀπορήσειν, metri causa. *Gruetius.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γράων] Iis qui honores obtinuerant, apud Coelum aut Saturnum, similes promisit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis praemiis se affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multis in partes suas pertraxit. Haec omnia clare ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe praemiorum. *Clericus.*

398. Σπῶ σφοῖσι παίδεσσι] Σφοῖσιν. πατρός] Ὠκεανὸς scilicet. *Gruetius.*

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
 Neque via, quâ non illis Deus præit:
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sic enim consuluit Sisyx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum. (pugnet,
 Dixit autem, quòd quisquis unâ secum Deorum contra Iuanes
 Nulli se ademturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos. (munis,
 Illam etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & im-
 Ad honores ac præmia provecturum, ut æquum est.
 Venit autem prima Sisyx incorruptibilis in Olympum
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam verò Jupiter honoravit, cetera quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem proutens est, atque regem agit.
 Phœbe porrò Cœl perjurandum venit ad torum.
 Gravida verò facta deinde Dea Dei in concubitu,

401. Μεταναίτας εἶναι] Διὰ τοῦτος, ut τροπᾶς, κέρως, μεταναίτης,
 ut μέτοιϰθ Gnuetus.

404. Φοῖβη δ' αὖ Κοῖς πολυήροτον ἦλθεν ἐς Διὶ] Cum inter poste-
 ros hujus Phœbes fuerint Nomina fatidica, & quæ vaticiniis præesse
 credebantur; exiit marim, Phœniciis litteris, scribi posse nomen ejus
 hoc modo, פֶּה-בַּח phe-bah, os in illa, nimirum, os fatidicum; nam
 Phœniciâ Lin- uâ os Dei est oraculum, & consulere os Dei, est consu-
 lere oraculum. Æschylus in Eumenidibus, postquàm dixit primam
 Terram, deinde Themis Oraculo Delphico præfuisse, sic pergit:

οὐδὲ τῆς Τροίας
 Αἰχὴν Διὶ δόξας, ἐδὲ πρὸς βίαν πῖας,
 Τίτανις ἄλλη, παῖς χροῖος, καὶ βίητος
 Φοῖβη· δίδωσι δ' ἡ γῆρας δόξας
 Φοῖβη, τὸ Φοῖβης δ' ὄνομα ἔχει παρ' ἡμῶν:

Tertiâ verò sortitione, volente eâ, nec vi ullius allatâ, Titanis alia, filia
 Telluris, consedit Phœbe; donavit verò hac natali munere Phœbum, qui
 nomen habet ad Phœbes nomen accedens. Clericus.

Λητὰ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
 Ἡπὶον ἀνθρώποισι καὶ αἰθιυάταισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ἐξ ὄρχης, ἀθανάτων ἐντὸς Οὐλύμπου.
 Γένετο δ' Ἀστέρῳ Διώνυμον, ὃν ποτε Πέρσης
 Ἡγάγετ' ἐν μέγα δῶμα, φίλῳ κεκληῖσθαι αἰγιόχῳ.
 Ἡ δ' ὑποκυοσαμένη Ἐκάτῳ τέκε, τὴν αἰεὶ πάντων

410

406. Λητὰ κυανόπεπλον] Nomen fortè habuit à *λύω*, hoc est, magicis carminibus uti, καὶ *λύω*, vel *leio*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circe, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima, etiam fuit venefica. Clericus.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης ἀθανάτων ἐντὸς Οὐλύμπου] Hic verius spiritalius est, & sciendus. Guistius.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης] Jam ante Jovem. Clericus.

409. Γένετο Ἀστέρῳ] Phœniciè *ἡττηρα* *hassetbirab* latentem significat, quod nomen non malè conveniat filiae veneficæ; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. Callimachus, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

ἄστρον δ' ὡς οὐ
 Ἀστέρῳ πεπαισμένον, ἐπὶ βαθὺν ἦλκε πέφυκεν
 Οὐρανὸν φεύγουσα Διὸς γάμον, ἀστὲρ ἴση.

Nomen autem erat tibi Asterie olim, quoniam profundam insinuoræ fossam, cœlitus fugiens Jovis concubitum astro similis. Videtur voluisse Callimachus Deam Asteriam in insulam fuisse mutatam, primum quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. Clericus.

Ibidem. Ἡν ποτε Πέρσης ἡγάγετ' ἐν μέγα δῶμα.] Suspicio Persarum vocari virum hujusce veneficæ, quod inaudivisset jam Hesiodus Persas esse veneficiis ac magicis artibus summo opere deditos, qua de re vide Lib. II. Th. Stanleji *Philosophia Orientalis*. Clericus.

411. Ἐκάτῳ τέκε] Dicta est à Phœnicibus hæc Dea *ἡττηρα* aut *ἡττηρα echabha*, hoc est, unica, qua de causa ab Hesiodo v. 426. dicitur *μυνοχθὺς unigenita*. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunæ, miscebaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in cœlo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Lunâ. Solebant Græci, unoquoque mense, cum Luna esset nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur cœna *Hecate*, & à pauperibus auferebatur. *Aristophanes in Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevensis, de Hecate:

Φησι

*Latonam caruleo peplo peperit blandam semper,
Mnem hominibus atque immortalibus Diis,
Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
Duxit in amplam domum, sua ut sit uxor.
Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam super omnes*

Φησὶ γὰρ αὐτὴν

Τὴν μὲν ἔχοντες καὶ πλετύνοντας δῖπνοι κατὰ μῶνα προσέρχονται.

Τὴν δὲ πίνοντας τὸν ἀνθρώπου ἀεργάζοντι πρὶν καταθεῖναι.

Ait enim ipsa, qui habent, & divites sunt, eos coenam unoquoque mense offerre, pauperes vero homines rapere, ferre antequam sit appositum. Ubi ita habet Scholiastes. Τὴν δὲ τῶν πρὸς τοῖς πελοῖσι, ἀλλὰ τὴν πρὸς αὐτῶν σπλῶν, καὶ Ἀργεῖον καὶ Ἑκατὴν καλεῖται. Κατὰ δὲ τὴν μὲν οἱ πλετοῖσι δῖπνοι ἐσθίοντες, ὡς ἡμεῖς, τῇ Ἑκατὴ προσέρχονται ἐπὶ τῶν πελοῖσι ἐτίθεν· οἱ δὲ πίνοντες ἤρχοντο πινόντες, καὶ ἰδίᾳ αὐτῇ, καὶ ἰδίᾳ ὅτι Ἑκατὴ ἱφάρην αὐτῇ: quam in trivis olim colebant, quia eandem vocabant Lunam, Dianam & Hecaten. Novā Lunā, divites vesperti coenam, quāsi sacrificium Hecata, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes vero veniebant esurientes, & eam comedebant, dicebantque Hecaten comedisse. Quae hunc in locum transtulimus, duabus de causis; primum ut constet hinc studiosissime cultam hanc fuisse Deam, ex consilio Hesiodi; deinde ut intelligatur locus Esaiæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. Vos qui deseritis Jehovam, obliti montis sanctitatis meae, instruente γὰρ laggad mensam & implente γὰρ lamni libamen. Ex quo etiam idiomate Orientalium Dialectorum, videtur pro π esse γ, adeo ut γ sit idem ac π aut πππ vel ππππ echatha, nam hæc omnia unam significant, nisi forte sit legendum γππ labhad. Certè Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vocatur in Cap. sequente πππ ebhath. Sic loquitur γ. 17. Qui pavificavit se in hortis post πππ ebhath; sic enim Massorethæ legunt. Sequens vox γπππ mni planè eadem est, ac vox Græca μῶν mensis, unde dicta μῶν Luna. Respicit Propheta ad coenas illas, unoquoque mense Hecatae oblatas, quasi Numini Mensium præsidii; notum enim est, apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri supposititii, qui dicebatur κήρυγμα Πέτρου, prædicatio Petri; ubi insimulabantur Judæi, quasi λατρεύοντες ἀγγέλοις, καὶ μῶν καὶ σπλῶν, colentes Angelos, mensem, & Lunam. Locus existat, apud Origenem Tom. XIV. in Joannem.

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est & alia ratio; quod, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos γππ labhad, hoc est, unus, quo credibilis sit Lunam πππ ebhatha dictam fuisse, hoc est, unam. Macrobius Saturnalium

Ζῶς Κρονίδης τίμησε. πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρε,
 Μοῖραν ἔχειν γαίης τε ἢ ἀτρυγετοιο θαλάσσης.
 Ἡ δ' ἢ ἀπέροεντο ὑπὸ Οὐρανῷ ἔμμορε πμῆς,
 Ἀθανάσις τε Θεοῖσι τεπμῆη ἐπὶ μαλίσσῃ. 415
 Καὶ γὰρ νῦν ἔτε περ πῆς δ' ἀπὸ χθονίων ἀνθρώπων
 Ἐρδων ἱερὰ καλὰ καὶ νόμον ἱλάσκηται.
 Κικλήσκῃ ἐκάτῃ πολλὴν τέ οἱ ἔσπετο πμῆ.
 Ῥεῖα μάλ', ὣς περ Φρων γε θεὰ ὑποδέξεται δίχαις.
 Καὶ οἱ ὄλβον ὁπάροι' ἐπεὶ δυνάμεις με πάρεσιν. 420
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε ἢ Οὐρανῷ ἐξεχρόντο,
 Καὶ πμῶν ἔλαχον, τέτων ἔχθ' αἴσαν ἀπάντων.
 Οὐδέ π' μιν Κρονίδης ἐβίησας, ἄλλ' ἔτ' ἀπῆύρε
 Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῆσιν μὲν περὶ ῥέροισι Θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχθ' ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔωλετο δασμός.
 Οὐδ' ὅπ' μνησθῆναι, ἥσων θεὰ ἔμμορε πμῆς.
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε ἢ ἔρανῳ, ἡδὲ θαλάσῃ.
 Ἀλλ' ἐπὶ ἢ πολὺ μάλλον, ἐπεὶ Ζῶς τίεται αὐτῷ.
 Ὡς δ' ἐθέλῃ μεθ' ἑλπίος παρὰ γίνεσθαι, ἡδ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπῃ, ὅν κ' ἐθέλῃσιν. 430
 Ἡ δ' ὅπ' ἐς πόλεμον φθισιλεύσῃ θωρήσσονται
 Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ παρὰ γίνεσθαι οἷς κ' ἐθέλῃσι,
 Νίκῃ περὶ Φρονέως ὁπάσῃ, ἢ κῦδ' ὅσ' ὕριξαι.
 Ἐν τε δίκη βασιλεύσῃ παρ' αἰδοίοισι καθίζῃ.

naliū. Lib. I. c. 23. *Assyrii Deo, quem summum, maximūque ve-*
nerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis inte pretatio igni-
cat UNUS Nihil esse corruptum puto, in loco *Macrobi*, neque
 audivisse eum *Adad* pro *Achad*; nihil enim vetat, quin *Dialecto* qua-
 riam *Orientis* *ἡπ* dixerint, quod *Chaldæi* solent *ἡπ* *hbad*. Sed ad *He-*
fiodum redeundum est. *Clericus*.

413. Μοῖραν ἔχειν γαίης τε] Hoc est, sortem. Maris & terræ po-
 tentem Lunam esse innuit. *Guierius*.

417. Κατὰ νόμον ἱλάσκηται] Placet, subintellige divos. *Guie-*
rius.

417. Ἐρδων ἱερὰ καλὰ] Hoc est *κακίων*, sive *litans*, seu victimas
 macians fausta portendentes, & rectâ dispositione viscerum Deam
 placatam ostendentes. Res est notissima. Itaque malè vertunt *sacra*
bonesta. *Clericus*.

*Jupiter Saturnius honoravit: dedit verò ei splendida dona,
Potestatem ut habeat terraque & inexhausti maris,
Imò etiam stelligero à Cælo sortita est honorem,
Immortalibusque Diis honorata est maximè.
Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
Invocat Hecaten: ingens verò eum sequitur honor
Facillimè, cujus benevola Dea suscipit preces:
Et illi divitias largitur; nam facultas ei adest.
Quotquot enim Terra Cæloque prognati sunt,
Et honorem sorte acceperunt, illorum habet sortem omnium.
Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
Eorum, quæcumque sortita est Titanas inter priores Deos.
Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
Et potestatem tam in terra ac cælo, quàm in mari:
Sed insuper multò magis, quoniam Jupiter honorat illam.
Cui verò vult, magnificè præsto est, atque juvat.
Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
Atque quando ad bellum perdens viros armantur
Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
Victoriam promptè ut præbeat, & laudem porrigat.
Inque judicio reges apud venerandes sedet.*

422. Αἶσιος ἀπάντων.] Hoc est, sortem, potestatem, μέγας, ut sup. *Guierus.*

422. Καὶ πρὸς ἵλαστον.] Honor hic est præmium à Jove, post victoriam, iis qui eum adjuverant datum; aut honor qui antea ab iis obtinebatur, & à Jove confirmatus est. Cum ergo hoc Numen ante Jovem coleretur, fingaturque ab Hesiodo favisse Jovi contra Saturnum; honor, quem antea obtinebat apud homines, illi relictus est. Sequentibus hoc aperte docet Hesiodus. *Clericus.*

Ibidem. Τέτων ἔχδ αἰσιος ἀπάντων.] Aliorum Deorum alii coelestes, alii terrestres, alii marini erant; aut partim taxat coeli, terræ, aut maris præerant. Sed Hecate omnibus illis universi partibus æquè præfecta erat. Vide vss. 413. & 427. *Clericus.*

426. Ἡσας δὲ ἡμμεγε πρὸς.] Minus honoris sortita est. & vers. sequ. καὶ μέγας subintellige ἡσας. *Guierus.*

426. Μυροθῶνς.] Vide dicta ad γ. 411. *Clericus.*

Εὐθλή δ' αὖθ' ὅπ' ἄνδρες αἰγῶνι ἀεθλῶσιν·

435

Εὐθα θεὰ ἢ τοῖς παραγίνεται, ἢ δ' ὀνίνησι.

Νικήσας ᾗ βίῃ ἢ κάρτει, καλὸν αἶθρον

ῥεῖα φέρει, χαίρων τε ποδῶσιν κῦδ' ὁπάζει.

Εὐθλή δ' ἰππίαςσι παρησάμεν οἷς κ' ἐθέλῃσι,

Καὶ τοῖς οἱ γλαυκῶ δ' ὑπ' ἑμφελον ἐργάζονται,

440

Εὐχονται δ' ἑκάτῃ, ἢ ἐρικτύπῳ ἔννοσιγαίῳ.

Ῥηϊδίῳ δ' ἄρ' ἔλω κυδρὴ θεὸς ὥπασε πολλῶν,

ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλ' αὖτε θυμῶν.

Εὐθλή δ' ἐν σαθροῖσι σὺν Ἑρμῇ ληϊδ' αἵξιν,

Βυβυλίας τ', ἀγέλας τε, ἢ αἰπόλια πλάτ' αἰγῶν,

445

Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' ὅταν, θυμῶν γε θέλ' αὖτε,

Ἐξ ὀλίγων βελάει, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν.

Οὕτω τοι ἢ μνηστῆρ' ἐκ μητρὸς ἔδωκε,

Πᾶσι μετ' αἰωνάτοισι τετίμηται γερύεσσι.

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτρόφον, οἱ μετ' ἐμείν' ἔλω

450

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντο φάει πολυδερκέει Ἡῆς.

Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτρόφον αἰδέεσθαι πρῶτα.

ῥεῖα δ' αὖ δμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,

Ἐσίλω, Δήμητρα, ἢ Ἡῆν χρυσοπέδιλον,

440. Δυσπήμεφελον] Id est, δυσπῆ; δυσπῶν] *Gnietus*.

Ibid. Ἐργάζονται] *Proprie colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus*.

447. Ἐθέλ' αὖτε θυμῶν] Ἀθέλωτα scribo. ἀθέλω, ἀθέλω, ut ἀπείρω, ἀθρημῶ, & similia. Nota vocem Græciz redditam. *Gnietus*.

447. Βελάει] Ὀφέλει auget. *Gnietus*.

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτρόφον] Alios etiam Deos κροτρόφους constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Jove, cetera omnia obtinebat μὲν αὖτε τῶν θεῶν, cum prioribus Diis, hoc est, sub Cælo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus*.

454. Ἐσίλω] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ Ἑσθ' ignis, aut, Syriacâ inflectione, Ἑσθ' *eschtha*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & facio. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Just. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus*.

Δήμητ-

Bona insuper quando viri in certamine colluctantur;

Ibi Dea & illis præsto est, atque juvat.

Qui verò vicerit virtute & robore, pulcrum præmium

Facile fert, latiusque parentibus gloriam dat.

Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:

Et his qui cæruleum (mare) trajectu difficile exercent,

Votæque faciunt Hecata, & valdè sonanti Neptuno.

Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copiosam,

Facile verò abstulit apparentem, volens saltem animo.

Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,

Armentæque boum, gregesque, & greges magnos caprarum,

Gregesque lanigerarum ovium, animo certè volens,

Ex paucis copiosa, & ex multis pauciora reddit.

Adeò sanè etiam unigenita ex matre cum sit,

Omnibus inter Deos honorata est muneribus.

Fecit autem jam Saturnius alumnæ juvenum, qui post jam

Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Auroræ.

Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores.

Rhea autem compressa à Saturno, peperit illustres liberos,

Vestam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,

Διάντες] Διάντης dicitur per contractionem, plenius verò Διάντης. Si scribamus Phœniciè *דַּיָּה*, derivanda vox erit à radice *דַּיָּה*, quæ significat *sufficientiam, copiam*; nomen convenientissimum huic Deæ, quæ inventrix erat & præses frugum, imò verò omnium fructuum; quorum proventum augere, aut minuere credebatur, prout propitia erat, aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum, in honorem hujus Deæ:

Φέρε δ' ἀγέδῃ νόσσην πάντα,

Φέρε βοῶν, φέρε μέλα, φέρε σίχυν, οἷον δαίμονος.

Φέρε καὶ εἰρήνην; ἢ δὲ ἄρασι, καὶ αἰμίσῃ.

Ἰλῶδ' μοι τεύχῃσι, μέγα κρείσσει Θεάων.

Refer ex agris matura omnia, pascere boves, pascere oves, fer spicam, fer messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, ter optata, magna regina Dearum. Historiam hujus Deæ multis prosequuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. Clericus.

Hēr] Phœniciè *הֵרָה* *hira*, aut *הָרָה* *harah*, inter alia significata, *amulam*, seu *zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga virum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat *Ζηλότυπον*, *zelotypam*.

Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναΐει,
 Νηλεὺς ἦτορ ἔχων· ἢ ἐρείκτυπον Ἐννοσίγαιον,
 Ζεῦ πάτερ μηπόεντα, θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,

tyrām, apud Collimachum, Hymno in Dianam γ. 30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud Lucianum T. I. ubi de natalibus Bacchi Clericus.

455. Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναΐει] In explicatione historica Fabulæ Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Αἰδῶν, aut αἰδῶν deducendum ex voce Phœnicia ʾṯṯ ed, aut aʾid, quā significatur mors, aut exitium; nec opus est monere quā aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὺς ἦτορ ἔχων, cor immisericors habens, quia mors nemini pareit. Voce autem illā signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex privativo & εἶδω video deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Αἰδῶν, in qua subintelligitur οἶκος, in *Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita Thefei, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cum Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verum hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aïdem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cum Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cum regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aïdes putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinæ; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferrantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in *Captivis A&.* V. 5. 4. sic loquitur adolescens è lapicidinis rediens:

Vidi ego multa sæpè picta quæ Acherunti fierent,
 Cruciamenta, verum enim verò nulla adequè est Acheruns,

Atque

Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
Immite cor habens, & valdè sonantem Neptunum,
Fovémque sapientem, Deorum patrem atque hominum,

Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Posidonius apud Strabonem Lib. III. p. 101. de Turditaniz fodinis: παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τ' ὑποχθόνιοι τόποι, οὗτοι δ' Ἀΐδης, αἰὲν δ' Πλάτων κατεκρίναι: certè, apud eos, subterranea loca, non Hades, sed Pluton habitat. Similiter quando cogitabant Poetæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem Aidem, aut Hadem; quando de divitiis, Plutonem. Plinius Lib. XXXIII. c. 1. Imus in viscera terra, & in sede Manium opes quarimus. Paulus rōst de metallis: illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt. 5. Potuit etiam Aides rex mortuorum haberi, quod permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere, quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet Dioscorus Siculus, de fodinis Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313. Posteriora tantum, brevitaris causâ, proferam: οἱ κατὰ γῆς, inquit, ἐν ταῖς ἐρύγμασι, καὶ κατὰ ἡμέραν καὶ νύκτι κατεξαιρόμενοι τὰ σώματα, πολλοὶ μὲν ἀποθνήσκουσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τ' κακοπαθείας (αἰετὶς δ' ἡ πῶλα τ' ἔργον οὐκ ἔστι αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τ' ἐπιγυτῶν πληγαῖς, ἀποφραζόμενοι ὑπομένειν τὴν θανάτου τ' κακῶν, ἀτυχῶς ἀποβίοντες τὸ ζῆν.) πλεὶς δὲ ταῖς δυνάμεισι τ' συγκρίτων καὶ ταῖς τ' ψυχῶν καρτερίαις ὑποδύοντες, πλὴν χρόνον ἔχουσι τὴν παλαιωρίαν. αἰετὶς γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ἐστὶ τὸ ζῆν, ἀλλὰ τὸ μὴ μὲν τ' παλαιωρίας: dum sub terra, in fodinis, horum corpora atteruntur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est, sed prefectorum verbis gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animarumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus arumnas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui imperant ejusmodi hominibus usque ad eò miseris, & solis lucem nunquam videntibus, illi merito dici queant, non vivis, sed

τελευτᾶσι κατὰ χθονίαισι ἀνάσσειν,
regare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ εἰς τὸν Εὐνοσιγᾶιον] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præesse creditus est, quod i classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occupavit. Dicitur est Ἰν-ῶν-ῶν posidon, ejus ætatis linguâ, hoc est, frator navium. Εὐνοσιγᾶιος est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussum videtur etiam ipsam terram concutere. Clericus.

457. Ζῆν δ' αὖ π] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεὺς, cuique apprimè convenit, cum Phœniciâ Linguâ ʾnī zammī significet
scorta-

Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται δ' ῥεῖα χθών.
 Καὶ τὰς μὴ κατέπινε Κρόνον μέγας, ὅς τις ἕκαστον
 Νηδύϊ ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γένεθ' ἵκητο
 Τὰ φρονέων, ἵνα μὴ πρὸς ἀγαυῶν ἔρασιώνων
 Ἄλλ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα πρῶτον.
 Πάθ' οὖτο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀπερόεντος,
 Οὐνεκά οἱ πέπρωτο ἔω ὑπὸ παιδὶ δαμνῶναι,

scortatorem; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

16. *Θεῶν πατὴρ ἰδὲ καὶ ἀνδρῶν*] Hic *πατὴρ* nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur *Ζεὺς πατὴρ* & *Ζεὺς βασιλεὺς*, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox *πατὴρ* regem significasse, quod patres essent veluti reges familie suæ; cum homines nondum in societates majores coivissent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque *Pater* vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, *Iliad.* II. v. 250. ubi postquam Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum damtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἔπειτα πατρὶ ἰδὼν πατὴρ, ἔπειτα δ' ἀνέειπεν.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuvit. Similiter *Virgilius* *Georg.* Lib. I. v. 121.

————— *Pater ipse colendi*
Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατέρων ἐν ταῖς λέξιν ὡς δαχτύλων. τὰς γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέρας ἀφιδρύματα ἔτι καὶ πατρὸς Διὸς φασιν οἱ παλαιοί: absolute Patrem ut *archetypum* in *hæce* dicit. *Veteres enim dicunt patres inter homines esse exempla hujusmodi patris Jovis.* Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cælus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat *pater* esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in *Adversariis* Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quærat, derivandam crediderim à prisca radice *ἡ παρ*, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat *condidit, creavit*, unde *ἡ παρ* *patir* est creator. *Clericus.*

458. Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς καὶ πρὸς ἱερῆς] Postquam Jovem miscuerant cum summo Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cum & è nubibus mittantur, & à causa ignota oriuntur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

Cujus & à tronitru concutitur lata terra.

*Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero sacro matris ad genua venerat:*

Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Cœli

Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat enim ex Terra, & Cœlo stellis micante,

Quòd sibi fatale esset suo à filio domari,

* *Juppiter, an veni discussà nube tonarent,*
sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. *Clericus.*

459. Καὶ τὰς μὲν κατέπιε Κρόνος αἰῶνας] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum redigere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Saturni ætatis Linguam consulamus, faciliè intelligemus Saturnum, ne à liberis suis solio dejiceretur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos in carcerem conjecisse; unde postea egressi quod timuerat perfecterunt, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Ex ventre nihil egreditur præter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglutiri* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neque occisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בלח *balah*, quæ utrumque significatum obtinet; & quam cum hic κατέπιε vertere debuissent Græci, transtulerunt κατέπιεν. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidiſſe liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid à Cœlo factum esse; qua de re, vide dicta ad yf. 156 & 158. *Clericus.*

464. Οὐρανὸς αἰ παρῶν] Veteres Poëtæ Τύχην ignorabant, novèrant παρῶν, seu παρῶν, hoc est; fatum; sed nec immutabile putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, se se gerentes inducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis temporibus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ subiecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoici mirum in modum incrustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici interpretantur παρῶν, quasi παρῶν, hoc est, *presinitam*, nam παρῶν est *finis*, ἀπὸ τῆς παρῶν *finis*. Subintelligitur βελή, quemadmodum post *fatum* subintelligendum *consilium*. *Clericus.*

F

465. Διὸς

Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* *Métam.* XV.

Καὶ καρπερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλῃ διὰ βυλαῖς.
 Τῷ ὅγε σὺν ἀλαστοποσίῳ ἔχεν, ἀλλὰ δαυδάων.
 Παῖδας ἐὺς κατέπινε· ῥέλιον δ' ἔχε πένθος ἀλαστον.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἤμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειθε φίλους λιπάρθαι παῖδας
 Τὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀσπρόεντα,
 Μῆτιν συμφράσασθαι ὅπως λελαῖθοιτο πεῦσσι
 Παῖδας φίλον, τίσασιν δ' ἐραννύς πετρὸς ἰοῖο
 Παίδων, ὅς κατέπινε μέγας Κρόνον αἰκυλομήτης.
 Οἱ ᾗ θυγατρὶ Φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὀπίθοντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα περ πέπρατο γυνεὺς
 Ἀμφὶ Κρόνον βασιλῆϊ καὶ ἡεῖ καρπεροῖσι.
 Πέμφαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πύονα δῆμον,
 Ὅππότε ἄρ' ὀπλοτάτων παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
 Ζῆνα μέγαν ἔμην οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη [ἐν] εὐρείῃ τρυφόμεν ἀπαλαμμέναί τε.
 Ἐνθα μὲν ἴκτο Φέρουσι θοῶν διὰ νύκτα μέλαναν,
 Πρώτῳ ἐς Λύκτον, κρύψεν δὲ ἐν χερσὶ λαβῶσα
 Ἀντρω ἐν ἡλιβαίῳ, ζαθέης ὑπὸ κείθεσι γαίης,

469

470

475

480

* 465. Διὸς μεγάλῃ διὰ βυλαῖς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poëtæ non numerant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. *Clericus.*

466. Καὶ καρπερῶ περ ἰόντι, Διὸς μεγάλῃ διὰ βυλαῖς.] Hic versus notus videtur. *Gruetius.*

471. Μῆτιν συμφράσασθαι] Consilium ut conferrent. *Gruetius.*

472. Πατρὸς ἰοῖο] Ἀν' ἀνδρὸς ἰοῖο? hoc est, viri sui, Saturni furentis, placet. versu sequ. παίδων subintellige ἔνθα. *Gruetius.*

475. Καὶ οἱ πεφραδέτιν] Et ei declararunt. *Gruetius.*

477. Λύκτον] *Homerus* Λύττον vocavit, ut docet *Strabo* Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτον, non aliter ac apud *Hesiodum*. Vide *Is. Casaubonum* ad *Strabonem*, qui tamen *Casaubonus* perperam abijt à *Strabone*. Λύττον vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. *Rhea* enim latibulum quærebat, hoc est Phoeniciè πῶλ *Lyttou*, aut πῶλ *loutou*, à radice πῶλ quæ significat occultavit, ut & πῶλ, apud *Hebræos*. Huc accedunt nummi antiqui *Lyttorum*, in quibus hoc oppidum dicitur ΛΥΤΤΙΟΝ. Vide illustrem ac eruditum virum

Quamvis robusto, Jovis magni per consilia.
 Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed infidias struens
 Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis,
 Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, jam tam caris supplicabat parentibus
 Suis, Terraque, & Coelo stellerato,
 Consilium ut conferrent, quo pacto occultaret pariens
 Filium carum, possétque ulcisci furias patris sui
 Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus persutus.
 Illi verò filia dilecta auscularunt & morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quacumque fatis constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lyctum, Creta in pinguem tractum,
 Cùm minimum nata filiorum esset paritura,
 Jovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum & enutriendum ab infantia.
 Tum quidem pervenit ferens celexem per noctem nigram,
 Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus pre-
 Antro in excelsa, divina sub latebris terræ, (hensum

rum Ezech. Spanhemium in Hymnum Callimachi in Apollinem v. 33.
 Strabo docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse, Lyttum verò
 à mari Libyco octoginta, pag. 318. Ed. Genev. Is. Casauboni. Cle-
 ricus.

Ibidem: Ἀγρὸν] Tractum vertimus non populum, propter adjun-
 ctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Ἀγ-
 ρὸς tractus dictus est ab ἀγρὸς aramo, terra; deinde tractus incolæ
 eâ voce significati. Clericus.

477. Πρωτόν δ' ἐς Λύκτον] Scilicet αὐτὸν. Guetus.

481. Ἐντα ἔσθ' ἴσθ'] Hic cum duobus sequentibus sunt nothi: Guie-
 tus.

482. Πρωτόν δ' ἐς Λύκτον] Cùm Rheia Lyttum, mediterraneam urbem,
 itura, appulisset in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque
 ex eo loco delatus primùm infans est Lyttum à Cretensibus: (nam
 terra sunt incolæ terra) deinde translatus in montem Ægzum, pro-
 cul situm à Lytto. Hoc indicat vox πρωτόν, quæ ridiculè abunda-
 ret nisi δεύτερον, secundum, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc ob-
 servamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. Cle-
 ricus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὕληντι.

Τῷ δὲ σπαργάνισσαι μέγαν λίθον ἐγυμάλιζεν.

485

Οὐρανίδῃ μέγ' ἀνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ.

Τὸν πόθ' ἐλὼν χεῖραςιν ἐλὼ ἐγκαίτθετο νηδαῖ.

Σχέτλιθ' ἔδ' ἐνόησε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω.

Λύπῃ λίθος ἐὸς ὑὸς ἀνίκητος καὶ αἰκηδὴς.

Λείπεθ', ὃ μιν τάχ' ἔμελλε βίη ἢ χερσὶ δαμάσκει.

490

Τιμῆς ἐξελεύαν, ὃ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.

Καρπαλίμως δ' αἶρ' ἐπειτὰ μὲν καὶ φαίδιμα γῆα.

Ἡὔξετο ποῖο ἀνακτος. Ὀπίσθε δ' ἐν αὐτῷ.

Γαίης ἐνεσίησι πολυφρεθέεσσιν ἀδολωθεῖς.

Ὅν γόνον αἶψ' ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.

495

Νικηθεὶς τέχνησι βίῃφι πε παιδὸς ἐοῖο.

Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον κατὰ πένων.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Rectè idem vir eruditissimus ita legendum esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tectο, dictus est αἰγίοχος, hoc est, aut habitans Ægeum montem, aut habens Ægidem, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœnicicæ ʔܢܢܒܝ ʔsebaoth, quæ & exercitus, & capreas significat, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur ʔܢܢܒܢ ʔܢܢܒܢ jahvoh ʔsebaoth; quæ possunt verti jahvoh caprearum, aut jahvoh exercituum. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœnicicam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? Clericus.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Ægeo in monte. Guistus.

485. Τῷ δὲ σπαργάνισσαι μέγαν λίθον ἐγυμάλιζεν Οὐρανίδῃ] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis ʔܢܢ eben quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, lapidem, æquè ac filium significabat; aut si mavis ʔܢܢ babben sumserunt pro ʔܢܢ, eben, filium pro lapide. Cum Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea filium, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulæ circumstantia. Lapis ille vocabatur Abaddir, quod videtur esse idem ac ʔܢܢ ʔܢܢ eben dir, quorum prius filium, posterius alienum significat, solemni mutatione & ʔ, nam ʔܢܢ kar alienum sonat. Priscianus Lib. V. fol. 21. verso, ed. Ascensianæ: Abaddir Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro Jove; quem Græci βασιλῆον vocant. De Basilis vide Sam. Baphartum Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissensimus de origine vocis Abaddir, quam putat significare lapidem rotundum.

Ægæo in monte denso sylvoſo.

*Huic autem fasciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cœli filio, præpotenti Deorum priori regi.*

Quem tum arreptum manibus, ſuam condidit in alvum

Miſer; nec cogitavit animo quòd ſibi in poſterum

Pro lapide ſuus filius invidtus & ſecurus

Supereſſet, qui ipſum mox eſſet vi & manibus domitiam

Ex honore expulſus, ipſeque immortalibus eſſet imperaturus.

Celeriter autem deinde robur & fortia membra

Creſcebant illius regis: revolutò dein anno,

Terræ conſilio aſcuto circumventus,

Suam ſobolem iterum emiſit magnus Saturnus verſutus,

Victus artibus ac vi filii ſui.

Primum verò evomuit lapidem, ultimò devoratum.

*dam; quaſi vòd Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ,
aut, ut nos, in carcerem conjecerit! Clericus.*

486. Εὐὲ ἐγκάτθην τοῦτον] Cum vetuſtiſſimi Græci verbum, quod
deglutire & occultare ſonat, priori ſenſu cepiſſent; conſequens erat,
ut dicerent *Abdidit* in ventrem Saturni deſcendiſſe. *Clericus.*

486. Μὲν ἀνέπ] Hoc eſt, ἀεζάτω ἀνέπ. *Grietus.*

487. Εὐὲ ἐγκάτθην τοῦτον] Scribendum videtur εἰσατέθην. an divi-
ſim ſcribendum? εὐὲ εἰς κατέθην. *Grietus.*

490. Οἷ μιν πᾶς ἔμειλε] Hoc eſt, ἔς μιν. *Grietus.*

491. Οἷ δὲ ἐν ἀθανάτοιαν ἀνέστη] Nota phraſin. ſcribi poterat,
ἐν αἰδ. ἀνέστη an ſcribendum? ἡδ' ἀθανάτοιαν ἀνέστη. placet. *Grietus.*

492. Καρπαλίμως δὲ αἶψ' ἔτετε] Hic cum ſequentibus novem ver-
ſibus ſunt ſubditi ii. *Grietus.*

493. Ἐπιπλομήν δὲ εἰαυτῷ] Niſi ſit hic immanis περτολογία
Poëtica, legendum ἐπιπλομήντων εἰαυτῶν, revolutis annis, nam Jupi-
ter non eſt tantus factus, verrente anno, ut Patri inſidiari poſſet. *Clericus.*

493. Ἐπιπλομήν δὲ εἰαυτῷ] Alii ἐπιπλομήντων εἰαυτῶν. *Grietus.*

494. Γαῖας κατῳήτοι] ἴω, ἴμω, κατῳήτοι, κατῳήτοι, εὐὲ, ἔνις, εὐ-
αῖ, & gēminato νέμειν. Sic ab ἴω, ἴος, ἰότης, ἰότης idem. *Grietus.*

495. Οἷ πρὶν ἀψ' ἀνέμει] Poſtea eſt ἐξήμειν, evomais. Hoc eſt,
carcere emiſit. Quemadmodum verbum quod ſignificat deglutire, &
quod antea diximus perperam intellectionem, ſonat etiam ablere: ita
verbum ἀψ' κο, quod eſt vomere, tralatitio ſignificatu eſt ejicere,
emittere. Sic terra Chanaan dicitur evomaiſſe, hoc eſt, ejeciſſe in-
colas ſuos, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur evomaiſ-
ſe filios, quos deglutierat; hoc eſt, emiſſe carcere, in quem eos
abdiderat. *Clericus.*

Τὸν μὲν Ζεὺς ἤραξε ἔχ' ἡρόνους ἄρυσσάσης
 Πυρρὶ ἐν ἡμέρῃ, γάλοισι ὑπὸ Πιερνησσοῖα,
 Σῆμ' ἐμὲν ἐξοπίσω, θυῖμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Λῦσε ἣ πατρεκασιγνήτης ὀλοῶν ἀπὸ δεισμῶν
 Οὐρανίδας, ὥς δῆσε πατὴρ αἰσιφροσύνησιν.
 Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν ἀεργεσιάν,
 Δῶκαν ἣ βροντῶν, ἥδ' αἰθαλῶν τε κεραυνόν,
 Καὶ στεροπλῶν τὸ πρὶν ἣ πελώρη Γαῖα κεκέρθη.
 Τοῖς πίσυνον, θνητοῖσι ἣ αἰθανάπαιον ἀνάσσει.
 Κέρην δ' Ἰάπετος κακίσφουρον ὤκεανίνην
 Ἠγάγετο Κλυμῆνιν, ἣ ὁμὸν λέχῳ εἰσπνέβαιναν.
 Ἡ δέ οἱ Ἀτλαντὶ κεκροτόφρονι γένεσθαι παῖδα.

500

509

498. Τὸν μὲν Ζεὺς ἤραξε, ἣ τὴν ἡρόνους] Male intellecto historice inf-
 tio, cetera Poëtæ ei errori consentanea finxerunt. Clericus.

501. Πατρεκασιγνήτης] Hoc est, Titanas, à quibus etiam sibi me-
 tuebat Saturnus. Clericus.

Δῶκαν ἣ βροντῶν ἣ τὴν ἡρόνους] Non propriè hoc intelligendum, nam
 Cyclopes soli crediti sunt fabricare fulmen; sed dicuntur Titanes ful-
 mine Jovem donasse, quòd ei regnum detulerint; quòd cum postea
 cum divinitate confusum sit, Deus autem crederetur fulmen mitte-
 re, idèd qui Jovem Regem fecerunt, ei fulmen tradidisse hìc dicun-
 tur. Clericus.

502. Οὐρανίδας] Τὰς κύκλωνας, ut suprà. Guicetus.

Ibid. Αἰσιφροσύνησιν] Ab αἰσ, πάρος, αἴτη, αἴω, αἴση. Hesych.
 αἴση, πῶς, ἀλάβη. idem αἰσιφροσύνησιν, αἰαίαις, αἰσιφρον, hoc est,
 φρενοβλαβής, αἴης. Guicetus.

505. Τὸ πρὶν ἣ πελώρη] An scribendum? τὴν πρὶν γὰρ πελώρη. Guicetus.

506. Τοῖς πίσυνος θνητοῖσι ἣ αἰθανάπαιον ἀνάσσει] Cum Deus post
 fata factus crederetur, eadem operà fulmen tractare existimatus est.
 Clericus.

507. Κέρην δ' Ἰάπετον] Eruditi vulgò volunt hunc fuisse Japhe-
 thum Noachi filium, ejus posteri Europam incoluerunt. Quòd du-
 bium non esset, si omnes populi Europæi à Japeto originem duxisse
 dicerentur. Attamen quia vetustissimæ historiæ postea interpolatæ
 sunt innumeris mendaciis, mirum non est, si farrago vero & falso
 mista secum non satis consentiat. Sed & veri fontis vestigium in eo
 est quòd ab aliis Prometheus, Japeti filius, humani generis conditor
 fuisse dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Ja-
 phetho ejus patre oriundi sunt. Vide Apollodorum Biblioth. Lib. 1.
 c. VIII. §. 1. & Hygini Fab. CXLII. Clericus.

509. Η' Α' X

*Illam quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in divina, in amfractu Parnassi, (nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Solvit verò patruos nocitis à vinculis
 Cœligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens folmen,
 Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
 Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus imperat.
 Puellam porro Japetus pulcræ Oceanidem.
 Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
 Ipsa verò ei Atlantem magnanimum peperit filium:*

509. Η' δὲ οἱ Ἀτλαντε κατεσφραγίσαντες γένετο παῖδα] Hic postea dicitur cœlum sustinere, in terræ finibus, è regione Hesperidum. Credibile est hunc conditorem fuisse Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlantem. Is mons, propter summam altitudinem, videbatur sustinere cœlum, & quia ad ultimum occasum situs credebatur, quæ in parte existimabant cœlum terris insumere. Dictus autem est Ἀτλη bathla, aut simili nominae, à radice ἔτλη thalah, hoc est, pendere, quia altissimæ rupes pendere videntur, aut quia suspensum sustinere censebatur cœlum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut vales cultum iverunt. Certè Herodotus scripsit vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV. c. 184. Τοῖσι, inquit, ὄνομα ἐστὶ Ἀτλαντες, & πῶντοι εἰσι μῦθαι ἀνθρώπων ὅτι ἡμεῖς ἰδοῦντες: hisce nomen est *Atlantibus*, qui sine nomine (nempe, proprio singulorum, ut postea docet) sunt soli hominum quos norimus. Idè fortè Atlas in montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africæ, ad occidentem, exusta esse: *Exastus*, inquit, insula opposita sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas densè consurgens, verum incisus undique rupibus præceps, invius, & quo magis surgit exilior; qui quiddam altius quàm conspici potest, usque in nubila erigitur, cœlum & sidera non tangere modò vertice, sed sustinere quoque dictus est. Herodotus hæc de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. Ἰσθμὸν σπινδὸν καὶ κυκλωτικὴς πάντη. ὑψηλὸν δὲ ὅτε δὴ πλεοναυτῶν ὡς πᾶς κερυφαὶ αὐτῷ ὅχι οἶα τι εἶναι ἰδὼν. ἔδικοι γὰρ αὐτῶν δὲ αὐτῶν λέγοντες ὅτι ἐπὶ θείῳ, ὅτε χαλκῶν. τὸ τε ΚΙΟΝΑ ὅτι ἔρανα λέγουσι αὐτοὺς εἶναι: est angustus & undiq̃ue rotundus, & ut fertur adèd excelsus, ut ejus summa juga nequeant fœni; nunquam enim iis desunt nubes, neque æstate, neque hyeme. Hunc COLUMNAM cœli esse dicunt incala. Clericus.

Τίποτε δ' ὑπερκύδαντα Μειοίπον, ἡδὲ Προμηθεὺς
 Ποικίλον, αἰολόμητιν· αἶμαρ τίνοντ' Ἐπιμηθεύα,
 ὧς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γῆν' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·
 Πρῶτ' αὖ γάρ ῥα Διὸς πλάσσειν ὑπέδεκτο γυναικᾶ
 Παρθένον. ὕβρισι δ' ἢ Μειοίπον διρύοιπε Ζεὺς
 Εἰς ἔρεβ' ἀκατέπεμψε, βαλὼν ψολόωνι κραυνῷ,
 Εἶνεκ' αἰταοθαλίης τε καὶ ἡγορέης ὑπερόπλη.
 Ἀτλας δ' ἔργον διρυὶ ἔχ' κροτερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πείθεισιν ἐν γαίῃς, πρὸς περ ἑσπερίδων λιγυφάνων
 Ἔσθως, κεφαλῇ τε καὶ αἰκαμάτοισι χέρεσσι.

510

515

510. Ταπεινὸν δ' ὑπερκύδαντα Μειοίπον] Hic Menœtius postea dicitur ὕβρις, flagitiosus, contumeliosus, quod non abit à significatione radicis מנא menath, quæ, apud Chaldaeos, significat terruit. Clericus.

Ἡ δὲ Προμηθεὺς] Προμηθεὺς & Ἐπιμηθεὺς nomina Græca sunt, non quæ antiquissimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum imposita hîce Titanibus fuerant. Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ loco nominum postea fuerunt, cum longa ætas ea oblivione sepeliisset. Προμηθεὺς dictus est διὰ τὸ προμαρτάνειν, pradiſcere, quod prudentis est; Ἐπιμηθεὺς verò διὰ τὸ ἐπιμαρτάνειν in ipsâ re discere, quod est improvidi. Si audieris Sam. Bochartum, * nomen verum Promethei fuit Magog, quia i. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens Scytharum ab ipso oriunda in Caucaſo fixerat sedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detulisse, quia metallis, circa Caucaſum montem effossis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liquet hoc ex Prometheo victo Æschyli, ubi sic loquens inducitur:

Καλὸν, σιδηρὸν, ἄργυρον, χρυσόν τε
 φήσεν αἰὲν πάροςθι ἐξελρεῖν ἐμῷ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit se ante me invenisse?
 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus erosum contabescit, videtur niti nomine Magog; est enim ab Hebræo מגוג magog, vel מגוג magag, quod est liqueſcere, contabescere. Hæc Bochartus, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen Epimethei fuit Gog; filius enim alius Japhethi sic vocabatur, qui Magogi vicinus erat, hoc est, non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in Phalegi Lib. II. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus Gog, à radice גג quæ apud Arabas significat arſit, flagra-

vis,

* In Phalegi Lib. 1. c. 2.

*Peperit præterea gloriâ præfignem Menæcium, atque Prometheum
Variam, versipellem: stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis filiam suscepit mulierem
Virginem. flagitiosum verò Menæcium latè videns Jupiter
In Erebum detraxit, feriens ardenti fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Æolus verò cælum latum sustinet, dura ex necessitate,
Fimibus in terræ, è regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.*

vit, eò quòd exarserit amore mulierum; quòd significatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At si Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog statuantur esse & Japhethi filii, quæret quispiam, quâ Jovi corvi fuerint quem existimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixisse? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Mosæica liquet Noachum multis annis, post natum Abrahamum mortuum fuisse. Clericus.

510. Παιδείαν, ἀνιδρύαν] Hæc & quæ post dicuntur de prudentia & calliditate Promethei, confirmantur his quæ de illo habet Æschylus; qui in *Promethæo vinculo*, omnium fermè artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita cum loquentem inducit:

Βραχὺ δὲ μέγας, πάντα συναρπάων ῥαῖς.

Πᾶσι πύχιν βροτῶν οὐ Περσέως.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheus profecta sunt. Clericus.

511. Ἀμαρτάνων τ' Ἐπειθίας] Imprudentia Epimethei in eo videtur sita fuisse, quòd Pandoram à Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet Hesiodus, & pluribus in sequentibus à v. 570. & in Operibus & Diebus, v. 60. & seqq. Videntur autem Pandorâ significari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui erant inter mare Caspium & Pontum Euxinum. Certè etiânum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Persarum, Turcarum & Indorum sunt referta. Quod oriri videtur ex cælo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc est. Clericus.

518. Πείραν οὐ γαίης καὶ πᾶν ἄνθρωπον] Vide not. ad v. 215. Clericus.

518. Περσικὴ ἰατροειδὴ] Ex πέρσας & ἰατρὴν compositum, cui πέρσας, & πέρσας, ὀνόμα. Guistius.

519. Ἐστὼς κεφαλῇ π καὶ ἀκρομύτοις χείρεσσιν] Hic versus additius videtur. Guistius.

Ταύτῳ γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσαντο μητιέει Ζεύς.

520

Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεὺς ποικιλόβυλον,

Δεσμῶϊς ἀργαλέοισι μέσση Διὶ κλον' ἐλάσας.

Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ἄρσι τανύπτερον. αὐτὰρ ὃ γ' ἦ παρ

Ἡΐδιον ἀθανάτων· τὸ δ' αἰέετο Ἴσον ἀπάντη

Νυκτὸς, ὅσον πρέπει ἡμᾶρ ἔδει τανυσίπτερος ὄρνις.

525

Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης κακισφύρου ἄλκιμος υἱὸς

Ἡρακλῆος ἔκτεινε, κακὴν δ' ἄπο νῦσσι ἀλλολεν

Γαπεπονίδῃ, καὶ ἐλύσαντο δυσφροσυνάων·

Οὐκ αἰέκητι Ζηνὸς ἐλυμαίνεσσι ὑψιμέδοντες,

Ὅφρ' Ἡρακλῆος Θεβαγῆος κλέος εἴη

530

Πλεῖον ἔτ' ἢ ταπείροιζεν ὅππῃ χθόνα πελυβοτέρην.

Ταῦτ' ἄρα αἰζόμενος πῦρ ἀειδείκετον ἦν·

Καὶ περ χυόμενος, πᾶντα χόλῳ, ὃν πρὶν ἔχεσκεν·

Οὐνεκ' εἰρίετο βυλαῖς ὑπερμυθεῖ Κρονίωνι.

520. Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεὺς ποικιλόβυλον.] Omnes Poëtae in monte Caucasō factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc est, ex Graecia, & praesertim Thessalia; alius verò per Bosporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremam orbem se se contulisse. Dicitur autem vinxisse Prometheum in Caucasō, eò quòd illuc compulsus, non passus fuerit in Graeciam redire, non aliter ac si catenis vinctum illic tenuisset. Clericus.

522. Δεσμῶϊς ἀργαλέοισι Διὶ κλον' ἐλάσας.] Hæc pertinent ad descriptionem vinculorum, quæ in se ingenio suo Poëta, prout voluerant, indulservat. Clericus.

522. Διὶ κλον' ἐλάσας.] Τμήση, διέλασας. Gnetius.

523. Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ἄρσι τανύπτερον.] Alii vultures dicunt, quia Poëta, in circumstantiis describendis, omnia sibi licere putant. Clericus.

Ibidem. — αὐτὰρ ὃ γ' ἦ παρ Ἡΐδιον ἀθανάτων.] Hæc ipsa res est, quæ consideranda est, omittis omnibus περιέργει. Si autem Phoeniciâ Linguâ *Jecur* dicere velimus, utemur voce *ἡδδ chabed*; quæ efferrī, illdem servatis consonantibus, potest *clabed*; quæ non raro divitias significat. Itaque similitudine vocum decepti, pro divitiis Promethei, dixerunt ejus *Jecur*. Nimis enim, cum Prometheus metalla exerceret circa Caucasum, neque fodinas umquam exhaustire posse videretur; vulgò ferebant quod interdum e fodinis hauriebatur, id noctu

*Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.
 Ligavit verò firmissimis compedibus Prometheus versutum,
 Vinculis duris mediam in columnam affigens.
 Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hac hepar
 Comedebat æternum: quin ipsum crescebat tantum ubique
 Noctu, quantum toto die edisset extensus alis habens avis.
 Hunc quidem Alcmena formosa fortis filius
 Hercules occidit, malam verò pestem prostravit
 Ab Japetionida, & liberavit ab agitudine:
 Non invito Jove. Olympia in alio imperante,
 Quò Herculis Thebis geniti gloria esset
 Major etiam quàm antea, super terram multos pascentem.
 Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.
 Et, licet succensens, remisit iram, quam prius habuerat,
 Eò quòd contendisset consilio cum præpotenti Jove.*

noctu iterum crescere. ut significarent exhaustiri non magis posse fo-
 dinas. quàm si tantundem metallorum enatum fuisset singulis nocti-
 bus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabulæ, quæ ornamen-
 tis poetæ adaucta paullatim nimium quantum ab origine recessit.
Clericus.

523. Ε'π' αἰὲν ἄρει] ἰαυῖται. *Guietus.*

524. Τὸ δ' αἰεὶ ἴσσι ἀπείρη] Ἀν' ἰσσοὶ ἀπείρη, undique. *Guiet-*
tus.

527. Ἡερakλῆς ἱκται] Non Thebanus, sed alius multò anti-
 quior, Tyrius Ἡρακλῆς heracbel, hoc est, mercator, qui navibus Col-
 chidem petiit & iacolas fortè nonnullos illinc in Græciam transtulit.
 Plures fuisse Hercules ostendemus, in Diss. de Hercule. Sed
 Boeotus vates populari suo tribuit, quæ antiquioris erant. *Cle-*
ricus.

532. Ταῦτ' ἄρα κείνῳ πῶς ἀειδάται ἴσσι] Est versus suppositi-
 titius. *Guietus.*

534. Ε'είξεν βουλῆς] Subintellige κατὰ, certavit, nimirum,
 artibus cum Jove; quem etiam fecellit in convivio, ut in se-
 quentibus docet *Hesiodus*. Itaque βουλῆς sunt hic τέχναι, ar-
 tes, quâ voce non semel in sequentibus utitur Poeta. *Cle-*
ricus.

534. Οἷμα' ἰεῖξεν βουλῆς ὑπερβόλῃ Κερκύῃ] Hic quoque est sup-
 posititius. *Guietus.*

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι
Μηκάρη, τὰτ' ἐπειτὰ μέγαν βῆν πρόφρονι θυμῷ
Δαυσάμενθ' ἔπεσθε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἑκάτ' ἰόνι δημῷ
Εὐρύτῳ κατέθηκε, καλύψας γαστρί βοείῃ·
Τῷ δὲ αὐτ' ὅσα λῶκα βοδὸς δολίῃ ὅππ' ἐχνη
Εὐχέπας κατέθηκε, καλύψας δρυγέτῃ δημῷ.
Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Γαυπεπονίδη, πάντων ἀρεδαίκετ' αἰνάκτων,
Ὡς πέπνυ, ὡς ἐπεραζήλεις διεδάσασθαι μοίρας.

535

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτ' ἀμύδα εἰδώς·
Τῶν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
Ἢ κ' ὅππ' ἐμεκδήσας· (δολίης δ' ἔλθ' ἡγήσασθαι πέχους)
Ζεὺς κείδεις, μέγιστε θεῶν αἰετλημετάσας,

545

Τῶν δ' ἔλδ' ὅππ' ὅποιός τι σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς αἰώγῃ.

ὦν ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτ' ἀμύδα εἰδώς
Γνωρ' ἔδ' ἡγνοίησε δόλον. κακὰ δ' ἔσχετο θυμῷ
Ὀμπεύς ἀνθρώποισι, τὰ κ' ἐτέλεσθ' ἔμελλεν.
Χερσὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λῶκ' ἄλειφαρ.

550

525. Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, alique eorum socii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponnesi, quos fortè sibi subdicere volebat Jupiter. Hujus con-
tentionis nulla, quod equidem sciam, alibi occurrit mentio. Inter-
ita hinc quoque apparet Deos & homines ejusdem fuisse generis.
Hæc est, mortales, sed nobilitate & opibus antecelluisse Deos. Cle-
mentius.

525. Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ.] An de sacrificiis fuit illa discepta-
tio. Vide Scholiast. Griesius.

526. Μηκάρη.] Hoc est, Sicyone, vetustissima urbe Peloponnesi;
cujus Reges antiquissimi Græciæ habebantur. Certè Eusebius Ægia-
gæus, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abraha-
mæ. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum*. Strabo autem docet
Sicyonem priùs Meconem dictam. Τὴν Σικωνίαν πρότερον Μηκάρην ἐκά-
λεον, Sicyonem priùs vocabάντο Μεκωνῆν. Lib. VIII. p. 265. Ed. Gene-
vensis. Hinc emendandus Scholiastes, cujus verba sunt hic corruptis-
sima. Urbs est Achæiæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perpe-
rare habet. Clericus.

527. Δαυσάμενθ' ἔπεσθε.] Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita
ut

Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.

Nam hac quidem parte carnesque & intestina cum pingui adipe
In pelle deposuit, regens ventre bubulo:

In altera rursus ossa alba bovis, dolosa arte,
Ritè disponens recondidit regens candida arvinâ.

Jámque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
Japetionida omnium illustrissime regum,

O amice, quàm iniquè partitus es portiones!

Sic dixit latenter eum carpens Jupiter perpetua consilia sciens.

Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,

Tacitè arridens: (dolosa autem non immemor erat artis.)

Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,

Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.

Dixit sanè dolosa cogitans. Jupiter autem aeterna consilia sciens

Cognovit certè, nec ignoravit dolum: mala autem concipiebat animo

Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.

Manibus verò hic utrisque sustulit album adipem.

ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur
diremto certamine, cum victor esset Jupiter. Clericus.

537. Διὸς νόον ἱεραπορίων] Scribendum videtur ἱεραπορίων. Guistius.

538. Τὴ μὲν δὲ σάρκα] Scribendum videtur τῇ μὲν δὲ σάρκα, ut
& versu 540. pro τῷ δὲ σαρτὶ ἔστιν, τῇ δὲ σαρτὶ ἔστιν. in quo & pro τῇ
πάρκα, an? τῷ πάρκα. ut & v. 555. Guistius.

543. Πάντων θεοδόντων ἀνάντων] Reges hic sunt Dii, ut alibi sæpe.
Prometheus hic dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum, ar-
tium variarum peritiâ. Clericus.

554. Γρῶν δὲ ἐνὶ γούνατι] Scivit, neque ignoravit. Hoc est, planè
sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scrip-
tores. Vide quæ notavimus ad Gen. XI, 30. Ceterum Hesiodus in-
sus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur;
attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset,
nulla ratio erat, cur usque adeò indignaretur Prometheo. & quidem
tum demum cum ossa vidit esse sub adipe. Vide Lucianum in Pro-
metheo, sive Caucaſo. Clericus.

Ibidem. Κατὰ δὲ ἄεστον ἵππον ὅντος ἀνθρώπου.] Quia, nimirum,
hominibus apponebatur altera pars bovis. Clericus.

Χάσασθ' ὃ φρένας ἀμφὶ χέλεσσι δέ μιν ἴκτω θυμὸν,
 ὡς ἴδεν ὅσα λάκκα θούε, δολίχ' ὅπλ' ἐχέει.
 555 Ἐκ δ' αἰθανάποισιν ὅπλ' ἔχοντι φῦλ' ἀνθρώπων
 Κούεσ' ὅσα λάκκα θυγέστων ὅπλ' βαμῶν.
 Τὸν δ' ἐμὲν ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 Ἰαπεπονίδη, πάντων πρὸς μῆδεα εἰδώς,
 560 ὧ πέπον, σὺ δ' ἄρα πῶς δολίχης ὀπλήθης τέχνης.
 ὡς φάτω χάμῃσσι Ζεὺς ἄφ' οὐρα μῆδεα εἰδώς·
 Ἐκ τῆς δ' ἤπειτα, δόλῳ μεμνημένος αἰεὶ,
 Οὐκ εἰδὼς μελέοισι πρὸς μῦθον ἀκαμάτοιο.
 Θνητῶν ἀνθρώπων, οὗ δ' ὅπλ' ἔχοντι ναιετάουσιν.
 565 Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εἰς πᾶσις Ἰαπετῶιο,
 Κλέψας ἀκαμάτοιο πρὸς τηλέσποντον αὐγλήν.
 Ἐν κοίλῳ νείεσθαι. δάκνον δ' ἄρα νειόει θυμὸν
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτιν, ἐχάλασσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
 ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πρὸς τηλέσποντον αὐγλήν.
 570 Ἀντίκ' αὖτ' ἐν πρὸς τούτῳ κακὸν ἀνθρώποισι.

556. Ἐκ δ' αἰθανάποισιν ἐπὶ χροῖ, καὶ τὴν ἐξῆς } Videtur hoc velle
Hesiodus, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen ab-
 surdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memo-
 riam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum inanimam
 revocarent. Si disisset hinc natam consuetudinem offerendorum ho-
 locautematis, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficul-
 tas, in hac ejus αἰσολογία. *Clericus*.

563. ὡς ἴδεν μελέοισι πρὸς μῦθον ἀκαμάτοιο } Hoc est, ut vide-
 tur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis
 in quibus metalla conflabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fie-
 rent, aliisque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam
 omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simi-
 le interdictum memoratum legere est 1. Sam. Cap. XIII, 19. *Clericus*.

566. Κλέψας ἀκαμάτοιο πρὸς τηλέσποντον αὐγλήν } Hoc est, invito
 Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cerne-
 re licuit, ab antiquissimis temporibus, apud *Chalybes*; quos primos
 calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab
Aeschilo dicantur σιδηροτόκται, in Prometheo victo, v. 688. ubi
 memoratis Scythiis, ita loquitur Prometheus:

Λαῖα δὲ χεῖρὸς οἱ σιδηροτόκταις

Οἰκῶσι Χαλῦβες.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt *Chalybes*; nimirum, ad
 Ponti

*Irascebatur autem mente: ira verò ejus occupabat animum,
Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.*

*Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
Adolent ossa alba odoratis in aris.*

*Hunc autem valde indignatus allocutus est nubicogus Jupiter:
Japetionida, super omnes sapiens,
O amice, nondum sanè dolosa oblitus es artis.*

Sic dixit irā percitus Jupiter aeterna consilia sciens.

Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,

Non dabat miseris ignem insatiabilem

Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.

Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,

Furatus indomiti ignis eminens apparentem splendorem

In concava ferula. momordit verò in animo

Forcem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,

Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.

Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.

Ponti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. Tzetzes Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἴθι' ἔχιστα πλὴν τ' Τραπέζυντο,

Οὔτοι λέγονται σίδηρον ἐφ' ὀρεσίναι περὶται.

Καὶ τ' χαλκὸν δὲ χαλκῶον, χαλκὸν π' λέγουσι μὲν.

Οἷα καὶ τῆτον εὐρεῖται πλὴν τ' χαλκῶον.

Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æs etiam vocant & Chalybum & es, quasi hoc quoque sit inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæ.

At Chalybes nudi ferrum. Clericus.

570. Τεῦξεν καὶ αὐτῶν ἀνδρείους] Hoc est, formosis meretricibus immissis, populos ceteroque fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydorum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Cræsi. Cum enim victi sapius rebellassent, Cræsus sententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in posteram contineri possent, inter alia hæc respondit: πορεύει αὐτοῖσι καθάριζεν π' καὶ ψάλλον, καὶ κρηλαίον παιδίον τῆς παιδίας, καὶ ταχέως σφίαις, ὁ βασιλεῦ, γυναικὲς αὐτ' ἀνδρῶν ὅψαι γαργύρας: * edicito illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & cantonari doceant; & brevi eos, ὁ Rex, videbis mulieres pro viris factas. Hæartes olim ferè perinde habebantur, quæsi lenocinium exercere, idè-

que

* Herodotus Lib I. c. 155.

Γαίης γὰρ σύμπλασε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήης
 Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον, Κρονίδεω Διὶ βυλαίς.
 Ζῶσε ἣ καὶ κόσμησι θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Ἀργυφῇ ἐοῦπ᾽ ἣ κρήθεν ἣ καλύπτει
 Δαιδαλέω χείρεσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθαι
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνης νεοθηλέθ᾽ ἄνδρες πόης
 Ἰμερτὰς παρέθηκε καρήαπ Παλλὰς Ἀθήνη·
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνῳ χρυσέῳ κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τὴν αὐτὸς ποίησε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήης,
 Ἀσκήσας παλάμησι, χαλκζόμεθ᾽ Διὶ πατρί.
 Τῇ δ᾽ ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τέλ᾽ ἔχαστο, θαῦμα ἰδέσθαι.
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρεθ' ἡρώεσσιν ἠδὲ θύλασσα.
 Τῶν ὅγε πρὶν ἐνέθηκε χάρις δ᾽ ἀπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίη, ζωοῖσιν ἐοικῶτα φωνέουσιν.
 Αὐτὰρ ἐπειδὴ τῷξε καλὸν καὶ ἄντ' ἀγαθοῖο,
 Ἐξάγαγ' ἐνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
 Κόσμῳ ἀγαθομύλῳ γλαυκῶπιδ' Ὀβερμοπαΐτης.
 Θαῦμα δ᾽ ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς θνητὸς τ' ἀνθρώπους,
 Ὡς εἶδον δόλον αἰπιῶν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ τ' ὃ γνῶθ' ἐπὶ γυναικῶν θηλυτεράων.
 Τῆς γὰρ ὁλαΐον ἐστὶ γνῶθ', ἣ Φῦλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
 Οὐλομένης πενίης ἢ σύμφορος, ἀλλὰ κέρσιο.
 Ὡς δ᾽ ὅπῃ ἐν σμήνεσσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκει, κακῶν ξυνήοντας ἔργων,
 Αἰ μὲν τε πρὸ παν ἡμᾶρ ἐς ἥλιον κατὰδιώπτει
 Ἡμάπαυσιν ὁδὸν, πῦθ' οἱ τε κηρία λούκα,
 Οἱ δ᾽ ἐν ποτὶ μέλονται ἐπηρεφέας ἣ σίμβλους,

575

580

585

590

595

que Justinus Lib. I. c. 7. ita rem expressit: Interjecto deinde tempore, Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, ar-
 ma & equi adempti, iussitque cauponibus, & ludicras artes, & lenocinia
 exerceere. Et sic gens industriā quondam potens & manu strenua, effe-
 minata molliitiā, luxuriāque virtutem pristinam perdidit. Ac sanè, ut
 alibi docet Herodotus, * Ἐ Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες ἱποριόοντο πῦσαι,
 οὐκ ὄντως σφίσι φερταίς, Lydorum populi filiae omnes prostabant, sibi dotem
 colligentes. Conjicimus Epimetheo & popularibus familia contigisse.

εκ.

E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit verò & adornavit Dea castis oculis Minerva
 Candidâ veste: capiti verò calyptram
 Ingeniosè factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circùm verò eiserta recens florentis è floribus herba
 Amœna imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circùmque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
 In hac artificiosa multa calata erant, mira visu,
 Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit. gratia verò resplendebat magna,
 Mirabilis, animantibus enim similes erant vivis.
 Ceterum postquàm effecit pulcrum malum, pro bono
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem cæsiæ Palladis forti patre prognata.
 Admiratio autem cepit immortalésque Deos mortalesque homines,
 Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus & sexus mulierum,
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosa paupertatis non comites, sed luxûs.
 Ac veluti cùm in alveariis tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,
 Illa quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurna laborant, & faciunt favos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alveariis,

ex v. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu no-
 mine Pandoræ meretrices deferibi. Ceteræ circumstantiæ sunt or-
 namenta Poëtica veteris historiz. Clericus.

571. Γαίης ᾧ σύνπλαστον] h. e. οὐ γαίης. Sic in ἱερῶν. Guetus.

595. Ζευὸς ἱερῶν] Hoc est, κακῶν ἱερῶν κακῶν, κακὰ ἱερὰ κα-
 κῶν. Guetus.

596. Αἱ μὲν σι] Scribendum videtur αἱ μὲν γα. Guetus.

597. Κηρὶν δόκω] Hoc est, λαμπρῶν τῶν γλῶσσῶν. Hesych. Guetus.

Ἀλλ' ὅτε λον κάματον σφετέρῃν ἐς γαστέρ' αἰμῶνται.
 Ὡς δ' αὖτως ἀνδρεῶσι κακὸν θνητοῖσι γυναικάς
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήονας ἔργων
 Ἀργαλέων. ἔτερον ὃ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο
 Ὅς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμαι ἐθέλη, ὅλαόν δ' ὀπί γῆρας ἵκηται,
 Χητὶ γρηγορόμοιο, ὃδ' ἔβιό τε θηπιδόης
 Ζῶς, ὅποφθιμὸς ὃ δὲ κτῶσιν δαπέονται
 Χηρωσαί. ὧ δ' αὖτε γάμος μὴ μοῖρα γήνηται,
 Κεδνίῳ δ' ἔχεν ἀλγιστὴν, δραρῆαν προπίδεοσι,
 Τῷ ὃ αἶψ' αἰῶν^Θ κακὸν ἐδὲ λῶ ἀντιφείζει
 Ἐμμελαι. ὅς δέ κε πέτρη ἀταρτηροῖο γνέβλης,
 Ζῶς ἐκ σῆθεαςιν ἔχων ἀλίαςον ἀνίλω
 Θυμῷ καὶ καρδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακὸν ἐστίν.
 Ὡς οὐκ ἔσσι Διὸς κλέψαι νόον ἔδ' ἐπαρελθεῖν.
 Οὐδ' ἔρ' Γαπεπονίδης ἀκάκη^Θ Προμηθεὺς
 Τοιοῦ γ' ὑπεξήλυξε βαρὺν χόλον, αἶψ' ὑπ' ἀνάγκης
 Καὶ πολυίδειν ἐόν^Θ μέγας κ' δεσμός ἐρύκει.
 Βεβαίρεω δ' ὡς πεῶτα πατὴρ ὠδύσασα θυμῷ,
 Κότῃ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε καρτερῷ ἐν δεσμῷ,
 Ἡνορέλῳ ὑπεροπλον ἀγῶμην^Θ ἠδὲ καὶ αἰδ^Θ,
 Καὶ μέγεθ^Θ. κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς ἄρουοδείης,
 Ἐνθ' οἷγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,
 Εἶατ' ἐπ' ἐξαπῇ, μεγάλης ἐν πείρασσι Γαίης.
 Δητὰ μάλ' αἰχνύμοι, καρδίῃ μέγα πένθ^Θ ἔχοντες.
 Ἀλλὰ σφέας Κρανίδης τε καὶ αἰθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 Οὓς τέκεν ἠΐθε μ^Θ Ρεῖη Κρόνος ἐν φιλότῃ,
 Γαίης φρεσμοσυῶσιν ἀνήγαγον ἐς φά^Θ αὐτῆς.

600

605

610

615

620

625

602. Ἐπερὶ δὲ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο] Hoc est, pro bono quod ex mulierum carentia sortitus est. subintellige τὴν ὁμοίαν γάμῳ &c. αἱ qui nuptias &c. ordo: ἔπερ δὲ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο ἔπερ τὴν ὁμοίαν γάμῳ εἰς γῆρας ἔλθῃ χητὶ γρηγορόμοιο. Guicetus.

605. Οὐ βίό τε ἐπιδοῖς] Penuria, per penuriam. Guicetus.

607. Μετὰ μοῖρα γήνηται] Τμησὶς μετεγχοῖται, h. e. μετῇ. *Guicetus.

609. Κακὸν ἐδὲ λῶ ἀντιφείζει] Hoc est, malum pro bono obstat. Guicetus.

610. Ἀπὸ

*Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud verò præbuit malum pro bono
 Qui nuptias refugiens, & laboriosa opera mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem verò attigerit senectam,
 Caret qua senectutem foveat: si non sine opibus
 Vivat, mortui possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati: cui verò nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam verò habuit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuò malum cum bono certat.
 Qui verò adeptus fuerit nocentis generis foeminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeò non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessario,
 Quamvis multisceus sit, magnum vinculum coërcet.
 Briareo verò ubi primum pater iratus est animo,
 Cottòque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
 Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
 Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terra,
 Usque valdè mœrentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulcricoma Rhea Saturni in amore,
 Terræ confiliis reduxerunt in lucem iterum.*

616. Ἀπερηγόιο γένεσις] Subintellige γυναικός. ἴ. seq. αἰώνιον, hoc est, ἀφύπναι, ἀχώριστον. *Guictus.*

617. Πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ] Οὐρανός. *Guictus*

617. Πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ] Hoc est, Saturnus, ut sequentia ostendunt. *Clericus.*

620. Ὑπὸ χθονὸς ἐργασθεῖς] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poëta. Hinc *Hesiodus* incipit narrare bellum, quod patri intulit Jupiter. *Clericus.*

Λύτῃ γάρ σφιν ἅπαντα διλυγκέως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις νίκην τε καὶ ἀγλαὸν ὄχθον ὀρέσθαι.
 Διτῆνές τ' εἰς μάραντο, πόνον θυμαλγὴν ἔχοντες,
 Τιτῆνές τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγρόντο, 630
 Ἀντίον αἰχμήλοισι Διὶ κρατερῶς ὕσμινας.
 Οἱ μὲν αἶψ' ὑψηλῆς Ὀθρυῖο Τιτῶν ἀγῶνι,
 Οἱ δ' αἶψ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἑάων,
 Οὓς τέκεν Ἡφύμῳ Ρείη Κρόνον ὠνηθεῖσα.
 Οἱ ῥα τότε αἰχμήλοισι μάχην θυμαλγὴν ἔχοντες, 635
 Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτὸς.
 Οὐδέ τις ἦν ἐριδὼν χαλεπῆς λύσις, εἰδὲ πάλαι
 Οὐδετέρους, ἴσον δὲ πάλαι τέτατο πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμυα πάντα,
 Νέκταρ τ' αἰμβροσίην τε, τί περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι, 640

630. Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεγρόντο] Dii quidem prioris ætatis, Titans dicti, quasi luto geniti, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter Dii. Clericus.

632. Οἱ μὲν αἶψ' ὑψηλῆς Ὀθρυῖο Τιτῶν ἀγῶνι] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, & obsessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam ὄρυς hater est cinctus. Mons est qui Phthiotidem à meridie claudit. Clericus.

633. Οἱ δ' αἶψ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ] Olympus est ad septem triones ejusdem Thessaliæ tractus, in quo Jupiter sedes fixit. Antiquus auctor * Eusebius, ut verbis utar Lactantii è Lib. I. c. 11. Inst. Divinarum, qui fuit ex civitate Messana; res gestas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; historiamque contexuerat ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis Templis habebantur, maximèque in fano Jovis Triphylîi, ubi auream columnam positam esse ab ipso Jove titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam interpretatus erat Eusebius, & sequutus; cujus hæc sunt verba, prout ea recitat Lactantius, loco memorato: *Eâ tempestate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vitæ colebat; & eò ad eum in jus veniebant si qua res in controversia erant. Item, si quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eò veniebat, atque Jovi ostendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum suis, egressus, bellum intulit

* Vivebat tempore Cassandri, Antipatri F. Regis Macedonia, ante Chr. Nat. cccx.

*Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum i lis victoriámque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes.
Titanésque Dii, - & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuò per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi verò ab Olympo, Dii datores bonorum,
Quos peperit pulcricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sanè tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: aequaliter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectárque ambrosíamque, quibus Dii ipsi vescuntur,*

tulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. Clericus.

635. Οἱ γὰρ τὴν ἀμύγδαλον μάχην θυμολογῶντες ἔχοντες.] Hinc manifestò liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolas Græciz. Sacra Historia ita habebat, ut docet Lactantius Lib. I. c. 14. Jovem adultum, cum audivisset patrem atque matrem (à Titanibus) custodiis circum septos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cretensium multitudine, Titanúmque ac filios ejus pugnando vicisse; parentes vinculis exemisse, patri regnum reddidisse, atque in Cretam remeasse. Post hac deinde Saturno datam sortem, ut caveret ne eum filius è regno expelleret; illum elevanda sortis, atque effugiendi periculi gratiâ, insidiatam Jovi, ut eum necaret. Jovem cognitis insidiis, regnum sibi donuò vindicasse, ac fugasse Saturnum; ex Thessalia, nimirum. Scio Enhe-merum, quasi hominem vanum traduci, sed non est híc locus ejus defendendi. Interea omnia suadent Thessaliam fuisse sedem belli inter Deos, & præmium victoris. Clericus.

640. Πάσι γὰρ.] Subintellige Κερύδης è superioribus. Guetus.

640. Νένυμ γὰρ ἀμβροσίην π, νέκταρ δὲ τοῖς αὐτοῖς ἰδύου] Si híc urgere-
mus verbum ἰδύου, sequeretur utrumque esse cibum, neutrum potum;
attamen plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectár po-
tum. At est locus Homeri planè huic contrarius, ex quo colligere
eadem ratione possis utrumque fuisse potum. Exstat Odys. γ. γ. 359.
ubi Polyphemus de vino, quod ei bibendum dederat Ulysses:

Ἀλλὰ τὸ δ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔσθ' ἀπὸρρώξ.

Verùm hoc ambrosia & nectaris est rivus. Ad quem locum Eusta-

Πάντων ἐν σήθεσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγλῶν.

Ὡς νέκταρ δ' ἐπείσαντο καὶ ἀμβροσίῳ ἔρρατεινῳ,

Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Κέκλυτέ μοι, Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,

Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ σήθεσσι κελεύει.

645

Ἦδη γὰρ μάλα θηρόν ἐναντίοι ἀπλήλοισι,

Νίκης καὶ κράτεσσι φειμαρτιάμεθ' ἡμᾶτα πάντα,

Τιτῶές τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐκγνόμεθα.

Ἰμεῖς δ' ἐμεγάλῳ τε βίῳ καὶ χεῖρας αἰάπης

Φαίνετε Τιτῶεσιν ἐναντίοι ἐν δαΐ λυγρῇ,

650

Μνησάμενοι Φιλότῃτ' ἐνέεσσι, ὅσας παθόντες

Ἔς φάσσι ἀψ' ἀφίκεσθε δυσπλεγέσσι δ' ὀπί δεσμέ,

Ἢ μετέρας Διὶ βυλάς, δ' ὀπί ζόφῳ ἡρόεντ'.

Ὡς φάτο. ἧ δ' ἐξαυτίς ἀμείβετο Κότῃτ' ἀμύμων·

Δαιμόνι, σὺν ἀδάντῃσι πιάσκεαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ

655

Ἰδμεν ὅπ' φεῖ μὴ πρᾶπίδες, φεῖ δ' ἔστι νόημα,

Ἀλκτὴρ δ' ἀθανάταισιν δῆϊς γένεο κρυεροῖο.

thius: σημείωσεν, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπὸρῶξ ἐμφανὲς ὁ ποιητὴς οἷς ἔσται ἀπὸ-
δὸν εἰς νόστον καὶ τὴν ἀμβροσίαν ὑγρὴν πᾶσι καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπὸρῶξ
τοῖς ὑγροῖς παροισμενός ἐστι, δηλοῖ γὰρ ἀπὸρῶξ. ἔπειτα γὰρ καὶ ἐποίησεν πρὸς τὸ
πατέρων, τὴν ἀμβροσίαν λαβόντες οἷς ὑγρὴν θεῶν τροφήν. ὥτως δὲ καὶ συνεκ-
δοκιχῶς παρὸς μέντοι τὸ νέκταρ καὶ τῇ ἀπὸρῶξ, ὡς χεῖνα ἀλλὰ π' ὄνομα ἐστὶ
τῆς ἀμβροσίας νοεῖν: *observa voce ἀπὸρῶξ ostendere Poëtam non absolum
esse intelligere ambrosiam quoque esse liquidum quid, quemadmodum ne-
ctar; nam ἀπὸρῶξ liquidis convenit, significat enim effluviū. Sic
fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi liquidum ali-
mentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum
ἀπὸρῶξ, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam refe-
ratur. Verum multò simplicius dixerimus & Homerum & Hesiodum
minùs accuratè loquutos, neque ex ἀνυρολογίᾳ ullum confectarium
esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar
fuisse solidum cibum, ambrosiam vefò potum, quod ostendit *Eusla-
thius*, in sequentibus verbis, ex *Andaxandride*, *Alemane* & *Saphone*.
Sic parum sibi constant Poëtae, in meris figmentis.*

Si originem vocis νέκταρ à Græcis petamus, respondent * ita dici
τὸ δαῖν πόμα, οἷοι τὸ συνέχει τὰς πίοντας αὐτὸ ἐν νόστον, παρὸς τὸ νέον καὶ
τὸ ἔχει, νέκταρ, καὶ κατὰ συγκροτὴν νέκταρ. διὸ καὶ Ἡβὴ αὐτὸ κρινᾷ, Ἰλιάδ.

6.

* In *Etymol.*, *Magna*.

*Omniū in pectoribus accendebatur animus generosus.
Ubi verò nectar comederunt & ambrosiam amabilem,
Jam tum ipsos sic affatus est pater hominūque Deorūque:*

*Audite me, Terraque & Caeli inchyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet,
Jam enim admodum diu aduersi nobis mutuò,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titanēsque Dii, & quotquot è Saturno sati sumus.
Vos verò magnāque vim & manus invictas
Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitiae placida, & quæ perpeffi
Ad lucem redieritis molesto à vinculo,
Nostra per consilia, à caligne obscura.*

*Sic dixit. illum verò rursus excepit Cottus egregius:
Venerande, non ignota loqueris: sed & nos
Scimus, quod excellas prudentiā & intellectu,
Depulsor immortalibus damni fuisti horrendi.*

Δ. Alii verò deducunt *πῆρ* τὸ π στερητικὸν καὶ πῶ τὸ φερόμενον. Dicere debuissent *πῆρ*, unde *πῆρ* *justa facio* & *πῆρ* *mortui*. Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox *ἀμβροσία*, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox *τροφῆ*, *cibus*. *Ἀμβροσίῳ* passim, apud Poëtas, *divinum* significat, non secus ac *καταίεσθαι*. Quod si verum sit, videbitur *Hesiodus* hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiā, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortius in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius videtur *πῆρ* *nektar* aut *nektar* vocem esse Phœniciam, quæ *suffitum* sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi *Luciani* librum de Sacrificiis. *Clericus*.

644. Ως *νέκτωρ* δ' ἐπ' αἰνέσει καὶ ἀμβροσίῳ ἐργασίῳ] Hic versus est insititius. *Guietus*.

652. Δυσχερὲς δ' ἐπ' ἐσθλῶν] A vinculis molestæ quietis, vel à quiete molesta vinculorum. *Guietus*.

656. Περὶ μὲν περὶ πῆρ] Scribendum videtur: *περὶ σὺ περὶ πῆρ*. *Guietus*.

657. Ἀπὸς ἡσυχίας καὶ ἀντιθέσεως] Nota *καὶ ἀντιθέσεως* pro *καὶ ἀντιθέσεως* positum. *Guietus*.

Σῆς δ' ἐπιφροσύνῃσι δαπὶ ζόφῳ ἡρόεντα
 Ἀψορρόν δ' ἐξαῦτις ἀμειλίκτων δαπὶ δεσμῶν
 ἠ' λυθάρῃ, Κρόνῳ ἢ ἄναξ, ἀνάελπτα πεθόντες. 660
 Τῷ καὶ νυῦ ἀπενῶ τε νόῳ καὶ ὀπίφρονι βελῇ
 Ῥυσόμεθα κρεῖττον ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηιοτῇ,
 Μαρναίμενοι Τιτῇσιν ἀνὰ κρηπεράς ὑσμίνας.
 Ὡς Φάτ'. ἐπήνησαν ἣ θεοὶ δωτῆρες εἰῶν,
 Μῦθον αἰκίσαντες. πλέμεν δ' ἐλilαίετο θυμὸς 665
 Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπαίροιθε μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν.
 Πάντες, θήλειά τε καὶ ἄρσενες, ἡματι κείνῳ,
 Τιτῶές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐξεχλόντα,
 Οὗς τε Ζεὺς ἐρέβδυσφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε φόως δε,
 Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίβῳ ὑπ' ἑρόωπλον ἔχοντες. 670
 Τῶν ἐκατὸν μὲν χεῖρες αἶψ' ὤμων αἴτασοντο
 Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλαὶ ἣ ἐκάσῳ πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπί σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Οἱ πότε Τιτῶεσσι κατέσθην ἐν δαί' λυγρῇ,
 Πέττας ἡλιβάτεις σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες. 675
 Τιτῶες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυῶντο Φαλαῖγας
 Προφρονέως, χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέροι. δεινὸν ἣ πείλαχε πόντον ἀπείρων.
 Τῇ ἣ μέγ' ἐσμαρξήμην ἐπέσνε δ' ἔρανὸς ἄρ' οὗς
 Σειόμεντον, πεδόθεν δ' ἐπινάατο μακρὸς Ὀλυμπόν. 680
 Ῥίπῃ ὑπ' ἀθανάτων. ἐνοστής δ' ἵκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἡρόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωῇ
 Ἀσπίτε ἰωχμοῖο, βολάων τε κρηπεράων.
 Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀπλήλοισ ἴεσσι βέλεα σπυρόεντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρανὸν ἀστερόεντα 685
 Κεκλομένην. οἱ ἣ ξυῖσιν μεγάλῳ αἰαλητῷ.
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἴχεν ἐὸν μῆντον, ἀλλὰ νῦν τῷ γε
 Εἶθαρ μὲν μῆντον πηλῶτο φρένας, ἐκ δέ τε πᾶσαν

658. Σῆς δ' ἐπιφροσύνῃσι] Scribo ἐπιφροσύνῃσι. Hesych. ἐπιφροσύνῃ. ἐπιφροσύνῃσι, ἢ ἐπιφροσύνῃσι, ἐπιφροσύνῃσι, σκεψάμεθα. Guicetus.

659. Ἀψορρόν δ' ἐξαῦτις] τὸ δ' delendum videtur. Guicetus.

666. Ἀμέγαρτον ἔγειραν] Hoc est, μεγάλῳ. Guicetus.

669. Ζεὺς ἐρέβδυσφιν] Τὸ ἐξ subintelligitur. Guicetus.

678. Δεινὸν δ' πείλαχε] Scribendum videtur ὑπὲρ πείλαχε, supra modum.

Tuâ verò prudentiâ ab caligine opaca

Retrò iterum acerbis à vinculis

Venimus, Saturni fili rex, qua nollemus passi.

Ideòque nunc intento animo, & prudenti consilio,

Vindicabimus vestrum imperium in gravi conspectu,

Pugnantes cum Titanibus per acra praelia.

Sic dixit. collaudarunt verò Dii datores bonorum,

Sermone audito. bellum verò cupiebat animus

Magis etiam quàm antea: pugnam verò arduam ciebant

Omnes, foeminaeque & mares, die illo,

Titanesque Dii, & quotquot Saturno prognati sunt,

Quosque Jupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,

Acres robustique, vires immensas habentes.

Horum cunctum quidem manus ab humeris erumpabant

Omnibus simul. capita verò unicuique quinquaginta

Ex humeris enata erant in robustis artubus.

Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,

Rupes magnas validis in manibus gestantes.

Titanes verò ab altera parte confirmabant phalanges

Alacriter, manuūque viriūque simul opus ostentabant

Utrique. horrendè verò insonuit pontus immensus.

Terra autem valdè stridebat: ingemiscebat verò latum cælum

Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus

Impetu à Deorum. concussio verò venit gravis

Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor

Immodici tumuli, iectuumque fortium.

Ita sanè in sese mutuò jaciebant tela gemebunda.

Vox autem utrorumque pervenit ad cælum stellatum

Adhortantium. at illi congregiebantur magno cum clamore.

Neque sanè ampliùs Jupiter cohibebat suum robur, sed ipsius

Statim robore implebatur animus, & omnem

dum insonabat. *Quietus.*

680. Πεδόν] *E fundo, hoc est, penitus. Quietus.*

683. Ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ] *Hoc est, diuini. Quietus.*

688. Ἐξ ὧν μὲν μὲν] *Ἐξ ὧν, ἰσχυροῦ, ἐξ ὧν, ἰσχυροῦ & ἰσχυροῦ cognata, quibus adde τὸ ἰσχυρὸν. Ib. ἐν δὲ τῇ πύλῳ φωνὴ βέλλου] Ἐξ ὧν. Quietus.*

689. Ἀπὸ

Φαῖνε βίβω. ἄμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔρανῃ ἢ δ' ἀπ' Οὐλύμπου
 Ἀσράπιων ἔσειχε σπυχωαδόν· οἱ ᾗ κεραυνοὶ 690
 Ἰκτρεῖ ἄμα βροντῇ τε καὶ αἰετοπῇ ποτεόντο
 Χειρὸς δ' αὖτ' ἐβαρῆς, ἱερῶ φλόγα δ' εἰλυφόωντες
 Ταρφέες. ἀμφὶ δ' γαῖα φερέσβις ἐσμαράγμιν
 Καυδομήνῃ· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕλη·
 Ἔζεε δ' ἡρώων πάσαι, καὶ Ὀκεανοῖο ῥέεθρα, 695
 Πόντος τ' αἰετεύει, τὲς δ' ἀμφεπε θερμὸς αὐτμῇ
 Τιτῆνας χθονίης· φλόξ δ' ἠέρει δῖαν ἱκάνειν
 Ἄσπετος· ὅσπερ δ' ἀμερθε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
 Αὐγὴ μαρμαίρεσκε κεραυνῷ τε στροπῇ τε.
 Καῦμα δ' ἡ θεαπέσιον κάπεχεν χάος· εἶσπετο δ' ἄνθρωποι 700
 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἔασιν ὅσαν ἀκῆσαι,
 Αὐτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανὸς Ὀρεὺς ὕπερθεν
 Πίλνατο· πῦρ γάρ κε μέγιστος δῆπ' ὁρώρει,
 Τῆς μὲν ἐρειπομήνης, ἧ δ' ὑψόθεν ἐξερχομένη.
 Τόσος δῆπ' ἐλκτο θεῶν ἐλκτο ζωιόντων. 705
 Σὺν δ' ἄνεμοι ἐνοσίν τε κόνιν δ' ἄμα ἐσφαράγμιν,
 Βροντῶν τε, Σπυροπῶν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. Φέρον δ' ἰαχλὺν τ' ἐροπῶν τε

689. Ἀμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔρανῃ, ἢ δ' ἀπ' Οὐλύμπου. Ἀσράπιων ἔσει-
 χε] Hic verè Hesiodus, quod aiunt, coelum terræ miscet; primum
 enim cum accepisset ab antiquissima fama Jovem ex Olympo pugna-
 se, quemadmodum Saturnum ex Othry, coelum credidit perinde esse
 ac Olympum, quem Poëtarum errorem antea jam notavimus. Dein-
 de cum Jovem hominem Cretensem miscuisset cum summo Numi-
 ne, cujus telum fulmen esse creditur; hic nobis Jovem suum fulmi-
 na, pro telis, mittentem, atque è cœlo pugnāntem inducit. Ce-
 tera descriptio pugnae tota ornamentis Poëticis constat. Clericus.

690. Ἔσειχε σπυχωαδόν] Continuatè, à σπυχῶ, σπυχῶ, σπυχωῶ, σπυχωαδόν, & σπυχωαδόν. Guetius.

691. Ἰκτρεῖ] ἰκτρεῖς, de prés. Guetius.

694. Μεγάλ' ἄσπετος] Μεγάλας. Guetius.

696. Θερμὸς αὐτμῇ] Sic suprā δρῆς κρυεργίῳ. Guetius.

697. Τιτῆνας χθονίης] Id est, terræ filios. Guetius.

700. Χάος] Hoc est, coelum. vide Scal. in Vars. Ib. εἶσπετο δ' ἄνθρωποι
 700. Θεαπέσιον κάπεχεν Χάος] Χάος hic signat sine dubio ingentem
 aëris

Exseruit vim. simul etiam à cœlo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat assidue: fulmina autem
 Celerrimè undè cum tonitru & fulgure volabans
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolvèntia
 Crebra. circum verò terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valdè magna sylvæ.
 Fervebátque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontúsque immensus. circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma verò ad aërem divinum pervenit
 Magna. oculos verò visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. (ut ac si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum: similèque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim & terra & cœlum latum supernè
 Appropinquabat. talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus. (bant.
 Simul quoque venti motumque pulveremque cum strepitu excita-
 Tonitruque, fulgurque, & ardens subnens,
 Tela Jovis magni. ferebant autem fremitum clamoremque

aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam Hesiodus describit prælium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, flammam ad aërem pervenisse, cum quia sunt hîc frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καὶ πῦρ διαύσιον ingens ardor, aut incendium est effectus flammæ. Sic Κά@ usurpavit Aristophanes in Nubibus, p. 151, Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἄλλο τι δὴτ' εἰς ἡμῶνς εἶναι θεὸν εἰδέναι, πλὴν ἀπὸρ ἡμεῖς,
 Τὸ Κά@ τυτὴ καὶ πῦρ καὶ πῦρ καὶ πῦρ καὶ πῦρ, τεία πευτί..

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi Scholiastes: Κά@ λέγει τὸ αἶμα, πῦρ τὸ καύειν, imò verò πῦρ τὸ ζῆναι, hiare. Vide dicta ad γ. 116. Vide etiam Aristophanem p. 164. & alibi. Clericus.

703. Πάνα@] Επιδάξει. Guetus.

706. Κά@ εἰσφραγίζον] Hesych. εἰσφραγίζον εἰδέναι καὶ ψόφου, εἰδέναι. vulgò ἔχει τὸ εἰδέναι. Ib. κά@] Κοίλω. Guetus.

717. Κα@

Ἐς μέσον ἀμφοτέρων ὄπλοισι δὲ ἀπλητὸ ὄρωρε
 Σμερδαλέης ἐλδοῖτο κάρτεσσι δὲ ἀνεφαίνετο ἔργων. 710
 Ἐκλίνθη δὲ μάχη. πρὶν δὲ ἀλλήλοισι ἐπέχοντες,
 Ἐμμεύεως ἐμάχοντο Διὶ κρατερῶς ὑσμίναι.
 Οἳ δὲ ἄρ' ἐν πρώτοισι μάχῃ δερμίδα ἔγειραν,
 Κότῃ τε, Βελαρέως τε, Γύγης τ' αἶατο πολέμοιο. 715
 Οἳ ῥα τεληεσίας πέτρας σβαρῶν δ' ἀπὸ χειρῶν
 Πέμπον ἐπασυντέρας. καὶ δὲ ἐσπίασαν βελέεσσι
 Τιτῶν καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν δ' ὀρμαλέοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερβύμεν περ ἰόντας,
 Τόσσον ἔνερθε ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρπονός ἐστι δ' ἀπὸ γαίης. 720
 Ἰσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
 Ἐννέα δ' οὐκτάς τε καὶ ἡμάτα χαλκεῖα ἄκμων
 Οὐρανοθεν καλῶν, δεκάτη ἐς γαῖαν ἵκηται.
 Ἐννέα δ' αὖ οὐκτάς τε καὶ ἡμάτα χαλκεῖα ἄκμων
 Ἐκ γαίης καλῶν, δεκάτη ἐς Τάρταρον ἵκηται. 725
 Τὸν οὖν χαλκεὸν ἔρκετο ἐλήλαται ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τελσιχὴ κέχυται οὐκ δειρῷ. αὐτὰρ ὑπερθεῖν
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν καὶ ἀτρυγέτιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῶνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντες
 Κεκρύφαται, βελήσι Διὸς νεφέληχερέταο, 730
 Χώρῳ ἐν δ' ὠρένῃ, πελώρης ἐξατα γαίης.
 Τοῖς οὐκ ἐξίπτον ἐστὶ πύλας δὲ ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τεῖχεσσι δὲ οὐκ ἐκείναι δὲ ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κότῃ τε, καὶ ὁ Βελαρέως μεγάρυμτος
 Ναίεσιν, Φύλακες πρὸς Διὸς αἰγμόχοιο. 735
 Ἐνθάδε γῆς δυοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
 Πόντε τ' ἀτρυγέτιο, καὶ ἔρποντος ἀπ' ἠερόεντος,

717. Καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης Πέμψαν] Hoc est, in carcerem caliginosum, ut sequentia docent, quamvis ὑπερβολῇ nimia veritatem corrumpat Poëta. Clericus.

727. Τελσιχὴ κέχυται οὐκ δειρῷ] An τὸ πῦρ intelligit gulam. à δειρῇ δειροβωίῃ. iuietus.

728. Αὐτὰρ ὑπερθεῖν Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν] Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebricosis spatiis, quæ
 terræ

In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupenda pugna: robur autem exserebatur operum.
 Inclinata verò est pugna. prius autem sibi mutuo imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti praelio,
 Illi verò inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sanè trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longè patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Vincentes manibus, superbi licet essent,
 Tantum infrà sub terram, quantum cœlum distat à terra.
 Pat enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ferrea incus,
 Cœlitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:
 Novem rursus noctes & dies ferrea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.
 Quem circa ferreum septum ductum est. circum verò ipsum non
 Triplici ordine fusa est circa collum. sed supernè.
 Terræ radices sunt & inexhausti maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, (ubi) vastæ ultima terræ.
 His non exitus patet: portas verò imposuit Neptunus
 Ferreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiochi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique inexhausti, & cœli stelligeri,

terræ subjecta esse existimabant; cum nescirent terram esse rotundam, & vicibus soli sua hemisphæria ostendere. Clericus.

731. Χάρις ἐν τῷ αἵματι; πλάσσει ἰχθυὶ γαίης] Hic versus addititius videtur. G惠etius.

733. Τῆς δὲ δεικνύει δὲ ἀποφύγετον] Malim τῆς πὶ δὲ καὶ ἀποφύγετον. G惠etius.

Ἐξείης πάντων πηγῶν ἢ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ' ὠρώμενται, τὰ τε συγέσει θεοὶ περ·
 Χάσμεα μέγ'. εἰδὲ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
 Οὐδας ἴκηιτ', εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὲ γρόοιο. 740
 Ἀλλὰ κεν ἐνθα ἢ ἐνθα φέροι παρ' ἑνέλλα ἑνέλλη
 Ἀργαλήν· δεινὸν τε ἢ ἀθανάτοισι θεοῖσι
 Τῷτο πέρας· ἢ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 Ἔσκηεν, νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέησι. 745
 Τῶν παρὰ δ' Ἰαπετῷο παῖς ἔχετ' ἐρεμνὸν ἄρουρ
 Ἔσῃως, κεφαλῇ τε ἢ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀσεμφέως, ὅθι Νύξ τε ἢ Ἡμέρα ἀμφὶς ἴσται
 Ἀλλήλας προσείπιν, ἀμειβόμεναι μέγαν εἶδον
 Χάλκεον. ἢ μὲν ἔστω καταβήσεται, ἢ ᾗ ἵσταται 750
 Ἔρχεται, εἰδὲ ποτ' ἀμφοτέρως δόμοις αὐτὸς ἔεργ'·
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμων ἐκποδὲν ἴστα,
 Γαῖαν ὀπιστρέφεται· ἢ δ' αὖ δόμος ἐντὸς ἴστα,
 Μίμνῃ τ' αὐτῆς ἄρουρ ὁδῶ, ἔς' ἂν ἴκηται.
 Ἢ μὲν ὀπιχθονίοισι φάτο· πολυδερκέες ἔχουσι· 755
 Ἢ δ' ἴππον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
 Νύξ ὅλοη, νεφέλη κεκαλυμμένη ἠεροειδέϊ.
 Ἐνθα ᾗ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

738. Πάντων πηγῶν] Hoc est, ὄρεα. *Guietus.*

738. Πηγῶν ἢ πείρατα] Videtur addidisse πείρατα, *fines*, ad explicandam vocem πηγῶν, *fontes*, quā initium terræ, maris & cœli significat. Illinc, nimirum, omnia hæc incipere existimabant, quī terram planam & unā hac parte à Sole illustratam censebant. Hinc v. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus, sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re obscura plura dicere volunt, quàm sciunt. *Clericus.*

741. Οὐδας ἴκηιτ', εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὲ γρόοιο] An scribendum? οὐδας ἴκηι εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὲ γρόοιο. Sic in ἑρμῇ, ἰπλὸν δ' εἰς ἀκρον ἴκηται scribendum, pro quo vulgò scriptum ἴκηται. *Guietus.*

742. Παρ' ἑνέλλα ἑνέλλη] Scribo φέροι παρ' ἑνέλλα ἑνέλλη ὀργαλήν. φέροι παρ' pro παρὰ φέροι una voce. *Homer. Od. γ. ἵππῳ μὲν ἀναρπάξασα δύνελλα οἴκῳ παρὰ φέρουσι.* *Guietus.*

743. Δεινὸν τε ἢ ἀθανάτοισι] Scribo δεινὸν δ' ἢ ἀθ. *Guietus.*

744. Τῷτο πέρας] Τὸ χάσμα τῷτο. *sequentia:*

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Diī:
 Hiatus ingens. nec verò (quisquam) toto integro anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed sanè huc & illuc ferret impetuosà procella
 Molesta: horrendūque etiam immortalibus Diis
 Hoc monstrum: & noctis obscuræ domus horrenda.
 Stans, nubibus obtektæ nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cælum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen
 Ferreum. hæc quidem intrat, illa verò foras
 Egreditur, neque umquam utraq; domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursum in domo cum sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Hæc quidem terrestribus multa carens limen habens,
 Illa verò Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tektæ atrâ.
 Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,

καὶ νυκτὶς ἐρημῆς οἰκία δεινὰ
 Ἔσκειν, νεφέλης καλυμμένη καυνοῖσι.
 Τῶν περὶ τὸ Ἰαπετῖο παῖς ἔχει ἕρπον' ἰσχυρὸν
 Ἔσκει, κεφαλῇ τε καὶ ἀγκυράσιν χερσίν
 Ἀσμεσύνως.

Hæc supposititia sunt. *Guietus.*

750. Ἡ μὲρ ἴσῳ καὶ ἀδύσεται] Scribendum videtur ἡγεμῶνεται.
Guietus.

753. Γαῖαν ἐπισφίττει] Si intellexisset *Hesiodus* quod hic habet,
 scivisset terram non minus in opposito hemisphærio à sole illustrari,
 quàm in hoc nostro, adeoque futilia esse quæ dixit de situ Tartari.
 Sed videtur inscius veritatem effudisse, nec satis scivisse quid sibi
 vellet. Huc facit dictum *Socratis* de Poëtis, quod protulimus *Artis*
Critica P. 2. S. 1. c. 15. §. 21. *Clericus.*

754. Μίμνῃ τὴν αὐτῆς] Scribo: τῆς. Ibid. ἴσ' αὖ ἔκπει] Subin-
 tellige ὁ ἄλλος, & seq. Ἡ μὲρ ἰσχυροῖσι] Subintellige ἡμῶν. *Guietus.*
 759. — εἰδ

Ἦνυθ' ἢ Θάνατ', δεινοὶ θεοί· ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν
 Ἡέλιθ' φαέθων ὑπιδέρεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσπνίων, ἔδ' ἔρξανόθεν καταβάσαν.
 Τῶν ἔπερθ' μὲν γλῶττι καὶ δόρυα νῶτα θαλάσσης
 Ἡσυχ' ἀντρέφεται καὶ μείλιχ' ἀνθρώποισι.
 Τῷ δ' σιδηρῇ μὲν κροδίη, χαλκεὸν δὲ οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν σήθεσσιν· ἔχθ' δ' ὃν πρῶτα λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δ' καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Ἐνθα θεῶν χθονὶς πρῶθεν δόμοι ἠχήμεντες
 Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
 Ἑστῶσιν. δεινὸς δ' κύνων πρὸςπαρῆθε φυλάσσει
 Νηλεὺς, τέχνῳ δ' κακίῳ ἔχθ'· ἐς μὲν ἰόντας
 Σαίνει ὁμῶς ἔρηπτι καὶ ἔασιν ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν, ἀλλὰ δοκῶν
 Ἐδίφ' ὃν κε λάβησι πυλέων ἐκπρῶθεν ἰόντα
 Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
 Ἐνθαὶ δὲ ναιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
 Δεινὴ Σπῆξ, θυγάτηρ ἀψορροῦς Ὠκεανοῖο

260

765

770

775

759. ————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλιθ' φαέθων ὑπιδέρεται ἀκτίνεσσιν·

Οὐρανὸν εἰσπνίων, ἔδ' ἔρξανόθεν καταβάσαν.]

Videtur esse imitatio Homeri, qui ita de Cimmerius Odysf. A

————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλιθ' φαέθων ὑπιδέρεται ἀκτίνεσσιν

Οἷδ' ὅπουτ' ἀψ' εἰσέλθῃσι πρὸς ἔρξανόθεν ἀπρόσπνι

Οὐδ' ὅπουτ' ἀψ' ἐπὶ γαίῳ ἀπ' ἔρξανόθεν ἀπρόσπνι.

Neque unquam eos Sol lucidus adspicit radius, neque cum it ad caelum stellatum, neque cum iterum ad terram è caelo convertitur. Cle-
ricus.

764. Χαλκεὸν δὲ οἱ ἦτορ] Τὸ οἱ hic non placet. quare scribendum videtur χαλκεὸν δὲ π' ἦτορ. Guilelmus.

766. Ἐνθα θεῶν χθονὶς πρῶθεν δόμοι] Scribendum videtur θεῶν χθονίων. Guilelmus.

770. Τέχνῳ δὲ κακίῳ ἔχθ'] Hoc est, morem. Dein ἐς μὲν ἰόντας, τμήσας, ἰσιόντας, εἰσιόντας. Guilelmus.

774. Ἰφθίμω τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ἰφθίμω, ubi de Deo sermo est, verti debet ἰχυρ' potens, non fortis, praesertim cum loquatur Poëta de Plutone. Persephone filia Cereris dicitur alio nomine Pherephattha, quod si scribamus Phœnicio caractere κηφ-τιφ pher phothe.

Somnus & Mors, graves Dii: neque unquam eos
 Sol lucidus intaetur radius,
 Caelum scandens, nec caelitus descendens.
 Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
 Quietus percurrit & placidus hominibus.
 Alterius verò ferreum quidem cor, arcum verò ei pectus
 Crudele in praecordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis verò etiam immortalibus Diis.
 Illic Dei inferi in anteriore parte ades resonantes,
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina,
 Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,
 Sævus. artem autem malam habet. introeuntibus quidem
 Adulatur pariter quidamque & auribus ambabus:
 Exire verò non iterum permittit denuò, sed observans
 Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina.
 Ibidem habitat abominanda Dea immortalibus,
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,

phoebe, significat fructum copiosum; nomenque hoc terribile habebatur, quia sacrum. Plato in Cratilo, p. 165. eo prolato subiecit *πολλοὶ καὶ τὸν φοβούμεναι τὸ ὄνομα*, multi reverentur hoc nomen. Περσεφόνη viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, *פרי סוד* *peri-saphoun* fructum occultum, quod signat sementem terræ commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptissimum est filiae *Δῦς*, hoc est, *Dea copia*. Ceres Regina fuit Siciliae, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione * Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Cle-ricus*.

776. Δεὴν Στυγὲ θυγάτηρ Ἀΐφοντος Ὀκεανίδα] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet Hesiodus filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hic, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet Pausanias in Arcadicis, seu Lib. VIII. p. 483, ubi postquam meminit rudera Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἱερῶν, inquit, ἡ πύλη κρημνὸς ἐστὶν ὀψιπλὸς καὶ ἱππεὶς ἐς πρὸς αἰθήρηται ὕψος οἶδα. καὶ ὕδωρ κρημὶν ἔκρημινε γὰρ καλῶς δὲ Ἐλπίς αὐτὴ ὕδωρ Στυγὸς. Εἴνα δὲ πλὴν Στυγὰς ἡ σπῆλαια μὲν τὸ ὄνομα
 H

* Biblioth. Univers. Tom. VI.

Πρεσβυτάτη. κούφιν δ' Ἰσῶν κλυτὰ δώματα ναίει.
 Μακρῆσι πέτρῃσι κατηρεφέ. ἀμφὶ δ' πάντῃ
 Κίοσιν ἀργυρέοισι πρὸς ἔργον ἐσήμεται.
 Παῦρε δ' Ὀαίμαντος θυιάτης πόδας ὠκείας Ἰβας
 Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' Ὀρέας νῶτα θοιλιάσης,
 Ὅππότε ἔρως καὶ νεῖκος ὄν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
 Καὶ ῥ' ἄστις φασκόμεται Ὀλύμπῳ δώματ' ἐχόντων.
 Ζεὺς δέ τε Ἰβὲν ἐπεριψε θεῶν μέγαν ὄρεαν ἀνείκοι
 Τηλόθεν ἐν χρυσῇ περὶ χόρῳ παλυνόμενον ὕδαρ.
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐν πέτρῃς καταλείβεται ἡλεβάτιο
 Ὑψηλῆς· ποτὶ δ' ἵππο χθονὸς Ὀρυμδαίης
 Ἐξ ἱππὶ ποτιμῶτο ρέει διὰ νύκτι μέλαιναν

780

785

νία ἐπαίνοισιν. (Ἡσίοδος γὰρ δὴ ἱππὶ τὴν Ὀυρογνίαν εἶσιν οἱ νομίζοντες) ποτιμῶτος
 εἶναι ἐνταῦθα Ὀκείαν θυιάτης τὴν Στύγα, γυναῖκα δὲ αὐτῶν εἶναι Πάλλαν-
 τος : non procul à rudibus, est alta montis crepido, non aliam vidi,
 qua in tantam altitudinem attollatur, aqua verò secundum præruptam
 rupem stillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem
 Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus
 Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Otiani filiam, & υιο-
 τον Πάλλαντος. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex ver-
 bis Pausaniæ intelligere licet, quare dicat Hesiodus :

κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῆσι Πέτρῃσι κατηρεφέ, ἀμφὶ δὲ πάντῃ
 Κίοσιν ἀργυρέοισι πρὸς ἔργον ἐσήμεται.

Inclytas ades incolit ingentibus saxis supernè tectas, circumquaque ve-
 rò columnis argenteis ad cœlum firmate sunt.

Alterum, quod hic animadvertendum est, ad id pertinet quod Ποῦ-
 τασι αἶψα ἀνὰ πύλινον ἐστὶν ὕδαρ· quod inde ortum, quod aqua illa
 lethalis esset, quemadmodum paullo post docet Pausanias : Θάνατος
 δὲ τὸ ὕδαρ φησὶ τῆς τοῦ αἰθεράτος καὶ ἄλλων ζώων πάντων : lethalis est hac aqua
 & hominibus, & omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet malos
 effectus aquæ illius omnia perfumpentis, præter ungulam equinam;
 sed qui fortè minùs veri sunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis
 collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græciæ coloniis
 dicta sit ριπὴ τοῦ μεσθίου, hoc est, aqua silentii, quod ad regna
 silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in se-
 quentibus, ubi dicit eum qui per Stygem peioravit καὶ ὁδὸν ἀναυδὸν
 ἵκασθαι sine voce.

Tertiò observandum aquam hujus fontis fuisse iurijurando conse-
 cratam; quod qui potuerit fieri, si lethifera erat, non immeritò qua-
 rant

Maxima natu. seorsum verò à Diis inclitas ades incolit
 Ingentibus saxis supernè tectas: circum autem quaque
 Columnis argenteis ad cælum firmatae sunt.
 Rarò verò Thaumantis filia pedibus velox Iris.
 Nuncii causâ versatur super lata dorsa maris,
 Quando lis & contentio inter Deos exorta fuerit.
 Et sanè quisquis mentiatur cœlestes domos tenentium, (rat
 Jupiter Irim mittere solet Deorum magnum iusjurandum ut fe-
 E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam
 Frigidam, quæ è petra destillat alta
 Excelsa. multùm verò subius terram spatiosam
 E sacro flumine fluit per noctem nigram,

rant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse eò χειρὶ ἀρχαῖα λα-
 latam aquam ab Iride. Alioqui necesse non erat eam afferri. Cre-
 diderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, eum qui accusa-
 batur cujuspiam sceleris, cujus reus non erat, potuisse sine noxa eam
 aquam bibere; addito jurejurando, quo innocentiam suam testatam
 faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & ho-
 mini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons ha-
 bitus aptus explorandæ veritati jurisjurandi. Vide quæ habet Macro-
 bius de fonte Palicorum Saturnal. Lib. V. c. 19. Clericus.

780. Παῦρος δὲ θάλασσαν] Hoc est, παυρὸς, ἀλγύς, à παυ-
 ρὸς παυρὸς, παῦρος, ut à σφιδρύς σφιδρὸς, σφιδρὸς, &c. Guietus.

781. Ἀγλήϊη πωλεῖται] Scribe ἀγλήϊη, subintellige τὸ σὺν, hoc
 est, σὺν ἀγλήϊη πωλεῖται. Guietus.

783. Καὶ ῥ' ὅς τις ψεύδεται ὀλύμπια δώματ' ἔχοντι] Hic versus spu-
 rius videtur. Guietus.

784. Ζεὺς δ' ἐπὶ Γ' ἐν ἱππῶσι] Scribo: Ζεὺς δ' ἐπὶ Γ' ἐν ἱππῶ-
 σι εὐκταὶ πολυώνυμοι ὕδωρ μέγαν ὄρεον. ἀπὸ τούτου vide Pausaniam in Ar-
 cadicis. Guietus.

784. Μέγαν ὄρεον] Hoc est, per quem magnam iusjurandum con-
 cipitur. Sic Homerus vocat ὄρεα πιστὰ ἀγνοὶ qui adhibebantur ad so-
 lenniùs jurandum. Iliad. Γ. v. 245. Clericus.

786. Χυρὸν, ὅ, τ' ἐν πίτῃς] Hic versùs & sex sequentes sunt
 nothi. Guietus.

786. Ὅ, τ' ἐν πίτῃς κρηταῖοιται ἡλιβάτῃς] Respicit ad id quod
 ex Pausania protulimus, qua de causa etiam Homerus * vocat κρηταῖ-
 οισι Στυγὸς ὕδωρ, stillantem aquam Stygis. Ταῦτα μὲν δὲ ἰστοῦσι
 inquit Pausanias, ὡς αὖ ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τὸ Στυγὸς εὐχόμενος: ἥαυτ' ἐκεῖ,
 quòd viderit aquam Stygis stillantem. Clericus.

H 2

793. O 1

* Iliad. O. 7. 37. ubi Juno jurat per Stygem;

Ὠκεανοῖδ' κέρως. δεκάτῃ δ' ἔπι μοῖρᾳ δέδασαι.

Ἐννέα μὲν οὐρα γλῶττι καὶ ὀρέα νῶτα θαλάσσης

Δίνης δ' ὀρυγέης ἐλιγμύθ' εἰς ἄλλα πίπτει.

Ἡ δ' ἔμεινεν πέτρης περὶ, μέγα πῆμα θεοῖσιν.

Ὅσ' κεν τὴν ἑπύρην ἀπολείψας ἐπομόσῃ

Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντα Ὀλύμπῳ,

Κεῖται νηῦτ' ἐπετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν.

Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπον

Βρώσιν, ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπνους καὶ ἀναυδ.

Στρωποῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἔπι κῶμα καλύπτει.

Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,

Ἀλλ' ἔτι δ' ἐξ ἄλλης δέχεται χαλεπώτατα ἄδλ.

Ἐννέεσσι δ' ἑσπερὶν ἀπομείρεται αἰὲν ἑόντων,

Οὐδέ ποτ' εἰς βυλὴν ὑπὸ μίσχεται, ἔδ' ἔπι δαΐτας,

Ἐννέα πάντ' ἔτεα δεκάτῃ δ' ὑπὸ μίσχεται αὖτις

Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπῳ δώματ' ἔχουσι.

Τοῖον ἄρ' ὄρεον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφ' ὅσων ὕδωρ,

Ὠγύγον, τὸ δ' ἴησι κατασφύλαξ ἀφ' ὧν.

Ἐνθα δ' ἡ γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντα,

Πόντος τ' ἀτρύγετοιο καὶ Οὐρανὸς ἀστερόεντα,

Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πῆρατ' ἔασιν,

Ἀργαλέ', ὀρώεντα, τὰ τε συγέουσι θεοὶ περ.

Ἐνθάδε μαρμάρεα τε πύλαι, καὶ χάλκεα ἔδωκε

790

795

800

805

810

793. Ὅς κεν τὴν ἑπύρην ἀπολείψας] Scribo ἐπύρην. τὴν, hoc est, πύλιν τὴν σύζα. ἀπολείψας libans ab ἀπολείβω. *Guietus*.

795. Κεῖται νηῦτ' ἐπετελεσμένον καὶ πᾶσι ἐξῆς] Hæc poeticè ficta & adaueta, sed ex vero nata; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus*.

796. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης] Hic & sequens 797. est spurius. *Guietus*.

798. Ἐπὶ κῶμῳ καλύπτει] Τμήτης, ἐπηλύπτει, subintellige αὐτὸν. *Guietus*.

804. Εἰρέας ἀθανάτων] Scribendum videtur εἰρέας, sed hic verus videtur delendus & spurius esse. *Guietus*.

806. Τὸ δ' ἴησι κατασφύλαξ ἀφ' ὧν] Scribe, τὸ δῖσι, hoc est, ὁ δῖσι ἀφ' ὧν. *Thucyd.* καὶ ἀφ' ὧν μύσται αὐτῶν δῖσιν lib. 3. κατασφύλαξ, hoc est, asperum, durum. *Guietus*.

806. Ὠγύγον] Græci antiquam interpretantur, quasi ab Ogyge. anti-

Oceani cornu. decima verò pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque & lata dorsa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit,
 Una verò ex petra profluit, magnum damnum Diis.
 Quisquis perjurium libans pejeraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Jacet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosiæ & nectaris fruitur
 Cibo, sed jacet non respirans, & mutus,
 Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima arumna.
 Novennio autem à Diis separatur æternis, (adepulas,
 Neque umquam ad consilium ineundum cum iis versatur, neque
 Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
 In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt. (aquam,
 Tale itaque jusjurandum constituerunt Dii Stygis perennem
 Antiquam illam, quæ traxat valdè asperum locum.
 Ibi autem terra caliginosa, & Tartari obscuri,
 Pontique inexhausti, & cœli stellati,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
 Illic splendidaque portæ, & æreum limen

antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua *am* agag significavit, ut apud Arabas, *amaram* reddidit *aquam*. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. Clericus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διόρυξ] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 736. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. Guetus.

807. Εἴθε δὲ γῆς διόρυξ καὶ τοῦ ἔχους] Hæ sunt *περὶ τοὺς λόγους* poeticæ, quæ nihil ex vero ducunt. Clericus.

809. Πάρῳ πηγαὶ καὶ πείρετ' ἱαοὶ] Πηγαὶ hic videtur initium significare, nam solius *πείρετ* posset dici *fontes*, non terræ, tartari, aut cœli. Clericus.

Ἀσμφής, ῥίζησι δὴλυκέεσσιν ὄρηώς,
 Αὐτοφυής. πρῶθεν ἧ θεῶν ἐκποδὲν ἀπάντων,
 Τιτλίως ναίεσι, πέρην χάεθ' ἱοφέροιο.
 Αὐτὰρ ἐλίσμαθ' ἰοῖο Διὸς κλειτοὶ δῆτικροιο
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κότιθ' τ' ἠδὲ Γύργος. Βελαίρεών γε μὴν ἔνν' ἐόνθ',
 Γαμβρόν ἐόν ποίησε βάρυκτύπθ' ἔννοσίγαιθ'.
 Δῶκε ἧ Κυμοπόλειαν ὀπύειν, θυγατέρθ' ἑῷ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτλίωας ἀπ' ἔρανος ἐξέλασε Ζεὺς,
 Ο' πλότατον τέκε παῖδα Τυφώϊα Γαῖα πέλωρή,
 Ταρτάρῃ ἐν Φιλότῃῃ, Διὸς χερσὶν Ἀφροδίτῃ.
 Οὐ χεῖρες μὴν ἔασιν ἐπ' ἰχθυὶ ἐργμάτων ἔχουσαι,
 Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῶς θεῶν ἐκ δὲ οἱ ὤμων
 Ἦν ἐκατόν κεφαλαὶ ὄφιθ'. δεινοῖο δ' ὄραοντθ',
 Γλώσσησι δνοφέρῃσι λελεῖχμότες ἐκ δὲ οἱ ὄσων
 Θεωπέσις κεφαλῇσιν ὥσ' ὄφρυσιν πῦρ ἀμάρυσσιν.
 Πασέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ κατέτο δερκομύοιο,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίῃσιν ὅπ' ἰεῖσιν ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὴν γὰρ
 Φθέρωνθ', ὥς τε θεοῖσι στωιέμεν. ἄλλοτε δ' αἶθε
 Ταύρῃ ἐλβρύχεω μὴθ' ἀράχῃ δόσαν ἀγῶνι.

815

820

825

830

821. Τυφώϊα] De hoc eginus ad γ. 367. Describuntur scelerati homines]ordanis acco:æ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. Clericus.

823. Ἐργμάτων ἔχουσαι] Scribo θαῦμα ἀκούσαι mirabile auditu. placet. Guet.

821. Οὐ χεῖρες μὴν ἔασιν ἐπ' ἰχθυὶ ἐργμάτων ἔχουσαι] Vestunt: cuius manus quidem sunt ob robur occurrata, aut operibus apta, quasi ἐργματα idem sit hic ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoei, seu antequàm à Jove vinceretur, seu postquàm in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, cuius manus propter robur habent opera? Non potuit hoc ferre Fr. Guetius, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀκούσαι, mirabile auditu. Verùm tantà mutatione opus non est, cùm præsertim non minus frigidum sit, & minus Græcum: cuius manus sunt in robore. Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ, æquè facile potuit efferri ὅς ἢ ac ο, cuius, quod si feceris sententia egregia erit: Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant, & pedes fortis

Immotum, radicibus longis compactum,
 Sua sponte natum: ante illud verò extra omnes Deos
 Titanes habuimus, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterum valdè tonantis Jovis incliti auxilarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
 Ast ubi Titanes è Cælo expulsi Jupiter,
 Minimum natu peperit filium Typhodium Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cujus manus quidem sunt ob robur occupatae,
 Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris verò ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
 Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis miscebat:
 Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem: interdum enim
 Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valdè mugientis robore indomiti vocem feracis:

et illius Dei sunt indefessi. Ἐργασίας hic deducimus ab ἑργῶ, coarceo, rohibeo. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quod particula negativa sit paullo remotior à verbo. Sed nec desunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus. Vlericus.

825. Ἦν ἰσχυρὸν κεφαλῇ] Hoc est, ἰσχυρὸν. Dein delenda interpunctio ὅφρ' ὁ δεινὸς δεικνύται. ὅφρ' ὁ δεικνύται, appositio. γ. sequ. ἀλκιμότης scribendum pro ἀλκιμότης. Guicetus.

827. Θεωρεῖσθαι κεφαλῇ] Hoc est, θεωρεῖσθαι. Guicetus.

827. Πῦρ ἀργύρεον] ignis hic vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, ne quis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem περὶ τολμήαν. Vlericus.

830. Ἀΐσφατος] Mirabilem. Guicetus.

831. Φθίσθ' ὅς περ δεινὸς συνίσταται] Hic versus est subditivus & delendus. Guicetus.

832. Ὅσων ἀγούρου] Scribe ὅσων ἰσχυρὸν vocem emittebant. Guicetus.

Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντες ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν εἰκότες, θαύματ' ὀκῦσαι·
 Ἄλλοτε δ' αὖ ροίζαρχ', ὑπὸ δ' ἤχεεν ἕρεα μακρὰ.
 Καὶ νῦ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμύχανον ἡματι κείνῳ,
 Καὶ κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ αἰθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δ' αὖ γαῖα
 Σμερδαλέην κανάβησε, καὶ Οὐρανὸς οὐρὺς ὑπερθεῖν,
 Πόντος τ' Ὠκεανὸς τε ροαὶ καὶ πέρφερα γαίης.
 Πλοῦσι δ' ὑπ' αἰθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπός·
 Ὀρνυμῆοιο ἀνακτός· ἐπεσενάχιζε δ' αὖ γαῖαν.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῦ πελώρου.
 Πρηστῆρων ἀνέμων τε, κεραιῶν τε φλεγέθοντες.
 Ἔζεε δ' ἡ χθὼν πάσα, καὶ ἕρηνος, ἡ δὲ θαλάσση
 Θῦε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτῆς, πρὶν τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρὰ
 Ρίπῃ ὑπ' αἰθανάτων ἔνοσις δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
 Τρέσας Ἀΐδης δ' ἐνέροις κατὰ φθαρμένοισιν αἰνίσσων,
 Τιτῶές θ' ὑποφρετάρχοι, Κρόνον ἀμφὶς ἱόντες,
 Ἀσβέστων κελεύδοιο καὶ αἰνῆς δηϊότητος.
 Ζῶς δ' ἐπαὶ οὐδ' ἠόρηνεν ἰὸν μῆνός, εἶλετο δ' ὅππασιν,
 Βροντῶν τε, σεροπῶν τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Πλήξεν ἀπ' Οὐλύμπου ἐπάλμνος. ἀμφὶ δ' αὖ πάσας

835

840

845

850

855

833. Ἀναιδία,] Hoc est. *Impudens*. *Guicetus*.

837. Θνητοῖσι καὶ αἰθανάτοισιν ἀναξεν] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dicuntur inferioris Jordanis accolæ bellum Deo & hominibus indixisse, aut utrorumque hostes ac spretores fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de *Epicuro* loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio:

*Quare Religio pedibus subjecta vicissim
Obteritur, nos exæquat victoria cælo.* *Clericus*.

839. Σκληρὸν ἐβρόντησε] Non malè hisce verbis describitur superfusio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide *Dist.* nostram

Interdum rursus leonis savum animum habentis:
 Interdum rursus catulis familia, mira auditu:
 Interdum verò stridebat, resonabantque montes alti.
 Et sanè evenisset res inevitabilis die illo,
 Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumque & Deorum.
 Graviter autem insonuit atque fortiter. circum verò terræ
 Horrendè edidit fragorem, & cælum latum supernè,
 Pontusque & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
 Pedibus verò sub immortalibus magnus contremuit Olympus,
 Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
 Ardor verò ab utrisque occupabat cœruleum pontum
 Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
 Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
 Fervebat autem terra omnis, & cælum, atque mare.
 Furebant & circum littora undique fluctus magni,
 Impetu à Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.
 Exparvit autem Pluto inferis mortuis imperans,
 Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum
 Ob inexstinguibilem fremitum, & gravem consuetum.
 Jupiter verò postquàm incitavit suum robur, sumsitque arma,
 Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,
 Percussit ab Olympo insiliens. circum verò omnia

nostram. Clericus.

841. Τάρταρον γαίης] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *tartara*. Vide not ad. 8. 119. Clericus.

844. Γοιδία πόντου] Hic intelligendum *mare mortuum*, seu lacus Asphaltites. Clericus.

845. Πυρός ὑπὸ τοῦ πλάγος] Scribo & distinguo πῦρ τ' ὑπὸ τ. π. Guetus.

847. Ἐξου δὲ χθονὶ πῆμον] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; quæ de re vide memoratam Dissertationem. Clericus.

852. Ἀεὶς καλῶς] Subintellige ὑπὸ. Guetus.

853. Κόρυς ἐστὶν ὁρῶ] Hoc est, ἐπ' αὐτῇ auxit. Guetus.

855. Πλῆξεν αὐτὸν Οὐλύμπου] An? βῆσεν. ἐπ' αὐτῷ. subintel lige τ' ὑφ' αὐτοῦ. Guetus.

856. Ἐπ' αὐτῷ

Combussit ingentia capita sævi portenti.

Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,

Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.

Flamma verò fulmine ictō profliebat à rege,

Montis in saltibus opacis asperis

Percusso. multaque ac vasta ardebat terra

Vapore ingenti, & liquecebat stanni instar,

Quod arte juvenum & in magnum foramen habente catino

Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,

Montis in cavitatibus victum igne urente,

Liquescit in terra divina, sub Vulcani manibus.

Sic sanè liquecebat terra fulgore ignis ardentis.

Abjecit autem illum animo mæstus in Tartarum vastum.

Ex Typhoëo autem est ventorum vis humidè flantium,

Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.

Qui sanè ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.

Ast alii sine usu venti inspirant mare,

λιώνης, ὃν λέγει ὁ Ὀμήρου Εὐρώην. Subsolarius quem vocat Homerus Euram. Recta sine dubio esset lectio, si constaret *ὑπὸ πύλῳ* uspiam dici Euium, cum contrà constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur. Plinius Lib. II. H. N. c. 47. Sunt bini, in quatuor cæli partibus; ab oriente æquinoctiali Subsolarius, ab oriente brumali Vulturinus; illum Apelioten hunc Eurum Graci appellant. A meridie Auster, & ab occasu brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu æquinoctiali Favonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vocant. Præterea eisdem ventos tres commemorat v. 379. ubi *ἄργεος* est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hic ex vulgata lectione. Crediderim hanc omissionem esse negligentie tribuendam; nam non ignorabat Hesiodus esse Orientalem ventum.

Idem Plinius paullo antea: Veteres quatuor omnino servavere, per totidem mundi partes (idè nec Homerus plures nominat) hebeti ut mox judicatum est ratione. Vide Homerum Odyss. E. v. 295. Hesiodus autem Homero in ejuscemodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum Hesiodi ævo vocem *ὑπὸ πύλῳ* nondum fuisse nomen venti, qui à Zephyro distingueretur; cum conjungatur ea vox cum Zephyro, quasi epitheton, quo significetur ejus celeritas, aut simile quidpiam. Clericus.

872. Ἀἰῶνι μὲν αὐτοῖς] Μαψαῦροι scribo. Hesych. μαψαῦροι, ματαῖα αὐτοῖς, ἡχῶσαι πρὸς. vulgò scriptum αἰμῶνι pro αὐτοῖς. ex αἰψὸν ἢ μὲν retro, in cassum. Sic ex αἰῶνι, μῶνι, μὲν mox, αὐτοῖς. Guietus.

875. Αἰ-

Αἰ δὴ τοι πίπλυσαι ἐς ἡεροειδέα πάντων,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακὴ ῥύσιν αἰέλη·
 Ἀλλοτε δ' ἄλλαί αἶσαι, Διόσκειδνάσι τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρῃσι. κακὰ δ' ἔ γίνεται αἰλή,
 Ἀνδράσιν οἱ κείνοισι συναντῶσιν κτ' πάντων.

875

Αἰ δ' αὖ καὶ κτ' γαῖαν ἀπείρατον ἀνθεμόεσσαν
 Ἐργ' ἐρχτὰ φθείρῃσι χαμαιγυῶν ἀνθρώπων,
 Πιμπλῶσαι κύνιος τε καὶ ἀρζαλέα κολοσυρτῆ.

880

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσαν,
 Τιτλήεσι ᾧ πμῶν κρέναντο βίηφι,

Δὴ ῥα τότε ὠτρυον βασιλῶέμην ἡδὲ ἀνιάσεν,
 Γαίης φρεσμοσιώησιν, ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζεῦ,
 Ἀθανάτων, ὃ ᾧ τοῖσιν εὖ διεδάσαστο πμᾶς.

885

Ζεὺς ᾧ θεῶν βασιλῶς πρῶτῳ ἄλοχον θέτο Μητῖν,
 Πλεῖσαι θεῶν εἰδῶν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεῶν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
 Τέξεσθ, τότε πεπρωτὸ δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἑλὼ ἐγκατέθετο νηδῶ

890

Γαίης φρεσμοσιώησι, καὶ Οὐρανῷ ἀστρόεντι.

Τὼς γὰρ οἱ ἐφρασάτῳ, ἵνα μὴ βασιληίδα πμῶ
 Ἀλλ' ἔχη, Διὸς ἀντι, θεῶν αἰετῶν.

Ἐκ γὰρ τ' εἴμαρτο πρὸ φρονα τέκνα γνέσθ.

Πρῶτῳ γὰρ κέρῳ γλαυκῶπιδα Τειτοχέειαν,

895

875. Ἀλλοτε δ' ἄλλαί αἶσαι] Ἀλλ' scribendum. *Guietus.*

880. Κολοσυρτῆ] Ἀ πῶλῳ verso, πῶλῳ ἢ πῶλῳ, pulvis, πῶλῳ, κῶλῳ, unde κολοσυρτίς. *Guietus.*

882. Τιμῶν] Subintell. ἔτι καὶ. *Guietus.*

884. Εὐρύοπα Ζεὺς] Ἀβ εὐρύοπα, seu εὐρύοπα, εὐρύοψ. *Guietus.*

885. Εὖ διεδάσαστο] Scribo εὖ. *Guietus.*

885. Διεδάσαστο πμᾶς] Hoc est, munera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina praeesse postea credita sunt. *Clericus.*

886. Ἀλοχὴν θέτο Μητῖν] Clarum est hic allegoricum esse matrimonium, quod Regi conjunctius, nihil esse debeat quàm prudentia. *Clericus.*

888. Ἀθήνην] Deam disciplinarum & fortitudinis meritò Prudentiam filiam facit Poëta; eum absque hac nulla sit vera fortitudo, nec erudi-

Qui utique incidentes in obscurum pontum,
Clades magna hominibus gravi sæviunt turbine,
Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.

Iidem rursus per terram immensam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes pulverèque & molesto patetrum strepitu.

Sed postquam sanè laborem Dii beati perfecerunt.

Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terræ consilio, Olympium latè cernentem Jovem
Immortalibus. Hic verò inter illos benè distribuit munia.

Jupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metin,
Plurimum ex Diis edoctam, & mortalibus hominibus.

Sed cum jam esset Deam castis oculis Minervam

Paritura, tum demum dolis animo decepto

Blandis sermonibus in suam condidit abvum,

Telluris consiliis, & Cæli stellati.

Sic enim consuluerunt, ne regnam honorem

Alius haberet Jovis loco Deorum sempiternorum.

Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.

Primam quidem virginem castis oculis apud Tritonem genitam.

eruditio. Ceterum Α'θήνη est, Phœniciâ linguâ, אֶתְנָה *ethana*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadversum, *Clericus*.

890. Δόλη φέρων ἐξαπατήσας] Subintellige τ' μήποτε. *Guietus*.

891. Εἰς ἰσχυρίῃς τοῦ αὐτοῦ] An εἰς καὶ διὰ divisim scribendum? Sic γ. 899. pro ἐγκυρίῃς τοῦ αὐτοῦ scribendum ut hîc εἰς καὶ διὰ, aut εἰς ἐγκυρίῃς. *Guietus*.

895. Τετρίνη] Sic dicitur Minerva quasi genita à capite Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris אֶתְנָה *ethna*, intelligemus deducendam vocem à תִּי *reth*, quod, pro mutatione solenni ת & ש, idem esse potuit ac שִׁי *resh*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τετρί. Νίγηδος ὁ Κολοφώνιος φησὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖν Α'θήνας. Apud Cretenses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eustathius* in *Iliad.* A. Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstan-

tiam

Ἴσον ἔχουσιν πατρὶ μῦθ' καὶ δῖπφρανα βαλὼν.
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
 Ἥμελλεν τέξεσθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα.
 Αἴψ' ἄρα μιν Ζεὺς προέθεν ἐλὼ ἐγκάτθετο νηδύν,
 ὧς δὴ οἱ φερόσαστο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε.
 Δόπερον ἱγάγετο λιπαρὴν θέμιν, ἣ τέκεν Ὠρέας,
 Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην πεπαιγμένην.
 Αἴτ' ἔργ' ὠφείλασι καὶ ἀνθρώποισι βροτοῖσι.
 Μοίρας δ' ἥς πλείων πμὴν πόρε μητίετα Ζεὺς,
 Κλωθὴν τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἄτροπον αἵ τε διδοῖσι
 Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθὸν τε κακὸν τε.
 Τρεῖς δ' αἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρήγας,
 Ὀκτανῆ καὶ ῥη, πολυήρστων εἶδ' ἔχουσα,
 Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἱερὰν ἑταίρην.
 Τῶν καὶ Διὸς βλεφαίων ἔρ' εἴβeto δερκομηναίων
 Λυσιμελῆς καλὸν δ' ὑπὸ ἄφρυσιν δερκίοωνται.
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' πολυφόρβης ἐς λέχ' ἦλθεν,
 ἥ τέκε Περσεφόνειν λοκώλεον, λῶν Αἰδωνίδης

903

905

910

riam Palladis natalium hic non tradit Hesiodus, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtae habent. Facile est intellectum cur sapientissima Dea & Artium Præfesta è cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cum caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Etymologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. Τεττο-
 γήμων vertebant Romani veteres Capitam. Ovidius sub finem Lib. III. Pastorum:

Parva licet videas Capita delubra Minerva,

Qua Dea natali coepit habere suo.

Nominis in dubio causa est, capitale vocamus

Ingenium follers; ingeniosa Dea est.

An quia de capitis fertur, sine matre, paterni

Vertice, cum clypeo profuisse suo? Clericus.

896. Τεττογήμων] Audacem, terribilem. *Guietus.*

899. Εὐν ἐγκάτθετο νηδύν] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse consiliariam voluit, nec umquam eam dimisit. *Clericus.*

900. ὧς δὴ οἱ φερόσαστο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε] Bonum & malum omnia significant, apud Homerum, & in Hebraico etiam sermone. Vide not. ad Genes. III. 5. *Clericus.*

901. Ἄτροπον] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minus ac Pru-
 dentia

Par habentem patri robur, & prudens consilium:
Ceterum deinde sanè filium Deorum regem & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed illam sanè Jupiter antè in suum condidit ventrem;
Ut, nempe, ei indicaret Dea bonumque malumque.
Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
Eunomiámque, Dicénque, & Irenen florentem:
Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:
Parcæque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
Clothóque, Lachesínque, & Atropon: quæ dant
Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres. verò ei Eurynome Gratiæ peperit pulcras genas habentes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaíam & Euphrosýnen, Thaliámque amabilem:
Quarum è palpebris amor destillat contuentium
Solvens membra: jucundum verò sub superciliis adspiciunt.
Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto

dentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris $\Theta\eta$, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à $\Theta\eta$ integer, probus, ita ut nomen Themidis integritatem sonet. Clericus.

Ibid. Ἡ ὥρα ὤρα] Hora est ab Hebraica voce אור , or, quæ lucem sonat propriè, & tralatitio significatu cognitionem, quæ in Rege unà cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahì conjunctio Urim & Thummim, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas Horarum harumcæ cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus Εὐνομία , Δίκη & Εἰρήνη , quæ sunt Justitiæ consecraria, & veræ eruditionis comites. Clericus.

903. Αἴτ' ἔργ' ἀργαῖαι] Fortè ἀργαῖαι ab ἀργαίω. Guistus.

904. $\text{Μοῖρῃς δ' ἥς πλείω πολὺ ποτὶ μνήμῃ Ζεύς.}$] Quamvis affinitas sit inter Justitiā & munus harum Dearum; non est credibile hos versus esse Hesiodi, cū alios parentes Parcīs tribuerit antea γ. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat Hesiodo, sed deesse putabat, hos de Parcīs versus adfuit, & fortassè plures. Clericus.

909. $\text{Ἀγλαῖω κ' Εὐφροσύνῃ}$] Scrib. $\text{Ἀγλαῖω π' κ' Εὐφροσύνῃ.}$ π hic deesse videtur. Guistus.

912. Δημήτρε] De Cerere & Proserpina, egimus antea ad versus 450. & 774. Clericus.

Ἡρπασεν ἥς παρὰ μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δ' ἐξαὖτις ἐράσασατο καλλιθέμοιο,
 Ἐξ ἥς αἱ Μῦσαι χρυσάμπυκες ἐξεγρόντο
 Ἐννέα, τῇσιν ἄδον θαλία, καὶ τέρψας αἰοιδῆς.
 Λητώ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Γμερόεντα γόνον πατρὸς πάντων ἐρσινιώνων,
 Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς Φιλότῃ μεγείσας.
 Δοιοδοτάτῃ δ' Ἰφίην θαλερῶ ποιήσας ἀκροῖον.
 Ἡδ' Ἡέκην, καὶ Ἀρηα, καὶ Εἰλείθυαν ἔπικτε,

915

920

914. Ἐδωκε δὲ μητίετα Ζεὺς] Concessit ut caperet. *Gruerus.*

915. Μνημοσύνης] Vide not. ad γ. 52. *Clericus.*

918. Λητώ δ' Ἀπόλλωνα] De nomine Latonz, egimus ad γ. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φαίβοις Ἀπόλλων, nam passim ita appellatur ab Homero, quasi Apollo sit cognomen. Si autem scribas Hebraicè: פה-בן ה-אפולλον *phe-bo harpollon*, Linguae Hebraicae peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de Phœbe, ad γ. 404.

Ibidem. Καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν] Phœnicio charactere *ἰοχέαιρα* *iochemi*, significat, *mons admiratio mea*, ab *ἡ har*, *mons* & *ἰοχέαιρα thamah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui Homero tribuitur, sic eam describit:

Ἡ δ' αὖτ' ὄρεα αἰόσεται, καὶ ἄκρας ἡμυγίσσας

Ἀγρῇ περιπορῶν παγχεύσας τίχα πικρῇ.

Qua per montes umbrosos & promontoria ventosa, venatione oblectata totum aureum arcum tendit. Sic ipsa, apud Callimachum in Hymno, qui ipsi inscriptus est, loquitur, γ. 19.

——— ἀπὸν γὰρ ὅτ' Ἀρτεμὶς αἶψα κείταιν,
 Ὀδρῶν οἰκῆται.

Rare Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni xxi. 3 & 18. Apud Lucianum, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὄρεα, *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam *φύγεται αἰεὶ διὰ τ' ὄρων*, *fugientem semper per montes.* Talia innumera possent proferri.

Observandum hic & alibi clarè distingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui γ. 371. dicuntur Hyperione & Thia nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod idè factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præesset, dicebant antiquissimi Poëtæ; Dianæ verò mentem Lunam insedisse. Genus hoc fuit adulationis, quo vetustissimi

*Rapuit sua à mère, dedit autem sapiens Jupiter.
Mnemosynen verò deinceps amavit pulchricomam,
Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natae sunt
Novem, quibus placent convivæ, & oblectatio cantûs.
Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Suavissimos liberos præ omnibus cœlicolis,
Peperit sanè, Ægiocho Jovi concubitus mista.
Postremam verò Junonem floridam duxit uxorem.
Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,*

tutissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Isidi adulati erant, cum columnæ, sepulcro Isidis impositæ, cum aliis, tum etiam hæc inscripserint: * Εἰμι ἡμῖν ἡ ἐν τῇ ἀστὲρ τῇ Κυρὶ ἐπιτάλματα: *Ego sum, quæ in Canis sidere exorior.* Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & foeminarum; quæ de re agit Hyginus, in Lib. II. Poëtici Astronomici, de signorum cœlestium Historiis. Clericus.

919. Γαίμαρ' ἀρ' αἰζιόχοιο] Scrib. γαίμαρ' ἐν αἰζιόχοιο. placet. *Quietus.*

921. Διοδοσίτην δὲ Ἡρῶν βασιλῆα ποιῶντα' ἀνδρῶν] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμιμος γαμήτην *legitima conjux*, in *Dialogis Deorum* p. 192. Tom. I. & Jovi συμπασιλῆα, p. 213. *Clericus.*

922. Ἡῒην] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebraica voce מן עב, viror, qui juventutis est Symbolum; quod plantæ tum vigeant maximè, cum maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juvenus* dicitur, imò & senectus cum contingit eam juventuti esse similem. *Virgilius Æneid. V. 295.*

Euryalus formâ insignis VIRIDIQUE juvenâ.

Idem Lib. VI. 304. de Charonte:

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Ibidem. Ἀῖμα.] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam infedit, unde dictus est מן עב *bari*, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, מן est *mons*, ἄγος. Cum autem ex bello & latrociniis viveret, creditus est post mortem præesse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Stasium* Lib. VII. Τῆσβαιδος, ubi de Mercurio ad illum misso, cujus descriptionis hoc est initium:

Hic sterile delubra notat Mavortia sylvæ,

Horrescuntque tuens, ubi mille furoribus illi

Cingitur adverso domus immansueta sub Æmo:

I

qui,

* *Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 24.*

Μιχθεῖς ἐν φιλότῃ θεῶν βασιλῇ καὶ ἀνδράν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τετογύνειαν,
 Δεινὴν, ἐρεκύνδοιμον, ἀγίσρατον, ἀτρυγέην,
 Πότνιαν ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε.

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. *Herodotus* Lib. V. c. 7. Θεοὶ δὲ σέβονται μόνως τῶνδε, Ἀρεῖα καὶ Διόνυσον, καὶ Ἀρτέμιον: Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dianam. Ac sanè mores eorum cum ejusmodi Religione consentiebant. Idem Scriptor paullò ante de moribus Thracum: ἄλλοι οἶον κείνους, γῆς δὲ ἐργάτῳ ἀπρόσποτον τὸ ζῆν δὲ πολέμῳ καὶ λίσσῳ κείνους: otiosum esse honestissimum, agricolam verò contemptissimum. E bello atque rapto vivere pulcerrimum. Clericus.

Ibidem. Εἰλείθυαν] Vox ἡτιγῇ *heilidia* aliunde non potest deducti quam ab ἡλιδ *heid*, hoc est, fecit parere: sic enim formari potest *Eiphil* in verbo ἡλιδ *jalad* peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem formæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Deæ partui præfidæ nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Diana, cum ab *Hesiodo*, tum à Scriptore antiquissimo *Hymni in Apollinem*, qui *Homero* tribui solet, narrat enim primùm *Eileithyiam* nescivisse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cælo fuisse, de partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet τ. 97.

Μῆνι δ' ἐπὶ ἱπύπυσι μὲνίσσας Εἰλείθυα

Sola nescierat partus laborem levans *Eileithyia*.

Postea τ. 15.

Εὐτ' ἐπὶ Δῆλῳ Ἴωνος μὲνίσσας Εἰλείθυα

Τῷ τότε δὲ τῶνδε εἰλε. μὲνίσσας δὲ πικρῶν.

Ubi in Delo incesse partus dolores levans *Eileithyia*, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Qui ergo factum ut Diana cum hoc Numine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi πικρῶν μὲνίσσας παρθένῳ εἶναι, ut utar verbis Junonis apud *Lucianum* τ. Nimirum, credebant: Lucæ Numen præfisse partui, quod præfisse mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur, cumque eo Numine miscbant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem comminiscitur *Callimachus*, *Hymno in Dianam* τ. 20. & seqq. ubi sic Dea loquitur:

Πότνιαν δ' ἐπὶ πύργῳ ἀνδρῶν

Μῆνιν δ' ἐξέμισσας ἐπ' αἰδέσσει γυναῖκα

Τετράρῃ καλῶσι βουλήν ἥσι μὲν μῆνιν

Mista concubitu Deorum regi & hominum.

*Ipse verò ex capite, cæsis oculis pradam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitus, indomitam,
Venerandam: cui clamorésque placuerunt, belláque pugneque.*

Γενεθρίω τοῦ πατρὸς ἐπιλήρωσθαι ἀρέσκειν
Ὅτι μὲ καὶ πατρὸς, καὶ εὖ καὶ ἡλγος φέρουσιν
Μήτηρ.

Urribus verò admiscebor hominum, tantùm cum acutis patiendi doloribus mulieres oppressa vocarint me opitulatricem; quibus me Parca, ut primùm nata sum, sortem assignarunt opem ferendi; quoniam & cùm me pareret, & cùm me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est Callimachi. qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cùm non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt; & Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Historiæ, dum theopisistæ volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quâ humana Diis tribuuntur, quodd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset theopisistæ de Deo sentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, adprobationeque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quod non semel facit in hisce Hymnis Callimachus, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homérico in Apollinem, in quo contraria affirmantur 91. 91.

Ἀπὸ δ' ἐνὶ θυμῷ καὶ ἴσως ἰούσης ἀέλητος.
Ὡδὴνισσι πεπαιγτο.

Læta novem diebus & novem noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimæ sententiæ de Luna partuum præfide. Is est Cicero de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. Dianam, inquit, & Lunam eandem esse putant; cùm — Luna à lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Græcos Dianam eamque Luciferam: sic apud nostros, Junonem Lucinam in pariendo invocant. — Adhibetur autem ad partus, quod ii maturescunt aut septem novumque, aut plerumque novem Luna cursibus; qui quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Clericus.

914. Αὐτὸς δ' ὅς ἐστι καὶ πατὴρ] Hoc est, solus. Adoptavit fortè filii filiam, quam ipse educare atque erudire voluit. Clericus.

916. Κέλευθ' οὐκ ἔστι] Bellici clamores. Guetus.

Ἡρῆ δὲ Ἡφαιστὸν κλυτὸν ἐν Φιλότῃ μιγῆσαι
 Γέναιτο, (καὶ ζαμψήσῃ, καὶ ἥλυσιν ὃ παρεκρίτη)
 Ἐκ πάντων τέχνησι κεκασμῶν ἐρατιῶνων.
 Ἐκ δὲ Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτὸς Εἰνοπγαίης 930
 Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας ὅς τε θαλάσσης
 Πυθμὸν ἔχων, παρὰ μητρὶ Φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
 Ναΐδ' ἑρυσία δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀρῇ
 Ρῖνοτόρῳ Κυθήρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἐπέκτεν
 Δεινὸς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι Φάλαγγας 935
 Ἐν πολέμῳ κρύοντι σὺν Ἀρῇ πολυπόρθω,
 Ἀρμονίῳ δ' ἔκ Κάδμου ὑπέρθυμ' ἔτ' ἀκρίν.
 Ζῆνι δὲ ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύδιμον Ἑρμῖον,
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λεχθ' εἰσναβάσκει.

927. Ἐν φιλότῃ μιγῆσαι] Legendum ὃ φιλότῃ μιγῆσαι, nam quem-
 admodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam: sic & Juno ζα-
 μψήσῃ καὶ ἥλυσιν ὃ παρεκρίτη, intendit vires, & contendit cum suo mari-
 to, genuitque Iovis & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholia-
 stes, qui habet: ἦτορ Ἡφαιστὸν ἐν μόνῃς Ἡρῆς εἰσάγει, hic (Hesio-
 dus) ex sola Junone Vulcanum inauget; ὃ δὲ Ὀμηροῦ ἐν Διὶ καὶ Ἡρῇ,
 Homerus vero ex Jove & Junone. Ex Hesiodi sententia, adoptavit Ju-
 no celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἡφαιστος, Phoeniciis litte-
 ris κηψήσθω ephescho, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, me-
 tallis; nam πῦρ est coctus, & κηψή ignis, unde Græcè ἱστία, focus.
 Sic legit hunc locum Hesiodi Lib. Gyradius, ostenditque olim ita le-
 ctum. Clericus.

928. Καὶ ζαμψήσῃ] Α ζαμψήσῃ, ζαμψή, ἐκρίζομαι. Guie-
 tus.

931. Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας] Nomen τριτῆ deduxerim à
 τριτῆ tetet, timor, aut à τριτῆ tetat, Chaldaicè tremuit & Arabicè,
 tumultum excitavit, clamorem edidit. Nomen non malè convenit
 Deo cui tribuitur

Buccina, qua, medio concepit ut aëra ponto,

Littora voce replet sub usroque jacencia Phæbo.

Quæ verba sunt Ovidii, Metam. I. Clericus.

934. Φόβον καὶ Δεῖμον ἐπέκτεν] Hæ sunt manifestè poëticae personæ,
 quibus nihil suæst historicum. Sed comites belli sunt Terror & Me-
 tus, sive inferantur aliis, sive iis agitemur. Clericus.

937. Ἀρμονίῳ δ' ἐκ Κάδμου ὑπέρθυμ' ἔτ' ἀκρίν] Ingeniosè Sans.
 Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen Cadmi conficit significare
 ejus

*Juno autem Vulcanum inclutum, concubitu non mista,
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.
Ex Amphitrite autem & valdè resonante Neptuno
Triton latè potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas ades, magnus Deus. sed Marti
Clypeos dissecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum densas turbant phalanges
In bello horrido, undè cum Marte urbes devastante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi verò Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.*

ejus patriam; erat, nimirum, קדמוני Kadmoni, ex iis Cadmonais de quibus Moses Gen. XV, 19. Harmoniam verò dictam ex monte Hermone, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. Clericus.

938. Ἀτλαντὶς Μαίᾳ τέκε κούρην Ἑρμῆν] Primùm, hic animadvertendum Maiam, quæ fuit una Pleiadum, dici filiam Atlantis altissimi montis, qui cœlum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & viciniam. Deinde Pleïas hæc dicitur Maia, hoc est, ἁρδ sive aquosa, nam ἁρδ majim aquæ dicuntur, à veteri singulari ἁρδ mai aqua. Aquosa autem nomen optimè convenit nobilissimæ Pleiadum, quandoquidem Pleïades passim imbrifera, madida & aquosa dicuntur à Poëtis; quod iis, initio veris, orientibus, pluvium solet esse cœlum. Vide collecta hanc in rem à Nicol. Loydio in Lex. Historico. Filius hujus Pleiadis dictus est Ἑρμῆς, hoc est, ἁρδ herma, quod à Radice ἁρδ, haram, caliditate usus fuit. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in Mercurium, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, γ. 13. & seqq.

Καὶ τίτ' ἔγχετο παῖδα πολύτροπον, ἀνυλομήτω,
Ληϊστῆρ' ἑλατῆρος βοῶν ἡγήτορ' ὀρέϊραν,
Νυκτὸς ἐπαπητήσα, καὶ τὰ ἔξῃς.

Tunc peperit filium vestrum & blandiloquum, præconem, abactorem boum, ducem somniorum, noctis spectatorem &c. Hæc epitheta Mercurii, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. Clericus.

940. Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic est primus, qui ab Helio ex Deo & mortali muliere genitus dicitur. inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græcæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cælo jam receptis, nati, quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à Diis nati & que educati dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Ioviter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant Διογενεῖς & Διοτρεφεῖς, à Jove geniti & educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. γ. 196.

Θυμὸς δὲ μέγας ἐπὶ διοτρεφίᾳ βασιλῆος.

Τῆμιν δ' ἐν Διὶ φίλῳ φιλῆϊ δὲ ἰμνησάμενος Ζεὺς.

Ira est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) a patre consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet Eustathius: Εὐφημῶν δὲ διὰ τὴν διογενεῖς καὶ διοτρεφεῖς τὴν βασιλῆος λέγει ὅτι ἐν Διὶ τὸ γένος ἔλασσε, ἀλλ' ὅτι ἐξ αὐτοῦ αὐτοῖς ἡ τιμή: ostendit cur Reges uiscat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. Callimachus Hymno in Jovem γ. 76. & seqq.

Αὐτὸς γὰρ καλεῖται μὲν ὑπόκομτος Ἡφαίστιος.

Τάχιστα δ' Ἀρήϊος, ἱπποκῆρος τε Χιτώνης

Ἀρτιμίδος, Φαίδος δὲ Λύρης εὐεϊδῆτος οἴμου.

Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες: ἐπεὶ Διὸς υἱὸν ἀνάντων

Θεόπρετον.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores verò Chitones Diana, & Phœbi qui lyra probè sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quàm Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes. IV. 21. ubi pater artificum dicitur

tur

Cadmi filia verò ei Semele peperit clarum filium,

tur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur pater discipulorum suorum, 1. Sam. X. 12. & discipuli ejus filii, 2. Reg. II, 3. IV. 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quod ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii* dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, consuleretur. Cùm, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statux Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumorémque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud Ovidium Metam. III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

Optem

Jupiter ut sit, ait: motus sament omnia, multi

NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facile creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis. Sed est insignis hanc in rem Historia, apud Dionysium Halicarnasæum, summi judicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferemus. Cùm ergo narrasset artibus Amulii Iliam, vel Rheam, Numitoris filiam, factam esse Sacerdotem Vestæ: *πρώτη, ἡ δὲ, ὑποὶ τῇ τῷ Ἰλίαν ἐλθόντι εἰς ἱερὸν ἄλσος Ἀρεῖος ὕδατος ἀγνὴ κομιδῇ ἔσχετο ὅτι πρὸς τὰς θυσίας ἑμμελλε χρεῖσθαι βιάζονταί τις ἐν τῇ πύλῃ τῷ τῷ δὲ πρὸς μὲν ἀποφαινοῖσι τὴν μητέρα ἵνα γενέσθαι τὴν υἱὸς ἔσονται τὴν παιδίσκην· οἱ δὲ, αὐτὸν τὸ Ἀμύλιον, ὅτι ἐπιθυμῶντος μέλλοι, ἢ ἐπιθυμῶντος ἔσχετο, φερεῖσθαι πρὸς τοῖς οἷς ἐκπληκτικώτατος ὁφθαλμοῖς ἔσκετο καὶ τὸ τὸ ὄψινος γινώσκοντες εἰς ἀσπίδος αἰς μέγιστον ἡδύνατο κωδικοῦται· οἱ δὲ πλεῖστοι μυθολογῶσι τὴν δαίμονα εἶδωλον, οὗ τὸ χειρὶ ἢ, ποταμὸς καὶ ἄλλαι τῇ πύλῃ δαιμόνια ἔργα· ἡ δὲ πρὸς ἀφανισμὸν, καὶ ζῶον ἐν ὑδατῶν κρητίζοντος ὄψιν δὲ ἡ καὶ τὸ εἶδωλον εἶχε, θαυμασιωτέρων μακρῶν ἢ κατὰ μέγαν καὶ κῆλον ἀνθρώπων. φασὶ πρὸς τῇ κρητὶ περὶ τῶν τῶν λυγρῶν τῶν βίαιων ἐξ ἧς γενέσθαι δὴλον ὅτι τοῖς μὲν ἀχθῶν τῇ πύλῃ, τὸ δὲ κρητίζοντος τὴν γαῖαν κατὰ γέννησιν πρὸς τὴν ἐμμελῆσιν τῶν χειρὶ δαίμονα· τῆς δὲ αὐτῇ οὐ τὴν βίαιον δυο παιδῶν, ἀνθρώπων μακρῶν κρητίζοντες ἀρετῶν κατὰ τὴν πύλῃ, ταῦτα δὲ εἰπόντες ἰσχυρῶς περικλυθῆναι καὶ ἀπὸ γῆς ἀρδέναι φέροντες δὲ αἰὶας αἰῶν·* Quarto post anno Iliam, quæ iurata in lacum Martis, ut offerret aquam puram, qua in sacris usura erat, aliquis in luto vi comprimit. Hunc nonnulli dicunt fuisse unum de prociis ejus, amore puella captum; alii verò ipsum Amulium, non libidine magis quàm insidiarum causâ, cinctum armis quibus maximum sui ter-

vorem incussurus erat, & faciem notam, quantum poterat, in ignotam mutantem. Plerique verò fabulantur speciem ipsius numinis, cuius is locus erat, & qua cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsin, & tenebras in coelo praeberet. Species verò, quae fuit illi spectro, augustiorem multò magnitudine & pulcritudine, quàm homines fuisse. Quin & eum qui .liam vi compresserat, aiunt eam esse solutum (unde liquebas Deum esse) & vetuisse ne doleret propter id quod passa erat; communionem enim nuptiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente. Parturientem autem ex violento concubitu duos pueros, hominum longè praestantissimos virtute bellicâ. Quae cum dixisset, nube circumtectum fuisse, & à terra sublatum, superiora versùs auctum fuisse. Satis liquet hæc μυθολογία ficta esse à puella, ejusque consanguineis & amicis, ut honori vitiaze Vestalis consulere, & poenas, quas commerita erat, vitaret. Vide sequentia, apud Dionysium. Prædictionem verò geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam esse à posteris, rem, ut sit, exornantibus in honorem Romuli non difficile est intellectu. Quin & potuerunt credulae mulieres re verâ falli, ut liquet ex Historia Paulinae, quæ exstat apud Josephum Ant. Jud. Lib. XVIII. c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturnini uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quædam hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina Isidis cultui summoperè esset dedita, pecuniâ Dæi Sacerdotes corripit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratòque sine arbitris colloquio, venire se dixit ab Anubide, capto mulieris formâ, & jubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, εὐκτὸς ὁ λόγος ἦν, καὶ πᾶς πὶ φίλος συνέλαβεν τῇ ἐπὶ ταῖς ἀξιώσεσσι τῆς Ἀνέιδος, καὶ φράζωντος ὅτι ἄνδρα δεῖναι πὶ αὐτῇ, καὶ ἐνὶ τῇ Ἀνέιδος οἰκηθῆναι συνεχόμενοι δὲ καὶ τὴν συμφροσύνην τῆς γυναικὸς ἐκπεπαισμένον. χωρεῖ ἔνι εἰς τὸ τέμενος καὶ δεσπνῆσαι, ὡς ἔστιν κριτὴς ἦν. κληθεὶσάν τ' εὐρὺν ὑπὸ τῇ ἱερίᾳ, ἔνδον ἐν τῷ ναῷ, καὶ τὰ λοχία ἐκποδὴν ἦν, καὶ ὁ Μῦθος, ἀπεκράτετο τὸ τῇ δὲ. ἔχ' ἡμέραν οἰκίῳ τ' ὡς αὐτῶν παντόχον πὶ αὐτῇ διακονῆσαι ὑποκλῖναι Θεὸν εἶναι. καὶ ἀπαλθόντος ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄρχοντος ἱερῶν, οἱ τὴν ἐπιτολὴν ἡδίστου Παυλῶνα παρὶ ὡς τ' ἄνδρα ἐλθόντα, τὴν ἐπιφάνειαν ἐκδηλοῦν τῇ Ἀνέιδος, καὶ ὡς πᾶς φίλος συνέλαβεν λόγους τοῖς ἐπ' αὐτῇ. οἱ δὲ τὰ μὲν ἡπίεσεν εἰς τὴν φύσιν ἑσπέρως ὁρῶντες, τὰ δ' ἐν θαύματι κατέβησαν, ὥς ἔχοντες ὡς καὶ ἄπιστοι αὐτῇ κέρων, ὅπου τὴν συμφροσύνην καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπιδιδόν αὐτῇ. Oratio verò mulieri placuit, jactabatque se prae amica, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis. Marito quoque indicat condita sibi cenam, & cubile Anubidis. Concessit verò ille, qui probe norat pudicitiam uxoris. Itaque is mulier in templum, & cum cenavisset, quo tempore somni hora erat, clausis januis à Sacerdote; intus in Sacrario ablata jam erant lucerna, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab ejus consortio aberravit. Totam ergo noctem illi inservit, Deum esse rata. At illo digresso, priusquam moverentur Sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Græcis addenda negatio

tiocitante ἡδυνω) Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, & propterea etiam apud amicas gloriatur. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam respicientes; partim mirabantur, cum non possent fide indigna judicare, quando ejus pudicitiam & nobilitatem reputabant. Si rei conscii in perpetuum tacuissent, arcumque secum sepeliri voluissent; Paulina numquam mutasset sententiam, & spectatæ ceteroqui pudicitiae mulier multis fidem fecisset, de concubitu suo cum Anubide. Quod si ex eo gravida facta fuisset, nec ipsa, nec alii quibus persuasisset, dubitassent quin filius, aut filia esset Anubidis proles. Sed Mundus ipse rem aperuit Paulinae, ut docet Historicus, eaque consequuta sunt, quæ fraudem non patiebantur in dubium revocari. Si Tiberio rerum potente, cum Roma plena esset viris eruditis & callidis; si in urbe in qua, ut ille ait, pueri nasum rhinocerotis habebant, ejusmodi dolus ad finem usque perductus est; quid non potuit fieri antiquioribus & simplicioribus sæculis, atque in locis in quibus fraus accuratissime detecta est? Certè non uno in loco insana illa opinio invaluit Numina capi amore mulierum, & cum iis congregi; qua de causa in eorum Templis jubebantur mulieres cubare, quasi divinum amasium expectaturæ; hoc est, Sacerdotum libidinem expleturæ. Herodotus Lib. I. c. 181. de summo tabulato Templi Jovis Beli, quod erat Babylonæ: Ἀγαλμα δὲ σὺν τῇ εἰδὴν αὐτῷ εἰσδρυρόν, εἰς ὃν καὶ εἰς ἐκείνην αἰσθάνεται ἀνθρώπων. ὅτι μὴ γὰρ μόνον τῶν ἐπιχωρίων, τῶν αὖ θεῶν ἱερῶν ἐκ πίστεως, ὡς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ὄντες ἱερεῖς τῆς θεῆς. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ ἔτι (ἰμοὶ μὲν ἢ πιστὴ λέγουσι) τὸ θεῖον αὐτὸν φοιτᾶν καὶ εἰς τὴν νῆον, καὶ ἀμπαύσασθαι ἐπὶ τῇ κλίνῃ, καὶ πάλιν ἐν θεῶν τῇσι Αἰγυπτίῃσι, καὶ τὸ αὐτὸν τρόπον, ὡς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ ὅτι ἐκεῖθεν κρημαίνεται ἐν τῷ τῷ Διὸς τῷ Θεβαΐως γυνὴ ἀμφοτέρω δὲ αὐτῇ λέγουται ἀνδρῶν ὑδαμῶν ἐς ἐμιλίῳ φοιτᾶν καὶ κατὰ πρὸς τοὺς Πατρίους τῷ Διὶ, ἢ ὁ Θεβαΐως τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ γῆν: Statua in hoc sacello nulla est, neque hic noctu cubat hominum quisquam, prater mulierem unam ex indigenis, quam ex omnibus Deus delegerit, uti narrant Chaldaei hujus Dei Sacerdotes. Narrant enim illi (tamen parum credibilia mihi dicere videntur) Deum ipsum ingredi templum & in hoc cubili conquisfere; perinde atque Thebis Ægyptiacis, ut ferunt Ægyptii. Ibi enim in Thebani Jovis fano mulier quoque cubat. Quamvis mulierum utraque cum viris non putatur habere consuetudinem; sicuti etiam nec Dei anstista Pataris Lycia urbe, quando mulier eo munere ornatur. Si hæc sæpius, & alibi facta sunt, ut credibile est, præsertim rudiori ævo, non est cur miremur tot Deorum filios in antiquissima Græciæ Historia occurrere. Clericus.

Ibidem. Σμελάη] Phœnicium nomen fortè fuit שְׁמֵלַח tsmelah, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos sonat. Solent Phœnices ortum cujuspiam ab alio hisce verbis exprimere: יָצָא מִיֶּרֶךְ jatsa mijerecho, egressus est ex ejus femore, ut liquet ex Genes. XLVI.

Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διώνυσον πολυζητέα,
 Ἀθάνατον θνητῇ νυῦ δ' ἀμφότεροι θεοὶ εἰσιν.
 Ἀλκμήῃ δ' ἄρ' ἔπικτε βίῳ Ἡρακλεείῳ,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διὸς νέφεληχερέτω.
 Ἀγλαίῳ δ' Ἡφαιστῷ ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις, 945
 Ὀπλοτάτῳ Χαρίτων, θαλερῶ ποιήσας ἀγκοῖν.
 Χρυσόκμοις δ' Διώνυσῷ ξανθίῳ Ἀριάδνῳ,
 Κέρῳ Μίνῳ, θαλερῶ ποιήσας ἀγκοῖν.
 Τῶν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγῆρω θῆκε Κρονίων.
 Ἦέῳ δ' Ἀλκμήῃς κακισφύρῃ ἄλκιμῷ υἱὸς, 950
 Ἦς Ἡρακλῆῳ, πλέσας σπένοντες αἰέθλας,
 Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἠρῆς χρυσοπέδιλα,
 Αἰδοίῳ θέτ' ἀγκοῖν ἐν Οὐλύμπῳ νιφένῃ.
 Ὀλβίῳ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
 Ναΐφ ἀπήμαντ' καὶ ἀγῆρα ἡματὶ πάντῃ. 955
 Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὀκεανίη
 Περσῆς Κίρκῳ τε. καὶ Αἰήτῳ βασιλῆα.
 Αἰήτης δ' υἱὸς Φαεσιμβρότε Ἠελίοιο,
 Κίρκῳ Ὀκεανοῖο πλῆεντ' ὄψαμοῖο
 Γῆρε θεῶν βυλῆσιν ἰδῆαν κακισπάρηον. 960

26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceterae circumstantiae confictae sunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

941. Διώνυσον πολυζητέα] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis ostendit *Sam. Becharius* Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur ܡܪܕܝܢ *bar-chonsch*, hoc est, *filius Chusi*, filii Chanaanis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quae felix est conjectura; at coacta est, nec ullo modo toleranda ea, quâ vult Διώνυσον dictum, ex inscriptione altaris à Mose, quod dictum fuit ܝܕܢ ܡܝܬܝ *je-loua nissi*. Quasi Tyrîi, Ægyptii aut alii populi, ex ejusmodi re nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debit vir summus scribere Chaldaicis litteris hoc nomen ܕܝܢܝܢ ܝܬ, dein quærere quid *Dianis*, Linguâ Chaldaicâ, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam ܝܬ est qui & ܕܝܢܝܢ *ones*, vi imperans, ab Radice ܕܝܢ *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint

Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc verò ambo Dii sunt.
 Alcmenæ verò peperit fortem Herculem,
 Mistâ in concubitu Jovi nubes cogenti.
 Aglaiam verò Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc verò ei immortalæ expertemque senii fecit Saturnius.
 Heben autem Alcmenæ pulcros talos habentis fortis filius
 Hercules, peractis lætuoſis certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoſo:
 Felix, qui magno facinore, inter Deos, confecto
 Habitat illaſus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefeſſo peperit inchyta Oceanis
 Perſeis Circênque, & Æëtem regem.
 Æëtes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi ſtrevii
 Duxit, Deorum ex conſiliis, Idyiam pulcris genis præditam.

crediderunt Διόνυσον dictum ex Genitivo Διὸς Ἰουῖ, & Νόας urbe Arabiæ, in qua fuerit educatus. Clericus.

943. Ἀλκμήνη δ' αὖ ἐκπεβίω Ἡρακλεῖδι] Hoc est, Herculem, de quo in ſingulari Diſſ. in qua ostendemus Herculem Thebanum, nec unum, nec antiquiſſimum fuiſſe eorum qui Hercules dicti ſunt. Clericus.

945. Ἀγλαΐη δ' Ἡφαιστος &c.] Dignum est notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. Clericus.

947. Διόνυσος ἑσθλὴ Ἀριάδνη] Fortè uxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulin. Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuſpiam Bacchi. Clericus.

950. Ἡΐω δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam Herculi, quòd, cùm unum hominem fuiſſe crederent, nec intelligerent quæ vita unius hominis ſufficere poſſet, ad eas res gerendas, quas geſſit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus rei veſtigium cernere est in γ. 955. quamvis dicatur de Hercule in Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii ſemper juvenes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. Clericus.

Ἡ δὲ οἱ Μήδειαν εὖσφυρον ἐν Φιλότῃ.

Γείναθ' ὑπερμυθεῖσα διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ.

Τῆς μὲν νῦν χαίρετ', Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,

Νῆσοί τ', ἡπειροί τε, καὶ ἁλμυρὸς ἐνδοθι πόντος.

Νῦν ὃ θεῶν Φῦλον αἰείσατε ἡδυνέπειαι

965

Μῦσιν Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο,

Ὅσας δὴ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἐνιθεῖσαι

Ἀθάναται, γείναντο θεοῖς ὀπιείκελα τέκνα.

Δημήτρης μὲν Πλῆτον ἐγείνατο, δῖα θεῶν,

Γασίῳ ἡρώϊ μυχὸς ἐρετῇ Φιλότῃ

970

Νεῶν ἐν τελευτῳ, Κρήτης ἐν πόντι δῆμον,

Ἐθλάν' ὅς τις εἴς' ὀπί γῆν τε καὶ ὕδρα νῶτα θαλάσσης,

Πᾶσιν· τῷ ὃ τυχόντι, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται,

Τὸν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολλὴν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.

Κάδμω δ' Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσῆς Ἀφροδίτης,

975

Ἰνῷ καὶ Σεμέλλῃ, καὶ Ἀγαυῇ καλλιπάρῃον,

Ἀντιόλῳ δ', ἣν γῆμεν Ἀεσαῖον βαθυχαίτης,

Γείνατο καὶ Παλῦδωρον εὖσεφάνῳ ἐν Θήβῃ.

Κέρη δ' Ὠκεανῷ Χρυσάορα καρπεροθύμῳ

Μιχθαῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσος Ἀφροδίτης,

980

Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάρηισον ἀπάντων,

Τηρεονέα, τ' κτείνε βίῃ Ἡρακλεΐῃ,

Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπῶν ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθρίῃ.

961. Ἡ δὲ οἱ Μήδειαν] Ἡ δὲ scribe. Guilemus.

962. Διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ] Hoc est, κατὰ per. Guilemus.

967. Ὅσας δὲ θνητοῖσι περ' ἀνδράσιν ἐνιθεῖσαι Ἀθάναται γείναντο θεοῖς ὀπιείκελα τέκνα] Vidimus quare nonnulla dicuntur sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Deorum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati forte sunt filii Veneris, ut Æneas, alique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & forte Deorum Antifilii, alique quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præsidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec am filii, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quòd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. *Cle-*

969. Δημήτρης μὲν Πλῆτον ἐγείνατο.] Partus hic est metaphoricus, quo

*Hac autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.*

*Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insulaeque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.
Nunc autem Dearum genus cantate blandiloquæ
Musæ Olympiades, filia Jovis Ægiochi,
Quæcumque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima Dearum,
Jasfo heroï mista jucundo amore
Novali in ter profcisso, Cretæ in pingui tractu,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: cui verò obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aurea Veneris,
Ino & Semelen, & Agave pulcros genas habentem,
Autochoënque, quam duxit Aristæus densa casarie præditus,
Peperit & Polydorum in matris pulcra habentibus Thebis.
Filia verò Oceani Chrysaïri magnanimo
Mista in concubitu aurea Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.*

quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in *Timone*. *Clericus*.

975. Α'εμυ'ία.] De hac diximus, ad γ. 935. Cum esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus*.

976. Σωείλω] Vide notata ad versum 941. *Clericus*.

979. Ω'κισσας Χρυσίαν] Scribe Ω'κισσας. *Guistus*.

979. Κ'ε'ν δ' Ω'κισσας, κ'ε' π'ε'ρ' ἱ'ε'ως] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est supra vs. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè aliena. Nam hic sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysaïrem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus*. *Clericus*.

982. Γερυ'ων & κ'ε'ν] Γερυ'ων. *Guistus*.

983. Β'ων ἱ'ν' α'λ'πε'δων] Β'ων. *Guistus*.

*Tithono verò Aurora peperit Memnona aedâ galeâ instructum,
 Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
 Verum Cephalo peperit inclytum filium,
 Fortem Phaëthontem, Diis similem virum,
 Quem sanè juvenem tenerum florem habentem gloriosa pubertatis,
 Puerum juvenilia sapientem amans genitalia Venus
 Incitavit, abripiens & ipsam in templis
 Ædituum nocturnum fecit, demonem divinum.
 Filiam verò Ætæa à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate Deorum æternorum,
 Abduxit ab Ætæa, peractis suspiriosis certaminibus,
 Qua multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius fortium facinorum patrator,
 Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sanè hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeam peperit filiam, quem in montibus educabat Chiron
 Phyllyrides: magni verò Jovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, præstantissima Deorum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens,
 Peperit Achillem prosternentem viros, leonis animo præditum.
 Æneam porro peperit pulcrè coronata Cytherea*

990. Αἰγερψάρης] Hesych. αἰγερψαυτο, αἰγερψαυτο. Idem αἰγερψάρης, αἰγερψαυτο. *Guictus.*

991. Νέχρον] Αἰῶν. *Guictus.*

992. Αἰσωνίδης] Jason. Multa possent proferri, ex quibus colligere licet, Argonautas fuisse Mercatores Thessalos, qui in Colchidem navigarunt; sed cum Hesiodus eam historiam non narret, ab ea explicanda, hoc quidem in loco, supersedebimus. *Clericus.*

1004. Φῶντι Παρθένῃ τῆς δῖας θεᾶς] Fortè hunc puerum ex se & ignota vulgò matre natum sustulit Æacus, aut è fano Neptuni vel Nereidum, aut ex ipso littore maris. Idem dixerim de Achille. *Clericus.*

Ἀλχίση ἥρωϊ μιγείσ' ἐρατῇ φιλότηπ,
 Ἰδης ἐν κερυφῇσι πολυπύχῃ ὕληέσσης.

1010

Κίρκη δὲ Ἡελίῃ θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο
 γείνατ' Ὀδυσσῆα παλασίφρονα ἐν φιλότηπ
 Ἀγέλιον, ἡδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρείτερόν τε,
 οἳ δὴ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,
 Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυπτῖσιν ἀνασόν.

1015

Ναυσίθοον δὲ Ὀδυσῆϊ Καλυψώ δῖα θεάων
 γείνατο, Ναυσινόον τε, μιγείσ' ἐρατῇ φιλότηπ.

Αὐτὰρ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσι βῆνη θέσσαι
 Ἀθάναται γείναντο θεοῖς Ὀπείκελα τέκνα.
 Νυῶ δ' ἑ γυναικῶν φύλον αἰείσατε, ἡδυέπειαι
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο.

1020

Τέλ' ἔστω Ἡσιόδου Θεογονίας.

1013. Ἀγέλιον ἡδὲ Λατῖνον] Latinum Hyginus Fab. cxxvii. Circes & Telemachi filium prodidit. Dionysius verò Halicarnassensis, ex veteri Italorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem suscepisse Λατῖνον ἐκ τοῦ ὑπεριονίδου κέρει, Latinum ex quadam septentrionali puella, càmque postea nuptum dedisse Fauno Aboriginum Regi, quo factum ut plerique Latinum hujus putant filium, non Hercules, hinc Virgilius Lib. VII. Æneid. 9. 45.

Rex arva Latinus & urbes
 Jam senior longa placidas in pace regebat,
 Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricâ
 Accipimus. Fauno Picus pater, isque parentem
 Te, Saturne, refert, tu sanguinis ultimus auctor.

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. 9. 164. Solem avum ejus vocat, quasi fuisset filius Circes solis filix; ad quem locum ita Servius: Latinus secundum Hesiodum in Ὀδυσσειᾷ (imò Θεογονίᾳ) Ulysses & Circes filius fuit, quam multi Maricam dicunt; secundum quem, nunc dicit, Solis avi specimen, Nam Circe Solis est filia. Sanè sciendum Virgilium in varietate Historia sua dicta variare.

Pro Ἀγέλιον libenter legerim Ἀδριον, propter Adriaticum pelagus. Mos enim est Veterum à priscis heroibus deducere nomina regionum, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo volunt dictum Latium.

Certò

*Anchisæ heroï mista jucundo concubitu ,
 Idæ in verticibus habentis multa juga , sylvoſæ.
 Circe verò, Solis filia , filii Hyperionis ,
 Peperit Ulyſſis ærumnoſi in amore
 Agrium , atque Latinum inculpatumque , fortemque.
 Qui sanè valdè procul in reſſu inſularum ſacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valdè inclytis imperabant.
 Nauſithoum verò Ulyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum
 Peperit , Nauſinoùmque , miſta amabili concubitu.
 Hæ quidem , mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc verò ſæminarum genus cantate ſuariloqua
 Muſæ Olympiades , filiæ Jovis Ægiocchi.*

Finis Theogoniæ Heſiodi.

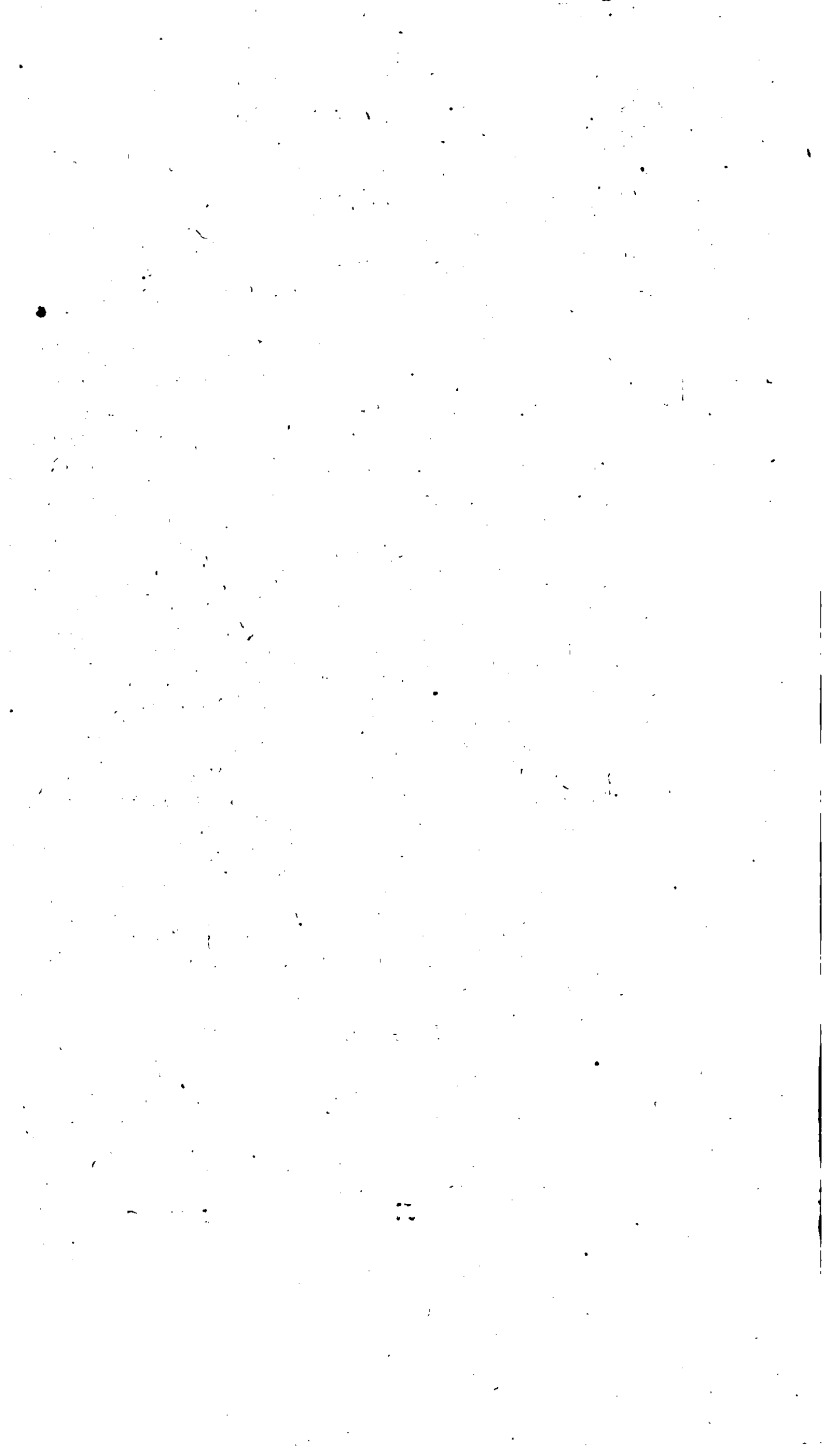
Certè in MSS. Codd. exiguum eſt diſcrimen inter Γ & Δ, ſi baſis Γ
 Δ deleta ſit , aut fugiat oculos. Ceterum dicit Heſiodus *Agrium* &
Latinum procul à reſſibus ſacrarum Inſularum imperare Tyrrhenis ,
 quia in continenti imperabant accolis utriuſque Maris , non in Inſu-
 la *Æa*, quæ ſedes fuit matris Circes, eique ſacra. Clericus.

1014. Τῆλε μηχανῶν ἡρώων ἰσχυράν] *Μεχα* ſcribendum. In Fragmentis.
 Γαλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπῆλταις οἰκί' ἐχόντων] *Quorum* plauſtra va-
 gas ritè trahunt domos.

Ἀπὸν μὲν χιόλ', κρύψαι δ' ἀδίκητον μηχανάμενος. An? ἀδίκητος.
 Guictus.

1016. *Ναυσίθεον* & *Ναυσίνοον* vocat filios Ulyſſis ex Calypſone Nym-
 pha , quia Ulyſſes *animum* habebat in *navi celere* , cùm eſſet apud
 Calypſonem , hoc eſt , vehementer optabat habere navem quâ redi-
 ret. Vide Odyſſ. E. γ. 219. & ſeqq. Clericus.

F I N I S.

Η Ξ Ι Ο Δ Ο Υ

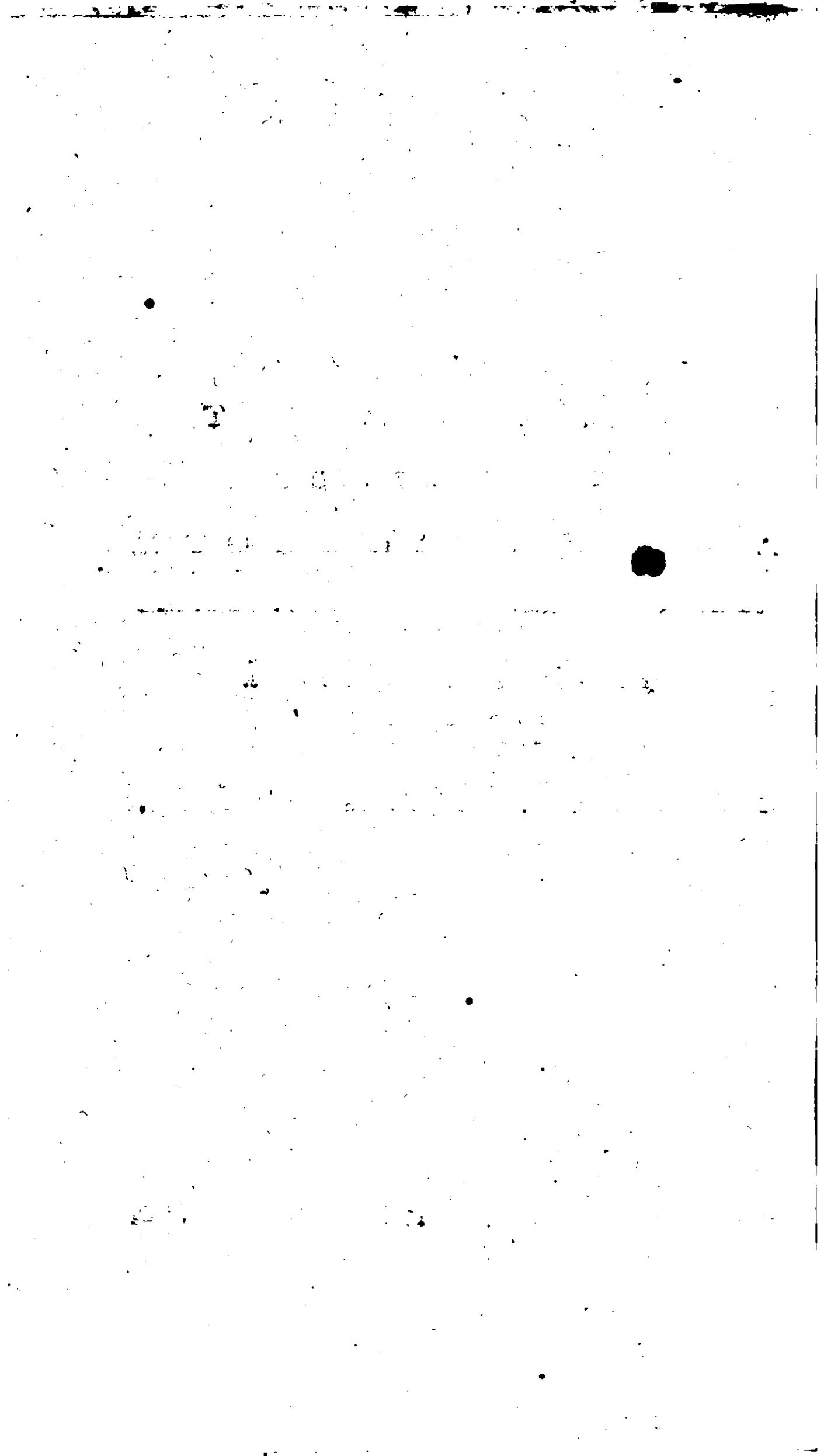
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

H E S I O D I

A S C R E I

S C U T U M H E R C U L I S

NOTULÆ.

IN

SCUTUM HERCULIS.

CONSTAT quidem hoc Poëma esse ἀκέφαλον, quomodo-
 documque primam voculam legamus; sed quænam de-
 sint, & quàm multa minimè constat. Docet nos *Hesiodus*
 ipse, duobus ultimis *Theogoniæ* versibus, se scripsisse de alte-
 ro illo Heroum genere, qui a Diis ex mulieribus geniti cre-
 debantur, ejusque Operis non rarò meminerunt Veteres, ut
 vel ex fragmentis liquet. Horum autem Heroum cum longè
 præstantissimus esset Hercules, non absurde fortè quis con-
 jecerit hoc Poëma, cujus maximâ parte describitur Clypeus
 Herculis, esse majoris illius Σπασασμάποι; quod tamen frag-
 mentum cum solum supersit, singulari inscriptione orna-
 tum, quasi opusculum distinctum ab eo quod dixi, ad nos
 pervenit. Certè tria potissima Poëmata *Hesiodi* solent me-
 morari, inter quæ Heroogonia recensetur non Scutum.
Maximus Tyrinus Dissertatione XVI. Ο' Η'σιόδῳ χωρὶς μὲν
 τῶν Ἡρώων ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενον, καταλέγων τὰ γένη, ὅσας ἐξ ἧς
 ἔφυ' χωρὶς δὲ αὐτῶν πεπιλωται οἱ θεῖοι λόγοι, ὅμα τὰς λόγους θεο-
 γονίαν· χωρὶς δὲ αὐτῶν ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸ βίον ἔργα τε αὐτὰ δραστέον. καὶ ἡμέ-
 ραι ἐν αἷς δραστέον. *Hesiodus* seorsim quidem Heroum, à mulieri-
 bus initio factò, recensuit genera, & ex quanam quisque natus
 fuerit. Seorsim verò poëmate descripta ab illa est Theologia, una
 cum Theogonia. Seorsim denique vitam juvant opera quæ facien-
 da, & dies quibus facienda. Nos cum Theogoniam, & ob argu-
 menti præstantiam, & quòd Poëta ipse videatur initio Poë-
 matis indicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus præ-
 mittendam censuissimus; ei subjecimus fragmentum He-
 roogoniæ, propter ultimos Theogoniæ versus, quibus hoc
 Opus veluti pollicetur. Ultimum tandem locum Opera &
 Dies obtinebunt. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀπὸς Ἡρακλείους.

Η Ὅϊα περιπλάσσει δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν
 Ἡλύθεν ἐς Θήβας, μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρυόνας
 Ἀλκμήνῃ, θυγάτηρ λαοστόου Ἡλεκτρυόνης.
 Ἡ ῥα γυναῖκα Φύλον ἐκαίνυτο θηλυπερσίων
 Ἰδεῖν τε μεγέθει τε νόον γε μὴ δ' ἔπειτα
 Τάων ὥς θνητοὶ θνητοῖς τέκον ἀνηθείσκει.
 Τῆς καὶ ἀπὸ κρήθεν, βλαφάρον τ' ἀπὸ κυανείων
 Τοῖον αἶψ', οἷον τε πλυζεύσιν Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἔκ τε ὥς καὶ θυμὸν ἰὸν πέσκειν ἀγκυρίτω,
 Ὡς ἔπειτα πρὸς ἔπειτα γυναῖκα θηλυπερσίων,
 Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἰδὼν ἀπέκτανεν, Ἰφι δαμάσσει,
 Χωσάμενός τ' αἰὲν βυσί. λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν
 Ἐς Θήβας ἰκτέσσει Φερεσσανείας Καδμείας.
 Ἐνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ περσέγκῃ,
 Νέσφιν ἄτερ Φιλόπτητος ἐφίμερεν ἢ γὰρ οἱ ἦεν
 Περὶν λεχέων ὀππότεναι εὐσφύρεν Ἡλεκτρυόνης,

Verf. 1. Ἡ αἶ] Scribendum omnino videtur αἶα. Matutina Alcmena. Guicci.

1. Ἡ αἶ] Hæc est, ut quidem videtur, ἀπὸ δαίσεως comparisonis, cui πρόπαισι, cum initio Poëmatis, periit. Cum ergo antecessisset πῶς μὴ, quævis quidem &c. crediderim sequutum τοῖον, αἶα &c. ut in hoc Homérico versu Iliad. Z. 146.

Ὡς περ φύλων γένεσι τοῖον καὶ ἀνδρῶν.

Qualis foliorum soboles, tali & hominum. Vide & 9. 9. Fortasse cum Dea quæpiam conferebatur Alcmena, ut apud Homerum Odysf. Z. 102. Nausicaa, ubi comparatio incipit à vocibus, αἶα μὴ. Quam hisce expressit Virgilius, Æneid. I. 502. & seqq.

QUALIS in Euxota ripis, aut per juga Cynthi
 Exerces Diana choros &c.

HESIODI ASCRÆI SCUTUM HERCULIS.

A Ut qualis, relictâ domo ac patriâ tellure,
Venit Thebas, secuta maritum Amphitryonem
Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
Qua mulierum genus superabat mollium
Formâque & proceritate: prudentia utique nulla cum ea certabat
Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
Cujus & à vertice, & à palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hæc talis cum esset, sic animo suum colebat conjugem,
Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium,
Quamquam ejus patrem præstantem occidisset, vi domitum,
Ira commotus propter boves. relictâ autem ille patriâ tellure,
Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
Ubi idem habitabat cum veneranda conjuge,
Seorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat illi
Antè lectum conscendere formosâ Electryonidis,

TALIS erat Dido, talem se lata ferebat
Per medios &c. Clericus.

3. Δυσσέου] Τὸς λαὸς παρορμῶντι· ἰς πόλιν. Guietus.

7. Βλεφάρων· ἢ ἀπὸ κοινοῦ] Κωνσταντῖον ex Eustathio scribendum.
Απ βλεφάρων ἢ βλεφάρων ἢ τὸ βλεφάρων. Unde Latinum palpebra? Βλε-
πίς, βλαπίς, παλπίς palpebra. Celer celeris celebris, funeris fu-
nebris, &c. Guietus.

11. Ἡ μὲν] Hoc est, αἰὲν ἢ, αἰὲν ὅμως. cf. h. ἰφι θυμώσας]
Hoc est, vi, violenter. Guietus.

12. Χωρὶς δὲ βουί] Ergo volens occidit, contra quam Scho-
liastæ dicunt. Guietus.

14. Παρρησίᾳ] Παρρησία. Guietus.

15. Ὡς γὰρ οἱ ἦν] Per religionem, nempe, jurisjurandi, de qua
vide Apollodorum. Clericus.

Πρὶν γὰρ Φόνον πᾶσι κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἦς αἰλόχῃ, μαλερῷ ἢ κατὰφλέξει πρὸς κόμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὡς γάρ οἱ δέκετο, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν.
 Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μίῳ, ἐπείγετο δ' ὅττι τάχιστα
 Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ δόθεν θέμις ἦεν.
 Τῷ δ' αἶμα, ἱέμενοι πολέμοιό τε φυλόπδός τε,
 Βοιωτοὶ πηλείπποι, ὑπὲρ σκέων πνεύοντες,
 Λοκροὶ τ' αἰχμέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι,
 Ἔσποντ'. ἦρχε ἢ τοῖσιν εὖς παῖς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδῶων λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆπιν ὕφαινε μὲν φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇσιν ἀρῆς ἀλκτῆρας φυτεύσῃ.
 Ὡρτο δ' ἀπ' Οὐλύμπιο δόλον φρεσὶ βυασαδορμῶν,
 Ἰμείρων φιλότιτος εὐζώνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχιος· πύχα δ' ἔξε Τυφαιόνιον, τόθεν αὖθις
 Φίκιον ἀκρότατον περσεβήσατο μητίετα Ζεὺς.
 Ἐνθα καθεζόμενος, φρεσὶ μῆδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ πανυσφύρας Ἠλεκτρυώνης.
 Εὐνῇ καὶ φιλότῃ μίγῃ, πέλεσεν δ' αἶε ἐέλδαρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρύων λαοασότος, ἀγλαὸς ἥρως,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' ὅγ' ἔτι δρωῖας καὶ ποιμένας ἀχοριώτας

20. Θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν] Musæus, ἐπιμάρτυρες λόχων ἡρώων.
 An scribendum: Θεοὶ δ' ἐπὶ μάρτυροι ἦσαν. κατὰ τῶν, pro θεοὶ δ' ἱπ-
 πων μάρτυροι. Sic Joannes Diaconus legit. placet postremum. Guietus.

22. Ὡς οἱ δόθεν θέμις ἦεν] Subintellige ἐπιπείεσθαι. θέμις ἦεν fas erat,
 hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est ἀδυναῖον, quicquid con-
 gere est nefas. Guietus.

24. ὑπὲρ σκείων πνεύοντες] Hoc est, sub scutis caput non occul-
 tantes, intrepidi, audaces. Guietus.

26. Παῖς Ἀλκαῖοιο] Ἀμφιτρύων, scilicet. Guietus.

29. Ἀρῆς ἀλκτῆρας] Hoc est, βλάβης, mali, damni. Guietus.

32. ἔξε] Scribe ἔξε. Guietus.

32. Τυφαιόνιον] Cum Typhæonii montis in Boeotia nusquam alibi
 occurrat mentio, contra verò celebris fuerit Τηλεβοάων ὄρεος, mons
 Τηλεβοῖας, sub quo erat fons Τηλεβοῖας, fortasse pro Τυφαιόνι legē-
 dum

Quàm cadem ultus esset fratrum magnanimorum.
 Suae conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.
 Quorum ille verebatur iram, festinabatque celerrimè
 Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbibat.
 Hunc autem undè, cupidi bellique praelique,
 Bæotii equitando insignes, sub clypeis spirantes (sc. robur,)
 Locrique cominùs pugnantes, & Phocenses magnanimi
 Sequebantur. ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
 Glorians populis. At pater hominùmque Deorùmque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter (raret.
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum aliam mente volvens,
 Desiderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeritèrque venit in Typhaonium, unde rursum
 Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.
 Ubi residens mente versabat divina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulcra Electryonide
 Lecto & concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos & pastores agrestes

dum hic Τηλοφύσιον. Vide Strabonem Lib. IX, in descriptione Bœotiz. Phicii, in quo fuerat Phix, ut loquebantur Bœotii, seu Sphinx. non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. Clericus.

33. Φίλιον ἀνθρώπων] Ἀπὸ τῆς Φίλις, ἢ τῆς Φίλις, Φίλις seu Φίλιον. Sic mons dictus. Guetus.

35. Αὐτῇ μὲν γὰρ ἵστατο] Vide quæ scripsimus de hujusmodi fraudibus, ad Theogoniz versum 940. Clericus.

37. Ἀναστόχης] Agitator populi, hoc est, dux populi. ἀναστόχης ut infra ἀναστόχης, ἀναστόχης, agito, quatio, concutio. Guetus.

39. Οὐδ' ἔτι ἐνὶ δμῶν] Hoc est, ne villam quidem ingressus esset antequàm ad urbem se conferret, quamquam fortè ad viam sita esset villa. Alioqui non divertisse ad villam remotiorem, antequàm ad uxorem iret, vehementioris amoris specimen haberi non posset. Clericus.

Ὄρετ' ἵεναι, πρὶν γ' ὅς αἰλόχῃ θηπλήμηναι δύνῃς.
 Τοῖτο γὰρ κραδίῳ πόθοι ἀνυστο ποιμήνια λαῶν.
 Ὡς δὲ ὅτ' ἀνὴρ ἀπασσὲν ὑπεκπεφύγη κακότητος
 Νέσσυ ὑπὸ δρυαλέης, ὃ καὶ κρατερὴ ὑπὸ δεισμῷ.
 Ὡς ῥα τότε Ἀμφιτρυῶνι χαλεπὸν πόνον ἐκπολυπλοῖσας,
 Ἀπασσίως τε φίλως τε ἰὸν δόμον εἰσφίκανε.
 Παννύχιον δὲ ἄρ' ἔλεπτο σὺν αἰδοίῃ παρθένοισι,
 Τερπόμενον δώροισι πολυχρύσῃ Ἀφροδίτῃς.
 Ἦν δ' ἔθεον δαμνέσθαι, καὶ ἀνέρι πολλὸν αἰεῖσθαι,
 Θήβῃ ἐν ἐκτεπύλῳ διδυμαίονε γίνατο παῖδε,
 Οὐκ ἔθ' ὁμᾶ φρονέοντε, (κασσιγνήτω γέ μιν ἦεν.)
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δὲ αἰὲν μέγ' αἰμείνονα Φῶτα,
 Δεινὸν τε κρατερόν τε. βίβω Ἡρακλεείῳ.
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσθαι καλαίναφεί Κρονίῳ,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆα γέ δορυασσάμην Ἀμφιτρυῶνι.
 Κεκλεμμένω γένει. τὸ μὲν, βροτῶ ἀνδρὶ μεγίστῳ.
 Τὸν δ' ἔθ' Κρονίῳ, θεῶν σημαντορὶ πάντων.
 Ὅς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρηιάδῃ μεγάρυμον.
 Εὗρε γὰρ ἐν περὶν ἐκατηβόλῃ Ἀπάωντος.
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἀρίῳ, ἄπην πολέμοιο,
 Ἐδέχετο λαμπομήνας, σέλας ὡς πυρὸς αἰθομήνοιο,
 Ἐσπότην ἐν δίφρῳ χθόνα δὲ ἔκτυπον αἰκίεσσι ἵπποι,
 Νύσσοντες χηλῇσι κόνις δέ σφ' αἰμφιδεδήφ,
 Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
 Ἄρματα δὲ δῖπνιεν καὶ ἀντιγὰς αἰμφαεργίζον,

40

45

50

55

60

42. Ἀπασσῶν] Ἀπασσίως, libenter. *Gruetius*.

42. Ἀπασσῶν] Haec vox est etiam, apud *Homerum* *Odyss.* E, v. 398. quem locum imitatur hic *Hesiodus*. *Clericus*.

46. Παννύχιον] Est ἄπνυχον, nam aliquam noctis partem cum *Alcmena* contumiserat *Jupiter*. *Clericus*.

Ibidem. Παννύχιον γαίῳ] *Mycenas*, quarum Rex fuerat *Electryon* ejus pater. Vide *Apollodorum* Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consonat cum *Hesiodo*. Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. *Clericus*.

50. Κασσιγνήτω γέ μιν ἦεν] Haec est versus futura ruentis, nam superiora verba rem satis docent. *Clericus*.

55. Κεκλεμμένω γένει] Hoc est, diversam generationem, appositio.

Est, antequam suae conjugis conscendisset lectum.
 Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
 Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum
 Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
 Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
 Magnoque desiderio, lubentique animo, domum suam reversus est.
 Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,
 Oblectando se muneribus aurea Veneris.
 Illa autem à Deo pariter compressa, & ab homine longè optimo,
 Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
 Haud quaquam similes, quamquam fratres essent. (virum,
 Alterum siquidem deteriolem, alterum autem longè præstantiorem
 Magnum ac validum, Herculem.
 Hunc quidem compressa à pluviae auctore Jove,
 Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,
 Diversam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens.
 Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-
 Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. (nium:
 Invenit enim in luo longè jaculantis Apollinis
 Ipsum, & patrem ejus, Martem, bello insatiabilem,
 Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,
 Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
 Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,
 Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.
 Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,

tio. *Guistus.*

55. *Κεκερμένω φωνή*] Hoc est, sobolem *διανεκερμένω* & *σινέλω*, seu quæ faciliè secerni poterat. *Clericus.*

57. *Κόρυς*] Heroem ex muliere à Marte genitum, de qualibus Heroibus in hoc Poëmate egerat Hesiodus. *Clericus.*

58. *Εἰς περὶ Ἀργείων*] Quod erat in Pagasæo agro, ad Septentrionem Pelasgici sinûs. Vide §. 70. *Clericus.*

59. *Αὐτὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ Ἀφρο*] *Αὐτὸν καὶ πατέρα αὐτοῦ Ἀφρο.* *Guistus.*

61. *Κόρυς δὲ σφ' ἐμφοδισμένη*] Hoc est, valdè excitatus erat. ardebat *πυρός.* *Guistus.*

63. *Πλαχθῆσαν ὑφ' ἄγματος*] *Αὐτὸν πηλὸν.* placet. *Guistus.*

71. *Δο-*

Γῆπ' ἰερῶν. κεχάρητο δ' Κύν' ἀμύμων,
 Ἐλπίμ' Διὸς υἱόν, δρύνιον, ἠνίοχόν τε.
 Χαλκῷ δ' ἠώσεν, ἣ δ' ἀπὸ κλυτὰ τάχ' εἰα δύσειν.
 Ἀλλὰ οἱ ὄχ' αἰεὶ σὺν ἔκλυε Φοῖβ' Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπ' αἶρετ βίβ' Ἡ' Ἑσκληΐων.
 Πᾶν δ' ἄλλο' ἢ βαμὸς Ἀπόλλων' Παρ' αἰὲς
 Λάμπειν ὑπὸ δεινοῖο θεῷ τάχ' εἰα τε ἢ αὐτὸς
 Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπεται. τίς κεν ἐκείνῳ
 Ἐτλη θνητὸς εἶν κατεναντίον ὀρμηθεῖναι,
 Πλὴν Ἡ' Ἑσκληΐ' ἢ κυδαλίμης Ἰολαίης;
 Κεῖναι γὰρ μεγάλη τε βίη ἢ χεῖρες ἀπτοί.
 Ἐξ ὧν ἐπέφυκεν ἔπ' ἐσθ' αἰετὸς μέλας.
 Ὅς ῥα τὸ δ' ἠνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον
 Ἦρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἦ' π' μετ' ἀθανάτας μακάρες, τοὶ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Ἦ' λιπὲν Ἀμφιτεύων, ὅτ' εὐσεφ' αὖτον ποτὶ Θύβ' ἔλ'ω
 Ἦ' λ' ἔλ'ω, λιπὼν Τίρυνθον εὐκτίμενον πόλιν ἑσθ' ἔλ'ω,
 Κτεῖνας Ἡ' λεκτεύωναι, βοῶν ἕνεκ' ὄρυμετάπ' αὖτον.
 Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα, ἢ ἠνίοχ' αὖτον τανύπεπλον.
 Οἳ ῥα μὴ ἡπαρζόντο, ἢ ἄρ' ἔλ'ω πᾶν ἔλ'ω παρ' αἰὲς,
 Ἦ' δίκη ἔσ' ἰκέτησι, πόν δ' ἄρ' αὖτον κηρόθι μάκρον.
 Ζῶε δ' ἄρ' ἀγαθὸν ἔλ'ω σὺν εὐσφύρῳ Ἡ' λεκτευνῶνῃ
 Ἦ' αἰόχῳ. ταῖα δ' ἄρ' αὖτον ἔπ' ἐσθ' αἰετὸς ἐκείνῳ
 Γενόμεθ', ἔτε φυλὴν ἐκείνην, ἔτε νόημα,
 Σὸς τε πατὴρ ἢ ἐγὼ. δ' αὖτ' ἔλ'ω φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.

71. Δεινοῖο θεῷ τάχ' εἰα] Ἀρίων. *Guicetus*.

76. Ἐπ' ἐσθ' αἰετὸς μέλας] *supra robusta membra; pendentes, scilicet. Guicetus.*

79. Ἦ' π' μετ' ἀθανάτας] *Certè apud immortales. Guicetus.*

80. Ἦ' λιπὲν Ἀμφιτεύων] *Quasi, nempe, irati Dii ei objecerint focerum occidendum; quo facinore admissio, in exilium abire coactus est. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex 9. 89. Quamobrem eos merito castigavit Plato Lib. II. de Republica. Clericus.*

85. Ἰκέτησι] *Vide Æschyli Supplices. Clericus.*

87. Ἀρ' αὖτον ἐπ' ἐσθ' αἰετὸς] *Advolutus annis. An' αὖτον ἐπ' ἐσθ' αἰετὸς placet. τὸ ἐπ' ἐσθ' αἰετὸς cognoscit Hesychius. ἐπ' ἐσθ' αἰετὸς, κελευσθῶν. κελευσθῶν, ἐπ' ἐσθ' αἰετὸς. Guicetus.*

Equis festinantibus. gaudebat verò Cygnus egregius,
 Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
 Ferro interempturum esse, & inclitis armis excursum.
 Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.
 Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
 Totus verò lucus & ara Apollinis Pagasæi
 Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso;
 Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
 Sustinisset mortalis obviam ire,
 Præter Herculem & præclarum Iolaum?
 Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
 Ex humeris natæ erant, unâ cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus, si fortem Iolaum:
 O heros Iolæ, mortalium longe carissime omnium,
 Unique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
 Abiit, relicta Tyrintho urbe bene condita, (frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
 Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornata vestibus.
 Qui eum exceperunt, & necessaria omnia prabuerunt,
 Ut æquum est supplicibus, colueruntque ex animo magis.
 Urbebat autem exsultabundus cum formosa Electryonide
 Conjuge sua: moxque nos revolutò anno
 Nati sumus, neque staturâ similes corporis, neque ingenio,
 Pater tuus & ego: cujus quidem mentem sustulit Jupiter.

89. Τὸ μὲν φησὶν ἄλλοτε Ζεὺς] Sic & Æschylus, cujus hæc verba habet memoratus Plato.

Ὅτις μὲν αἰτίαν φησὶ βαρύνει

Ὅτις καὶ αἰτίαν δύνει παμπόνη βίαν.

Deus causam præbet mortalibus, cum prorsus perdere donum vult.

Jacertus alius Tragedus, in Græciani s. Excerptis p. 461.

Ὅτις δὲ Δαίμων αἰδέει παρὲν καὶ καὶ

Τὸν ἰὺν ἱελαψὶ πρῶτον ὃ βελίστην.

Quoties alicui adest, nat. clades Deus,

Vim laedit illi in mente, qua deliberat.

Alia multa similia imp. è dicta occurrunt apud Poetas, quorum Dæmon multo meliores hominibus. Clorius.

Qui relicta domoque sua, & suis parentibus;
Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,
Infelix. certè multum ingemiscebat postea,
Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
Mibi verò Deus difficiles imperavit labores.
O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes
Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,
Rectà dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
Phæbi Apollinis longè jaculantis Regis.
Enimverò, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello.

Hunc contrà allocutus est egregius Iolais:
O venerande, quàm multum verò pater hominum atque Deorum
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
Quemadmodum & hunc mortalem validumque magnumque
Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
Sed age, induere arma Mavortia, ut quàm celerrimè
Currus inter se committentos, Martis & nostrum,
Decertemus. Quoniam neque intrepidum Jovis filium,
Neque Iphiclidem perterrebit: sed ipsum puto
Mox fugiturum duos filios inculpati Alcide,
Qui propè adfunt, cupientes bello

ναῖμοις ἰδῆσθαι, ἀμύνει, σέβας, σέβαςμι. Ἡ δὲ, hoc est, σέβαςμι.
Gruetus.

104. Ταύρος Εὐρυστῆος] Vide Joannem Tzetzen ad hunc locum.
Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρος, quæ, ut docet Hesychius,
fuit ἰορτή τις ἀγῶνι Ποσειδῶν. Clericus.

105. Εὐρύππῃ πύλῃ] Α πύλῃ, genit. πύλῃ, πύλῃ, πύλῃ,
ut βασιλῇ, βασιλῃ. Gruetus.

112. Ἀλκίδαο] Ἀμφιτρύων. Gruetus.

112. Δύο παῖδας] Hic παῖς pro quolibet è posteris sumitur, nam
Hercules quidem filius erat, Iolais verò nepos Amphitruonis. Cle-
ricus.

113. Οἱ δὲ σφί χεῖρ' εἶσι] Τὸ σφί numeri singularis videtur, nisi
fortè ad Martem & Cycnum referendum. Gruetus.

Φυλόπιδα σήσειν· τά σφιν πολὺ φίλτερον θοίνης·

ὧς φάτο· μείδησεν ᾗ βίῃ Ἡρακλεΐη,

115

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμενα ἔπεν.

Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἦρως ὦ Ἰόλαε, διοτρεφὲς, σὺ κέπῃ τηλῆ

Τόσμινη τρηχεΐα· σὺ δὲ ὡς πάρος ἦοδα δαΐφρων,

ὧς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαΐτιν

120

Πάντη ἀναστροφᾷν, ἢ δῖον ἑμένει ὥς κε διώηαι.

ὧς εἰπὼν, κνημίδας ὀρειχάλκους φασσῶ,

Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, πρὶ κνήμῃσιν ἔθηκε·

Δόπερον αὖ θώρηκα πρὶ στήθεσιν ἔδυνε

Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε

125

Παλλὰς Ἀθηναίη κῆρη Διὸς, ὅππότε ἔμελλε

Τὸ πρῶτον συνόεντας ἐφορμήσασθαι ἀέθλους.

Θήκατο δὲ ἀμφ' ἄμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον

Δεινὸς ἀνὴρ· κτείλλω ᾗ πρὶ στήθεσσι φαρέτρην

Καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δὲ ἔντοθεν οἴσσι

130

Ῥιγῆλαι, θανάτῳ λαθιφθόγῳ δοτῆρες.

Πρόθεν μὲν θάνατον τ' εἶχον, ἢ δάκρυσι μῦρον·

Μέσσοι ᾗ ξέσοι, πειμήκεες· αὐτὰρ ὅποθεν

Μορφνοῖο φλεγύας καλυπτόμενοι πτέρυγεσσι

Ἦσαν· ὁ δὲ ὄβριμον ἔσχετο ἀκαχμήνῳ εἴλετο χαλκῷ·

135

Κρατὶ δὲ ἐπ' ἰφθίμῳ κινέειν εὐτυχὴν ἔθηκε,

Δαιδαλέειν, ἀδάμαντος, ἔπι κρατάφοις ἀραρυῖαν,

128. Ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον] Hoc est, ens cum baltheo. *Gruetius.*

130. Καββάλετ' ἐξόπιθεν] Nota morem pharetram mittendi. lorum seu fasciam ex qua pendeat prius in collum induebatur, & inde pharetra a pectore ad quod posita erat in tergum rejiciebatur. *Gruetius.*

131. Θανάτῳ λαθιφθόγῳ] Hoc est, ἐπιλαθίοῦ ποιῆντος τὸ φθόγῳ. *Gruetius.*

132. Δάκρυσι μῦρον] Sanguineis guttis stillabant adhuc recenti à caede, hoc est, inunctæ erant letali pharmaco, madebant, stillabant. hoc est, occisorum parentes lacrymare faciebant. *Gruetius.*

133. Ἐσσι] Hoc est, ἀκαχμήνῳ θανάτηφόρῳ. *Gruetius.*

134. Μορφνοῖο] Μάλας. *Gruetius.*

137. Ἀδάμαντος] Hoc est, ferri durissimi. subintellige τὸ ἄδῳ μανέειν.

Praedium conferere: quæ res ipsis multò gratior quàm epula.

Sic ait. arripit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est:

*O heros Iolæ, Jovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu verò quemadmodum antea fuisti bellicosus,
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus setis obfitum
Quoquoversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.*

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendidas,

Vulcani inclita dona, tibiis induxit.

Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat

Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat

Primum luctuosa aggressurus certamina.

Posuit autem circa humeros malorum depulsores ferrum

Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram

Rejecit in tergum. in hac multe erant sagittæ

Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. (cymis madebant:

Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-

Mediæ autem politæ erant, longæ: sed à tergo

Nigræ aquila contecta alis

Erant. ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:

Capiti verò ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

μῆτος. Guletus.

137. *Ἀδάμαντος*] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus *ἀδάμαντος* sit dictus, quasi *ἀδάμαντος*, ob duritiem. Nomen, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. *indomita vis Græcâ interpretatione accepit.* Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probe purgatum ac temperatum; eadem de causa *ἀδάμαντος* dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis confata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cum constari possent ex metallo, *adamantina* dicuntur. Itaque delirat *Diaconus*, qui hæc lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui *adamantinum* dici putant dumtaxat durum; cum, ubi de lapillo sermo non est, confata ex ferro, aut quæ certè eo possunt constari sola dicantur *adamantina*. Clericus.

Ἦτ' εἴρυτο κάρη Ἡρακλῆϊ θείοιο.

ΧΕΡΣΙ' γε μὴ σάκ' εἶλε παναίολον· ἔδέ τις αὐτὸ
Οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.

140

Πᾶν μὴ γδ κύκλῳ πτάνῳ, λούκῳ τ' ἐλέφαντι,
Ἡλέκτεω θ' ὑπολαμπές ἐιν, χρυσῷ τε φαεινῷ
λαμπρόμυρον κυάνῃ θ' ἀγὰ πλύχες ἠλήλαντο.

Ἐν μέσῳ θ' ὁρθήκοντι ἐιν φόβῳ, ἔπ' Φαίειος,
Ἐμπαλιν ὅσοισιν πυρὶ λαμπρόμυροις δεδορκάς.

145

Τῷ καὶ ὁδόντων μὴ πλῆτο σῶμα λάκκα θεόντων,
Δεινῶν, ἀπλήτων. ὅπῃ θ' βλοσυροῖο μετώπῳ
Δεινὴ ἔρις πεπότητο, κρύσσασκε κλόνον ἀνδρῶν,
Σχετλίη, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐν φρένας εἴλετο Φαίῶν
Οἱ πνες ἀνὴρίβω πόλεμον Διὸς ἥϊ φέροιεν.

150

Τῶν καὶ ψυχὰι μὴ χθόνα διώξσ' αἰδῶ εἶσαι
Αὐτῶν ὅσ' αὖ δέ σφι παρὶ ῥινοῖο σκαπίσης

Σειρὶς ἀζαλέοιο κελαυνῇ πύθεται αἶη.

Ἐν θ' περὶ τῶν τε παλιν τῶν τε τέτυκτο.

Ἐν δ' ὁμαδός τε, φόβῳ τ', ἀνδροκτασίη τ' ἰδεδήλ.

155

138. Εἴρυτο κάρη] Muniebat caput. *Guietus*.

141. Τιτάνη] D'émail blanc. *Guietus*.

142. Ἐρρήξε] Perrupit, hoc est, perrumpere potuisset. *Guietus*.

142. Διὰ πλύχες ἠλήλαντο] Cærulei ductus trajecti erant. Est τμήσις pro διήλυναι. *Guietus*.

147. Λάκκα θεόντων] An? ὁδόντων λαυγαλέων, ut suprâ βλεφάρων ἀπὸ κυανέων? ἰπέχω. τὸ λάκκα θεόντων ineptum est & corruptum videtur. An? λαυγαλέων, ἀ λαυγαλέας, λαυγαλέους, ἀ λεύγω, λήγω, λαυγαίω, λαυγαίω, λαυγαλός, λαυγαλόος, & λαυγαίη. *Guietus*.

147. Α'πλήτων] Hoc est, ad quos sine periculo nemo manum admovisset. Quæ est propria significatio vocis ἀπλήτων hoc est, qui tuto tangi nequitis. Vide yff. 230. & 268. *Clericus*.

148. Κρύσσασκε κλόνον ἀνδρῶν] Extollens, augens, vel agitans, ciens. *Guietus*.

148. Δεινὴ ἔρις πεπότητο] Non modò intoleranda est licentia Poëtæ, quod multò plura poneret in clypeo, quàm poterant contineri; sed quòd cum impleret αὐτομάτης, qualia multa postea occurrent. Scio, nonnullos propterea abjudicasse hoc Poëma *Hesiodo*; sed iidem deleant etiam oportet quòd habet *Homerus* de anciliis aureis Vulcani, suspectamque habeant descriptionem clypei Achillis, quæ est *Iliados*.

Σ.

Quæ muniebat caput Hercules divini.

(quam

AT manibus clypeum accepit valdè varium, quem neque quis-
Perrupisset jaciendo, neque comminuisset, mirum visu.

Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,

Et electro lucidus erat, auroque fulgido

Splendens: cæruleæ verò laminæ erant ductæ.

In medio autem draconis erat terror, baudquaquam effabilis,

Retrò oculis igne lucentibus tuens.

Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,

Sævis, inaccessis. supra terribilem autem frontem

Sæva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,

Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris

Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum & animæ quidem sub terram eunt ad Orcum intro

Ipsorum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versâ persecutio factæ erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non semel Hesiodus monet hæc fuisse κλυτὰ ἔργα περίφρονης Ἡφαίστιο, ut fictionum audaciam minuat. Clericus.

150. Διὸς ἡ] Ab ὕψ, ὕψ & ὕψ, ὕψ, & συναίρεσις ἡ, ἡ, ἡ, &c. Guistius.

152. Περὶ ῥινόιο σαρκείης] Περὶ σαρκείης ῥινόιο. ἢ ῥινόις, ἢ ῥινό. Guistius.

153. Σειεῖν] Hoc est, ἡλίον. subintellige ὑπὸ. Sed scribendum videtur Σειεῖν ὑπὸ ἀζαλείου κ. π. αἶψ? placet. Suidas: Σειεῖν, σπειρεῖν, ὁ ἡλίος, καὶ στείλει. Suprà στείλει αἶψ, hoc est, ὁ ἡλίος. Guistius.

153. Σείριος] Quamvis Ibycus, si Hesychio credimus, omnia astra σείρια vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ astra cum omnium, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σείριος quasi principes, nam ἡ σchar Phœniciâ Linguâ princeps dicitur. Sol certè dicebatur præesse, vel dominari diei. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. Clericus.

155. Ἀνδροπασίη τ' ἰδιδῆ] Ardebat; fervebat. τ. seq. ἰλὸν καὶ] Kng. Guistius.

Ἐν δ' ἔρις, ἐν ᾗ κυδοιμός ἐθιγέον· ἐν δ' ὀλοή κῆρ,
 Ἄλλον ζῶν ἔχουσι νεύτατον, ἄλλον ἄκτον,
 Ἄλλον τεθνηῶτα, καὶ μόθον ἔλκε ποδοῖν.
 Εἴμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὅμοιοι δαφοίνεον αἵματι φαιῶν,
 Δεινὸν δερκομήνη, καναχῆσί τε βεβεληῦσα. 160
 Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν ἔπι φαίεσσι
 Δαΐδεα· ταὶ φοβέεσκον ὅππῃ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
 Οἳ πνες ἀνῆβίω πόλεμον Διὸς ἢ Φέροισιν.
 Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, ὅτε μάχοισι
 Ἀμφιτερυωνιάδης· τὰ δ' αἶετο θωυτὰ ἔργα. 165
 Σπίγματά δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δρεκασί
 Κυάνεα καὶ νῶτα, μελαίνθησαν δ' ἡμίαια.
 Ἐν δ' οὐδ' ἀγέλαι χλάνων ἔσαν, ἡδὲ λεόντων
 Ἐς σφέας δερκομήνων, κοπόντων τ' ἱερμύων τε,
 Τῶν καὶ ὀμιληδὸν σίχες ἦσαν· ἔδ' ἐν νύ τ' αἴγε 170
 Οὐδέτεροι τρεῖς τῶν· φείσασθαι γὰρ μὲν αὐχένας ἀμφω,
 Ἢ δὴ γὰρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δ' ἀπὸ
 Δοιοί, ἀπερμήμοι ψυχὰς, καὶ δὲ σφι κελαινὸν
 Αἶμα ἀπελείβετ' ἔραζ'. οἳ δ', αὐχένας ἐξελεπόντες,
 Κεῖατο πεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι. 175
 Τοὶ δ' ἐπὶ μάλλον ἐγειρέσθην, κοτέοντε μάχεσθαι,
 Ἀμφοτέρω, χλάναι τε σύες, χαροποι τε λέοντες.
 Ἐν δ' ὡς ὕσμίνῃ Λαπιθαίων αἰχμητῶν,
 Καυνέα τ' ἀμφὶ ἀνακτῶ, Δρύαντά τε, Πειρίθρον τε,
 Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε, 180
 Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιτάρησιον, ὅζον Ἀρηθόν,

160. Καναχῆσί τε βεβεληῦσα] Scribo βεβεληῦσα, strepitu gravis, hoc est, graviter imminens, incumbens. Hesych. βέβρηχαι, ἤχηται, ἀ βεβήχω, βρήχω, βέβρηχα, βεβρηχώς, βεβρηχῆς. Guilelmus.

164. Τῶν καὶ ὀδόντων] Τὸ αὖτὲν hic supplendum. A quibus sc. serpentes. Guilelmus.

165. Δαΐδε θωυτὰ ἔργα] Hesych. δαΐδα, καΐδα, καὶ δαΐδα, καὶ ὀδόντων. fulgebant. θωυτὰ ἔργα legit Diaconus. θωυτὰ, hoc est, θωυτὰ. ἀ θάω, θάω θάω. θάω Ionicè. θάω, θάω, θάω ἔργα Ionicè. θάω. Si δὲ θάω pro θάω. τὸ θάω ἀ θάω sit oportet, pro quo θάω habet Hesych. θάω, θάω, θάω, θάω, θάω.

In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo pernicioſa Parca,
 Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illeſum,
 Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. (rum
 Veſtem autem habebat circum humeros cruentam ſanguine viro-
 ſavum videns, clamoribusque vebementer ſtrepens. (effabilem,
 In eo autem & ſerpentum capita ſavorum erant, haud quaquam
 Duodecim; quæ per terreſciebant ſuper terram homines,
 Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.
 Quorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
 Amphitryoniades. Hac autem diſtincta erant miranda opera.
 Porro veluti puncta quadam apparebant ſavis draconibus,
 Cærulea per terga, denigrataque erant illis maxillæ.
 In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
 Mutuò ſeſe adſpicientium, traſcentiumque & ruentium,
 Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque verò hi,
 Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.
 Juxta enim eos jacebat magnus leo, circum autem apri
 Duo, ſpoliati vita, deorſumque illis niger
 Cruor deſtillabat in terram. ipſi autem, cervicibus dejectis,
 Jacebant mortui ſub terribilibus leonibus.
 At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,
 Utrique, agreſtēsque ſues, trucesque leones.
 In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
 Caneus Rex, Dryāsque, Pirithoūsque,
 Hopleūsque, Exadiūsque, Phalerūsque, Prolochūsque,
 Mopſūsque Ampycides, Titareſius, filius Martis,

ἐλάων, &c. vel ſic ἰαύων, ἰαύων, ut πλάων, πλάων. ἰαύων, ἰαύων,
 ἰαύων pro ἰαύων. Guietus.

166. ὧς, ἐπὶ φασὶ] Nota pleonaſmum ἐπὶ φασὶ ἰδὴν. Guietus.

168. Χλαῖνας] Α χλαῖνας, non ἀ χλαῖνας Nominativo, τὸ χλαῖνας ge-
 nitivus pluralis. Guietus.

171. Ἀδχῖνας ἀμφοῖν] Utrorumque, leonum, ſcilicet, & aprorum.
 Guietus.

173. Κατὰ δὲ σφί] Τὸ κατὰ hic pro κατὰ, vel κατὰ πλάσσειν. com-
 poſitè. Guietus.

181. Οὔρα Αἰγῆος] Ramum Martis, non noſtrum. Guietus.

Θησέατ' Αιγείδην, Ἰπείκελον ἀθανάτοισιν,
 Ἀργύρεοι, χρύσεια πρὸς χροὶ τόλχε' ἔχοντες.
 Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἠγέρεθοντο,
 Ἀμφι μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ἀσβολον οἰωνιστῶν, 185
 Ἄρκτον δ', Οὐρίον τε, μελαγχαίτῳ τε Μίμραντα,
 Καὶ δύο Πόρκείδας, Περμῆδεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ τε σωμαίκτην, ὥσεί ζωοὶ περ ἑόντες,
 Ἔσχεσιν ἡδ' ἐλάτης αὐτοχεδὸν ὠρμηγῶντο. 190
 Ἐν δ' Ἀρεῷ βλοσυροῖο πιδώκεες ἔσασαν ἵπποι
 Χρῦσοι· ἐν γὰρ αὐτὸς ἐναρφόρε' ἔλιθε Ἀρεῖ
 Αἰχμῶ ἐν χείρεσσιν ἔχων, πεπλέεσσι κελόων,
 Αἶματι φοινικῆς, ὥσθι ζωὴς ἐναρίζων,
 Δίφρω ἐμβεβαῖος. ὧρ' ἡ Δαίμων τε φόβ' ἔτε 195
 Ἔσασαν, ἱέρηνοι πόλεμον κατὰ δούρηναι ἀνδρῶν.
 Ἐν γὰρ Διὸς θυγάτηρ Ἀγλαΐη Τειτοχρῆεια,
 Τῇ ἱκέλη, ὥσεί τε μάχῳ ἐφέλκεσσι κερύσσειν,
 Ἔσχετο ἔχσο' ἐν χερσὶ, χρυσαίῳ τε τρυφάλειαι,
 Αἰγίδα τ' αἶμφ' ὤμοις· ὅππῃ δ' ὤχετο Φύλοπιν αἰνῶν. 200
 Ἐν δ' ἰὼ ἀθανάτων ἱερὸς χορὰς ἐν δ' ἄρ' ἔμελλεν
 Ἰμερόεν· κηθάριξεν Λητῆς καὶ Διὸς υἱὸς

184. Κένταυροι.] Narrant Poëtae hos fuisse Ixionis filios, ex Nephēle, hoc est ut putant, nube, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est eis ἄδ' detrusus. Duxerat illè uxorem mulierem Νηΐδα nephilidh, hoc est, stirpe Nephilæorum, vel ἢ Nephilim; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo ἡδ' nephel, irrui. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiqua, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt nephilidh nubem. Ex hoc connubio nati dicuntur Centauri, seu ἐχμοτέρη chmoterim, hoc est, quasi observantes, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi, propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infecta habebant. Claviss.

Theſeiſque Ægides, ſimilis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauroi autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petraus, atque Asbolus augur,
Arctiſque, Huriſque, nigerque pilis Mimas,
Et duo Peucida, Perimedes, Dryaliſque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac ſi vivi eſſent,
Lanceiſque atque abietibus cominũs certabant.
Inter hæc autem Martis terribilis alipedes ſtabant equi
Aurei, & ibidem ipſe quoque ſpoliator pernicioſus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos ſpoliaret,
Curru inſiſtens. juxta autem Parvòrque Metiſque
ſtabant, geſtientes bellum ſubire virorum.
Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
Ei ſimilis, quaſi qua pugnam vellet incendere,
Haſtam habens in manibus, aureamque galeam, (vum.
Ægidemque circum humeros: gradiebatur autem in prælium ſa-
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Dulce quiddam perſonabat Latonæ & Jovis filius

185. Οἰεῖον π] Οἰεῖον ſcribendum videtur. ab ὕψους, ὕψους. γ. ſeq. πῶκεῖδες à πύκη. πῶκεῖδες, πῶκεῖδες. *Guietus.*

189. Συνακτῖν] Legendum videtur συνακτῖν. hoc eſt, συνακτῖν. *Guietus.*

191. Ἐγῆστο] Ἐγῆστο. *Guietus.*

192. Ἐπεφύρε] Pro ἐπεφύρε. *Guietus.*

195. Αὐριγὰ πύκτι π] Aurigæ Martis, ut docet *Hesiodus*, hujus Poëmatis γ. 463. *Clericus.*

197. Ἐν δὲ Διὶ] Sub. cōlō. *Guietus.*

198. Μάχην ἐδάκναι κερύοντα] Augere, accendere, ciere pugnam. κερύοντα eſt agitare, tollere. *Guietus.*

199. Χρυσίῃ πρυφάλειαν] Scribe χρυσίῃ. γ. ſeq. ἐπὶ δὲ ἄλκι- & φύλοπιν] Ἐπὶ ἄλκι. *Guietus.*

200. Αἰχμὴν δὲ ἀμφὶ ὤμων] Nondum pugnabat, ac proinde clypeum in tergum reſectum etiamnum habebat. *Clericus.*

Χρυσή φόρμιγγι· θεῶν δ' ἔδ' ἄγνυτ' Ὀλύμπῳ.
 Ἐν δ' αἰγρῇ, πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείριτ' ἐσεφάνωτο,
 Ἀθανάτων. Ἐν αἰγῶνι θεὰ δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς 205
 Μῦσῃ Πιερίδες, λιγὸν μελοποιήσας οἰκῆαι.
 Ἐν τῷ λιμένι δ' ὄρμῳ ἀμαίμακτόιο θαλάσσης
 Κυκλοτερὲς ἐπέτυκτο πανέφθι κασσιτέροιο,
 Κλυζομήνῳ ἵκελ'· πολλοὶ γε μὲν αἰμύεσσιν αὐτῷ
 Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθιῶεν ἰχθυαῖοντες, 210
 Νηχομήοις ἵκελοι. δοιοὶ δ' ἀναφυσιόωντες
 Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθόινον ἔλθοπας ἰχθῦς.
 Τῶν ὑπὸ χαλκίοι τρέον ἰχθῦες· αὐτὰρ ἐπ' αἰκταις
 Ἦσαν αἰνὴς αἰλίδος δεδοκημήν· εἶχε δ' ἡ χερσὶν
 Ἰχθύσιν ἀμφίβλητρον, ἀπορρίψαντι ἑοικώς. 215
 Ἐν δ' ἡνὶ ἠνέμοις Δανάης τέκ' ἱππότης Περσέας
 Οὐτ' ἄρ' ὄπιψαύων σάκε' ἔπειν, ἔθ' ἐκάς αὐτῷ.
 Θαῦμα μέγα φράσασθαι· ἐπεὶ ὕδαμῃ ἐσήμεναι.
 Τῶς γάρ μιν παλάμαις τόξε κλυτὰς Ἀμφιγυήεις
 Χρύσειον ἀμφὶ τῷ πρῶτῳ ἔχε πτερόεντα πέδιλα. 220
 Ὡμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο

203. Ἀγνυτ' Ὀλύμπῳ.] Scribe ἄγνυτ' Ὀλύμπῳ. pandebatur Olympus. ab οἶνω, οἶνύω, οἶνυμαι, ἄγνυθ. Homer. πῶσαι δ' αἰγνυθ πυλαί. olim legebatur αἰγνός purus. Reposuit Heinsius ἄγνυτ', h. e. resonabat, ἡχώ ἀπείριτ. vide Heinsii notas. sed ἄγνυτ' hic locum non habet. *Guictus.*

203. Ἀγνυτ' Ὀλύμπῳ.] Hoc est fracto cytharæ sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodicas. *Clericus.*

204. Ἐν δ' αἰγρῇ] Ibi & cætus. ἐπεφάνωτο] Circumposita erat. *Guictus.*

204. Πρὶ δ' ὄλβῳ ἀπείριτ.] Si qui faverent Codices, multò mallet legere ὄχλῳ, hoc sensu: Erat in cælo cætus, & circumquaque stabat turba immensa Immortalium instar corona; audientium, nempe, certamen musicum Apollinis & Musarum. ὄλβῳ quid sit hoc in loco, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non intelligo. At in αἰγρῇ vel concione Deorum ὄχλῳ sit necesse est, propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

205. Ἐν αἰγῶνι] In ludis. *Guictus.*

207. Ἀμαίμακτόιο θαλάσσης] Homer. ἰὸν ἀμαίμακτον. ἀμαίμακτος, μακρὸς, vastus, ingens, immensus. *Guictus.*

Aureâ citharâ. Deorum autem sedes frangebatur Olympus. Ibi & cœtus, circum autem opulentia infinita erat cinctus, Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum Musa Pierides, suave quiddam canentibus similes. In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris, Rotundus factus erat purissimo è stanno, Inundanti similis: multi verò per medium ipsius Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inbiantes, Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes, Argentei delphines, depascebant muros pisces. Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus Piscium rete, projecturo similis.

In eo autem & pulchricomæ Danaës filius eques Perseus, Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longè separatum Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. (ab illo: Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus, Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria. Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

210. Εἰρήνη] Hoc est, ἄρμον. ἡδονῆς] Piscantes. Guetius.

211. Αναψυχόντες] Hoc est, respirantes; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. Plinius Lib. IX. c. 8. Cum fame conciti fugientem in vada imo persequuti piscem diutius spiritum continere, ut arcu emissi ad respirandum emicant; raptaque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hic ab Hesiodo. Clericus.

212. Εἰρήνη ἡδονῆς] Hoc est, εἰρήνη καὶ οἶον ἡδονῆς. Guetius.

216. Εἰρήνη ἡδονῆς] Hoc est, εἰρήνη. Guetius.

218. Εἰρήνη] Τὸ σῆμα scilicet. Guetius.

221. Μελαίνδρον ἄρ] Capulo nigro. la garde noire, émaillée de noir. Hesych. μελαίνδρον, τὸ μέλανον ἔχει λαβὴν. idem: μελαίνδρον, μελαίνδρον ἔχει λαβὴν. Guetius.

221. Ἄρ.] Aliàs dicitur ἄρπη αἰδμαστίη, chalybeus gladius. Quæ vox est à Phœnicia ארבה harbo., aut ארפה hharpho, quæ gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

222. Ως π

Χάλκεον ἐκ τελαμῶν· ὃ δ' ὥς τε νόημι' ἐπιταῖτα.
 Πᾶν δ' ἐκ μεταφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρου
 Γοργῶς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις ἦε, θάυμα ἰδέεσθαι,
 Ἀργυρέη· θύσκνοι δ' ἐκ κατηαρῶντο φασεινοί. 225
 Χρύσειοι· δεινὴ δ' ἐπεὶ προτάφοισιν ἀνακτῶ
 Κεῖτ' Ἀΐδῳ κινέη, νυκτὸς ζόφον αἰνόν· ἔχουσιν.
 Αὐτὰρ δ' ἐκ ἀπώδοντι καὶ ἐρρίγοντι ἰοικαίς
 Περσῶς Δαναΐδης ἐπιταίνετο. ταῦ δ' ἐκ μετ' αὐτὴν
 Γοργόνες ἀπλητοί τε καὶ ἐφ' αὐτὰ ἐρρίωντο, 230
 Ἰέρμηναι μαπέειν. ἔπει δ' ἐκ χλωρῆ ἀδάμαντῳ
 Βαινυσέων ἰάχεσκε σάκῳ· μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ
 Ὀξέα κ' λιγέας· ἔπει δ' ἐκ ζώνησι δρεσκοντε
 Δοισὶ ἀπληαρῶντ', ἐπικυρταίνοντε κάρησιν.
 Δίχμαζον δ' ἄρα τώγε· μέγ' δ' ἐκ χάρασσαν ἐδόντας, 235
 Ἀγλαὰ δερκεμήνῳ. ἔπει δ' ἐκ δεινοῖσι καρλῶσι

222. Ὡς τε νόημι' ἐπιταῖτα] Deos cogitationis celeritatem motu equare non raro dicunt Poetae, quā celeritate major nulla esse potest. Hymni in Apollinem γ. 186. ita describitur ejus Numinis ad coelum iter:

Ἐνθεν Νηκεὺς Ὀλυμπόν, ἀπὸ χθονὸς, ὥς τε νόημα,
 Εἴη Διὸς ὥς δόμα.

Hinc ad Olympum. a terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτοματῶν idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quae statuas per se mobiles hic nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poeta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quae sanè inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρη Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat. Gaisius.

224. Κίβισις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Τὸ μὲν referendum ad Perseum, non ad μεταφρενον, nec ad κάρη δεινοῖο πελώρου. ἀπὸ τῆς κίβισις ἐκέρμενος θύσκνοι, la frange, la cressime. Guicetus.

224. Κίβισις] Quidquid Graeculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבץ Kabatz, quae colligere, & adstringere significat; quod sit opē sacci, aut manticæ, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciae fabulae clara vestigia, quae hic occurrunt, rem prope modum mihi persuadent. Clericus.

228. Ερρίγοντι] Φοβεμένη. Guicetus.

229. Εἶχε

Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
 Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
 Gorgonis. ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
 Argentea, fimbriaque dependebant lucida
 Aurea. sæva autem circum tempora Regis
 Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
 Ipse autem fugienti & formidanti similis
 Persens Danaides currebat. post ipsum verò
 Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant.
 Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
 Euntium resonabat clypeus magno strepitu
 Acutum & tinnulum quidpiam. In zonis autem dracones
 Duo dependebant, incurvantes capita.
 Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
 Crudele tuentes. supra sæva autem capita

229. Εἰς αἶνός] Il bannit. Guietus.

230. Γόργων] Medusæ sorores. Guietus.

230. Γόργων ἀπληγῶν] Hoc est. Stheno & Euryale, sororis mortem ulturæ si licuisset. Ceterum ἀπληγῶν dicuntur, non quasi magna, aut terribiles, sed quia eas aggredi nemo sine ingenti periculo poterat. Itaque inaccessas reposuimus, quod nulla alia vox commodius Græcæ potestatem exprimere posse videretur. Clericus.

231. Γέφυρ᾽ ἀδάμαντος] Α μάρτυρ, quod idem est τῷ ἄπῳ, unde ἀπ-τω, ἀπῶμαι. alii pro μαρτυρὶν à μάρτυρ. unde μαρμαρῶν γ. 245. quod est ab ἄρπυ ἀρπάζω. Sic inferius γ. 252. μαρμαρῶν pro μαρμαρῶν. Guietus.

231. Εἰς δὲ χλωρῷ ἀδάμαντος βαρυτόν] Εἰς πῶσαν τοῦν. τοῦν. in clypeo adamantino. an κελευσμένη. ἀδάμαντος ferro. ut supra: Κελευσμένη δὲ ἐπ' ἰφθίμῳ κενεῖν εὐτοκῶν ἔχουσιν δαυδαλέω ἀδάμαντος. Guietus.

231. Χλωρῷ ἀδάμαντος] In pallido chalybe clypei. Quævis materia dura non potest dici pallida. Clericus.

232. Οἷα καὶ λήϊος] An οἷα κελευσμένη? Ibid. ἐπὶ δὲ ζώνῃσι δαυδαλέω. ἢ γρηγοῖν λήϊος intellige. Guietus.

235. Λίχμαζον δὲ ἀγροῦ πόντος] Τόνα an eas? Gorgones scilicet, illas duas Medusæ sorores. τῶ γρηγοῖν Atticè, ut τῶ χῶρε. τῶ πόντος. Guietus.

235. Εἰς χαροῖας δὲ δόντας] Atuebant dentes. supra: χαροῖας δὲ δόντας. à χῶρε χαροῖας, unde & χῶρε χαροῖας reduplicatione, asper, dentibus asperis, ut χαροῖας δόντας. Guietus.

237. Εἰς δὲ

Γοργείοις ἰδονῶτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτίαν

Ἄνδρες ἱμαρνάδιον, πλημῆϊα τάχ' ἔχοντες.

Τοὶ μὲν δ' αὖτ' ἀπὸ σφετέρης πόλιος σφετέρων τε τοκήων

Λοιγὸν ἀμυύοντες· τοὶ δ' ἤ προθέειν μεμαῶτες.

240

Πολλοὶ μὲν κέατο, πώλορες δ' ἐπὶ δῆλον ἔχοντες,

Μάριανθ'· αἱ δ' ἡ γυναῖκες εὐδμήτων δ' ἡ πύργων

Χάλκεον ὄξυ βόων, καὶ δ' ἐδρύπλων παρειαί,

Ζωῆσιν ἱκελαί, ἔργα κλυτὰ Ἡφαίστιο.

Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσων, γῆρας τε μέμαρτον,

245

Ἀθρόοι ἐκποθεν πυλέων ἔσων, ἂν δ' ἡ θεοῖσι

Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, πρὶν σφετέροισι τέκεσσι

Δειδιόπες· τοὶ δ' αὖτε μάχῃ ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὰς

Κῆρες κυάνεαι, λούκας ἀρεβδάσση ὀδόντας,

Δεινωτοί, βλοσυροὶ τε, θαφουνοί τε, ἀπλητοὶ τε

250

Δῆλον ἔχον πρὶν πίπτοντων. πᾶσι δ' ἄρ' ἔεντο

Αἷμα μέλαν πίνειν· ὃν δ' ἡ πρῶτον μεμάποιεν

Κεῖμενον ἢ πίπτοντα νεύτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ

Βάμ' ὄνυχας μεγάλας. ψυχὴ δ' αἰδὸς θε καλεῖεν

Τάρταρον εἰς κρυόενθ'· αἱ δ' ἡ φρένας δ' ἡ δρέσαντο

255

Αἷμα δ' ἀνδρομέεσσι, καὶ μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,

Ἀψ δ' ὁμαδὸν καὶ μῶλον ἐθώεον αὐτὰς ἴσσαι.

Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφίστασαν· ἡ μὲν ὑφίστατο,

Ἄτροπος, ἔπ' ἐπὶ πέλεν μεγάλη θεός, ἀλλὰ καὶ ἔμπης

Τῶν γε μὲν ἀπαίων προφερής τ' ἰὺ πρεσβυτάτη τε.

260

Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχῃ δελμείαν ἔθεντο.

Δεινὰ δ' εἰς ἀπλήλας δρεῖκον ὄμμασι θεμήνασαι,

Ἐν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θρασείας ἰσώσαντο.

237. Ἐδινῶτο μέγας φόβος] *Vagabatur magnus terror. Guietius.*

239. ὑπὸ σφετέρης πόλιος] *Tò ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro. An legendum δ' αὖτ' placet. v. sequ. παραδίαν] Πάρην. Guietius.*

243. Κατὰ δ' ἐδρύπλων παρειαί] *Κατεδρύποντο. Guietius.*

245. Πρεσβῆες] *Hoc est, πρεσβυτάτη. Guietius.*

246. Ἄν δ' ἡ θεοῖσι χεῖρας ἔχον] *Ἄν, hoc est, αἰεῖον. Guietius.*

254. Βάμ' ὄνυχας μεγάλας] *Unaquaeque scilicet. an βάμ' pro ἰσώσας?*

Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.

Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.

Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnamcientes
Dimicabant. mulieres autem in benè constructis turribus
Vehementer acutè clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis similes, opera inchyti Vulcani.

Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
Manus tendebant beatis, pro suis liberis
Metuentes. illi verò contrà pugnam conferebant, post ipsos autem
Parcæ nigrae candidis crepantes dentibus,
Torvæ terribilesque, cruentaque, & inaccessæ

Dimicabant de iis, qui cadebant. omnes enim cupiebant
Cruorem nigrum bibere. & quem primum fortè ceperant
Jacentem vel cadentem recens saucium, ei quidem
Injiciebant ungues magnos. animaque ad Orcum descendebat,
Tartarum in frigidum. illa autem præcordia postquam exsatiassent
Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,
Retrò autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.

Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulò minor
Atropo: neque enim erat magna Dea: sed tamen
Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.

Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
Sævòque modo seipsas mutuò adspiciebant, oculis succensentes.
Inter se ungues manisque audaces conferebant.

ἰσχυροὶ? singulare pro plurali. *Guietus.*

256. Αἰμαῖοι ἀνδρομέες] Subintellige αἰμαῖοι. *Guietus.*

257. Αὖψ δὲ ὁμοῖοι] Subintellige ἐς τὸν μὲν ῥίπτασθαι] Αὖψ δὲ
subintellige. ipsum hominem scilicet. *Guietus.*

258. Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἰφίσταται] Ταῖς κήρυται, scilicet. hoc
est, aliis Parcis innumeris adstabant Clotho, Lachesis, & Atropos.
An κήρυται illæ differunt à Parcis Clotho, Lachesi & Atropo? An hæ
principes, seu præsides illarum? *Guietus.*

264. Ἀχλὺς

Παῖρ δ' Ἀχλὺς εἰσήκε' Ἰπσιμυγερή τε καὶ αἰνή,
 Χλωρὴ, αὐσπλήν, λιμῶ καὶ ἀπεπλήῃα, 265
 Γενοπαχίης. μακροὶ δ' ὄνυχες χείρεσσιν ὑπῆσαν.
 Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δ' ἡ παρειῶν.
 Αἶμ' ἀπελεύθετ' ἔρχε. ἡ δ' ἂν πλεῖστον σεσπρήα,
 Εἰσήκε' πολλὴ δ' ἡόνις κατενλώσθην ὤμους,
 Δάκρυσι μυδαλέη. πῶρ δ' ὄπυργ' ὅπως ἀνδρῶν 270
 Χρύσειαι δέ μιν εἶχον ὑπερβυρίοις ἀεθρήαι
 Ἐπὶ αὖ πύλαι. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαταῖς τε χοροῖς τε
 Τίρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐσώτρες ἐπ' ἀπλώης
 Ἦγοντ' ἀνδρὲς γυναῖκα. πολὺς δ' ὑμῆται ὁρώρε.
 Τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένην δαΐδων σέλας εἰλύφαζε 275
 Χερσὶν ἐνὶ δμῶων. ταὶ δ' ἀγλαΐη τε θαλῆαι
 Πρόσθ' ἔκιον. τοῖσιν δ' χοροὶ πτερίζοντες ἔποντο.
 Τοὶ μὲν ὑπὸ λιγυρῶν σφείλων ἴεσαν αὐδῶν
 Ἐξ ἀπαλῶν σμαμάτων, πρὸ δέ σφισιν ἄγνυτο ἡχώ.
 Αἱ δ' ὑπὸ φορμίσγων ἀναγον χορὸν ἱμερόεντα. 280
 Ἔνθεν δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλῆ,
 Τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῶ καὶ αἰοιδῇ,
 Τοίγε μὲν αὖ γελῶντες. ὑπ' ἀνλητῆρι δ' ἕκαστ'

264. Ἀχλὺς εἰσήκε'] Ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκότησις. Ἐπσιμυγερή.] Ἐπί-
 ποι' , ἀνιάρη, χαλιπή. *Guietus.*

265. Καταπιπτήῃα] *Concidens.* *Hesych.* πιπτήως, δὲ αἰδέμεναι καὶ
 δειλῶν πιπτηκῶς. πτήσσω, πιπτηκῶς, πιπτηῶς. Vel à πτώ, pro quo
 πτώ πιπτιῶς, πιπτηῶς. *placet.* *Guietus.*

268. Ἀπλώστον] Ἀπλάστως. *suprà.* *Guietus.*

268. Ἀπλήστον σεσπρήα] Hoc est, ita stringens dentes, ut nemo
 ad eam propius accedere sustineret. Unam eandemque vocem ver-
 tere non debuerunt recentiores Interpretes hunc *magnam*, nunc
terribilem, nunc *torvum*; fictis significationibus, quas neque res,
 neque origo vocis postulabant; sed eum servare significatum, qui
 origini vocis consentaneus est, cum ubique rebus ipsis apprimè con-
 veniat. *Clericus.*

269. Πολλὴ δ' ἡόνις καταπλήσθην ὤμους] Scribendum videtur ἐπὶ πλά-
 σθην ὤμοις. τὸ καταπλήσθην supposititium est propter ἰσθμημῶμεν. Home-
 rus: ψιδὴν δ' ἐπὶ πλάσθην λάχνη. ἐπὶ πλάσθην, ἐπὶ πλάσθην, ἐπὶ πλάσθην. *Eustath.*
 Thema est αἰνῶν ab αἰνῶμι. *Guietus.*

273. Εὐσώτρες] *Al. εὐσώτρες.* *Guietus.*

Juxta autem & Tristitia stabat, misera, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,
 Crassis genibus: longique ungues à manibus prominebant.
 Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. hæc verò dentes stringens, ita ut accede-
 Stabat, multo pulvere adpersa erat circa humeros, (re non auderes,
 Lacrymis madens. juxta verò turrita urbs hominum.
 Aureæ autem eam tenebant superliminaribus adaptatæ
 Septem portæ. hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblectationem capiebant. Alii siquidem benè fabrefacto in curru
 Ducebant viro uxorem, multisque hymenæus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres verò venustate florentes
 Praibant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
 Illæ verò ad citharam ducebant chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte juvenes comessabantur ad tibiam:
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii verò ridentes. sub tibicine autem singuli

274. Ὡς ἄρα τὸ ὄρασι] An ὁμοῦ. *Guietus.*

275. Εἰλύφασι] Volvebat, agitabat, versabat τὸ σῆμα ἐν χερσὶ
 δμῶν. *Guietus.*

276. Χερσὶν ἐν δμῶν] Scribo δμῶν à δμῶν. Ib. πῆλῃ scilicet
 δμῶν. *Guietus.*

279. Ἀγνυτο ἤχο] Resonabat, ut suprà ἄγνυτ' ὄλυμπ. *Guiet-
 us.*

280. Αἱ δ' ὑπὸ φορμίσσον] Scribendum videtur αἱ δ' ὑπὸ, subin-
 tellige χοροί. *Guietus.*

281. Κῶμαζον ὑπ' αὐτῷ] Hic κῶμαζον non significat convivium
 nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæc significationes
 sunt vocis primitivæ κῶμ, ut docet Hesychius: Κῶμι, ἀστῆρ ἄσπρα-
 πει περιῆς, συμποσίαι, αἰδῆς. Κῶμ εἰδ' ὀρχήστως περιῆς πῆς.
 ἢ ῥῶν (lege, μῦθον) πῆς. Unde sic verbum ipsum interpretatur.
 Κῶμαζι, κῶμι αἰδῆ. Κῶμαδεῖν. ὀρχεῖσθαι. Sic apud Pindarum Olymp.
 Od. XI, 16. συγκῶμαζον, significat unà saltare & canere. Cle-
 ricus.

Πρόθ' ἔκιον· πᾶσαι δ' πόλιν θαλίσαι τε χοροί τε
 Ἀγλαταί τ' εἶχον. τοὶ δ' αὖ περπαροῖθε πόλησσι
 Νῶθ' ἵππων ὀπιθάντες ἐδυέον. οἱ δ' ἀροτῆρες
 Ἡρεῖον χθόνα δῖαν, ὀπισθὰ δ' ἔλινον ἢ χιτῶνας
 Ἐσάλατ'. αὐτὰρ ἔλω βαθὺ λήϊον· οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμησιόξεισι κορωνιόωντα πέτηλα,
 Βελτόμμεα σαχύων, ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν.
 Οἱ δ' αὖ ἐν ἐκκεδανοῖσι δέον. ἢ ἐπιπλὸν αἰωλίω·
 Οἱ δ' ἐτρύγων οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόδον ὑπὸ τρυμητῆρων
 Λόφους ἢ μέλασας βότρυας, μεγάλων δ' ὄρχων,
 Βελτόμμεων φύλλοισι ἢ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν.
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόδον. ὧρ' αὖ δέ σφισιν ὄρχεσσι
 Χρύσεσσι λῶ, (κλυτὰ ἔργα Πείφρονος Ἡφαίστιο)
 Σειόμμεσσι φύλλοισι ἢ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν οὐκ παίζονται ὑπὸ αὐλητῆρα ἑκάστω]
 Βελτόμμεσσι σαφυλῆσι· μελάνθησάν γε μὲν αἶδε.
 Οἷγε μὲν ἐτρώπεον, τοὶ δ' ἤρυν· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε ἢ ἐλκηδόν· τοὶ δ' αἰκίποδας λαγός ἤρυν
 Ἄνδρες θηρόνται, ἢ καρχαρόδοντε κινέει περ,
 Γέμμοι μαπέειν, οἱ δ' ἱέμμοι ὑπαλύξαι.
 Παρ' δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοισι
 Δῆριν ἔχον ἢ μόχθον, εὐπλεκέων δ' ὀπίσθ' ἴφρων

286. Εἰθύον } Bacchabantur. Guicetus.

287. Ἡρεῖον } Εἰρεῖω. ὀπισθὰ δ' ἔλινον ἢ χιτῶνας] Ἀντιζωμόροι ἦσαν. Guicetus.

289. Κορωνιόωντα πέτηλα] Scribo κορωνιόωντα πέτηλα. ἀκορωνιόων, κορωνιόων, quod idem est τῷ κορωνιόω, κορωνιόω, κορωνιόων, κορωνιόωντα, hoc est, κεφαλαῖα, ῥοπαλοειδῆ. In clavae modum capitata. κορωνή βλαστὶς cacuminum articulatio in germinatione arborum, à clavae similitudine. Nicander: Δειλὴν βρωμήντες ἀναλδήσαντες κορωνιόων. ubi τὸ οὐ productum vides ut in κορωνιόωντα. τὸ κορωνιόωντα πέτηλα, παρόφρασις ἐστὶ τῶν σαχύων. πέτηλα, hoc est, βλαστήματα, φύλλα, καλάμους. Guicetus.

290. Βελτόμμεα σαχύων] Subintellige ὑπὸ. Guicetus.

Ibid. ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν] Tamquam revera essent Cererismunera, metere videbantur. Guicetus.

291. Εἰπὼλον αἰωλίω] Εἰπὼλον malim, à πῆμω, unde πηλάω. Guicetus.

Procedebant, totamque urbem latitiae, choreaeque,
 Voluptatesque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
 Tergis equorum conscensis currebant. aratores vero
 Proscindebant terram bonam, ornatæque tunicas
 Succinctas habebant: sed erat magnus ager segetibus confitus: ubi
 Mucronibus acutis incurvos culmos, (alii quidem merebant
 Gravidos spicis, tamquam Cereris donum.
 Alii autem in manipulos ligabant & implebant aream:
 Rursum alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes.
 Alii verò in calathis ferebant à vindemiatoribus acceptos
 Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
 Gravidis foliis, & argenteis capreolis.
 Alii rursus in calathis portabant, juxtaque illos ordo vitium
 Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
 Agitatus foliis, & argenteis perticis,
 [Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
 Oneratus urvis, quæ ipsæ nigrae erant. (micabant
 Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant, alii autem di-
 Pugnis, & luctando: alii verò alipedes lepores venabantur
 Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,
 Cupientes adsequi, illi verò cupientes effugere.
 Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
 Certamen habebant & pugnam. benè contextis verò in curribus

193. Εὐφρόδωι ὑπὸ πρυτανίῳ] Αἰὲς pro ὑπὸ scribendum videtur. *Guietus.*

296. Οἱ δὲ αὐτὰ &c. & γ. 297. 298, 299, & γ. 300, spurii videntur. γ. 299. Τὰ γὰρ μὲν] Videntur legendum πρὸς γὰρ μὲν. & pro παίζοντι malim παίζουσι. *Guietus.*

302. Λαγῶς ἔχον] Nota Dorismum merum, λαγῶς pro λαγῦς. *Guietus.*

302. Πῶς πὲρ καὶ ἐλκεῖν] Qui pugnis certabant non nitebantur adversarium ad se trahere, sed pugnis ita cedere, ut tandem ictibus victus abiret. Qui verò luctabantur conabantur adversarium in solum affigere ac sibi subicere, ut confessionem victoriæ sic ab eo exprimerent. Vide *Lucianum*, in Dialogo de Gymnasiis. *Clericus.*

304. Γέμψαι μὲν οἱ δὲ ἱμάριοι ὑπερλόξαι] Mallet: Γέμψαι μὲν πρὸς τὰς ἱμάριος ὑπερλόξαι. *Guietus.*

305. Ἐπὶ πόνει] Ἐπὶ πόνει, ἡγριζόντι. *Guietus.*

M

308. Ἐπὶ

Ἡνίοχοι βεβαῖτες ἐφίεσσι ὠκέας ἵππους,
 ῥυτὰ χαλαίνοντες. τὰ δ' ἔπικρατέοντα πέποντα
 Ἄρματα καλῆεντ', ὅππ' ὃ πλῆμναι μέγ' αὐτέμν.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰδίων εἶχον πόνον· ἔδ' ἐπὶ σφιν
 Νίκη ἐπιδύσθη, αἶψ' ἄκρατον εἶχον αἶθρον.
 Τοῖσι δ' καὶ περὶ κείτ' μέγας τείπετο ἐντὸς ἀγῶντος,
 Κρύσειος, κλυτὰ ἔργα φείφροντος Ἡφαίστιο.
 Ἀμφὶ δ' ἵτιω ῥέειν ὠκεανὸς πλῆθον ἐοικώς.
 Πᾶν δ' συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δ' κατ' αὐτὸν
 Κύκνοι ἀεροπόται μεγάλ' ἤπυον· οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ. παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν ἢ Ζηνὶ βαρυντύπῳ, ἢ Διὶ βυλῆς
 Ἡφαιστοῦ ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
 Ἀρσάμηνος παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἀλκιμῶς ἦτορ
 Πάλλεν ἔπικρατέως· ὅππ' ἰππεύς θορὴ δίφρε,
 Εἵκελ' ἀστροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
 Κῆφα βιβᾶς· τῷ δ' Ἡνίοχ' ἑκατέρως ἰόλαος
 Δίφρε ἐπεμβεβαὼς ἰθαυέτο καμπύλον ἄρμα.
 Ἀγχιμόλον δ' ἐσφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Καὶ σφεας θαρσύνουσα· ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 Χαίρετε Λυγῆος γυνὴ τιλεκλειτοῖο.
 Νῦν δὲ Ζεὺς κεῖται ὑμῖν δίδοι, μακάρεσσιν ἀνάσσειν,
 Κύκνον τ' ἐξαναρεῖν ἢ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσαι.
 Ἄλλο δέ σι τί ἐπεὶ ἐρέω, μέγα φέρεσθε λαῶν.
 Εὐτ' ἂν δὲ Κύκνον γλυκερῆς αἰὼν' ἀμέρῃς,
 Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτὸς λιπέειν ἢ τεύχεα τοῖο·
 Αὐτὸς δ' ἐβροτολοισὶν Ἄρην ἑπιδόντα δοκῶσας,

310

315

320

325

330

308. ῥυτὰ χαλαίνοντες] Hoc est, ῥυτῆρας χαλῶντες. Pro ἐπικρατέοντα lege ἐπικρατέοντα, super solo plaudentia. *Guietus.*

311. Ἀκρατον εἶχον αἶθρον] In sculptura clypei, scilicet, quæ semper in eodem statu manet. *Guietus.*

312. Ἐντὸς ἀγῶντος] Intra circum, campum. *Guietus.*

314. Ἀμφὶ δ' ἵτιω ῥέειν ὠκεανὸς] Hoc est, τὸ ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ ἀφίεσθαι. *Guietus.*

317. Παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο] Adfliciebant. *Guietus.*

327. Λυγῆος γυνή] Vide Tzetzem. *Guietus.*

327. Λυγῆος γυνή] Lyngæus pater fuit Abantis, Abas Acrisii, Acrisius

*Auriga stantes, immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant
Currus compacti, rotarumque modioli valdè resonabant. (iis
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque enim dum
Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
Circa extremam verò oram manabat Oceanus, inundanti similis,
Totum autem ambiebat clypeum variegatum. per ipsum verò
Cygni alitrivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lascrivebant,
Mirum visu, etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
Vulcanus fecit clypeum magnūque & validum,
Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
Factabat facilè: equestrem autem infiliit in currum,
Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis insistens regebat curvum currum.
Propè autem illis advenit Dea castis oculis Minerva,
Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:
Salvete Lyngei progenies longè inclyti,
Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus despoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multò fortissime hominum,
Postquàm jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:
Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans,*

Acrisius Danaës, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius Iolaus. Clericus.

331. Γλαυκῆς αἰών] Solet alioquin αἰών esse masculini generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰεῖ semper, quia semper id esse dicitur quod est δι' αἰῶνα, per totam vitam. Posset tamen derivari nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חַיָּה hahajah, vita, nisi Phœnices etiam חַיָּה hahajon dixerint. Clericus.

333. Ἐπιόντι δολέουσι] Ἐπιόντι. Guetius.

M 2

334. Γυα-

Ἐνθά κε γυμνωθέντες σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο
 Ὀφθαλμοῖσιν ἴδης, ἐνθ' ἐπάρμην ὀξείῃ χαλκῷ.
 Ἀψ δὲ ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἐστιν
 Οὐθ' ἵππας ἐλέειν, ἔπε κλυτὰ τεύχεα ποῖο.

335

Ὡς εἰπὼς ἐς δίφρον ἐβήσκητο δῖα θεάων,
 Νίκην ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδ' ἔχουσα
 Ἐσσυμένως· τότε δὴ ρα διόγνητο Ἰόλαο
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο. τοὶ δὲ ὑπ' ὁμοκλῆς
 Ρίμφ' ἔφερον θρόν' ἄρμα, κενύοντες πεδίοιο.

340

Ἐν γάρ σφιν μῆν' ἦκε θεὰ γλαυκῶπης Ἀθηνῆ,
 Αἰγίδ' ἀνασείσασα· περὶ σπονδὰς ἤ γαῖα.

Τοὶ δὲ ἄμυδις περὶ γρόντ' ἵκελοι πυρεὶ ἠὲ θνέλλῃ,
 Κύκν' θ' ἵπποδαμ' ἢ Ἀρης ἀκέρητο αὐτῆς.

345

Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἐπειθ' ὑπενανήοι ἀπλήλοισιν
 Ὀξεία χρέμισαν, πρὶ δέ σφιν ἄγρυτο ἦχώ.

Τὸν περὶ πρὸν προσέειπε βίη Ἡρακλεείη·

Κύνε πέπον, τί νυ νῶϊν ἐπὶ χετον ὠκέας ἵππας.

350

Ἄνδρεςσιν, οἳ τε πόνος ἢ οἰζὺν ἴδμετες εἰμὲν;

Ἀλλὰ παρέξ ἔχε δίφρον εὐξοον, ἠδὲ κελύδην

Εἶκε παρέξ ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω

Ἐς Κήρυκα ἀνακτα· ὃ γὰρ δυνάμει τε ἢ αἰδοῖ

334. Γυμνωθέντες σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum videtur ἀπὸ.
 hoc est, ἀπὸ γυμνωθέντες σάκους. Guicetus.

335. Ἐνθ' ἐπάρμην] Ibi. Guicetus.

337. Κλυτὰ τεύχεα ποῖο] Cycni. Guicetus.

340. Διόγνητος] Διογηνῆς. Guicetus.

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. π enim
 superfluum hic & ineptum. τετρήμας. vers. sequ. Κενύοντες πεδίοιο]
 Subintellige ἀπὸ. Guicetus.

345. Τοὶ δὲ ἄμυδις περὶ γρόντ'] Hoc est, περιγρόντο processerunt.
 Homer. οἳ δὲ πύρα περὶ γρόντο. Guicetus.

347. Τῶν δὲ ἵπποι μὲν ἐπειθ'] Delendum videtur τὸ θ. 7] Cyc-
 ni, Martis, Herculis & Iolai. Guicetus.

348. Ὀξεία χρέμισαν] Scribendum videtur: ὀξεία τ' ἐχρέμισαν πρὶ
 π σφίσι ἀγρυτο ἦχω. placet. ἄγρυτο resonabat, ut supra. Guicetus.

350. Ἐπὶ χετον ὠκέας ἵππας] Ἐπὶ χετον, dirigitis, adnectitis. Guic-
 tus.

353. Εἶ-

Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:

Retròque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque inclyta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,

Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens

Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus

Horrendum equos increpuit. illi autem à comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.

Nam iis animum addiderat Dea cæsis oculis Minerva,

Ægide concussâ. ingemiscebat autem circumquaque tellus.

Illi autem pariter procedebant, similes igni, frve procellæ,

Cygnus equum domitor, & Mars insatiabilis belli.

Horum equi deinde obviam sibi mutuò facti

Acutum hinnire, circaque eos resonabat echo.

Atque hunc prior alloquebatur Hercules:

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,

Viris, qui laborem & ærumnam experti sumus?

In diversum age currum benè politum, atque è via

Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo

Ad Ceycem regem. nam ille potentiâ pariter & reverentiâ

353. Εἰς τὰς ἱσθμὸν] Cede viâ, ut eas extrâ. *Grietus.*

353. Τερχῶν] Urbem Thessaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subjectis ad Octam iter habebat. *Clericus.*

354. Δυναμὶς καὶ αἰδῶ] In prioribus Editionibus sic conversa erant hæc verba: *potestate & majestate.* At *δυναμὶς* potius copias ac opes, virésque significat, quàm *potestatem*; quæ propriè est *ἐξουσία*, seu jus quidpiam faciendi. Deinde *αἰδῶς* est *reverentia* quâ nos quispiam percellit, meritis suis ac virtute, aut quâ eum prosequimur; non *majestas*. Cur ergo à propria significatione vocum, quæ præsentī negotio quàm maximè convenit, abiremus non videbam. Sed & sic in singulis fermè paginis sæpiùs in hoc Poëmatio præsertim peccatum erat, quod passim emendavi; sed monendum ubique non duxi, ne ex hoc mustaceo gloriam quærere mihi viderer. Eadem operâ, minutiora multa in Latinitatem delicta sustuli, quatenus quidem licuit per versionem, in quâ Græca totidem verbis Latinis verti solent. *Clericus.*

- Τρηχὶν Θ' ὠρεβέθηκε, σὺ δ' ὦ μάλα οἶδα καὶ αὐτός. 355
 Τῷ γὰρ ὁπῆεις παῖδα θεμιστογάλῳ κυανῶπι.
 Ὡς πέπον, καὶ μὲν γὰρ τοὶ Ἀρης θυνάτοιο τελευτῶν
 Ἀρκέσθ, εἰ δὴ νῶϊ σιωοισόμεθα πολεμίζεν.
 Ἦδη μὲν τε ἐφῆμι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 Ἔσχετο ἡμετέρη, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῃ ἡμαθόεντι Θ' 360
 Ἀντίθ' ἔση ἐμεῖο, μάχης ἀμοτον μῆραίνων.
 Τρεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δρεὶ τυπεῖς ἡρείσαστο γαίῃ,
 Οὐταμὲν σάκετο τὸ γ' ἑτέρωτον, ἤλασα μῆρόν,
 Παντὶ μὲν ἀσίδων, ἀλλὰ γ' ἡ μέγα σάκετο ἄρξα·
 Περικλῆς δ' ἐν κενήσῃ χαμαὶ πέσεν ἔσχετο ὄρμη. 365
 Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἑναρθε βροτόεντα.
 Ὡς ἔφατ'· ἔδ' ἄρ' Κύνθ' εὐμμελὲς ἐμμοίνα
 Τῷ δ' ἡπικειθόμην ἐχέμεν ἐρυσάρματος ἵππου.
 Δὴ τότε ἅπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αἰψ' ὅππῃ γαῖαν 370
 Παῖς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀνακίθ'.
 Ἡνίοχοι δ' ἐμπάλῳ ἔλασαν καλλιτέριχας ἵππους·
 Τῶν δ' ὑποσθρομφῶν κανάχιζε ποτ' ὀρεῖα χθών.
 Ὡς δ' ὅτ' αἶφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρετο μέγαλοιο 375
 Πέτραν ὀποθρῶσκωσιν, ἐπ' αἰκλήλαις γ' ἔπεσσι,
 Πολλὰ γ' ὄρυς ὑψέκομοι, πολλὰ δέ τε πδύκαι,
 Αἵχειροί τε πανύρριζοι ῥήγωνται ὑπὸ αὐτῶν
 Ρίμφα κυλινδομῶν, εἰως πεδίον δ' ἀφίκωνται.
 Ὡς οἱ ἐπ' αἰκλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
 Πᾶσαι γ' Μυρμιδόνων τε πόλεις, κλειτὴ τ' Ἰωλκός, 380

356. Τῷ γὰρ ὁπῆεις παῖδα] Hoc est, *in*is filiam. honestum vocabulum. *Gruetus*.

362. Ἠρείσαστο γαίῃ] Humi nixus est, humo affixus est. ἔδ' ὀρεῖ-
 θη. *Homerus. Gruetus*.

364. Παντὶ μὲν ἀσίδων, ἀλλὰ δὲ μέγα σάκετο ἄρξα] Est versus
 suppositivus. *Gruetus*.

367. Αἰπὴν ἑναρθε βροτόεντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi
 fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis sibi sæ-
 pè constant, quàm somnia. Ὅπερ, ut utar verbis *Platonis* ex Lib. II.
 de Republica, καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μίμνηται, ἀλλὰς πὶ καὶ ἰάν τις μὴ
 καλῶς ψεύδεται. Quod oportet ante omnia & maxime vituperare, cum
 aliàs, cum se quis non rectè mentiatur. Quo in loco, invehitur Phi-
 losophus

*Tuachinis imperium tenet. Tu verò satis hoc scis etiam ipse :
Ejus enim contubio habes filiam Themistonoën nigros oculos ha-
Oignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium (bentem,
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
Jam ipsum quidem aio antè quoque aliquoties periculum fecisse
Hastæ nostræ, quando pro Pylo arenosa
Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem meâ hastâ percussus sustinuit se terrâ,
Vulnerato clypeo : quartò autem transadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens, magnâque illius clypeum perforavi.
Pronus autem in pulveribus humi prostratus cecidit hastæ impetu.
Ubi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.*

*Sic dixit : at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
At tunc à benè compacto curru defilierunt celeriter in terram,
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Aurigæ autem propius egerunt pulcricomos equos.
Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes defiliunt, aliæ super alias cadentes :
Multæque quercus alticomæ, multæ item piceæ,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant :
Ita & illi in se mutuò ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebrisque Iaolcus,*

Iosophus in Homerum & Hesiodum. Clericus.

369. Ἐρυστέρματις ἵππας] Nominativus pluralis Ἐρυστέρματις. à
genit. sing. Ἐρυστέρματος. ab Ἐρυστέρματι, Ἐρυστέρματος, metaplasmò. unde
Ἐρυστέρματις in accusativo. Guietus.

372. Ἡνίοχοι δ' ἱππῶν] Ἐμπῶν. Guietus.

373. Τῶν δ' ὑποδωμάτων] Scribo divisim ὑπὸ δωμάτων. Guietus.

380. Μυρμιδῶν πάλις] Phthia Achillis, Myrmidonum postea
ad Trojam ducis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est
fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poëtica hæc
sunt περιπτώματα, quæ non ferimus tantum, sed & miramur, elegan-
tiâ & αἰεθρία versuum veluti fascinati. Clericus.

Ἄρνη τ', εἰδ' Ἑλίκη, Ἀνθεία τε πιήεσθαι,
 Φωνῇ ὑπὸ ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῇ
 Θεασασίω σύνησκον. μέγα δ' ἐκτυπε μητίετα Ζεὺς,
 Καὶ δ' δ' αἶψ' αἶψ' ἐρρανόθεν ψιάδας βάλεν αἵματιέσσας,
 Σῆμα πθεῖς πολέμοιο ἐὼν μεγαθυροῖσι παιδί. 385
 Οἷον δ' ἐν βήσσης ὄρεον χαλεπὸς περὶδέσθαι
 Κάπεον χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηροῦτης, θήη δέ τε λόνχον ὀδόντα
 Δοχμωθεῖς, ἀφρὸς ἧ περὶ σῶμα μαστιχόωντι
 Δαίβεται, ὅσπερ δέ οἱ περὶ λαμπετόωντι ἐκτίλινω, 390
 Ὀρῆας δ' ἐν λοφιῇ φέρουσιν τείχας ἀμφὶ τε θηρῶν.
 Τῷ ἵκελ' Διὸς υἱὸς ἀφ' ἵππων θάρε δίφρων,
 Ἡμῶν ἧ χλοερῷ κυανόπλερον ἡχέει πέτληξ
 Ὄζω ἐφεζόμενον φέρει ἀνθρώποισιν αἰεῖδεν
 Ἀρχεται, ὧν τε πόσις καὶ βρωσις θῆλυς ἐέρση, 395
 Καὶ τε πανημέριός τε καὶ ἡνῶν χεῖρ' αὐδῶν
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὅπότε χροῶ Σείριον ἄρ' αἶψα.
 Ἡμῶν δὴ κέχρηται περὶ γλῶχες τελέθουσι,
 Τέρε περ φέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὁμφακας αἰόλονται,
 Οἷα Διώνυσον δῶκε ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθον 400
 Τίλιν ὠρεῖν μάρναντα, πολὺς δ' ὄρυμαγδὸς ὀρώρεται.
 Ὡς ἧ λέοντες δύω ἀμφὶ κτεμένης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κοτέοντε, ὅππῃ σφέας ὀρμήσωσι,
 Δαμῇ δέ σφ' ἰαχῇ, ἄρ' αἰὲς θ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυποὶ γαμφώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι, 405
 Πέτρεται ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθω
 Αἰγὸς ὀρεασινόμης ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο
 Πίονον, ὡς τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊον ἀνῆρ

382. Φωνῇ ὑπὸ ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον] Ordo : ὑπὸ Φωνῇ ἀμφοτέρων. Griesius.

384. Ψιάδας βάλεν αἵματιέσσας] Imitatur Homerum, sed pravè, nam Homerus Iliados Π. 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi à Patroclo, hic verò Hesiodus easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, præfagia facit victoriæ Herculis. Clericus.

389. Μαστιχόωντι] Α μαστίζω, μαστῶμαι. Hesych. ἰμῶσθαι, μαστῶσθαι. 290.

Arnêque, & Helice, & Anthea herbosa,
 Voce utriusque valdè resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valdè autem intonat prudens Jupiter,
 Et à cælo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello, suo multum confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus adspectu
 Aper, dentes habens exsertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acutæque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret setis, circæque collum:
 Talis similis Jovis filius ab equestri defilierat curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo insidens, æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat.
 Quando & milio arista nascuntur,
 Quod æstate seminant, cum riva acerba colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in latitiam & laborem;
 Eâ tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur:
 Ut verò leones duo, pro occiso cervo
 Sibi mutuò irati, in se ipsos impetum faciant,
 Sævisque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Capte montivaga gratiâ, aut fera cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,

396. *Guistus.*

395. Ωἱ π πόντις] Τὸ π pro ῥ. *Guistus.*

397. Ἰδὲ εὖ αἰνέται] Ἰδὲ, ὡλύς. Hesych. an idem cum ἰδὲ-
 sudor? placet. *Guistus.*

400. Οἷα Διόνυϋ] Pro οἷα neutrum pro feminino. *Guistus.*

401. Τὴν ἄπλῃ] Κατὰ τὴν ἄπλῃ. *Guistus.*

407. Αἰγὺς ὀφθαλμῶν] Subintellige ἰνῶν, ἀπὸ, αἰ. *Guie-*
 tus.

409. Αἰ-

Ἰὼ ἀπαὶ νδρεῖς, αὐτὸς δ' ἀπαλήσεται ἄλλη
 Χάρις αἰδέεισ' ἰσάν· οἱ δ' ὀτρυνέας ἐνάμασι,
 Ἐστυμῆως δ' οἱ ἀμφὶ μάχῃσι δερμῖαν ἔθεντο·
 Ὡς οἱ κεκληγόντες ἐπ' αἰδηλοῖσιν ὄρσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύναι· μὲν ὑπερμύθη Διὸς ἦν
 Κτεινέμεναι μερῶς, σῆν' ἔμβαλε χάλκεον ἔχου·
 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκῶν· ἔρυσ' ἢ δῶρε θεοῖο.
 Ἀμφιτρωνιάδης ἢ βῆν Ἡρακλεΐην
 Μεσσηγὺς κέρυθός τε καὶ ἀπαίδου ἔχει μακρῶ
 Αὐχένα θυμνωθέντα· θεῶς ὑπένεργε γῆρας·
 Ἡλῶσ' ὀτρυνέας· ἀπὸ δ' ἀμφὶ κέρσε τέναρτε
 Ἀνδροφόνου· μελὶν μέγα γὰρ ὄνεν· ἔμπεσε φῶτός·
 Ἡεπε δ', ὡς ὅτε τις δρυὺς ἤραπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ
 Ἡλίβατο, πληγεῖσσι Διὸς ψολόεντι κερσαντῶ·
 Ὡς ἔρετ'· ἀμφὶ δ' οἱ βροχέα τόλχεα πικίλα χαλκῶ.
 Τὸν μὲν ἔπειτ' εἶπεν Διὸς παλαμάροιο υἱός,
 Αὐτὸς ἢ βροτολοιγὸν ἄρ' ἐλὼ θηπόντα δοκῶσας,
 Δεινὸν ὄρων ὅσοισι λέων ὡς σώματι κύρσας,
 Ὅς τε μάλ' ἐκδυκέας ῥινὸν προπεροῖς ἐνύχεας
 Σχίσσας ὅττι τέχισσι μελίφρανα θυμὸν ἀπνύρει·
 Ἐμμελέας δ' ἄρεθ' ἔμε κελαινὸν πίμπλαται ἦτορ.
 Γλαυκίῳ δ' ὅσοις δεινὸν, πλῆρες τε καὶ ὤμους
 Οὐρεῖ μαστιγῶν, πᾶσι γλαῖφι· εἰ δέ τις αὐτὸν
 ἔτλη ἐς ἄντα ἰδὼν χερδὸν ἐλθεῖν, εἰ δέ μάχεσθ'·
 Τοῖθ' ἄρ' Ἀμφιτρωνιάδης ἀγορήθη αὐτῆς
 Ἀντίθ' ἔση ἄρ' ἐν Φρεσὶ θεῶν αἰέξων
 Ἐστυμῆως· ὁ δέ οἱ χερδὸν ὄλυσεν ἀχνύμενος κῆρ.
 Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' αἰδηλοῖσιν ὄρσαν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πετρῇ πρηῶνος ὄρσαν,

410

415

420

425

430

435

409. Ἀπαλήσεται] Aberrabit. Guietus.

411. Οἱ ἀμφὶ μάχῃσι] Ordo ἀμφὶ αἰ, hoc est, αἰεὶ αὐτῆς. Guietus.

416. Βῆν Ἡρακλεΐην] Βῆν Ἡρακλεῖην legunt interpretes in nominativo, quibus assentior. Guietus.

426. Σώματι κύρσας] Hoc est, ζῶν. Guietus.

426. Ὡς σώματι κύρσας] Sōma pecudem, hic, & quidem vivam, prater

Sagittâ è nervo emissâ: si ille autem aberravit alibi
 Loci ignarus. at illi celeriter animadverterunt,
 Acritérque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuò irruerunt.
 Ibi sanè Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, clypeo æream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
 Contrâ autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & clypeum, hastâ longâ (in)
 Cervicem nudatum celeriter infra mentum
 Immisit vehementer, ambòsque abscidit nervos in collo]
 Homicidâ lanceâ. magnum verò robur concidit viri.
 Cecidit autem veluti cùm quercus aliqua, aut cùm rupes
 Excelsa, iecta Jovis fumanti fulmine:
 Sic cecidit. circum ipsum autem resonabant arma variegata æræ.
 Atque hunc quidem ibi relinquit Jovis ærumnosus filius.
 Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem observans,
 Sævum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
 Qui admodum accuratè pelle validis unguibus
 Dissectâ, quàm celerrimè dulcem animam abstulit:
 Avidè autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæsis intuens oculis sævum, costâsque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsum
 Sustinet ex adverso adspiciens propè ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem propè venit mæsto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaserunt.
 Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,

præter morem, significat. Clericus.

431. Πόσι γλάφει] Scalpit terram ungulis. Guietus.

437. Περὶ ὁρῶσι] Οὐδὲν legisse videtur Diaconus. Sic autem
 hi duo versus legendi videntur:

Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλης πίττης περὶ ὁρῶσι.

Μακρὸν ἐπιθρόσκου δὲ. τὸ δὲ initium videtur. τὸ ὁρῶσι nul-
 lius pretii. Guietus.

Μακρὰ δ' ὀπιθρεύσκειται κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἦχῃ
 ἔρχεται. ἱμμεμαῖα, πάγος ᾧ οἱ ἀντιβόλησιν
 Ὑψηλός, τῷ δὲ συνενεῖκεται, ἐνθα μιν ἴχθ.
 Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βροσιάρμαλ' ἔλι' Ἄρης
 Κεκληγώς ἐπέρχον· ὁ δ' ἱμμεμαῖος ἐπέδεντο.

440

Αὐτὰρ Ἀθλιωαῖη κέρη Διὸς αἰγιόχοιο
 Ἀντήν ἦλθεν Ἄρη', ἐρεμνίῳ αἰγίδ' ἔχουσα,
 Δεινὰ δ' ἐπὶ δόρυ ἰδύσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

445

Ἄρες, ὅππῃ κε μὴ' ἔκρηπτον ἢ χεῖρας ἀάπτεις.
 Οὐ γάρ τοι θέμις ἐσὶν ἀπὸ πλυντῶν τάχιστα δῦσαι
 Ἡρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.

Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μὴδ' ἀντί' ἴσας ἐμείο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρεος μεγαλήτορα θυμόν.

450

Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ ἐκείλα τάχιστα πάλλων,
 Καρπαλίμως ἐπέρχαι βίη Ἡρακληΐη,
 Κακτάμμεναι μεμαώς· ἢ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔχθ.
 Σπερχνόν, ἐῷ παιδὸς κοτίων περὶ πθινειῶτ',

455

Ἐν σάκει μεγάλῳ. ἀπὸ δ' γλαυκῶπις Ἀθλιῶν
 ἔσχεθ' ὀρεμνῶ ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
 Δερμὺ δ' ἄρ' ἔλιν' ἄχθ' αἶλιν' ἐρυσαμένη δ' ἄορ ὀξύ,
 Ἐστυτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρηπτορόφρονι. τ' δ' ὀππὸντα·

Ἀμφιτρωνιάδης δεινῆς αἰγερῆς αὐτῆς,
 Μηρόν γυμνωθέντα σάκεος ἀπὸ δαιδαλέοιο,

460

Οὐτὰρ ὀππικρατίας· ἀπὸ δ' μέγα σάκ' ἄραξε,

440. Τῷ δὲ συνενεῖκεται] ὧς πρὶ πύγῃ συνκρούεσθαι ἢ πίπτει. Guicetus.

442. ἱμμεμαῖος] Ἐστυσμένης. Hesych. απ ἀ μέπη, μάρεπα, μα-
 πίον μαπίης, ἱμμεμαῖος, ἱμμεμαῖος, raptim, rapide, cupide. &c. Guic-
 etus.

445. Ὑψηλός] Τὸ ὑψηλός pro ὑψηλός ab ὑψηλός usur-
 patum videtur. Guicetus.

453. Κακτάμμεναι] Κακτάμμεναι. Guicetus.

455. Ἀπὸ δ' γλαυκῶπις Ἀθλιῶν ἔσχεθ' ὀρεμνῶ ἔτραπ'] Pro ἀπύραπτι.
 τροπῆς. Guicetus.

Ibid. Ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου] Manum porrigens à curru. Guic-
 etus.

456. Ἐσχεθ' ὀρεμνῶ ἔτραπ'] Si Minerva à corpore Herculis telum
 à Deo missum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in
 50

*Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem illi obvius fit
 Altus, ad quem cursu defertur, ubi illam retinet:
 Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
 Vociferans irruit; ille autem promptè venientem excepit.
 Porro Minerva filia Jovis agida tenentis
 Obviam venit Marti, tenebrosam habens agidem,
 Sava autem torvè intuens, verbis volucris allocuta est:
 Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
 Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare
 Herculem occisum, Jovis magnanimum filium.
 Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris mihi.
 Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
 Sed magno fremitu flammæ similia arma vibrans,
 Celeriter invasit Herculem,
 Occidere festinans: & conjecit aratam hastam
 Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
 In clypeum magnum. At procul caesa Minerva
 Hasta impetum avertit, manu descedens à curru.
 Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
 Irruit contra Herculem magnanimum, at illum accedentem
 Amphitryoniades, sævi insatiabilis belli,
 Femore nudatum clypeo sub variegato,
 Vulneravit validè: magnūque trajecit clypeum,*

se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit *Homerus*, quæ
 profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam
 vera, sed nequidem ἰνύμειον ὁμοίαν, veris similia, ut loquitur noster
Hesiodus. Clericus.

457. Εἴσιν' ἰφ' Ἡρακλῆϊ περιερόφρονι] An ἰφ' Ἡρακλῆϊ περιε-
 ρφρονι? Sic *Diaconus*. placet. *Guierus*.

460. Μηδὲν γυναικείνῃ σάκεος ὑπὸ δαυδαλίῳ] Hic versus additus
 & delendus videtur. pro ὑπὸ leg. δῶν. *Guierus*.

461. Οὐτως' ἐπικροτίας: ἄλ' δὲ μέγα σάκε' ἄραξεν,
 Δέραλ' ἰωμήσας, ἐπὶ δὲ χθονὶ κείβεναι μίση]

Hæc: ἄλ' δὲ μέγα σάκε' ἄραξεν Δέραλ' ἰωμήσας, inhærentia videntur & do-
 lenda, scribingumque:

Οὐτως' ἐπικροτίας ἐπὶ δὲ χθονὶ κείβεναι μίση. *Guierus*.

Δέρε' ἡ νωμήσας, ὅττι ἢ χθονὶ κάββαλε μέσση.
 Τῷ ἢ Φόβῳ ἢ Δαΐμῳ εὐτροχὸν ἄρμα ἢ ἵππους
 ἤλασαν αἰψ' ἔγχε, ἢ ἀπὸ χθονὸς ἄρυσσάσης
 Ἔς δ' ἴφρον θῆκαν πολυδαίδαλον· αἰψὰ δ' ἔπειτα
 Ἴππους μασιέτιν, ἵκοντο ἢ μακρὸν Ὀλύμπῳ.
 Τίος δ' Ἀλκμειώης ἢ κυδάμιμ' Ἰόλαμ',
 Κύκνον σκυλάσσαντες ἀπ' ὤμων τείχεα καλά
 Νόσαντ'· αἰψὰ δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖν' ἵκοντο
 Ἴπποισι ὠκυπέδεσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ
 Ἐξίκετ' Ὀλύμπῳ δὲ μέγαν ἢ δώματα πατρός.
 Κύκνον δ' αὖ Κηϋξ θάπτεν, ἢ λαὸς ἀπείρων,
 Οἳ ῥ' ἔγχε νῆϊον πέλι' κλειτῷ βασιλῆϊ,
 Ἀνθίῳ, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτῷ τ' Ἰωλιδῷ,
 Ἀρνίῳ τ' ἠδ' Εἰλίῳ. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς,
 Τιμῶντες Κηϋκα, Φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ ἢ τάφον ἢ σῆμ' αἰδὲς πόησεν Ἀνακρ',
 Ὅμβρῳ χειμερῶα πλῆθων. τὼς γάρ μιν Ἀπόλλων
 Ληϊοῖδης ἠνώξ, ὅπ' ῥα κλειτὰς ἐκατόμβας
 Ὅσας ἄγχι Πυθοῖδε, βίη σύλασκε δοκείων.

463

470

475

480

Α Ξ Π Ι Δ Ο Σ Τ Ε Λ Ο Σ.

463. Φόβῳ ἢ Δαΐμῳ] Aurigæ Martis, ut vidimus ad γ. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Idem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile ἀρυσσάσσης ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὀλύμπῳ] In magnum Olympum. *Gruetius.*

469. Πόλιν Τρηχῖν' ἵκοντο] Mirum est quòd Hercules, occiso genero, ad socerum ausus sit ire, aut certè ivisse à Poëta fingatur. *Clericus.*

474. Αΐ-

*Hastâ perumpens: in terram autem prostravit mediam.
At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
Revertebantur. moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At caesis oculis Minerva
Peruenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebrantque Iaolcum,
Arnenque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. ita enim eum Apollo
Latonæ filius iussit, propterea quòd (Cygnus) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat infidiatus.*

SCUTI FINIS.

474. Ἀνθῆν] Quam Ἀνθείαν antea vocavit Poëta. Itaque malè
nonnullæ editiones habent Ἀντίω. Clericus.

477. Τῷ δὲ τίφω] Κόρυς. Guietus.

480. Βίη σὺλματος δοκῶν] Excipiens. Guietus.

480. Ὅς ἄρ' ἔτι καὶ τὸ τέλος] Ut initio multa desunt: ita nec finem
Poëmatis hîc fuisse crediderim. Clericus.

F I N I S.

Η Ξ Ι Ο Δ Ο Υ

ΤΟΤΑΣΚΡΑΙΟΤ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

H E S I O D I

A S C R Æ I

© P E R A E T D I E S.

N

NOTU.

THE
FEDERAL
BUREAU OF INVESTIGATION
UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
WASHINGTON, D. C.

REPORT OF
SPECIAL AGENT IN CHARGE
JAMES H. ...

NOTULÆ

IN

OPERA ET DIES.

Eργα καὶ Ἡμέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris
 mei *Stephani Clerici*, qui publicè id olim interpretatus
 erat *Genevæ*, multas depromsi notulas, & sequentem
 ante omnia observationem. Opus hoc esse *ethicum* &
œconomicum vidit *Joan. Tzetzes*, ejus hæc sunt verba,
 in præfatione: ἔγραψε δὲ τὸ παρὸν βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος)
 πρὸς Περσὴν τὸ ἀδελφὸν, παραίνεσιν ἨΘΙΚΗΝ καὶ ΟΙΚΟ-
 ΝΟΜΙΚΗΝ αἰεὶ ἔχον πονηρίαν: Scripsit (*Hesiodus*)
 præsentem librum ad *Persen fratrem*, exhortationem *moralem*
 & *œconomicam* omnis generis continentem. Vidit hoc etiam
Jul. Cas. Scaliger Poët. Lib. I. c. 2. ubi recenset *Hesio-*
dum inter Poëtas, qui *moralem Philosophiæ* partem ex-
 coluerunt, eumque *œconomicam* potissimum tractasse ait.
 Non video ergo cur *Dan. Heinsius* rem, quasi omnibus
 ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad hujus
 operis doctrinam. Ceterum jure ab *Heinsio* reprehensos
 non nego, qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re*
Rustica scripserat *Hesiodus*. Clericus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἔργα καὶ Ἡμέραι.

ΜΟΥσῃ Πιερίηθεν αἰοιδῆσι κλείουσιν.
 Δῶτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὕμνευσαν.
 Οὐν περ Διὶ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί περ φατοί περ.
 Ῥήτοί τ' ἀρήτοί περ Διὸς μέγαλοιο ἔκηλιν.
 Ῥεῖα μὲν γὰρ βεβαίῃ, ρεῖα δὲ βεβαίοντα χαλέπῃ.
 Ῥεῖα δὲ ἀείζηλον μινύθῃ, καὶ ἀδηλον αἰέξῃ.
 Ῥεῖα δὲ τ' ἰδυίῃ σκολιὸν, καὶ ἀγνώστῃ κάρφῃ.
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρβηται δώματα ναίῃ.
 Κλυθὶ ἰδὼν αἰτῶν τε· δίκη δὲ ἴδυε θέμιστας

1. Decem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Müssy.] Vide *Heinsium* ad γ. 11. Quod quidem spectat Eratonia factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quae pars etiam τὸ πρῶτον ἔργον optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausania*, aliorumque auctoritas, facillèque adducor, ut credam hoc Prooemium esse alicujus rhapsodi, vetustissimi tamen; nam ex suo exordio & epilogos alienis poematibus adsuere solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὅθεν καὶ οἱ Ὀμηρίδαι
 Ῥαπτῶν ἐπίων τὴν παλαιὰν αἰοιδὴν ἀρχοῦσι
 Διὸς ἐκ προσημίας.

Unde sanè & *Homerida*, sutilium carminum ut plurimùm Poëta, auspicantur à Prooemio Jovis. Ubi vide *Scholiam*. Ex schedis *Patris. Clericus.*

4. Ῥήτοί τ' ἀρήτοί περ.] Quamvis emolliatur repetitio, addito puncto

HESIODI ASCRAEI OPERA ET DIES.

Musa ex Pieria, carminibus gloriam conciliare solita,
Adeste quaeso, dicite vestro patri hymnum.
Per quem mortales homines pariter obscurique sunt & clari.
Nobiles ignobilesque Jovis magni voluntate fiunt.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimat:
Facile praeclarum minuit, & obscurum auget:
Facileque corrigit pravum, & superbum attenuat
Jupiter altitonans, qui supremas ades incolit.
Audi intuens & auscultans, & justè rege judicia

Eto ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sanè opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & praesertim in Hesiodo. Vide §. 71. Clericus.

5. Πῦρ ἀπὸ τοῦ βασιλῆος] Sic in Oeogr. §. 44. Οὐδὲν ἥτορ αἰδῶν. F. Guetus.

Ibid. βασιλῆος] βασιλῆος in hoc versu primùm transitivum, deinde absolutum est. Scaliger.

7. Καίφει] Arefacit. Guetus.

9. Κἀντὶς ἰδὼν αἶψα πρὸς Δία καὶ Ἰουὺς Δίμωτος] Duos hostes versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta Odysseæ secundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ἰππικῶν τε καὶ ἄλλων.

—— Ζεὺς ἐλευσέμεν ἡδὲ Θέμεισιν,
ἢ τ' αἰδοῦν αἰσχεῖς ἡμῶν λόγους, ἡδὲ καλὴν.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Dex ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, πρὸς Δία καὶ Ἰουὺς, unà cum Jove, ἰππικῶν τε, & omnem potestatem τῷ Δίῳ καὶ καλὴν πρὸς αἰσχεῖς, penes illos esse. Ceterum Hesiodus τῷ πρὸς Δία καὶ Ἰουὺς, id est, πρὸς Δία

Τῷ. ἔγω δὲ καὶ Πέρσῃ ἐπήτυμα μυθησαίμην.

10

Οὐκ ἄρα μὲνον ἔλω ἐρίδων γῆϑ, ἀλλ' ὅττι γαῖαν
Εἰσὶ δύνω· τὴν μὲν καὶ ἐπαινῆσαι νοήσας,

ἡσυχία, τὰ δικασίαια, τὰς δίκας, judicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote cὗ τῇ αἰσχύῃ ἢ πικρίδι ὃ Διὸς, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, φυλάσσει τὰς δίκας. concludit ἔπειτα αὐτὰς τῶν γένεσι βασιλείαν. Quam postquam vocem non bene videntur percepisse Eusebius & alii. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθ, ἰδὼν αἶψαν τῆ, δίκῃ δ' ἰδῶν δίκας.
Τόν, ἔγω δὲ καὶ Πέρσῃ, ἐπήτυμα μυθησαίμην.

Est enim elegantissima quædam operis totius ἀσφάλεια, quæ hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum ὑπερηχίας ἢ σιφνησίας γῆν quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Κλῦθ, ἰδὼν αἶψαν τῆ, nihil amplius designant, quàm quod infra:

Ὡς Πέρσῃ οὐδ' ταῦτα τῶ ἐπιγόνῳ γοῦν.

Sequentia, δίκῃ δ' ἰδῶν δίκας, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eὗ spectet, ut ὡς ἢ δίκῃ Persen moneat. Qui donis labefactando judices, iniquè omnem fratrem egerat, & ut Grammatici loquuntur, δίκας κατέχευε τῇ Ἡσιόδῳ. Huo spectant, cum alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μηδὲ τ' ἔγω κατέχευε, ad eum usque, cujus initium est, Πῖδ' αὖ γάρ κα. Præterea, τὸ ἰδῶν non denotat τῆν, aut potestatem in judicando; verum cum Poëta passim hoc opere τὰς ἐρίδας δίκας τῶν σπασσάντων opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere πλεονάζοντες Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, δίκῃ ἰδῶν δίκας dixerit, pro δίκῃ δ' ἰδῶν: quamvis ἰδῶν plerumque Poëtis sit non aliud quàm πείπειν. Dan. Heinsius.

10 Εἰς δὲ καὶ Πέρσῃ] Est hic occultior oppositio, inter id quod petit Hesiodus à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: Tu quidem jure dirigito judicia; hoc est, fac ut judices juris rationem habeant in judicando: ego verò Persa vera dixero; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiam injustitiæ. Nam vox Græca ἐπήτυμα & Latina verus utrumque significant, ut notum est. Clericus.

11. Οὐκ ἄρα μὲνον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων καὶ ἡμερῶν. Anteriora

Tu (quidem) : ego verò Persæ vera dicere queam.

*Non sanè unum est contentionum genus, sed in terra
Sunt duo : alteram quidem probaverit prudens,*

teriora addititia sunt teste Plutarcho. *Quintus.*

11. Οὐκ ἄρα μῦθος ἔστι.] Secuti Plutarchum & Pausaniam fortissimè hæc olim edidimus, magnòque caractere distinximus : quorum alter Sympof. VIII, Probl. 1. Eratonem cum Hesiodi Ἔργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bærotos proœmium ad Musas omisissè, & principium operis τὸ ἐς τὰς ἑκάστας στα-
tuissè. Hujus verba sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ σοφοὶ τὸ Ἐλκεῖας ἀκύντες παρὰ
λαομῆα δέξιν λέγουσιν, οἷς ἄλλοι Ἡσιόδῳ πείσονται εἶδεν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τὴν δὲ
τὸ ἐς τὰς Μῦσας ἀφαιρῶσι προέμειον, δοχὴν τῆς πείσεως εἶναι τὸ ἐς τὰς ἑκά-
στας λέγουσιν. Illius : διὸ πρῶτον μὲν ἐκείλῳσι ἄνται τὸ Ἐργάωντα σοφὸς
πῶς λέγουσιν. ἑκάστῳ δὲ τὰ πρῶτα τὸ Ἔργων, Οὐκ ἄρα μῦθος ἔστιν ἐκείνου
ἥτις, ἐπὶ ἡμεῖς πῶς τῇ ἡμεῖς ἀντιπάλῳ ἀντιπάλῳ. Nunc leviter di-
stinximus. *Heinsius.*

12. Νόητος.] *Moskopolus & Tzetzes* hic subintelligendum volunt articulum πῶς, ut series sit: ἐπινοήσιον αὖ πῶς νόητος, vir intelligens lau-
daveris : Neque enim cuiusvis est, sicut rectè *Proclus*, discernere
contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre
possint. Igitur ὁ νόητος hic est ὁ νοήτης, prudens, quæ notione non
raro usurpatur verbum νόησι. Quamobrem nullæ ratione ab *Heinsio*
reprehendendi fuerunt Interpretes, cum præsertim totam suam obser-
vationem *H. Stephani* Thesauro acceptam referre debeat, ubi & *Pho-
cylidis* versus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus
verba:

Οὐκ ἔστι μαζαίλιον διδοῦσιν ἀλλοδαποῖς ἀκούων,
Οὐ γὰρ δὲ νόησι οἱ μαζαίποτες ἐσθλὰ μαθεύουσιν.

*Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe,
eam doctrinam) qui numquam bona didicerunt.* Sic, in hoc loco
Hesiodi, νόησι est prudens, seu qui rei naturam intellexerit. *Hesyl-
chius* νόησι interpretatur σοφίᾳ, & νόησι σοφίᾳ. Ex Patris *Schedis*.
Clericus.

12. Τὸ μὲν καὶ ἐπινοήσιον νόησι.] Non perceperunt hoc, ut de-
bebant, Græci interpretes: multò minùs verò qui secuti hos sunt La-
tini. Οἱ νόησι sunt οἱ σοφοί, & Poëtis, νόησι, ὁ σοφός. Sic *Phocyli-
des* eadem elegantia : Οὐδὲ γὰρ νόησι οἱ μαζαίποτες ἐσθλὰ μαθεύουσιν. Ubi
ὁ νόησι, est ὁ σοφός. Mens est. Duo sunt contentionum gene-
ra, quorum alterum laudavit sapiens. Sapiens, ὁ νόησι. Unde νόησι
Poëtis toties ὁ σοφός. Hinc illud, ὁ πῶς ἐκείνῳ ἀπὸ νόησι.
fallitur ergo *Proclus*, qui πῶς subintelligi notat. Nihil familiarius
est Poëtis, quàm articulum negligere, in ejusmodi: quod cum imi-

*Alera vituperanda; diversa autem sentientem animum habent.
Nam hac bellum exitiosum, & discordiam concitat,
Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario
Immortalium consiliis litem cohunt molestant.*

*Alteram verò priorem genuit nox obscura,
Posuit verò eam Saturnius sublimis, in aethere habitans,
Terra in radicibus & inter homines, longè meliorem.
Hac quamvis inertem, tamen ad opus excitat.
Aliam enim quispiam intuens opere vacans
Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,
Domumque rectè gubernare. æmuletur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem: bona ergo hac contentio hominibus.
Et figulus figulo succenset, & fabro faber,
Et mendicus mendico invidet, & poëta poëta.*

O Persa, tu verò hac tuo repone in animo:

μαῖς πάντες τὰς ταύτας ἀλλήλους φασὶν εἶναι καὶ αὐτῶν τέτων ἀνώτερον ἐπιζητῶσι καὶ φυσικώτερον. Εὐερεπίδης μὲν φάσκει. Εἰρήν μὲν ὁμοῦ καὶ αὐτῶν ἐρευνῶν, ἰσὺν δὲ σπουδὴν ἔργον πλεονάζοντες ὁμοῦ, πιστὸν εἰς καὶ αὐτῶν καὶ Ἡρόδοτος, τὸ αὐτῶν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφορῶν καὶ καλίστην ἀμύνην, καὶ πάντες κατ' ἴσιν γίνονται. ἐκ συνείδησιν δὲ τέτοις, ἄλλοι τε καὶ Εὐριπίδης. καὶ τὸ ὁμοῦ ὁμοῦ ἰσὺν. Interpretibus autem qui verba illa, Γαίης εὖ μίջον, ad Jovem referunt, non ad τὴν ἴσιν, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. *Heinsius.*

19. Γαίης τ' εὖ μίջον] Alii γαίης εὖ μίջον, quod placet. *Guierus.*

Ibid. Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: & inter homines longè meliorem alteram. *Scaliger.*

21. Κατ' ἴσιν] Cui abs re otium est. *Guierus.*

22. Ἀρμόδιον ἢ δὲ φυσικόν] In ἀρμόδιον sunt duo μ, ut producat ὅ, nam aliter esset breve propter ο; sed si esset α, non opus esset duobus μ. *Scaliger.*

23. Οἷον τ' εὖ δίδω] Τὸ ζῆλον hic subauditur post τὸ εὖ δίδω. εἰς τὸ πλεονάζον πᾶσι πᾶσι καὶ ἰσὺν ζῆλον. ζῆλον δὲ &c. *Guierus.*

24. Εἰς ἄφρονι ἀνιδύνει] Ὁ ἄφρονι est commune, sed τὸ ἀφρονι est Atticisms. *Scaliger.*

25. Κορί] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulatio. Itaque ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geomëtris, non est exigendus. *Clericus.*

27. Ὡς Πέρση, οὐ δὲ] Veteres post vocativum ponebant οὐ δὲ. *Scaliger.*

Μηδέ σ' ἔρας κακὸν χαρὶς αἶψ' ἔργον θυμὸν ἐρύκει
 Νείκε' ὀπιπύοντ', ἀγορῆς ἐπακκὸν εὐόντα.
 Ὡς γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νικέων τ' ἀγορέων περ,
 ὧς πνιμὴ βίη ἐνδον ἐπνεύσας κατακαίεται
 Ὠραῖος, τ' χαῖος Φέρις, Δημήτερος αἰκτὴν.
 Τῷ πεθορεοσάμενός τεύκεα καὶ δῆλον ἀφείδαις
 Κτήμας ἐκ' αἰποτέροις. σοὶ δ' ἐκέπιδ' ἄπρεον ἔσται
 Ὡς ἔρδειν· αἶψ' αὖθις ἀφαικνύμεθα νείκος.
 Γόησι δίκαις, αἵ τ' ἐν Διὸς εἰσιν ἄεσται.
 Ἦδη μὲν γὰρ κλῆραν ἰδασάμεθ'. ἀλλὰ τε πολλὰ
 Ἀεργάζων ἐφάρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 Δωροφάγους, οἳ τινὲς δίκην ἐθέλεις δικάσσειν.

30

35

29 Νείκος' ὀπιπύοντα] Interpretes non satis expresse-
 runt vim partici-
 pii ὀπιπύοντα, nam ὀπιπύειν νείκος non est simpliciter lites spectare,
 sed curiose & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, so-
 las lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πτώσεις, ἢ δ' ὀπιπύεις παλίν-
 ρον φόβος; Quid trepidus, quid anxie aciei intervalla circumspicis?
 Rursus Iliad. Η. Δύορην ὀπιπύουσας, clam attentè considerans. Ad
 quæ verba Eustathius docet ὀπιπύειν esse ἐπιπύειν καὶ ἐπιτηρεῖν,
 introspicere, & observare. Denique Odyss. Τ. ὀπιπύουσις γυναικίς,
 interpretatur περιέρχως βλέπειν, curiose intueri. Vult autem factum
 esse ab ὀπτω, ex quo ὀπτύω & per reduplicationem ὀπιπύω, unde
 περιπυοπίης, curiosus virginum observator. Ex schedis paternis.
 Clericus.

30. Ὡς γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum
 & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim;
 tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerem, quæ
 ὥς, cum spiritu aspero, habet; quam etiam Heinsius, in minoris for-
 mæ editione, unâ cum vulgata Latina versione, sequutus est. Sen-
 sus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi
 non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat.
 Sic loquitur Homerus, Odyss. Α. Ὡς μὲν παλίων μύθων, ὥς δ' ἐν
 ὕπνῳ, tempus quidem est multorum sermonum, tempus verò & somni.
 Odyss. Ζ. Νῦν δ' ὥς ἐν δόρπτι, nunc tempus est coena. Ex Schedis paternis.
 Clericus.

22. Δημήτερος αἰκτὴν] Id est, ἀλφίβητι περὶ τὸ ἀγνῶστον ἔργον ἀλῆ-
 θειᾶς. Grammatici καρπὸν seu δῶρον exponunt. Tzetzes δ' αἰκτὴς μα-
 λὲ. Gualterus.

34. Σοὶ δ' ἐκέπιδ' ἄπρεον ἔσται Ὡς ἔρδειν] Non benè venustatem
 hujus formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim
 Græci

*Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat,
Lites spectantem, concionum auditorem factum.*

*Cura enim parva esse debet litiumque & fori,
Cui non est victus domi in annum repositus,
Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus.*

Quo satiatus lites ac rixam moveas

De facultatibus alienis. Tibi verò non amplius licebit

Sic facere: sed in posterum dirimamus controversiam

Rectis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.

Olim quidem hereditatem divisimus: alia autem multa

Rapiebas, valdè demulcens reges

Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse,

Græci interpretes, illud *διώπρω* per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐν δώτιον exponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primò hoc fecisti, non facies iterum: sed semel fecisti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum stricte aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cum minùs cogerent, sed plus permitterent, secundam statuebant, usitata formula, τῷ τὸ διώπρω ἔγω: id est, si primum non placet, licebit & secundum. *Διώπρω* ἔγω, nihil aliud est quàm ἔξω, & potentiam denotat, seu licentiam potius. Errarunt igitur, primò cum τὸ ἔγω per se, hinc, ἐν τῷ ἔξω poni existimarunt: secundò τὸ διώπρω, pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est, οὐ γὰρ διώπρω ἔγω ὡς ἔγω, pro, οὐ γὰρ ἔξω τῷ τὸ ἐν τῷ πάλιν πάλιν τὸ διώπρω, ordinem non denotat, sed licentiam. *Heinsius.*

35. Ὡς ἔγω] Id est, βίς κορίστω, parare divitias. Ibidem αὐτοῖ, id est, πάλιν, rursus. Refertur ad τὸ ἔγω μὴ τὸ κλέγω ἰδοῦ. *Gruetius.*

37. Κλέγω ἰδοῦ] Patrimonium dividere, aliter heriscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλὰ τὸ πάλιν] Lege: ἀλλὰ τὸ πάλιν. *Gruetius.*

39. Δωροφάγος] Quòd, cum, re familiari neglectâ, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigenter aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Ad quæ de Dejoce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homero* *Odyss.* Θ. vss. 40, & 41. ubi plures *Phæacum* Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores potius quàm Reges. Vide notata ad *Theogoniam* γ. 85. *Clericus.*

Νήπιος ὃδ' ἴσκειν ὅσῳ πλείον ἡμῖσι παντὶς,
Οὐδ' ὅσιν ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειρε.

40. Ὅσῳ πλείον ἡμῖσι παντὶς] Plato Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coërceat. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipientes dederant: Ἀρ' οἷα ἀγνοήσωσις τ' Ἡσιόδῳ ἐπιδόξια λέγεται, αἷς τὸ ἡμῖσι τ' παντὶς μαλάχῃς ἐν πλείον; ὁπόταν ἢ τὸ μὲν ὅλοι λαμβάνειν ζυμῶδες, τὸ δὲ ἡμῖσι μάλιστα, τότε τὸ μάλιστα τ' αἰετὶς πλείον ἡγήσεται, ἀμεινὸν ἐν χείρονα: Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissime dicere, dimidium toto sapere præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum verò immodico & immoderato, tamquam potius peiori, antecellit. Ex Schedis paternis. Clericus.

Ibid. Ὅσῳ πλείον ἡμῖσι παντὶς] Hoc est, nesciunt satius esse iis exiguo lucro, & tenui victu esse contentos, adeoque leviora munera exigere a civibus; quàm, dum nimium lucrum concupiscunt, lautiusque æquo vivunt, bonis omnibus spoliare cives; primum quia pauci exigentes, & modestè viventes amorem civium sibi conciliant, cum odio sint se ùs agentes; deinde quia ex non exhaustis civibus, nimia & subita rapacitate, lapsu temporis alia dona accipere possunt, quæ à penitus spoliatis non amplius dantur. Exemplum ejus rei nobis suppeditat Cicero Verrinâ III. c. 50. Ut si quis villicus, inquit, ex suo fundo, qui H. S. dena meritaſſet, exciſis arboribus ac venditis, demtis regulis, iſtrumento, pecore abalienato domino xx millia nummum pro x miseris — primò dominus, ignarus incommodi sui, gaudeat, villicoque delectetur, quòd tanto sibi plus mercedis ex fundo reſectum ſit; deinde cum auderit eas res, quibus fundi fructus & cultura continetur, amotas & venditas, ſummo ſupplicio villicum afficiat, & ſecum malè actum putet: item Populus Romanus, cum audit pluris decumas vendiſſe C. Verrem, quàm innocentiffimum hominem cui ille ſucceſſit, C. Sacerdotem; putat ſe bonum in arationibus, fructibusque ſuis, habuiſſe custodem ac villicum; cum ſenſerit iſtum omne iſtrumentum aratorum, omnia ſubſidia vectigalium vendiſſe, omnem ſpem poſteritatis avaritiâ ſuâ ſuſtulſiſſe, arationes & agros vectigales vaſtaſſe, atque exinanſiſſe — intelligit ſecum actum eſſe poſſimè, iſtum autem ſummo ſupplicio dignum eſſe exiſtimabit. Nemo non videt hic locum eſſe Heſiodi præcepto dimidium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσιν ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos prius ζῶντας conſtituit Homerus: τὸς θεοὺς, καὶ τὸς πτόχους. Cur ἀσφοδέλῳ λαιμῶνα mortuis tribuat, multum olim diſputarunt veteres, quamquam fruſtrâ. Nam quòd apud Euſtathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ ἀπὸ τῆς

*Stulti: neque sciunt quantò plus dimidium sit toto,
Neque quàm magnum in malva & asphodelo bonum.*

*ασφδελον, ὁ μισοφρονων, & asphodelon, dictum, quasi ασδελον, διὰ τὸ ἡ
κραιώμενον νεκρῶν ασφδελον, quid est, nisi miserum Grammaticorum πα-
ρησιασμένῳ delirium? Rectè Ασφδελον λεγομένη illis tribuit, quòd ex-
tra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impen-
deat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλαχὴ ἢ ασφδελον est,
quibus ante τὸ ἐπιθυμητικὸν homines vivebant, & sanctissimi quique
Philosophorum postea, qui illam in vivendo εὐτέλειαν, quam ποιῆται
βίον ῥήϊον vocant, sequebantur. Quòd Horatius his verbis respexit:*

Premant Calenâ falce quibus dedit

Fortuna messem: dives & aureis

Mercator exsiccat culullis

Vina Syrà reparata merce

Diis carus ipsis: quippe ter & quater

Anno revivens aquor Atlanticum

Impune: me pascunt olivæ,

Me cichorea, levésque malva.

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, asphodelumque fere-
bant, ne deesset illis cibis. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam
Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: Νῶτε ρῆ μαλα-
χῶν πρὸς ασφδελον πολέειζον, Κάλπη δὲ τὴ δῖμν ἔχω, id est: *Foris qui-
dem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum claudo.* Nam
non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indi-
cat vox δῖμν, qua utimur, ut legum consulti, voce Titii. Hinc Ho-
merus quoties campum cum describit, quem *Asphodelum* vocat, his
plerumque verbis utitur: Τῇ αὖτῃ ῥήϊσι βίῳ τὴ πλεῖσθι ἀνθρώποισι, id est,
Ubi facillima vivendi ratio est hominibus. Opponunt autem poetæ τὸ
ῥήϊον ζῆν vitæ regum & injustorum principum plerumque, καὶ τῇ πο-
λυτελείᾳ ἀδικῶν. Nam τὸ ῥήϊον ζῶειν & διάγειν, pro simplicissima vo-
luptate ponunt, quæ ut longissimè ab ἐπιθυμητικῷ sæculo abest: ita
maximè ad ἡμερικὸν, & priscam illam vitam accedit. Sic Theo-
critus de Cyclope suo: Οὐτῷ γὰρ ῥήϊσι διαγ' ὁ Κόκλων ὁ παρ' ἡμῶν Ωρ-
χαῖος Πολυφαιμος. Hesiodus negat injustos judices illos, quid sit τὸ
ῥήϊον ζῆν scire, & per consequens μαλαχῶν & ασφδελον ignorare:
ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub ἡμερικῷ fuit, sub ἐπι-
θυμητικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus
vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*:
eodem planè modo cum Hesiodo nostro lib. v.

o vita tuta facultas

Pauperis, angustique Lares, & munera nondum

Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.

Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμεῖσι ἐργάσαιο,

Ὡς τέ σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν ἰόντα.

Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνὸς καταθεῖο,

Ἐργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων παλαεργῶν.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρύψε χολωσάμενος φρεσὶν ἡσιν,

*Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
Caesareā pulsante manu? ———*

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus; qui vivendi facultatem
vulgò esse negat. 1. in Ruffinum:

*Hac mihi paupertas angustior. hac mihi tectis
Culminibus majora tuis, tibi querit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapēs, rapiunt Tyrios tibi vellerā succos,
Et picturata satiantur murice vestes,
Haec radiant flores, & prati vitta voluptas
Ingenio variata suo. fulgentibus illic
Surgunt strata toris: haec mollis panditur herba,
Solicitem curis non abruptura soporem.
Turba salutantum latas tibi perstrepat ades:
Haec avium capitis, labentis murmura rivi.
Vivitur exiguo melius: natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognoverit usi.
Hac si nota forent, frueremur simplici cultu.
Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret;
Non ventus quateret puppes ———*

Beatos vocat, quos Homerus μακάρες, & βεῖα ζῶντες. quorum igno-
tam esse ait vitam, sicut Hesiodus κεκρύφθαι τὸ βίον. Quales nec ii
sunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex na-
vigatione, id est, Mercatura; quibus omnibus poëtae opponunt τὸ
βεῖα ζῆν, & τὸ ἀτελές, quod ex ἀσφοδύλῳ, & μαλάχῃ percipitur. Quae
vita maximè ad illam, quae sub ἡμεμενικῷ fuit, accedit. Fuit enim hæc
opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἐπικτήσιον κακόν
εἶναι. Heinsius.

41. Εἰ μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδύλῳ μέγ' ὄνειαρ] Plutarchus in Convi-
vio septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλάχῃ βρωθῆναι, γλυχὺς δὲ ὁ
ἀσφίκερος: bona est ad edendum malva & dulcis anthericus; hoc est,
scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor
docet; nam postquam egit de Epimenidis, eo victu utentis, diæta,
Hesiodique versum protulit, subjicit: οἷον γὰρ τὸ Ἡσίοδον ἐνοήσαι π τοιαύ-
τον, οὐκ ἐπαινιτικῶν ὄντα φειδῆς αἰεὶ, καὶ ὡς πρὸς τὴν λιτότητα τὸ ἄψων αἰς ἡδίστα
παρεχέσθαι ἡμῶς; Existimas verò tale quid Hesiodo in mentem venisse; ac
ποτα

Occultarunt enim Diis victum hominibus.

Facile enim aliqui vel uno die tantum acquisivisses,

Utin annuum quoque satis haberes, etiam ociosus.

Statimque clavum quidem in fumo ponereres,

Opera verò bonum cessarent minorumque laborioforum.

Sed Jupiter abscondit iratus animo suo,

non potius eum, ut est assiduus pastorem laudator, ad cibos vilissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata subjicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in Elysiis campis malva & asphodelo vesci finguntur, hoc loco, assert *Heinsius*, sunt *ἀσφodelίου*; præsertim cum numquam is cibus Deorum fuisse dicatur. *Ex Schedæ paternis.* De Asphodelo egerat *Hesiodus* in alio Opere, in quo in Sylvis nasci dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* malè cum eo confundi ostendit; quæ de re vide & *Claud. Salmasium Exercit. Plinian. Cap. XI. p. 122. Ed. Utrajectinæ. Clericus.*

41. *Ἀσφodelῶν μέγα ἔσθια*] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedisse. *Scaliger.*

42. *Κρόψαντις δ' ἔχουσιν ὅμιλον*] Vitam. id est, vitæ modum. *Guietus.*

42. *Θοῖ*] Tribuit hic *Hesiodus* omnibus Diis, quod sexto abhinc versu soli Jovi acceptum refert; quod non raro unius factum, ad omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. *Ex paternis schedis. Clericus.*

43. *Ῥηιδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάζοιο, ὥστ' οἱ καὶ εἰς αἰώνιον ἔχουσιν*] Venustissimo idiomate οἱ καὶ εἰς αἰώνιον ἔχουσιν dicuntur οἱ πλεῖστοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. *Herodotus Clione: Οὐ γάρ ποτε πλεῖστα πλεῖστοι μᾶλλον ἢ ἐπ' ἡμέραν ἔχουσιν ὁλοκαύτως ἐπ', οἱ μὴ καὶ τύχῃ ἐπίσσωτο, πάντες καλὰ ἔχουσιν τελευτήσαντες τὸ βίον.* *Heinsius.*

45. *Πηδάλιον*] Gubernaculum, hoc est, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger.*

45. *Ὑπὲρ καπνῷ*] Ne corrumpatur, putrescat. *πηδάλιον* est gubernaculum. *Guietus.*

45. *Πηδάλιον ὑπὲρ καπνῷ καπνῷ*] Hoc est, uno die piscatus tantam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea clavum ad focum suspendere. Vide x. 629. De hisce in *Theogonia*, y. 440. *Clericus.*

47. *Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε*] Subintellige βίον ἐ superioribus. *Guietus.*

47. *Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε*] Ope Pandoræ, de qua in Introductione nostra. Quomodo à Fortuna cœperit *κεκρύφθαι ὁ βίος*, etiam Philosophi ostendunt: ut meritò Antoninus, Imperator & Philosophus, *πῶς τὸν βίον*

Ὅτ' ἴ μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης·
 Τῶνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δ' πῦρ. τὸ μὲν αὖθις εὖς παῖς Ἰασπεῖο,
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πέρας μητιόεντα.
 Ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία περπικέραυνον.
 Τὸν δ' χολωσάμεντα προσέφη νεφεληγερέα Ζεὺς.

50

Ἰαπετιονίδην, πάντων πέρας μήδεα εἰδώς,
 Καίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμοῖς φρένας ἠπεροπῶσας;
 Σοὶ τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνθρώποις ἰσομήνοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δῶσω κακὸν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμὸν, ἐὼν κακὸν ἀμφαιπαῖντες.

55

Ὅς ἔφατ'. οὐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἦφαιστος δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅττι τάχιστα
 Γαῖαν ὕδα Φύρην, ἐν δ' ἀνθρώπου θέρμῃ αὐδυνῶ
 Καὶ θέντα, αἰθανάταις δ' ἑαῖς εἰς ὅπτα ἔισσεν
 Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπύρετον· αὐτὰρ Ἀθήνην
 Ἔρκα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὴν ὑφαίνειν.

60

ἐν ᾧ in vita humana ἀτίμητον dixerit; rem impervestigabilem quæ veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impossibile sit hominem ad finem in re Oeconomica & reliquis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenso gradu. Τῆς, dicunt Platonici, ἔτι ταχὺς καὶ ἀσφαλὲς ὁδὸς οὐκ ἔστι, ἀλλὰ μὴ ἐντυχὴν βαδίζων χαλεπὴν ἀφαιτῇ, ἢ χαίρειν ἀδύλῳ, ἢ κερταῖ, ἢ πάθει; τίς δὲ ἔτι κύνεον ἢ βαλάντιον καὶ ὑψυχον, ὡς ἀπύρετον διαλεῖν αὐτὸ κλύδωντα καὶ ζάλας, καὶ πύλας μέγαν ἱερὸν, καὶ αἶρα τεταρταγμένη; Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est enim revera χῆμα τυφλόν, καὶ ἀσάλευτον, & ἡλυσμένη π καὶ κρίψις τ' ἐκπερίαις, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græcorum, πείρας καὶ πύλων sufficiunt; præclara contrâ ingenia, & quos nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βελτίῃ πύλῃ προσφιλοῦσιν. Heinsius.

48. Εἰσαπάτησε Προμηθεὺς] Vide Theogoniam v. 521. & seqq. & quæ illic notata. Clericus.

49. Κήδεα λυγρὰ] Hoc est, φροντίδας curas. Griesius.

56. Πῆμα ἀνδράσι ἀλφειῇσι] Multum sæpenumero errarunt viri magni, quod in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epitheta

Quia eum decepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abscondit verò ignem: quem rursus egregius Japeti filius

Surripuit ad hominum usum Jove à consulto

In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Hincque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maximè versute,

Gaudes ignem furatus, quòdque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quàm posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, suum malum amplectentes.

Sic ait: risitque pater hominūque Deorūque.

Vulcanum verò inclytum jussit quàm celerrimè

Terram aquæ miscere, hominīque indere vocem,

Et robur, immortalibus verò Deabus facie similem reddere

Virginis pulcrā formā peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniosè telam texere:

theta quæ κατὰ περίληψιν ponuntur, ab iis quæ διότι, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quòd Achillem lachrymantem πόδας ὠκύν fecit. Est enim illud πλισταίῳ, & quòd Achillem comiatur κατὰ περιλήψιν, non ἐκ διότι. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παχύν dixit ἐκ διότι: in Odyssea Penelopes κατὰ περίληψιν, & ut antiqui loquebantur, κατὰ ἀκροατικόν. Eodem modo noster in Clypeo αἰδέας αἰφύρας, κατὰ περιλήψιν. Ἄλλω μὲν ἴφασιν μὲν φρεσίν, ὅφρα Διῶσιν Αἰδέοισι τ' ἀφ' ἑῶσιν ὄφρα ἀλετῆρας φωνήσῃ. Hoc loco ἐκ διότι. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiae hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessariarum versantur. Heinssius.

59. Εἰς δ' ἐγλάσας.] Μεσσηβορῦλος interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus, sed ridet, si sciat se facile ultionem sumturum. Τζετζες vult esse subridere. Sic sanè Virgilius Mezentium indignantem inducit Æneid. XI. Ad quem subridens, mistā Mezentius irā. Utroque modo verbum ἐγλάειν interpretatur Eustathius apud Homerum, τὸ ἐξ ἐπιπολῆς γελᾶν, ἢ τὸ σφοδρῶς γελᾶν. Ex schedis pater-nis. Clericus.

62. Καὶ δίνῃ.] Id est, ψυχῇ. Ibid. ὕπαινον μισθολογῶς. Guicetus.

63. Παρθενομῆς.] Leg. Παρθενομῆς. Guicetus.

○

66. Γυαί

Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ,
 Καὶ πόθον ὀργαλέον, ἢ γυοκόρυς μελεδῶνας.
 Ἐν δὲ θέρμῃ κνώσόν τε νόον ἢ Ὀπίκλοπον ἦδ' ὦ
 Ἑρμείῳ ἦνωγε Διόκτορον Ἀργειφόντῃ.
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' Ὀπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ.
 Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσει κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον, Κρονίδεω Διὶ βελάει.
 Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθὺς
 Ὀρμυς χρυσεύς ἔθεσαν χροῖ· ἀμφὶ δὲ πᾶν
 ὄρει κακλίνθοι σέφον ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.
 Πάντ' αὖ δὲ χροῖ κόσμον ἐφάρμοξε Παλλὰς Ἀθήνη,
 Ἐν δ' ἄρα οἱ σήθεας Διόκτορ' Ἀργειφόντης
 Ψάδεά θ' αἰμυλίης τε λόγους καὶ Ὀπίκλοπον ἦδ' ὦ
 Τούξε, Διὸς βελήσι βαρυκτύπε. ἐν δ' ἄρα φωνίῳ
 Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δὲ πᾶν γυναικᾶ
 Πανδώραν· ὅππῃ πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν αἰλφυσήσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιὴν ἀμήχανον ἐξετέλεσεν,
 Εἰς Ἐπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντῃ
 Δῶρον ἄγοντ' αὖ θεῶν ταχὺν ἄγγελον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
 Ἐφρασαδ' ὅς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον
 Δέξασθ' παρὲς Ζηνὸς Ὀλυμπίης, αἴψ' ἀποπέμψειν
 Ἐξοπίσω, μήπῃ κακὸν θνητοῖσι γήνηται.
 Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε,
 Περὶ μὲν γὰρ ζώεσκον ὅππ' ἔχονι Φῶλ' ἀνθρώπων
 Νόσφιν ἄτερ κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνου,

65

70

75

80

85

90

66. Γυοκόρυς μελεδῶνας] Παρὰ τὴν κείαν πρὸ γῆς. Ἀπὸ γυοκόρυς? *Guizotus*.

67. Κνώσόν τε νόον] Hoc est, ἀνακτὶ. Homer. κνώσας ὄμματα ἔχων, κνώσπης, &c. *Guizotus*.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελον] Subintellige πόνημα, πλάσμα. ἱκελὸν π πλάσμα, ἱκελμα, ἱκελον. *Idem*.

71. Κρονίδεω Διὶ βελάει] Cum prolatis Jovis mandatis, postea dixisset Deos πᾶσι Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ, non opus erat hæc addere. Nec addita fuissent, uti nec innumera alia quæ passim obvia, nisi commodè

Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, & ornando corpori deditas curas:
 Indere verò impudentem mentem, & fallaces mores
 Mercurium jussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
 Moxque ex terra finxit inclitus Vulcanus.
 Virgini verecundæ similem, Jovis consiliis.
 Cinxit verò & ornavit Dea casia Minerva.
 Circum etiam Charitesque Deæ, & veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori. illam porro
 Hora pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
 Omnem verò illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nunciis Argicida
 Mendacia blandosque sermones, & dolosos mores
 Condidit, Jovis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum praco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes cælestium domorum incolæ
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquam dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,
 Ad Epimethea misit pater inclitus Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
 Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret
 Retrò, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
 Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, sensit.
 Prius namque in terra vivebant homines
 Sine malis, & sine difficili labore,

commodè versùs mensuram implevissent. Attamen & tertia repeti-
 tio occurrit. v. 79. Confer & vs. 72. & 76. Clericus.

82. Δόλον αἰπύον] Arduum, difficile. Guistius.

91. Νότον αἰετὸς ἄγαντος] Hæc quidem falsa sunt, sed minime ir-
 rationis ὁμολογία, quod tamen à Poëta observatum oportuisset. Nam ne
 dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, qui
 homines describi poterant malis carentes, iis temporibus, quibus
 Dii ipsi tot ærumnas perpeffi sunt? Notum est facinus Saturni erga
 Cælum, notum item bellum Jovis cum Saturno, de quibus in Theo-
 gonía. Clericus.

Νέσων τ' ὀργαλέων, αἵ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

Αἴψα γδ' ἐν κακότητι βροτοὶ κατὰ μέρουσιν.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖροσι πίδα μίγα πῶμα ἀφελῶσι

Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσαντο κήδεα λυγρὰ.

95

Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοις

Ἐνδον ἔμιμνε πίδα ὑπὸ χείλεσιν, ἔδ' ἔθρεψε

Ἐξέπῃ. πρὸθεν γδ' ἐπέμβαλε πῶμα πίδαο,

[Αἰγίοχος βελῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.]

Ἀλλὰ ᾧ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους αἰάληται.

100

Πλείη μὲν γδ' κατὰ κακῶν, πλείη δ' ἰαλάσασα.

Νέσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη ἡδ' ὀπὶ νυκτὶ

Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσι

Σιγῇ· ἐπεὶ φωνῶν ἐξείλετο μηδέτι Ζεύς.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖροσι πίδα μίγα πῶμα ἀφελῶσι
Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσαντο κήδεα λυγρὰ.] Id est, λύπη,
πίδη. Ὑπερὶ ὡς ἔπρεν. Ordo ἐμήσαντο κήδεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δ' ἀφελῶσι
μίγα πῶμα πίδα. ἐσκέδασε an excussit? subintellige operculum.
Grietus.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖροσι] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem
suam allegoricam confirmant, τὴ γυνή, συνηπικῶς accipere videntur,
& ad universum mulierum genus referunt: cum simpliciter ἀνθρω-
ποπικῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quàm Πανδῶρος in præceden-
tibus. Heinsius.

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus lo-
quutionis rationem alibi quæsiuerunt, quàm in Lingua Phœnicia.
Hoc voluit Hesiodus, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem,
sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea
posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, reman-
sisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δῶμος, ut Phœ-
nices vocabant בית beth, seu domum, interiora cuiusvis vasis, unde
מִבְּתֵיב mibbeth significat intrinsecus. Antiquissimi Græci, & Bæoti
præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogo-
niam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. Cle-
ricus.

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Non potuit concoquere Seleucus anti-
quus magister, qui à Proclo citatur, πῆρ' ab Hesiodo δῶμον vocari: re-
scripsit igitur ἐν ἀρρήκτοις πίδαοις. Sed loquendi rationem non intel-
lexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent περι-
νύσθαι, δῶμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus.
Homerus μυχὸν δῶμου & μυχὸν θυλάκου posuit, pro δῶμον & θυλάκον
idem

*Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
 Statim enim in afflictione mortales consenescent.
 Sed mulier manibus, vasis magnum operculum cum dimovisset,
 Disperfit, hominibus autem immisit curas graves.
 Sola verò illic spes in non fracta pyxide
 Intus mansit, dolii sub labris, neque foràs
 Evolvit. prius enim injecit operculum dolii,
 [Ægiochi consilio Jovis nubes cogentis.]
 Alia verò innumera mala inter homines errant.
 Plena enim terra est malis, pleniusque mare.
 Morbi autem hominibus tam interdiu, quàm noctu,
 Ultrò oberrant, mala mortalibus ferentes
 Tacitè: nam vocem exemit prudens Jupiter.*

idem enim illis est δῦμο & θάλαμῳ: quia pars intima erat. Eustathius ad Odys. Γ. Ὅπ' αἰθέριον αἶς ἐν Ἰλιάδι, ὅτε καὶ αὐτὸ λέγει τὴν ἐξοπία-
 τιν ἐν μεγάροισι εἶκασιν, τὴν αἰθρὴν μὲν τὴν αἰθρὴν ὡς τὸν ἐσθλοτάτῳ θά-
 λαμῳ, καὶ μεγάρον παρὰ δῦμον. Hes. infra: Ἡ' π' δῦμον ἐνθόθεν φίλην πα-
 ρὰ μεγάροισι μένοντι Οὐρανὸν ἔργ' εἰδὴν πολυχρῆστον Ἀφροδίτης, de virgine.
 Omnes autem virtutes & affectiones πᾶς μάλιστα καταρδύουσιν Poëtæ
 virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omni-
 bus malis ἐν vase volantibus, solam Spem dicat τὴν inquam καταρδύουσαν,
 μένοντι ἐν δῦμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod se-
 quitur satis confirmatur, ὅδ' ἔρχεται Ἐξέρση. Heinsius.

97. Πῖθ' ὑπὸ χεῖλασιν] Πῖθ' ὑπὸ χεῖλασιν, & ἔνδον, idem est: nam
 ὑποχειλὶς minùs est quàm ἐπιχειλὶς, quod tamen τὸ πτωλερωμένον op-
 ponitur, cùm ad ipsum vas refertur. Et ἐπιχειλὶς mensura quædam
 erat non plena: quod alludit Comicus Γππ. Ὅς ἐποίησε τὴν πόλιν ἡμῶν
 μετρίαν, ὑπὸν ἐπιχειλῶ. Hesychius ἐπιχειλὶς, τὴ ἐλαττωμένη. Sicut autem illa
 quæ ἐν θάλαμῳ sunt, longissimè à toribus absunt; sic καὶ ὑπὸ χεῖλασιν
 ὄντα, longissimè à vasis orificio. Heinsius.

98. Ἐπίμβουλα] Παιδαγωγὴ scilicet. Guetius.

99. Αἰχμήχ' βελῆσ] Hic versus Heinsio inducendus videtur. vide
 ejus notas. Guetius.

99. Αἰχμήχ' βελῆσ] Mirum est quod hic nobis accidit. Liberè κα-
 τὰ τὸ Ἀείπειν verum hunc inducendum judicaveramus. Hanc sen-
 tentiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in
 consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum
 hunc versum prætermittit, vel ut νοθεύοντα, vel ut ignotum omnino
 tum temporis. Heinsius.

Οὕτως ἔτι περ ἐστὶ Διὸς νόον ἐξαλέμασθαι.

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἑπερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκυρυσάσω.

Εὖ καὶ ἔπισκευήσας· σὺ δ' ἐπὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώπων,

Χρύσεον μὲν πρῶτα γλῶσσαι μερόπων ἀνθρώπων.

Ἀθάνατοι πῖνισαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.

Οἱ μὲν ἔτι Κρόνον ἔσαν, ὅτ' ἐρετῶ ἐμβασίλδεν.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἐζών, αἰηδία θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ οἰζύνῃ. ἡδὲ τι θαλάμῳ

Γῆρας ἐπὶ λῶ· αἰεὶ δ' ἐπὶ δας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

Τέρπεντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἐκποδὸν αἰπύτην,

Ἀφνειοὶ μύλοισι, φίλοι μακάρεσσιν ἑσθίοι.

Θνησκόν δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δ' ἅπαντες

Τοῖσιν ἔλω· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ' ἄρρεα

Αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐφελήμοι

Ἦσυχοι ἔρρα νέμοντο σὺν ἐσθλαῖσιν πλέεσσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷτα γλῶσσαι καὶ γαῖα κάλυψεν,

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι, Διὸς μεγάλα δῖα βελάει,

Ἐσθλοὶ, ἔπι χθόνιοι, Φυλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἱ γὰρ φυλάσσειν τε δίκας καὶ χέτλια ἔρρα,

105. Διὸς νόον] 11 est. βελάει. Guilelmus.

106. Ἐκκυρυσάσω] Ἐκπλάσω. ἀπὸ συνηθείας ἐγὼ. λέγω; Guilelmus.

109. Χρύσεον μὲν] Vide quae de huius aetatibus diximus ad Theogoniam §. 211. Ieronymus.

109. Μερόπων ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium. Guilelmus.

113. Νόσφιν ἄτερ τι πόνων καὶ οἰζύνῃ.] In quibusdam Sicali Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τι πόνων, καὶ ἄτερ χαλεπῶν πόνων,

Νύσων τ' ὄργων, καὶ αἰπύτης. ἡδὲ μέλαινα

Γῆρας ἐπὶ λῶ.

Suprà,

Ἦσαν μὲν δ' ἐπὶ Κρόνον ἐπὶ χθονὶ θεῶν ἀνθρώπων,

Νόσφιν, ἄτερ τι πόνων, καὶ ἄτερ χαλεπῶν πόνων,

Νύσων τ' ὄργων. αἰτ' ἀνθρώπων γῆρας ἔδωκαν. Heinemannus.

114. Αἰεὶ δ' ἐπὶ δας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι] Hoc est, semper integris membris, non senescentibus. ἢ ποδὶ καὶ χερσὶν. ἡδὲ χεῖρας καὶ ποδῶν. Ieronymus.

115. Τέρπεντ' ἐν θαλίῃσι] Graeci saepenumero totam hanc ἀφαιρέσιν voce

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam.

Belle ac scienter: tu verò præcordiis infige tuis.

*Ut simul nati sunt Dii, mortalesque homines,
Aureum primò genus variis linguis loquentium hominum
Dii fecerunt cælestium domorum incolæ.*

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cælo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

*Planè absque laboribus & ærumna: neque molesta
Senectâ aderat: semper verò pedibus ac manibus sibi similes
Suaviter vivebant in conviviiis extra mala omnia,
Abundantes pomis cari beatissimis Diis.*

Moriebantur autem ceu somno obruti: bona verò omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum

Sponte sua multumque & copiosum; ipsique pro lubitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis.

Verum postquàm hoc genus terra abscondit,

Ii quidem daemones facti sunt Jovis, magni consilia,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & iusta & prava opera,

voce *ἡλίας* designant, quod Latini *Divinæ epulas* dicunt. Theopri-
tus, *Εἴητε σὺν ἀλάστον ἡλίας ἀλλ' ἐργασίησι*. Quod cum exprimit Ma-
ro, *epulis divinæ accumbere*, dicit, neut Theocritus *ἡλίας ἀγειν*. Tu
das *epulis accumbere Divinæ*. Hæc causa est, non quam reddunt in-
terpretes. Heinsius.

119. *Ἡ σὺν ἡμῶν ἡμῶν*] *Τὴν αὐτοχρῆσιν τῶν αὐτοχρῆσιν*. Ibid.
σὺν ἡμῶν, hoc est, *ἀλάστον*, *ἐργασίησι*. Gaietius.

121. *Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι*] Vide quæ scripsimus ad Theogoniæ
p. 215. Clericus.

122. *Τοὶ μὲν δαίμονες*] Apud Platonem, omnes hi versus aliter in
Cratylo concepiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπεὶ πῶς γὰρ καὶ μὲν οὐκ ἀλάστον,

Οἱ μὲν δαίμονες εἰσὶν ἐπὶ χρονοῖς καλίστην.

Ἐδδοὶ ἀλάστον, φύλακες δὲ τῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. Hein-
sius.

124. *Σχέτλια ἡμῶν*] *Αἰδῶν*. Gaietius.

Ἡέρε' ἰσαάμμοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλαττόδται. καὶ τὸ γέρας βασιλῆιον ἔχον.

125

Δόπερον αὐτὲ γλῶτ' παλὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον πίνσαν ὀλύμπια δάματ' ἔχοντες,
Χρυσέῃ τε φυλῇ ἐναλίγκιον, ἔτε νόημα.
Ἀλλ' ἐκαστὸν μὲν παῖς ἑταῖα πατρὶ μητέρι καδνή

130

125. Ἡέρε' ἰσαάμμοι] Nescio quid impulerit veteres Grammatici
cos, cur hunc locum omnes ~~αὐτοὶ~~ Ἡρόων adducerent, qui ab Hesiodo
~~αὐτοὶ~~ Δαίμονων usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo ety-
mologiam ejus vocis deducant. Interpres Homeri: Ἡρώας δὲ φασὶ
πλαττόναι, ἀπὸ τ' ἀργυρίου· ἢ ἀπὸ τ' αἰέρος, ὡς φασὶν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἑρμῶς
καὶ τοῖς Ἡμίονοις. Ἡέρε' ἰσαάμμοι, πάντῃ φοιτῶσι ἐπ' αἶαν. Eodem mo-
do Etymologus. Et Eustathius, postquam probavit ἀπὸ τ' ἀργυρίου He-
roas dici, addit &, ἀπὸ τ' Ἡέρος. Quod probat partim ex Porphyrio,
partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, Iliad. A. Οἱ δὲ ἀπὸ τ' αἰέρος. ὡς
δηλοῦται καὶ ἐν τοῖς τ' παρὰ Περσέην ἐπιγραμμάταις (erant autem epi-
grammata ea, quae ex Aristotelis Peplo desumpserat ille) ἐν ᾧ καίτην
τὸ, Σῶμα γὰρ ἐν πύλῃ καίτην. πύλον δὲ αἶψ' ὅσ' ἔχει (Fortasse Σῶμα
μὲν ἐν πύλῃ καίτην τὸδε, πύλῃ ἔχει αἶψ'.) Φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος, Ἡέρε' ἰσαά-
μμοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necessē esset igitur eosdem esse He-
roas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui ~~κατὰ~~ καὶ
~~διωκετῶν~~ διωκετῶν, ut notant veteres, omnium primus τ' λογικῶν τίσεων
γλῶσ' ἔχων, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes ta-
ciunt, hac quidem in re malimus: cum alter ex altero falsum addu-
cere, quāvis Hesiodum consulere maluerit. *Heinsius.*

Ibid. — πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλαττόδται] Postquam Ju-
piter reliquique Dii desierunt esse ~~ἐάν~~ δυνάμεις, & πλαττόδται, vicem
eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Postquam Jupiter in terris τοῖς δυνάμεις
~~ἐπιτεταγμένοι~~ defuit, id munus ad ejus vicarios rediit τοῖς Δαίμονας, qui
res forenses inspicere coeperunt, quod βασιλῆιον ab Hesiodo dicitur.
Commodè autem duo haec munera adscribit τοῖς Δαίμονας. Quia
circa duo haec totius ferè operis s. b. actum vertitur. Ceterum πλα-
ττόδται dicuntur οἱ τ' γεωργίας ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim
veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quāvis in rebus. Est
enim propriè πλῆθος ἢ ἐπιπλεονία, s. minum in terra absconditorum
felix ubertas. Hesychius. Πλῆθος, ἢ ἐν τ' ἀπικρῶν ἐπιπλεονία, καὶ
ἢ παρὰ τὴν γῆν, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est.
Inopes sunt οἱ ἀπαυτοί, & οἱ ἀποργοί. Hinc πλαττόδται dicti sunt Dii,
qui πλῆθος ἐπιπλεονίας promoverent, & quocumque modo terrae praesent.
In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Διωνυσίοις, ubi ὁ δε-
δούχθ' gestans facem clamabat ΚΑΛΕΪΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audie-
bant.

*Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.*

*Secundum inde genus multò deterius postea
Argenteum fecerunt caelestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio,
Sed centum annis puer apud matrem sedulam*

bant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΓ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλῆτον enim id dicebant quod in cornu copiae continebatur: & τὸ κρητὶν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, σῶπλῆτον vocabant. Hesych. σῶπλῆτον κρητὶν; ὁ ἴχνη πλῆτον. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum ita dicebant. Δὲ τίς, inquit, ἐπ' αὐτῷ ἐλάει πλῆτον ὃ ἴλαργον τὸν εἶναι τὸ κρητὶν καὶ τὸ πύρρον ἀφαιρῶν. Heinzius.

130. Αἰὲν ἱστορεῖται μὲν παῖς] Αἰὲν eleganter hoc loco pro αἰὲν ὅμως ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, αἰὲν ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multæ erant, quàm in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rheticis de hac ætate ita loquitur, Ἀνδρες ἐδουλοῦντο, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermisum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita filii, ut ab improbitate abstinere omni, eis τὸν γυναικωνίπδα cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eò simplices magisque malorum ignari, & ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui provectiores ætate erant, quoties locus in coenaculo deesset, pransum coenatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίπδα ablegat. Πάρεστι, ἴφθι, καὶ σὺ, ὁ Μίχυλῃς, καὶ σιωπῶντι μὲν ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίπδῃ. τὸ ἦν ὃ ἐγὼ κελεύω μὲν τὸ μητρεὶς ἐπαθῆναι, ὡς σὺ χαίρου ἴχης. Quod ætate diutius ibi versabantur, eò simplices erant. Hesiodus, ut ævi illius εὐθελειαν notet & ἀκακίαν, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Εἰς αἶψα autem est ἐν τῷ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poëtæ, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, παρθένον ἐν θαλάμῳ dicit, quam τῇ νόμφῃ ὀρπῶν, ut ad illum notamus. Οἶκος dixit Poëta, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. vi. c. xx. In his locis introitus constituantur cæci magni, in quibus matres familiarum cum ministeriis habent sessiles. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum oculos invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Παρθένον ὑπὸ γυναικῶν καὶ τῶν φίλων παιδευόμεναι αὐτὰς τοὺς αἰῶνες. Hesiodus: παρθένον παρὰ μητρίῃ dixit, καὶ Lucianus μὲν τὸ μητρεὶς ἐπαθῆναι. Heinzius.

Ἐπέφετ' ἀτάλῃαν μέγα νήπιον ὦ ἐνὶ οἴκῳ.
 Ἀλλ' ὅταν ἡβήσειε, καὶ ἡβης μέτρον ἴκωτο,
 Παιρίδιον ζώεσκον ὅππῃ χρόνον, ἀλγέ' ἔχοντες
 Ἀφροδίαις. Ὑβραν γὰρ ἀτάσθαλον σὺν ἐδυῶντο
 Ἀθήλων ἀπέχειν, εἰδ' ἀθανάτους θερραπείην
 ἠθέλον, εἰδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ὅππῃ βωμοῖς,
 ἠ' θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἡθεα. τὰς μὲν ἔπειτα!
 Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χαλκὸν δ' ἔνεκα πημάτων
 Οὐκ ἐδίδεν μακάρεσσιν θεοῖς οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν.

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὴν γῆν καὶ Ζεὺς καλύψε,
 τοὶ μὲν ἐπιχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 δαίμονες, αἳ δ' ἐμπίης πηνὴ καὶ τοῖσιν ὀπιθεῖ.
 Ζεὺς ὃ πατὴρ τρίτων ἄλλο γὰρ μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκειον πῆγος, σὺν ἀργυρῷ εἰδὲν ὀμοῖον,
 Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὀμβριμον· οἷσιν Ἀρηται
 Ἐργ' ἔμελλε σπένοντο καὶ ὕβριος· εἰδὲ π σῖτον
 ἠέθιον, αἳ δ' αἰδάμενοι ἔχον κρωτράφροντα θυμὸν
 Ἄπασσι· μεγάλη ὃ βίη καὶ χεῖρες ἀσπίλοι
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυγον ὅππῃ σιβαροῖς μελέεσσιν,
 τοῖς δ' ἰὼ χάλκεα μὲν τάχιστα, χαλκοὶ δ' ἐπὶ οἴκῳ,
 Καλῶ δ' ἐργάζονται. μέλας δ' ἐπὶ τοῖς σίδερος.
 Καὶ πῃ μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες

140

145

150

131. Ἀτάλῃαν] Ἀτάλῃαν. Guistus.

136. Ἐργ' ἔμελλε σπένοντο καὶ ὕβριος. An scribendum ἔργ' οἷς ἐπὶ βωμοῖς. hoc est, ἔργ'. Homerus tamen ἀλλ' οἷς ἔργ' ἔμελλε σπένοντο, hoc est, fecit, sacrificavit. ἔργ' ἔμελλε σπένοντο. Virg. Cum faciam vitulā. Idem.

137. Κατ' ἡθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple facta facere placeat. non ex more, ut vulgò exponitur. Idem.

138. Κρονίδης ἔκρυψε] Subintellige τῇ γῇ. Infra: αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῇ γῇ καὶ Ζεὺς καλύψε. Idem.

141. Τοὶ μὲν ἐπιχθόνιοι] Tzetzes legit ἐπιχθόνιοι. Idem.

145. Ἐκ μελιᾶν] scribendum ἐκ πηλῆς δεινόν τε, pro ἔκμελλε πηλῆς τε. Hesychius. ἐκμελλῆς, ἀνέμελλος, ἀτακτοῦ, ἀρρυθμοῦ. ἐκμελλῆς δὲ ἐκ καὶ μέλλο, sonus quasi dissonus, abinsonus. Aliò spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nemora Indigenæ Fauni Nymphæque tenebant,

Græcæque virgines tenebris & duro robora nata. Idem.

148. Αἳ

*Nutriebatur crescens valdè rudis domi suæ:
 Cum verò adolevisset, & ad pubertatem venisset,
 Pauillum vivebant ad tempus, dolores habentes
 Ob stultitias. injuriam enim pravam non poterant
 A se mutuo abstinere, neque Deos colere
 Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
 Ut justum est hominibus ex more. Hos quidem deinde
 Jupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
 Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.
 At postquàm & hoc genus terra occultavit,
 Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
 Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur. (nam
 Jupiter verò pater tertium aliud genus variè loquentium homi-
 Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
 E fraxinis, vebemens & robustum: quibus Martis
 Opera cura erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum
 Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
 Inaccessi: magna autem vis & manus invictæ,
 Ex humeris, nascebantur in validis membris.
 His erant anea arma, aneaeue domus:
 Ære verò operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.
 Et hi quidem manibus suis interfecti,*

148. Αἰὼλοισι] Idem ac αἰπλοῖς, vel ἀπλοῖς, qui inimicâ manu
 non possunt tangi, vel quibus manus injici non potest, sine pericu-
 lo. Aliquoties in Herculis Scuto idem observavimus. Clericus.

151. Μίλας δ' ἴσκι ἀδύσθου] Si constarent sibi figmenta Poëtica,
 hanc progeniem occidisse oporteret, ante tempora Promethei, qui
 ferri cudendi artem invenisse à Poëtis, magno consensu dicitur. Ve-
 rum non tantopere exulta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut
 mendacii partes consentire necesse esset. Clericus.

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας] Non intellexerunt Græci interpretes &
 cum iis Latini ἀγλαῖς, quas Poëta ponit inter ἀῖεας, diversarum æta-
 tum. Quas sine ἀῖεσιν interiisse dicit, eas ait vel δαμῆνας, vel θανάτους
 περιέλας. Quas autem significare vult ἀῖεας, construisse ex te, nec
 interiisse funditus; ait ὑπὸ γῆς κελευσας: quod primæ & secundæ
 ætati contigit. Tertia ætas contrâ, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας ὑπὸ
 σφαιρίῳ δαμῆναις Βῆτος ἰς εὐρύτατον δόμον κενόσθι Αἰὼνο Νότιμοι. Γ. es
 ἀγλαῖς

Βῆσαν ἐς ἄρῳέν τε δόμον κρυερῷ Αἰδαο,
 Νώνυμοι θάνατ' ὅς καὶ ἐμπάγλας περ ἰόντας
 Εἴλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἡλίοιο.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆρ' ἔχ' αἶα κάλυψεν,
 Αὔθις ἐτ' ἄλλο πέπρωτον ὅππ'ι χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ζῶς Κρονίδης πόησε δικαιοτέρον καὶ ἄρῃαν,
 Ἀνδρῶν ἡρώων θείον γῆρ', οἳ καλέονται
 Ἡμίθεοι περτέρῃ γυνεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ τὺς μὲν πόλεμος τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
 Τὺς μὲν ἐφ' ἐπὶ σπύλῳ Θήβῃ, Καδμηϊδὶ γαίῃ,

155

160

Δῖοι καὶ Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὀππότρε' πῖδ' ἱερῶν
 ματ' ἀμφοτέρωθεν ἴηκε. Τὸν δὲ ἀποφθίμενον δαδὸν δόμον Αἰδῶ εἰσω.
 Ubi manifesta fit ἀφροσύνη, non placet tamen frigida illa Grammatico-
 rum. Eustath. πῖδ' ἀποφθίμενον δύναι εἰς αἶδον, πρὸς διατελλὼν εἰρηται.
 ἔδωκε φθορᾷ μολυβδόμῳ δύναι εἰς αἶδον, ὅππ'ι' ὁ Περσίδης, καὶ ὁ Θουκυδης,
 καὶ ὁ Οὔδωσις, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον
 δύναι εἰς αἶδον dixit, πρὸς ἀφροσύνην ita Hesiodus homines ætatis ter-
 tiaz. θῆναι εἰς αἶδον, sed διαμολυβδῶντες ὑπὸ σφατέρῃσι χερσὶ: secundo τανό-
 ρωσι. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum ætate,
 quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, &
 qui Trojanum. Priores interiisse dicit sine λῆξιν, sicut tertiam: po-
 steriorēs partim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idquo ἐν μολυβδόμῳ
 πῖδ' αἶδον. Divisio quæ malè per eperunt interpretes, ibi est:

Εἴθ' ἦτοι τὺς μὲν θανάτῳ τέλλ' ἀμφοτέρωθεν,

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων.

- Illud enim τὺς μὲν & τὺς δὲ eos distinguunt qui funditus interiierunt,
 ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Home-
 ram Menelaus est, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δ' εἰ θεοφάθῃ ἐσι διωτρίφεις, ὦ Μενέλαε,

Ἀλλ' εἰς ἡλύσιον θάνατον, καὶ πότμον ἰπαστίην,

Ἀλλὰ σ' εἰς ἡλύσιον πῖδον, καὶ πύργῳ γαίης

Ἀ θάνατον πύργῳ γαίης

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas
 beatorum Thèbis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λῆξιν suo sce-
 lere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse. Trojanos partim interiif-
 se, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Heroicam; qui-
 bus opponuntur οἱ τανόρωσι θνήσκοντες. Ex iis maxime excipiebantur
 illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne lo-
 cum quidem in sua νεκυία concessit Homerus, quod funditus interiif-
 se existimaretur. Quod & Synesius notavit: Εἴθ' ἦτοι τὺς μὲν θανάτῳ
 τέλλ' ἀμφοτέρωθεν.

Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis

*Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,
Invasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.*

*Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum aliud quartum in terra multorum alumna
Jupiter Saturnius fecit justius & melius,
Virorum heroium divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore atate, per immensam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis, (tam,
Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmaeam ter-*

δμωραί· σοι θάδ' ὃν φιλοσοφία περὶ τοῦ, τὸ Ὀμηρικόν ἔθροισιν αὐτοῖς, μὴ
ἀλλ' αἰσθητῶς, τὸ καὶ ὑδατοῦ θάνατον, ὁλοθρον εἶναι καὶ αὐτῶς τὸ ψυχῆς
λέγει γὰρ ἐπὶ ὅπως τὸ ἐπὶ τῶν, Αἴας δ' ἐξαπολώλει ἐπὶ πῖσι αἰμυροῖν ὕδαρ. τὸ
ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀκρεβιστότῳ ἀπώλειαν εἶναι πείθει. εἰδὶνα γὰρ ἄλλοι
ἐξαπολώλειαν φησὶν, ἀλλ' ἔκαστος λήθησεν, αἰδὼς δ' ἐκείνης. πῦρ ἄλλοι
καὶ ἐν δυνὶ νεκρῶν ὁ μικρὸς Αἴας ὑδαμὺν τὸ δρᾶμεν εἰσέτιναι, ὡς τὸ ψυ-
χῆς σὺν οὐσῃ ἐν αἰδῷ. *Heinsius.*

158. Δικαιοῦσιν] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profectò fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac non narrantur? Quàm conscelerata fuit Oedipi familia? Quàm mali homines, Troicis temporibus? Verùm *Homerus* usque aded laudarat eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tamque caros Diis descripserat, quamquam meros latrones, si rem introspeciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad posteros transmittantur, & quos vituperaremus, si de iis sine præjudicio judicaremus, ad cælum tollimus, quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitiâ, laudati. *Clericus.*

162. Τὰς μὲν ἐφ' ἐκπεπύλω] Intelligit non tantum τὰς ἐπὶ τῇ ὀϊκῇ dictos, sed etiam eos qui Εὔπηροι dicebantur, id est, τὸ ἐπὶ τῇ ὀϊκῇ filios. Utrique Thebas adorti sunt. *Diodorus Siculus* libro III. Οἱ δὲ τῶν παίδων Εὔπηροι ὀνομαζόμενοι, τὸ τὸ πατήρων θάνατον ἐπιζήσαντες, ἔγνωσαν στρατεύειν καὶ ἐπὶ τὰς Θήβας. *Æschylus* quoque non tantum Εὔπηροι ἐπὶ Θήβας tragicædiam, sed etiam Εὔπηροις scripsit. Ex ea interpretes *Pindari* versus ἀπὸ κερσεῶν adferunt: καὶ τὸ Αἰχμῶλον ἐν Εὔπηροις.

Λαῖβαν Διὸς μὲν πρῶτον ἀργεῖον γάμον
Ἡῖρος τε, τῶν τε δδονέων κερσεῶν ἱμῶν.

Τελτίω Διὸς σὺν τῷ εὐκταίαν λῖβαν.

qui corruptissimè ibi scribuntur. Et *Androgonus* ab *Athenæo* narratur ἐν τῇ ἐκείνῃ τὸς Εὔπηρους. *Heinsius.*

ἄλγεσσε μαρναμένους μῆλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο·
 Τὺς δ' καὶ ἐν νῆεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Ἔς Τροίην ἀγαγὼν, Ἑλένης ἔνεκ' ἠὺνέμοιο·
 Ἐνθ' ἦτοι τὺς μὲν θανάτῳ τέλει ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς δ' ἄλχ' ἀνθρώπων βίοντι καὶ ἦθε' ὀπείδσας
 Ζῶς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης·
 Τηλεὶ ἀπ' ἀθανάτων πῶσι Κρόνῳ ἐμβασιλεύει.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήσοισι παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνῳ

165

170

163. Μῆλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο] Κτημάτων. hoc est, rerum, regnū.
 Gualtius.

163. Μῆλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο] Tametsi rectè Interpretes Græci observarunt μῆλα hic dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus *opes*, pro *ovibus*, in translatione verbis usque adeò adstricta; cum nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut μῆλα in Græcis Hesiodi verbis. Hebræi מִקְנֵה promiscuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiæ antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. Glericus.

165. Ἡέμα] Lucretius quietes vocat. Scaliger.

171. Ἐν μακάρων νήσοισι] Etiam si *Homerus* insulas non memoravit, atram n plerique eum auctorem hujus fabulæ fuisse volunt; inter quos *Strabo*, qui Lib. I. à Poëta *Elysium campum* dictas *beatorum insulas* fuisse contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex *Odyss. Δ.* ubi describuntur campi *Elysi*. Quibus subjungit: καὶ αἱ τὴν μακάρων δὴ νῆσι αὐτῶν τὴν μαυρωσίαν εἰσὶν ἡ ἰσχυρὴ αὐτῶν δύστην: *beatorum verò insulae sunt è regione ultima Mauritania ad occasum*. Attamen *Elysi* campos quaerit etiam in continente *Hispania*, addit enim: καὶ ὁ μέγας ποταμὸς τὴν τὴν Ἰβηρίαν τὴν πύργον πύργον: *eodemque Hispania occidentis fines pertinent*. Verum hoc posterius copiosius proficitur Lib. III. p. 103. & seq. ubi docet Poëtam, cum sciret multas expeditiones in extremam usque *Hispaniam* suscepas fuisse, & de fertilitate earum orarum à *Phœnicibus* aliquid rescivisset, ibi piorum sedes sitas & *Elysi* campum finxisse. Adsentitur ei *Eustathius*, ad memoratum *Homeri* locum, cujus imitorem *Hesiodum* hic esse leberide cæcior viderit. Ita etiam senserat *Plutarchus*, quem vide non procul ab initio vitæ Sertorii. *Hac ex schedis paternis*. Ceterum quod habet *Strabo* de *Phœnicibus* qui fertilitatem *Bactriae* *Homerō* descripserant, vim ostendit *Sam. Bocharto* inveniendæ rationis, cur campi illi *Elysi* dicti sint. In lingua, nimirum, *Phœnicia*, *עֵלִי* *halizim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi *Chanaan* Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua

nemo

Perdidit pugnantes propter oves Oedipi;
 Alios verò in navibus trans ingentem maris amplitudinem,
 Ad Trojam ducens, Helenæ gratiâ pulchricomæ:
 Ubi mors quoque oppressit illos.
 Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens
 Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines.
 Procul ab immortalibus Saturnus horum Rex est.
 Et ii quidem habitant securum animum habentes
 In beatorum insulis, juxta Oceanum profundum,

nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cum dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

171. Παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Veteres Critici, torum hoc, παρ' Ὠκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῇ αἰετῇ: postea vocem Ὠκεανὸς ita sumserunt, quasi quæ per se τῇ αἰετῇ designaret. Hesych. Ὠκεανὸς αἰετ, θάλασσα. Item, Ὠκεανοῖο πόρον, τῇ αἰετῇ οἷς ἐν αὐτῇ ψυχῇ τῇ πλοῦτύντῃ ἀποχωρεῖσι. Postremò alia. Atque hinc Heroas suos, qui παρ' Ὠκεανὸν constituuntur, *Aëris in latis campis constituit Maro.* At Græci interpretes magno se ἀτυπήματι traduxerunt, cum, παρ' Ὠκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸ Ὠκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multò & prudentius Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

*Verùm ultra Oceanum sacro contermina fonti,
 Lethæos latices & sacra oblivis potat.*

Quod Græcè esset παρ' Ὠκεανὸν. Ceterùm cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τῇ αἰετῇ διαίτης, quæ justissima & facillima, καὶ μὲν δικαιοσύνης, è terra petebatur priùs: postea cum Oceanum πόρον εἰσεύοντο tentarent, actum de justitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam Homerus βίον ῥήϊστον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præside Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi αἰετὶ μακάρων & eorum νόστον agit, negat illis πόντον ὕδαρ αἰετὶ διαταῖν εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræā describitur, & de sæculis agitur: Ἀστὴρ δὲ ἔξω. χαλεπὴ δὲ ἀπὶ κεφαλῇ θάλασσα. ἐκείνη τὴν ἐπιχώρια ἔχει τὴν καὶ ἔρκει. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντος ὕδαρ κατὰ αἰετὶ διαταῖν. Ubi legendum κεναὶ αἰετὶ διαταῖν ex ipso Pindaro. Opponit κεναὶ διαταῖν Oceani, τῇ ῥήϊστῃ βίω. Quamvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίον ῥήϊστον describens Oceanum

Ὀλβιοὶ ἥρωες· τοῖσιν μελιθεῖα καρπὸν
Τεῖς ἐπεὶ θάλασσον Φέρει ζείδωρον ἄρουρον.

Μηκέτ' ἐπειτ' ὠφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεὸν θανεῖν ἢ ἐπειτὰ γυνεὸς.
Νῦν γὰρ δὴ γῆ· ἐς σιδήρεον· ἔδ' ἐπὶ ἡμᾶς
Παύσονται καμάτες καὶ οἰζύες, ἔδ' ἐπὶ νύκτωρ
Φθιρόμενοι· χαλεπὰς δ' θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
Ἀλλ' ἔμψης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐοθλὰ κακῶσιν.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τὰτο γῆ· μερόπων ἀνθρώπων,

175

180

num ab illis sejungit: Ὀὕτως δ' ἔχουσιν. χαλεπὴ δ' ἀπὸ τοῦ θάλασσαν·
καὶ βίον ἔπ' ἡμᾶς ἀπασσένον ἡγήσαντο, Ἀλλὰ βίος καὶ ὄψος. Sicut ante
ἐπιθυμίαν & τὸ ἐπιθυμητικόν, Oceanus ignotus erat, aut semotus: ita
Heroum καὶ τὰ μακρῶν animarum ultra Oceanum constituuntur, quod ex-
tra ἐπιθυμίαν sint, qua qui carent βῆτα ζῶντες dicuntur. Veteres enim,
teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ φυσικῆς eleganter in-
terpretatus est, justitiarum locum esse existimabant ἀνευδαιμόνης ζωρίας,
καυτηλίας δὲ ἀπασσενδαιμόνης. Hesiodus in hoc libro (nam in eo labo-
ramus ut auctorem, præcipuèque mentem hujus libri interpretemur)
injustitiarum poenam constituit τὸ Ὠκεανόν, tamquam necessarium, à quo
etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut
ne Oceano quidem opus habeant. Θάλασσαν δ' ἀγαθοῖσι διαμνησὶς, ἐδ' ἔ-
π' ἡμᾶς Νείσσονται, καρπὸν δ' ἐπὶ ζείδωρον ἄρουρον. Ipse Poëta cur He-
roas suos περὶ Ὠκεανόν constituat, causam facis ostendit, cum addit,
τοῖσιν μελιθεῖα καρπὸν Τεῖς ἔχουσιν θάλασσον Φέρει ζείδωρον ἄρουρον. Ter-
ra enim fructum, quem βῆτα βίον vocant, Oceano pp. nit, sicut
Horatius paratas epulas, ut alibi ostendimus, τὰτις & mercatura. Po-
terat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere,
& eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent,
quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de
Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt,
simplicissimè locutus erat, cum πρὸς μακρῶν νήσων dixerat. Ἀλλ' αἰεὶ
Ζεφύροιο λυγροπτεροῦ αἴτης Ὠκεανὸς ἀνίστην. Duo enim significarat Poë-
ta: primò secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem vento-
rum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τὰ
αἰετῶν, id est, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus
ἰνιφίλος à quodam dicitur. Secundò, ostendit situm eorum πρὸς
δύσιν esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri
ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπὶ λαδόν, ut magistri loquuntur, & frustra:
vel, quod sæpè facit, ὡς τοῦτο φιλῶν ἀνέμῳ μέγιστον, sed ut dixi. No-
tarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὸν
θάλασσαν καὶ τὸ Ὠκεανόν ἑστέον βλάσφημον εἶναι. Ceteri Poëtarum cum He-
siodum

Felices heroës : his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert fecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesssem

Hominum generi, sed aut mortuus esse prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque umquam aut die

Quiescent à labore & miseria, aut nocte

Corrupti: graves verò Dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.

(ntum,

Jupiter autem perdet etiam hoc genus variè loquentium homi-

fidum & Homerum non benè percepissent, ipsum Ω'κείων sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone τ' Ω'κείων τῷ Α'χέρον simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, τῷ εἰς αἶθε κείθεν παρὰ τ' Ω'κείων γε-
γνηῶς τῷ Ο'δυσσεύ, ὃ καὶ τῷ Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. Heinsius.

174. Μικρὸν ἔπειτ' ὄφελον ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato:

Ergo quod Dens atque Heros, cur non minor atas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Quæ facilis natura fuit: sors ô mea lava

Nascendi, miserumque genus, & sera libido

Tanta mea, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὸ πέμπτον γένος, τοῖς καὶ ἡρώσι. Deos ætatem auream vocat: quia ætas illa τοὺς δαίμονας κατὰ λῆξιν constituit. Facilem naturam dixit, τ' ῥῆστον βίον. Legendum autem versu secundo, Sors ô mea lenta Nascendi. Ita planè mentem Hesiodi dat. Heinsius.

175. Ἢ ἔπειτα γένος] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. Guetius.

176. Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον] Ætas igitur hæc proximè successerat Troicæ. Quando autem hic ætatem dicimus, intelligimus γένος, hoc est, prolem quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, sed per majorem annorum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesioidea tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. Clericus.

176. Νῦν γὰρ δὴ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi πλακῶς à Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

νῦν μὲν γὰρ καὶ ἔλπει πόλιν εὐρυαγῆαν.

Εὐτ' ἂν γενόμενοι πολιορκήταφοι πλέθωσιν.
 Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃται, ἔδὲ π παῖδες,
 Οὐδὲ ξεῖνται ξεινοδόκῳ, καὶ ἐταῖρῳ ἐταίρῳ,
 Οὐδὲ κασίγνηται φίλοι ἐσονται, ὡς τὸ παρὰ περ
 Αἴψα ἣ γηρῆσκοντες ἀπμήσονται παῖδας.
 Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεπὰς βάζοντ' ἐπέεσσιν
 Σχέτλιοι, ἔδὲ θεῶν ὅπιν εἰδόπες· ἔδὲ μὲν οἱ γὰρ
 Γηρῆντες τοκῶσιν ἄπὸ θρεπλήερα δοῖεν,
 Χειροδόκα. ἔπερ δ' ἐτέρῃ πόλιν ἐξαλαπάξῃ·
 Οὐδέ τις δ' ὄρεα χάρις ἐσεται, ἔπε δικαίῃς,
 Οὐτ' ἀγαθῶ. μάλλον ἣ κακῶν ῥεκτῆρε καὶ ὕβρει
 Ἀνέρεα πμήσονται. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
 Οὐκ ἔσται. βλάβη δ' ὁ κακὸς τ' ἀρεῖονα φῶτα,

185

190

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃται.] Ex his ferrei sæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contrā inter præcipuas felicitatis notas recenset *Hesiodus*, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspicionem moverent. Res manifesta fit ex hisce *Catulli* versibus, in *Julix & Mallii Epithalamio*:

*Torquatus volo parvulus,
 Matris è gremio sua,
 Porrigens teneras manus,
 Dulce rideat ad patrem
 Semibiante labello.
 Sit suo SIMILIS patri
 Mallio & facile insciis
 Noscitur ab omnibus,
 Et PUDICITIAM sua
 Matris indicet ore.*

Sic & *Theocritus* in Encomio *Ptolemæi*:

Ἀνέρεα δὲ γυναῖκες ἐπ' ἀλλοτρίῳ τόῳ αἶν,
 Ῥηΐδια δὲ γοναί, τέκνα δ' οὐ ποτ' ἰσχύου πατρί:

Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro semper est animus. Sed facilis cognitu est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex paternis schedis. Clericus.

182. Οὐδὲ π παῖδες.] Hic distinguendum videtur, & πλεία πηροῦ ponenda post παῖδας. *Gruetius*.

186. Βάζοντ'] Βάζοντ' pro βάζοντες, ut ἄσπερ ἴοντ' Homero. Sed iste versus ὑπονοούμενός. *Idem*.

187. Οὐδὲ

Quum vix nati canescant.

Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,

Neque frater amicus erit, ut antebac :

Celeriter verò senescentes contumelia afficient parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis

Impii, neque Deorum vindictam veriti. neque hi sanè

Senibus parentibus educationis præmia reddent

Violenti. alter autem alterius civitatem diripiet.

Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,

Neque boni. magis verò maleficum & injurium

Virum colent. Iustitia autem in manibus & pudor

Non erit. Ladetque malus meliorem virum,

187. Οὐδὲ θεῶν ὅτι εἰδότες] *Neque Deorum ultionem veriti. non, oculum. hoc est, poenam quæ à tergo sequitur. Tibul'. Nesciat ultorem post caput esse Deum. Σχέτλι. à χίω, χεῖς, ἄχλι. item à χέτω, χέτλω, χετλός, χέτλι, coërcendus, malus, miser. Idem.*

189. Χειροδίκαι] *Observarunt jam olim veteres commentatores in Homero & Hesiodo πᾶθ. quoddam in compositis quibusdam ἀντιπείρω: quod directe cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχει. cum μεγαθύμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus, καὶ μεγαλόψυχος. Sic ὁ δίκαιος ἐὼ χειρὶ ἔχει est ὁ δίκαιος, χειροδίκης ὁ ἀδίκος. Utrumque notavit vetus quidam magister olim ad Poëtam: Μίγας μὲν γὰρ θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχει. μεγαθύμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος. ὅτι καὶ παρ' Ἡσιόδου ἀγαθὸς ὁ χειροδίκης, καὶ ὁ ἐὼ χειρὶ ἔχει τὸν δίκαιον· χειροδίκης μὲν γὰρ συνδίδως ὁ βίαιος. καὶ οὕτως ἐὼ τοῖς νόμοις, ἀλλ' ἐὼ χειρὶ πάντες ἑαυτοῦ, κείρωται ἔχει τὸ δίκαιον. δίκαιος δὲ ἔχει ἐὼ χειρὶ, ὁ δίκαιος καὶ αἰεὶ ἐὼ χειρὶ ὅτι φέρει τὸ δίκαιον. Utrumque tamen pro altero poni potest, ut jam videbimus. Heinsius.*

190. Οὐδὲ τις ἀνέρε] *Subintellige ἀνδρὸς. Guistius.*

191. Ὑβερ. pro ὑβερῶν, quamvis possit excusari. *Scaliger.*

191. Ὑβερ] *Ὑβερ ὁ ἀδίκος, ὑβερῆς. Guistius.*

192. Δίκην δὲ ἐὼ χειρὶ καὶ αἰδῶς Οὐκ ἔσται] *Distingui hoc modo etiam aliâ ratione & contrariâ potest. μέγας δὲ θυμὸν πενήτης καὶ ὕβερ. Ἀνέρες πρῆτοι. Δίκην δὲ ἐὼ χειρὶ, καὶ αἰδῶς Οὐκ ἔσται. Illud autem Δίκην δὲ ἐὼ χειρὶ, tum eadem ratione dicetur, quâ χειροδίκαι infra dicuntur οἱ ἀδικοί. Sic nunc Δίκην δὲ ἐὼ χειρὶ ἔσται, est, ἀδίκος ἔσται. Nam idem i lud πᾶθ. significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χειρὶν δίκην dixit τὴν βίαν, καὶ τὴν βίαν. Καὶ τὴν μὲν αἰσχροσύνην, εὐθελος πορὰ Μυκαυδῶν ἔχουσιν ἐὼ χειρὶ Δίκην. Heinsius.*

Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅπῃ δ' ὄρεον ὀμεῖται

Ζῆλ' δ' ἀνθρώποισιν οἰζυροῖσιν ἅπασιν

195

Δυσκέλαδ' ἀκαρόχαρ' ὀμαρτύσθ' συγεράπης.

Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ δῶπ' ἡφονὸς ὠρυοδείης;

Λόκηθ' ὦν Φαρέεας· καλυψαμένην χροά καλὸν,

Ἀθανάτων μὲν Φύλ' ἴτλω, περιλιπόντ' ἀνθρώπων,

Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. τὰ δ' ἀλείφεται ἄλγεα λυγρὰ

200

Θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακὰ δ' ὅκ' ἐσέεται ἀλή.

Νυν δ' αἶνον βασιλῶσ' ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.

Ὡδ' ἱρήξ' προσέειπεν αἰηδόνα ποικιλόδετρον,

Υῖσι μάλ' ἐν νεφέεσσιν φέρων ὀνύχεσσιν μεμαρπῶς.

Ἡδ' ἐλεὼν, γναμπλοῖσι πεπαρμημένη ἀμφ' ὀνύχεσσιν,

205

Μύρετο. τὴν δ' ὅγ' ὀπκηροτάτως πρὸς μῦθον εἶπε·

Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχθρὸν σὲ πολλὸν δρέων.

Τῇδ' εἰς, ἥ σ' ἀν' ἐγὼ περ ἄγω, καὶ αἰοιδὸν ἐῴω.

Δείπνον δ' αἶκ' ἐθέλω ποιήσσομαι, ἢ ἐμεθήσω.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀνιφερῖζεν

210

Νίκης τε σέρεται, πρὸς τ' αἰχμασιν ἄλγεα πάσθ'.

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ', τανυσίπτερ' ὄρενις.

Ὡ Πέρση, σὺ δ' αἶκε δίκης, μηδ' ὕβριν ὀφειλῆ.

Υῖεσι γάρ τε κακὴ δειλὴ βροτῶν. ἔδ' ἐμὴν ἐσθλὸς

Ῥηϊδίως φερέμεν διώεται, βαρύνθ' δ' ἐπ' αὐτῆς,

215

194. Εἰπών] Appellans, incessens, increpans, ἐνέπων. ἐπὶ δ' ὄρεον ὀμεῖται, hoc est, ἐπορεύεται ὄρεον. τμῆσις. Guistius.

196. Δυσκέλαδος] Κακὸς φήμας ἐγγύρην, malos rumores. alias rancus. malè expro. Idem.

199. Ἰπὺν] Abibant, ut inferiùs, ἀλείφεται. Idem.

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniz 7. 223. Hæc est altera illa Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie est νῆσις, iusta vituperatio, quo sensu sæpè, apud Homerum, occurrit, ut animadvertit Eustathius; cujus vituperationis metu, à delinquendo abstinemus. Idem cum Pudore conjungitur hîc ab Hesiodo. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις πρὸς τὴν Αἰδῶν αἰς πρὸς τὴν λέγεται, Αἰδῶς τε γὰρ ἡ ἀπὸ τὴν Νέμεσιν γινώσκου ἐπιστροφὴ, Νέμεσις δὲ ἡ μάλιστα ἐκ τῆς ὅτι αἰδύμεθα γινώσκου: Nemesis esse correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemesis, (seu Castigationem) Nemesis verò vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta.

Verbis injustis alloquens, pejerabit verò.

Livor autem homines miseros omnes

Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur in viso vultu.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa,

Candidis vestibus tectæ corpus pulcrum,

Ad Deos ibant, relictis hominibus,

Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graves

Mortalibus hominibus. mali verò non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant,

Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,

Altè in nubibus ferens unguibus correptam.

Illa verò miserè, curvis confixa unguibus,

Lugebat: eam autem ille imperiosè compellavit.

Infelix, quid strepis? habet te multò fortior.

Hac vadis, quà te ducò, licèt sis cantatrix.

Utrum verò libet, vel epulabor te, vel dimittam. (dere:

Imprudens autem, quicumque voluerit cum potentioribus contem-

Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu verò cole justitiam, neque injuriam fove.

Injuria enim perniciosa est tenui homini. nam nec dives

Facile ferre eam potest, gravaturque ab illa,

profecta. Loca Eustathii indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, *αἰσχροπρεπείην* Hesiodus. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præses, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit *Ammianus Marcellinus* Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Act. XXVIII. 4. *Clericus.*

203. *Ποικιλόδυνον*] Collo variegatam. vulgò canoram. *Gruetius.*

205. *Πιπυριδὴν αἰμὴν ὀνύχασιν*] *Ἀμφοπτεπυριδὴν ὀνύχασιν.* Idem.

207. *Δαιμόνιν ἢ λίλακας*] Ἀ δαιμον, δαίμων ἢ τυχὴ, δαιμόνιον, infortunatus, infelix. Interdum fortunatus, beatus, ut II. β. *πὶ λίλακας*;] *quid strides?* vers. seq. *τῇ δ' ἰβίς*] *Hac ibis.* Idem.

214. *Υἱὸς γὰρ π. κενὴ*] *Τὸ χεῖρόν τῇ υἱῷ.* vid. Tzetz. *Gruetius.*

216. *Εἰρήνη*] *Ἡ* adnexum est hic recto casui, cùm proprium sit obliquorum. *Scaliger.*

Ἐγκύρως αἴτησιν· ὁδὸς δ' ἐτέρῃφι παρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχυς,
 Ἐς τέλει ἐξελεῖσθαι παθὼν δέ τε νήπιος ἔργα.
 Αὐτίκα γὰρ τέχῃ Ὀρεῖσσι σκολιῇσι δίκησιν.
 Τῆς ᾗ Δίκης ῥόθον ἐλθομένης ἢ κ' ἄνδρες ἄγασθε
 Δωροφάγοι σκολιαῖς ᾗ δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
 Ἡ δ' ἐπεται κλαίεσσι πόλιν τε καὶ ἡγεα λαῶν,
 Ἡ ἐρεῖ εὐσαμῆν, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
 Οἳ τὲ μιν ἐξελεύσονται, καὶ σὺν ἰφείῃσιν ἐνειμαν.
 Οἳ δ' ἴδους ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μὴ τι παρεκβαίνουσι δικάειν,
 Τοῖσι τέθνηκε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθρώποι ἐν αὐτῇ.
 Εἰρηνὴ δ' ἀνὰ γλῶττι κυροτέρου, εἰδὲ ποτ' αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται δῖρυσσας Ζεὺς,

220

225

216. Ἐτέρῃφι παρελθεῖν] Καθ' ἑτέραν μερίδα. ordo, ὁδὸς δ' ἢ παρελθεῖν εἰς τὰ δίκαια κρείσσων. Vel sic, ἐτέρῃφι δὲ ἢ ὁδὸς ἢ π. ἐτέρῃφι ex alia parte. *Idem.*

217. Ὑπὲρ ὕβριος ἴσχυς] Ὑπέρχου. *Idem.*

219. Ὀρεῖς] Ἀν' ἡ ἐπιτορκία, ut Heinsius? an ἡ ἐπιτορκίας πρῶτος, ut Proclus? *Idem.*

219. Ὀρεῖς] Hic Ὀρεῖς est Numen, quod praeesse finxit Hesiodus religioni iurijurandi, & de quo Theogoniae v. 231. Sed quare iniusta iudicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros iudices plectat, quemadmodum ex superioribus & sequentibus liquet. Eodem sensu, Justitia dicitur ἰπια, sequi populos & urbes de quibus poenas sumit, v. 222. Vide & Hieroclem in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in insigni Oraculo Pythiae, quod exstat apud Herodotum Lib. VI. c. 86. dignumque est quod hic adscribatur:

Γλαῦκ' Ἐπικυδίδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέειδαν ἔτι
 Ὀρεῖσσι καὶ καὶ χεῖρας λήσασα.
 Ὀμνυ' ἐπὶ πάντας καὶ εὐρεῖν μὲν ἄνδρα.
 Ἀλλ' Ὀρεῖσσι πῶς ἐστὶν αἰώνιμος, εἰδὲ ἔτι χεῖρας
 Οὐδὲ πῶς κεραυνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσὺς πῶς
 Συμμάχους ἐλίσσῃ ἡοιῶν, καὶ οἴκῳ ἄπειται.

Glaucus filii Epicydidi, in praesentia quidem satius sic iurejurando vincere, & praecipuas pradari. Jura, quandoquidem mors etiam in iurejurando religiosum virtutis manet. Sed iurejurandi filius est qui nomine caret, neque

*Quoties in damna incidit. Via verò altera perveniendi
 Melior ad justa: Justitia enim injuriam vincit
 Ad finem progressa: stultus verò malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.
 Justitia verò fremitus tracta quocumque viri duxerint
 Donis corrupti, prorsus postquam sententiis deciderunt res.
 Hac verò sequitur deflens urbemque & sedes populorum,
 Aëre induta, malum hominibus adferens,
 Quique ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui jura tam peregrinis quàm civibus reddunt
 Recta, neque à justo quidquam exorbitant,
 Iis floret urbs, populi que florent in illa;
 Pax verò per terram alma, neque umquam illis
 Molestum bellum immittit latè cernens Jupiter,*

neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam correptam sobolem perdidit, & totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δίκης πόλις] Supple γένει. Πόλις, hoc est, ἥχος, ὄχλος, turba. *Guietus.*

222. Ἡθία] Scribendum videtur: πόλις κατὰ, καὶ ἥθια λαῶν, infra: v. 281. Εἰ γὰρ πῆ καὶ ἐθέλει πρὸς δίκην ἀγορεύειν. *Idem.*

227. Τοῖσι τίθηται πόλις] Cum hisce temporibus immortalitas animi crederetur, mirum est, in recensione poenarum & præmiarum, alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non uno loco, videre est. Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit, propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed celebribus viris, quales Heroës Troicorum temporum latrociniiis quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

228. Εἰρήνη δ' ἀνὰ γλῶσσαν καθεστέρῃ. Subintellige ἐν. *Guietus.*

229. Τεκμαίρεται] Meditatur, molitur. Vett glossæ in notis *Heinsii*: τεκμαίρομαι παρ' Ομήρου τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσιόδου δὲ τὸ βεβαίον. Sic vers. 237. τοῖς δὲ δίκην Κορινθίης τεκμαίρεται. hoc est, βεβαίον meditatur ut sup. molitur. vulgò: parat. *Idem.*

229. Ἀρχαίον πόλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεται utitur de Diis, sicut *Aristophanes* voce ἐπιβεβαίον. *Pluto.*

Ἀπὲρ Ἀλφὲς ἢ γὰρ πῶτα ἐπιβεβαίον ποιῶν ἡμεῖς;

Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hîc Hesiodus: quamobrem frustra non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκμαίρομαι παρ' Ομήρου τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσιόδου δὲ τὸ βεβαίον: quod *Comicus* ἐπιβεβαίον dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ

Οὐδέ ποτ' ἰδυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπιθεῖ,
Οὐδ' ἄτη θάλις ἢ μεμηλότα ἔργα νέμονται.

239

Τοῖσι φέρφ μὲν γαῖα πλὴν βίον· ἔρεσι ἢ δρυς
Ἄκρη μὲν τε φέρφ βαλάνες, μέσση ἢ μελίσσας·
Εἰροπύχοι δ' ὅτιες μαῖδοις κατὰ βεβρίθασιν.

Τίκτυσιν ἢ γυναικες εἰκότα τέκνα γονῶσιν,
Θάλασσαν δ' ἄρα θοῖσι Δαρμπερές· ἔδ' ὅπῃ νηῶν
Νείσσονται· καρπὸν ἢ φέρφ ζείδωρο ἄρρεα.

235

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμνηλε κακῇ, καὶ χέτλια ἔργα,
Τοῖσδε δίκην Κρονίδης περμαίρεται ὀρύοπα Ζεύς.
Πόλλακι καὶ ξύμπασα πόλιν κακῷ ἀνδρὸς ἀπίνυται

249

Οἷσις ἀλιτράνδῃ, καὶ αἰτιάσθαι μηχανάσται.
Τοῖσιν δ' ἔργονόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὅμῃ καὶ λοιμὸν. Διποφθινύθυσσι ἢ λαοί.

Οὐδὲ γυναικες τίκτυσιν· μινύθυσσι ἢ οἶχοι,
Ζηνὸς φρεσμοσιώησιν Ὀλυμπίης. ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἦ τῶν γε σφατὸν ὀρύω ἀπώλεσεν, ἢ τό γε τεῖχος,
Ἦ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης διποπίννυται αὐτῶν.

245

Ὡ βασιλεῖς, ὑμεῖς ἢ κατὰ φρεσίζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τίω δε δίκην. ἔργος γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες
Ἀθάνατοι λείσασθιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀκῆλας τείβουσιν, θεῶν ὅπιν σὺν ὀλέγοντες.
Τεῖς γὰρ μύριοι εἰσὶν ὅπῃ χθονὶ περλυβοτείρῃ
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

259

studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ περμαίρεσθαι est τὸ πλεῖν: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in usu erat. Philoſophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πρῶτος πύθος ἐστὶ κατὰ τὴν ὀρυγαίαν γλῶτταν. *Heinsius.*

231. Θάλις δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Ἀν μεμηλότις? Sic placet *Heinsio*, & mihi. θάλις μεμηλότις, οἱ πλεόντα μεμηλότις, πολέμου μεμηλότις, hoc est, πλεῖστοι, πολέμιοι. *Guierius.*

240. Πόλλακι καὶ ξύμπασα πόλιν] Si dicerent Poëtæ urbem dare poenas, eo quod viri unius scelera aut prava mores probet, vel certè ferat, cum nec probare, nec ferre deberet; nihil esset cur eos de Numinis justitia malè sensisse quereremur. Qui enim probat, aut facile patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum immeritos dare poenas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injustitiam

*Nec unquam justos infestat homines fames,
 Neque noxa: convivia autem celebrant.
 Fert quippe iis terra multum victum: in montibus verò quercus
 Summa quidem fert glandes, media verò apes:
 Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:
 Pariunt verò mulieres similes parentibus liberos:
 Floréntque bonis perpetuò: neque navibus
 Iter faciunt: fructum verò profert sæcundus ager.
 Quibus autem injuria perniciofa curæ est, pravæque opera,
 Iis pœnam Saturnius parat latè cernens Jupiter.
 Sapèque universa civitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, & iniqua machinatur.
 Illis autem cœlitus magnum importare solet malum Saturnius,
 Famem simul & pestem; intereunt verò populi;
 Neque mulieres pariunt; intereunt familiæ,
 Jovis Olympii consilio. interdum verò rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
 Aut naues in ponto Saturnius punit illorum.
 O reges, vos autem considerate etiam ipsi
 Pœnam hanc. propè enim inter homines versantes
 Dii vident, quotquot pravis judiciis
 Se mutuò atterunt, Deorum vindictam non curantes.
 Ter enim decies mille sunt, in terra multorum altrice,
 Dii Jovis custodes mortalium hominum;*

injustitiam apertè adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò
 damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum
 revocare. Clericus.

244. Οὐδὲ γυναικὲς πικρῶσι] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi &
 Callimachum Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illustriss. Viro
 Ezech. Spanhemio. Clericus.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non ut interpp. Hanc ju-
 stitiam. Sic suprâ v. 39. οἱ πλείονες δίκην ἐθελῶσι δικάζουσι. Sic Tzetzes.
 Et inferiùs 269: Τὴν δὲ δίκην πάλιν. meam litem. Gaisius.

252. Τεῖς δὲ μύεαι] Vide not. ad Theogon. v. 187. & 215.
 Invehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad
 Gentes; sed ita ut liqueat Hesiodi integrum locum ei præ oculis non
 fuisse. Clericus.

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

Ἡέρε' ἐσάμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

255

Ἡ' δέ τε παρθένοι ἐσὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαῖα,

Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ο'λυμπόν ἔχουσιν.

Καὶ ῥ' ὅπότε' ἂν τις μιν βλάβῃη σκολιῶς ὀνοτάζων,

Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονιόνι,

Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδινον νόον· ὄφρ' ἀποτίσῃ

260

Δῆμον ἀπαθάλιας βασιλῆων, οἳ λυγροὶ νοδῶντες

Ἄλῃ παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.

Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰδυέετε μύθους,

Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἴπιπείσχευ λάθεσθε.

Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλῃσι ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τέλῃων·

265

Ἡ' ὅ κακὴ βεβλή τῷ βυλάσκει κακίῃ.

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

254. Οἳ ῥα φυλάσσουσιν] Sup. γ. 124. *Guietus*.

258. Ὀνοτάζων] Ab ὀνόω ὀνοτῆς & ὀνοτῆς, apud Apoll. Rhod. ὀνοτῆς, ὀνοτάζω, vitupero, contemno. *Guietus*.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων] Clamat, loquitur, vulgò conqueritur. *Guietus*.

260. Ὄφρ' ἀποτίσῃ Δῆμον ἀπαθάλιας βασιλῆων] Vide ad γ. 245. Si ipsa Justitiæ Dea præses efficit ut quidquid delirant Reges plotantur Achivi, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Justitia? *Clericus*.

264. Ἐπιπείσχευ λάθεσθε] Ἐπὶ πείσχευ λάθεσθε. Τμῆσις pro ἐπιλάθεσθε πείσχευ. *Guietus*.

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τέλῃσι ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τέλῃων] Hos duos versus cohzrere rectè observavit *Heinsius*; sed in eo peccat quòd βυλάω pro ἐπιβυλή, *infideli*, accipi debere contendit, quamvis nullà id auctoritate firmare possit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequitat vir doctus. In Senario: *malum consilium consultori pessimum est*, vocem consultor esse eum qui consilium dat; nemo non videt, ut in hisce Marii verbis, apud *Sallustium* in Bello Jugurthino: *ego met in agmine, in pralio, consultor idem & socius periculi adero*. Ex Patris schedis. *Clericus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βεβλή] Hos septem versus, nimirum, hunc, & sex illum sequentes, teste Proclo, *Plutarchus* rejiciebat, cui facilè assentior. *Guietus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βεβλή] Particula δὲ ponitur pro καὶ, ut *Iliad. A.*

Εἰ δὲ σὺ καί ποτε ἴσσι δια δὲ σε γένετο μήτηρ.

Qui iudicia observant, & prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Jove prognata,
 Augusta & veneranda Diis qui cælum habent.
 Et certè, cum quis illam laedet impiè contumeliâ afficiens,
 Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alò inflectunt jus, injustè sententiam pronunciantes.
 Hæc caventes, ô reges, corrigite ea quæ dicitis,
 Donivori, injustorumque iudiciorum prorsus obliviscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.
 Omnia videns Jovis oculus, omniâque intelligens,

Si præstantior es, tæque peperit Dea mater; ubi posterius δὲ est pro κῆ.
 Ex Patris schedis. Clericus.

266. Η δὲ κακὴ βουλὴ] Malè hunc versum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrii Flacci lib. i. agit: nisi quòd illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Ceterum minimè exprimitur istâ interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ κακὴ βουλὴ, est, ἡ ἐπὶ βουλῇ: ὁ βουλευόμενος, est, ὁ ἐπιβουλευόμενος, hoc est, quod in proximè præcedenti versu fuit ὁ κακὸς πόνος. Germanum sensum eundemque planè hi duo versus habent. Posterior à priore divulsus fuit malèque usurpatus. Nam nec τὸ consultor, nec τὸ consulens, quod alii, vocem βουλευόμενος exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidia insidiatori pessimæ* vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus τὸν δῖον significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸ δῖον τὸν δῖον. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς numquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμός τὸ αἶψα interpretatus est. Η αἶψα, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. τὸ αἶψα ἔστι καλὸν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinsius.

Καί νυ τὰδ', αἶκ' ἐθέλῃσ', ὅπιδέρεκεται· ἔδ' ἐ-λήθη

Οἴλῳ δὴ καὶ τῷδε δίκῳ πόλιν ἐντὸς ἑέρχῃ.

Νῦν ᾗ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος

270

Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον

Ἐμμεῖναι, εἰ μείζω γε δίκῳ ἀδικώτερος ἔξῃ.

Ἀλλὰ τὸ γ' ἔπω ἑδῶπα πελεῖν Δία περπικέραννον.

ὦ Πέρση, σὺ ᾗ ταῦτα μὲν φρεσὶ βιάμεο σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπάκχε, βίης δ' ὀπιλήθεο πάμπαν.

275

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων.

Ἰχθυόσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πεπενηνοῖς,

Ἔσθην ἀλλήλας, ἐπεὶ ἔδκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκῳ, ἣ πολλὸν ἀρίστη

Γίνεται· εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαια ἀγορεύειν

280

270. Νῦν δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuisse Hesiodum, si modò dicti hujus sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, numquam fuisse vitio beatiorē, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cantē faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exspectaret, & quam perpauci consequuntur. *Clericus.*

273. Ἀλλὰ τὸ γ' ἔπω] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Gnius.*

274. Ἰχθυόσι μὲν καὶ θηρσὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Naturâ hominis omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sapè minutos

Magnus comest, ut aves emicat accipiter. Scaliger.

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] *Josephus* Lib. II. contra *Apionem*, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Græcos, eò quòd, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt μολὶ αὐτὸ τούτομος πύλαι ἰγνώσκοντο περὶ τοῖς Ἑλλᾶσι καὶ μέγας Ὀμηρος ἑδάμῃ τ' ποιήσας αὐτῷ χρυσάϊον· ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Græcos. Testis *Homerus*, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sanè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in *Cicerone* defunt voces, quæ in ejusdem ætatis optimis Scriptoribus sæpè leguntur. *Leges* porrò *Jovis* di-

*Et hæc (siquidem vult) inspicit: neque illi latet
Qualenam hoc quoque iudicium civitas intus exerceat.
Ego porrò nec ipse nunc inter homines justus
Sim, nec meus filius: quando malum est justum
Esse, siquidem plus juris injustior habebit.
Sed hæc nondum arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.*

*O Persa, ceterum tu hæc in animo tuo repone,
Et justitiæ quidem obtempera, violentiæ verò obliviscere prorsus.
Námque hanc hominibus legem posuit Saturnius.
Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
Se mutuò ut devorent, quandoquidem justitia carent.
Hominibus autem dedit justitiam, quæ multò optima
Est. Si quis enim velit vera in publico dicere*

Et videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud *Sophoclem Antigone* v. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, querentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ὡς ὁ κηρύξας τάδε,
Οὐδ' ὁ ξυνοίης, ἢ γέντω Διὶ Δίκη,
Οἱ τὲς δ' αἰθρώποισιν ἄλλοι νόμοι.
Οὐδ' δίδωσι ποσῶτον αἰμάλῳ πᾶσι
Κηρύγμαθ', ὥς' ἀγροπῶσι κλισφαλῇ Διὶ
Νόμιμα δύνασθαι θετὸν ὅτ' ἐπεδραμεῖν.
Οὐ γάρ τι νῦν γε κήχθεις, ἀλλ' αἰεὶ ποπ
Ζῇ πάντες, κούδ' οἶδ' ἐξ ὅτε φάνη.
Τάπ' ἐγὼ σὺν ἱμαλλον. αἰδρὸς ἐδιδὼς
Φερίμα δίσκος, ἐν θεοῖσι τὸ δίκαιον
Δώσεν.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hæc edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hæc leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantum putabam tuæ edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demum & heri, sed semper vigent, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animum timens, non debui apud Deos pœnas dare. *Clericus.*

278. Ἐπεὶ ὁ δὲκν ἔστιν ἐν αὐτοῖς] Superius ἔκκε: νόμον. *Guicetus.*

280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλη πᾶσι δίκην ἀγροπῶσι Γνώσκων] Ordo ei γάρ τις γνώσκων πᾶσι δίκην ἐθέλη ἀγροπῶσι. *Anastrophe. Idem.*

281. Οἷα

Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ Διὶ ῥύοντι Ζεὺς·]
 Ὃς δέ κε μαρτυρήσιν ἱκὼν Ἰπίορχον ὁμόσας
 Ὑπόσεται, ἐν ᾗ δίκῃ βλάβας, νήκεσσιν αἰάσθῃ,
 Τῷ δέ τ' αἰμαυροτέρῃ γῆρῃ μετόπισθε λέλαιπται·
 Ἀνδρὸς δὲ Δόρυκς γῆρῃ μετόπισθεν αἰμείνων.
 Σοὶ δὲ ἐγὼ ἐδλαὶ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση·
 Τὼ μὲν τοι κατ' ἄτην ἢ ἱλαδὸν ἐσιν ἐλέσθῃ
 Ρῆιδίως. ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δὲ ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δὲ ὄρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ περπαροῖσιν ἔθηκαν
 Ἀθάνατοι. μακρὸς ᾗ ἢ ὄρεθι οἶμ' ἐπ' αὐτῷ,
 Καὶ τευχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δὲ εἰς ἄκρον ἴκηαι,
 Ρῆιδίῃ δὲ ἤπει' ἀπέλθῃ, χαλεπὴ περ ἐῖσα.
 Οὐτ' ἄρ' μὲν πανάρεσθ' ὅς αὐτὸς πάντ' ἀνοήσῃ,

283

290

281. Ὅλβον διδοῖ ῥύοντι Ζεὺς] Ut negari nequit quin interdum ὄλβος fuerint, qui justiore ceteris vitam agebant; sic nemo vereatur affirmare non minùs frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vitæ nec irascentis nec faventis Numinis indicia sunt, cum promiscuè in quosvis effundantur; quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ fat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

282. Μαρτυρήσιν ἱκὼν] Ἀν μαρτυρήσιν ἱκὼν, ut αἶκων θυμῷ, hoc est, cedens testimoniis. Cedere autem testimoniis erit favere testimoniis, seu in favorem alicujus testimonium dicere. ἱκὼν ab αἶκω mutato spiritu, ut ab αἶμα, ἡγέμεσθαι, ὑγῆμασθαι. Pro Ἰπίορχον autem legendum videtur ἐπὶ ὄρεθι. *Guistius.*

283. Ἐν δὲ δίκῃ βλάβας] Scribo: Ἐν δὲ δίκῃ βλάβας. τὸ ἐμβλάπτειν Homero est impedio. *Idem.*

284. Τῷ δὲ τ' αἰμαυροτέρῃ &c.] Vide verba Oraculi allata ad §. 219. Sed falsum hoc quoque esse exempla innumera ostendebant olim, ut hodie. Quot fuerunt optimi viri, quorum posterii infelices in hisce terris fuerunt, nec multò post planè extincti? Quot contra scelera- ti homines & teterrimi etiam tyranni posteritatem in multa sæcula florentem reliquerunt? Igitur non sunt incitamenta virtutis potenda ex pollicitationibus aut minis, quas eventus ipse passim arguit. Nec puto exiguum fuisse peccandi irritamentum, iis qui alias rationes virtutis colendæ in promptu non habuerunt, quòd viderent falsa esse quæ de ejus præmiis, delictorumque poenis in hac vita jactabantur. *Clericus.*

291. Ἐν

Quæ novâ, ei opes largitur latè videns Jupiter :
Qui verò testimoniis volens pejerans
Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii lœditur,
Atque ejus obscurior posteritas postea relinquitur :
Viri autem justî posteritas apud posteros illustrior.
Ceterùm tibi ego benè cupiens dicam, stultissime Persa.
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facilè est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
Ante virtutem verò sudorem Dii posuerunt
Immortales. longa verò atque ardua via est ad illam,
Primumque aspera: ubi verò ad summum veneris,
Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit,

291. Εἰς ἀκρον ἱκνται] ἱκναι legendum censet Heinſius. Sed malè. Nam τὸ πρὸς supplendum. *Guietus.*

291. ἱκναι] Cùm Veteres hunc locum laudantes habeant ἱκνται, nec dissentiant Codices, malletm hoc retinere; non enim video cur via dici nequeat εἰς ἀκρον ὁρᾶν ἱκνῶν, pervenire ad summum montem. Imò subaudiendum ἰδὲ ostendit sequens scemininum πῦρ. *Clericus.*

291. ——— ἐπὶ δὲ εἰς ἀκρον ἱκνται] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἱκναι, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem postea me monuit illustrissimus Scalliger, & doctissimus Meursius. *Heinſius.*

292. Πῦρ δὲ ἥπτεται πύρ] Ne semper Grammatica sectari videar, lubet hîc unum atque alterum locum *Seneca*, quibus hæc sententia egregiè illustratur, adscribere. Sic ergo ille Ep. XLI. *Rationale animal est homo; consummatur itaque ejus bonum, si id adimplevit, cui nascitur. Quid est autem, quod ab illo ratio hac exigit? Rem facillimam, secundum naturam suam v. vere. Sed hanc difficilem facit communis insania.* Epistolâ verò CIV. *Non quia, inquit, difficilia sunt non audemus; sed quia non audemus, difficilia sunt.* *Clericus.*

293. Ὅς αὐτὸς πάντα νοήσῃ] Quomodo νοῆν apud *Hesiodum* sumatur, ostendimus suprâ, ad locum illum, πρὸς μὲν ἐπαινέσσει νοήσας. Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, ὅς αὐτὸς πάντα νοήσῃ. Ceterùm αὐτὸς sumitur elegantissimè sicut apud *Theocritum* in illo, Πολλὰ καὶ τὰ εἰς ποτὶ τ' αὐλὴν αὐτὰ ἀπῆλθον. Apud *Virgil.*

Ipsa lacte domum referunt distenta capella
Ubera ———

Ipsa.

[Φροσάμεντο τὰ κ' ἐπειτὰ καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀρεῖναι.]

Ἐθλὸς δὲ αὖ κακῆντο, ὅς δ' εἰπόντι πύθηται

295

Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλος ἀκῶον

Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃδ' αὖτ' ἀχρήϊο ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφείμῃς

Ἐργάζεο, Πέρση, δῖον γρότο, ὃφρα σε λιμὸς

300

Ἐχθαίρῃ, Φιλέῃ τ' εὐσέφαντο Δημήτῃ

Αἰδοίῃ, Βιότῃ τ' ἐλὼν πύμωλῃσι καλῶν.

Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορο ἀνδρεί.

Τῷ τ' θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς

Ζῶῃ, κηφίνεας κροθύροισι ἵκελτο ὀρμῶν,

Οἳ τε μελίσσων κάμαλον τεύχεσσιν ἀεργῷ

305

Ἐθόντες· σοὶ δὲ ἔργα φίλ' ἔσω μέτελα κρομεῖν,

Ipsa, id est, sponte sua. ὁ αὐτὸς νοῶν πάντα, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, τυπῆσι κατ' αὐτὸν, σφόδρ' αὖν, qui opponitur, τῷ ἄλλῳ ἰτίεσι πρὸς νεμεσῆσιν σφόδρ' ἰσχυρόν. *Heinsius*.

296. Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη] Δι' ἑαυτοῦ. *Guietus*.

297. Ἐν θυμῷ βάλληται] In animum inducit. post, pro ὃ δὲ αὖτ' ἀχρήϊο ἀνὴρ, malim ὃδ' αὖτ' ἀχρήϊο ἀνὴρ. *Idem*.

299. Δῖον γρότο] Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex Homero liquet, qui δῖον συνῶτλιν, divinitus subvulsum vocat *Odyss. φ. γ. 234*. Sed & eo abutitur hîc *Hesiodus*, qui non tam magnificè loquitur de patre suo, infra *vss. 633. & 634*. *Clericus*.

300. — ὃφρα σε λιμὸς Ἐχθαίρῃ, Φιλέῃ δ'] Parodiam hujus loci elegantem *Cratinus* fecerat:

Ἐθνε καὶ σὴ γαστρὶ δίδου χάριν, ὃφρα σε λιμὸς

Ἐχθαίρῃ, Κοινῷ δὲ πολυσέφαντο νικήσῃ.

Erat autem *Connas* ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cùm victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil præter κρόνον quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. *Aristophanes* ἴππ. Ὡππερ Κοινῷς τίφανον μὲν ἔχον αὖτον, δῖψῃ δὲ ἀπολολάς. *Heinsius*.

302. Σύμφορος ἀνδρὶ] Συνακόλητο. *Guietus*.

304. Κροθύροισι ἵκελτο ὀρμῶν] Hoc est, τὴν ἑρὸν βεβλαμμένον. *Hesych.* Κροθὺ βλάβη. ἀ κροθὺς læsus, mutilus, κρόθυρος. it. κροθὺ ἢ. sine κρόθυρος pro κρόθυρος, παρὰ τὸ κροθὺ τὴν ἑρὸν εἶναι, κροθὺς, κροθὺς, κροθὺς, &c. *Hesych.* *Guietus*.

305. — τεύχεσσιν ἀεργῷ] Pro eo *Stobæus*, μήποτε ἔδωκε. *Heinsius*.

306. Μί-

[Cogitans quacumque dein & ad finem usque sint meliora.]

Sed & ille bonus est, qui benè monenti paruerit.

Qui verò nec per se sapit, neque alii parere

In animum inducit, ille contrà homo inutilis est.

Verùm tu nostri semper præcepti memor,

Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames

Oderit, amet autem pulchrè coronata Ceres

Veneranda, victuque tuum impleat horreum.

Fames enim semper ignavo comes est viro.

Huic verò & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus

Vruit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate.

Qui apum laborem absument otiosi,

Vorantes : tibi verò opera decentia obire gratum sit,

306. Μίτεια χρυσῆν] Ταῦτά τ' ἔστιν οἷα, ἥ γιν' αὖ μίτεια ἔχοντα, hoc est, τὰ τ' ὀρεῖς, τὰ ἀνδραῖα, τὰ ἀρετὰ, ἔχοντα. Pindarus epitaphi. Hesiodi : Ἡσιόδ' ἀνδράποισ μίτεια ἔχον σφίσις, hominum præstantissimus, summam habens sapientiam. Μίτεια sunt bona, convenientia. *Quietus.*

306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἴτω μίτεια χρυσῆν] Μίτεια ἔργα, ut dicat Hesiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moschopulus, qui μίτεια reddit σύμμιττα τῇ σῇ διωάμῃ: neque Tzetzes, qui σιμῖα καὶ μὴ ἀπρεπῆ. Multò minùs Latini, qui *mediocria* reddiderunt. Philosophi sæpè μίτεια dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum est. Sic & apud Platonem μιτῆσις λέγειν, ubique est, optimè & verissimè dicere: quod quia observatum non est, & ex eo locus hic dependet, unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τὸν ὃν ὁμῶς αὐτὸν ἔστι, παντὶ δὴλον εἶναι, ὅτι ἀλλ' τὸ ἰδίον καὶ πῖνον. ἐπιδὼν δ' αὖ τ' σίταν ταῖς μὲν σαρξὶ σίρκας προσγλήνῃ, τοῖς δὲ ὅσποις ὄσῳ, καὶ ἄλλω κατὰ τὸ αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκεία ἐκείτοις προσγλήνῃ, τότε δὴ τ' ὀλίγον ὄσῳ ὄντα, ὑπερὸν πολὺν γηγέναν, καὶ οὕτω γίνοσθ' ὅτι σμικροὶ ἀνθρώποι, μέγαν. οὕτω τὸν ὁμῶς. ἢ δὴ καὶ σὺ μιτῆσις; Εἰ μὲν γὰρ ἴφ' ἡ Κέ-
της. id est: Illud certè antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendòque illud fieri. Postquàm enim cibus caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis quæ cum singulis maximè conveniunt, maximèque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifestè quid sit μιτῆσις. Ita μίτεια paulò antè Dialogo eodem: πῶς αὐτῶν πάντων οἷμα εἰς ἓνα δέχεται αὐτὸ ἡ ψυχὴ, αὐτὸς οὐρανός, καὶ πῶς λέγων αὐτῶν.

Ὡς κέ τοι ὥραίχ' βιότῃ πλήθωσι καλῆαι.

Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.

Καί τ' ἐργαζόμενῳ, πολὺ φίλτερόν θ' ἀθανάτοισιν

Ἔσται ἡδὲ βροτοῖς. μάλα γὰρ συγέκιν' ἀεργές.

310

Ἔργον δ' ἔδ' ἐν ὄνειδ' ἔστι, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.

αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῶν μίτερά μοι φαίνονται λίγα, ὡς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ἴσῃ, τὸ δὲ σῶμα ἀδανείστῳ καὶ ὀλιγοχρόνιόν τ' ἐστιν: id est, Eodem modo ac corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, optime mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longissimi esse, corpus verò imbecillius minorisque temporis. Hesiodus postquam exemplum Ἐκφύλων adduxit, ὡς ἔργα μίτερα adhortatur fratrem, id est, labores indefatigatos: causam addit: Ὡς κέ τοι ὥραίχ' βιότῃ πλήθωσι καλῆαι. Porro τὸ πλήθωσι non nisi ex maximis quibuscumque contingit. τὸ μίτερον autem est τὸ πέρας, extremus rei terminus. Theocritus in Epigrammatis victorem quemdam celebrat Democletem, quem ait μίτερον γηγνῆναι ἐν πᾶσι, quod est, excelluisse in omnibus, contra ac existimant Interpretes:

Δαμωτίλῃς ὁ χορηγός, ὃ τ' ἐρίπυλ', αἷ Διόνυσσε,

Καί σε τ' ἡδίστον θεῶν μακάρων ἀναθεῖς,

Μίτερον ἔσθ' ἐν πᾶσι. χορὰ δ' ἐκτίσται Νίκῃ

Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ πρῶτον ὄρων.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro adscribitur, μίτερον σοφίης habere dicitur, id est, multum sapientia, vel, in sapientia excellere. Id enim quod optimum est, extra mediocritatem esse non potest, quia alias ad vitium deflecteret, & τὸ πρῶτον καὶ τὸ καλὸν transscenderet; ut multis docet in moralibus Philosophus. Μίτερον igitur est τὸ ἔξοχον in omni re præclara. μίτερον erat in omnibus Demoteles, id est, excellens: μίτερα ἔργα laudat Hesiodus, id est, τὰ ὡς μέγιστα σπουδῇ, τὰ ποικίλα. Quod Interpretes Græci minimè observarunt, multò minùs alii. *Hemsius.*

311. Ἐργον δ' ἔδ' ἐν ὄνειδ'] Nihil planius hujus versùs sententiâ, cum præsertim toto hoc opere Hesiodus fratrem ad laborem hortetur, & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum ἔδ' ἐν, quod ansam præbuit Socratis accusatoribus accusandi hominem, quasi juvenibus nullam rem, quamvis flagitiosam, prohiberet. Quod videre est ex Lib. I. Xenophontis de Memorab. Socratis, ubi sic rem narrat: „Dixit, inquit, ejus accusator illum illustrissimorum quorumque Poëtarum pessimis sententiis electis, iisque in testimonium adductis, discipulos ad vitium & tyrannidem impelle-
„re; interque eas Hesiodeam illam sæpè usurpare. Opus nullum est
„probrum, inertia verò probrum est. Quibus Poëtam dicebat suadere
„a nulla actione, sive injusta, sive turpi, abstinendum esse, sed om-
„nia

Ut tibi æstate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.

Et laborans, multò etiam carior jam immortalibus

Eris ac hominibus. valdè enim oderunt otiosos.

Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

„nia lucri gratiâ facienda. Socrates verò, postquàm fassus esset accu-
„fator, bonum ac utile esse homini operari, noxium verò & malum
„otio torpere, atque adeò opus bonum esse, otium prævum; eos
„qui boni aliquid facerent operari, & bonos esse operarios dicebat;
„eos autem qui talis luderent, vel aliud quidpiam pravi & damnosi
„facerent, otiosos vocabat. Quo sensu rectè habeat dictum illud
Hesiodi. Hactenus Attica Siren, quibus haud obscure indicat *Hesio-*
dum & *Socratem* intellexisse quodvis bonum & laudabile opus. Idem
Procli testimonio confirmatur, qui ait à *Platone* rectè hunc versum
explicatum, & nostrum *Hesiodum* cujusvis secundum naturam opus
ἔργον appellare; *Homeri* exemplo, qui optimum quodque opus ἔργον
simpliciter vocat. Similia habet *Eustathius* ad γ. 226. *Odyss.* P.

Α'κ' ἐπεὶ δὲ τὸ ἔργον καὶ ἡμῶν, οὐκ ἐβλήθη
ἔργον ἐπὶ χεῖρ.

Ex schedis paternis hactenus; unde colligere interdum à nobis, arte
& ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritio-
rum olim oculos fugerunt. *Clericus*.

311. Ε'ργον δ' εὐδὴν ὀνειδές] Delicatos certè oportet fuisse Veteres,
qui in hoc versu αἰτιαθέντες scripsisse *Hesiodum* voluerint: ita ut hæc
verba Socrati pronunciata fraudi fuerint. *Eustathius*: Σημείωσται ὅτι ὁ
Ε'ργον δ' εὐδὴν ὀνειδές, ὃ δὴ φησὶν Ἡσίοδος· οὐκ εἶναι μὲν τὸ αἰσχροῦς γένους,
ἐβλάψεν τὸ σέφον Σωκράτην, ὃς εἰσθὺς λέγειν συχνὰ τὸ, ἔργον δ' εὐδὴν ὀνει-
δές, ἢ γὰρ εὐδὴν πῖ εἰν ὀνειδές τὸ εὖ ἔργοις ἀγαθοῖς ἐμπαισθῆναι, συνεφασπία πι-
εῖται, οἷα δὲ μακρῶν, ὡς ἔργον εὐδὴν, ἢ γὰρ εὐδὴν εἰς ἐργασία, καὶ τὴν
φαύλην, καὶ τὴν χρηστὴν, ὀνειδές ἐστὶ τὸ ἐργάζομενον καὶ τὴν εὐδὴν ὡς αἰσχροῦς
γενὸς οὐκ εἶναι πῶς περὶ τούτου. Sed *Plutarcho* accuratissimo Scriptore, & *Hesiodi*
olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodum modo
hunc versum *Hesiodi* usurpavit: εὖ δὲ τοῖς τότε χρόνοις, καὶ Ἡσίοδος,
ἔργον εὐδὴν ὡς ὀνειδές, εὐδὴν τὴν ἀφ' ὧν εὖ εἶναι. Cum tamen τὸ εὐδὴν,
non ad τὸ ἔργον, sed ad τὸ ὀνειδές referendum sit. Sed nihil est usita-
tius quàm elegantiz causâ ad usum alium *Homeri* & *Hesiodi* versus
transferre. Quòd si propterea procedat hæc calumpnia, singulis ver-
sibus peccavit *Homerus*, nisi ignoremus delicias τῶν παλαιῶν. *Hein-*
sius.

313. Πλῆτος καὶ δόσις] *Horat.* Et genus & formam reginâ pecunia
donat. *Scaliger*.

Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσῃ ἀεργὸς
 Πλάτωντα. πλὺτῳ δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀππῃδῷ.
 Δαίμονι δὲ οἷόν ἐστιν. τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον,
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμόν
 315 Εἰς ἔργον τρέψας, μελεῖας βίη, ὥς σε κελόω.
 Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολεσίω, θάρσῳ ἢ πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δὲ ἔχ' ἀρπακτὰ θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω. 320
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίην μέγαν ὄλβον ἔληται,
 Ἡ δ' οὐ γὰρ γλώσσης λήσασεται, (οἷά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδῳ νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δὲ τ' ἀναιδείῃ κατωπάσῃ)
 Ῥεῖά τε μιν μαυρῶσι θεοί, μινύθῃσι ἢ οἴχοι 325

313. Πλὺτῳ δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀππῃδῷ] Hoc loco ὀππῃδῷ non est sequitur, sed comitatur; adeo ut velit Hesiodus, opes potius indicium esse, quam causam virtutis. Sunt tamen qui improbent hujus versus sententiam, eo quod ut plurimum divitiarum potius vitia, quam virtutes, concilient, pro illo Isocratis dicto: πλὺτῳ κακίας, μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας, ὑπηρέτης ἐστίν: divitiarum vitiorum potius, quam probitatis, ministra. Verum cum Hesiodus ab iniqua divitiarum acquisitione hactenus fratrem deterruerit & ad laborandum hortatus fuerit, manifestum est cum hic intelligere opes justè & labore partas, quæ nunquam destituuntur virtute comite. Alioqui dicendus erit Hesiodus loqui, ex opinione vulgi, quod divitias quàm maximè admiratur, probatque sæpè divitum flagitia. Ex paternis schedis. Clericus.

314. Δαίμονι δὲ οἷόν ἐστιν] Hoc est, ὅμοιον. Scribo ἰοῖδα. Hesych. ἰοί, εἴη, ὅμοιος, ὑπάρχει. Guietus.

314. Δαίμονι δὲ οἷόν ἐστιν] Hoc est, οἷόν Δαίμονι ἐστίν, πῶς ἢ; qualis est Deus, talis sis. Loquutio est contracta, quales permultæ in Lingua Græca. Clericus.

315. Ἀεσίφρονα θυμόν] Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro ἀεσίφρονα, iniquum, ἀδίκον. Τὸ ἀεσίφρων pro ἀασίφρων. Hesych. Ἀεσίφρονα, βλαψίφρονα, φρενοβλαπτικόν. ἀάσων ἢ βλάψων. Sed utrumque ἐπιθεῖται & α ab ἀσων, ἀεσίφρων, ἀασίφρων pro ἀεσίφρων. Guietus.

317, & 318. Hi duo versus, teste Plutarcho apud Proclum, ex Homero huc intrusi, cui libenter adsentimur. v. 317. Ἄνδρα κομίζει] curat, regit. an legendum κομίζει? Guietus.

317. Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ &c.] Hunc & sequentem versum leviter immu-

Quod si laboraveris, mox te amulabitur & otiosus
 Ditescentem: divitias verò virtus & gloria comitatur.
 Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
 Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
 Pudor qui hominibus valde & obest & prodest.
 Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (ducit) ad divitias.
 Opes autem non rapiendæ: divinitus datæ multò meliores.
 Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
 Aut lingua prædatus fuerit, (qualia multa
 Fiunt, quàm primùm lucri amor mentem deceperit
 Hominum: pudorem verò impudentia vicerit)
 Facile & illum pessumdant Dii, extinguuntur verò familiæ

immutatos ex Homero sumfit Hesiodus; quod, ut habet Proclus, ob-
 servarat Plutarchus, qui etiam eos ab alio insertos Hesiodico poemati
 credidit. Prior autem desumptus est ex Odyss. P. ubi hic versus legi-
 tur:

Αἰδὼς οὐκ ἀγαθὴ κατὰ νόμον ἀνδρὶ πεινῶντι.

Pudor non bonus est egenti viro mendico. Alter verò ex Iliad. Ω. ubi
 Poëta de Achille Hectoris cadaveri illudente:

————— ἔδῃ οἱ αἰδὼς
Γίνεται ἢ τ' ἀνδρὶ καὶ σίνεταί, ἢ δ' ὀνύχῃ.

Neque ei pudor est, qui homines valde ludit & juvat. Sed non est
 utriusque versùs sensus idem, apud utrumque Poëtam. Sensus Hesio-
 di est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si
 modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo
 victum quærat. Ex paternis schedis. Clericus.

319. *Αἰδὼς τοι πρὸς ἀνολβίῃ, θάρσος δὲ πρὸς ὀλβῷ.* Scribendum vi-
 detur *πρὸς ἀνολβίῳ, θάρσος δὲ πρὸς ὀλβῶν.* subintellige *πυλῇ.* Guiet-
 us.

319. *Αἰδὼς τοι πρὸς ἀνολβίῳ*] Hoc est, si te puduerit laboris, ma-
 lîsque otîari quàm laborem viliorẽ suscipere, quamvis alius hone-
 stior non occurrat, semper pauper eris: sin verò audacter labori cer-
 vicem subjicias, ad divitias poteris pervenire. Ex paternis schedis.
 Clericus.

324. *Κατὰ πάλιν*] Hesych. *κατὰ πάλιν, διάπαν.* quæ expositio huic lo-
 cò omninò convenit. Rectè Interpres. Guietus.

Αἰνέει τῶ, παῦρον δέ τ' ὅπῃ χρόνον ὄλεσθ' ὀπιθεῖ.
Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτῳ ὅς τε ξῖνον κακὸν ἔρξῃ.

Ὅς πε κασιγνήτοιο ἐὺ ἀνὰ δέμνια βαίνοι

Κρυπταδῆς δυνῆς ἀλόχε, παρεκαίερα ῥέζων·

Ὅς τέ τῳ ἀφραδῆς ἀλιτάνετα ὀρφανὰ τέκνα·

330

Ὅς πε γονῆα γέροντα, κακῶ ὅπῃ γήρασθ' ἔδῳ,

Νεικείη χαλεποῖσι κατὰ πόμῃσιν ἐπέεσσιν.

Τῶ δὴ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγασίεται, ἐς ᾗ πελάτῳ

Ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπῶ ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.

Ἀλλὰ σὺ τ' μὴ πᾶμπαν ἔεργ' αἰσιφρονα θυμὸν,

335

Καδδωῖαμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν

Ἀγῶς ἢ κατὰρῶς, ὅπῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·

Ἀλλοτε δὴ σπονδῆς θυέεσσι πε ἰλάσκεσθαι,

Ἡ' μὴ ὅτ' ἀνάζη, ἢ ὅταν φάσθ' ἱερὸν ἔλθῃ·

Ὡς κέ τοι ἰλαὸν κρεδύλῳ ἢ θυμὸν ἔχουσιν·

340

326. Ἀνὰ δέμνια βαίνοι] Ἀναβαίνοι. *Guietus*.

327. Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτῳ] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cum eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu vixit, ut liquet ex vita *Themistoclis*, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo *Admeto*, *Molossorum Regi*, supplicarit, pag. 124. inviolabilitque suā illa incisiō factus fuerit. *Clericus*.

329. Κρυπταδῆς δυνῆς] *Moschop.* & *Proclus* τὸ ἐνικα, hic subintelligunt. *Tzetz* s τὸ ἀλφ supplet. Τὸ ἐνικα placet. Sic in *Ἀπιδ.* v. 406. κατὰ δὴ Λήδης ὀρεστίωνος ἢ ἀγροπύρης ἰλάσκεο. supple ἐνικα. Sic & versu sequente κρυπταδῆς δυνῆς subintellige ἐνικα, deinde lege: παρεκαίερα, ἀσπίδι ἢ ἀνέμῳ. *Moschop.* *Guietus*.

330. Ὅς τέ τῳ] Hoc est, πᾶς, forsan scribendum: ὅς τε ἢ. *Guietus*.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγασί] Jupiter, nimirum, ἰκατήσθ', ut loquitur *Homerus* *Odyss.* N ubi *Ulysses*, qui se deceptum à *Phæacibus* putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφίας ποσιντο ἰκατήσθ'. ὅς τε ἢ ἄλλος

Ἀνθρώπος ἰφορᾷ ἢ πῖνυ, ὅπῃ ἀμάρτη.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspectat, & plectit quisquis peccaverit. *Clericus*.

336. Καδδωῖαμιν ἔρδειν] *Socrates* frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit *Xenophon* Lib. I. memorabilium *Socratis*. „Cum extenuibus, inquit, facultatibus parva offerret offerumenta, „nihilò

*Viri talis: exiguum ad tempus divitiæ adsunt. (afficiet:
 Par committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem malo
 Quique fratris sui cubilia adscenderit,
 Furtivi causâ concubitus uxoris, scelerata patrans:
 Quique malâ cujuspîam fraude deceperit orphanos liberos:
 Quique parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic certè Jupiter irascitur. ad extremum verò,
 Pro operibus iniquis, gravem exhibet talionem.
 Verùm tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
 Castè & purè, nitidâque femora adole.
 Interdum certè libaminibus atque hostiis placâ,
 Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
 Ut benevolum erga te cor atque animum habeant;*

„ nihilo inferiorem iis se se esse arbitrabatur, qui ex amplis & ma-
 „ gnis facultatibus multa & magna offerrent sacrificia; nam hone-
 „ stum Diis esse negabat, si magnis potiùs hostiis & amplis sacrifi-
 „ ciis, quàm parvis, delectarentur; fore enim ut ea quæ à pravis of-
 „ feruntur plerumque illis gratiora essent, quàm quæ pii & boni
 „ offerunt; neque vivendum hominibus dicebat, si Diis gratiora fo-
 „ rent ea quæ à malis, quàm ea quæ à bonis offeruntur. Imò exi-
 „ stimabat eos, honoribus sibi à piis delictis, maximè gaudere. Ha-
 „ stenus Xenophon, cujus verba optimè declarant, quid sit κατὰ δυνά-
 „ μιν ἱερῶν, nempe, pro ratione facultatum sacra facere. Ex schedis pa-
 „ ternis. Clericus.

337. Αἷμας καὶ καρπὸς]. Græci Hesiodi Interpretes referunt vocem
 αἷμας ad animum, & καρπὸς ad corpus. Verùm utraque vox ad
 utrumque pertinet, & primum quidem ad animum, deinde etiam
 ad corpus. M. Tullius Lib. II. de Legibus, ubi interpretatur legem,
 cujus initium est: Ad Divos adeunto castè, Pietatem adhibento &c.
 castè, inquit, Lex jubet adire ad Deos, animo, videlicet, in quo sunt
 omnia, non tollit castimoniam corporis; sed hoc oportet intelligi, cum
 multum animus corpori præstet, observeturque, ut casta corpora adhi-
 beantur, multò esse in animis id servandum magis; nam illud vel ad-
 spectione aquæ, vel dierum numero tollitur; animi labes nec diuturnita-
 te vanescere, nec amnibus ullis elui potest. Notissimum est sacra vesti-
 bus, manibus, vasisque puris fieri solita; & recenti Venere pollutos
 ab iis amotos. Ex schedis paternis. Clericus.

337. Ἐπὶ δὲ αἷμα καὶ καρπὸν καίεν]. Ἐπικαίεν. Τρωίης. Guietus.

Ο φρ' ἄλλων ὦνῃ κλῆρον, μὴ τ' πρὸν ἄλλῳ.
 Τὸν φιλέοντ' ὅπῃ δαῖτα καλεῖν, τ' δ' ἐχθρὸν ἐᾷσαι.
 Τὸν ᾗ μάλιστ' ἀλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήηται,
 Γείτονες ἄζωσι ἐκίον, ζώσωντο δ' ἡ πηοί. 345
 Πῆμα κακὸς γίττων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορέ τοι πμῆς ὅς τ' ἔμμορε γίττων ἔοδ' αἶ.
 Οὐδ' ἂν βῆς δόποιοιτ', εἰ μὴ γίττων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθ' ὡς γίττων, ὅτ' δ' ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρω, καὶ λῶιον, αἶ κε δυνάηαι. 350
 Ὡς ἂν χρεῖζων, καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον ἄρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἄτησιν.
 Τὸν φιλέοντ' ἀ φιλεῖν, καὶ τῷ περιστόνῃ περισσεῖναι.

342. Τὸν φιλέοντ' ἰπὶ δαῖτα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermis-
 sis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque
 à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hic nescio quid ha-
 bet senile, & frigidum. *Clericus*.

344. Ἐγχώριον] Legit hic *Stephanus*, in voce Κώμη, ἐγκώμιον,
 quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγκώμιον idem est ac ἐγχώριον,
 quia κώμη & χώρη idem sunt; nempe, vicus. Ideoque adjectiva
 hæc sonant incolam vici, aut pertinentem ad vicum. Perinde est utram-
 vis lectionem sequamur. *Clericus*.

344. Ἄλλο γήηται] Τὸ ἄλλο hic fortuitum exponit *Heinsius*, cujus vide
 notas. var. loqu. γίττων, ἄζωσι, vicini inermes. ζώσωντο δ' ἡ πηοί. tar-
 dius veniunt ad suos. *Gnietus*.

344. Ἄλλο γήηται] Rem non tantum inexpectatam, sed malam
 quæ alia dicitur κατ' εὐφημίαν, significari dudum ostendit *David Cle-*
ricus, pater meus. Quæstionum sacrarum XVI. quam adito. *Cle-*
ricus.

344. Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐγχώριον ἄλλο γήηται] Elegantissimum est
 illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione usus est, quâ frequenter Scripto-
 res Attici τὸ ἄλλο. Sic apud *Lucianum* Venus in Judicio Dearum,
 cum iniret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam stu-
 diosè inquareret, respondet, ἄλλος ἡρόμην. Est igitur, χρεῖμ' ἄλλο,
 ἢ βλάβη, ἢ τύχη ἐπιπλοῦσα, ἢ βλάβη, ἢ ἀπειροσύν τις τύχη λαμβάνει. de-
 trimentum sive infortunium inexpectatum & fortuitum. χρεῖμα ἄλλο
 vocat. *Virgilius*, id quod Græci ἄλλος dicunt, tantum reddit. Sic
 in illo *Sileni*,

Serta procul tantum capiti delapsa jacebant,

Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.

Amicum ad convivium vocato, inimicum verò relinque.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.

Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Noxa iam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.

Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum,

Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. (rectè etiam redde,

Rectè quidem metiaris à vicino (mutuum accipiens) verùm

Eadem mensurâ, & ampliùs, si quidem possis:

Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.

Nè mala lucra captes: mala lucra aqualia damnis.

Amantem te ama, & invisentem invise.

οἱ εἰσφάτοι ἄλλους ἔκαστον. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπων βίον eleganter ἄλλων esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtæ:

—— πὲρ δ' ἄλλουδ' ἄλλα φέρον·
 Πρεὶν ὥς αἰέτιο, καὶ ἀνέρι πυχλάκις ἐὼδλῶ
 Ἀποφύχῃ μίχα πῆμει· λυγρῶ δ' ἐπὶ χεῖρ' ἔπεισεν ὄλεθ·
 Οὐ π' ἐκάν. ἄλλ' δὲ πάλ' βί' ἀνθρώποισι. Heinsius.

347. Εἰ μὲρ τοι πρῶς] Pretium, rem pretiosam. Interp. *bonum*.
 v. 351. ἄρειον est sufficiens non promptum, ut vulgò. *Guilielmus*.

349. Εὐ μὲρ μετρίῳ] Hoc est, si sementem à vicino, si vinum mutuum accipias, cave quidem ne minùs accipias, quàm te accepisse apochâ fateris; sed fac ut parem mensuram reddas aut etiam cumulationem. Stultum est pati tibi fucum fieri, aut à te exigì posse plus quàm debeas; sed justum est paria reddere, liberale etiam plura, quando licet. *Clericus*.

351. Ἀρειον] Præfens. *Scaliger*.

353. Τὸν φιλότιμον φίλῃ] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicavi Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*, quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus?

Quis

Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, ἢ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.

Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δὲ ὅς τις ἔδωκεν.

355

Δὼς ἀγαθὴν, ἀρπαξὴν κακὴν, θανάτοιο δότεργε.

Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δοίῃ,

Χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται ὃν καὶ θυμόν.

Ὅς δέ κεν αὐτὸς ἔληται, ἀναιδεΐηφι πιθήσας,

Καὶ περ σμικρὸν ἔδον, τότε ἐπάχυνωσεν φίλον κῆρ.

360

Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ὅππῃ σμικρῷ κατὰ θεῖο,

Καὶ θαμὰ τῷ ἔρδαις, τάχα κεν μέγα ἢ τὸ γήοιο.

Ὅς δὲ ἐπ' ἐόντι φέρει, ὅδ' ἀλύζεται αἶθοπα λιμόν.

Οὐδὲ τόγ' εἰν οἴκῳ κατὰ κείμῳ ἀνέργει κήδε.

Οἴκει βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θυρήφι.

365

Ἐθλὸν μὲν, παρεόντ' ἐλέσθ'· πῆμα δὲ θυμῷ,

Χρητίζειν ἀπεόντ'· αἶσέ σε φράζεσθ' ἀνωγα.

Ἀρχομένη δὲ πῖθ' καὶ λήγοντ' ἡρέσασθ',

Μεσότη φείδεσθ'· δειλὴ δὲ ἐνὶ πυθμύνι φειδῶ.

Quis cum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus.*

353. Περαῖοντι ἀποσῆναι] Τὸν ἀποσηργῶντι ἀποσηρεῖ. vide Tzetzem de his versibus. accedere ἀποσηρεῖν. ἢ ἀποσηργῶντι ἀποσηρεῖ, τὸ δοῦν ὁμοίᾳ δοῦναι. *Guietus.*

356. Ἀρπαξ pro ἀρπαγῇ, ut v. 191. ὕβρις pro ὑβρεσίᾳ. *Scaliger.*

357. Ἀνὴρ ἐθέλων] Ἐδωκεν ἀνὴρ. & ὅγε καὶ μέγα δοίῃ. Anastrophe ἵτο καὶ ὅγε μέγα δοίῃ. *Guietus.*

358. Χαίρει τῷ δώρῳ] Hoc est, donatione factâ. *Idem.*

360. Καὶ περ σμικρὸν] Forſan, Καὶ τοι, ἐπάχυνωσεν φίλον κῆρ] ἥτοιγ' placet. ἐπάχυνωσεν, hoc est, ἐλύπησεν, σιωπῆσιν. contristat, contraxit; subintellige, ei cui ablatum. παχύνω gelu constringo, congelo propriè. Sic Metaphoricè pro tristi mœrore afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ δὲ αὖ φρεσὶν ἄλκιμον ἥτοιγ' παχύνεται. Cordis systolen seu contractionem sequitur tristitia. Ceterum in fine versûs legendum videtur φίλον ἥτοιγ', pro φίλον κῆρ, quod suppositum est à librariis. Locus ex Homérico suprâ citatò expressus foret. Scribendum τὸ γ' ἐπάχυνωσεν φίλον ἥτοιγ'. *Guietus.*

360. Καὶ περ σμικρὸν ἔδον καὶ πῖθ' ἐξῆς] Vera hæc sunt, quis neget? sed non opus fuit Musarum afflatu, ut excogitarentur aut scriberentur, quæ vel à vetula cogitari, nec frigidius exprimi potuerunt. *Clericus.*

364. Αἶθοπα λιμόν] Atram, deformem, turpem. & malefuada fames

Et da ei qui dederit, neque da qui non dederit.
 Datori quidem est qui dat, non danti verò nemo dare solet.
 Donatio bona, rapina verò mala atque lethifera.
 Quicumque etenim vir libens dat, et si multum dederit,
 Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
 Qui verò libens rapuerit, impudentiâ fretus,
 Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
 Siquidem enim parvum parvo addideris,
 Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
 Qui verò partis adjicit, is vitabit atram famem.
 Neque verò quod domi repositum est hominem sollicitum habet.
 Domi melius esse: quoniam damno obnoxium quod foris est.
 Bonum quidem, de præsentis capere: noxa verò, animo
 Egere absente: id quod te cogitare jubeo.
 Quum relinitur dolium, & ferè est epotum, saturare.
 Medio parce: sera verò in fundo parcimonia.

fames & turpis Statio. Initio hujus versûs, Ος δ' ἐπ' ἰόντ' ἔστι φέρ. δς δ' ἐπὶ φέρ. τῷ ὄντ', hoc est, τῇ ἐστίᾳ. *Guietus.*

366. Οἷον βέλτερον] Subintellige τὸ βίον. victualia. *Guietus.*

367. Παρίοντι] De præsentibus, hoc est, de domi reconditis in penu. *Guietus.*

368. Ἀρχαῖον δὲ πῖον] Constat quidem vinum cὸ πρῶτον minùs generosum esse, cùm vappescere, aut acescere soleat; sed nescio an quod primum, relito dolio, bibitur sit deterius, ac proinde an copiosius bibendum, eadem de causa ac quod ultimum superest. *Clericus.*

369. Δεὴν δ' εὖ πρῶτον φειδῶ] Alii δινῆ. versu sequente Μισθὸς δ' αἰνέει φίλῳ εἰρημῶντι &c. Μισθὸς ὁ πρῶτος ὑπὸ αἰνέσεως φίλῳ ἄρ. ε. v. 371. ἐπὶ μείζονος δόξῃ. Τῶντοις pro ἐπιδοξῇ. *Guietus.*

369. Δεὴν δ' εὖ πρῶτον φειδῶ] Scribo διλή. Sicut Poëtis διελινόν, μὲν πλεονασμῷ ἰωνικῷ, est διλινόν. Sic διλὸν μὲν συνηγορεῖ, idem est quod serum: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores serum vertunt. Sic in Catalectis Virgilio:

Et belluato sera patrimonio
 In fratre parsimonia.

Namque huc respicit ὁ γεγραμμένος. quod non fugit quoque magnum Scaligerum. Sera parsimonia, διλή φειδῶ, sicut διλή ἀψία. &c. similia. *Heinsius.*

370. Ἐπὶ

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημνύῃ ἀρεκίῃ ἔστω.
 Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ὅττι μάρτυρα θέσθῃ.
 Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστία ὤλεσεν ἀνδρας.
 Μηδὲ γυνή σε νόον πυγασόλῃ ἐξαπετάτω,
 Αἰμύλα κωπίλασσεν, τελευτῶσα καλιλεύ.
 Ὅς ἢ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι.
 Μυνοχρῆς ἢ παῖς σώζοι πατρῷον οἶκον
 Φερβέμῃ ὥς γ' ὡλῆτ' αἰέζεται ἐν μεγάροισι.

370

375

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur Hesiodus, amico indigenti, si ejus opera utamur, constituendam esse mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna sunt notatu quæ de hoc versu habet Plutarchus, initio fermè vitæ Thesei, ubi sic de Pittheo, Thesei avo: Δόξαν μάλιστα πάντων, ὡς αὐτὸς λόγιος ὡς τις τίτι καὶ σοφώτατος, ἔχεν. ὧς δὲ τὸ σφίσις ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδία καὶ δύναμις, οἷα χρησιμὸς Ἡσίοδῳ διδασκίμῃ μάλιστα παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν γυμνασίου, καὶ μάλιστα γὰρ τῶν ἐκείνων λόγιος Πιθίως εἶναι, Μισθὸς καὶ πᾶσι ἔστι. Τῷ μὲν γὰρ καὶ Ἀριστοτέλει ὁ φιλόσοφος ἔφηκεν: habuit præ omnibus illius aut famam eruditi et sapientis viri. Erat autem sapientia illius ea species et vis, quæ usus Hesiodus famam sibi peperit, præsertim in sententiis quæ sunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pitthei fusso, Merces &c. Atque hoc etiam Aristoteles Philosophus tradidit. Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θέσθῃ] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non esset vitalis, si omnes insidiatorum loco essent habendi. Vivebat Hesiodus, apud Græculos, de quorum multis dici fortasse potuit, quod de Populo Romano scripserat Lucilius, cujus verba exstant, apud Lactantium Inst. Divin. Lib. V. c. 9.

Uni se atque eidem studio omnes dedere et arti,
 Verba dare ut cautè possint, pugnare dolosè;
 Blanditiâ certare, bonum simulare virum se,
 Infidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes. Clericus.

372. Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, postulante versu: Πίστις δ' ἄρα τοῖς ὁμῶς. Interpres πίστις legit in singulari, vertit, credulitas. Phædrus imitatus est hunc locum fabula X. lib. 3. Periculosum est credere et non credere. Guierus.

373. Πυγασόλῃ] Stolz muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis, in magna Europæ parte, sunt omnes mulieres πυγασίλοι. Clericus.

375. Φιλήτησι] Est verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πηλήτης. Scaliger.

375. Φιλήτησι] Ἄν φιλήτησιν. Ἀ φιλήτης τὸ φιλεῖν, ἀπειτῶν. φιλήτης impostor,

*Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
 Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto.
 Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines:
 Ne verò mulier te animo nates exornans decipiat,
 Blandè garriens, tuum inquirens finum.
 Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
 Unicus verò filius servavit paternam domum
 Pascendo: ita enim opulentia crescet in adibus.*

impostor, ἀπατηών. placet τὸ φιλήτης. habet Hesychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. *iniquus. Guetus.*

375. Φιλήτης] Helladius Bezzantinus in Chrestomathia, quæ est apud Photium, in Bibliotheca: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀττικὸι τὴν κλέπτην φιλητὴν λέγουσι οἰομένους μισητὴν ἢ καὶ φιλητὴς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: Attici boni ominis causâ, furem φιλητὴν dicunt, quasi exosum (nempe κατ' ἀντίφρασιν) vel φιλητὴς fur, quia amat accipere aliena. Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic Hesiodus. Vide tamen Vossium in Etymolog. ad vocem Pilo. Clericus.

376. Πατρῴων οἶκον] Sic distinguendum videtur. Τελεία πύργον post τὸ οἶκον. Φερέμεν ὡς γὰρ π. Pasce; ita enim opulentia crescat in ædibus. Notum illud Catonis ex Plutarcho, pascere, benè pascere, malè pascere. *Guetus.*

377. Φερέμεν ὡς γὰρ πύργον] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀχάλατον desideratur. Ego dubitare non possum, Hesiodum hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μυνητὴς δὲ παῖς ὁ Ζεὺς πατρῴων οἶκον,
 Γηραιὸς δὲ γένοις ἔπειτα παῖδ' ἐγκαταλείπων·
 Φερέμεν ὡς γὰρ πύργον αἶψα) ἐν μετάρῳ.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat, absurdè interjecto illo versu: Πῶς δὲ καὶ: nam τὸ δὲ apud Hesiodum αἰτιολογητὸν esse, qui cum triverunt, ignorare non possunt. Porro ἐγκαταλείπων ἔπειτα παῖδα φερέμεν, rectè dictum est. Pueri φέρεσθαι dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quâ crescunt nutriunturque, ut & βόσκεισθαι. Tale est illud Sophoclis Ajace:

Τίς δὲ, κεφῶς πνεύματι βόσκει, νέων
 θυχλὴν ἀπάλλων, μηδὲ τῇδ' χαρμονίῳ.

Idem est βόσκεισθαι, φέρεσθαι, ἀπάλλων. Mens hæc erit:
 Unicus verò filius domum paternam servet,

Senex

Γηραιὸς ὃ θάνοις ἔπερον παῖδ' ἐκκαλεῖται.
 Ρ'εῖα δέ κεν πλεόνεσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δ' ὀπιθήκη.
 Σοὶ δ' εἰ πᾶν θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
 ὧδ' ἔρδειν. ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

380

Πληϊάδων Ἀτλαγμέων ὀπιτελομένων,
 Ἀρχεὸν ἀμνητῶ. ὄροισι δ', δυσομένων.
 Αἱ δὲ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας πεσσεύονται

385

*Senex verò priusquam moriaris alium relinques
 Crescentem: ita enim divitiæ in adibus crescunt.
 Jupiter enim pluribus faciliè plures adjungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Ἐπερ] MS ἀπὸ παῖδα, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult ἐπερ παῖδα? Ex senis felicitate est puerum heredem relinquere, nam proveciores patribus molesti esse solent. ex ἀπὸ παῖδα, ex quo ἐπερ. Hic versus Proclo ἀδυνατῶν & rejiciendus, Heinsio transponendus. vide notata. vers. sequ. πλεόνεσι, subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ὀπιθήκη. subintelliges curæ. *Guierus.*

383. Ἐπιτελομένων] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit α in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Ἐπιτελομένων] Τῇ ἰώῃ ἐπιπλήν γ. sequ. δυσομένων τῇ ἰώῃ δύσ. *Guierus.*

383. Πληϊάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionys. Petavii* Variar. Dissert. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricolis scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, sed ea valdè intricata & perplexa, quæ castigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀρόροισι δ' δυσομένων] „Matutinum ortum φαινόμενον, seu „ἡλιακόν, significari, ac δύσιν ἰώων seu occasum cosmicum ne pueri „quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in Tauro. „Stellæ sunt Vergiliæ plures, una est ex iis lucidior ceteris, magni- „tudinis tertiæ. Ea tempore *Hesiodi* occidebat heliacè in Gradu Arie- „tis, 4, 8'. oriebatur in Tauri gradu 11, 4'. At prima stella, ver- „sus occidentem, occasum Heliacum faciebat in gradu Arietis 0, 51'.

„Inter-

Senex autem moriaris, alium filium relinquens.

Facile verò & pluribus prabuerit Jupiter ingentes opes.

Major autem plurium cura, major quoque accessio.

Tua si opes mens appetit in animo suo,

Sic facito. operamque operæ subinde addito.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,

Incipe metere; arare verò, occidentibus.

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta

„ Intervallum inter occasum primæ Pleiadum & ortum lucidæ gradus
 „ 40. Meritò itaque diebus abscondi quadraginta Vergilias canit *Hesiodus*. Sol in Arietem vero motu subibat, *Hesiodi* tempore, Martii
 „ 31. Quippe anno Per. Julianæ 3714. verus locus solis in Arietis
 „ initio fuit Athenis Martii 31. horâ post mediam noctem 1, 24'.
 „ Itaque Taurum ingrediebatur Aprilis 30. Maii proinde 11. die, lu-
 „ cida Pleiadum oriebatur, ultima verò Pleiadum ad orientem Maii
 „ 16, quo tempore Messis incipiebat in Græcia. Occasus earundem
 „ matutinus in Libra 19. gradu fiebat, sed verus nec adspectabilis.
 „ Ideò circa initium Scorpii *ἡλιόφωτος φανερός* accidit ineunte No-
 „ vembri. Nam æquinoctium autumnale, per idem tempus, incidit
 „ in Octobris initium. Tum igitur arationis ac sationis tempus ap-
 „ petit; quod *Virgilius* hisce versibus expressit:

„ *Ante tibi Eoa Atlantides abscondantur*
 „ *Gnosîaque ardentis decedat stella Corona,*
 „ *Debita quam sulcis committas semina.*

Hæc aliâque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Differt. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleiadum, & duplicis earum occasûs. Ortûs (tempus referendum ad 11. Maii. Prior occasus, qui arationis tempus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscuriùs indicatur γ. 368. éstque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis, & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus meminit γ. 384. eum esse post quem Pleiades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benigniùs explicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Clericus*.

385. *ἡλιόφωτος*] Vide not. ad γ. antecedentem. *Clericus*.

386. *Ka-*

Κεκρύφεται· αὖτις ᾗ περιπλομήν ἐνιαυτῷ
 φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρτασομήνοιο σιδήρεα.
 Οὕτως τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 ἔργα θιναιετάωσ', οἳ τ' ἄγχεα βησθήεντα
 Πόντος κυμαίνοντι· ἀπὸ πλοῦσι πίονα χῶρον
 390
 Ναίωσιν. γυμνὸν ἀπείρειν, γυμνὸν ᾗ βοωτεῖν;
 Γυμνὸν δ' αἰμάειν, εἴ χ' ὤρεα πάντ' ἐθέληθαι
 ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερι· ὥς τοι ἕκαστα
 ὧρ' αἰέξεται, μή πως τὰ μεταξὺ χατίζων
 Πτώσεως ἀλλοτρίους οἴκους, ἢ μηδὲν ἀνύσσης.
 395
 Ὡς ἢ νῦν ἐπ' ἐμὴν ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ὀπιδῶσω,
 Οὐδ' ὀππμετρέησω. ἐργάζεσθαι, νύπτε Πέρση,
 ἔργα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραυντο·
 Μὴ ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχάδιων,

386. Κεκρύφεται] Astrologi δύνειν ἡλιακὴν occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δύσις deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἐξαυρασμός, hoc vocant ἀναπλῶν ἡλιακῶ. Intervallum autem ab occultatione ad ἐξαυρασμὸν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὸν ἐξαυρασμὸν. Scaliger.

386. Περιπλομήν ἐνιαυτῷ] Περιπλομήν à πίω, verito, versa; unde πάλω, πάλῳ, πολίω, & πίλωμαι, περιπίλωμαι, περιπλόμῳ; περιπλομήν. Guilielmus.

386. Περιπλομήν ἐνιαυτῷ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum Hesiodi anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba Virgilii Georg. I, 217.

*Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
 Taurus.*

Hoc unum ex verbis Hesiodi colligi potest. Vide tamen quæ habet Jos. Scaliger Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. Clericus.

387. φαίνονται] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur θαργελίων, vere adulto. Scaliger.

387. χαρτασομήνοιο σιδήρεα] Ut acies ferri, hoc est, falcis inciditur, acuitur. Guilielmus.

Latent: rursus verò vertente anno

Apparent, primum ut acuitur ferrum.

Hæc utique arborum est lex, (cùm iis) qui mare

Prope habitant, (tum iis) qui valles flexuosas,

Mari fluctuante procul, pinguem regionem

Colunt. Nudus serito, nudusque arato,

Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles

Opera ferre Cereris: ut tibi singula

Matura crescant, ne quando interim egens

Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.

Sicut & nunc ad me venisti: ego verò tibi non amplius donabo,

Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,

Labores quos hominibus Dii imposuerunt:

Ne quando cum liberis uxoréque animo dolens

389. Αἴσια] Αἴσια βροχίαναι πίονα χῶρον, appositio. *Guilielmus.*

391. Γυμνὸν ἀνέρειν] Antequàm sit nimis acre frigus; sub finem Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cælum. *Clericus.*

391. Βωπιῶν] Βωλαπιῶν, hoc est, ὄρεσι, ὄρεϊ, ἀγρῶ. *Guilielmus.*

392. Ἔργα κηρύττει] Συκηρύττει. hoc est, curare opera Cereris. *Idem.*

392. Εἴχ' ὥρην πάντ' ἐτέλεσθαι] Ὡρην non est semper τὸ κατ' ὄρεον, sed & τὸ ἐπιλαίς in fructibus: dicebantur autem ἐπιλαίς fructus & περισφόρῳ, cùm non minùs fecundi essent, quàm destinaret cultor. Ita ὥρην ἐναιῶν dixit Theocritus τ' ὄρεον, & ne uno quidem die pleno minorem. Et περισφώρα pro frugibus illis celebrabatur, quas Hesiodus κρηπὺς ὥρην vocat, sicut οἶκον περισφώρα ille dicebatur, in quo erant, maritus, uxor, liberi. Et tantùm περισφώρα, ὄρεον τ' ἐναιῶν, dicunt Poëtæ: unde illud, περισφώρα εἰς ἐναιῶν, quod Theocritus ἴπρος ὥρην dixit. Hesiodus eleganter εἴχ' ὥρην πάντ' ἐτέλεσθαι Ἔργα κηρύττει Δημήτριος. id est, εἰ περισφώρας καὶ ἐπιλαίς τὰς κρηπὺς κηρύττει ἐτέλεσθαι. *Heinsius.*

396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμὴ ἥλθης] Hinc liquet non magnas divitias retulisse Persen, ex hereditate malè divisa, de qua Hesiodus tamen dolenter admodum queritur vsf. 35. & seqq. *Clericus.*

396. Ἐπιδώσω] Ἐφ' οἷς ἰδὼν δώσω, ut vers. sequ. ἐπιμετήσω ἐφ' οἷς ἐμετήσω, μετήσω. *Guilielmus.*

398. Διηκμήσαντο] Ἐγνώσαν, περμήσαντο ἰδὼν, Moschopulus; hoc est, signis indicarunt, docuerunt, significarunt, ἀφ' ἐκμετρίων ἰδὼν, ἐγνώσαν. *Guilielmus.*

Ζητῶνς βίοντι καὶ γείτονας, οἱ δὲ ἀμελῶσιν.
 Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τείξεαι· ὡς δὲ ἐπὶ λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν ἐπείξεαι, σὺ δὲ ἐτώσια πόλιν ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεΐῳ δὲ ἔσαι ἐπέων νομός. ἀλλὰ σ' ἀνωγα
 Φραζέσθαι χρειῶν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεαρλίω.
 Οἶνον μὲν πρῶτα, γυναῖκά τε, βῆν τ' ἀροτῆρα,
 Κτητὴν δὲ χαμετλή, ἥ τις καὶ βυσὶν ἔποιτο.
 Χρήματα δὲ εἰν οἴκῳ πάντ' ἀρμυρα ποιήσας.
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δὲ δρῶνται, σὺ δ' ἵτιτῃ.
 Ἡδ' ὥρη παρεμείβεται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μήδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὖριον, ἐς τ' ἔννεφιν.
 Οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πῖμπλησι καλῶν,
 Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
 Αἰεὶ δὲ ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτρησι παλαίῃ.

400

405

410

403. Ἀχρεΐῳ δὲ ἔσαι ἐπέων νομός] Hoc est, iuramentis, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολὺς δὲ ἐπέων νομός ἐνθα καὶ ἐνθα. distributio Moschopolus πλῆθος vertit. Guilelmus.

405. Γυναῖκα] Non intelligit uxorem, sed ancillam. Aristoteles in Oeconomicis falsus est memoriā, cum hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναῖκα putat esse χαμετλή. Scaliger.

406. Κτητὴν] Emtam non famulam. ordo, γυναῖκα κτητὴν δὲ χαμετλή. Ibid. ἥ τις καὶ βυσὶν ἔποιτο. boves subintellige foeminas, hoc est, vaccas sequatur, curet. Guilelmus.

406. Κτητὴν δὲ χαμετλή] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in Oeconomicis etiam τὴν κτητὴν pro conjuge sumere. In jure certè Attico, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cum lis intentaretur uxori, præco clamabat Ἡ ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ, id est, Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo. Qua occasione Comicus Smicythen perstringens, parumque virilem ostendens, κύριον illi dat. χρυσὸν δώξας Σμαικίῳ καὶ κύριον. ἱππεύσιν. Hominibus enim mollibus per contumeliam eleganti scommate κύριον assignabant, quasi eos inter τὰ κτήματα & κτήματα cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii sub-καὶ αὐτῷ Heliogabalo, qui, marito se habere jam stabant, scelestæ principis sui libidinis affectæ. Heinsius.

407. Χρήματα] Ὅργανα γεωργικά. Guilelmus.

410. Ἐννεφιν] Harpocration: Ἐννὴν δὲ καὶ ἐκ ἐννὴν τὸ εἰς τρεῖς μῆνας καὶ ἀπὸ τῶν πέντε ἔκκον διασυνάμεινον τὸ πρῶτον καὶ παραληλυθὸς δηλοῖ. Mirum est ἔκκον præteritum tempus dici, ἐννὴν verò futurum. Hesychius ἔνν καὶ ἔννε τὸ μὲν τὴν αὖριον. Alii, ut Proclus, referunt ad ἐννὴν καὶ ἔννε, quæ erat trigesi-

*Quæras victum per vicinos, bi verò negligent.
 Bis enim & ter forsitan consequeris: si verò amplius molestus fueris,
 Rem quidem non facies, tu verò inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
 Cogitare debitæque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primum, faminamque bovemque aratorem;
 Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
 Instrumenta verò domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illæque recuset, tu verò careas,
 Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
 Ne verò differas inque crastinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator. Studium verò tibi opus auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.*

trigesima mensis dies. Sed hoc quoque parum verisimile, nam in simpliciter non dicebatur. Præterea accentus variatio rem dubiam facit. Crediderim potius in contractè dici pro in, unde additâ syllabâ poëtica φη, sit inφη, ita ut subaudiamus ημίστος, aut si libet in annos, significeturque dilatio in longum tempus. Sic Horatius de Poëmate, cujus editionem diu differendam suadet, Art. Poët. v. 388.

———— nonumque prematur in annum,

Membris intus positus. Clericus.

413. Αἰβολιστὸς αἰνέ] Egregiè eum describit Persius Sat. V.

Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quasi magnum,

Nempe, diem donas; sed cum lux altera venis,

Fam cras hesternum consumsimus, ecce aliud cras

Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.

Si usquam alibi, in agricultura maximè nocet dilatio. Audi Columellam Lib. XI. c. 1. Prælabentis verò temporis fuga quàm sit irparabilis, quis dubitet? Ejus igitur memor præcipuè semper caveat, ne improvidus ab opere vincatur. Res est agrestis insidiosissima cunctanti, quod ipsum expressius vetustissimus auctor Hesiodus hoc versu significavit, αἰ δ' αἰβολιστὸς ——— Quare vulgare illud de arborum positione rusticis observatum, ferere ne dubites, id villicus ad agri totum cultum referri judicet, credatque prætermittas non duodecim horas, sed annum periisse, nisi suâ quaque die quod instat effecerit; nam cum propriis panè momentis fieri quidquam debeat, si unum opus, tardius quàm oporteat, peractum sit, cetera quoque quæ sequuntur cultura, post justa tempora, serius adhibentur, omnisque turbatus operis ordo spatium totius anni frustratur. Clericus.

- Ἡμῶ δὴ λήγῃ μὲν ὁξέει ἡελίοιο
 Καύματ' ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὁμβρήσων
 Ζηνὸς ἐροθενέει, μὲν δὲ τρέπεται βρότεος χροῖς
 Πολλὸν ἐλαφρότερον. (δὴ γὰρ τότε σείει αἴστη
 Βασὶν ὑπὲρ κεφαλῆς κηρυτρεφέων ἀνθρώπων
 ἔρχεται ἡμάτιον, πλεῖον δὲ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
 Ἡμῶ ἀδνητοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ
 Ὑλῇ, φύλλῳ δ' ἐσθλῷ χέει, πόρθοιό τε λήγῃ
 Τῆμῶ ἄρ' ὕλοτομῆν μεμνημένῳ ὦρον ἔργον.
 Ὀλμον μὲν τριπόδιον τμήνῃ, ὑπερον δὲ τριπύχῳ,
 Ἀξονά δ' ἐπ' ἀπόδιον μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενον ἔστω.
 Εἰ δέ κεν ὀκτώποδιον ἄντ' ἢ σφύραν κε τήμοιο,
 Τετασίθαμον δ' αἴψιν τμήνῃ δεκαδῶρον αἰμάξῃ,
 Πομπὴν καμπύλα καὶ λαὸν φέρειν δὲ γύλῳ, ὅτ' ἂν ὄρης,
 Ἔς οἴην, κατ' ὅρεσσι διζήμενῳ, ἢ κατ' ἄρμενον,
 Πρίνιον. ὅς γὰρ βυσὶν δρῶν ὀχυρώτατός ἐστιν.
 Εὐτ' ἂν Ἀθιθαίης δμῶς ἐν ἐλύματι πῆξας

414. Ὁξέει ἡελίοιο] Interpretes reddunt *acris*, *acuti*, ut Interpres Latinus. *Gnietus*.

415. Καύματ' ἰδαλίμῃ] A calore sudorifero æstivo, ab ἰδῶ. *Idem*.

416. Σείει αἴστη] Solis astrum. Σείει pro Sole. *Idem*.

418. Κηρυτρεφίαν ἀνθρώπων] Nempe, eorum qui sunt cis æquatorem, quibus post æstivum solstitium arcus diurnus solis minor est. Non ignoravit *Hesiodus* solem tunc diutius lucere *Æthiopibus* illis, qui sunt trans æquatorem. Vide infra γ. 527. *Clericus*.

419. Ἐρχεται ἡμάτιον] Volvitur, vadit interdiu. πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scribendum videtur αἰπαίρει. *Hesych.* αἰπαίρει, ὀδύει, ἀποδημαῖ, ἀναχωρεῖ. idem αἰπαίρεται ἀποδημαῖν. Magis autem noctu ambulat, hoc est, diutius ambulat Sol per noctem, longius durat nox quam dies. *Gnietus*.

420. Ἡμῶς ἀδνητοτάτῃ] Scribe τῆμῳ, tunc. *Idem*.

420. Ἀδνητοτάτῃ] Illa, nempe, anni tempestate cæsa minùs est obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alborno, deponunt ova, ex quibus postea exclusi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hierozoici* P. II. Lib. IV. c. 27. *Clericus*.

421. Πόρθοιό τε λήγῃ] Hoc est, ὅ βλαστῶν, ὅ βλαστήσας παύεται, ὅ κλωνοφυεῖν, cessat ramos emittere, germinare, pullulare. *Gnietus*.
Succus,

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

U S A

U S A

Quum itaque jam desinit vis fervidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Jove præpotente, movetur humanum corpus
 Multò levius: (nam tunc Sol
 Paullisper supra caput mortaliū hominū
 Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
 Quando minimè cariei est obnoxia cæsa ferro
 Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
 Tunc sanè ligna secare tempestivum esse opus memento.
 Mortarium quidem tripedale seca, pistillum verò tricubitale,
 Axemque septempedalem: valdè enim certè conveniens sic.
 Si verò octopedalem & malleum inde secueris, (stro,
 Triumpalorum curvaturam rotæ secato decem palmarum plau-
 Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cūm inveneris,
 Domum, sive in monte quærens, sive in agro,
 Ilignam. hæc enim bobus ad arandum firmissima est:
 Si Palladis famulus dentali infigens

Succus, nempe, quo aluntur arbores, tunc minore copia est, & crassior fit cœli frigore; quibus de causis, lignum est durius & compactius. Vide hac de re *Vitruvium* Lib. II. Cap. 9. de materia cædenda, & ad eum *Guil. Philandri* adnotationes. *Clericus*.

423. Ο'λμυ] *Pilam. Guietus*.

426. Τετραίτημον] *Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, αἰτήμων verò dodrans. Scaliger*.

426. Τετραίτημον] *In longitudinem. Versu præcedente pro σφύρον καὶ τήμωιο, leg. σφύρον καὶ τήμωιο. Guietus*.

Ibid. ἈΨιν τήμων] *Aratro, plostellæ, à la charruë de deux pieds & demy de large. An scribendum & distinguendum; τετραίτημον δὲ ἄψιν τήμων διχαδύρον ἀμείξῃ πολλὰ ἐπιχρησπύλα καὶ λα. Ordo τήμων δὲ πολλὰ καὶ λα ἐπιχρησπύλα ἄψιν τε δ. α. appositivè. Placet τὸ ἐπιχρησπύλα, seu potius ἐπιχρήσπυλα, accentu in antepenultima, una vox composita. Idem.*

427. Φέρει δὲ γέλω] *Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum. raro enim occurrit. Idem.*

430. Ἀ'θλουαίης δρωῶ] *Δρωῶ metaplasms, declinatio pro declinatione. Scaliger*.

430. Ἀ'θλουαίης δρωῶ] *Ο' τίκτην. Guietus. Sic dicitur faber lignarius, quia fabrili etiam arti præesse credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta est Troja, dicatur,*

Γόμφοισιν πλάσας προσεφέρεται ἰσοβοῇ.
 Δοιὰ δ' ἥδε αἶροντα, ποιησάμεθα καὶ οἶνον,
 Αὐτόγυνον καὶ πικτόν· ἐπεὶ καὶ Λαῖον ἔτω.
 Εἴχ' ἔπερον γ' ἄξαις, ἔπερόν γ' ὅππ' ἔβασε Βάλριο.
 Δάφνης δ' ἢ Πιλέης ἀκραιώτεται ἰσοβοῆς. 435
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίν γε γύλω. Βόε δ' ἐναιετήρῃ
 Ἄρσενε κεκτῆσθαι (τὸ δ' ὅθεν οὐδ' αἰαπεδνόν)
 Ἡΐως μέτρον ἔχοντε. τὰ ἐργάζεσθαι δρίσω.
 Οὐκ ἂν τὰ γ' ἐρίσωτες ἐν αἰάλασι καμνὴν ἄροτραν
 Ἄξειαν, τὸ δ' ἔργον ἐτώσιον αἰεὶ λίποιεν. 440
 Τοῖς δ' ἅμα πεσασσάμενοι τῆς αἰζῆος ἔπειτα,
 Ἄρπον δειπνήσας πετρετρύφον, ἐκτάβλωμον·
 Ὅς κ' ἐργὰ μελετῶν ἰθείαν ἀδλὰκ' ἐλαῶνοι,
 Μηδέ τι παπαινῶν μεθ' ὁμήλικας, ἀλλ' ὅππ' ἐργῷ
 Θυμὸν ἔχων. τῷ δ' ἔτι νεώτερόν τε ἀλλ' αἰμείνων 445
 Σπέρματ' ἀδάσσασθαι, καὶ ὀπίσσω αἰετῶσθαι.

divinā Palladis arte, ædificasse, Lib. II. Æneidos 9. 15. Isidorus Orig. Lib. XIX. c. 20. Olea quoque hanc dicunt inventricem & fabrica multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicantes. Clericus.

431. Προσεφέρεται ἰσοβοῇ] Pro προσεφέρεται. προσεφέρετο scribendum videtur. *Gruetius.*

436. Βόε δ' ἐναιετήρῃ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de bove : ἀκμαῖζι δὲ μέγιστον πενταέτης αἰ· διὸ καὶ Ὀμήρου φασὶ πεντακταίαν τιὰς ἔρβῃς. ποιῶσιντα ἄρσενα πενταέτηρον — καὶ τὸ βοὸς ἐναιετήρῃ· δύνασθαι δὲ πύστιν : viget quinquennis maximè ; quocirca Homerum rectè dixisse aiunt matrem bovem quinquennem — & bovis novennis, hac enim idem valere. Apud Homerum, scilicet. Iliados H. Agamemnon matet bovem πενταέτηρον, ut & filii Autolyçi Odysf. T. At Odysf. K. Æolus excoriat utrem bovis ἐναιετήρῃ, quo ventos includit. Hæc quorsum idem dixerit Philosophus divinare nequeo; nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad nonum annum est in pleno ætatis vigore. Unde Hesiodus, in Operibus, βόε δ' ἐναιετήρῃ &c. Hæc habet Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28. Fortasse voluit indicare Aristoteles bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. Clericus.*

442. Πετρετρύφον, ἐκτάβλωμον] Hic τρεῖς αἶρετε quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadra*, quæ paribus interstitiis in pane

Clavis conjungens temoni adaptaverit.

Bina verò facito aratra, laborans domi,

Non compositum & compactile: quoniam multò optimum sic.

Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.

E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.

E quercu dentale, ex ilice burim. boves verò duos novennes

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)

Cùm juvenutis menjuram habent. hi ad laborandum optimi.

Non utique hi dimicantes in sulco aratrum

Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.

Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,

Panem cœnatus quadrifidum, octo frustorum,

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,

Non amplius circumspiciens æquales, sed in opere

Animum habens. Hoc verò neque junior alius melior

Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.

ne erant distinctæ. Auctor Moreti:

_____ jamque subactum

Format opus, palmisque suum dilatat in orbem,

Et notat impressis, æquo discrimine, quadris.

Hesychius: τεύρε, κλάσμα ἀρε. Quam vocem crediderim Veteribus Glossis restituendam, in quibus, Quadra, τόπος; imò τεύρε. Βλωμός verò, hoc in loco, minus frustum significat. Hesychius: βλωμός, ἰχνηψωμός, ubi legendum viderunt docti ἰχνὸς ψωμός, buccæ tenuis. Quod tamen non est ita intelligendum apud Hesiodum, cùm, ut rectè Isaac. Casaubonus ad Athenæum Lib. III. c. 29. absurdum sit existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. Athenæus quidem: βλωμιλίας π' ἀρετὴς ὀνομάζεσθαι λέγει (Philemon) τὸν ἰχνηψωμὸν, ὃς Ῥωμαῖοι κερκετὸν λέγουσι: Blomilios vocari dicit panes incisuris divisos, quos Romani quadratos vocant, id est, in quadras incisos. Clericus.

442. Οὐκ ἐπὶ λωμῶν] Hoc est, ὁκνέψωμῶν. *Gnietus.*

444. Παπζώνων μὴ ὁρμήλικας] Non attendens sulcos, sed circumspiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejusmodi desumpta est sententia Christi Luc. IX, 62. Οὐδὲς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὸ ὀπίσω, εὐθεὶς ἔσιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. *Hesychius: παπζώνων, ἀπειλόλιν· πάντα παπζώνωντα, ὁρῶντα. Sic quoque interpretatur Eustathius: τὸ ὥδε καὶ αἱ Αἰγυπτίους τὴν θείαν, κατὰ ἀπειλόλιν. Clericus.*

Κερόπερ' ὃ ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπιοίηται.
 Φερίζεσθ' δ' ὡς τ' ἂν φωνὴν γεράνῃ ἐπακύσῃς
 Ὡς φέθεν ἐν νεφέων ἐνιαύσιον κεκληγυῖης·
 Ἦ τ' ὄροισι πε σῆμα φέρει, καὶ χεῖματ' ὥρην 450
 Δεικνύει ὁμβρηρ'· κερδίσιν δ' ἔδαι' ἀνδρὸς αἰδέσθαι.
 Δὴ τότε χορτρίζειν ἔλικας βόας ἐνδον ἐόντας·
 Ῥήϊδιον γὰρ ἐπ' εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἀμαξάν·
 Ῥήϊδιον δ' αἰπαινῆσθαι παρὰ δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πῆξασθαι ἀμαξάν, 455
 Νήπιον ἔδ' ἐγ' οἶδ', ἐκατὸν δέ τε δέρεσθ' ἀμάξης.
 Τῶν πρὸθεν μελέτω ἰχέμεν, οἰκήϊα θέσθαι.
 Εὐ τ' ὦν δὴ πρώτῃς ἀροτὸς θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ πῶτ' ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Αὐτὸν καὶ διεπλῶ δρόων, δρόοιο κατ' ὥρην, 460
 Πρωτὶ μάλα σπείδων ἵνα τοι πληθύνῃσιν ἄρῃαι.
 Εἴαρε πολὺν θέρεσθ' ὅ γε νεωμῆν ἔσ' αἰπατήσῃ.

447. Ε'πείηται] Hoc est, æquales animo agitatur, lasciviendi cupidine commoto. Nam πείωμαι, unde, interposito ι, πείωμαι, est non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commoveri. Hesychius: Πείωμαι, πείωμαι λέγεται τὸ παρρημῶν πρὸς τὸ ἀφροδίσια. Exemplum sunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantum adscribam ex Dione Prusæo, quod mihi commodum hisce diebus elegantissimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παρρημῶν, ὡς δὲ καὶ περὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν ἀγαθῶν, ἐπὶ προφῆς γε πανθίας καὶ πολυπλοίας οὐκ ἐνίστανται ἀπὸ τοῦ ὦν. ὥστε τὸν πᾶσι τοῖς ἐπὶ τῇ αἰδέσει Πέρσης καὶ Σύρος καὶ τῇ Ἑλλάδι Ἰταλίας καὶ Ἰωνίας, μηδὲ ἰσχυρὸς ἐφικνέσθαι τῇ παρ' Ὀμήρῳ χρηγίας καὶ ἀδρότητι: hac autem dicit docens & admonens, bonos oportere & mensa curam gerere, quandoquidem sibi varii & pretiosi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiuntur, Persæ & Syri & Græci, Italique & Iones longè absint à sumptibus & deliciis quæ sunt apud Homerum. Clericus.

448. Εὐτ' ἂν γεράνῃ φωνὴν ἐπακύσῃς] Multa ad hujus loci illustrationem congegit Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. I. C. 11. quæ non exscribemus. Observandum dumtaxat hîc sermonem esse de migrante grue, non de adveniente. Clericus.

450. Ἦ τ' ὄροισι πε σῆμα φέρει] Copiosissimè de variis arationibus egit Claud. Salmasius ad Solinum Pag. 509. & seqq. Ed. Ultraject. ubi, inter alia, hæc habet: Tertiam arationem, quæ facta narratur, Hesiodus

Junior enim vir aequalium desiderio flagrat.

Observa verò, cùm vocem gruis audieris

Atq̃ in nubibus quotannis clangentis ;

Quæ & arationis signum affert, & hyemis tempus

Indicat imbriferi: cor autem rodit viri bobus carentis.

Tunc sanè pasce camuros boves, domi manentes.

Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:

Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.

Constituit autem homo, qui opinione sua dives est, fabricare plau-
strum: & hoc nescit centum esse ligna plaustrum. (strum

Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.

Cùm primùm igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,

Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,

Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,

Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.

Vere vertito, æstate verò iterata non te fallat.

Hesiodus ἀργον propriè vocat. De prima dixit ἵασι πολὺν; de secunda, θίρεθ' δὲ νωμὴν, qua est ἵασις vel iteratio; de tertia, ἀργον, quâ voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, avabantque terrâ. Sic de gruis adventu (imò verò abitu) ἡ τ' ἀροστοῖο τι σῆμα &c. & paullo post: αὐτὸν καὶ διελὼν ἀρόων. ἀροστοῖο καθ' ὅρῳ, hoc est, ἐν ὅρῳ ἀροστοῖον καὶ τὸν ἀρόον ὡς ἀρόον. Ita alibi, apud eundem, ἀρόον est serere: εἰ δὲ περὶ ἡλίωιο τρεῖς καὶ δύο καὶ δύο δῖον. Vetat terram seri circa brumam. Nimirum, ἀρόον est quidem semper arare, sed quia cum ultima aratione conjuncta erat satio, priore & posterius significatur. Intelligitur autem hîc & alibi satio tritici, de qua sola, quasi potissima, agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

452. Ἐλκας] Curvis cornibus, reflexi. Guietus.

454. Πάρα δ' ἔργα] Hoc est, πᾶσι μύμησις. Idem.

455. Φεῖνας ἀφροῖος] Riche par imagination. Idem.

Ibid. Πήξαλ' ἀμαξάν] Fabricaturum. τὸ πῆξαλ' pro πῆξαλ' positum. Guietus.

457. Οἰκήϊα θείδαι] Περαιποῖν, hoc est, οἰκίαν ἰαυτῶν ποιεῖν. τὸ θείδαι ὡς π' ὁ ποιεῖν. Idem.

462. Εἵασι πολὺν] Εἵασι scribendum videtur, ut sit σπείζησις. Sic inferiùs. Idem.

462. Εἵασι πολὺν, θίρεθ' νωμὴν] Claud. Salmasius p. 510. Exercit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores νῶν ac νῶζω dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm pro-

scin-

Νειὸν ᾗ ἀπείρειν ἐπὶ κεφίζουσιν ἄρμεν.

Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων δίκηλήτρεα.

Εὐχεοῖτο δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι δ' ἀγνῇ,

465

Ἐκτελέα βεῖθιν Δημήτερι ἱερὸν αἰκλῆν.

Ἀρχόμενοι τὰ πρῶτ' ἀρότρα, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης

Χειρὶ λαβὼν ὄρηκα βοῶν ᾗπὶ νῶτον ἱκῆαι

Εὐδρυον ἐλκόντων μεσάβων. ὃ ᾗ τυτθὸς ὀπιθεῖν

Διωδὸς, ἔχων μακέλιον, πόνον ὀρνίθεας πιθεῖν,

470

Σπερματὰ κακκρύπλων. Διθημοσύνη γὰρ ἀείρη

Θνητοῖς ἀνθρώποις κακθημοσύνη ᾗ κακίση.

Ὡδὲ κεν ἀδροσύνη σάχυνες νόοιεν ἔραζε,

Εἰ τέλει αὐτὸς ὀπιθεῖν Ὀλύμπῳ ἐοθλὸν ὀπάζοι.

Ἐκ δὲ αἰγέων ἐλάσειας δράχνια· καὶ σε ἔολπα

475

scinditur; sed vetustissimos vocasse νῆαον secundam arationem, non primam, ex hoc Hesiodi loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod νῆον vocat Hesiodus, Latini iterare. Νειὸν similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi νῆον, de novo enim fieri, & novari dicitur quod secundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur ἐπιλαύειν γῆν καὶ ἡρώπην, καὶ ὁμαλιαν, ἀνακαταστάντων αὐτῆς αὐτῶν καὶ νῆαν ποιόντων. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod offringere propriè dicebant; nam profcissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rampuntur, æquanturque. Hæc aliâque similia sæpius repetit, pro more suo, vir summus. Clericus.

463. Νειὸν δὲ ἀπείρειν] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, νειὸν dici non tantùm agrum primùm profcissum, sed quamvis terram per omne id tempus, quo vertitur & aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc Hesiodi loco. Sic & Odyss. E. 127. νειῶν δὲ τρεῖς πόλιν, in novali ter versato, quod tertium est, sive tribus arationibus motum. Xenophon: εἰ μὴ καὶ ἀγὰρ ἡ ἐπὶ τοῖς ἱστοῖς, ὕλης τι δὲ καὶ κατὰ αὐτὴν εἶναι, καὶ ὅτι μάλιστα πρὸς τὴν ἥλιον: si bona futura est novalis, debet esse pura ab omni sylva, & quàm maxime torreretur à sole. Sed nec, quod Hesiodus νωρδρία vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur νῆον propriè dici de iteratione. Nam & πολλήν γῆν non de prima tantùm, sed etiam de secunda ac tertiâ dicitur. Unde δὲ πολλὸν & τρεῖς πόλιν γῆν. Alia hanc in rem, apud ipsum Salmasium, lege. Clericus.

463. κεφίζουσιν ἄρμεν] Adhuc suspensam, elevatam. Gnietus.

464. Εὐ-

Novalem verò serito adhuc levem terram.

Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.

Supplica verò Jovi infero, Cererique casta,

Ut matura grandescant sacra Cereris dona.

Incipiens arare, cùm extremum strivæ

Manu capiens stimulum boum terga attigeris

Temonem trahentibus loris. juvenis autem pone

Servus, ligonem tenens, negotium aribus facessat,

Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus

Mortalibus hominibus est; confusio verò pessima.

Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,

Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.

E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror

464. Εὐκαλίππος] In copia imprecationes non sunt, sed in inopia, vide Proclum. Idem. Vult Hesiodus agrum probè cultum suppeditare victum familiæ, quæ alioqui infensa sit patrifamilias, diris eum devovet, nec nisi cibo potest placari. Clericus.

465. Διὶ χθονίῃ] Cereris, aut Proserpinæ conjugī. Numina conexa. Guetius.

466. Ἰσογὴ ἀκτῖν]. Αἰθῆρας ἰσγὴν. vers. seq. leg. δρότε pro δρότες. Idem.

468. Εἰς νῶτον ἵκηται] Νῶτον ἐφίκηται. τρυῆσις. Idem.

469. Ἐνδρυν] Τὸν ἰσοθεία. à parte totum aratrum. τὸ ἔνδρυν hic tropicè medium arboris, matrix, le cœur. vide Hesych. in ἔνδρυν. vers. sequ. πόνοι] dolorem. Idem.

470. Ἐχὼν μακίλλῳ] Non propriè intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. Scaliger. Imò verò ad invertendam in sementem terram; nam hæc est tertia aratio, non occasio, quæ secunda est. Vide ex Salmasio notata ad γ. 462. Clericus.

471. Εὐθημεριώη] Τὰ καλῶς διεπείθεσθαι καὶ οἰκονομεῖν τὰ ἑαυτῶ. Guetius.

475. Ἀράχνια] Telas aranearum. (Quæ non amoveniunt sterili anno, quia non opus est omnibus vasibus ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic Catullus, ut vacuam crumenam describat, ait *sacculum plenum esse aranearum*. Clericus.) Vers. sequ. ἐρεμνῆρον] an ἐρεμνῆρον, vel ἐρέμνῆρον, ut ἄλκυρον. hoc est, vescentem. ab ἐρέω, vescor, unde ἐρέπῳ. ἄρνα ἐρέπῳ. Nonn. Hesych. ἐρεμνῆροι ἰσθῖοντες. Homer. λατὸν ἐρεπῆμνοι. Idem.

476. Ἐρεβ-

Γηθήσειν, βιότιο ἐρύμῃον ἐνδον ἐόντῳ.
 Εὐοχθέων δ' ἴξεαι πλὶόν ἔαρ. ὅδ' ὡς ἄλλας
 Αὐγάσαι· σέο δ' ἄλλ' ἀνὴρ κεχημῖ' ἔσαι.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς ὄρους χθόνα διαν,
 Ἡμῶ ἀμήσεις, ὀλίγον ὦς χειρὸς ἔεργον,
 Ἀντία δεσμύων κεχονιμῖ' ὦ, ὅ μάλα χαίρειν.
 Οἴσεις δ' ἐν Φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσονται.
 Ἄλλοτε δ' αἰδοῖ' Ζηνὸς νό' Αἰγίοχοιο·
 Ἀργαλέ' δ' ἀνδρεῖσι καὶ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὄψ' ὄροισι, πέδε κεν τοι φάρμακον εἴη.
 Ἡμῶ κῆκκυξ κῆκκύζ' ὄρουσ ἐν πετάλοισι,

480

485

476. Εὐρύμῃον] Malim legi ἐρύμῃον, quàm elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positis; ab ἐρύσθαι, eructo, & metaphoricè *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχθίων] Εὐοχθίων hīc legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. Εὐοχθίων δ' ἔχειν, εὐθυμαῖν, πλήρη εἶναι, εὐτροφεῖν. ὅχι γὰρ ἢ τροφῇ. δαΐπες εὐοχθοὶ opipara, laeta convivia, παρὰ τὸ εὐ ἔχειν. Athen. εὐοχθίων quasi εὐκτῶν. Sed εὐκτῶν magis placet. Guicetus.

Ibid. Πολιόν] Floridum. Ἀλλὰ τὸ λολυγόν τ' ἐν αὐτῷ ἀντίον. Moschop. Heinſius εὐδοκηνὸς exactum. Idem.

477. Εὐοχθίων δ' ἴξεαι] Malè εὐοχθίων substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχθεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ καρδίᾳ κηπιᾶν. ἢ καὶ ἄλλως ὀχθεῖσαι, τὸ εἰς ὕψ' ἐπ' αἶραι τ' θυμόν. Item, ὅπου π καὶ τὸ ὅχι μὴ ὀχθεῖναι ἢ τροφῇ. ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχθεῖν κηπὴ πικρὴ παρ' Ἡσίοδον. Heinſius.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] An scribendum: εἰ δέ κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐν ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. Interpp. κηπὴ πικρὴ τροπαῖς exponunt. Guicetus.

479. Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] Hoc est, circa solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt Cl. Salmasii p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc Hesiodus, Theophrastus, Xenophon, & Plinius testantur. Et Xenophon quidem totum illud tempus ferendi εἰς ὤρετον, καὶ μέσση καὶ ὄψιμον distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. Hesiodus ὀψαρότῳ vocat, qui eo tempore serit, ut contrà ὤρετον qui circa Vergiliarum occasum, v. 420. Columella Lib. II. c. 8. Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Novembris ad Bruma tempora. Sic enim servant prudentes agricola, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Bruma, totidémque post eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent. Fallitur tamen vir summus in eo quod hīc habet

Gavisurum, victu positum intus reposito.

*Benè instructus cibis autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui verò alius vir indigus erit.*

Si verò brumâ araveris terram almam,

Sedens metes, pauxillum manu comprehendens, (dens.

Ex adversa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valdè gau-

Feres autem in sporta: pauci verò te suspicient.

Aliàs autem alia Jovis mens Ægiochi,

Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.

Sin autem serò araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quando cuculus canit quercûs in frondibus,

Ἐὶ τὸ ψαγόν, de quo vide ad v. 486. Clericus.

480. Ἡρόδοτος ἀμύσις] Hoc est, otiosè, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ suadent. Columella Lib. II. c. 21. Sed cum matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus aestivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum Canicula, CELERITER demetatur; nam dispendiosa est cunctatio. Cujus rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevi absolvitur, etiam non festinantibus. Clericus.

480. Περὶ χιτῶν] Scribe Ἐὶ χιτῶν, les mettent bechevet, ob paucitatem. Guetus.

Ibid. Περὶ χιτῶν ἰέρων] Psalter Psalm. CXXIX, 7. non implevit manum suam messor, neque sinum suum colligator. Clericus.

481. Ἀντὶ ἀντιστάσεως] Adverb. hoc est, ἀντὶ τῆς ἀντιστάσεως, les uns en haut, les autres en bas, idque propter spicarum inæqualitatem. Guetus.

482. Πᾶντες δὲ σε ἡνέστεται] Psalter de tenui messe Ps. CXXIX, 7. non dicent transeuntes, benedictio Jehovæ vobis. Clericus.

482. Ὁνέστεται] Θαυμάσιος. Guetus.

483. Ἀλλοτε δὲ αἰμαῖον Ζῶντος] Aliàs aliter accidere solet ritè & scûs arantibus. Idem.

484. Κατὰ δύσινον νοῦτον] Difficilis comprehensu. τμῆσις. Idem.

486. Ἡρως Κόκκυξ ἡρως] Initio veris. Plinius Lib. XVIII. c. 26. de spatio quod est inter æquinoctium vernum & exortum Vergiliarum: In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola rapienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum sciat inde natam exprobrationem fœdam, putantium vites per imitationem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite deprehendi. Clericus.

Τὸ πρῶτον, πέρι τε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῇ μ' ὅ Ζεὺς ὅσι τρίτῃ ἡμαρ, μὴδ' ἀπολήγοι,
 Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοῶν ὁπλήν, μὴτ' ἀπολείπων.
 Οὕτω κ' ὁ ψαρότης πρωτηρότη ἰσοφαιέζῃ.

490

Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μὴδέ σε λήθοι
 Μήτ' ἔαρ γνόμενον πολὺν, μὴδ' ὦρα ὁμῆρε.
 Παρ δ' ἴθι χάλκεον θῶκον, καὶ ἐπαλῆα λείχην,
 ὧρην χειμερῆν, ὅποτε κρύθ' ἀνέρες αἶνον

495

Ἰχθύν' ἐνθα κ' ἄοκν' ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.
 Μὴ σε κακῇ χειμῶν ἁμνηχανίῃ καταμάρψῃ
 Σιὴν πενήν, λεπτήν ἢ παχυνὴν πόδα χερσὶ πύξοις.
 Πολλὰ δ' αἰετὸς ἀνὴρ κενεῶν ἔπ' ἐλπίδα μίμνων,
 Χρητίζων βιότοιο κακὰ προσελέξατο θυμῷ.

500

Ἐλπίς δ' ὅσῃ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κημίζει,
 Ἡμῶν ἐν λέσχῃ, τῷ μὴ βίθ' ἄρεσι εἴη.
 Δείκνυε ἢ δμῶεσσι, θέρους ἐπ' μέσσοις ἰόντ'
 Οὐκ αἰεὶ θέρ' εἰσέεται, ποιεῖσθε καλῶς.

487. Τρίτῃ π. βροτῶν] Verni temporis amoenitate, quam denun-
 ciat. *Gaietius*.

488. Τρίτῃ ἡμαρ.] Toto tertio die, praeter duos priores. v. sequi
 ὁπλήν] vestigium. *Idem*.

490. Ἰσοφαιέζῃ] An scrib. ἰσοφαιέζου. hoc est, ἵστω φέρει ψῦφον.
 hujus pluviae triduanæ beneficio, si aratio tempestivæ æqualis fue-
 rit. *Idem*. Ubi venit imber multorum dierum semensis uno die surgit.
Columella Lib. II. c. 8. Clericus.

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο] Hoc est, recordare. Est lo-
 quutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Cle-
 ricus*.

493. Λείχην] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum *Harpo-
 crationis*: Λεσχά. Ἀντιφών ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα. Λέσχαι ἱερὰν δημοσίαν
 πρὸς ἑσπέραν, ἐν οἷς πολλοὶ ἄνθρωποι ἐσθιόντες πολλοὶ ὄμῃ.

Οὐ δ' ἐθέλεις εὐδύνειν χαλκήριον ἐς δόμα ἐλθὼν,

Ἡ ἐπεὶ ἐς λέσχην.

Κλαύδιος, ἐν τῷ πρὸς Θεῶν, ἀπαιτῶν τὰς ἀπὸ πύλων πρὸς λέσχας φησὶν.
 ἐξέδραι δ' ὁμοίαις γινώσκονται αὐταῖς, καὶ παρ' ἐνίοις τὸ Θεὸν Λεσχάριον ἐπιση-
 λείδουσι: *Antiphon in Oratione contra Nicoclem*. *Leschas publica vocabant
 loca, in quibus otiosum vulgus desidebat. Homerus*: non vis cubitum
 ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam *Lescham*. *Cleantes*, li-
 bro

Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Jupiter pluuiat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
 Ita & serus arator primo aratori aequalis fuerit.
 Animo autem benè omnia serua: neque tibi lateat
 Ver exoriens canum, neque tempestiua pluuia.
 Prateri autem officinam arariam, & calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
 Detinet: tunc sanè impiger vir valdè domum auget.
 Ne te mala hyemis difficultas opprimat
 Cum paupertate, macilentà verò crassum pedem manu premias,
 Multa autem ignavus vir vanam ob spem exspectans,
 Egens victus, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fovet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Dic autem servis, aestate adhuc medià,
 Non semper aestas erit, exstruite casus,

bro de Diis, ait Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris simi-
 les, Deumque cognomine Leschenoriam à quibusdam vocari. Adi & If.
 Casaubonum in Characterem ἀδελφικός, apud Theophrastum. Cleri-
 cus.

493. Ε'π' αἰῶνα λίχλυ] Ε'παλῖς ab ἐπαλῆς. ἐπαλῆς ab αἰῶς, pro quo
 αἰῶς calidus. *Guietus.*

494. Εἴρωι ἰχάνει] Scribendum videtur ἴρωι ἰχάνει, abstinere, ab-
 stinere facit. *Idem.*

497. Παχὺν πῶδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora
 arescunt, inferiora tument. *Scaliger.*

497. Διπλὴ δὲ παχὺν πῶδα] Famelici indicium. *Guietus.*

498. Ε'πὶ ἐλπίδι μύμων] Τμῆσις. *Idem.*

499. Προσλίσσεται θυμῷ] Hoc est, πρὸς θυμῷ ἐλίσσεται, hoc est, ἐν-
 νήσεται ἐνδιόθετος λόγῳ. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo
 versat. Huc facit Davidis versiculus: Dixit insipiens in corde suo non
 est Deus. *Idem.*

500. Ε'λπίς δ' οὐκ ἀγαθή] Ε'λπίς οὐκ ἀγαθή Hesiodo est νόμος κα-
 κός. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitatio-
 nibus vacat. *Heinsius.*

500. Κερύει] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείνους] doce. *Gui-
 etus.*

Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα, καὶ ἡμέτα, βέδορε πάντας,
 Τῷτον αἰλιάδαζ· καὶ πηγάδας, αἷτ' ὅππ' ἰαῖαν.
 Πνύσαντ' ὁ βορέας, δυσηλεγέες τελέθουσιν·
 Ὅστε Διὰ Θρήκης ἱπποτρόφος ἄρει πόντω
 Ἐμπνύσας ὤρνε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
 Πολλὰς δὲ δρυὺς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὐρεσσι ἐν βήσσης πλυνᾷ, χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ἐμπίπλων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριον ὕλη.
 Θῆρες δὲ Φερίσας, ἔρως δὲ ὑπὸ μέζε' ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰσκιον, αἰλιά νυ καὶ τ'
 Ψυχρὸς ἐὼν Διόησι, δασυστέρνων περ ἐόντων.
 Καὶ τε Διὰ ῥίνῃ βοὸς ἔρχεται, ἐδέ μιν ἴσχε·
 Καὶ τε δὲ αἶγα αἴσι τανύτελχα· πᾶσα δὲ ἔπ'
 Οὐνεκ' ἐπνεῖται τείχες αὐτῶν, ἔ' Διόησιν
 Ἰς ἀνέμω βορέας· τροχαλὸν δὲ γέροντα πῆησι.
 Καὶ Διὰ παρθενικῆς ἀπαλόχρεσσι δὲ Διόησιν,
 Ἡ' τε δόμων ἐνποδὲ φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνῃ,
 Οὐπω ἔργ' εἰδὺα πολυχρύσας Ἀφροδίτης·
 Εὖτε λοεσάμεν' ἡ τέρενα χροῶ, καὶ λίπ' ἐλαίῃ

505

510

515

520

504. Μῆνα Ληλαιῶνα] Plutarchus nescit quis fit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσειδῶνι, aut Γαμηλιῶνι. Scaliger.

504. Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα] Κατὰ τὸ μῆνα, subintellige, sunt. Mensē in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα (καὶ ἡμέτα, βέδορε πάντας) τῷτον αἰλιάδαζ. & placet. hoc est, mensem vero Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vita; pro, hunc, inquam, vita. Vel appositivè μῆνα δὲ Ληλαιῶνα καὶ ἡμέτα, βέδορε. hoc est, Mensem Januarium, malos dies, hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita. Guetius.

504. Ληλαιῶνα] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βηκρίον, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: Ὁ νόμος καλεῖται ἐν τῇ πόλει μῆνα παροδῶναι τὴν Βοιωτικὴν ἐπέροι, ὅν Βηκρίον ὀνομάζουσι: cum lege sancitum esset ab iis dari Bæotarchiam primo mense, quem vocant Bucatium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληλαιῶνα vocat, esse putat Plutarchus. Hesychius: Ληλαιῶν· Οὐδένα μὲν τ' μῆνα Βοιωτοὶ ἔτι καλεῖσι, εἰσὶ δὲ Πλάτωνα Βηκρίον, καὶ τὸ ψυχρὸς ἐστίν. Secundus mensis erat Ἐρμαῖον. Sequitur apud Hesychium: ἔτι δὲ τὸ Ἐρμαῖον, ὅς μὲν τὸ Βηκρίον ἐστὶ καὶ τὸ Ἀθηναῖον τὸ τ' Ἀλφειῶν ἱερὸν ἐν αὐτῇ ἄγεται. Hæc ex Jos. Scaligeri Lib. I. de Emend. Temporum.

Mensē verò Lenaeonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
 Hunc vitate: & glacies; quæ quidem super terram,
 Flante Boreâ, molestæ sunt,
 Qui per Thraciam equorum altricem latè mari
 Inspirans illud movet; constringitur autem terra & sylva:
 Multas verò quercus alticomas, abietesque densas,
 Montis in vallibus dejicit, terræ multos pascenti
 Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
 Ferae autem horrent, caudâsque sub pudenda ponunt;
 Ea etiam quarum villis cutis densa est. Sed & has
 Frigidus cùm sit perflat, villosas licet pelles habentes.
 Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arceat.
 Etiamq; per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
 gē quòd valdè densi ipsarum villi sunt, non perflat (ges non item:
 Vis venti boreæ: incurvum verò senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perflat,
 Quæ in adibus suam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens aureæ Veneris:
 Benèque lota tenerum corpus, & pingui oleo

Temporū. Posteriori rationi *Hesychii* repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenaeorum*, quam referunt ad finem autumnī. Vide *J. Meursium* in *Graecia feriatā*, ad vocem *Ληναῖα*. Itaque in priore acquieverim. *Clericus.*

506. Δυσήλγος] Cruciatus difficilis, molestos. *Quietus.*

508. Ω^νε^νε^ν Subintellige ἡ πόντου. *Idem.*

408. *Mémoire de Joinville sur les Français*] Frigidam hanc esse descriptionem hyemis, adeoque rei descriptæ convenire nemo negabit. *Clericus.*

509. Παχέας] Crassas. Guetus.

§ II. Νήλι^ο] Ab ἄρω, ἀείω, αἰών, αἰώμα, αἰώματα, αἰώματα, νήλι^ο. Item ab ὅριον, ὅριος, νήλι^ο, hoc est, νήλι^ο, ἄρω ὀκνητός, ἀρὶν^ο, ὁρίων &c. An ab ὁρίζω, ὁρίζου^ο, ὁρίζεις, ὁρίεις, νήλι^ο, νήλι^ο. νηλίσφυα^ο innumera habens folia. placet. ergo νήλι^ο innumerus, multus, ingens. Idem.

512. Ἰπὸ μίσης] Μίση ἀ μίση. undè μέγιστα fortè, apud Home-
rum. Idem.

515. 1st ed.] Sc. p^{er}de bovis, pellis bovis, subintellige. Idem.

517. Οὐ δ' ἄνεον | Iterata negatio abundat, οὐκ ἔστι δ' ἄνεον. Idem:

522. Δίπ' ἑλπίου] Διπαρὸν, λίπε δ' ὀρεγνῆ. *Idem.*

Χελομένη, νυχίη καταλέγεται ἐνδοθεν οἶκος
 Ἡμεῖς χειμερῶ, ὅτ' αἰνόσῃ ὃν πάσα τένδρ,
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἡγεσι λουζαλέοισιν.
 Οὐ γάρ οἱ ἥελις δαίκνυ νομὸν ὀρμηθιῶται.
 Ἀλλ' ἔπ' ἑπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στεωφᾶται, βροδίον ᾗ πανεπιδύεσσι φασίνη.
 Καὶ τότε δὴ κεραιοὶ καὶ νήκεροι ὑληγοῖται
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρύα βησῆεντα
 Φόγυσιν· καὶ πῶσιν ἐνὶ φρεσὶ τέτο μέμηλεν,
 Οἱ σκέπα μαϊόμενοι πυκινὰς καθμῶνας ἔχουσι,
 Καὶ γλάφυ πετρεῖν· τότε δὴ τείποδι βροτῶ ἴσσι,
 Οὐ τ' ἔπ' ἑπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδακ ὀρεῖται.
 Τῷ ἱκελοι φειτῶσιν, αἰλιδόμοι νίφα λελκίω.
 Καὶ τότε ἔσθλαδ' ἔρυμα χροὸς, ὥς σε κελόω,
 Χλαῖναν μὲν μαλακίῳ, καὶ περμιόεντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μινύσκαδ'.

525

530

535

523. Κατελέγεται] Κατελέγομαι in praesenti, ut αὐξομαι. *Gruetius.*

524. Αἰνόσῃ] Αἰνόσῃ ὁ πολὺπυς, ut infra ἡ χεῖρ πίπτῃ, φερίαι· ὁ κρηλίας. *Idem.*

525. Ἐν ἡγεσι λουζαλέοισιν] Λύζω, λύγος, unde λυγρὸς λυγρὸς λυγρὸς καὶ ἱερθῆς ἔ· λουζαλέῳ. alii à λουγὸς declinant. *Idem.*

526. Δαίκνυ] Pro εἰδένυ à δαίκνυμι. *Idem.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat solis arcum diurnum, tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem esse in Æthiopia, quam hic describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen, admissio priore, posterius, quamquam necessarium confectarium, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

530. Μυλιόωντες] Μυλιόω παρὰ τὰς μύλας ἡγνὸν σιγῆνας, ὀδύπας. Deinde pro δρύα scribendum videtur δρία. *Hesych.* δρία, ὕλη, ὄρε· δρύα. *Gruetius.*

532. Οἱ σκέπα] Τετλητ non τεττα τὸ σκέπα sing. numero à σκεπαρῶν, σκέπαρ, σκέπα, ut à λιπαρῶν, λίπαρ, λίπα. τὸ σκέποι non placet. à σκέπαρ τεττῇ fit σκέπας. *Hesych.* σκέπα ὑποδοχή. *Idem.*

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυρην, γλάφυ, hoc est, σκύλακιν, ἄστρεον. *Idem.*

533. Τείποδι βροτῶ ἴσσι] Hoc est, sen. Respicit Hesiodus ad ænigma Sphingis, τί ἐστι τὸ αὐτὸ δίπυ, τρίπυ, καὶ τετράπυ; quid sit idem bipes, tripes & quadrupes? Οἱ Οἰδίπας ἀπιφάνηται ἀνθρώποι εἶναι τὸ πρῶτον, νήπιον μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τετράπυ εἶναι· αὐξήσαντα δὲ δίπυ· γνηστῶν.

Uncta, noctu cubat intra domum
Tempore hiberno, quando ex ossis (polypus) suum pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in latibulis tristibus.
Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:
Sed super nigrorum hominum populūque & urbem
Vertitur, tardius autem Græcis lucet.
Et tunc sanè cornutæ bestia & non cornutæ sylvarum cultrices
Miserè dentibus stridentes per quercetum clivofum
Fugiant; & passim omnibus id cura est,
Quæ tecta inquirentes, densas latebras habent,
Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,
Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat:
Hic similes incedunt vitantes nivem albam.
Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
Lanā mollem, & talarem tunicam.
Stamine verò in paucō multum subteminis intexere.

ἡγοῦσθαι ὅτι τῆς τῆς, βακτηρία ἡ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ ἀδίδου: Oedipus de-
claravit hominem esse quod propositum erat, infantem enim quadrupedem
esse, autem verò bipedem, senem denique factum quadrupedem, scipio-
ne utentem, propter infirmitatem. Verba sunt Diodori, è Libro IV. Bi-
bliothecæ. Clericus.

534. *Ἐπὶ τῇ τῇ] Ἐπὶ τῇ τῇ. Guierus.*

534. *Ἐπὶ τῇ] Incurvata, quasi fracta essent. Debilia etiam fracta*
dicuntur, ut gravis annis m'les dicitur multo jam fractus membra la-
bore, Horatio, Lib. I. Sat. I. 5. Clericus.

535. *Νῖψα λελυγμένη] Νῖψα, νῖψα. Guierus.*

536. *Καὶ τὴν ἰσχυρίαν] An operæ pretium erat ejusmodi præcepta*
versibus claudere, quæ cuivis aniculæ notissima sunt? Ego quidem
non puto. Sed mihi videntur senilem Poëtæ ætatem redolere. Cle-
ricus.

537. *Μαλακῶ] Δασύς, ὡς ἄλλω. Guierus.*

538. *Στήριξις δὲ τοῦ πάσης] Κορυφὴ est staccus, κορυφή, aut κορυφὴ sub-*
temen. Ideò vestes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro stami-
ne, denso subtemine texti jubet Hesiodus: Κορυφὴς enim τοῦ κορυφῆς,
non in stamine. Ideò durius & retortiore filo stamen, molliore &
magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollities illa lanugi-
nosa, quæ panno supereminet, & quam pectit ac polit spina fullo-
nis. Insignitè factus ad hoc probandum locus Platonis, qui vulgò
malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: ὅτι

Τὴν πελίας αἶψα, ἵνα τοι τείχες ἀτρεμέωσι,

Μήδ' ὄρεθαι Φείσωσιν, αἰερόμηναι κ' ὤμα.

540

Ἀμφὶ δ' ὅσῃ πεδίλα βοὸς ἴφι καταμύοιο

Ἄρμυα δήσας, πύλοισ ἐνποδὲ πυκνάσας.

Πρωτόγωνον δ' ἐρίφων, ὅπταν κρύθ' ὦρον ἔλθῃ,

Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοὸς, ὄφρ' ὅππῃ ὤμω

Τ' ἐτ' ἀμφιβάλῃ ἀλελεύ. κεφαλῇφι δ' ὑπερθε

545

Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔαται μὴ καταδύῃ.

Ψυχρὴ γάρ τ' ἡὼς πέλεται βορέας πεσόνθ'.

Ἡὼθ' δ' ὅππῃ γαῖαν ἀπ' ἔρανος ἀσερόενθ'.

Ἀἷρ πυρφόρθ' ἐντέταται μακάρων ὅππῃ ἔργοις.

δὲ γ' αὖ τῇ γυναικὶ δακρυῖν ἰμωίτης τὴν μελαγχόνην ἴσθ', ταῦτα ἀρσ. κρῆ-
κλω μὲν νήεντα, τὴν δὲ ἐπιτεταμμένη αὐτοῖς εἶναι τήκλω προσηνέειν.
*Quæcumque spina fullonia tractui accommodatam habent molliciem, ea
esse subtemen cum neta sunt, artem verò eis præfectam artem nendi sub-
temen. Hæc aliâque huc spectantia habet Claud. Salmasius Exercit.
Plinian. p. 277. Clericus.*

538. Πολλὸν κρῆκλ.] Hoc est, κρῆκλω. Suid. in κρῆκλ., tramam
quæ stamine mollior. Μηρύσας, hoc est, πυκνῶν, συρράπτων, Hesych.
subintellige autem, ἐν τῷ ὑφάρσιν τὴν χλαῖναν. *Guicetus.*

541. Ἰφι καταμύοιο] Οὐκ αὐτομάτως λανθανόντος, non spontè naturæ
mortui, sed ferro necati. *Guicetus.*

542. Πύλοισ] Coactilibus, & propterea udones illi à Jurisconsultis
ἐμπύλια dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti.
Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. IV.
Sylv. in Risu Saturnalitio v. 24. *Casis pilia suta de lacernis.* & sæpè
apud Martialem. *Scaliger.*

542. Πύλοισ δ' ἐνποδὲ πυκνάσας] Etymologicum magnum: Πύλθ',
τὸ ἐξ ἐρίων εἰργασµένον, ὡς τὸ κρηµύσθ' ἐπιτήδειον· ἐν ἡµῶς πλωτὴν φε-
µύρ: quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilocum
vocalimus. Tum affertur locus Homeri & γ. 545. Hesiodi, ac tandem
hic 542. versiculus illustratur: Σηµαίνει δὲ ὄρεθαι, πανία, αἱ περὶ
τῷ αὐτῷ, πίδαλα, κ' ἐξῆς. πύλοισ ἐνποδὲ πυκνάσας. Γίνεται περὶ τὸ πίδα-
λον, αἰοεὶ πιδός πε ὦν, κ' κατὰ κρῆσιν πύλθ'. Quæ verba multis interpre-
tatur *Claud. Salmasius* in *Lampridii Alexandrum Severum*, pag. 521.
ed. Parisinæ; ubi ostendit πύλθ' esse udones, hoc est, laneos calceos
ex lana coacta factos; qui intra calceum quidem habebantur, ut hic,
verum & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubicu-
lum. *Calceones* eos hodie vocalimus. *Clericus.*

542. Πυκνάσας] An? πυκνάσας. *Guicetus.*

543. Πρωτόγωνον] Sive, ut habent Græci Interpretes, præstantif-
simi

*Hanc circuminduito, ut tibi ne tremant, ^{γυαλί}
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum verò pedes calceos bovis vi occisi
 Aptos ligato, pedulibus intus condensans.
 Primogenitorum verò hœdorum, cum frigus tempestivum venerit,
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
 Contra pluviam injiciat munimentum. supra caput verò
 Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Boreâ cadente:
 Matutinus verò super terram à cœlo stellifero
 Aër fecundus extenditur beatorum supra opera:*

fimi sint foetus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Bœotiz, *primogenita* dicerentur pecudes in suo genere eximie, quemadmodum apud Hebræos בְּחֹרִים *bchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

544. Νεύρω βοῶς] Secundum morem antiquum nervis consuendi pelles. Sic hodie Canadivi faciunt. *Guietus.*

545. Ὑπὲρ ἀμφιδύλην ἀλέλω] Hoc est, Ἐπὶ ἄνωθεν ἀεὶ ἀλουργώ, è Cod. vet. Palat. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὴν] Homer. καὶ ἀσκήσουσι χερσὶν αὐτοῖς, hoc est, κατασκευάζοντες. Gallicè *un fentre bien foulé*. Ἀσκητὴν autem dixit ut differat à supradictis πῖλοις ἑννοῶσι πυκνοῖς, hoc est, pilis levius elaboratis. καταδύλην verò est madefacias secundâ personâ, non *humefiant*. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσκητὴν] Græcis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* *Pertinacem*, πῖλον & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est πῖλιον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est πῖλον à *cudendo*. *Cudere* autem est ferire & tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus.*

549. Ἀἴρ πύεφος] Voce *aër* intelligenda tenuis illa nebula, quæ, unâ cum rore, è cœlo in terras decedit, non excluso tamen rore crassiore. Sæpè *aër*, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut γ. 255. Vide & sequentes versus, ubi hic *aër* ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Ἀἴρ, καὶ πύεφος, ὁμίλη, hoc modo: Ἀἴρ, πύεφος, ὁμίλη, *ventus, nebula*; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus.*

549. Μακάριον ἐπ' ἔργῳ] Hoc est, feliciū agricolarum, divitum; qui, scilicet, agriculturæ peritiâ & indefesso labore ditati sunt. *Guietus.*

Ὅς τε δρυσαόμηνθ'· ποταμῶν δ' ἀπὸ αἰναόντων,

550

Υψὲς ὑπὲρ γαίης δ' ἄρθεῖς ἀνέμοιο θυάλλῃ,

Ἄλλοτε μὲν θ' ὕψ' ἀπὸ πύσσινον, ἄλλο τ' αἶσι,

Πυκνὰ θρηϊκίῃ βορέε νεφέα κλονέονθ'·

Τὸν φθόμηνθ', ἔργον τελέσας, οἶκόν· δε νέεσθ',

Μήπτε σ' ἔρχνόθεν σκοπὸν νέφθ' ἀμφικαλύψῃ.

555

Χρῆτά τε μυδαλέον θείῃ, καθά θ' ὀμματα δόσῃ.

Ἄλλ' ὑπαλδύαδ'· μείς γ' χαλεπώταίθ' ἔτθ'·

Χειμέρῃθ', χαλεπὸς προβάσις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.

Τῆμθ' θώμισυ βας', ὅππῃ δ' ἀνέρι κ' ὀλέον αἶν,

Ἀρμαλῆς· μακροὶ γ' ὀππύροθι εὐφρόναι εἰσί.

560

[Ταῦτα φυλασόμενθ', πεπεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν

Ἰσθόθι νύκτας τε κ' ἡμέρας, εἰσέκεν αὖθις

Γῇ πάντων μῆτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]

Εὐ τ' ἀν δ' ἐξήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο

Χειμέρ' ἐκπέσῃ Ζῶς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε αἶσῃ

565

Ἀρετῆρθ'· προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,

Πρῶτον παμφαίνων ὀππύρεται ἀκροκνέφαιθ'.

550. Αἰναόντων] Scribendum videtur αἰναόντων. Quidam codd. αἰν αἰνῶν. quam lectionem sequitur Tzetzes. ex ea, quamvis sequiore, nostra confirmatur. *Gruetius.*

551. Ἀρθεῖς] Ἀνθ', scilicet, in spiritum resolutus. *Idem.*

557. Χαλεπώταίθ' ἔτθ'·] Ἀνωταίον, scilicet. *Idem.*

559. Τῆμθ' θ' ὀμῖσου] Τὸ ἡμῖσου, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus detur, ἀπὸ τῶν αἰετῶν, homini verò plus dimidiâ, ut putà dodrans ex esse. hoc est, tres quartæ partes cibi ordinarii. hyeme ventres sunt calidiores. ὅππῃ ὀλέον αἶν, pro ὀππῇ. τμῶσις. *Idem.*

560. ὀππύροθι εὐφρόναι εἰσί] Hoc est, βοηθοί, adjutrices sunt longæ noctes bobus ῥόον, hoc est, fluctus, ὀππύρεθ'· fluctu impellens, fluctu adjuvans. à navibus Metaphora, quæ fluctu impelluntur & adjuvantur in cursu. *Idem.*

561. Τεπεσμένον] Hæc declarant manifestò annum definere statim à frigoribus. ergo ver erit initium anni in signo tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: Candidus auratis aperit cum cornibus annum. Annus incipiebat à vernali ortu Pleiadis. *Scaliger.*

562. Ἰσθόθι νύκτας τε κ' ἡμέρας] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquantur; hoc est, labori dierum alimenta debita, quietis noctium respondeant. καὶ διὰ τὸ ἔτθ' ἀλπίων εἰς τὰς νύκτας κ' τὰς ἡμέρας.

Τόνδε μετ' ὀρθρογῇ Πανδίωνις ὤρετο χελιδῶν
 Ἐς ΦάϠ ἀνθρώποις, ἔαρϠ νέον ἱσαμύοιο.
 Τὼ φθάμεϠ οἶνας πῶταμνέμεν· ὥς γ' ἄμεινον.
 Ἀλλ' ὅπ' αὖ φερέσκϠ δ' ὅτ' ἡδ' αἶν' Φυτὴ βαίνη,
 Πληϊάδας Φόγγων, πότε δ' ἡ σκάφϠ σκέπ' οἰνέων·
 Ἀλλ' ἄρπας πε χαρροσέμεναι, ἢ δ' ὁμῶς ἐγείρειν.
 Φόγγειν ἢ σκιερὸς δάκρυς, ἢ ἐπ' ἡῶ κροῖτον,
 Ὡρῇ ἐν ἀμνητῇ, ὅτε τ' ἡέλιϠ χροῖα κάρφῃ,
 ΤημετϠ παύδην, ἢ οἶκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρθρ' ἀνισάμενϠ, ἵνα τοι βίϠ ἀρχιϠ εἴῃ.
 Ἡὼς γάρ τ' ἐργαία τεύτῳ δ' ὀπμείρεται αἶσαν.

570

575

567. ἈκροκρίφανϠ] Idem est quod dicitur ἀκροκρύφης, nam ἀκροκρίφης idem est ac ἀκρη νύξ, seu *primordium noctis*. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, vespertinus verus est, cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinae fulgorem, adspectabilis est. Ortus verò vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, aded ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. *Clericus.*

568. Ὄρθρην] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὄρθρην, ut *Hesychius* & auctor *Etymologici* magni, cujus hæc sunt verba: Ὄρθρην. ἢ μεγαλῶς θρηῖσαι· ἢ ὑπὸ τ' ὄρθρην ἡχῶσαι. Ἡσιόδης· πρὶν ὄρθαι — διαγέρθαι, δ' ὅτ' ὄρθαι ἀπαρμυράται, ἢ ἀγροῦ ὄρθαι. Sic Ὄρθρην esset *excitans luctum*. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2, Lib. I. c. 10.* *Clericus.*

570. Τὼ φθάμεϠ οἶνας πῶταμνέμεν] *Columella* Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paullo post, à *Calendis Martiis*, inquit, *eximia est vitium pectatio, usque in decimum Calendarium Aprilium, si tamen se gemma nondum moveant.* *Clericus.*

571. ΦερέσκϠ] Ὄ κροχλίας. *Guicetus.*

571. ΦερέσκϠ] *Athenæus* Lib. II, p. 63. Ἡσιόδης τ' κροχλίας φερέσκον κρολεῖ, ἢ Ἀναξίλας δ'.

Ἀπιστίτερος εἶ τ' κροχλίας πολλὰ πάντε,

Οἱ ἀειδίπου· ὑπ' ἀπιστίας τὰς οἰκίας :

Hesiodus *Cochleam* vocat *domoportam*, *Anaxilæus* verò : *Cochleis* tu es multò diffidentior, quæ præ diffidentia circumferunt domos. *Cicero* de *Divin.* Lib. II. c. 64. *Quid me igitur menes? ut si quis medicus agroto imperet ut sumat*

Terrigenam, herbigradam, domoportam, sanguine cassam,
potius quàm hominum more cochleam dicere. Quod cum ita sit, *miros cur*

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
In lucem hominibus, vere nuper cæpto.

Hanc prævertens vites incidito: sic enim melius.

At cum domiporta (cochlea) è terra plantas adscenderit,
Pleiades fugiens, tunc non ampliùs fodiendæ vites:

Sed falcèsque acuito, servòsque excitato.

Fugito verò umbras sedes, & matutinum somnum,

Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,

Tunc festina, & domum fruges congere,

Diluculò surgens, ut tibi sufficiens sit.

Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

cur interpretes Latini testudinem hætenus essent interpretati, præsertim cum testudines in arbores non repant; quod jam observarat ante nos Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. iv. c. 30. Clericus.

572. Πλειάδες φεύγον] Τὴν ἐπιβλήν τῆς Πλειάδων, τὴν καὶ τὸ γινώσκον κατὰ τὴν τῆς Πλειάδων ἐπιβλήν. Ποῦτ' οὐκ οἶσαν, subintellige ἴδ'. Hoc versu fossio significatur ut præcedente v. 570. putatio vitium. Guietus.

572. Πλειάδες φεύγον] Pluvias, nempe, nimias; propter quas, humo relicta cochleæ plantas conscendunt. Clericus.

573. Ἀρπας π' χαρμασίμην] Superiùs v. 387. χαρμασίμην σιδῆρ'. ubi σιδῆρ' de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eo loco Pleiades initio messis apparere. Scaliger.

573. Ἀρπας χαρμασίμην] Falce incidere. Suprà χαρμασίμην σιδῆρ'. Guietus.

575. Ὄρη εὖ ἀμύντ', ἐπ' ἡλίου χεῖρα κέρει] Hic versus sic legendus & distinguendus: Ὄρη εὖ ἀμύντ'. Ὅπ' ἡλίου χεῖρα κέρει. Idem.

576. Τυφῶτες ἀνέδω] Columella Lib. II. c. 21. Cum matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum canicula, celeriter demetatur. Nam dispendiosa est cunctatio, primum quod avibus prædam, ceterisque animalibus prabet, deinde quòd grana & ipsa spica culmis arentibus & aristis celeriter decidunt. Si verò procella ventorum aut turbines incesserint, major pars ad terram defluit. Propter qua recrastinari non debet, sed equaliter flaventibus jam satis, antequàm ex toto grana indurescant, cum rubicundum colorem traxerunt, messis faciendæ est, ut potius in area & in acervo, quàm in agro, grandescant frumenta. Clericus.

578. Ἡὼς δ'] Hoc est, horæ matutinæ, quæ ab aurora incipiunt. Clericus.

578. Ἡὼς δ' τ' ἔργου τεύχην] Τὸ ἔργον. Guietus.

579. Πέγ-

Ἡὼς τοι περφέρε' μὴν ὁδῷ, περφέρε' ᾗ καὶ ἔργα·
 Ἡὼς ἔτε φανείσαι πολέας ἐπέεσσι κελεύθῳ
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δὲ ἔπι ζυγαὶ βασι πύθῃσιν.

580

Ἡμεῖς δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτα τέτιξ
 Δενδρέω ἐφεζόμεν' λιγυρίῳ καταχάετ' αἰοιδίῳ
 Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρε' καματάδε' ὤρη,
 Τῆμε' πόταται τ' αἶγες, καὶ οἶν' αἶσας,
 Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφανρότατοι δέ τε ἄνδρες
 Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένατα Σείριος ἄζει,
 Ἀναλέος δέ τε χρεὼς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότ' ἤδη

585

579. Περφέρει μὴν ὁδῷ] Hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. nec saltu superare viam sit τὸ περφέρειν. Hic idem τὸ ὑπερφέρειν notari videtur. φαγεῖν ἄρου, πῶν οἶν. ἀτλήσθαι. Guicetus.

579. Ἡὼς τοι περφέρει] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniz loco, Καλλιόπῃ, ἢ μὴν περφερέσθαι ἐστὶν αἰτιασέν, exponit, περφερέσθαι περφόρῃσιν. Verus Glossa ad Theogoniam. Ἀείμαρχος τὸ περφερέσθαι, ἀντὶ τὸ περφόρῃσιν ἡκούσθαι ὡς ἀδηλόν, πῶσθαι τῇ πρῶτῃ, ἢ τῇ χρεὼν περφερέσθαι· οἱ δὲ ἐλμυστήν. Eustathius: τὸ δὲ περφέρειν περφόρῃσιν ἐστὶ τὸ περφορέν, ἀφ' ἧς πρὸς τοῖς ὅπρῳ περφορέως περφόρῃσιν λόγος. ὅτι δὲ περφέρειν καὶ τὸ κλέειν λέγεται, ὅτι καὶ ὁ περφερέσθαι, δῆλόν ἐστι. Ἡσίοδος δὲ ἐπὶ τῷ, περφέρει μὴν ὁδῷ, περφέρει δὲ καὶ ἔργα, ἐπεὶ οἱ π σημερινόμην τὸ περφέρειν ὑπερφέρειν, καὶ οἱ ἀντίχρημα λαμβάνει ἀντὶ τὸ ὑπερφέρειν, ἀλλ' ἀντὶ τὸ περφέρειν, περφορέων πρῶτῃ, περφορεῖ, περφορεύει. Heinsius.

582. Σκόλυμος] *Artichaut sauvage*, aliter *chardonette*. Κινύρα *artichaut cultivé*. Κάλλι' *cardi*. De Scolymo vide Dioscorid. lib. III. 16. de casto vide Athenzum. Scaliger.

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat Claud. Salmasius ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi ferme omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini propriè *Carduum* vocabant, nos *Artichautum*. Hanc saltem differentiam agnoscunt, quòd σκόλυμος agrestis sit, *Carduus* sativus. Ego genere distinguere censeo. Σκόλυμος vox Græca est, quæ nomen in Latio non habet; ideo *Scolymus* Latinè suâ voce vocandus est, non *Carduus*, ut faciunt vulgò apud Theophrastum & Dioscoridem. Græci omnes, non solum Paulus & Aëtius, verum etiam Dioscorides ipse Κινάραν & Σκόλυμον separant. Atqui certum est Κινάραν Græcis dici, quem Latini vocant *Carduum*, Siculi Κάλλι'. *Scolymus* Græciæ notissimus, unde ille Hesiodi & ex eo Aristotelis ἐπὶ σκολύμῳ. Hoc flore, mulieres libidinis avidissimæ. *Scolymum* in cibos Oriens & Græcia receperat.

*Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet labor:
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam (rem:
Homines, pluribus verò iuga bobus imponit.*

*Quum verò scolymisque floret, & canora cicada
Arbori infidens dulcem fundit cantum
Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,
Tunc pinguesque caprae, & vinum optimum,
Salacissimæ verò mulieres, & viri imbecillissimi
Sunt, quoniam caput & genua sol ficcet,
Siccum verò corpus ob æstum. Sed tunc jam*

ceperat. Plinius Lib. XXII. c. 22. Scolymum quoque in cibos recipit. Oriens & alio nomine Limoniæ appellavit. Frutex est nunquam cubitali altior, cristisque foliorum ac radice nigra, sed dulci. Eratostheni quoque laudata in pauperis cœna. Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. Clericus.

582. Ημερὶς δὲ σχολύμενος] Ephemeris Hesiodi ætatem definit ἐπὶ σχολύμενος. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὰ τὴν ἐν τῷ θερί οἱ μὲν ἄνδρες ἥτιον διώκοντες ἀφροδισιάζοντες· αἱ δὲ γυναῖκες μάλλον, καὶ ἄπειρ καὶ ὁ παιγνίης λέγει ἐπὶ σχολύμενος, Μαχλόπεται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρούμεναι δὲ π' ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir iuimus Camerarius, σχολύμενος legerunt: alii σχολύμενος καὶ σχολύμενος enim, dicunt, ἱκανῶς exponitur ab Hesychio. Sed mirum viris doctis in re tam levi aquam hæsisse, præsertim qui βεσχυλογίαν Aristotelicam cognitam haberent. Hesiodus ætatem constituit ἐπὶ σχολύμενος καὶ πύργος: ita loquuntur eleganter οἱ γράμματα, id est, tempore cardui & cicada, vel, dum cardui & cicada est. Hoc secutus Aristoteles, dixit Hesiodum salacitatem mulierum, virorum verò impotentiam constituere ἐπὶ σχολύμενος. Non vacabat Aristoteli aliud agenti citare versus illos, Ημερὶς δὲ σχολύμενος τ' αἰθέρι, & quæ sequuntur, Μαχλόπεται δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratione dixit, καὶ ἄπειρ καὶ ὁ παιγνίης λέγει ἐπὶ σχολύμενος, sicut Poëta Hesiodus dicit de tempore quo viret cardui. Quod hinc desumpsit Alcæus, cum dixit: Αἰθέρι δὲ καὶ σχολύμενος νύκτι δὲ μιαιφύεται γυναῖκες. Diximus Hesiodum, in libris Ἔργων, etiam ἐφημερίδα complexum esse. Ostendit itaque hæc, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σχολύμενος καὶ πύργος. Heinsius.

584. Ὑπὸ πτερύγων] Ab alis, ὡς πτερύγων vid. Moschop. Guiccius.

Εἴη πετραία τε σκιὴ καὶ βύβλιος οἶνος,
 Μᾶζα τ' αἰμολγαία, γάλα τ' αἰγῶν σβεντυμμάων,
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγιο κρέας μὲν πωπετοκῆς,
 Πρωτόγονον τ' ἐρίφων. Ἐπὶ δὲ αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκορημένον ἥτορ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκρεαίος ζεφύρεα τρέψαντα πρὸς ὤπιν,
 Κελύνης τ' αἰετῶν καὶ δοπορύτου, ἥ τ' ἀθύλωντος.

590

595

589. Πιτταία τε σκιὴ] Quā nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ Esaiæ, cū scribebat Cap. XXXII. 2. de re exoptatissima: Erit instar rivorum aqua in siccō loco, atque instar umbrae ingentis petrae, in siccūlosa terra. Clericus.

589. Βύβλιος οἶνος] Byblinum vinum, cuius meminit Festus & Theocritus, est vinum cuius vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Nitio brix, de Bordeaux. Scaliger.

589. Βύβλιος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem Lucae Holstenii ad vocem Βύβλιος, quam Stephanus Byzantius docet fuisse nomen regionis Thraciæ, à qua vinum Biblinum dictum. "Athenæus Lib. I. p. 31. Ἀχαιοὶ τὸ Βίβλινον (ἰππικόν) ἔδιδόντο, Βίβλινον ποτόν ἐκπίνοντες. Καλεῖται δὲ ὕψος ἀπὸ τοῦ χρεῖος ὕψος ποταμοῦ ὀνόματι. Φησὶ δὲ καὶ Φίλιππος.

„Ὅπιν παρίξω Λέσβιον, Χίον. Πάπα.

„Θάσιον, Βίβλινον, Μενδαῖον, ὥστε σε μὴ

„Κρησικαλῆν.

„Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ τοῦ ὄρου Βίβλινον φησὶν αὐτὸν ἀνομιάζει. Ἀρμενίδας δὲ Θράκης φησὶν εἶναι χρεῖος τὴν Βίβλινον, ἢ αὐτὴς Τισφάρον καὶ Οἰσύμαον ποταμοὺς ὀνομάζει. ἰππικὸς δὲ ἡ Θράκη ἰθαυμάζεται ὡς ἰδύοντος, καὶ συνόλου πᾶσι πλοῖσι αὐτῆς χρεῖος.

„Νῆες δὲ ἐκ Λέμνου παρίστανται οἶνον ἄγασται.

„Ἰππικὸς δὲ ὁ Ῥηγῶν τὴν οἰκὸν καλεσμένην ἄμπλον Βίβλινον φησὶ καλεῖσθαι, ἢ Πόλλιν τὸ Ἀργεῖον, ὃς ἐβασίλευσε Συρακουσίων, πρῶτον εἰς Συρακούσας κρημίσας ἐξ Ἰππικῆς· εἴη δὲ ἢ ὁ περὶ Σικελιώταις γλυκὺς καλῶμενος Πόλλιος, ὁ Βίβλιος οἶνος. Achaus Biblinum commendat: excepit Biblini vini poculo. Sic autem vocatur à loci cuiusdam nomine. Dicit etiam Philistus:

„Præbiturum me tibi Læsbiūm, Chrium. Papæ!

„Thasium, Biblinum, Mendæum, ita ut tu non

„Inebrieris.

„Epicharmus à quibusdam Biblinis montibus vocatum ait. Armenidas verò tradit Thracia partem vocatam esse Bibliam, quam Tisfaram & Oesymam dicunt. Thracia quidem, ob vini quod fert præstantiam, & vicina omnia ei loca, admirationi fuit:

„Naves ex Lemno aderant vinum vehentes.

„Hir-

*Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
 Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
 Et vacca quæ frondibus pascitur caro nondum enixa,
 Tenerorumque hœdorum. præterea nigrum bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obverso vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illinis fit.*

„Hippias Rheginus quam vitem tortuosam vocabant, Biblinam dictam
 „fuisse ait, eamque Argivum Pollin, qui regnavit Syracusis, primum ex
 „Italia Syracusas invexisse. Quamobrem quod dulce vinum Siculinum
 „cupant Biblinum fuerit. Quem locum ided adscripsi, ut qui eum
 „legerint de scriptura certi corrigant porro vulgatos Hesiodi Codices
 „in Operibus, §. 589. in quibus Βύβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλινος.
 „Ad quem locum Moschopolus: Βίβλος ποταμός ἢ πάλις Θράκης.
 „Distinctius Proclus; sed fœdo vitio infectus: αἶνον Βύβλινον (pro Βί-
 „βλινον) ὃν ἀξιοῖ (lege, αἰναξιοῖ) παρ' αὐτοῖς μαρτυροῦναι φασι ποταμὸν
 „ἔχει καλὸν (lege, κατὰ ποταμὸν) Izetzes ineptit suo more. A
 „corrupta autem lectione Hesiodi deceptus est Eustathius, qui ad Iliad.
 „A. p. 871. Βύβλινος οἶνος, & Βυβλίαν χάριν scribit, tamquam Hesio-
 „do auctore, Adde Theocritum qui Idyll. XIV, 15.

„ἀνῶξα δὲ Βύβλινον αὐτοῖς

„Εὐώδη πτόρεν ἔτιναι.

„Aperiui istis vinum Biblinum, odoratum quatuor annorum. Pro Βύβ-
 „λιν. Denique Suidam, apud quem, Βιβλὴν πάλις Σκυθίας, pro Βύβλί-
 „νῃ, ut hic, quemadmodum ex ipsa litterarum serie manifestum est.
 Haftenus Holstenius, qui in loco Athenai nescio quare prætermise-
 rat verba Philini, quæ quàm maximè faciunt ad rem, nōsque docent
 cur Hesiodus suadeat ætate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet
 fuisse tenue vinum, & quod non faciliè inebriaret; quale bibendum
 ætate, non generosius, cuius fumi faciliè inebriant, & vis etiam ve-
 hementior incendit. Ceterum universa Thracia, propter frequen-
 tiores montes, non est ferax vini, sed tantum partes meridiana.
 Clericus.

590. Μᾶζα δὲ ἀμολγαῖν] Scilicet, τὰ πρὸ τ' ἑ ἀμολγῆ καρπὸν
 ἀμολγαῖν. κατὰ τ' ἀμολγὴν πεπατημένη καὶ γάλακτι ἐζυρωμένη τὰ ἀμολ-
 γαῖα. Guetius.

592. Πρωτόγων] Hoc est, præstantissimorum. Vide not. ad §.
 543. Clericus.

593. Καρτερημένον ὑπὲρ ἰδιδῆς] Corde, non animo. Guetius,

594. Ἀπὸν ἀκεχίας αἰνέει] Scribendum ἀκεχίας, hoc est, in su-
 perficie flantis, cui ὑπερῶς opponitur. Idem.

595. Αἰνέει] Apud scribendum αἰνέει, ut supra αἰνιμένον. Idem.

597. Ἰγὺ

Τεῖς δ' ὕδατος προχέειν, πὸ δ' πέτρατον ἰέρην οἶνε·

Δμῶσι δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν

Δινέμεν, αὐτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θεὸς Ὠρείανος,

Χώρῳ ἐν δίαεί, ἢ δίτροχάλῳ ἐν αἰλῇ.

Μέτρῳ δ' ὅ καμίσσας ἐν αἵγεσιν. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ.

600

Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπαρμυῖνον ἐνδοθεν οἴκῳ,

Θῆτα αἰοικον πιεῖσας, ἢ ἄπικνον ἔειπον

Δίζεας κέλομαι· χαλεπὴ δ' ἐπόπρις ἔειπε.

Καὶ κωῖα καρχαρόδοντα καμῖν· μὴ φείδεο σίτῃ·

Μὴ ποτέ σ' ἡμερόνισι ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἔληται.

605

Χόρτον δ' ἐσομίσαι ἢ συρφετὸν, ὅφρα τι εἴη,

Βυσὶ ἢ ἡμιόνοισιν ἐπνεῖανόν. αὐτὰρ ἔπειτα

Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, ἢ βόε λῦσαι.

Εὐτ' ἂν δ' Ὠρείων ἢ Σείραθ' ἐς μέσιν ἔλθῃ

Οὐρανόν, Ἀρεκτῶρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλῳ Ἥῳς,

610

Ὡ Πέρση, τότε πάντας ἀπὸδρεπε οἴκαδ' ἐβότρους.

Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέρας ἢ δέκα νύκτας.

Πέντε δ' συσπιάσῃ, ἔκτω δ' εἰς αἵγας ἀφύσσαι

597. Γερὸν ἀκτῶν] Ἀπικῶς pro ἱερῶν, ut suprā. Idem.

598. Δινέμεν] Τῇ ἀνέσῃ τ' ἑαὶν ἀλοῶν. Idem.

598. Εὐτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θεὸς Ὠρείανος] Orionem Theophrastus, in Libro de ventis, ait oriri ἐκ δόρυ τ' ἐπείγει, δὴ καὶ δὲ δόρυ τ' ἐπείγει, ubi ἐπείγει pro aestate jam inclinante sumit, diebus aliquot à confecto solstitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Carcinonis XVIII. Julii XII. Sed Theophrasti avo & Athenis maturius id fiebat. Verum post ortus heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus maturini reperuntur. Itaque propagatus hic ortus est usque ad ἐπείγει initium. Polybius Lib. I. scribit Romanos in Africam ἐκ Σικελίας trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodā tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. incunte Augusto, Orion paullo post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic Hesiodus messis ac triturae tempus circumscribit Orionis exortu. Haec aliāque id genus habet Pausanias, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ ἐν δίαεί] Varro de R. R. Lib. I. c. 51. Arcanis esse oportet in agro, sublimiore loco, quā persistere possit ventus. Vide & Columellam Lib. II. c. 20. Clericus.

599. Εὐτροχάλῳ ἐν αἰλῇ] Leg. εὐτροχίλῳ. Griesbach.

600. Κα

Tres partes aquæ infunde, quartam verò partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primùm apparuerit Orion,
 Loco in ventis exposito, & benè planata in area.
 Mensurâ verò diligenter recondito in vasis. sed postquàm
 Omnem victum deposueris benè conditum intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
 Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdium dormiens fur facultates auferat.
 Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annuum pabulum. sed postea
 Servorum refocilla cara genua, & boves solve.
 Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
 Cœlum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
 Exponito verò Soli decem dies, totidèmq; noctes.
 Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde

600. Κομίσμαζ] Reponere, recondere. *Idem.*

601. Ε'πιεμδρον] Hoc est, ἀεμδρον, compositum, paratum, conditum. *Idem.*

602. Θῆτε] Significat hominem liberum, qui locat operas suas, mercenarius. *Scaliger.*

603. Κομῶν] Curare, alere. φείδε σίτη, subintellige, canis. *Guierius.*

604. Καρπεόδοντες ζῶα] Quæ habent inæquales & ferratos dentes, ut canes, vulpes, lupi, leones; ἀμφοδόντες, quæ æquales habent, ut equi; καυλιόδοντες, quæ apertos habent, ut mures, talpæ, apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφουρητὸν] Du fourage. *Guierius.*

607. Ε'πηταυόν] Scribendum videtur ἐπηταυόν, aut est πωλίζουσι ἐπηταυόν. *Idem.*

610. Ἀ'ρχτῦρον δ' ἐσὶ δὴ ῥεδοδάκτυλος Η'ός] Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septembris XXI. quod Hesiodi xvo aliquot diebus prius fiebat. Is est verus ortus, nam apparens aliquot diebus ferius fit. *Clericus.*

612. Ἀ'ρσι ἀφύσσει] Ἀ'ποδλίψαι δρύσσει. *Guierius.*

613. Ἐχρη δ' εἰ ἀρσι ἀφύσσει] Miror Hesiodum nihil de calcatione racemorum, expressioneq; succi, vi torcularis, dixisse. Præterea
 ei

Δῶρε Διωνύσου πολυγηθέ. αὐτὸς ἐπὶ τῷ δὴ
Πληιάδες θ' Ὑάδες τε τὸ τε δέν Ωρίων
Διώσιν, τὸτ' ἐπειτ' ὅσ' τε μεμνημέν' εἶναι
Ὡρίων πλειῶν ἢ καὶ χθονὸς ἄρμεν' εἶη.

615

ei exigua oportet esse vineta, qui racemos foli & umbræ tamdiu exponat: nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejúsque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πληιάδες θ' Ὑάδες π.] De Pleiadum occasu egimus ad p. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hic meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpionis Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpionis XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Disser. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τὸ τε δέν Ωρίων.] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionis V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionis XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionis XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀέρος μεμνημέν' εἶναι.] Vide notata ad p. 384. *Clericus.*

617. Πλειῶν.] Annus, πλειῶν non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiebant, unde πλειῶν dictus. *Scaliger.*

617. Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμεν' εἶη.] Ὁρμεν' videtur scribendum. hoc est, ὁρμήσας, κατὰ χθονὸς ὁρμήσας, hoc est, ὑπὸ γῆς κατελθὼν, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus, Sed τὸ κατὰ χθονὸς sic non placet, & versus addititius videtur. ὅπως ὁ εἰσαυτός ἐπὶ τῇ γῇ ἔργων πεπληρωμέν' εἶη. vel ὁ πλειῶν ἦγαν ὁ εἰσαυτός ἐπὶ τῇ γῇ ἔργων τέλει ὡς ἔχει, vel ὅπως ὁ εἰσαυτός ἐπὶ τῇ γῇ ἔργων τελὲς ἔχει καὶ ἀρμενίας. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. *Gruetius.*

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad Tmema 24. τὸ Φαινομένον Ed. *Morelianæ* anni 1559. Ἀπὸ τῆς πλειῶν, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ πλειῶν ἐκλήθη ὁ εἰσαυτός: ab hisce, per excellentiam, Pleion vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλειῶν, ὁ εἰσαυτός, ἀπὸ τῆς πάντας τῶν κατὰ τὴν γῆν συμπληρωσῆς. Hæc vox occurrit &c in *Cassandra Lycophronis*:

Eis

*Dona letitia datoris Bacchi. Sed postquam utique
Pleiadesque Hyadesque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestiva. ita annus in opere rustico bene dispositus sit.*

Εἰς πέντε καὶ πενήντα ἔτη ἔσται ἔτος.

Quinque circiter annos lecti cupidus.

Clericus.

617. Ἀγρότης αἶψα] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. Clericus.

617. Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνον] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopolus quantum à sensu horum verborum absit, perspicue fatetur, cum ἔσται per ἔτος reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: *Μῆνι δὲ Λεωαιῶνα*. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride definat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno definit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνον ἀγροῦ αἶψα, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus sit*. Ineptissimè. Multum torsit omnes illud κατὰ χρόνον, quæ verba absolvunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, *Εἰ δὲ σε ναυπλῆς*, ita cum hoc coherereat; quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βωπιῖν dicebant, Hesychius: βωπιῖν, ἀγροῦ αἶψα ὅτι δὲ ὠρεῖν δύνῃ) navigare autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, πλεῖων ὁ καιρὸς, ὅτι ἐπὶ τῇ ἔργων ὅτι αἱ τέλῃ ἔσται: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, εἰς πέντε καὶ πενήντα ἔτη, ὁ καιρὸς ὅλος ἀγροῦ αἶψα ἔσται, notasset, ὁ καιρὸς ὅλος πλεονεξίας ἔσται. Tzetzes nugari maluit, quæ hic omitti poterant. ἀγροῦ igitur est τὸ πλεονεξίαν: κατὰ χρόνον, est κατὰ τὸν χρόνον ἔργων: nam ita transit ad τὴν γαλαξίαν. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνον ἀγροῦ αἶψα. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita suspendum. *Heinsius.*

T

618. Ναυ.

Εἰ δέ σε νηπιλῆης δυαυεμφέλας ἵμερ' αἰρή;
 Εὐτ' ἂν Πληιάδες, θένος ὄβελμον Ὠρίωνος
 Φόβωσιν, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύσιν αἵηται·
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
 Γλυῖ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπίερα ἐρύσαι, πυκνάσαι τε λίθοισι.
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μῆκος ὕχρον αἰένων,
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρο·
 Ὅπῃ δ' ἐπάρμυα πάντα περ' ἐγκατάθεο οἴκῳ,
 Εὐχόσμως σολίσας νηὸς περὶ ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' ἄεργές ἔστω καπνῷ κρεμάσασθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠρεῖον μίμνειν πλάον, εἰσέκεν ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θολὴν αἶλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δὲ τε φόρον
 Ἀρμυον ἐντυῖασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡς περ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὺς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωτίζεσθαι νηυσὶ, βίβ κεχρημένος ἐσθλῆ.
 Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθ', πολλὰ δ' αἶψ' ἄνύσας,
 Κύμῳ Αἰολίδα περιπλῶν, ἐν νηϊ μελαίνῃ·
 Οὐκ ἄφειρος φόβωιν, εἰδὲ πλεῖστον τε καὶ ὄλβον,

620

625

630

635

618. Νηπιλῆης δυαυεμφέλας] Hoc est, δυαυίαν, δυαυεφάαν, τραχύ-
 δεα, de πυμφίζω, & πυμφόλυξ. Hesych. πύμφηλα, δύσκολα, τραχέα,
 βελία, δυαυεμφελά, ut δυαυεφερεα. *Guietus.*

619. Σθίω· ὄβελμον Ὠρίων·] Quia, nimirum, occasu matutino
 Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc *He-
 siodi* locum respexisse videtur *Quintus Smyrnaeus*, Lib. V. v. 367.

Πληιάδες δ' ἀπὸ πόντου ἐς αἰκαυοῖο ῥέεθρον

Διὸς, ὑποπλάσσαντα πρὸς ἐκλυτοὶ Ὠρίωνι,

Ἡὲρ συχλονέουσι· μίμνῃ δὲ χείματι πόντος.

Cum Pleias indidisset Oceani fluentia subit, timens inclitum Orionem, aē-
 tem perturbans, pontus vero procellā furit. *Clericus.*

627. Ὅφρ' ἴχυσ'·] Scilicet, οἱ λίθοι. *Guietus.*

625. Ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μῆκος·] Mirum est naves in siccam hu-
 mum subductas indiguissse lapidibus, ut ventorum vim ferre possent.
 Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere quea-
 mus; sed levissimas fuisse eas necesse est. *Clericus.*

627. Ἐπάρμυα·] Composita, condita, reposita. *Guietus.*

628. Σολίσας νηὸς πλέει·] Involvens, recondens. *Idem.*

628. Νηὸς

Quòd si te navigationis periculosa desiderium ceperit.
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne ampliùs naves habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humidè flantium,
 Sentinà exhaustà, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigrada.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipsa autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imposito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meisque pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & hac venit, immensum pontum emensus,
 Cumâ Æolide relictâ, in navi nigra:
 Non rēditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,

628. Νῆος κλέγ' ὑπὸ πτερύγεσσιν] Hoc est, vela & remos. Ex simili lo-
 quutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icarī, qui alis
 fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Ideò, ut hic He-
 siodus alas navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, alis Dædali remi-
 gium adscribit, Æneid. VI. 19.

Dædalus, ut fama est, fugiens Minoia regna,
 Præpetibus pennis ausus se credere cælo.
 Insuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
 Redditus his primum terris, tibi, Phœbe sacravit
 Remigium alarum. Clericus.

629. Ὑπὲρ κλάυ' ὑπερβάλλων] Vide not. ad γ. 45. Clericus.

632. Ἀεὶ μὲν ἐν τῷ πόντῳ Ἀεὶ μὲν ἐν τῷ πόντῳ. Gnetus.

634. Βίη καὶ ἐνδοξὸς ἐὼς λαὸν] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, bonis artibus. Idem.

637. Οὐκ ἀφ' ἑσέως φεύγων] Sibi, more Aristarchi, delendi essent ver-
 sus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus est, quantam Hesiodus,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut
 aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσὶ δίδωσι
 Νάσσοιο δ' αἴχ' Ἐλικῶνος οἴζυρ' ἐνὶ κόμῃ, •
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρ' ὄρκαλῃ, ἔδ' ἐπὶ ἰθάλῃ. 640

Τυὴ δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημῆός εἶναι
 Ὀρεσίῳ πάντων, ὡς ναυπλῆς ἦ μάλιστα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ θέσθ.
 Μείζον μὲν φόρ' ἔσθ', μείζον δ' ἔπ' κέρδει κέρδ' •
 Ἔσσεται, εἴ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴητας. 645
 Εὐτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας αἰεσίφρονα θυμόν,
 Βέληαι ἦ χρεᾶ τε περφυγεῖν, ἢ λιμὸν ἀπερπῆ,
 Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὐτέ τι ναυπλῆς σεσφισμῶν •, ἔτε τι νηῶν.
 Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλεον δῖρεα πόντον, 650
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Ἀυλίδ' •, ἥ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείναντες χειμῶνα, πλοῦν σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ἐλλάδ' • ἐξ ἱερῆς Τροίῃ ἐς κατ' ἰγυῶσσαν.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰθέρα δαίφρον' • Ἀμφιδάμαν' •
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ ἦ περπεφραδμῆα πηλὰ 655
 Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες ἐνθά με Φημί
 Ὑμνοὶ νικήσαντ' • φέρην τρίποδ' ὠτῶεντ' •.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσης Ἐλικωνιάδεος ἀνέθηκα,

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem *Aschera* deducit ab *אשכרה ascherah*, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; *Hesychiusque* hunc locum profert: Ἀσκη, ὄρες, ἀσκητοί. Attamen cave credas sterilem locum fuisse, cum in epitaphio *Hesiodi* quod profert *Pausanias* in *Boeoticis*, p. 600. dicatur πολυλήϊος, hoc est, *ferax segetum*. Situm ejus & conditores memorat idem *Pausanias* p. 583. *Clericus*.

640. Ἀρκαλῇ] Scribendum videtur ὄρκαλῃ. *Grietus*.

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰεῶν] Imitatus est *Virgilius*, quamvis contrarium dicat, *Georgicon* II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito*. *Scaliger*.

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. *Grietus*.

647. Χρεᾶ τι περφυγεῖν] Τὸ τι verbum impedit & est inutile. *Idem*.

648, & 649. Hi duo versus, teste *Proclo*, infititii videntur *Plutarcho*, quem vide. Placet judicium *Plutarchi*. Ναυπλῆς σεσφισμῶν subintellige ὡς. *Idem*.

653. Ἐλλάδος ἐξ ἱερῆς] Hoc est, *Θουρασίης, μεγάλης*. *Idem*.

654. Ἐπ'

*Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Aspera, hyeme malo, aestate autem molesto, numquam bona.
 Tu verò, ô Persa, operum memor esto
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magnæ verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestant,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Et si neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim umquam navi transmisi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Expectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris foeminis præditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriôr
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadicis dicavi,*

654. Ε'π' ἄλλῃ] Ad munera, subintellige funebria. τὸ ἄλλο] hñc munus funebre. Idem.

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis Homeri & Hesiodi, quod cùm alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam Dan. Heinsio debemus. Clericus.

655. Πραγιφεσδῶρα] Prædicta, edicta. Guietus.

656. Ἀλλ' ἰθιου] Les prix, præmia. παιδῶ] Οἱ ἔ' Ἀμφιδάμαντος παιδῆς. Guietus.

657. Τρίποδ' αὐτόν] Ejus meminit Pausanias in Bœoticis, pag. 588. Editionis Hanovianæ. Clericus.

658. Ἑλικωνιάδων ἀνέθῃς] Hæc è Theogonia sumpta & interpellata videntur. Ceterùm hi versus à 648. usque ad 663. videntur suppositi. Guietus.

658. Ἀνέθῃς] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσίοδος Μύσους Ἑλικωνίῃ, τῆσδ' ἀνέθῃς
 Ἰμῖν νικήσας, ἐν Χαλκιδί, δῖον Ὀμήγερον

Εἵθε μὲ τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.
 Τόσόν τι νηῶν γε πεπείραμαι πολυρόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
 Μῦσται γάρ μ' ἐδάδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖδαν.

662

Ἡμεῖς πεντήκοντα μὲν τροπᾶς ἡελίοιο,
 Ἐς τέλει ἐλθόντες θέρεσθαι καμᾶτάδε ὤρης,
 Ὡς αἰετὶ πέλεται θνητοῖς πλόος. ἔτε κε νῆα
 Καναάξαις, ἔτ' ἀνδρῶν Διοφρίσειε θαλάσσης,
 Εἰ μὴ δὴ πρῶτον γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσει.
 Ἐν ταῖς γὰρ τέλει ἐσὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῇ μὲν δὲ δὴ κρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντος ἀπῆμων,
 Εὐκηνέη τὸτε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρπον δὲ δὴ πᾶντα πῆθεδ'·
 Σπείδειν δὲ ὅτι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθ'.

663

670

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, Dion Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εἵθε μὲ τὸ πρῶτον καὶ τὸ ἐξῆς] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in Theogonia v. 30. & seqq. Clericus.

661. Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἀγαν θέσφατον. Guetius.

661. Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω] Rectè Guetius. Sic Homerus Iliad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δοῦναι πάλιν, εἰ τί γ' ἄμεινον.

Sed & sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes, ὁμῶς. Eustathius vero: φέρεται ἐν τοῖς Ἡρώδω καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμῶς. ἀεὶ ἀπᾶντα: fertur in commentariis Herodori & Apionis ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. Clericus.

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel κατὰ per dies quinquaginta. μὲν τροπᾶς scilicet τὰς διερχόμεναις. Guetius.

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα καὶ τὸ ἐξῆς] Si nulli hic desunt versus, frustra sanè Hesiodus jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coercere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in II. Julii. Per quinquaginta etiam dies

Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.

Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.

Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiachi.

Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.

Dies quinquaginta post conversionem Solis,

Ad finem progressâ æstate laboriosi temporis,

Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem

Fregeris, neque homines perdiderit mare,

Nisi datâ operâ Neptunus terræ quassator,

Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.

Penes hos enim potestas est simul bonorumque & malorum.

Tunc verò facilisque aura, & mare innocuum,

Tranquillum: tunc navem eelerem, ventis fretus,

Deducito in portum: onus verò benè omne colloca.

Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiàm quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡμεῖς πυντήγοι πρὸς ἡλίῳ τροπῶν
 Ἀσφαλῆως γλαυκῶ ἰεργαίῃ, αὐτῆς ἵππευ
 Ἡμεῖς πυντήγοι, καὶ τὰ ἔξω.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in *Critica* nostræ Part. II. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinè ignorantiz infimulare. *Clericus*.

664. Εἰς τέλος ἰθὺς] Ordo ἰθὺς θύρας εἰς τέλος ὅτι καὶ κατὰ δύναμιν. *Guierus*.

666. Καυαίαι] Hoc est, κατὰ καὶ ex καὶ pro κατὰ, καυαίαι & καυαίαις ἢ καυαίαις τ. sequ. πρὸς φρον] πρὸς θυμῳ. *Idem*.

669. Εἰ τῆς ᾧ τέλος ἐστίν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona & mala, χρόνος, αἰώνιος. οἱ δὲ τῆς. *Idem*.

670. Εὐκλείης τ' αὐρα] Εὐδύλωι καὶ ἀδιάγνωστῳ, Proclus; hoc est, αὐφῆς, ἀχρῆς, cognitu, indicatu faciles. *Idem*.

Μηδὲ μύειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπὶόντα, νότοιό τε δεινὰς αἰήτας.
 Οἷς τ' ὤρεινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῷ ὀπωρινῷ· χαλεπὸν δὲ τε πόντον ἔθεικεν.
 Ἄλλα δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἡμεῖς δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ὀπιθεῖσθα κερῶνῃ
 Ἰχθὺς ἐποίησεν, πόσον πέταλ' ἀνδρὶ Φανείῃ
 Ἐν κρᾶδι ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβροτος ἐστὶ θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος. ἔμιν ἔγωγε
 Λῶνιμ'· ἔ γδ' ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις καινόν· αἰπὰ νύ π' ἐπὶ
 Ἀνθρώποι ῥέζουσιν αἰδρεῖσθαι νόοιο
 Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτῆσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν· αἰπὰ δ' ἀνῶγα
 Φρεσέσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μήδ' ἐν νηυσὶν ἀπαντα βίον κείλησι πῆθεσθ'·
 Ἄλλα πλέω λείπειν, τὰ δ' ἡμίονα φορτίζεσθ'.
 Δεινὸν γὰρ πόντη μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἄμαξαν ἐπέρβιον ἄχθος αἰέσθης,
 Ἄξονα καυᾶξαις, τὰ δ' ἡ φορτί' ἀμαυρωθεῖν.

675

680

685

690

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός] An verna dicetur navigatio quævis, quæ sit ante solstitium æstivum, quod tempore Hesiodi erat, ut ostendit Dionys. Petavius Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. Hesiodus enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major Matt. XXIV, 32. Ἀπὸ δὲ τ' αὐτῆς μάλιστα πλεὺς παραβολῶν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένῃται ἀπὸ τοῦ αἰπλοῦς, καὶ πὺ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκете ὅτι ἔγγυς ὁ θεὸς ἐγγύς: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emiserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinæ ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13. in additamentis Hammondianis. Inchoatâ verò æstate, hoc est postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur Hesiodus. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experienciâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hic habet

Neque verò expectato vinumque novum, & autumnalem im-
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (brem,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali: asperum verò pontum facit.

alia verna est navigatio hominibus;

Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
Vestigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.

Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen

Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hæc
Quia occasio illius invadenda. egrè quidem effugeris malum sed
Homines faciunt, stultitiâ mentis.

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.

Miserum verò est mori in fluctibus. Verum te jubeo
Considerare hæc omnia in animo, quacumque tibi consulo.

Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas:

Sed plura relinquito, pauciora verò imposito.

Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:

Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens
Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense
Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni men-
ses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. Εἰ κερδὴ ἀκρογᾶται] Τὰ νὰρὰ βλάσῃ τ' οὐκῆς. Guilelmus.

684. Ἀρπύγες] Occupandus citò, ne elabatur è manibus. Idem.

686. Χέρματα ὅψυχον πάλστα] Elegans descriptio ardentissimi di-
vitiarum amoris, quo fit ut non plures vitam suam faciant; quam
præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Simi-
lis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemo nescio quò
mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χέρματα, χέρματ' αἶνε, pecunia
pecunia vir sunt. hoc est, ut alius dixit, quanti habeas sis. Clericus.

693. Ἀμωρᾶν] Ἀφωρᾶν. Guilelmus.

693. Ἀμωρᾶν] Propriè est obscurentur, quod cum non possit
dici de quovis onere, vertimus corrumpantur; nam non placebat in-
tereant, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ
voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus
convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plaustrò delapsæ.
Clericus.

Εἴη πετραία τε σκιὴ καὶ βύβλινος οἶνος,
 Μᾶζα τ' αἰμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμέναων,
 Καὶ βοὸς ὕλοφάγιο κρέας μύπω τετοκίης,
 Πρωτόγονον τ' ἐρίφων. ὅππῃ δ' αἰδοῖται πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκρημένον ἤτοι ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκραιότος ζεφύρου τρέψαντα πρὸς ὥπιν,
 Κελύνης τ' αἰενάου καὶ ἀπορρύτου, ἢ τ' ἀπόλωτος.

590

595

589. Πητραία τε σκιή] Quā nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ Esaiæ, cū scribebat Cap. XXXII, 2. de re exoptatissima: *Erit instar riuorum aqua in sicco loco, atque instar umbra ingentis petrae, in siticulosa terra.* Clericus.

589. Βύβλινος οἶνος] Byblinum vinum, cuius meminit Festus & Theocritus, est vinum cuius vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Nitiobrix, de Bordeaux. Scaliger.

589. Βύβλινος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem Luca Holstenii ad vocem Βιβλίη, quam Stephanus Byzantius docet fuisse nomen regionis Thraciæ, à qua vinum *Biblinum* dictum. " *Athenæus Lib. I. p. 31. Ἀχαιοὶ τὸ Βίβλινον (ἰππικόν) ἐδίδεσκον, Βιβλίη μάλιστα ἐκπίνοντο. Καλεῖται δὲ ἕως ἀπὸ τινος χωρίου ἔτι σφραγισμένη. Φησὶ δὲ καὶ Φίλιππος,*

„Ὅππῃ παρίξω Λέσβιον, Χίον. Πάπα.

„Θάσιον, Βιβλίον, Μενδαῖον, ὥστ' ἐγὼ μὴ

„Κρηπιπάλῃν.

„Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ τινος ὄρου Βιβλίη φησὶν αὐτὸν ἀνομῶς. Ἀρμενίδας δὲ Θράκης φησὶν εἶναι χωρίον τὴν Βιβλίαν, ἢ αὐτὴς Τισφάρον καὶ Οἰσύμαον σφραγισμένην. ἰππικῶς δὲ ἡ Θράκη ἐθαυμάζετο ὡς ἡδυνόν, καὶ συνέλως πᾶσι πλοίοις αὐτῆς χωρεῖν.

„Νῆες δὲ ἐκ Λέμνου παρέταστο οἶνον ἄγασται.

„Ἰππίας δὲ ὁ Πρωτὸς τὴν εἰλὸν κρημνίσαν ἀμπλον Βιβλίαν φησὶ κρημνίσαι, ἢ Πόλιον τὸ Ἀργεῖον, ὃς ἐβασίλευσε Συρακούσῃσι, πρῶτον εἰς Συρακούσας κρημίσαν ἐξ Ἰταλίας εἰς αὐτὴν ὁ παρὰ Σικελιώταις γλυκὺς κρημνίσας Πόλιος, ὁ Βίβλινος οἶνος. *Athenæus Biblinum commendat: excepit Biblini vini poculo. Sic autem vocatur à loci cuiusdam nomine. Dicit etiam Philippi:*

„Præbiturum me tibi Læsbium, Chium. Papæ!

„Thasium, Biblinum, Mendæum, ita ut tu non

„Inebrieris.

„Epicharmus à quibusdam Biblinis montibus vocatum ait. *Armenidas* verò tradit Thracia partem vocatam esse *Bibliam*, quam *Tisfaram* & *Oesymam* dicunt. Thracia quidem, ob vini quod fert præstantiam, & vicina omnia ei loca, admirationi fuit:

„Naves ex Lemno aderant vinum vehentes.

„Hir-

*Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
 Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
 Et vacca quæ frondibus pascitur caro nondum enixæ,
 Tenerorumque hædorum. præterea nigrum bibito vinum,
 In umbra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra purum Zephyrum obverso vultu,
 Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis sit.*

„Hippias Rheginus quam vitem tortuosam vocabant, Biblinam dictam
 „fuisse ait, eamque Argivum Pollin, qui regnavit Syracusis, primum ex
 „Italia Syracusas invexisse. Quamobrem quod dulce vinum Sicalinum
 „cupant Biblinum fuerit. Quem locum ided adscripsi, ut qui eum
 „legerint de scriptura certi corrigant porro vulgatos Hesiodi Codices
 „in Operibus, v. 589. in quibus Βύβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλινος.
 „Ad quem locum Moschopolus: Βίβλος ποταμός ἢ πόλις Θράκης.
 „Distinctius Proclus; sed scædo vitio infectus: αἶνον Βύβλινον (pro Βί-
 „βλινον) ὃν ἀξιοῖ (lege, αἰ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς γενομένην αἰ φασι ποταμὸν
 „ἔχει καλῆρόν (lege, παρὰ ποταμὸν) Tzetzes ineptit suo more. A
 „corrupta autem lectione Hesiodi deceptus est Eustathius, qui ad Iliad.
 „Λ. p. 871. Βύβλινος οἶνος, & Βυβλίαν χώραν scribit, tamquam Hesio-
 „do auctore. Adde Theocritum qui Idyll. XIV, 15.

„αἶνῶνα δὲ Βύβλινος αὐτοῖς

„Εὐαδὴ πτόρεν ἰτίων.

„Aperiui istis vinum Biblinum, odoratum quatuor annorum. Pro Βύβ-
 „λιν. Denique Suidam, apud quem, Βιβλίνα πόλις Σκυθίας, pro Βίβλί-
 „νῃ, ut hic, quemadmodum ex ipsa litterarum serie manifestum est.
 „Hactenus Holstenius, qui in loco Athenai nescio quare prætermise-
 „rat verba Philini, quæ quàm maximè faciunt ad rem, nosque docent
 „cur Hesiodus suadeat ætate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet
 „fuisse tenue vinum, & quod non faciliè inebriaret; quale bibendum
 „ætate, non generosius, cujus fumi faciliè inebriant, & vis etiam ve-
 „hementior incendit. Ceterum universa Thracia, propter frequen-
 „tiores montes, non est ferax vini, sed tantum partes meridianæ.
 „Clericus.

590. Μαῖζα δὲ ἀμολγαῖν] Scilicet, τὰ ἀπὸ τῆς ἀμολγῆς καὶ τὸν ἀμολγαῖν. κατὰ τὴν ἀμολγὴν ποταμὸν καὶ γάλακτι ἐζυγισμένη τὰ ἀμολ-
 „γαῖα. Guetius.

592. Πρωτογένων]. Hoc est, præstantissimorum. Vide not. ad v. 543. Clericus.

593. Καρτερῶν ἢ τῆς ἰδιδῆς] Corde, non animo. Guetius,

594. Ἀπὸ τοῦ ἀνεγείας αἵματος] Scribendum ἀνεγείας, hoc est, in su-
 „perficie flantis, cui ὑπερείας opponitur. Idem.

595. Αἵματι] Apud scribendum αἵματι, ut suprâ αἵματιοντων. Idem.

597. Ἰσχυρὸν

Τεῖς δ' ὕδατος προχέειν, πὲρ δὲ πέτραν ἰέμεν οἶνον.
 Δμῶσι δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέμεν, οὗτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θένος Ὠρείωνος,
 Χώρῳ ἐν δαίει, ἢ δῖτροχάλῳ ἐν αἰλῳ.
 Μέτρῳ δ' ὅτ' ἠμεῖοι καὶ ἐν αἵματι. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ.
 Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπαρμένον ἐνδοθεν οἴκου,
 Θῆτα αἰοικον πιεῖσθαι, ἢ ἄπικνον ἔλθον.
 Δίξας κέλομαι· χαλεπὴ δ' ἀπόπορτις ἔλθῃ.
 Καὶ κινῶ καρχαρόδοντα κρημίν· μὴ Φεῖδεο σίτη·
 Μὴ ποτέ σ' ἡμερόκοιτο ἀνὴρ δόπῳ χεῖμαθ' ἔληται.
 Χόρτον δ' ἐσομίσσῃ ἢ συρφετὸν, ὅφρα τι εἴη,
 Βασί ἢ ἡμεῖοι οἰσιν ἐπηρεζόν. αὐτὰρ ἔπειτα
 Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, ἢ βόε λῦσαι.
 Εὐτ' ἂν δ' Ὠρείων ἢ Σείραθ' ἐς μέσσην ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρεκτῆρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλῳ Ἥῳ,
 ὧ Πέρση, τότε πάντας δόπῳ δρεπε οἴκαδ' ἐβότρυν.
 Δεῖξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέρας ἢ δέκα νύκτας.
 Πέντε δ' οὐσιπιάσῃ, ἔκτω δ' εἰς αἵματ' ἀφύσσαι

597. Γερὸν ἀκτῶν] Ἀπικῶς pro ἱερὸν, ut suprā. Idem.

598. Δινέμεν] Τῇ ἀνὴρ τ' ἑσὶν ἀλῶν. Idem.

598. Εὐτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θένος Ὠρείωνος] Orionem Theophrastus, in Libro de ventis, ait oriri ἐν δόπῳ τ' ἐπὶ αἵματι, δυνάμει δ' ἐν δόπῳ τ' ἐπὶ αἵματι, ubi ἐπὶ αἵματι pro æstate jam inclinante sumit, diebus aliquot à confecto solstitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Circinonis XVIII. Julii XII. Sed Theophrasti αὐτοῦ & Athenis maturius id fiebat. Verum post ortus heliaci diem ex tabulis confectum, appareantes iidem ortus matutini reperuntur. Itaque propagatus hic ortus est usque ad ἐπὶ αἵματι initium. Polybius Lib. I. scribit Romanos in Africam ἐκ Σικελίας trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodā tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. incunte Augusto, Orion paullo post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic Hesiodus messis ac triturae tempus circumscribit Orionis exortu. Hac aliàque id genus habet Petavius, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῳ ἐν δαίει] Varro de R. R. Lib. I. c. 51. Arcem esse oportet in agro, sublimiore loco, quā perflare possit ventus. Vide & Columellam Lib. II. c. 20. Clericus.

599. Εὐτρεχάλας ἐν αἰλῳ] Leg. εὐτρεχάλας. Οὐσιπία.

Tres partes aquæ infunde, quartam verò partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit Orion,
 Loco in ventis exposito, & benè planata in area.
 Mensurâ verò diligenter recondito in vasis. sed postquam
 Omnem victum deposueris benè conditum intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
 Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdum dormiens fur facultates auferat.
 Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annum pabulum. sed postea
 Servorum refocilla cara genua, & boves solve.
 Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
 Exponito verò Soli decem dies, totidémque noctes.
 Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde

600. Κομίσμαζ] Reponere, recondere. *Idem.*

601. Ε'πιεμψον] Hoc est, ἀεμψον, compositum, paratum, conditum. *Idem.*

602. Θῆτε] Significat hominem liberum, qui locat operas suas, mercenarius. *Scaliger.*

603. Κομῶν] Curare, alere. φείδο σίτη, subintellige, cania. *Guilielmus.*

604. Καρχαρόδοντες ζῶα] Quæ habent inæquales & ferratos dentes, ut canes, vulpes, lupi, leones; ἀμφοδόντες, quæ æquales habent, ut equi; καυλιόδοντες, quæ apertos habent, ut mures, talpæ, apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφουρητὴν] De fougère. *Guilielmus.*

607. Ε'πιηταυόν] Scribendum videtur ἐπιηταυόν, aut est ἐπιωλίζοντες in ἐπιηταυόν. *Idem.*

610. Ἀ'ετῦρον εἰς ἐσίδην ῥεδοδίακτος Ἡ'ός] Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septembris XXI. quod *Hesiodi* ævo aliquot diebus prius fiebat. Is est verus ortus, nam apparens aliquot diebus serius fit. *Clericus.*

612. Ἀ'χρὶ ἀφύσσει] Ἀ'ποβλήσει δρύσσει. *Guilielmus.*

613. Ἐχρησάμενος εἰς ἀ'χρὶ ἀφύσσει] Miror *Hesiodum* nihil de calcatione racemorum, expressioneque succi, vi torcularis, dixisse. Præterea
 ei

Δῶρε Διωνύσε πολυγηθέ. αὐτὸρ ἐπὶ τῷ δὴ
 Πληιάδες θ' Ὑάδες πε τὸ πε θέν. Ὡρίαν
 Διώσων, τὸτ' ἐπαιτ' ἀρότε μεμνημέν. εἶναι
 Ὡρεῖς· πλειῶν δ' ἢ χθονὸς ἀρμυρ. εἴη.

615

ei exigua oportet esse vineta, qui racemos soli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejúsque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πληιάδες θ' Ὑάδες πε] De Pleiædum occasu egimus ad γ. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hîc meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpionis Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpionis XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τὸ πε θέν. Ὡρίαν] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionis V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionis XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionis XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀρότε μεμνημέν. εἶναι] Vide notata ad γ. 384. *Clericus.*

617. Πλειῶν] Annus, πλειῶν non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum δαὶ τ' πλειιάδες incipiebant, unde πλειῶν dictus. *Scaliger.*

617. Πλειῶν δὲ κατὰ χθονὸς ἀρμυρ. εἶη] Ὁρμυρ. videtur scribendum. hoc est, ὁρμήσεις, κατὰ χθονὸς ὁρμήσεις, hoc est, ὑπὸ γῆς κατελθόν, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus. Sed τὸ κατὰ χθονὸς sic non placet, & versus addititius videtur. ὅπως δ' εἰαυτός ἐπὶ τ' τ' γῆς ἔργων πεπληρωμέν. εἴη. vel ὁ πλειῶν ἦγεν ὁ εἰαυτός τ' ἐπὶ τ' γῆς ἔργων πάλ. αὖ ἔχει, vel ὅπως ὁ εἰαυτός ἐπὶ τ' τ' γῆς ἔργων καλῶς ἔχει καὶ ἀρμυρίως. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. *Gruetius.*

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad Tmema 24. τ' Φαινομένην Ed. *Morlianae* anni 1559. Ἀπὸ τούτων, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ πλειῶν οὐλήθη ὁ εἰαυτός: ab hisce, per excellentiam, Pleion vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλειῶν, ὁ εἰαυτός, δαὶ τ' πάντες τὸς κατὰ τ' γῆς συμπληρωθῶς. Hæc vox occurrit &c in *Cassandra Lycophronis*:

Eig

*Dona letitia datoris Bacchi. Sed postquam utique
Pleiadesque Hyadesque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestriva. ita annus in opere rustico benè dispositus sit.*

Εἰς πέντε καὶ ὡσεύοντες ἱερῶσαν λέχους,

Quinque circiter annos lecti cupidus.

Clericus.

617. Ἀγέμερος εἴη] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. *Clericus.*

617. Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνος] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopolus quantum à sensu horum verborum absit, perspicuè fatetur, cum ἔργον per ἔτος reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen. Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: *Μῆνι καὶ Διωμισῶνα*. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno desinit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνος ἀγέμερος εἴη, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus vero per terram accommodus sit*. Ineptissimè. Multum torfit omnes illud κατὰ χρόνος, quæ verba absolvunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, *Εἰ δὲ σε ναυπλῆς*, ita cum hoc cohaereat; quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce *βοωντῶν* dicebant, Hesychius: *Βοωντῶν, ἀργελαῖν ὅταν ὁ Ὠρεῖον δύνῃ*) navigare autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, *πλεῖων ὁ καινότες, ἢ ἐπὶ γῆς ἔργον ἔτι ἀνὰ τὴν ἔρητον* potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, *εἰναι πᾶσι ποιήσας, ὁ καινότες ὅλῃ ἀρμυρίῃ ἔργον*, notasset, ὁ καινότες ὅλῃ πεπληρωμένος ἔργον. Tzetzes nugari maluit, quæ hic omitti poterant. ἀρμυρίον igitur est τὸ πεπληρωμένον: κατὰ χρόνος, est κατὰ τὸν χρόνον ἔργον: nam ita transit ad τὴν ἑκτάσιν. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνος ἀγέμερος εἴη. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum. *Heinsius.*

T

618. Νῦν.

Εἰ δέ σε ναυηλὴς δυαυεμφέλας ἵμερ' αἰρήϊ·
 Εὐτ' ἂν Πληϊάδες, θένος ὄβριμον Ωρίωνος
 Φόβωσσι, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύεσσιν αἴηται·
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
 Γλυῖ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελόω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπίερα ἐρύσσι, πυκάσσι τε λίθοισι.
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μένος ὕδατον αἰέντων,
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρο·
 Ὅππασιν δ' ἐπαρμένα πάντα περὶ ἑγκατθεο οἴκῳ,
 Εὐχόσμως σολίσας νηὸς πῆρθε ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' ἄεργές ἐπ' ἐρ καπνῷ κρεμάσκαθ·
 Αὐτὸς δ' ὠρεῖον μίμνειν πλάον, εἰσσκεν ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θολῶ ἄλαδ' ἐλκόμεν, ἐν δὲ τε φόρπον
 Ἀρμενον ἐντυΐαθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡς περ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὺς, μέγα νήπιε Πέρσι,
 Πλωτίζεσσαν νηυσὶ, βίβ κεχρημένος ἐοδλῆ.
 Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθ', πολλὰ Διὶ πόντον ἀνύσσας,
 Κύμην Αἰολίδα περιπλῶν, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
 Οὐκ ἄφετος Φόβωσιν, ἐδὲ πλεῖστον τε καὶ ὄλβον,

620

625

630

635

618. Ναυηλὴς δυαυεμφέλας] Hoc est, δυνατὴς, δυνατὴς, τεχνό-
 δες, de πηριζῶ, & πηριζῶ. Hesych. πηριζῶ, δειπνῶ, τεχνί-
 βητις, δυαυεμφέλας, ut δυαυεμφέλας. Guilielmus.

619. Σβίον ὄβριμον Ωρίωνον] Quia, nimirum, occasu matutino
 Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc He-
 siodi locum respexisse videtur Quintus Smyrnaeus, Lib. V. v. 367.

Πληϊὰς δ' ἀνέμων ἐς ὠκεανὸν ῥέουσα

Δοῖσ', ἐπὶ πλάσσεια πᾶσι κλυτοὶ Ωρίωνες.

Ἡμεῖς συκλονίσσας μίμνει δὲ χεῖματι πόντος.

Cum Pleias indurata Oceani fluentia subit, timens inclitum Orionem, aë-
 rem perturbans, pontus vero procellâ furit. Clericus.

624. Ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μένος] Scilicet, οἱ λίθοι. Guilielmus.

625. Ὅφρ' ἴχυσ' ἀνέμων μένος] Mirum est naves in siccam hu-
 mum subductas indiguisse lapidibus, ut ventorum vim ferre possent.
 Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere quea-
 mus; sed levissimas fuisse eas necesse est. Clericus.

627. Ἐπαρμένα] Composita, condita, reposita. Guilielmus.

628. Σολίσας νηὸς πῆρθε] Involvens, recondens. Idem.

628. Νηὸς

Quòd si te navigationis periculosa desiderium ceperit.
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, sabierint obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne ampliùs naves habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humidè flantium,
 Sentinà exhaustà, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigrada.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipsa autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imposito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meisque pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & buc venit, immensum pontum emensus,
 Cumâ Æolide relictâ, in navi nigra:
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,

618. Νῆος ἤλας πλοῦτος] Hoc est, vela & remos. Ex simili lo-
 quutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icar, qui alis
 fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Ideò, ut hic He-
 siodus alas navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, alis Dædali remi-
 gium adscribit, Æneid. VI. 19.

Dædalus, ut fama est, fugiens Minoia regna,
 Præpetibus pennis ausus se credere cælo.
 Insuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
 Redditus hic primum terris, tibi, Phæbe sacravit
 Remigium alarum. Clericus.

619. Ὑπὲρ ἡπυῖν κρημνισσάς] Vide not. ad γ. 45. Clericus.

632. Ἀεὶ μὲν ἐτόναιας] Ἀεὶ μὲν. Quietus.

634. Βίς κρημνὸς ἐδλῆ] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, bonis artibus. Idem.

637. Οὐκ ἄφρονες φεύγεις] Si, more Aristarchi, delendi essent ver-
 sus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus est, quantam Hesiodus,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut
 aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

Ἀλλὰ κακὴν πενίην, πλὴν Ζεὺς ἀνδρεσσὶ δίδωσι.
 Νάσσοιο δ' αἴχ' Ἐλικῶνος οἴζυρ' ἐνὶ κώμῃ, •
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ὄρκαλέη, ὅδε ποτ' ἐοθλή. 640
 Τυὴ δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
 Ὀρχίων πάντων, πρὶν ναυπλῆς ἢ μάλισσι.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέσθ.
 Μείζων μὲν φόρ' ἔσθ', μείζον δ' ὅπ' κέρδει κέρδ' •
 Ἔσσεται, εἴ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴητας. 645
 Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας αἰεσίφρονα θυμόν,
 Βέληαι ἢ χρεά τε περφυγεῖν, ἢ λιμὸν ἀπερπῇ,
 Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὐτέ τι ναυπλῆς σεσφισμῶν •, ὅτε τι νηῶν.
 Οὐ γάρ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων ὄρεα πόντον, 650
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδ' •, ἢ ποτ' Ἀχαιοὶ,
 Μείναντες χειμῶνα, πλὴν σὺν λαὸν ἀγειραν
 Ἐλλάδ' • ἐξ ἱερῆς Τροίῃ ἐς καττιγυῖα κα.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰέθλα δαΐφρον' • Ἀμφιδάμαν' •
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ ἢ περφεραδμήα ποσσὶ 655
 Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες ἐνθά με Φημί
 Ὑμῶν νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶεντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μέσης Ἐλικωνιάδεωσ' ἀνέθηκα,

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem
 Aschera deducit ab ἄσχη *ascherah*, hoc est, lucus, ubi steriles sunt
 arbores; *Hesychiusque* hunc locum profert: Ἀσκη, ὄρεα, ἀσκηρες.
 Attamen cave credas sterilem locum fuisse. cum in epitaphio *Hesiodi*,
 quod profert *Pausanias* in *Boeoticis*, p. 600. dicatur πολυλίης, hoc
 est, *ferax segetum*. Situm ejus & conditores memorat idem *Pausa-*
nias p. 583. *Clericus*.

640. Ἀσκη] Scribendum videtur ὄρκαλέη. *Grietus*.

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰεῖν] Imitatus est *Virgilius*, quamvis contra-
 rium dicat, *Georgicon* II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum co-*
lito. *Scaliger*.

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. *Grietus*.

647. Χρεά τι περφυγεῖν] Τὸ τι versum impedit & est inutile. *Idem*.

648, & 649. Hi duo versus, teste *Proclo*, infititii videntur *Plu-*
tarcho, quem vide. Placet judicium *Plutarchi*. Ναυπλῆς σεσφισμῶς
 subintellige πρὶν. *Idem*.

653. Ἐλλάδος ἐξ ἱερῆς] Hoc est, *θυμωσίνης, μεγάλης*. *Idem*.

654. Ἐπ'

*Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Ascra, hyeme malo, aestate autem molesto, numquam bona.
 Tu verò, ô Persa, operum memor esto
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magna verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestam,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Et si neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim umquam navi transmisi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Graci,
 Expectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris fœminis præditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriôr
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicavi,*

654. Ε'ς' αἶθλα] Ad munera, subintellige funebria. τὸ αἶθλον hîc munus funebre. Idem.

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis Homeri & Hesiodi, quod cùm alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam Dan. Heinsio debemus. Clericus.

655. Πραπιφραδύρα] Prædicta, edicta. Guierus.

656. Ἀλλ' ἰδοὺ] Les prix, præmia. παῖδες] Οἱ Ἐ' Ἀμφιδάμαντος παῖδες. Guierus.

657. Τρίποδ' αἰνέοντι] Ejus meminit Pausanias in Bœoticis, pag. 588. Editionis Hanovianæ. Clericus.

658. Ἑλικωνιάδων ἀνέθηκα] Hæc è Theogonia sumpta & interpretata videntur. Ceterùm hi versus à 648. usque ad 663. videntur suppositi. Guierus.

658. Ἀνέθηκα] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσίοδος Μύσους Ἑλικωνίσι, τίνος ἀνέθηκεν
 Ὑμνὸν νικητῆς, ἐν Χαλκίδι, θύοις Ὀμηροῖο

Εἵθετά με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.
 Τόσσόν τρι νηῶν γε πεπεισμαι πολυγόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζεῦος νόον αἰγιόχοιο.
 Μῦσόν γάρ μ' ἐδίδαξαν αἰθέσφατον ὕμνον αἰεῖδαν.

660

Ἡ μάλα πεντήκοντα μὲν τροπὰς ἡελίοιο,
 Ἔς τέλῳ ἐλθόντ' ἔρεε καμάτῳδε ὥρης,
 Ὡς ἔστι πέλεται θνητοῖς πλόῳ. ἔπε κε νῆα
 Κανὰξαις, ἔτ' ἀνδρῶν δ' ἀποφθίσειε θάλασσας,
 Εἰ μὴ δὴ πρὸφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.
 Ἐν ταῖς γὰρ τέλῳ ἐσὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῇ μ' ὁ δὲ δεικνύεις τ' αὖραι, καὶ πόντῳ ἀπῆμων,
 Εὐκηνῶν τότε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πηθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δὲ δ' πάντα πῆθεδ'·
 Σπύδειν δὲ ὅτι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθ'.

665

670

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, Diogenes Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εἵθετά με τὸ πρῶτον καὶ πρῶτον] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in Theogonia v. 30. & seqq. Clericus.

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. αἰθέσφατον, hoc est, ἀθανάτων. Guetius.

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Rectè Guetius. Sic Homerus Iliad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμῳ πάλιν, εἰ τί γ' ἄμεινον.

Sed & sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes, ὁμῶς. Eustathius vero: Φέρειται ἐν τοῖς Ἡρώδωρος καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμῶς. ἀδελφάται: fertur in commentariis Herodoti & Apionis ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. Clericus.

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέραις, vel κατὰ per dies quinquaginta. μὲν τροπὰς scilicet τὰς διερχομένας. Guetius.

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα καὶ πρῶτον] Si nulli hic desunt versus, frustra sanè Hesiodus jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coercere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in II. Julii. Per quinquaginta etiam dies

*Ubi me primùm dulcis compotem fecerunt cantūs.
 Tantùm naves expertus sum multos clavos habentes.
 Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiocchi.
 Musa enim me docuerunt divinum carmen canere.
 Dies quinquaginta post conversionem Solis,
 Ad finem progressâ astate laboriosi temporis,
 Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem
 Fregeris, neque homines perdiderit mare,
 Nisi datâ operâ Neptunus terra quassator,
 Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorūque & malorum.
 Tunc verò facilēsque aura, & mare innocuum,
 Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
 Deducito in pontum; onus verò benè omne colloca.
 Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:*

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris
 norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiā quod sen-
 tio, crediderim hīc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sen-
 tentia:

Ἡμεῖς πενήντη πρὸ ἡλίου τροπῆων
 Ἀσφαλὲς γλαυκῶ ἱερῶν, αὐτῆς ἵππευ
 Ἡμεῖς πενήντη, καὶ τὴν ἑξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exer-
 cebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine
 prioris versūs, deque altero, dicere nihil aūsim; sed non absurdè
 mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur li-
 brarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus.
 Exempla similium omissionum vide in *Critica* nostræ Part. II. Sect.
 I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinæ
 ignorantiz infimulare. *Clericus*.

664. Εἰς τέλος ἰθὺντος] Ordo ἰθὺντος θῆρας εἰς τέλος ὅτε καὶ κατὰ τοὺς
Guietus.

666. Καυαίαι] Hoc est, κατὰ καὶ ex καὶ pro κατὰ, καυαίαι &
 καυαίαι καὶ καυαίαι καὶ. sequ. πρὸ φρον] πρὸ θυμῶν. *Idem*.

669. Εἰ τῆς γὰρ τέλος ἐστὶν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas effi-
 ciendi bona & mala, καὶ τῶν, αἰτίαι. οἱ δὲ τῶν. *Idem*.

670. Εὐκαταῖς τ' αὖραι] Εὐδικοί καὶ ἀδιάγνωστοι, Proclus; hoc est,
 αἰσθητοί, ἀχρηστοί, cognitu, indicatu faciles. *Idem*.

Μηδὲ μένεν οἶνον τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν ἐπιόντα, νότιό τε δαινὰς αἴητας.
 Οἳ τ' ἔεινε θάλασσαν, ὁμαρτίσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῷ ὀπωρινῷ χαλεπὸν δὲ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλα δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἡμεῖς δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ὀπιβάσασα κερῶνῃ
 Ἰχθυὸς ἐπείησεν, πόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
 Ἐν κρᾶδι ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβροτος ἐστὶ θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔπος πέλεται πλόος. ἔμιν ἔγωγε,
 Αἴνημι· ἔγῳ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις καινόν. αἰπὰ νυ καὶ πᾶ
 Ἀνθρώποι ῥέζουσιν αἰδρεῖνσι νόσι
 Χρήματα καὶ ψυχὴν πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν. αἰπὰ σ' ἀνταγῇ
 Φρεσέσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μήδ' ἐοὶ νηυσὶν ἀπαντα βίον κούλῃσι πῆραδ'·
 Ἄλλα πλέω λείπειν, τὰ δ' ἢ μείονα φορεῖζεσθ'·
 Δεινὸν γὰρ ποντὶ μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' αἶμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέτης,
 Ἄξονα καυαῖζαις, τὰ δ' ἢ φορεῖ αἶμαυρωθεῖν.

675

680

685

690

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός] An verna dicetur navigatio quævis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore Hesiodi erat, ut ostendit Dionys. Petavius Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. Hesiodus enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major Matt. XXIV, 32. Ἀπὸ δὲ τῆ συνῆς μέγιστον πλὴν παραβολῆς· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γίνῃται ἀπυλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκῃτε ὅτι ἔγγυς ὁ θέρους: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit et folia emiserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinæ ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13. in additamentis Hammondianis. Inchoatâ verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur Hesiodus. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experientiâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mēnsibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hic habet

Neque verò exspectato vinumque novum, & autumnalem im-
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (bren,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali: asperum verò pontum facit.

alia verna est navigatio hominibus;

Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
Vestigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.

Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen

Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hæc
Quia occasio illius invadenda. ægrè quidem effugeris malum sed
Homines faciunt, stultitiâ mentis.

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.

Miserum verò est mori in fluctibus. Verum te jubeo
Considerare hæc omnia in animo, quacumque tibi consulo.

Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas:

Sed plura relinquito, pauciora verò imposito.

Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:

Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens
Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni menses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. *Εν κερδὴ ἀρεσπότη]* Τὰ παρὰ βλαστὶ τὸ σικεῖ. *Guietus.*

684. *Ἀρπυγίης]* Occupandus citò, ne elabatur è manibus. *Idem.*

686. *Χεῖματι τὸ ψυχὴ τίλειται]* Elegans descriptio ardentissimi divitiarum amoris, quo fit ut non plaris vitam suam faciant; quam præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Similis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemò nescio quo mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. *χεῖματι, χεῖματ' αἶνε,* pecunia pecunia vir sunt, hoc est, ut alius dixit, *quanti habeas sis.* Clericus.

693. *Ἀμυρανθεῖν]* Ἀφανισθεῖν. *Guietus.*

693. *Ἀμυρανθεῖν]* Propriè est *obscurentur*, quod cum non possit dici de quovis onere, vertimus *corrumpantur*; nam non placebat *intereant*, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plaustrò delapsæ. Clericus.

694. *Μέ-*

Μέτρε φυλάσσειδ'· καὶ εὖ δ' ὅτ' ἅπασιν ἀλάσσει.
 Ὡς αἶψα γυναικὰ πρὸν ποτὶ οἶκον ἀγαθῇ.
 Μὴτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πολλὰ δουλείων,
 Μὴτ' ὀπιθεῖς μάλα πολλὰ. γάμοι δέ τοι ὥρα ἔσται.
 Ἡ δ' ὅ γυνὴ πέτρ' ἠβώη, πέμπτη δ' ἡμοῖται.
 Παρθενικὴν δ' ἡ γαμεῖν, ὥς κ' ἦθεα κεδνὰ διδάξῃς.
 Τὴν δ' ἡ μάλα γαμῶν ἦπερ σέθεν ἐγγύθι καίει.
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γένοιτο χάριματ' ἡμῆς.
 Οὐ μὲν γάρ π' ἡ γυναικὶς ἀνὴρ ληΐζειτ' ἄμεινον
 Τῆς ἀγαθῆς. τὸ δ' αὖτε κακῆς ἔριζον αἶψα
 Δουναλόχης· ἦτ' ἀνδρὶ κ' ἰφθιμὸν περ ἐόντα
 Εὖδ' ἄπερ δαλῆ, κ' ὡμῶν γένοιτο θῆκεν.
 Εὖ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάραν πεφυλαγμένον εἶναι.
 Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖδ' ἐταῖρον.
 Εἰ δέ τις παῖς ἦεν, μή μιν πρὸς κακὸν ἐρξῇς.

695

700

705

694. Μέτρε φυλάσσειδ'] Tempus, occasionem. *Guizotus*.

694. Μέτρε φυλάσσειδ'] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέτρε φυλάσσειδ' vocavit τὸ ἀργεῖον πλῆρ. Sic eleganter, Δείξω δὲ ὅτι μέτρε πολυφλοίσβοιο φυλάσσειδ' : quamobrem quæ Moschopolus, Proclus, Tzetzes &c. συμμοιρίας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρε φυλάσσειδ' , suadet ut mercator usque ad ætatem maneat, quia usitatissimus alter ille πλῆρ, veris, nimirum, ἀργακῆς sit. Quod quid sit ad Interpretes diximus, *Heinfius*.

696. Μὴτε τριηκόντων] Tzetzes legendum contendit τριήκοντα. Placet. *Guizotus*.

698. Τέτρε ἠβώη] Scribendum videtur πέτρε. subintellige ἦν, hoc est, πέτρε ἦν ἠβώη, hoc est, πέμπτη δ' ἦν. πέτρε, πέμπτη ἐπὶ δέκα. πέμπτη, hoc est, πέμπτη κ' δέκατη. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra πέτρε μέσση, ἔκτη μέσση. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Idem*.

701. Ληΐζειτ' ἄμεινον] Hoc est, λαμβάνει, κτήναι, à λαῖα, λαῖα, λαίλαψ, λαζομαί, λήζομαι, λήζομαι, λάβω, λήβω. *Idem*.

702. Οὐ μὲν γάρ π' ἡ γυναικὶς ἀνὴρ] *Clemens Alexandrinus Strom. Lib. VI.* nos docet Simonidem sic hunc Hesiodi locum imitatum esse:

Γυναικὶς ἂν δὲ γένοιτο ἀνὴρ ληΐζεται

Εὐδὲ λῆς ἄμεινον, ἂν δὲ ῥίζον κακῆς.

Uxore nullam rem vir possidet bonâ meliorem, neque deteriozem malâ. *Clericus*.

704.

Modum serva. Tempus verò in omnibus optimum.
Mature autem uxorem ad tuam domum ducito.
Neque triginta annis valde multum inferior,
Neque superans multum: nuptia verò tibi tempestiva ha.
Mulier autem quatuordecimo anno pubescat, quindecimo nubat,
Virginem verò ducito, ut mores castos doceas.
Eam verò potissimum ducito, qua te prope habitat:
Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
Neque enim muliere quicquam vix foris sit melius
Bona: rursus verò mala non gravior aliud
Comessatrice: qua virum licet robustum
Torret sine face, & cruda senecta tradit.
Bene verò reverentiam erga Deos immortales observato.
Neque fratri aequalem facito amicum:
Quòd si feceris, ne ipsum prior male afficias.

704, 705. Hi duo versus suspecti. 7. 704. εὖ εἰς consumit πὶ τῷ πᾶσι, πλὴν ὁρίων ἀφ' αὐτῶν. Guierus.

704. Δεσποδόντος] Turpe, nempe, fuit in Græcia mulieres convivii interesse. Cornelius Nepos, in Præfatione: Pleraque nostris moribus sunt decora, quæ, apud illos, (Græcos) turpia putantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? Aut cuius materfamilias non primum locum tenet adium, atque in celebritate versatur? Quòd multò fit aliter in Græcia; nam neque in convivium adhibetur, nisi propinquorum; neque sedet, nisi in interiore parte adium, quæ gynæconitis appellatur; quò nemo accedit, nisi propinquâ cognitione conjunctus. Vide Interpretes ad eum locum, neque enim opus est in re nota diutius morari. Clericus.

705. Καὶ εὖ ὁρίων γήγεῖ δ' αὖτις] Stob. καὶ εὖ ὁρίων γήγεῖ γῆρας. Heinsius.

706. Οὐκ ἔστιν ἀθανάτων] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à tergo sequitur. Ab ἐπὶ, quod notat post, ὅστις & ἔπειτα. Tibullus: Nescius ultricem post caput esse Deum. ab ὅστις, ὑπὸ τῶν, ἐπὶ τῶν, ἐπ' αὐτῶν. Guierus.

708. Εἰ δὲ καὶ καὶ πολὺν ἴσῃ] Nemo enim potest magis nocere eo, qui, amicitiam renunciatâ, sit inimicus; quia aut arcana novit, quorum revelatio nocere potest; aut certè ea scit, quæ nos quàm maximè ledere possunt. Itaque, quantum quidem est in nobis, amicitias oportet esse æternas, ut suadet Hesiodus. Eadem de causa, sic præcipiebat Solon: φίλους μὴ πυχὸν εἶναι. καὶ εἰ δὲ καὶ καὶ καὶ, μὴ ἀποδοκίμαζε: amicos ne cito comparato, quos verò acquisiveris, ne repudies. Apud Diogenem Laërtium, Lib. I. §. 60. Clericus.

Μηδὲ ψεύδεσθ' γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἄρχῃ,
 Ἡ' π' ἐπ' αὖ τ' οἰπὼν λυποῦμαι, ἢ ἐκ' ἔρξας,
 Δὲ τίς πινυθεὶς μαμμημένῳ· εἰ δέ κεν αὖθις
 Ἡγῆτ' ἐς φιλότιμον, δίκην δ' ἐθέλῃσι παρασχῆναι,
 Δίξασθαι. δειλὸς τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται· σὲ δ' ἢ μὴ π' νόον καταλείχεται εἰδῆναι.
 Μηδὲ πολύξενον, μηδ' ἄξενον καλέεσθαι,
 Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐσθλῶν νοκιστῆρα.
 Μηδὲ ποτ' ἑλομύλει πενίλῳ θυμοφθόρον ἀνδρα
 Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρεσσιν αὖ ἐόντων.

710

715

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultro, non rogatus, prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. γ. 488. ὁ πτόλῃς μέγιστος. ἄρχῃ autem id est ἄρχῃ. sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μηδὲ ψεύδεσθ'] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. *Guilielmus*.

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν] Quia ejusmodi mendacia anxios sæpe habent, ad breve tempus; nec satis arctam amicitiam reddent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus*.

710. Ἀποθύμιον] Alienum ab animo, molestum, invisum, non ἀρεῖται τῇ ψυχῇ. *Guilielmus*.

711. Δὲ τίς πινυθεὶς] Τιμώρεθ'. Μαμμημένῳ] Injuriz memor sc. *Idem*.

711. Δὲ τίς πινυθεὶς] Pessimum præceptum; cum sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentiâ, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos pristinae amicitiae hoc tribuere intelligamur. Quanto melius Cicero, de Amicitia, Cap. 21? *Primum danda opera est, ne qua amicorum dissidia fiant; sed tale quid evenit, ut extincta potius amicitia, quam oppressa esse videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitia; ex quibus jurgia, maledicta, contumelia gignuntur; quæ tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; & hic bonos veteri amicitia tribuendus est, ut is in culpa sit, qui faciat, non qui patiatur injuriam. Rectè etiam, Cicero antiquior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, γ. 7.*

Μηδὲ ἔχθαιρε φίλον σὺν ἀμαρτίαις ἑσθλῶν μικρῶν.

Neque oderis amicum tuum, propter exiguum peccatum.

Clericus.

712. Ἡγῆτ' ἐς φιλότιμον] Ἡγῆται præcedat, prior eat, ἀποθύμιται. *Guilielmus*.

712. Δίκην παρασχῆναι] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit,

*Ne verò mentiaris dicis gratiâ. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris. Si verò rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum altàs alium
Facit: tuum verò ne quid animum coarguat vultus.
Ne verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris,
Néve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neque unquam miseram pauperiem animum comedentem hominî
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.*

creavit, sarcire. *Clericus.*

713. *Διὰ τὴν ἀρετὴν*] Hæc à superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. *Gaietius.*

713. *Διὰ τὴν ἀρετὴν*] Quia, propter frequentem mutationem scire non potest an ii, quos sibi amicos putat, sint re verâ amici. Qui enim eo nomine digni sunt, nonnisi diuturnitate temporis, dignosci possunt. *Clericus.*

714. *Εἶδος*] Nullum rei genus, nulla res, *ἴδιν πρᾶγμα. τὸ εἶδος* hic est *πρᾶγμα*. *Gaietius.*

714. *Σὶ δὲ μὴ πῶς κατελεχέτω εἶδος*] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio regimus. Itaque *εἶδος* hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

715. *Μηδὲ πολέξουσιν, μηδ' ἄξουσιν καλίσθαι*] *Μηδὲ πολύφιλον, μηδ' ἄφιλον*. *Gaietius.*

715. *Πολέξουσιν*] Qui multos habebant hospites, iis excipiendis exhauriebantur; at qui erant planè *ἄξουσιν*, sine gravi molestia peregrè esse non poterant, cum aptud neminem notum diversari possint. Præterea multa negotia esse poterant, quæ, nonnisi per hospites, commodè administrabantur. Scio postea *ξείνους* amicos dici γ. 722. Sed hic proprio sensu sumi crediderim. *Clericus.*

716. *Νεκροῖσι*] *Κατὰ γὰρ*. *Gaietius.*

718. *Μακρόν δόν*] Quamvis dari soleant dici dumtaxat bona, attamen *Hesiodus* non semel etiam mala dari dicit, un antea γ. 638. memorat *κακὸν πῦλον, τὸν Ζεὺς ἄδραστοι δίδωσι*, malam paupertatem quam *Jupiter* hominibus dat. *Clericus.*

719. *Γλα-*

Γλώσσης τοι θησαυρός ἐν ἀνθρώποισι δαίμων
 Φειδωλῆς, πλείη δ' χάρις καὶ μέτρεον ἰσότης.
 Εἰ δ' κακὸν εἴποις, σάχα καὶ αὐτὸς μείζον ἀκέραιος.
 Μηδὲ πολυζέινε δαίμων δαυτέμφελος εἶναι
 Ἐκ κρινῶ. πλείη δ' χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδέ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείβαν αἵθοπι οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοις, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γὰρ τοίγε κλύεσιν, ἀποπύεσι δέ τ' ἀρεάς.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο πετραμμένον ὄρεθός ὀμιχλῆν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ κέ δύνῃ, μεμνημένον, ἐς τ' ἀνιόντι,
 Μήτ' ἐν ὁδῶ, μήτ' ἐκτός ὁδῶ περβάδην ἐρήσης,

720

725

719. Γλώσσης τοι θησαυρός] Sententiam horum versuum illustrant Interpretes Jacobi ad Cap. III. 9. & seqq. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζέινε δαίμων δαυτέμφελος] Δαίμων subintellige ῥητορικός. hoc est, ἱερὸν. δαυτέμφελος, δαυτερόσπιτος, δύσκολος. ἀπὸ πύρεος τὸ κλύεσθαι. Hos versus sic distinguit Heinsius: Μηδὲ πολυζέινε δ. δ. εἶναι. ἐκ κρινῶ πλείη τε χ. δ. τ. ὀλιγίστη. Placet. Guicetus.

722. Δαυτέμφελος] Mare quidem dicitur δαυτέμφελος ab Hesiodo, in Theogonia, quod non sine periculo transmitti possit; hic verò, ubi sermo est de convivio, δαυτέμφελος dici videtur qui aegrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔργον. Hoc nos docuerat Hesychius, sed verba ejus corrupta sunt. Δαυτέμφελος, ἐπὶ μὲν τῷ θαλάσῳ, ἢ δυχεύματός, καὶ περαχίῳ καὶ περαχίδος: ἐπὶ δὲ τῷ κορυμβοῦ, δυσεύματος. Respicit ad locum Homeri Iliad. II. 9. 147. ubi hominem mortuum ex curru decidentem arinatori, ἐκ fundo maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς ἂν κορίσειεν αἶψα ὅτε τίθεια θιφῶν
 Νηὸς ἀπορρώσκειν, εἰ καὶ δαυτέμφελος εἴη.

Multos satiaret vir hic ostrea quarens, ex navi defiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet Eustathius, quæ in Lexicon suum transtulit Phavorinus: Δαυτέμφελος δὲ πῶτος ὁ δυχεύματος: δι' ἃ δυχεύματός καὶ κλύεσθαι. ὅταν καὶ Hesiodus δαυτέμφελος πῶτος καὶ πάλιν φησὶ Ζηνόδατος δὲ φησὶ πηλυονικήως γράφει: εἰ καὶ δαυτέμφελος εἴη, οἱ πολλοὶ, δηδολὴ, εὐεῖνοι, οἷς πᾶσι τίθεια παρατίθειν, ὃ ἐστὶ δυσεύματος, αἷς καὶ Hesiodus μηδὲ πολυζέινε δαίμων δαυτέμφελος εἶναι, ὃ ἐστὶ δύσκολος ἀπορρώσκειν: difficilis, qui aegrè adduci potest ut veniat, quamvis accersitus. De ἔργῳ autem multa habet Isaacus Casaubonus ad Characteres Theophrasti. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζέινε δαίμων] Ut hoc præceptum, quod est

συμβό-

*Lingua certè thesaurus inter homines optimus
 Parca, plurima verò gratia, si modum servet.
 Quòd si malum dixeris, forsàn & ipse majus audies.
 Ne in convivio, quòd multi amici instruant, sis morosus
 De symbolis: plurima enim gratia, sumptisq; minimus.
 Neque unquam mane Jovi libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces.
 Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquàm occidit memor ejus rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,*

συμβόλιον & χρυσοδαλόν, quæ collatis ab unoquoque sumptibus instituebantur, constet sibi, sublatâ distinctione, ita lego: Μὰ δὲ πάλυξέ-
 τε δαίτις δαπνιμφίλῳ εἶναι. Ἐκ γὰρ πλείων τι χάρις, δαπνίη τ' ἐλ-
 γίστη. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνίπτοις] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV, 2. Hinc in proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac imparatum esse. *Clericus.*

726. Ἀπορίουσι δὲ τ' ἀέροις] Ἀπορίουσι). Τὸ ἀέρος, prex. propriè & primò imprecationes, sive ἁρμυαί, ἀφωρίαι χάρις, ἀέροις dictæ. *Grietus.*

727. Μὰ δὲ αἶψ' ἡλίου] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed tantum stantem, ad solem conversis ac tectis pudendis. Malè hunc locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. *Plinianarum* p. 431. quasi *Hesiodus* velit de nocte tantum lotium emitti; quod absurdum est, nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acrius æquo, *Dionys. Petavius* in *Miscellis* Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Clericus.*

Ibidem. Οὐδέ] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide *Hiad.* Σ, 246. & locum *Herodoti* laudandum ad γ. 731. *Clericus.*

728. Ἀπὸ τῆς ἐπὶ καὶ δὴ μεμαρτυρημένης τ' ἀνιόντος] Ab occasu ad ortum rectum meiere licet. Malè interpretes. εἰς μὲν πλείων post τὴν ἀνιόντος. *Grietus.*

728. Ἀπὸ τῆς ἐπὶ καὶ δὴ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut rectè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti veneratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνιόντος non est ponenda τι-
 λεία πηγμή, ut multi fecerunt. *Clericus.*

Εἰ δέ σε ναυηλὴς δυαυμφέλης ἵμερ' αἰρή,
 Εὐτ' ἂν Πληιάδες, θένος ὄβριμον Ὠρίωνος
 Φόβωσσι, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύεσιν αἵται·
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
 Γλυῖ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπίερα ἐρύσσι, πυκάσσι τε λίθοισι.
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχως' ἀνέμων μένος ὑγρὸν αἰέντων,
 Χείμαρρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρο·
 Ὅσῳ δ' ἐπάρμενα πάντα περὶ ἐγκαίθεο οἴκῳ,
 Εὐχόμεως σολίσας νηὸς πύρεθ' ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' ἄεργες ὑπὲρ καπνὸν κρεμάσκαθ'·
 Αὐτὸς δ' ὠρεῖτον μίμνειν πλώον, εἴσucken ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θύλῳ ἀλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δέ τε φόρπον
 Ἀρμεῖον ἐντιυάσκαθ', ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡς περ ἐμός τε πατήρ καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρσι,
 Πλωίζεσσαν νηυσὶ, βίβ' κεχρημένος ἐοθλῆ.
 Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθ', πλωὶ Διὶ πόντον ἀνύσας,
 Κύμην Αἰολίδα περλιπὼν, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
 Οὐκ ἄφενος Φόβων, ἐδὲ πλῆτόν τε καὶ ὄλβον,

620

625

630

635

618. Ναυηλὴς δυαυμφέλης] Hoc est, δυατίος, δυαυφύχης, τραχύ-
 δης, de πυορίζω, & πυμοφύλῃ. Hesych. πύμφηλα, δύσκολα, τραχία,
 βαθύα, δυαυμφίλῃ, ut δυαυφύχης. Guicetus.

619. Σθίον ὄβριμον Ὠρίων·] Quia, nimirum, occasu matutino
 Orionem antecedit, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc He-
 siodi locum respexisse videtur Quintus Smyrnaeus, Lib. V. v. 367.

Πληιάς ὅτ' ἀνέμωσιν ἐς ὠκεανοῖο βίβρα

Διὸς, ὑποπλάσσεια περικλυτοῖο Ὠρίωνι,

Ἡὲρ συχλοῖσσι μίμνει δὲ χεῖματι πόντος.

Cum Pleias indidisset Oceani fluentia subit, cimens inclutum Orionem, aë-
 rem perturbans, pontus vero procellâ furit. Clericus.

624. Ὅφρ' ἴχως'] Scilicet, εἰ λίθοι. Guicetus.

625. Ὅφρ' ἴχως' ἀνέμων μένος] Mirum est naves in siccam hu-
 mum subductas indiguisse lapidibus, ut ventorum vim ferre possent.
 Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere quea-
 mus; sed levissimas fuisse eas necesse est. Clericus.

627. Ἐπάρμενα] Composita, condita, reposita. Guicetus.

628. Σολίσας νηὸς πύρεθ'] Involvens, recondens. Idem.

628. Νηὸς

Quòd si te navigationis periculosa desiderium ceperit.
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certè variarum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne ampliùs naves habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humidè flantium,
 Sentinà exhaustà, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigrada.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipsa autem tempestivam exspectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imposito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meisque pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
 Cumâ Æolide relicta, in navi nigra:
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,

628. Νῆος ἤλας πτερύγεσσιν] Hoc est, vela & remos. Ex simili lo-
 quutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icari, qui *alis*
 fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Ideò, ut hic *Hes-*
iodus *alas* navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, *alis* Dædali *remi-*
gium adscribit, *Æneid.* VI. 19.

Dædalus, ut fama est, fugiens *Minoia* regna,
Præpetibus pennis ausus se credere cælo.
Insuetum per iter gelidas enavit ad *Arctos* &c.
Redditus his primum terris, tibi, *Phæbe* sacravit
Remigium alarum. Clericus.

629. Ὑπὲρ ἡπάρῃ κερμαίσου] Vide not. ad γ. 45. Clericus.

632. Ἀγυρὸν ἐστύνασθ' Ἀγυρῶν. *Quietus*.

634. Βίς κερμαίος ἰδὲ λῆ] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, bonis artibus. *Idem*.

637. Οὐκ ἄφορος φύζων] Sibi, more *Aristarchi*, delendi essent ver-
 sus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus est, quantam *Hesiodus*,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut
 aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσσὶ δίδωσι.
Νάσσοιτο δ' αἴχ' Ἐλικῶνος οἴζυρ' ἐνὶ κώμῃ,
Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, γέρφ δ' ὄρκαλέη, ἔδ' ἐπὶ ἰοθλή.

640

Τῷ δ' ὦ Πέρσῃ, ἔργων μεμνημένος εἶναι
Ὀρέων πάντων, πῶς ναυπλῆς ᾗ μάλισα.
Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία γέδ' .
Μείζων μὲν φόρ' ὅ, μείζον δ' ὅτ' ἐπὶ κέρδει κέρδ' ὅ
Ἔσσεται, εἰ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἰήτας.
Εὐτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας ἀεσίφρονα θυμόν,
Βάληαι ᾗ χρεά τε πρὸφυγεῖν, ἢ λιμὸν ἀπερπῆ,
Δείξω δ' ἡ τοι μέτρε πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Οὐτέ π' ναυπλῆς σεσφισμῶν ὅ, ἔτε π' νηῶν.
Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπ' ἄπλων ὀρέα πίντων,
Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδ' ὅ, ἢ ποτ' Ἀχαιοὶ,
Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἀγειραν
Ἐλάδ' ὅ ἐξ ἱερῆς Τροίῃς ἐς καππιγυῶσσαν.
Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἰέθλα δαΐφρον' ὅ Ἀμφιδάμαν' ὅ
Χαλκιδά τ' εἰσεπέρησα. τὰ δ' ὅ πρὸ πεφραδμῶνα πολλὰ
Ἄθλ' ἔθεσσιν παῖδες μεγαλήτορες ἐνθά με Φημί
Τμῶν νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτάεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσης Ἐλικωνιάδεωσ' ἀνέθηκα,

643

650

655

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem Asera deducit ab אֲשֶׁרָה *ascherah*, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; *Hesychiusque* hunc locum profert: Ἀσκη, ὄρος, ἀσχερες. Attamen cave credas sterilem locum fuisse. cum in epitaphio *Hesiodi*, quod profert *Pausanias* in *Bœoticis*, p. 600. dicatur πολυλίης, hoc est, *ferax segetum*. Situm ejus & conditores memorat idem *Pausanias* p. 583. *Clericus*.

640. Ἀσκη] Scribendum videtur ὄρκαλέη. *Gnietus*.

643. Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν] Imitatus est *Virgilius*, quamvis contrarium dicat, *Georgicon* II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito*. *Scaliger*.

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. *Gnietus*.

647. Χρεά τε πρὸφυγεῖν] Τὸ τε versum impedit & est inutile. *Idem*.

648, & 649. Hi duo versus, teste *Proclo*, insititii videntur *Plutarcho*, quem vide. Placet iudicium *Plutarchi*. *Ναυπλῆς σεσφισμῶν* subintellige πῶς. *Idem*.

653. Ἐλάδος ἐξ ἱερῆς] Hoc est, *θυμωσίνης, μεγάλης*. *Idem*.

654. Ἐπ'

Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Ascra, hyeme malo, aestate autem molesto, nunquam bona.
 Tu verò, ô Persa, operum memor esto
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magnæ verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatus.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestam,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Et si neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim unquam navi transmisi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Expectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris foeminis præditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriôr
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadicis dicavi,

654. Εἴτ' ἄλλῃ] Ad munera, subintellige funebria. τὸ ἄλλον hæc munus funebre. *Idem.*

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis Homeri & Hesiodi, quod cum alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam Dan. Heinsio debemus. *Clericus.*

655. Πραπιφεσθῆναι] Prædicta, edicta. *Guietus.*

656. Ἀλλ' ἴδισιν] Les prix, præmia. πῶν] Οἱ τῷ Ἀμφιδάμαντι πῶν. *Guietus.*

657. Τρίποδ' αὐτίκῃ] Ejus meminit Pausanias in Bœoticis, pag. 588. Editionis Hanovianæ. *Clericus.*

658. Ἑλικωνιάδων ἀνθήων] Hæc è Theogonia sumta & interpolata videntur. Ceterum hi versus à 648. usque ad 663. videntur suppositi. *Guietus.*

658. Ἀνθήων] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσιόδῳ Μύσῳ Ἑλικωνίῳ, τῷ αὐτίκῃ
 Ἰμῶν νικῶντι, ἐν Χαλκίδι, δόντι Οἰμηγοῦ

Εἵθε μὲν τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς.
 Τόσσόν περ νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
 Μῦσται γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖσθαι.

660

Ἡμεῖς πεντήκοντα μὲν τροπὰς ἡελίοιο,
 Ἐς τέλει ἐλθόντες θέρεσσι καματώδεσσι ὥρης,
 Ὄρεσσι πέλεται θνητοῖς πλόος. ἔπερ κε νῆα
 Κανάξαις, ἔτ' ἀνδρῶν ὑποφθίσειε θάλασσα,
 Εἰ μὴ δὴ πρὸ φρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσθαι.
 Ἐν ταῖς γὰρ τέλει ἐσὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῇ μὲν δὲ δίκρινέες τ' αὖραι, καὶ πέντε ἀπήμων,
 Εὐκηνέη τότε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πηθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δὲ δὴ πᾶντα πηθεῖσθαι.
 Σπείδειν δὲ ὅττι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι.

665

670

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, Dion Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εἵθε μὲν τὸ πρῶτον καὶ πᾶν ἐξῆς] Contrarium hoc est iis quae habuimus in Theogonia v. 10. & seqq. *Clericus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἀγαν θίσφατον. *Guietus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Rectè *Guietus*. Sic *Homerus* *Iliad.* A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δοῦναι πάλιν, εἰ τί γ' ἄμεινον.

Sed sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes, ὁμῶς. *Eustathius* vero: Φέρεται δὲ τοῖς Ἡρωδώρῃ καὶ Ἀπίωνος, ὅτι τὸ Ως, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμῶς. πελαγῶντα: fertur in commentariis *Herodoti* & *Apionis* Ως, cum significat tamen, circumflecti. *Clericus.*

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέραις, vel κατὰ per diēs quinquaginta. μὲν τροπὰς scilicet πέντε διεγνῆς. *Guietus.*

663. Ἡμεῖς πεντήκοντα καὶ πᾶν ἐξῆς] Si nulli hic desunt versūs, frustra sanè *Hesiodus* jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coercere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio aestivo? Cum praesertim solstitium aestivum incideret in II. Julii. Per quinquaginta etiam dies

*Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.
Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiocchi.*

Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.

*Dies quinquaginta post conversionem Solis,
Ad finem progressâ astate laboriosi temporis,
Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem
Fregeris, neque homines perdidit mare,
Nisi datâ operâ Neptunus terræ quassator,
Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim potestas est simul bonorumque & malorum.
Tunc verò facilisque aura, & mare innocuum,
Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum; onus verò benè omne colloca.
Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:*

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiàm quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡμεῖς πνίγμεναι ὡς ἡλίου τροπῶν
Ἀσφαλὲς γλαυκῶ ἱερῶν, αὐτῆς ἵππεται
Ἡμεῖς πνίγμεναι, καὶ τὰ ἔξω.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil aufim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarîi duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in *Critica* nostræ Part. II. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinè ignorantiz infimulare. *Clericus*.

664. Εἰς τέλος ἐλθόντες] Ordo ἐλθόντες θύρας εἰς τέλος ὅπως καὶ μετὰ τοὺς. *Gruetius*.

666. Καυῆσαι] Hoc est, κατὰ καὶ ex καὶ pro κατὰ, καυῆσαι & καυῆσαι ἢ καυῆσαι. y. sequ. ἀσφάλειαν] ἀσφάλεια. *Idem*.

669. Εἰ τῆς γὰρ τέλος ἐστίν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona & mala, κράτος, αἰξίωμα. οἱ γὰρ τέλος. *Idem*.

670. Εὐκλείης τ' αὐρα] Εὐδύωσι καὶ ἀδιάγνωσι, *Proclus*; hoc est, εὐφρεῖς, ἀχρεῖς, cognitu, indicatu faciles. *Idem*.

Μηδὲ μῦθον οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν ἐπὶόντα, νότιό τε θεινὰς αἴτας.
 675
 Ὅς τ' ἔειπε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῷ ὀπωρινῷ χαλεπὸν δὲ τε πόντον ἔθεικεν.
 Ἄλλοι δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἡμεῖς δὲ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ὑπὲρ ἄσπετον κερῶν
 680
 Ἰχθυὸς ἐποίησεν, πόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
 Ἐν κρείδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβροτος ἐστὶ θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔπος πέλεται πλόος. ἔμιν ἔγνω
 Αἴνημ'· ἔγὼ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις καινόν· αἰεὶ νύ κ' ἐπὶ
 685
 Ἀνθρώποι ῥέζουσιν αἰδρεῖσθαι νόστον
 Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν· αἰεὶ σ' ἀνέστη
 Φράζεσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μήδ' ἐν νηυσὶν ἀπαντα βίον κείλησι τίθεσθαι·
 Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἡ μείονα φορτίζεσθαι.
 690
 Δεινὸν γὰρ πάντα μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἁμαξάν τεπέριον ἄχθος αἰέτας,
 Ἄξονα καυαῖζαις, τὰ δ' ἡ φορτί' αἰμαυρωθεῖν.

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός] An verna dicetur navigatio quavis, quæ sit ante solstitium æstivum, quod tempore Hesiodi erat, ut ostendit Dionys. Petavius Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. Hesiodus enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major Matt. XXIV, 32. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μέλειται τὸ παρὰβολικόν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γίνῃται ἀπυλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκουσι ὅτι ἔσθ' ὁ θερος: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emiserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinae ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13. in additamentis Hammondianis. Inchoatâ verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur Hesiodus. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experientiâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mēsisbus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hic habet

Neque verò exspectato vinumque novum, & autumnalem im-
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (brem,

Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali: asperum verò pontum facit.

Sed alia verna est navigatio hominibus;
Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
Vestigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.

Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen

Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hæc

Quia occasio illius invadenda. ægrè quidem effugeris malum sed
Homines faciunt, stultitiâ mentis.

Opes enim sunt anima miseris mortalibus.

Miserum verò est mori in fluctibus. Verum te jubeo

Considerare hæc omnia in animo, quacumque tibi consulo.

Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas:

Sed plura relinquito, pauciora verò imposito.

Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:

Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens

Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense
 Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni men-
 ses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. Εἰ καὶ δὴ ἀκρογίτη] Τὰ παρὰ βλάστη τὸ σπῆς. *Guietus.*

684. Ἀρπακτός] Occupandus citò, ne elabatur è manibus. *Idem.*

686. Χεῖματος δὲ ψυχὴ πύλῃ] Elegans descriptio ardentissimi di-
 vitiarum amoris, quo fit ut non pluris vitam suam faciant; quam
 præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Simi-
 lis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemo nescio quo
 mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χεῖματος, χεῖματ' αἰνέ, pecunia
 pecunia vir sunt, hoc est, ut alius dixit, quanti habeas sis. Clericus.

693. Ἀμωραδεῖν] Ἀφανιδεῖν. *Guietus.*

693. Ἀμωραδεῖν] Propriè est *obscurentur*, quod cum non possit
 dici de quovis onere, vertimus *corrumpantur*; nam non placebat *in-*
tereant, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ
 voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus
 convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plaustrò delapsæ.
 Clericus.

Μίτρε φυλάσσειδ'· κείρος δ' ἔπ' ἅπασιν ἄεσται.
 Ὀρεῖται δ' ἡ γυναικα πόν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι.
 Μῆτε τρηχόντων ἐτέων μάλα πολλὰ δ' ἀπλείπειν,
 Μῆτ' ὀπιθεῖς μάλα πολλὰ· γάμοι δέ τοι ὤρεται ἔτι.
 Ἡ δ' ἡ γυνὴ πέποιθ' ἡβώη, πέμπτω δ' ἡ γαμοῖτο.
 Παρθενικῶν δ' ἡ γαμῖν, ὥς κ' ἡθεὺς κεδνὰ διδάξῃς.
 Τῶν δ' ἡ μάλα γαμῖν ἡ περ σέθεν ἐγγύθι ναίει.
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γένοιτο χάσματ' ἡμῃς.
 Οὐ μὲν γάρ π' ἡ γυναικὸς ἀνὴρ λήζετε ἄμεινον
 Τῆς ἀγαθῆς. τ' δ' αὖτε κακῆς εἰρίαν ἄλλο
 Δαπαναλόχης· ἢ τ' ἀνδρὸς ἢ ἰφθιμῶν περ ἐόντα
 Εὐφ' ἄτερ δαλῶ, ἢ ὠμῶ γήραϊ θῆκεν.
 Εὖ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρεων πεφυλαγμένον εἶναι.
 Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιῆσθαι ἐταῖρον·
 Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μὴ μιν πρὸς κακὸν ἔρξῃς.

695

700

705

694. Μίτρε φυλάσσειδαι] Tempus, occasionem. *Guilielmus.*

694. Μίτρε φυλάσσειδαι] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μίτρε φυλάσσειδαι vocavit τ' ἀρεῖται πάλιν. Sic eleganter, Δείξω δὲ τοι μίτρε πολυφλοίσβοιο φυλάσσειδαι: quamobrem quæ Moschopolus, Proclus, Tzetzes ἀρεῖ συμμοιρίας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μίτρε φυλάσσειδαι, suadet ut mercator usque ad ætatem maneat, quia usitatissimus alter ille πάλιν, veris, nimirum, ἀρεῖται sit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius.*

696. Μῆτε τρηχόντων] Tzetzes legendum contendit τρηχόντων. Placet. *Guilielmus.*

698. Τίτρε ἡβώη] Scribendum videtur τίτρε. subintellige ἴτη, hoc est, τίτρε ἴτη ἡβώη, hoc est, πέμπτω δὲ ἴτη. τίτρε, τίτρε ἐπὶ δὴ. πέμπτω, hoc est, πέμπτω καὶ δὴ. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra τίτρε μίαν, ἴτη μίαν. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Idem.*

702. Λήζετε ἄμεινον] Hoc est, λαμβάνετε, κτήν, ἀλά, λαύ, ἀπλάυν, λάζομαι, λήζομαι, λήζομαι, λάζω, λήσω. *Idem.*

702. Οὐ μὲν γάρ π' ἡ γυναικὸς ἀνὴρ] Clemens Alexandrinus Strom. Lib. VI. nos docet Simonidem sic hunc Hesiodi locum imitatum esse:

Γυναικὸς εὐδὴν γῆρας ἀνὴρ λήζεται
 Εὐδὴς ἄμεινον, εὐδὴ ἴριον κακῆς.

Uxore nullam tem vir possides bonâ meliorem, neque deteriozem malâ. *Clericus.*

704.

Modum serua. Tempus verò in omnibus optimum.

Maturè autem uxorem ad tuam domum ducito.

Neque triginta annis valdè multum inferior,

Neque superans multum: nuptia verò tibi tempestrua ha.

Mulier autem quatuordecimo anno pubescat, quindecimo nubat,

Virginem verò ducito, ut mores castos doceas.

Eam verò potissimum ducito, quae te prope habitat:

Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.

Neque enim muliere quicquam vir fortius melius

Bonâ: rursus verò malâ non grauius aliud

Comessatrice: qua virum licet robustum

Torret sine face, & cruda senectâ tradit.

Bonè verò reverentiam erga Deos immortales observato.

Neque fratri aequalem facito amicum:

Quod si feceris, ne ipsum prior male afficias.

704, 705. Hi duo versus suspecti. γ. 704. εὐδ' ἐστὶν consumit πὶ ἀν-
τι, τὴν ὁσίαν ἀφαιεῖ. *Guietus.*

704. Δεινολόγος] Turpe, nempe, fuit in Græcia mulieres con-
viviis interesse. Cornelius Nepos, in Praefatione: Pleraque nostris mo-
ribus sunt decora, qua, apud illos, (Græcos) turpia putantur. Quem
enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? Aut cuius ma-
terfamilias non primum locum tenet adium, atque in celebritate versa-
tur? Quod multò fit aliter in Græcia; nam neque in convivium adhi-
betur, nisi propinquorum; neque sedet, nisi in interiore parte adium,
qua gynæconitis appellatur; quò nemo accedit, nisi propinquâ cognâ-
tione conjunctus. Vide Interpretes ad eum locum, neque enim opus
est in re nota diutius morari. *Clericus.*

705. Καὶ ἐὶ ἀπὸς γήγει δόκιν] Stob. καὶ ἐὶ ἀπὸς γήγει γῆρας. *Heinsius.*

706. Ὁ πρὶ ἀθανάτων] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à
tergo sequitur. Ab in, quod notat post, ὅπρις & in. Tibullus:
Nescius ultricem post caput esse Deum. ab ὅπρις, ἡγῶντις, ὁπῶν, ὅπρις.
Guietus.

708. Εἰ δὲ καὶ παρὶς ἡς] Nemo enim potest magis nocere eo, qui,
amicitiâ renunciata, fit inimicus; quia aut arcana novit, quorum
revelatio nocere potest; aut certè ea scit, quæ nos quàm maximè læ-
dere possunt. Itaque, quantum quidem est in nobis, amicitias oportet
esse æternas, ut suadet *Hesiodus*. Eadem de causa, sic præcipie-
bat *Solon*: φίλους μὴ παρὲς κλῖν' ἀλλ' ἐν αὐτῇ, μὴ ἀποδοκίμαζε: amicos
ne sitò comparato, quos verò acquisiveris, ne repudies. Apud *Diogenem*
Laërtium, Lib. I §. 66. *Clericus.*

709. Γλῶ-

Μηδὲ ψεύδεσσιν γλώσσης χάριν. εἰ δὲ κεν ἄρχῃ,
 Ἥ' π' ἐπ' αὐτὸν εἰπὼν ὀποδύμεον, ἥ ἐκ ἔρξας,
 Δὲ τίσιν πίνυδαι μαμνημένῳ· εἰ δὲ κεν αὖθις
 Ἡγῆτ' ἐς φιλότιμον, δίκην δ' ἐθέλῃσι παρεσχεῖν,
 Δέξασθαι. δειλὸς τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται· σὲ γὰρ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδ'·
 Μηδὲ πολύξενον, μηδ' ἄξενον καλέεσθαι,
 Μηδὲ κακῶν ἕταρον, μηδ' ἐσθλῶν νοκιστῆρα.
 Μηδέ ποτ' ἑλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
 Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἰόντων.

710

715

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultro, non rogatus, prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. γ. 488. ἡ γλώσσης μολύβδον. ἄρχῃ autem id est ἄρχῃ. sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μηδὲ ψεύδεσσιν] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. *Guilielmus.*

709. Μηδὲ ψεύδεσσιν γλώσσης χάριν] Quia ejusmodi mendacia anxios sæpe habent, ad breve tempus; nec satis arctam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus.*

710. Ἀποδύμεον] Alienum ab animo, molestum, invisum, non ἀρεσκόν τῇ ψυχῇ. *Guilielmus.*

711. Δὲ τίσιν πίνυδαι] Τιμωρίῃ. Μαμνημένῳ.] Injuriz memor sc. *Idem.*

711. Δὲ τίσιν πίνυδαι] Pessimum præceptum; cum sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentiâ, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos pristinae amicitiae hoc tribuere intelligamur. Quantò melius Cicero, de Amicitia, Cap. 21? *Primum danda opera est, ne qua amicorum dissidia fiant; sin tale quid evenierit, ut extincta potius amicitia, quam oppressa esse videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitia; ex quibus jurgia, maledicta, contumelia gignuntur; quæ tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; & hic honos veteri amicitia tribuendus est, ut is in culpa sit, qui faciat, non qui patiatur injuriam. Rectè etiam, Cicero antiquior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, γ. 7.*

Μηδὲ ἔχθαιρ' φίλον σὺν ἀμαρτυρίῃς εἶναι μακρῆς.

Neque oderis amicum tuum, propter exiguum peccatum.

Clericus.

712. Ἡγῆτ' ἐς φιλότιμον] Ἡγῆται præsedat, prior eat, ἀρχοῦται. *Guilielmus.*

712. Δίκην παρεσχεῖν] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit.

*Ne verò mentiaris dicis gratiâ. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris. Si verò rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum aliàs alium
Facit: tuum verò ne quid animum coarguat vultus.
Ne verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris,
Néve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neque umquam miseram pauperiem animum comedentem hominẽ
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.*

creavit, farcire. *Clericus.*

713. *Διὰ τὴν αἰὲν*] Hæc à superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. *Gnietus.*

713. *Διὰ τὴν αἰὲν*] Quia, propter frequentem mutationem scire non potest an ii, quos sibi amicos putat, sint re verà amici. Qui enim eo nomine digni sunt, nonnisi diuturnitate temporis, dignosci possunt. *Clericus.*

714. *Εἶδος*] Nullum rei genus, nulla res, *εἶδ' ἢ πρῶτον. τὸ εἶδος* hic est *πρῶτον*. *Gnietus.*

714. *Σὲ δὲ μὴ πρὸς κατελίσχεται εἶδος*] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta; non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque *εἶδος* hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

715. *Μηδὲ πολέξων, μηδ' ἄξων καλίσθαι*] *Μηδὲ πολέφιλον, μηδ' ἀφιλον*. *Gnietus.*

715. *Πολέξων*] Qui multos habebant hospites, iis excipiendis exhauriebantur; ac qui erant planè *ἄξων*, sine gravi molestia peregrè esse non poterant, cum apud neminem notum diversari possint. Præterea multa negotia esse poterant, quæ, nonnisi per hospites, commodè administrabantur. Scio postea *ξένοι* amicos dici γ. 722. Sed hic proprio sensu sumi crediderim. *Clericus.*

716. *Νεκροῦσι*] *Κατὰ γὰρ*. *Gnietus.*

718. *Μακρίαν δῶν*] Quamvis dari soleant dici dumtaxat bona, attamen *Hesiodus* non semel etiam mala dari dicit, un antea γ. 638. memorat *καλὴν πώλην, τὴν Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι*, malam paupertatem quam *Jupiter* hominibus dat. *Clericus.*

719. *Γλαί-*

Γλώσσης τοι θησαυρός ἐν ἀνθρώποισιν ἀέλσας
 Φειδωλῆς, πλείη ᾗ χάρις καὶ μέτραν ἰότης.
 Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, σάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκέσας.
 Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς θυσιέμφελτον εἶναι
 Ἐκ κρινῶ. πλείη ᾗ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδὲ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείψαν αἴθλατε οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' αἰλοῖς αἴθλαταισιν.
 Οὐ γὰρ τίγχε κλύεσιν, ἀποπύεσι δέ τ' ἀρεῖς.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο περσάμενόν τε ὄρεος ὀμιχλῆν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ κέ δ' ὤη, μεμνημένον, ἐς τ' ἀνιόντα,
 Μήτ' ἐν ὁδῶ, μήτ' ἐκ τοῦ ὁδοῦ περβάδων ἐρήσης,

720

721

719. Γλώσσης τοι θησαυρός] Sententiam horum versuum illustrant Interpretes Jacobi ad Cap. III. 9, & seqq. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς θυσιέμφελτον] Δαιτὸς subintellige θυσίας. hoc est, ἐργία. θυσιέμφελτον, θυσιερόσιον, δύσκολον. ἀνὴρ πρὸς τὸ πύμπειναι. Hos versus sic distinguit Heinsius: Μηδὲ πολυζεῖναι δ. δ. εἶναι. ἐκ κρινῶ πλείη π. χ. δ. τ. ὀλιγίστη. Placet. Guicetus.

722. Δυσσέμφελτον] Mare quidem dicitur δυσσέμφελτον ab Hesiodo, in Theogonia, quod non sine periculo transmitti possit; hic verò, ubi sermo est de convivio, δυσσέμφελτον dici videtur qui ægrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔργον. Hoc nos docuerat Hesychius, sed verba ejus corrupta sunt. Δυσσέμφελτος, ἐπὶ μὲν τῇ θαλάσσῃ, ἢ δυσχερὴς καὶ τραχὺς καὶ περσάμενος ἐπὶ δὲ τῇ καλῇ καὶ ἀσπασίᾳ. Respicit ad locum Homeri Iliad. II. 5. 147. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, ἐκ τοῦ ὁδοῦ maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς ἂν κερύσειν αἶψα ὅδε τύβει διφῶν
 Νηὸς ἀποθνήσκων, εἰ καὶ δυσσέμφελτος εἴη.

Multos satiare vir hic ostrea quærens, ex navi defiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet Eustathius, quæ in Lexicon suum transtulit Phavorinus: Δυσσέμφελτος δὲ πῶς δὲ δυσχερὴς καὶ πύμπειται. ὅταν καὶ Ἡσίοδος δυσσέμφελτον τὴν θαλάσσαν φησὶ. Ζηνοδότος δὲ φησὶ περσάμενος γράφει· εἰ καὶ δυσσέμφελτος εἴη, οἱ πολλοί, δηλαδὴ, αἰεῖται, οἷς τὰ τύβει παρατίθεται, ὅ ἐστι δύσκολος ἀσπασίπικτος: difficilis, qui ægrè adduci potest ut veniat, quamvis accersitus. De ἔργῳ autem multa habet Isaacus Casaubonus ad Characteres Theophrasti. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζεῖναι δαιτὸς] Ut hoc præceptum, quod est ἐργίᾳ
 συμπε-

*Lingua certè thesaurus inter homines optimus
 Parca, plurima verò gratia, si modum servet.
 Quòd si malum dixeris, forsan O ipse majus audies.
 Ne in convivio, quòd multi amici instruant, sis morosus
 De symbolis: plurima enim gratia, sumptisq; minimus.
 Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces.
 Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquàm occidit memor ejus rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,*

συνέδαν & ὑπόβαλαν, quæ collatis ab unoquoque sumtibus insti-
 tuebantur, constet sibi, sublata distinctione, ita lego: *Μὰ δὲ πολὺν
 νε δαυτὸς δαυτὸς φιλοῦμαι*. *Εἰ καὶ πρὸς πλεονεξίαν καὶ ἄλλοις, ἀποκρίνηται τὸ ἐλε-
 γειν*. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius*.

725. *Χερσὶν ἀνέσθωσι*] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ
 à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV, 2. Hinc id
 proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac
 imparatum esse. *Clericus*.

726. *Ἀποτίθεται δὲ τὸ ἀγῶν*] *Ἀποτίθεται*. Τὸ ἀγῶν, prex. propriè &
 primò imprecationes, sive *καταρκτὴς*, *ἀφωγίαις καὶ ἄλλοις* dictæ. *Guis-*
tus.

727. *Μὰ δὲ ἀντὶ ἡλίου*] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed
 tantum stantem, ad solem conversis ac reiectis pudendis. Malè hunc
 locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi
Hesiodus velit de nocte tantum lotium emitti; quod absurdum est,
 nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acrius æquo, *Dio-*
nyf. Petavius in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc
 versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Cle-*
ricus.

Ibidem. *Ὁρθὸς*] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide *Hiad.* Σ, 246. & lo-
 cum *Herodoti* laudandum ad γ. 731. *Clericus*.

728. *Ἀὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δὴν μεμαθημένος ἴσται ἀνιόντα*] Ab occasu ad ori-
 tum rectum meiere licet. Malè interpretes. *εἰς μὴν πλεονεξίαν* post τὸ ἀνιόντα.
Guis-
tus.

728. *Ἀὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δὴν*] Hic versu & duobus sequentibus, ut re-
 ctè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte
 quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti vene-
 ratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνιόντα non est ponenda π-
 λεία *πλεονεξία*, ut multi fecerunt. *Clericus*.

Μηδ' ὀπτογυμνωθεῖς· μακάριον τοι νύκτες ἔασιν·

730

Ἐξόμνος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένος εἰδώς,

Ἡ' ὅγε πρὸς πόχον πελάσας διερχέος αὐλῆς.

Μηδ' αἰδοῖα γονὴ πεπαλαγμένος ἐνδοθεν οἴκου

Ἐσὶν ἱμπελαδὸν παραφαινέμεν, ἀλλ' αἰλέαδ'.

Μηδ' ὅπ' δυσφήμειο τέφρῃ ὀπνοσήσῃ.

735

Σπερμαίνειν γῆραι, ἀλλ' ἀθανάτων ὀπὸ δαιτός.

Μηδέ ποτ' αἰεαίων ποταμῶν καθάρροον ὕδαρ

Προσὶ περᾶν, πρὶν γ' ὄξυ ἰδὼν ἐς καλά ῥέεθρα,

Χεῖρας νιψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λουκῷ.

Ὅς ποταμὸν Διφύῃ, κακότητι δ' χεῖρας ἀνιπύῃ,

740

Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.

Μηδ' ὀπὸ πεντόροιο, θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλεῖη,

730. Μηδ' ὀπτογυμνωθεῖς] Subintellige, etiam sub nocte. *Gnietus.*

730. Μηδ' ὀπτογυμνωθεῖς] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut mejerent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos demittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madeficeret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casan-*
donius ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. *Clericus.*

Ibid. Μακάριον τοι νύκτες ἔασιν] Non tantum vult interdium non debuisse homines mejerere stantes, ac retectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. *Clericus.*

731. Ἐξόμνος] Subintellige ἔρῃν. *Gnietus.*

731. Ἐξόμνος] Hoc est, clunibus ad talos demissis. *Sam. Bo-*
chartus Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vs. 731. & 732. profert, tum subdit: *Itaque*, Hesiodi *avo*, Græci benè instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desuit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit. Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo, brevitatis causâ, hic contenti erimus: *Herodoto*, inquit, nihil expressius, qui ut probet *Ægyptios* in plerisque aliter se gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hac habet Lib. II. c. 35. Οὐρίνοι αἱ μὲν

γυναικες

Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.

Sedens verò divinus vir & prudens,

Aut ad parietem accedens benè septæ caula.

Neque pudenda sem. ne pollutus intra domum

Focum juxta revelato, sed caveto.

Neque à feralibus epulis reversus

Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.

Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam

Pedibus transito, priusquàm oraveris adspiciens pulcra flumina;

Manus lotus amœnâ aquâ limpidâ.

Qui fluvium transierit, malitiâ verò manus illotus,

Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.

Ne verò à manu, Deorum in celebri convivio,

γυναῖκες ὄρθαι, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, femina quidem stantes mingunt. viri verò sedentes. Clericus.

733. Περικλῆ[μυρ] An à πύλῃ pulvisculo παλάστῳ. Gaietius.

734. Ἐπὶ ἱεμπλάδῳ παροφασίμῳ] Quia, nimirum, ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet Proclus, erat domestica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius ablueri se se necesse habebant, si præcepto Hesiodi obsequi volebant. Sic apud Herodotum, Lib. I, 198. ὅσας δὲ ἂν μιχθῇ γυναῖκί τῇ ἱερῇ αἵτῃ Βαβυλωνίῳ, ——— ὅτε καὶ ἄνθρωπος λῦνται ἀμφοτέρω, ἀγέτω ὃ ἔδνός ἄνθρωπος] πρὶν ἂν λύσονται: quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, ——— orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas priusquàm se abluerint taceuri. Quæ narratio ostendit, apud Græcos, Herodoti ætate, vulgò observatum non fuisse Hesiodi præceptum. Clericus.

736. Ἀπὸ δαιτῆς] A Deorum conviviiis, quæ sacrificiis peractis fiunt, festis Deorum sollemnibus. Gaietius.

737. Ἀινάων ποτάμων] An? αἰνάων. Idem.

739. Λαυκῶ] Λαμπρῶ, Ἀργυρῶ. Idem.

740. Κακότης] Contumaciâ, contumaci malitiâ. Scribe, κακότης γε. Τὸ δὲ hic non placet. Idem.

740. Κακότης] Hoc est, datâ operâ, spretôque Deorum Numine. Clericus.

742. Ἀπὸ πεντέζοιο] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε ἄρσεν, quinque ramos. Αὐτοῖς verò δὲ πῶς γλῶσσαι, ut docent Græci Interpretes, est pars sicca, hoc est, extrema unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscurius exprimitur ab Hesiodo, sicut obscurè exprimebantur symbola à Pythagora, ut res nul-

lus

Αὖν δ' ἀπὸ χλαυῆς πίμπεναι αἰθάνει σιδήρεον.

Μηδέ ποτ' οἰνοχόλῳ πθέρμεν κρητῆρ' ὕπερθε

Πινόντων· ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.

Μηδέ δόμον ποιῶν, ἀνεπίξασον κατὰλείπειν,

Μή τι ἐφεζομένη κρῶζι λακέρυζα καρῶνι.

Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπύρεκτων ἀνελόντα

lius pretii viderentur nescio quid reconditus complecti, & imperitis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad manus ablutas, & unguium, ut probè pungentur, retrimenta secanda, tempus ipsum convivii, sed manibus lotis accedendum. Alioqui ne in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui nolit retrimenta in patinas exsilire; quod, ut opinor, non grātius fuisset Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus*.

743. Αὖν δ' ἀπὸ χλαυῆς] Ungues à carne. *Guisetus*.

744. Οἰνοχόλῳ] Τὸν κύαθον. *Idem*.

744. Οἰνοχόλῳ] Gutium, gutturnicum etiam vocabant veteres. *Scaliger*.

744. Μηδ' ποτ' οἰνοχόλῳ] Hæc est anilis superstitio, potius quàm præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta religiosa tradit, non moralia. Itaque frustra est *Proclus*, qui vult mysticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus, quia *κρητὴρ* commune erat, quo ex *οἰνοχόῳ* hauriebant. Verùm communis etiam erat *οἰνοχόῳ*, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt verisimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad in-erustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores ad-invenerunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in lo-
eis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem inver-
sum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensa
jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos
sensus non minùs facile esset invenire, quàm *Hesiodicis* nugis. *Clericus*.

745. Πινόντων] Bibentibus subintellige convivis, compotoribus.
bibendo, inter bibendum. Ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα] Est mali ominis.
μοῖρα omen. *Guisetus*.

746. Ἀνεπίξασον κατὰλείπειν] Superstitiosum hic aliquid esse mihi
persuadeo, potiusquàm id quod volunt Græci Interpretes; qui pu-
tant irrisum significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt
conspicuri. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornix
imperfecto ædificio insideret, quod faciliè & frequentius fieri potuit,
si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici
casa,

Siccum à viridi refeca nigro ferro.

(craterem

Neque umquam urceum, ex quo vinum infunditur, pone super

Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.

Neque domum faciens imperfectam relinquito,

Ne fortè infidens crocitet stridula cornix.

Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspicatissima fuit tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis ferale habitum, si domui insideret, quod conlucet hisce verbis: *Priuatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse Hesiodum credibile mihi fit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. unam cornicem mali esse ominis: *οἱ τι ἰδὼς ὀρεῖσθαι καὶ πῆσις παρὰφυλάττεται ἐν δισίμβαν οἱς μυσταῖα ὀρεῖσθαι ἐναὶ φασιν, εἰ ὑπανέσονται κροῖναι μία: qui observant ubi insideant aves, & earum volatus non esse sanctum auguria captantibus aiunt, si audiantur una cornix.* Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. Virgilii, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexisse existimem. *Clericus.*

747. Λακέρυζα] *A λαίω, λακίω, λακέρω, λακέρων, λακέρυζα, λακέρυζα hoc est, λακέρω strepera, garrula. Guicetus.*

748. Μῖσος δὲ καὶ χυτροπέδων ἀντιπράκτων] *Vetus mos sub hoc verbo latere videtur, ollas novas lustiandi & ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. ἀντιπράκτοι χυτροπέδες hoc est, ἰφ' αὖν εἰ ἰπρίχθη τὸ ἰσφ. Idem.*

748. Ἀντιπράκτων] *Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum ἀντίπρως suadent agi potius de carne rapta ex olla, five de aulicoquis exiis, ut loquitur Festus, antequàm sacra essent facta. Adsentior itaque Sam. Bacharto sic hunc locum interpretanti Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. Sam. II. 13. ubi filii Helis ita se gessisse narrantur. Qualis apud Athenæum describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, ἰφροπέζου ἑσθλίου, à veru illa rapiens; & in Suetonio Vitellius c. 13. homo non profunda modo, sed intempestiva quoque ac sordida gula, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & farra parè rapta è foco manderet. Denique, ut Poëta auctor,*

Est etiam è mediis victima rapta focis.

Εἶπεν, μηδὲ λóεσθ'· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ πονή·

Μηδ' ἐκ' αἰκινήτοις καθίζεν (ὃ γὰρ αἰμεινον)

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cessit :

Αὐτὰρ δ' ἰσθ' ποδάμεις κατιδίη.

Nondum immolata sacra sæpè devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc quoque habetur, ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedito. Nam ut ρίζεν & ἐπιρρίζεν sacrificare est : ita ἀντιρρίζεν est αἶνεν, nondum sacrificatus vel immolatus, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hisce locus *Ciceronis* è Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperiemus asotos primò n̄ ita non religiosos, ut edant de patella.* Non necesse est nos hñc colligere quæ à Veteribus dicta sunt ὅτι τὸ βρωμαλόν & θοερπάζον, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant ; neque enim de iis verba facit *Hesiodus* ; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum peractis sacris, hoc est, antequàm proficias porrexissent, & adolevissent, carnes victimæ suæ comedebant. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐκ' αἰκινήτοις καθίζεν] Per αἰκίνητα solum & lapides intelligere videtur, quæ frigida sunt & dura. Hoc præceptum *Pythagorico* illi cognatum videtur, ne sedeas super lapidem. Vel ἐκ' αἰκινήτοις καθίζεν est αἰκινῶν πινεῖν. *Theocr.* ἐπὶ ξυγῆσι καλῶν. *Guicetus.*

750. Εἰς αἰκινήτοις] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat ; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de saxis quibusvis, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus* ; sed tantum tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quòd si diceretur de frequenti impositione pueri in sedili saxeo, & per totam infantiam, non careret ratione ; sed ea res exitialis non fuit duodecimo die vel mense, quàm aliis infantiae temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio certi non magis reddi potest, quàm somniorum febricitantis. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐκ' αἰκινήτοις καθίζεν] Notum est omnibus quàm multa de his Veteres. Ceterum cui hoc præceptum, de non movendis sepulcris, ad παῖδα δωδεκαεταῖον spectet, numquam ostendere potuerunt. Nos hos verius, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium miserè truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vulgures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

*Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)*

Μηδὲ γυναικείῃ λατρεῖν χρόνῳ φαιδρόντα
Παῖδ' αὖ δωδεκαετησίαν, ἢ ἄνδρ' αἰήτορα ποιῆναι.
Μηδὲ δωδεκάμηνον. ἴσθι κ' ὅτε τέτυκ')
Ἀνέρι λουγυλῆν ἢ ἐπὶ χρόνον ἢ ἐπὶ κ' τῷ
Πατρὶ.

Quantā curā τὰ θυγατέρες ἢ λατρεῖν, quæ γυναικεία vocabant, & absolute λατρεῖν, in deliciarum descriptionibus, Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excalcationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cū ex aliis, tum ex Comico, qui ἐν τῷ λατρεῖν totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem δωδεκαετησίαι & δωδεκάμηνον, omnia communia cum matribus habebant, διαίτην, τροφὴν, οἶκον, id est, ipsum Gynæceum. Hesiodus ergo ne ejusmodi puerulos matrum λατρεῖς ad-
suescere sinant, ex disciplina veteri, quia θηλυτάτῃ τὸ σῶμα ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil suprà, hoc modo.

*Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum sinas duodecennem, quia masculos enervunt,
Neque duodecim mensium: nocet & illud aquali modo
Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur
Poena.*

Apparet hinc ante omnia præceptum ἐξ τῆ ἀκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. Μηδ' ἐπ' ἀκίνητοις καθίζεον] Ἀκίνητοι sunt οἱ νόμοι: de quibus usitatam fuisse elegantissimam parcemiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hīc Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ὡς τοῖς νομοθέταις ἢ μίσην ἢ μέμψιν, ἴσθηται αὐτοῖς πρὸς κατεσκευασμένους τὸ νόμος, ἢ αὖτ' ἐν ἀλλοῖς νομοθετημένοις πόλεις πολλὰς γένεσθαι, εἰς τὰς ζήτησιν τοῦ νόμου κινεῖν, καὶ χρῆσθαι διάλυσιν, ὅρα δὲ αἰεὶ εὖ δύναιτο αὐτοὺς τῶν νόμων ἡμῶν ποτὶ τὸ ἴσθαι ἱκανῶς. αἰεὶ ἐπιχειρεῖν δὲ νομοθετῆ κινεῖν τὸ τοιαῦτον πὶ πᾶσι ἀπαντὰ λόγον, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Eusebius Præparat. Evang. lib. III. Ἡμεῖς δὲ τὰ νόμιμα ἀσέβειν, τὰς ἕως ἐμφανεῖς καὶ διαφανεῖς δυνάμεις οὐ κινεῖν λόγῳ πειρώμενοι, ἀντικρὺ δὲ παρενομιῶντας, οὐκ εἶναι ἱκανοὺς τὰ πᾶντα, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, σιγῇ δὲ καὶ ἐφίπταται τῇ τῷ περὶ τῶν νόμων ἀσέβειαν, ἀλλὰ μὴ παλινπραγματεῖν ἐναντὶ καινοτομίας. Καθίζεον ἐπ' ἀκίνητοις, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐ ἢ ἀμύνειν] Vetus clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, ἢ ἀμύνειν. Sic apud Herodotum

Παῖδα δυνάτατον, δ' ἄνερ' ἀνέλιόρεσι ποιεῖ.
 Μηδὲ δυνάτατον ἴσον ἢ τῷ τε πεπνυται.
 Μηδὲ γυναικίῳ λυγρῷ χροῖα φαιδρυνέει.
 Ἄνερσι. λυγαλέη γὰρ ὅππῃ χρόνον ἔσ' ὅππῃ ἢ τῷ
 Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰδομένησι πορήσας,
 Μωμῶειν αἰδήλας θεῶν νύ τι καὶ τὰ νερεσσᾶ.
 Μηδέ ποτ' ἐν περὶ ποταμῶν ἀλαδὲ περρεόντων,
 Μηδ' ὅππῃ κελυαίων ἔρεϊν· μάλα δ' ἐξαλέαδ.
 Μηδ' ἐναποφύχειν. τὸ γὰρ ἔτι λαϊόν ἐστιν
 ὧδ' ἔρδεν. θεῖνῳ ἢ βροτῶν ὑπερβαλέω Φήμῳ.
 Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κέφη μὲν αἰεὶ σφί.
 755

755

760

in cautione sepulcrali in Epitaphio Nitocridis: ὅτι πρὸς ὑπερὸν γυναικῶν βαβυλωνίῳ βασιλῆϊ, ἢ ἀπὸ τῆς χρημάτων, ἀνέλιος ἢ πύθοι, λαβὴν ὀφείλει βάλει) χρημάτων, μὴ μὲν τοῖς πρὸς ἀνέλιος γὰρ ἢ ἄλλοις.
 Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausula, Horatius Philosophiam alicubi, meliora dixit, id est, τὰ ἀνέλιος.

Cum tu cōemptos undique nobiles
 Libros Panati, Socraticam & domum,
 Mutare loricis Iberis
 Pollicitus meliora temnas.

Pollicitus meliora, est, ὅτι φιλοσοφίας ἀνέλιος. Hein-
 sius.

751. Παῖδα δυνάτατον] An 12. dierum? vide Plutarchi expositionem apud Proclum, qui αἰεὶ μεγάλῳ intelligit. Hunc & sequentes quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide. Guis-
 tui.

753. Μηδὲ γυναικίῳ λυγρῷ] Nihil fecerant posteriores Graeci hoc Hesiodi praeceptum, quod iis exprobrat Clemens Alexandrinus, in Paedagogo, Lib. III. c. 5. ubi agit πρὸς αἰεὶ τὸ λυγρὸν ἀνέλιος, & hæc habet: ἔστι δὲ τοῖς βασιλεύουσιν, ὅτι ἄλλοι οἱ πρὸς ἀνέλιος, γυναικῶν ἐν τοῖς βασιλεύουσιν διαμένουσιν. ἐπὶ δὲ τῷ ἀνέλιος τοῖς βασιλεύουσιν, αἰεὶ καὶ πηλοῖς συμφορῶν, ὅτι αἰεὶ ἀνέλιος. ἄλλοι δὲ μὲν Ἡσίοδος. Μηδὲ γυναικίῳ λυγρῷ χροῖα φαιδρυνέει, πρὸς ἀνέλιος. καὶ δὲ ἀνέλιος, ἀνέλιος ὅτι καὶ γυναικῶν ἐν τῷ βασιλεύουσιν: Licet autem alii volentius omnia, quæ ἀνέλιος sunt incluisse, nudas videre in balneis; tunc enim se exuere spectantibus, tanquam corporum cauponibus, non erubescunt. Sed Hesiodus quidem corpus foetivum non exhilare lavacro, suadet. Viris autem & foetivis continuis aperta sunt balnea. Nonnulli tamen Principes hoc, apud Roma-

nos

*Puerum duodecennem : quia virum irrem facit :
 Neque duodecim mensium : aequale & hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluta
 Vir : gravis enim suo tempore erit & hujus rei
 Pœna. neque in sacrificia accensa incidens ,
 Reprehende arcana : Deus quippe & hæc indignè fert.
 Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium ,
 Neque super fontes meito ; quin valdè evitato.
 Neque incacato. id enim nihilo est melius
 Sic facere. gravem verò mortalium evitato famam.
 Fama enim mala est , quæ celeriter quidem excitatur*

nos emendare conati sunt. Vide Hieron. Mercurialem de Arte Gymnast. Lib. I. c. 10. Clericus.

756. Μαρμαίον αἰδῆλα] Hoc est , ut quidem videtur , irridere ritus , quorum rationem ignoraveris , quia tibi non placent. Quod præceptum superstitionissimas quasque cærimonias in tuto locat , quæ poterunt semper defendi ab iis quibus placebunt , hoc prætextu quòd earum rationes ab iis , qui eas improbant , ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adversatur , id meritò possumus μαρμαίον , quamvis institutionis ejus causas ignoremus. Res ipsa sæpè docet nullas satis graves esse potuisse. Clericus.

757. Μὰ δὲ περ' ἐὼ σέχῃ] Hos versus delendos censet Plutarchus , teste Proclo. ἰσχύ. vide Plut. Guistius.

759. Μὴ δὲ καταψύχῃ] Α' φερύειν , καταπαλεῖν , ἀψύειν , πύειν spuo , ψύχει , καταψύχει &c. Idem.

760. Δουλοῦ δὲ βεγῶν ὑποτακτοῦ φύλου] Non sunt , nimirum , ea facienda , quæ cum omitti sine crimine possint , si fierent famam pravam crearent ; nam in rectè factis , & quæ virtus à nobis postulat , parum curandam famam docent Philosophi. Ubi agitur officium quodpiam , à vera virtute præscriptum , nihil magis præstandum est , quàm ne , pecorum ritu , sequamur antecedentium gregem , pergentes non quàm eundum est , sed quàm itur. Atqui nulla res nos majoribus malis implicat , quàm quòd ad rumorem componimur ; optima rati ea quæ magno adsensu recepta sunt , quorumque exempla nobis multa sunt ; nec ad rationem , sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta coacervatio aliorum supra alios ruentium. Verba sunt Seneca , ex Cap. I. de vita beata , ubi & alia in eandem sententiam. Clericus.

761. Κεῖται περ' αἰψά] Subitò facilis , valdè facile est cum subire. Guistius.

Ρ'εῖα μάλ', ὄρμαλ' ἢ Φέρειν, χαλεπὴ δ' ὀπιθέει.
 Φήμη δ' ἔ' τις πύμπαν ἀπόλυσται, ἡνὶ πνα πολλοὶ
 Λαοὶ Φημίζουσι. Ζεὺς γὰρ τις ἐστὶ καὶ αὐτῇ.

Ε' Ρ Γ Ω Ν Τ Ε Λ Ο Σ.

764. Θεὸς γὰρ π' ἐστὶ] Alii π'εῖ, forsan π'εῖ. *Idem.*

764. Θεὸς γὰρ τις ἐστὶ] Poëta postquam prosopopœa abusi sunt, ut commentitias personas ex affectibus facerent, aliisque id genus; postea sibi ipsi persuadent verum esse quod finxerunt. Sic *Hesiodus* noster, qui in *Theogonia* tot divinas personas liberrimè finxit, hic *Katant*, in seriis præceptis, quasi Deam habet, rationemque hanc profert, ut persuadeat ita instituendam vitam ne rumoribus sinistria occasio-

*Facillimè, molesta verò portatu, difficillisque depositu.
Fama verò nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant. quippe Dea quadam est & ipsa.*

O P E R U M F I N I S.

occasionem præbeamus. Atqui si fama facinoris alicujus, aut flagitiosæ vitæ sit vera, res fugienda fuit, non propter famam, sed quia mala erat; si verò sit falsa, nec ullâ nostrâ culpâ excitata, spernenda est. *Rumor* autem neutrà ratione Deus dici potest, nisi poëticâ *παραλογία*, quæ etiam pravum *Rumorem* Deum esse fingit; cujus rei exitat inligne exemplum, apud *Virgilium* *Æneidos* I V, 174. in descriptione Famæ. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἡμέραν

Η Ματὰ δ' ἐκ δόθεν πεφυλαγμένῃ, ἃ κ' μοῖραν, 765
 Περφερόμεν δμῶεσι. τετρακίδα μηνὸς αἵρεσιν.
 Ἔργα τ' ἐποπιδέειν, ἥδ' αἰμαλίκῳ διατάσσῃ.
 Εὐτ' ἂν ἀληθείῳ λαοὶ κέροντες ἄγασιν.

765. Ἡμέραν δ' ἐκ δόθεν] De superstitionis hisce deliri, hac certè in re, Poëtæ præceptis iudicium *Plutarchi* vide ad γ. 824. *Clericus*.

766. Περφερόμεν] Τὸ περφερόμεν hic est agendo præcipere, σημαίνει imperare. Τετρακίδα μηνὸς αἵρεσιν] Supple περφερόμεν. *Gruentius*.

766. Περφερόμεν] Hoc est, prius doce, ne quid infauſtis diebus aggrediantur. *Hesychius*: φεράει, δυνάει, σημαίνει, λέγει. Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus qui dies boni, quique incommodi essent notatum erat, ut est apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus*.

Ibid. Τετρακίδα μηνὸς αἵρεσιν] Hoc est, ultimum diem cuiusque mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lunares habebant, quos singulos triginta diebus claudabant, ut ostendit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Dissert. de Mense & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus*.

767. Ἐποπιδέειν] Hoc est, diligenter expendenda servis attributa opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus*.

Ibid. Αἰμαλίκῳ] *Hesychius* interpretatur αἰμαλίκῳ τὴν τροφήν, παρὰ αἰμαλίζεν κ' ἰχυροποιεῖν τὰ μύλια. Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet *Etymologicon Magnum*. At satius est interpretari αἰμαλίζεω ἵνα τὰ τροφίμια, αἰμαλίζοντες καὶ αἰμαλίζοντες, quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distributum servis docuerunt viri docti ex hoc *Plani* loco, in *Stiche* Aët. I.

HESIODI ASCRAEI DIE S.

Dies verò ex Jove observans, benè secundùm decorum,
Doce servos. tricesimum mensis optimum
Ad opera inspicienda, demensumque dividendum:
Nempe, cùm in rebus agendis populus versatur.

S. 2. 7. 3. ubi herus servos sic alloquitur: vos meministis quòs Calen-
dis petere demensum cibum. Ad quem locum vide Intt. Pignoriūmque
& Porcium de Servis. Clericus.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Quamvis communis interpretatio bona sit,
tamen aliter intelligo. Nam Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ indicari illis verbis tem-
pus diei, quod vocatur πλῆθυσαι ἄρῃς, frequens forum quando jus
dicitur, hoc verò est ἀληθείῳ κρῖνον. Scaliger.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Ordo εὐτ' αὖ λαοὶ ἄρῃσι πλὴν τετραγίδας, sup-
ple κρῖνοντις ἀλῆταιον, hoc est, revera, ex rei veritate; hoc est,
quando ἡ σύναδὸς γίνεται ἐν τῇ τετραγίδι ἀληθῶς. vide Proclum. Guis-
sius.

Ibid.] Pleniùs mentem suam expressit Jos. Scaliger de Emend.
Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus
hic apponemus: „ Tempus antemeridianum designantes dicebant
„ πλῆθυσαι vel πλῆθυσαι ἄρῃς, convenientibus, scilicet, eo tem-
„ pore in comitium viris; ut Hesiodus dicit, εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ
„ κρῖνοντις ἄρῃσι. Quod tamen longè aliter Græci Interpretes illius
„ Poëtæ exponunt. Aiunt enim Hesiodum intellexisse de tricesima
„ mensis Lunaris; & sensum loci Hesiodi esse perinde ac si dixis-
„ set: quando homines veram triacada lunarem agunt, & non secun-
„ dùm usum politicum, sed secundùm motum Lunæ. Quod tamen
„ nobis valdè coactum videtur, & mentem Hesiodi hanc fuisse dici-
„ mus: τετραγίδα esse valdè idoneam rebus gerendis eâ horâ, quâ
„ homines ad jus in forum conveniunt. Homerus Odys. M.

„ — Ἡμεῖς δ' ἐπὶ δεσποῖ ἀνὴρ ἄρῃσιν αἰετῇ
„ Κρῖνον κρίνας πρὸς δὴ τετραγίδαν αἰετῇ.

„ Quando

Αἶδε γ' ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μητόρην.

Πρῶτην ἔνη, πετρεὶς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶρ,

Τῇ γ' Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.

Ὁ γδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύναι γέ μιν ἡμέατα μινωὶς

Ἐξοχ' αἰεξομύοιο βροτήσια ἔργα πένεσθ.

Ἐνδεκάτη τε, δωδεκάτη τ', ἄμφω γέ μιν ἰοδλαί.

„ Quando ad cenam vir è foro surrexit, postquam judicavit de multis
„ iuris, juvenibus litigantibus. Quæ sanè interpretatio melior vul-
„ gari. Sic etiam paullo post dicit, ἡμᾶρ ἐν πλοῖς, quod nos in-
„ terpretamur, jam adulto die. Hæc vir summus, cui adsentimur.
Nimirum, hic ἀλήθειαν non est veritas, sed jus, aut justitia, ut passim
apud Poetas; & κρίνειν ἀληθείᾳ idem est ac κρίνειν δικαίως, ut loqui-
tur Hesiodus Theogon. v. 85. hoc est, jus dicere. Ἄγων verò vox est
juridica, quæ dicitur de occupatione Judicij jus dicentium, homi-
nūque propterea ad eos convenientium, de qua vide Interpretes
ad Act. XIX, 38. Aliter sensum expresseris his verbis: ὅτι καὶ τῶν
λαῶν ἄγονται ἀγροῖοι καὶ κρίνεται δίκαι κατ' ἀλήθειαν: cum à populis ce-
lebrantur dies fasti, quibus jus dicitur, & lites secundum justitiam ju-
dicantur. Clericus.

769. Αἶδε γ' ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii viden-
tur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων & abruptè inci-
pit ἐκ ἄρου μὲν &c. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρώται, &c.
Gaisius.

769. Διὸς παρὰ μητόρην] Erravit vir summus Angelus Politia-
nus, cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco.
Vetustissimi Poætæ, ominis causâ, utebantur ἐν περὶ τῆς Διὸς ele-
ganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in
principio continuò τ' ἔργων, ὅτι πρὸς βασιλῆα ἀνδρες ὁμῶς, ἄφατοι π. φα-
πύπ, ῥ' ἦτοι τ' ἄρρητοί π. Διὸς μεγάλοιο ἔκηπ. Ubi illud postremum omi-
nis causa ponitur, & ex abundanti: nam nihil est quò referatur. Pe-
culiariter autem singulos dies Poætæ, ἡμέρας ἐν Διὸς dicunt simplici-
ter. Sic in illo ὅσας γ' ἡμέρας π. καὶ ἡμέρας ἐν Διὸς εἰσι. Auctor Mega-
ra Idyllii Dorici: σὺ δ' ἦντε λεῖπας ὕδωρ Νόκτας π. κλειύσας καὶ ἐν Διὸς
ἔργων ἀπασα. Ita Hesiodus cum rationem τ' ἡμερῶν incipit: in ge-
nere jubet φυλάσσεσθαι ἡμέρας ἐν Διὸς, id est, simpliciter, dies quos
ἡμέρας constituit: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius
& Nonnus αὖρος ἐν Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμέρας ἐν Διὸς. Om-
nes enim res ominis causa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐν πε-
ρὶ τῆς, in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit, Μουσῶν ὁπάς
ἔστι, Διὸς μέγα θαλάσση: quod etiam veteres magistri videntur ex
eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐν Διὸς dicunt, He-
siodus

Hi enim dies sunt Jove à prudente.

*Primum, novilunium, quartusque, & septimus, sacer dies :
Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.*

Octavusque & nonus ambo dies mensis

Egregiè crescentis ad curandum opera mortaliū.

Undecimus verò, duodecimusque, ambo quidem boni :

fiodus hīc παρὰ Διὸς, dixit. Αἱ δὲ, inquit, ἡμέραι εἰς παρὰ Διὸς : id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus* : quicquid non interpreta- mur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil παρὰ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πρίους πρὸς ἀγαθὸς ita dici existimat. At- qui Hesiodus, post hanc formulam, non τὴν ἀγαθὴν solum, sed & τὴν κα- καὴν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit : quam- quam more suo nugacissimè suprā, ἐν Διότῃ, ἐν τοῖς καὶ φεγνύμεν ex- ponat, hīc verò παρὰ τὸ εἰμαρμένῃς. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cū ipsi toties à se abeant. *Heinsius.*

770. Πρῶτον ἴην] H' τεταρτὴς suprā dicta. *Guizotus.* Fallitur, ut se- quente notā *Scaligeri* liquet. *Clericus.*

770. Πρῶτον ἴην] Ἐν vocabatur temporibus Hesiodi prima men- sis. Sed Solon omnium primus vocavit τὴν τεταρτὴν ἴην καὶ νῆον. *Scaliger.*

770. Καὶ ἑξῆς] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. con- tra Veteres & Recentiores, qui frustra hīc vestigia Judaici Sabbathi quæsierant. *Clericus.*

Ibid. Ἰσογὴ ἡμερῆ] Non significatur dies profectus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide γ. 819. Idem est ac πάλιστ' ἡμερῆ γ. 799. hoc est, dies valdè accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Cle- ricus.*

771. Τῇ δ' Ἀπόλλωνα θρηγέον γενέσθαι] Nempe, mensis Tharge- lionis. *Diogenes* in vita *Platonis* §. 2. Γένεσθαι Πλάτων — Θαρρηλιῶ- νος ἑξῆς καὶ τὸ Δῆλοι τὴν Ἀπόλλωνα θρηγέον φασὶ nascitur *Plato* Thar- gelionis septimo, quo Delii natum *Apollinem* dicunt. Ad quem locum, vide *Intt.* quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad *Callimachi* hymnum in *Delum* γ. 251. Propterea uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat *Apollini*, non tantum dies ille Thargelionis mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

773. Ἐξοχ' αἰετάρῃο] Subintellige ἐπὶ, hoc est, ἔξοχ' ἐν πύλαις ἔξοχ' βε. μ. α. Egregia iunt. *Guizotus.*

775. Οἷον

Ἡ μὴ οἷς πείκειν, ἡ δὲ ἄφρονα καρπὸν αἰμαῖδός.

775

Ἡ δὲ δουδευάτη τ' ἐνδεκάτης μέγ' αἰμαίνων.

Τῇ γάρ τοι νεὶ νήματ' αἰρσιπότη[ι] ἀράχνης,

Ἡ μά[ι]σ[ι]ς ἐκ πλείς, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν αἰμαῖται.

Τῇ δ' ἰσὺν σήσωται γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

775. Οἷς πείκειν] *Sam. Bochartus Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45.* postquam egit de vulfione lanæ; „Vellendi, inquit, morem quod attinet, is olim Romæ fuit in usu, & in vicinis locis, non in Judæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecuaria scripsit primus omnium, ὅτις πίκεον, non est oves vellere, sed tondere, ut in *Theocriti Bucoliastis*,

„ ————— ὁππότ[ε] πίξῃ

„ Τὰν αἶν, τὰν πίλλαν.

„ Cum ovem pullam tondebo. Verbum enim πίκεον Scholiastes notat hic idem esse quod κείρειν tondere, ὡς καὶ παρ' *Ἡσίοδου*, ut & apud *Hesiodum*. *Hesychio* etiam πίξαι est κείρειν, & πίξις ψίλλωσις, κυσσέ, ξύρσις. Et quamvis apud *Archipprum*, *Cratinum* & *Philemonem* μακροπλῆτις & μακροπλῆτης vellere vulforem propriè sonet, veteres tamen tonsorem explicant, (*Hesychius*: μακροπλῆτις, αἱ κείροντες πᾶς αἰσάται. *Suidas*: μακροπλῆτις, αἱ τ' αἰσάτων κυρτίς) quia in vocum explicatione non tam etymon, quàm usus, respicitur. Clericus.

775. Ἐφρονα καρπὸν] Lætificum. Sic ἠφρογῆ nox quiete reficiens, recreans corpora, lætificans homines. *Guietus*.

777. Τῇ γάρ τοι] Subintellige ἡμέρας ex superioribus. *Idem*.

777. Αἰρσιπότη[ι]σ[ι]ς] A verbo αἰέειν & πότη volatus, adversus aliorum opinionem. *Scaliger*.

778. Ἡ μά[ι]σ[ι]ς ἐκ πλείς] Εἰς πλείς unâ voce, hoc est, die pleno, æstivo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. Infra εἰρησὶ δὲ ἐν μεγάλῃ πλείᾳ ἡμέρᾳ. *Guietus*. Gallicè ad verbum exprimas en plein jour, hoc est, medio die, quemadmodum interpretatur hunc locum *Jos. Scaliger*, ut diximus ad 7. 768. Sic dicebant πλειώταξ, la pleine nuit, quamvis aliter vocem interpretetur *Hesychius*. Clericus.

Ibid. Ὅπ[ι] ἴδρις] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχὴν datum. *Horat.* Parvula nam exemplo magni est formica labris. *Guietus*.

Ibidem.] Solet *Hesiodus* designare animalia nominibus adjectivis, quibus eorum natura vel solertia optimè describitur. Sic pro Cochlea habet φερύκεον, domiportam, pro hirundine ἀρδολέον, mans lugentem. Nullum Epitheton formicæ melius conveniat, quàm ἴδρις, quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. II. Lib. IV. c. 22.* Quod autem hic dicitur duodecimo die mensis colligere acervum

*Ecce quidem tondendis ovibus, ille verò latis fegetibus metendis.
Duodecimus tamen undecimo multò melior.*

*Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
Die adulto, quam & prudens (formica) acervum colligit.
Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.*

acervum nemo nescit tam verum esse, quàm araneum telam eo potissimum die texere, hoc est, planè ridiculum & falsum. Quare miror Poëtam nostrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superstitione, scilicet, animus præpeditus mendacio patet, clausus est veritati. Sed quod magis mireris, non Poëtæ, sed Physici, hoc est, veritatis indagatores, somnia ejusmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejusdem Libri Cap. X K I. agnosces. Sunt enim prolixiora, quàm huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῇ δ' ἐπὶ σίσαιτο γυνὴ] Ἰσὴ; Græci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰσὴ; τὸ ἐρῶν ξύλον τ' καὶ τὸ ὑφαντικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* Catonni. Ἰσπιδὴ etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσπιδὴ ξύλον ἐρῶν ἐπὶ τ' παπίξῃ, ἢ ἀποδίδναι ὁ ἰσὴ. Latinis dicta ea ligna *pedes tela*. Glossæ: *pedes tela*, ἰσπιδὴ. *Dionysius*, in *Bassaricis*, de *Dardania* urbe *Indiæ*, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἦ δ' Ἀαρδανίῳ καὶ πάλιν εὐρυάγῃ,
Ἐνθάδε πέπλα γυναικὸς Ἀθηναίης ἰσθῆ
Αὐτῆμος κορχόουσιν, ἐφ' ἰσπιδῶν πινύουσιν,
Αὐτῆμος δ' ἵταμὸν τι καὶ ἐξ ἰσῶν ἰρύουσιν:

Uno die, stamen in tela jugali extenderunt, detexuerunt & defecuerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam jugo junzere* dixit, *Hesiodus* ἰσὴ σίσαι. Deinde stamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, & stamen telâ suspendere. Græci σήμνα σῆσαι, atque inde etymologia ἑ σήμων & staminis. Græcis enim σήμων δὲ σῆσαι, quod in tela staret. Doricè σάμων, Latine *stamen*, ut τέρμων, *termen*, & similia. Attici dicebant ἀσφορεῖα, cùm telam stamine intendebant. *Pollux*: σῆσαι τ' σήμνα, ἢ πὶ σήμνα, καὶ ἀσφορεῖα. *Hesychius*: ἀσφορεῖα τὸ πᾶς διαζορῆαι τ' σήμνα πεπερδέναι. *Hesiodus* ἀσβάλασθαι hoc idem dixit:

Ἰσὴ δὲ σίσαιτο ἀσβάλασθαι μέγα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini Pertinacem* p. 127. quæ vera sunt, quamquam ex memoria malè *Hesiodi* versum profert. *Clericus.*

779. Περγάλατι τι ἔργον] Instituat opus. *Gnietus.*

780. Μῆλ' αὖ

Μῆνός δ' ἰσμερῆς τελοσκαδεκάτην ἀλέαδ' 780
 Σπέρμα δ' ἄρξαομαι φυτὰ δ' ἐνθρέψαομαι ἀείνη·
 Ἐκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
 Ἄνδρογόν' τ' ἀγαθὴ κέρη δ' ἔσ' σύμφορός ἐστιν,
 Οὐτε γνέομαι πρῶτ', ἔτ' ἄρ' γάρ με ἀνπιβελήσῃ.
 Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἑκτὴ κέρησι γνέομαι 785
 Ἄρμεν', αἰκ' ἐρίφες τάμνειν καὶ πώεα μῆλων·
 Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμαρ.
 Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόν', Φιλέε δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψύδεά θ', αἰμυλίκας τε λόγους, κρυφίους τ' ὁαρισμούς.
 Μῆνός δ' ὀγδοαίτη κάπρον καὶ βὺν ἐρίμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δ' ὀδυδεκάτην ταλαιεργάς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῃ ἡμαρ, ἴσθρι φῶτα
 Γείναομαι μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμέν' ἐστίν.
 Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόν' δεκάτη, κέρη δέ τε πετρῶς

780. Μῆνός δ' ἰσμερῆς] Posterioribus temporibus, ἰσμερῆς μὲν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μεσσην μῆνι. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed *Hesiodi* αὖτο, ad vigesimum diem mensis erat ἰσμερῆς. Vide γ. 798. *Clericus*.

781. Ἐνθρέψαομαι ἀείνη] Scribe ἐνθρέψαομαι. ab ἐνθρέψων. *Guizotus*.

782. Ἐκτὴ δ' ἡ μέσση] Hoc est, ἑκτὴ μεσσηνίῃ, ἑκτὴ ἐπὶ δέκα. *Idem*. Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare μεσσην decimam quintam, cum sic vocet omnes dies secundi δεκαῖρας. Μεσσην πλὴν I, inquit, Ἡσιόδου μὲν Ε, πλὴν μεσσην φησὶ: post decimam *Hesiodus* quintam vocat mediam. *Clericus*.

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Verè & primò sexta. *Guizotus*.

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu μεσσηνός ἰσμερῆς. *Clericus*.

791. Οὐρῃας δ'] Subintellige ταμνέμεν. *Guizotus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέῃ] Hoc est, vigesima mensis æstivi. subintellige ἡμαρ ἐκπλεῖς. Πλέῃ ἡμαρ] Largo, æstivo, ut supra ἡμαρ ἐκπλεῖς. *Idem*.

792] Πλέῃ ἡμαρ] Hoc est, cum nihil deest plenæ luci, orto sole, eoque etiamnum supra horizontem versante. Vide ad γ. 778. *Clericus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimiùm hîc nos frustrantur interpretes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad ipsas, hîc tamen monere visum. Εἰκάς in mense multiplex est μεσσηνία

Mensis autem inchoati decimotertio caveto

Sementem facere incipias: plantis verò inferendis optimus est.

Sextus verò medius valdè incommodus est plantis:

Viriparus bonus: puellæ verò non utilis est,

Neque gignendæ primùm, nec nuptui collocandæ.

Nec primus quidem sextus puellæ gignendæ

Aptus est, sed hædis castrandis & gregibus ovium:

Stabulòque circumsepiendo pastorali benignus dies est.

Bonus verò viriparus, amâque convitia loqui,

Mendaciâque, & blandos sermones, & occulta colloquia.

Mensis verò octavo caprum & bovem mugientem

Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.

Vicesimo verò in magno, pleno die, prudentem virum

Generato: valdè enim animo sapiens est.

Bonus autem viriparus decimus, puellæ verò & quartus

γάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in Nebulis Comicus dicat *σελλάω αἶγαν εἰχάδας*. Ὁ γὰρ αἶγαν πλὴν σελάω εἰχάδας. Non benè intellexit locum illum Græcus Interpres. Queritur enim cur cùm τῇ τετρακίδι finis sit plerumque lunæ & mensis, cùm τῇ τετρακίδι sit satisfaciendum foeneratoribus, miser tamen Strepsiades *ὦ εἰχάδας* agat. Atque hîc Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπορροήοντες. Εἰχάδες eleganter *πληθυντικῶς* dicuntur, cùm plures sint. Ἡ μεγάλη εἰχάς ultima est mensis Veterum. Est autem dies illa, quæ vigesimalarum ultima est: μεγάλη enim est ἡ ὑστάτη quæ πλὴν ἑνὸς καὶ ἑνὸς præcedit. Observant enim Veteres, etiam Athenienses ante Solonem, *ἄχει τετρακίδι μόνον τὸ μῆνα ἡεθμηκέναι*. Εἰχάς μεγάλη, est Pridie Calendarum: nona & vigesima. At Interpres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰχάς, inquit, *ἀπὸ εἰχάδης πρώτης, εἰς εἰχάδης ἐνάτης τὸ φθίνοντος*. Ita totum tempus à xxi. usque ad xxix. μεγάλη εἰχάς esset. Sed hîc, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ est vicesima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλείον ἢ μᾶλλον idem cum εἰχάδι μεγάλη esse putant, in notis ad ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Hesiodi intellectum faciunt. Quicquid enim hîc prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. *Heinsius.*

794. *Κύρη δὲ τετράς*] Scribe: *κύρη δὲ τετράς*. an scribendum *κύρη δὲ τετάρτη μίση*; placet. sic supra *ἑκτὴ μίση*. ἡ πασσαρισκαυδὲς γὰρ, ut supra ἡ ἑκτὴ μίση. *Grietus.*

794. *Τετράς μίση*] Hoc est, quartus dies τὸ μιστὴν μίση. *Clericus.*

Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα, ἢ εἰλίπιδας ἔλικας βῆς,
 Καὶ κυῖα καρχαρόδοντα, ἢ ἄρῃας τριαιεργὺς
 Πρηϋνεν, ὅππῃ χεῖρα πθεῖς· πεφύλαξο ὃ θυμῷ
 Τετράδ' αἰλούαδαι φθίνοντός θ' ἱερῆς πε,
 Ἄλγα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ,
 Ἐν ᾧ τετάρτῃ μινωὸς ἄχεαδαι ἐς οἶκον ἀκρίπνι,
 Οἰωνὸς κρίνας, οἱ ἐπ' ἔργματι τάτω ἄριστοι.
 Πέμπης δ' ἐξαλέαδαι· ἐπεὶ χαλεπαί τε ἢ αἰναί.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολλύνειν,
 Ὅρεον πινυμῆας· τ' ἔρις τέκε πῆμ' ὀπιόρησις.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερ' ἱερὸν ἀκτιῶ
 Εὐ μάλ' ὀπιπιδόντα εὐτροχάλω ἐν αἰλῷ
 Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμῆν θαλαμήϊα δῶρε,
 Νῦνιά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄρμυα νηυσὶ πέλονται.
 Τετράδι δ' ἄρχεαδ' νῆας πηγνυῶς δραιοῖς.

795

800

805

798. Φθίνοντα ἱερῆς πε] Ergo nulla mentio fiebat Ἱερῆς πε. Vide ad γ. 780. Clericus.

798. Τετράδ' αἰλούαδαι θ' ἱερῆς πε] Τὴν δ. ἢ τὴν κ. δ. Guicetus.

799. Ἄλγα θυμοβορεῖν] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei faustitas ominosā tristitiā corrumpereetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, Hesiodo auctore, quarto, decimo quarto, & vigesimo quarto, convivii ac comotationibus tristitiā & curas animo pellere. Miror hunc sensum fugisse Plutarchum & Græcos alios Interpretes. Clericus.

799 Ἄλγα θυμοβορεῖν] Ἀπὸ θυμοβορῆ, pro θυμοβορῆ. θυμοβορῆς pro θυμοβορῆ. αἰλούαδαι δὲ τὰς περὶ αἰλῶν ἄλγα θυμοβορῆ. περὶ αἰλῶν. περὶ αἰλῶν ἦμαρ] Subintellige ἡ περὶ αἰλῶν. περὶ αἰλῶν an religiosum? Hesych. περὶ αἰλῶν, περὶ αἰλῶν. Guicetus.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide Tzetzem. Guicetus.

804. Ὅρεον πινυμῆας] Τὴν ἱπορχίαν. Guicetus.

804. Ὅρεον πινυμῆας] Scripsimus in versione Horcum, ut hoc Numen ab Orco, hoc est, Plutone secerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem esse Eridis filium, quod de Horco hic habet Hesiodus. Alibi Deum iurijurandi præsidem diximus. Vide not. ad γ. 219. Clericus.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Decimo septimo. Vide γ. 794. Cum sic dividerent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, Hesiodi tempore, non fuisse nomen, Vide not. ad γ. 780. Clericus.

805. Μέσση

*Medius. hoc verò & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem asperis dentibus, multisque laboriosus
Cicurato, manum imponens. Teneto verò memoriā
Quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis
Doloribus conficere animum. valdè hic sacer est.
Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optima.
Quintos verò evitato: quia noxii sunt & graves.
In quinto enim aiunt Furias obambulare,
Horcum vindicantes: quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
Medius verò septimus Cereris sacrum munus
Diligenter inspiciens benè æquata in area
Ventilato: arboriamque sector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
Quarto verò incipito naves compingere tenues.*

805. Μίση δ' ἰδδμοίτη] Τῇ ἑμεῖς ἰδδμοίτη. *Guietus.*

806. Εὖ μὲν ὀπιπ[ύουτε] Diligenter observans τὴν 13. scilicet.
an aream? Εὐπεραχάλη] Id est, λεία. *Idem.*

806. Ὀπιπ[ύουτε] Vide de hac voce adnotata ad τ. 19. *Clericus.*

807. Βάλλου] Θίξ, σπινθάν, ventilare. *Guietus.*

808. Τὰ τ' ἀρῆμα νηυσὶ πύλον] Aptā, commoda navibus faciendis.
Idem.

809. Πήγνυξ δροαίης] Scribe, πήγνυξ δροαίης. suprā ἀρχαὶ ἀμνη-
στῆ. compingere tenues, non crassas. vulgò *biantes*. Homer. λαΐπον-
τες γλώσσοι δροαίῃσι, hoc est, λεπτοῖς tenuibus. *Idem.*

809. Αἰσπ[ύουτε] Meritò improbat *Guietus* verti hīc *biantes*, nam
biantes naves dicuntur quæ tempestate, aut illusione fractæ aquam
per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quòd tenues sint navium
parietes, cū ea sit frequens vocis δροαίη significatio. Fortè etiam
leves potuissēmus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur ἰσὺ δροαίη,
ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus*
de Insula Delo, Hymno in Delum τ. 191.

Εἴ τι διειδδμήν τις ἐν ὕδασι νῆος δροαίη,
Πλαζομένη πλαζεσσι.

*Est nota quadam in aqua Insula levis, errans per maria. Ad quem lo-
cum, consule virum doctissimum Ezech. Spanheimium. Clericus.*

Εἷας δ' ἡ μέσση ὀπιδείλα λώϊον ἡμᾶρ
 Πρωπίτη δ' εἷας παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Εἴθλη μὲν γάρ τ' ἡδὲ φυτῶν, ἡδὲ φρέσας,
 Ἄνεραι τ' ἡδὲ γυναικί· καὶ ἔπτε πάγκαλον ἡμᾶρ.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴουσι, τρῆσινάδα μίλων ἀείσω
 Ἀρξαοθαί τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα δῖνον
 Βροτὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ἀκυπόδεας.
 Νῆα πολυκλητὰ θῶλῳ εἰς οἶνοπα πόντον.
 Εἰρύμηναι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.
 Τετράδι δ' οἴγε πίθον. πᾶσι πάντων ἱερὸν ἡμᾶρ
 Μησῆ· παῦροι ὃ μετ' εἰκάδα μίλων ἀείσω,
 Ἡῶς γνομῆνῃς· ὀπιδείλα δ' ἐστὶ χερσίων.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ὀπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' αἶλαι μετὰ δαπνί, ἀκήροισι, ἔπ φέρουσι.
 Ἀλλ' οὐ δ' αἰθαλίῳ αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴουσι.

819

815

820

810. Εἷας δ' ἡ μέσση] Postea meminit ὀπιδείλας ἐνάδας, & τρῆσινάδας, unde liquet tres ἐνάδας aut enneadas in mense fuisse. *Clericus.*

810. Εἰπιδείλα λώϊον ἡμᾶρ] Εἰπιδείλας. μὲν τὴν μεσημέριαν, ἐπὶ δὲ δὴλῶς, ἐπὶ τῇ δὴλῳ. *Guicetus.*

812. Εἴθλη μὲν γάρ τ' ἡδὲ] An? ἢ δὲ. placet. *Idem.*

814. Τρῆσινάδα] Viceſimam septimam intelligo, Interpretes viceſimam nonam exponunt. *Idem.* Fallitur. Vide γ. 810.

815. Ἀρξαοθαί τε πίθου] Percer un tonneau. sup. lib. α ἔργ. ὀπιχθονίῳ δὲ πίθου καὶ λήγοντες ἀρξαοθαί. ἐπὶ ζυγὸν δῖνον. ordo ζυγὸν δῖνον ἐπὶ αὐχένα. *Idem.*

817. Εἰς οἶνοπα πόντον] Purpureum. *Idem.* Imò, nigrum.

818. Ἀληθῆα κικλήσκουσι] An? dicunt, enunciant. Interpres γινώσκουσι. si scribendum videtur. τῇ τρῆσινάδῃ. scilicet. Nam à superioribus pendet hic versus. *Idem.*

818. Ἀληθῆα] Hoc est, cui prorsus fidere queas, si vera sit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγκαλον, sed nec πάγκαλον dicebant, verum dubium & incertum; quo, nempe, suscepta interdum benè, interdum malè succederent. *Clericus.*

820. Μέσση] Subintellige πρῶτης. Μετ' εἰκάδα μίλων ἀείσω.] Τὴν πεντήκοντον μετ' εἰκάδα. hoc est, τὴν εἰκοστὴν πεντήκοντον. Aliter Interpretes. ἀείσω εἶναι ποτὶ τὴν εἰκάδα. *Guicetus.*

821. Ἡῶς γνομῆνῃς] Mane, ab aurora usque ad meridiem. *Idem.*

822. Μετὰ δαπνί] Intercidens, inter alias cadens, παρεμπύπτον. Sic Interpretes. An? μετὰ δαπνί, cassus, irritus, à sonitu qui notat inanitatem.

Notus autem medius pomeridianus melior dies.

Primus verò notus prorsus innoxius hominibus.

*Bonus siquidem est ad plantandum, & ad genexandum,
Tam viro quàm mulieri: nec unquam prorsus malus dies.*

Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum

Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum

Bobus & mulis & equis celeribus.

Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum

Deducivo. Sed pauci veracem dicunt.

Quarto verò aperi dolium. præ omnibus sacer dies est

Medius: pauci verò post vicefimum mensis optinum,

Aurorâ oriente. pomeridianus verò est deterior.

Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.

Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.

Sed alius alium laudat, pauci verò norunt.

nitatem. *μετὰ δὲ τοῖς, κενῶν*, vacuæ, cassæ, irritæ, nihil fati significantes. Metaphora à vasis vacuis, nucibus cassis & similibus, quæ sonitu vacuitatem produnt. placet. *ἀκήρει* verò sunt *ἀκηρεῖς, κῆρος ἐν ἔχυσιν*, nihil fati notantes. *Ἀκήρει* & *κήρει* non obnoxius. *Idem.*

824. *Ἀλλ' οὐδ' ἀπολλύειν αἰνῶν*] Videtur *Plutarchus*, in Commentario ad *Hesiodi Opera & Dies*, ex quo multa Græci Interpretes subinde Scholiis suis adspargunt, egisse de hac quæstione, utrum sint alii dies fausti, alii verò infauti. Certè in vita *Camilli*, memoratâ *Alienfi clade*, ita porro pergit: *οὗτοι δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴ τι χεῖν τίθειται πικρὰ, εἴ τι μὴ, Ἡρώκλειτος ἐπέπλεξεν Ἡσίοδον τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιῶν, τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμέρας ἀπάσης μίαν εἶναι, ἐτίραδι διηκέρηται*: de diebus nefastis habendina sinit quidam necno, & an rectè *Hesiodum*, qui alios bonos, alios statuit malos, quasi ignoret cuiusvis diei eandem esse naturam, reprehenderit *Heraclitus*, alio loco disputavimus. Postea recenset exempla dierum, quibus non semel clades accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis ullum certum confectarium duci posse, contraria profert, hisce verbis: *Ῥωμαῖοι δ' αὐτῆς ἡμέρας ἀπέπεσον μὲν ὑπὸ Κίμβρῳ τὸ μὲν Κηπίων ἀπείσαλον στρατόπεδον, ὑπερῶν δὲ Λουκίῳ στρατηγῶντι Ἀρμένιος καὶ Τιγρηνίῳ ἐνίκησαν. Ἀπ' αὐτῶν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπηῖος Μάγν' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἡμετέροις ἀπέθανον. καὶ ὅλως ἐπὶ πολλὰς ἐπ' ἀμφότερας ταῖς αὐταῖς χρησιμοποιῶντας ἀποδείξαι ἀδείδως*: Eodem die *Romani* prius, duce *Capione*, à *Cimbris* castris exuti sunt; postea verò ductu *Luculli* *Armenios* & *Tigranem* vicerunt. *Attalus* autem *Rex* & *Pompeius Magnus* natalitiis suis mortui sunt. Paucis ut dicam, multos possum ostendere qui in utraque

Ἄλλοτε μητρὴν πάλῃ ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.

Τάων διδάμνων τε καὶ ὀλβιῶν, ὅς τ' αὖτε πάντες

Εἰδὼς ἐργάζονται, ἀνείπῃ ἀθανάτοισιν,

Ὅρνιθας κείνων, ἢ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

T E A O Σ.

partem iisdem usi sunt temporum periodis. Hæc cum ita sint, credibile est Plutarchum probasse castigationem *Heracleti*, si modò sibi constiterit; adeoque iudicasse Poëtam non fuisse recensendum inter *paucos* qui *scirent* singulorum dierum fata, quibus se accenseri voluit, sed inter omnes omnino mortales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hîc habentur? *Clericus.*

827. Εργάζονται ἀνείπῃ ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil inconsultis & invitis Diis aggreditur. *Gruetius.*

Versu ult. ὑπερβασίας ἀλεείνων] Non sunt intelligendæ omnes *ὑπερβασίας*, sed ex demum, quæ committuntur contra auspicioꝝ disciplinam, ut verba proximè antecedentia suadent. *ὑπερβασίας* enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione posita transgredimur.

*Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatusque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.*

F I N I S.

transilimus. Hesychius: Ὑπέρβασις, ὕβρις, ἀδικία, κέρθ, μαρτυρία
(nempe, ψάδης, nisi sit hic mendum) ὑπερβασία, παράβασις ὅρων.
Ὑπερβασίς, ἀδικία, ὑπερβασία. Phocylides:

Ἀ γὰρ γαίτην ὄντι δάπνη, μαρτ' αὖ ὑπερβῆς.

Πάντων μέτροι ἄεσιν, ὑπερβασία δ' αἰσθαιναί.

*Ab agro vicino abstine, neque transilias (terminos) omnium optimus est
modus, transgressiones verò sunt noxia. Idem:*

Μέτρον μὲν φαμίην κ' πίνειν, μυθολογίην τε

Πάντων μέτρον ἄεσιν, ὑπερβασία δ' αἰσθαιναί.

*Cum modo edito, & bibito, & loquitor. Omnium optimus est modus,
transgressio verò vitanda. Qua in sententia, longè saluberrima, deli-
nimus, modum tandem hisce commentationibus nostris imponentes,
ut ad alia graviora redeamus. Clericus.*

Η Σ Ι Ο Δ Ο Τ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α .

Ex Eustathio.

Ο Τ' εἰς δ' ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
 Ὄν δ' ὅσι βροτοὶ εἰσιν αἰοῖδοι καὶ κιθαρίζαι
 Πάντες μὲν θρηνῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε
 Ἀρχόμυροι δ' Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

1. Λίνον] Eustathius hos versus habet ad Iliad. Σ. 570. pag. Edit. Rom. 116. ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, ῥῖν lin significare ejulatum, gemitum; quod nomen ei impositum est, ob luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus Hesiodus. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœnicicæ in Græcia vigeabant. Diodorus Siculus Bibliothecæ Lib. II. prodidit ex Dionysio Mytilologo, πρῶτον Ἀρίτῳ ἡνίοχῳ Λῖνον ῥυθμῶν καὶ μέλος ἔπ' δὲ Κάδμῳ κρητίσας ἐν Φοινίκῃς τὰ κρητίσματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταβῆναι διάλεκτον, καὶ τὰς ὁμογενείας ἐκείνῃ τῆσαι, καὶ τὰς χαρακτῆρας ἀστυπῶσαι, καὶ μὲν ἔν τῃ κρητίσματι Φοινίκῃ κληθῆναι, ἀφ' οὗ παρὰ τὰς ἑλλήνας ἐν Φοινίκῃ μετιχθῆναι ἀφ' οὗ δὲ τὰ Πελασγῶν πρῶτον χρησιμῶς τοῖς μεταπιδέσι χαρακτῆρος. Πελασγοὶ ὁμογενεὶς ὄντες. τὸ δὲ Λῖνον ἐπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ θαυμάσιον μαθητὴς εἶναι πολλοὺς, ἐπιφανέστες δὲ τρεῖς, Ἡρακλῆα, Θάμυρον καὶ Ὀρφέα. τῶν δὲ τὸ Ἡρακλῆα κηρύττειν μαυδένειν, ἀφ' οὗ τὴν ψυχῆς βραδυτῆτα μὴ δύνασθαι διξασθαι τὴν μέθισον ἔπειθ' ὑπὸ τῷ Λίνῳ πληγαῖς ἐπιμνηθέντι διορθῶναι, καὶ τῇ κειμένῃ τὸ διδασκαλὸν παρῆλθε δόξασθαι: Linum, apud Græcos, primum inventorem rhythmorum & melodia fuisse; præterea cum Cadmus attulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas translulisse in Græcam Linguam, & nomina singulis imposuisse & characteres formasse. Vulgò igitur litteras Phœnicias dici, quod ad Græcos à Phœnicibus translata sint; cum verò Pelasgi primi usi essent mutatis characteribus, Pelasgicas esse vocatas. Linum autem poeticâ & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustrissimos.

H E S I O D I

F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

URania peperit Linum amabilem filium,
 Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines,
 Omnes lugent in conviviiis & choris,
 Incipientesque Linum & desinentes vocant.

simos, Herculem, Thamyrim & Orpheum; ex hisce, Herculem, cum disceret canere cytharâ, ingeniique tarditate disciplinam non caperet, deinde à Lino plagis castigatum in iram erupisse, cytharâque percussum magistrum occidisse. Postea ex eodem narrat, Λῖνον τοῖς Πελασγικοῖς γεγραμμέναις συντάξαι μὲν τοὺς ἑωρτοῦ Διονύσου πράξεις καὶ τοὺς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολιπεῖν δὲ τοὺς ὑπομνήμασιν. Linum litteris Pelasgicis cum conscripsisset primi Dionysii res gestas, & alias mythologias, reliquisse eas in commentariis. Hæc paullo pluribus exscripsimus. non tantum ut liqueret nos non temere è Phœnicia Lingua deducere nomen Lini, sed etiam ut quæ de Lino feruntur hæc exstarent. Si hæc scivisset aut in animum revocasset Herodotus, minimè miratus fuisset Linum vocatam lugubrem cantilenam, apud Ægyptios aliisque vicinos populos. Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus, quia & quæ diximus firment & lucem Hesiodi loco foenerantur: Τῶν δὲ πολλὰ ἐπιχθονία ἐστὶ νόμιμα, καὶ δὴ καὶ ἄνωμα ἵκησι Λῖνῳ, ὅσους καὶ ἐν ταύτῃ οἰκιστοὶ αἰοῖδ' ἐστὶ καὶ ἐν Κόρῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μάλιστα ἴδιον οὐνοῦ ἐχθρὸν συμφύρεται δὲ αὐτοῖς εἶναι τὸ οἱ Ἕλληες Λῖνον ὀνομαζέοντες αἰοῦσθαι. ἀστὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα διειδυμένον μοι τὸ ἔπος Ἀἰγυπτίῳ ἰόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸ Λῖνον ὀνομαζέοντες ἴλασθαι τ' οὐτοῦμα: Quibus (Ægyptiis) cum alia sint egregia instituta, tum verò etiam est Linus, cancio in Phœnice & Cypro & aliis locis decantata; quæ varium quidem, pro singularum gentium differentia, nomen habet; sed quam convenit eandem esse quam Græci, Linum vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quæ sunt in Ægypto, tum etiam illud admirer unde Lini desumserit nomen. Nimirum, sic vocabatur

Ex Eodem.

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίων καρπὸν γένει, ἔδ' ἐκ ἀνθέων.
 Ἄλ' ὅππ' πρὸς πρὸς ἀνθέων δρομάεσκε πόδες αἶμα.

Ex Eodem.

— ἐνεκα Νύμφῳ

Εὐφροσύνη ἵλεον μίχθη ἐρετῇ φιλότῃ.

Ex Eodem.

Ἐν δὲ Τείῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κέρων.

Ex Eodem.

Καὶ γὰρ σφιν κεφαλῇφι κ' κρύβ' αἰνὸν ἔχουσιν.

Ἄλφ' ὅτ' ἡρόα πάντ' ἀνέχεσθαι. ἐν δὲ νύχτ' αἶμα

ἔτρεπον ἐκ κεφαλῶν. ψάλλοντο δὲ καλὰ κέρων.

Ex Eodem.

Ὅς περ Λιλαίηνθεν ὄρεσ' ἀνέβησαν ὕδατος.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπλετο ἐὺζανος Πολυκάστη

Νέστωρ ὁ πλοῦτατος κέρων Νηληϊάδαο

Περσέπαιον μυχθαῖσε δ' ἄρ' ἔχουσιν Ἀφροδίτῃ.

Ex eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷον ἄλυσεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερῆναι.

batur lugubris hymnus in Ægyptia Lingua, quemadmodum in Phœnicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud Græcos, in honorem antiquissimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud Ægyptios, ostendit in sequentibus Herodotus, quatenus in eo falli videatur, quod putet Linum, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter Maneros diceretur, cum sit nomen hymni in laudem Manerotia. Hymni, qui diceretur Linus, meminit etiam Eustathius loco laudato. Clericus.

5. Ἄλφ'] Est imitatio Homeri Iliad. γ. 227. ubi de equabus suis Æneas:

Ἄλφ' ὅτ' ἀνέβησαν ἀνθέων δρομάεσκε πόδες αἶμα.

Similes aut majores hyperbolas, de celeritate Camillæ, habet Virgilius Æneid. VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit Henr. Stephanus, in Dissert. de Criticis Veteribus. Clericus.

9. Τείῃ] Regis est prope Aulidem, de qua vide Stephanum, qui ad hunc Hesiodi versum respicit. Eum habet Eustathius ad Iliad. B, 496. pag. 264. Clericus.

II. Ἀλ-

Ex Eodem.

*Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
Sed in acutis aristis curstavit pedibus.*

Ex Eodem.

— propterea Nympham

Cum invenisset faventem, mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Boeotia nutrit vitellam.

Ex Eodem.

*Etenim eorum capitibus effudit frigus grave,
Vitiligo enim cutem omnem tenuit, capilli verò
Defluebant ex capitibus, & decalvabantur pulchra capita.*

Ex Eodem.

Quique ex Lilaea profundit pulchrè fluentem aquam.

Ex Eodem.

*Telemacho verò peperit benè cincta Polycasta,
Nestoris minima natus filia Nelida,
Persepolin, mista per auream Venerem.*

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gereno.

11. Α'λφθ.] Quod morbi genus sit docebit Celsus Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc Hesiodi collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an rectè exscripta sint. Nunquam otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. Clericus.

13. Ο'ς π' Αιδαίου] Eustathius hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad Iliad. B. 523. Clericus.

17. Νέστωρ] Hoc fragmentum in Heinfsianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex Stephano collecta. Hic verò adscripserat, ad oram codicis, ex Eustathio desumptum, doctissimus Gravins, quasi omisum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legeretur, modò ne repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud Stephanum in voce Gerenis, qui ex primo Catalogo hæc profert, & apud Eustathium pag. 231. Ed. Romanz. De hac historia vide Apollodorum Lib. I. Cap. IX. §. 9. Clericus.

Κτείνε ᾧ Νηληϊῶντα παλασίφρονας ἤεας ἰοθλᾶς
 Ἐνδεκα, δωδέκατ' ᾧ Γερήνι' ἵπποτα Νέστωρ
 ἔειν' ἔων ἐτύχησε παρ' ἵπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

20

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀργείοιο, τ' Ἑρμῶν ἀκάκητα
 Γείνατο, καὶ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἀνακτ'.

Ex Eodem.

Τίεις ἐξεγλῶντο Λυκάον' ἀντιθέοιο,
 Οὐ ποτε πικτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων ἔγησας λαῶν,
 Τὸς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς
 Δεκτὸς ἐν γαίης Ἀλέας πόρε Δωκαλίωνι.

25

21. Καὶ κέρη Ἀργείοιο] Antea legebatur Ἀργέος & πλὴν, quæ, ut
 rectè *Isiac. Casaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*, monstrosa est
 lectio, quippe quæ duos patres eidem filiz, duos maritos eidem uxori
 affingit. *Clericus*.

Ibid. Ἑρμῶν] Nomen hoc à Poëtis æquè tribuitur Mercurio ac
 Ἑρμῆς, ut animadvertit *Casaubonus*, qui protulit hunc versum *Moschi*:

Ὡς χέλιον Ἑρμῶν, κατὰ πλὴν ὡς αἰδὺς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui frustra
 emendare conatus erat locum *Hesiodi*. Idem.

Ibid. Ἀκαίκτης] Hoc est, Epithetum Mercurii. *Homerus* *Iliad.* II, 185.

παρελίσσας λαῶν
 Ἑρμείας ἀκαίκτης.

Concubuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cum *innoxium* vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum *Luciani*. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum *Hesiodi* locum hunc proferri, ex ejus *Catalogo*. Idem.

23. Τίεις] Hoc fragmentum habet *Strabo* Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, si hic ea res ageretur. *Clericus*.

25. Ἦτοι γὰρ Λοκρὸς Δελέγων] Hic locus exstat, apud eundem Geographum Lib. VII. p. 222. & pro Ἀλέας, ut edidit *Heinsius*, habet αἰλῆς.

Ibidem.

*Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus verò Gerenius eques Nestor,
Peregrinus evasit, apud Gerenios equitandi peritos.*

Ex Strabone.

*Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
Genuit & Thronia filia Beli Regis.*

Ex Eodem.

*Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.*

Ex Eodem.

*Certè enim Locrus Lelegon præerat, populis,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.*

αίλιος, quod suspectum mendii meritò habet *Is. Casaubonus*. At *Cland. Salmasius* aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad *Sophoclem* pag. 103. Ed. *Ultrajectinæ*: „De Locris, inquit, quòd Leleges olim dicti sint fidem facere possunt hi versus *Hesiodi*, qui exstant apud *Strabonem*, qui interpretatur: τῇ δ' ἐτυμολογίᾳ τὸ σὺλ-λεκτὺς γεγενῆσθαι πρὸς ἐν πύλαισι αἰνιττικαί μοι δοκεῖ: ipsa etymologia obscurè mihi indicare videtur fuisse quosdam olim collectitios. Sic λαοτὰς accepit, apud *Hesiodum*, ἀντὶ τῶν συλλεκτῶν ἢ συζαίων, pro collectitiis & mistis. Tales enim Leleges fuere, qui & erronee varia Græciæ tenere loca. Sed hic non est Poëtæ sensus. Αἰλίους, quasi λοζαῖδες & λεκτὺς dictos censet, qui ex electis & eximiis lapidibus, quos *Deucalion* jaciebat, nati sunt. Ita igitur legendum, in ultimo versu:

„Λεκτὺς ἐν γαίῃς λαὸς παρὲς Δευκαλίωνι.

„Et Αἰλίους λαὸς interpretatur λεκτὺς λαὸς, lectos populos. *Hesychius* & „Λεκτοί, αἰεττοί. Idem: Λοζαῖδες, οἱ ἐπίλεκτοι. Legi etiam posset

„Λεκτὺς ἐν γαίῃς λαὸς παρὲς Δευκαλίωνι.

„Quod & verius existimo. Λαὸς autem idem *Hesiodus* ἀπὸ τῶν λαίων, lapidibus, quos reformando generi humano post tergum jaciebat *Deucalion*, scribit appellatos. Ex præcipuis & egregiis formatos vult τὸς Αἰλίους, atque inde dictos. Hæc vir summus, eruditè & feliciter, ut innumera alia. Possimus ex Phœnicia Lingua ostendere originem nominis *Lelegum*, ita ut dicti sint à πλ *leahh*, quod *viride* sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges erronee seu *Nomades* erant, qui *viridia pascua* sectabantur. *Clericus*.

Ex Eodem.

Ω' κες δ' Ω' λενίην πέτρην ποταμοῖο παρ' ὄχθαις
Εὐρεῖ Πείροιο.

Ex Eodem.

Εξ ὧν ὕρμαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγόντο,
Καὶ γὰρ ἑπιδανῶν Σατύρων ἀμνησσομένων,
Κήρητες τε θεοὶ, Φιλοπαίγμονες, ὀρχηστῆρες.

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχῃ τῷ θυμῷ, ὅσους ἱερνεῖς ὀλύνθης
Οὗτ' ἔχῃ, μικρὸς περ ἰὼν, αἵ ποίς ἀνδρὶ θυμῷ.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀνδρῶν, ἅπερ μέτρα γε μέδην.
Εἰς δὲ πλείους δέ, ἢ ἐπελθέμεν οὐκ ἰδύμεο.
Ὡς φάτο, καὶ σφιν ἀνδρῶν ἐπὶ θυμῷ ἔδωκε μέτρα,
Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνῳ θανάσιον κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὡς παρὰ Πανοπίδα Γληκῶνατ' ἐρυμνῶ,
Καὶ τε δ' Ὀρχομήνῃ σιλιγμήος εἰσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλαυκῶνάων εἰς αἶαν ἀπὴναις οἰκῇ ἔχοντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας Λίβυάς τ' ἠδὲ Σκύθας ἰππημολγῆς.

28. Ω' κες δ' Ω' λενίην] Est apud Strabonem Lib. VIII. p. 236. Clericus.

30. Εξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud Strabonem Lib. X. p. 325: ubi multis agit de Curetibus. Clericus.

Ibid. Οὕρμαι νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam VII. 187. & 215. Idem.

31. Γὰρ ἑπιδανῶν Σατύρων ἀμνησσομένων] Nota sunt ex fabulis libidinosa facta Satyrorum Nymphis infidantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic respicit Hesiodus. Propterea, re melius expensâ, dictos putem Satyros à radice Phœnicia שחשאר, quæ, apud Arabes, significat molestum esse, malefaciendo lascivare. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. Clericus.

32. Κήρητες τε θεοὶ, Φιλοπαίγμονες, ὀρχηστῆρες] Ultimum Epithetum Curetum propemodum mihi persuadet dictos à Radice Phœnicia שחשאר, unde שחשאר chircher, quod est saltant. Nihil insignius in Curetibus,

Ex Eodem.

*Habitavit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.*

Ex Eodem.

*Ex quibus montanae Nymphae ortae sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum austerum
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.*

Ex Eodem.

*Admiratio animum meum tenet, qui tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.*

Responsio ex Eodem.

*Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura,
Unus verò superest, quem numerare nequisti.
Sic dixit, & iis verus numerus mensurae cognitus est.
Tum verò Calchantem somnus mortis texit.*

Ex Eodem.

*Qui ad Panopidem . . . & Gleconem munitam
Et qui per Orchomenum circumvolutus it, ut serpens.*

Ex Eodem.

Galactophagorum in terram, habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Aethiopas, Libyasque & Scythas, qui equas mulgent.

retibus, quàm Saltatio, ut docet *Strabo*, loco memorato. Vide etiam quae de iis congeffit vir illustris & de litteris amoenioribus benè meritis *Ezech. Spanhemius* in *Callimachum* ad Hymn. in Jovem v. 52. *Clericus*.

33. Θάυρον] *Strabo* Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quævisse dicitur à Mopso filio Mantûs, quæ Tirefiæ filia fuerat. *Clericus*.

35. Μύριος] Responsio est Mopsi. *Clericus*.

39. Ος παρὰ Πανοπίδα] Hoc fragmentum est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 292. ubi de Cephisso fluvio loquitur, quem hisce verbis describit. *Clericus*.

41. Γαλακτοφάγων] *Strabo* Lib. VII. p. 209. ait *Hesiodum*, cὺ τῇ καλυμμένη γῆς ἀεικόδῃ scripsisse Phineum ab Harpyis abductum fuisse in terram lacte viventium &c. hoc est, Getarum, quorum regionem &c gentem describit eo loco *Geographus*. *Clericus*.

42. Αἰθίοπας] Legitur apud *Strabonem* Lib. VII. p. 208. qui aliquot versus *Hesiodi* ex *Erato* bene exscripserat, sed quorum superest tantum

Ex Eodem.

Δωδώνῳ φηγόντε Πελασγῶν ἔδρανον ἦεν.

Apud Eundem, ἐκ τῆς Ἡοίας.

Ἡ οἷη διδύμους ἱερὰς ναίεσσι κελανῆς,
Δωπῶ ἐν πεδίῳ πολυβότρυθ' αἰντ' Ἀμύροιο,
Νήφασι Βαιβιάδ' ὅλμνης πόδα παρθέν' αἰδμής.

45

Ex Pausania.

Υἱὸς δ' ὁ Μόλυρον Ἀείσσαντο φίλον υἱόν
Κτεῖνας ἐν μεγάροις Διὸς ἐνεχ' ἥς αἰλόχοιο,
Οἶκον ἀποπερὸς Πύργ' Ἀργεὺς ἱπποβόταιο.
Ἰξεν δ' Ὀρχομήδων Μινυήιον· καὶ μιν ὄγ' Ἡρώς
Δίξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὥς ἔπεικές.

50

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὤπτεν κέρει κλειτῇ Ἰολαίῃ
Λειποφίλλῳ. ἦν δ' αἶθ' Ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίῃ.

tantum primus, isque corruptissimus. Pro Αἰωνίας πῆδ' legitur πῆδ' Ἀιωνίας δ'. *Heinsius* edidit Αἰωνίας, sed qui melius cum Aethiopibus conjungi possunt, quam Libyes? *Clericus*.

43. Δωδώνῳ] Est apud eundem Geographum Lib. VII. p. 226. ubi sermo est de Pelasgis. *Clericus*.

44. Ἡ οἷη διδύμους] Est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib. XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce Ἀμύροιο. *Cassubonus* legit Διδύμους, quod nomen est proprium montis, & pro αἰντ', αἰγῆ, hoc est, αἰγῆ prope; sed, ut rectè *Berkelius*, in *Stephanum*, αἰντ' potest esse pro αἰντ' à regione. Præterea *Strabo* habet Βαιβιάδης. Non dicit Geographus hos versus lectos in Ecæis, sed ex primis vœculis conjecisse videtur hoc *D. Heinsius*. Huc autem transferemus quod habet *Isaac. Cassubonus* ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Hesiodi* & alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cùm ergo laudasset Geographus Catalogum: „ Videri, inquit, poterat illud opus *Hesiodi* intelligi, quod Ἡοίῳ, vel Ἡοίας μεγάλας Græci Scriptores solent nuncupare. Sed ex Scholiaste *Apollonii* discimus diversa hæc esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. Φύλας Ἡοίῳδης ἐν πῆδ' μεγάλας Ἡοίας ἐπὶ Φεῖῳ πλὴν ὅδ' ἔκλυον οὐ δὲ τῆς γ. κατελόγηται &c. Certum est tamen Ecæas quoque *Hesiodi* aliud fuisse nihil, quàm mulierum præstantissimarum Catalogum. Nam hoc rectè à doctissimo viro *Joan. Aurato* est animadversum. Nos etiam postea observavimus, non *Hesiodum* tantum sed & *Sosicratem* Opus odem, ferè indice edidisse. *Athenæus* Lib. XIII. Εἰς τὴν ἡμῶν ἱστορίαν ἐξ ἧς κατελόγηται γυναικῶν πικρῶς, καὶ ἐπὶ τῆς Σωκράτους τῆς Παναθηναίων

„ εἰτα

Ex Eodem.

Dodondmque, & ad fagum Pelasgorum sedem iuit.

Apud Eundem ex Eoeis.

*Aut qualis gemina sacra incolens juga,**Dotio in campo, è regione racemosi Amyri,**Abhuit, aqua Boebeide, pedem virgo intacta.*

Ex Pausania.

*Hyettus verò Molyrum, Arisbantis carum filium,**Cum occidisset domi, propter concubitus ejus conjugis,**Domo relicta, fugit Argo equos pascente,**Venit verò Orchomenum Minyarum, eumque Heros**Excepit & opum partem largitus est, ut equum erat.*

Ex Eodem.

*Phylas compressit filiam clari Iolai**Lipophilen; erat autem formâ Deabus similis.*

„ εἰς οὓς ἢ τὸ γυναικῶν ἀντίλογον Νικανίτην ἢ Σαρπίδα. Ubi legen-
 „ dum censemus οὓς & de quodam Soficratis Opere accipiendum,
 „ cui, ad Hesiodi imitationem, titulum fecerat οἷον, quod & ipse
 „ sua exempla omnia, per vocem οἷον, inciperet, ut Hesiodus per
 „ ἢ οἷον. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Soficratis
 „ opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita
 „ incepisse conjectura est, meo judicio, admodum probabilis. Quam
 „ etiam confirmat, quod Timon quoque in Sillis, idem fecerat &c.
 „ Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cum expendere diligenti-
 „ tius, non duxi hic omittendum, si Scutum Herculis sit fragmentum
 „ Oæarum, in prima voce ἢ οἷον nihil esse mutandum. Sed vix intelli-
 „ go qui post longissimam digressionem, quâ clypeus Herculis, ejus-
 „ que ærtamen cum Cygno describuntur, posset Poëta sequens exem-
 „ plum ordiri iterum vocibus, ἢ οἷον. Clericus.

47. Ὑῆτος] Hoc fragmentum est apud Pausaniam, in Bœoticis
 p. 598. qui, cum dubitet an Eoeæ sit Poëma Hesiodi, sic hos versus
 prolaturus præfatur: Ὑῆτις δὲ ἐποικίσματα μεγάλα καὶ ὁ πᾶσι σπουδαῖς, αἱ
 μεγάλας Ἡοίας καλεῖται Ἐοεὶς: Hyetto mentionem fecit qui versus com-
 posuit, quos Græci vocant magnas Eoeas. De Hyetto vide plura apud
 Pausaniam. Clericus.

52. Φάλας] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in Bœoti-
 ticis, p. 605. Ubi sub nomine Hesiodi non laudat hoc opus. Inter-
 pres Pausaniæ Latinus Romælus Amasæus vocem Ἡοίας p. 599. verte-
 rat perabsurdè Orientalia monumenta, hic, non melius, magnas ma-
 tutinas. Clericus.

Ἡ δέ οἱ ἦν ἐν μεγάροισιν ἔπικτεν,
 Θηρώτ' ὦνδ' ἡκέλιω· φαέεσσι σελήνης.
 Θηρώ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγκυρίῃσι πεσῶσα
 Γένετο Χείρωνος κρατερὸν μὲν ἱπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊοὶ ἀμύμονος υἱέες ἦσαν,
 Νέστωρ τε Χρόμιος τε, Περικλύμενός τ' ἀγέροχος
 Ὀλβιος, ὃς πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρεσίθεσσι φαίνεσκεν
 Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέεσκετο (θαῦμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ. ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φύλα
 Ἄλλοτε δεινὸς ὄφεις ἢ ἀμείλιχος. εἶχε δ' ὅμως
 Παντοῖ, ὅς κ' ὀνομασθῇ, τὰ μιν ἢ ἔπειτα δόλωσε
 Βελλὴ Ἀθηναίης.

Ex Eodem.

Θεοσάμηνος γένετο Κλεοδαίμης κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Εὐθ' οἷγ' Ἀχέοδω * Αἰνῆϊω ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ἦν Φαειμβρότης ἡελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλῆσιν διπυτέοντα ποταμοῖο.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γυναιολογίᾳ.

Ἐπῳες δ' ἐγένοντο θεμιστόλοιο βασιλῆες,
 Δωρὸς τε Ξυθὸς τε ἢ Αἰὼλός ἱπποχάρμης.
 Αἰολίδαι δ' ἐγένοντο θεμιστόλοιο βασιλῆες
 Κρηθῶς ἢ Αἰθάρης ἢ Σίουφός αἰολομήτης,
 Σαλμωνῶς ἢ Ἀδινός, ἢ ὑπέρθυμος ὦν κηλῖ.

58. Δώδεκα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

67. Θεοσάμηνος] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεοδαίμης in Ed. Stephani. Clericus.

68. Εὐθ'] Ad v. 897. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

70. Αὐτὸς] Ad v. 757. lib. I. Argonauticorum. Clericus.

71. Ἐπῳες] Tres posteriores versus invenio in Scholiaste Pinda-

*Illā verò ei filium domi peperit.
Theronēque pulcrā similem radiis Luna.
Thero verò cū incidisset in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironē equorum domitorem.*

Ex Scholiaste Apollonii.

*Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus,
Nestor, Chromiūque & Perichlymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila, aliquando verò erat, (mirabile visu!)
Formica, aliquando apium splendida examina,
Aliquando terribilis serpens, & ferus. Habebātque dona
Omnis generis, que dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ consilio.*

Ex Eodem.

Theſſamēnus sobolem Cleædemi illustris.

Ex Eodem.

Reſtēque illi vovebant Æneio supremo.

Ex Eodem.

Æetes verò filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluvii à Jove delapſi.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,
in Heroum genealogia.

*Graci fuerunt jus dicentes Reges
Doriſque, Xuthiſque & Æolus gaudens equis,
Æolidaeque fuerunt jus dicentes Reges,
Cretheus & Athamas & Sisyphus versutus,
Salmonēus injustus atque animi præter modum elati.*

ri ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophronis Scholiasten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum sit, ut edidi, γ. 2. Δῶρ, & non Χῦρ, ut erat in Heinſianis Editionibus. Crediderim etiam legendum Ἐἰλω, hoc est, ἱεῖ. Notum enim est hos fuisse Hellenis filios. Vide Apollodori Biblioth. Lib. I. Cap. VII. §. 2. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἀγγελῷ ἤλθε κέραξ ἱερῆς Διὸς δαυτὸς
 Πυθῶ ἐς ἠγαθέω, καὶ ἔφρασεν ἐργ' αἰδέηλα
 Φοῖβω ἀκερσικέμη, ὅτε Γαυὸς γῆμε Κόρωνιν
 Εἰλαπίδης Φλεγύαο Διογνήτιο θυγάτρεα.

Ex Eodem.

Τὼ δ' Ἀμαρυγκίδης Ἰππότερος ὄζ' Ἀρεῇ.
 Φυκτέ' ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπειῶν ὄρχαμ' ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἦδε δέ οἱ καὶ θυμὸν δρίση φαίνεται βελή,
 Αὐτὸν μὲν χέει. κρύψαι δ' ἀδόκητον * μάχαιρ' ἐν πε
 Καλῶ, ἣν οἱ ἐτόξε Πεικλυτὸς ἀμφιγυῖς.
 Ὡς τὼ μασδύωνοι καὶ Πήλιον αἰπὺ
 Αἴψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκόοισι δαμείη.

Ex Eodem.

Ἄϊων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσωνα πυμνία λαῶν,
 Οὐ Χείρων θρέψεν ἐν Πηλῷ ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὐ νύ τι ἔκαται μετακλᾷ * αἰετμέτησι.

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτ' ἐγὼ καὶ Ὀμηρ' αἰοῖδοι
 Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοισι ῥάψαντες αἰοιδῶ
 Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ἡοίαν.

Ἦ οἴη Φθίη Χαρίτων ἀπὸ καλῶ ἔχουσα
 Πλωεῖσ' παρ' ὕδαρ καλὴ ναίεσκε Κυρῶν.

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἦ οἴη Γέη πυκινόφρων Μυκιονίκη,
 Ἦ τέκεν Εὐφημον Γαιήοχ' ἐννοσιγαίῳ,
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦς Ἀφροδίτης.

Ex Eodem.

Ἦ δ' Ὀπικυρταμένη τέκεν Αἰακὸν ἱπποχάρμῳ.

76. Τῇ μὲν] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. Clericus.

89. Εὐ νύ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐκ Χείρων καὶ ὑποθηκῶν, quas Ἡσίοδος ἀντιπάλει. Clericus.

93. Ἦ οἴη Φθίη] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

*Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
Phœbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.*

Ex Eodem.

*Hanc verò Amaryncides Hippostratus, bellicosus.
Phyeteus inclytus filius, Epeorum dux virorum.*

Ex Eodem.

*Hoc animo ejus optimum visum est consilium
Ipsum quidem retinere, occultare verò inexpectatum & gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quarens solus, per altum Pelium,
Rursus à Centauris montanis domaretur.*

Ex Eodem.

*Æson, qui genuit filium Jasonem pastorem populorum,
Quem Chiron nutrit, in Pelio sylvofo.*

Ex eodem, in Monitis.

*Rectè hac singula quarit * immortalibus.*

Ex Eodem.

*In Delo primus ego & Homerus Poëta
Canebamus, novis hymnis suentes cantionem, (Latona.
Phœbum Apollinem, qui habet aureum ensẽ, & quem peperit*

Ex Eodem, in Ecœis.

*Aut qualis Phthia, habens formam à Gratiis,
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.*

Ex eodem, in iisdem.

*Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,
Mista concubitu aurea Veneris.*

Ex Eodem.

Hac gravida facta peperit Æacum gaudentem equis,

95. Η' αἷν γ' εἶν] Ad IV. Pythincorum. Clericus.

98. Η' δ' ἀποκρυπταμένη] Legitur apud Scholiasten Lycophronis
p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. Clericus.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤβης πολυηρότε' ἵκετο μέτρον,
 Μένϋ' εἰὼν ἤγαλλε, πετὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ὅσοι ἐσσι μύρμηκες ἐπηρότε' ἐνδοθι νῆσσι,
 Τὲς ἄνδρες πόησε, βαθυζώνες τε γυναῖκας,
 Οἳ δὴ τοι, πρῶτον ζῶξαν νέας ἀμφιελίσσας,
 Πρῶτοι δ' ἰσία θέντο νεὸς κυανοπέωροιο.

100

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔστ' τις Εἰδοπὴ πολυλήϊ' ἢ δ' αἰλείμων,
 Ἀφνειή μύλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν,
 Ἐν δ' ἄνδρες ναῖσαι πολύρριμες, πολυβῆ',
 Πολλοί, ἀπειρέσιαι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐξαπῇ πεπόλισται.
 Τίω δ' ἦ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὅν' χρησιέμεον εἶναι
 Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐνὶ πυθμῷ Φηγῶ.
 Ἐνθεν Πηχθόνιοις μαντεύματα πάντα φέρον.
 Ὅς δ' ἠ' κέθι μολῶν θεὸν ἀμβροτον ἐξερεῖν
 Δωροφύερον ἔλθῃσι σιῶ' οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

105

110

Ex Eodem.

Ἦ' τέκεθ' Ἐρμιόνη δαρυκλυτῷ Μενελάῳ,
 Ὁ πλοῦτατον δ' ἔτεκεν Νηόστρατον ὅζον Ἀρηῶ.

115

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχῳ.

Ex Aeschyli Scholiaste.

Ἦ' δ' ὑποκυσαμένη κακίζαν Στρατονίῃ
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλτατον υἱόν.
 Τῷ δ' ἤεις τ' ἐγγόντο Διτῶν τε Κλυπός τε,
 Τοξόος τ' ἀντήθε', ἢ δ' Ἰφίτ' ὅζ' Ἀρηῶ.
 Τὲς δ' ἡμέθ' ὀπλοτάτῳ τέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν
 Ἀντιόχη κρείσσει, παλαιὸν γὰρ Ἀύβολίδας.

120

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δούτῳ Μελαμπαδίας.

—— τῷδε Μάρης θοὸς αὐγελῶ ἦλθε δ' οἶκον.

Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἀνακτι.

125

105. Ἐστ' τις Εἰδοπὴ] Vide Scholiasten Sophoclis ad Trachinias
 R. 372. Ed. Stephanicæ. Clericus.

*Sed postquam iuventutis amabilis attigit mensuram,
Solutus cum esset, dolebat; pater verò hominum & Deorum
Quotquot erant formicae, intra amabilem Insulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primum instruxerunt naves utrimque remis actas,
Et primi vela posuerunt navis nigram proram habentis.*

Ex Scholiaste Sophoclis.

*Est quaedam Ellopia dives segetum & pascuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitantesque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.
Illic quaedam Dodona, in extremo tractu, condita est.
Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse.
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terrestribus vaticinia quolibet feruntur.
Qui illuc profectus, Deum immortalem interrogavit
Dona ferens, venerit cum bonis arvis.*

Ex Eodem.

*Quae peperit Hermionen hastam inclyo Menelao,
Minimum natu peperit Nicostratum Martium.*

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Heniochen.

Ex Æschyli Scholiaste.

*Gravida verò facta pulchrè cincta Stratonice
Eurytum domi peperit carissimum filium.
Cujus filii fuerunt Deion & Clytius,
Sagittarius similis Diis & Iphitus bellicosus,
Post hosce verò minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priscum genus Aubolida.*

Ex Athenæo, è secundo Melampodiz.

*—— Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.*

124. Τῶ δὲ Μάρκῃ] Priora duo fragmenta ex Athenæo leguntur
Lib. XI. p. 498. Clericus.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βιᾶ αἶνυτο χερσίν,
 Ἰφικλῶ δ' ἔπει νῶτ' ἐπεμαίετο τῷ δὲ ἐπὶ πόθεν
 Σκύπφον ἔχων ἐτέρη, ἐτέρη δ' σκῆπτρον αἰείρας
 Ἔστηκεν Φύλακος, ἣ ἐν δμῶεσσιν ἔειπε.

Apud eundem. ἐκ τῆς Ἡοίῳ.

Οἷα Διόνυσος δῶκε ἀνδράσι χάριμα ἣ ἐχθῶ.
 Ὅσις ἄδλω πίνῃ, οἷνῳ δέ οἱ ἔπλετο μάργῳ.
 Σὺν δ' ἡ πόδας χεῖρας τε δέξῃ, γλῶσσάν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφροσύσι· φιλεῖ δέ ἐμαλθακὸς ὕπνῳ.

Ex Eodem.

Τὰς δ' βροτοὶ καλέουσι Πελεΐαδας.

Ex Eodem.

Εὐρυζύης δ' ἐπ' κῆρῳ Ἀθηναίων ἱερέων.

Ex Eodem.

—— καὶ εἰ σινέσκετο καρπὸν,

Ex Eodem.

Ἡδὺ γὰρ ἔσ' ἐν δαιτὶ ἣ εἰλαπίνῃ πεθαλήν
 Τέρπεσθαι μύθοισιν, ἐπὶ δαίτης καρτέων.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνῃς δὲ πέτρῳ.

—— νήσω ἐν Ἀβαντίδι δῆ,

Τὼ περὶν Ἀβαντίδα κύκλωσκον θεοὶ αἰὲν ἰόντες,
 Τὼ τότε ἐπ' ἀνύμον Εὐβοίαν βοὸς ἀνόμασι Ζεὺς.

Ex Suida.

Ἀλλήλῳ μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπῳ Διακίδῃσι,
 Νῦν δ' Ἀμυθαιονίδαις, πλεῖστον δέ περ Ἀτρεΐδῃσι.

Ex Suida & Polybio.

Διακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἥντε δαιτί.

Ex Plutarcho.

—— αἷτ' ἄλσεα καλὰ νέμον,

Καὶ πιζαῖς ποταμῶν, ἣ πείσεα πινέοντα.

130. Οἷα Διόνυσος] Est apud eundem Lib. X. p. 428. ubi multa in eandem sententiam. Clericus.

137. Ἡδὺ] Profertur ex Melampodia Hesiodi, Athenaei Lib. II. p. 40. Clericus.

139. Νήσω ἐν Ἀβαντίδι] Stephanus habet in voce Abantis, ubi Ab. Berkelius.

Ex Eodem.

*Et tunc vates vinculum arcûs sustulit manibus,
Iphiclus verò ad humeros instabat ei, à tergo,
Scyphum tenens alterâ manu, alterâ verò sceptrum tollens
Stabat Phylacrus & inter famulos dixit,*

Apud Eundem, in Ecœis.

*Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam
Quisquis copiosè bibit, vinum verò est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguâque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.*

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleïadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

—— *nec ladebat fructum.*

Ex Eodem.

*Dulce enim est, in convivio & in epulo florente,
Recreari sermonibus, postquàm convivio saturati sunt.*

Apud Stephanum, è II. Æginæ.

—— *in divina Insula Abantide,*

*Quam priùs Abantidem vocabant Dii aeterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.*

Ex Suïda.

*Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam verò Amythaonidis, & divitias largitus est Atridi.*

Ex Suïda & Polybio.

Æacidas bello gaudentes, ut convivio.

Ex Plutarcho.

—— *quæ nemora amœna habent*

Et fontes fluviorum, & pascua herbida.

Berkelius ostendit legendum non εὐβοίαν sed εὐβοίαν διὰ τὴν. De nominibus Eubœæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit Sam. Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ ostendere queant quanti usûs sit ea Lingua, ad Græciæ origines illustrandas. Clericus,

Ex Eodem.

Ἐννέα τοὶ ζῳὶ γῆρας λακέρυζα κερῶν
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἑλαφὸν δὲ πεπτακόρων.
 Τρεῖς δ' ἐλάφας ὁ κέρει μερόσκεν· αὐτὰρ ὁ Φοῖβος
 Ἐννέα τὸς κέρει· δέκα δ' ἡμεῖς τὸς Φοῖνικας
 Νύμφαι ἑὺπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγυόχοιο.

150

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρος Πανοπητὶδ' Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μαίνης δ' ὕδεις ἐστὶν Ὀπχυθενίων ἀνθρώπων,
 ὅς τις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγυόχοιο,

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλὸς καὶ κείρανός ἐστι
 Ἀθανάτων· σοὶ δ' ὕψι ἐρήγισαι κερὶτ' ἄλλ'.

155

Ex Eodem.

Μισάνων, αἷτ' ἄνδρα πολυφροσδέοντα πηθεῖσι,
 Θέσκαλον, ἀνδρὲν γα.

Ex Eodem.

Ἡδὺν γὰρ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐδλῶν τέκμαρ ἐναργές.

160

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζῶ πάτερ εἴθέ μοι * ἥσσω μὲν αἰῶνα βίαιο
 Ὀφειλές δ' εἶναι, καὶ αἴσια μήδεα ἰδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δ' αἶψα ἐμὲ τυτθὸν ἔποςαι,
 ὅς με μακρόν γε ἔθηκες ἔχειν αἰῶνα βίαιο
 Ἐπὶ μὲν ἔτι ζῶειν * γῆρας μερόπων ἀνθρώπων.

165

Ex Eodem.

Τρεῖς μάλαρ Αἰακίδη, καὶ πετράκεις ὄλβιε Πηλεΐ,
 ὅς τοις δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχ' εἰσυναβαίνεις.

147. Ἐννέα τοὶ] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 415.
 T. 2. exstant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpreta-
 tionem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, transla-
 tionem horum versuum, quæ exstat Eidyllio X. Ansonii, ad quem
 & Eliam Vinetum consule. Clericus.

152. Δεινὸς γάρ] In Vita Thesei p. 8. ubi, auctore Heraclæ Megaren-
 si.

Ex Eodem.

Novem vivit atates garrula cornix (cornices,
Hominum qui juventute florent, cervus verò aequat quatuor
Tres verò cervos aequans corvus senex fit. Deinde Phœnix
Novem corvos aequat, nos verò decem Phœnices
Nymphæ cincinnatæ filii Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeidis Æglæ,

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certavit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quæ mortalibus constituerunt
Immortales, malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses & bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus. Nunc verò me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere atates variè loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

fi, dicitur Pisistratus hunc versum ex Hesiodi operibus sustulisse. *Clericus.*

153. Μάρτυς] Exstat Stromate V. p. 610. & sequens fragmentum.
 Ibid. p. 603. *Clericus:*

161. Ζῶ πᾶσι] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. *Clericus.*

Ex Eodem.

Οἷον μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεπ' αἰνῆρ,
Τὼς δέκα δ' ἐμπύπλησι γυνὴ τέρεπται νόημα.

Ex Eustratio.

Ἄργ' ἀνδρὸν ἐὼν Δαναὸς πῆσεν ἔνυδρον.

170

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώσεται, ἀπ' Οὐλύμπου ἢ βαλὼν φοιλόεντι κεραυνῷ
ἔκτανε Ληϊοῖδ' ἄνθρωπον, φίλον σὺν θυμὸν ὀρίων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἡμερόεσσα ἢ Εὐδώρα τανύπεπλος,
Ἄς Ἰάδας καλέεσιν ὑπὲρ χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων.

175

Ex Etymologico.

Ὅτι καὶ χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέλα πάντ' ἔθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχιάλον ἢ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς καὶ πάλιν ῥέζησι νόμ' ἢ ἀρχαῖ' ἄρισ'.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δ' εἶσι' κισσυβία.

180

Idem ad Id. XI.

Νήπι' ὅς τ' ἐπιμα λιπαρὸν ἀνέπιμα δινάει.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— καὶ πατρὶ κτίλον ἐμμελῆαι.

Ex Theone.

Καὶ τε διερχόμεν' ἡπειρομέδ' ἐς δ' ὁρίων ἄς.

171. Πατὴρ] In Legatione pro Christianis, paullo ante finem. Clericus.

174 Φαισύλη] Ad Tm. 15. φαινομένη. Morelianæ Edit. ubi de Hydibus. Clericus.

177 Ὅτι] In voce αἰδέλα, seu col. 21. ubi postquam dixit Etymologici Auctor αἰδέλα significare αἰόεσσαν, quamvis apud Nicandrum contrario significatu legatur, pro semper conspicuo, docet hunc

Ex Eodem.

*Quali sorte delectatur vir decem sortium,
Tales decem implet mulier delectans sapientiâ.*

Ex Eustratio.

Argos, quod erat sine aqua, aquosum reddidit Danaus.

Ex Athenagora.

—— pater hominûmque & Deorum
*Ivatus est, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine
Occidit Letoidem, suam iram excitans.*

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

*Phasyla & Coronis & benè cincta Cleea
Phaeoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.*

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

hunc versum profudisse Hesiodum de Autolyco furum nobilissimo, qui furabatur equos, faciebátque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconspicuos reddidisse dicitur, quos occultabat furto sublatos. Clericus.

178. Βούλον] In voce Βούλον, seu col. 216. Clericus.

183. Καί τι ἀνεγέρθη] Ad Tm. 6. φανερῶς. Clericus.

Ὅτι τὸ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπιπόνῳ τάττει καὶ δυστυχῆς ἱκανὸς
 Ἡσίοδος παρασηΐσῃ ἐν ταῖς μεγάλαις ἡτοαῖς, ἐν αἷς τὴν Ἀλκ-
 μήνῳ ποιῶν (l. ποιῇ) πρὸς τὴν Ἡρακλέα λέγουσαν·

Ὡς τέκνον ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον καὶ ἄριστον
 Ζεὺς ἐτέκνωσε πατὴρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἄριστον.

185

Τ Ε Λ Ο Σ.

185. Ὡς τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Inter-
 prete, (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) &
 quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quarant harum
 rerum

Aspasius in III. Ethic. Aristotelis.

Πομπὴς poni pro laborioso & infelice ostendere potest
Hesiodus, in magnis Ecceis, in quibus Alcmenam indu-
cit dicentem Herculi:

O fili, sanè te laboriosissimum & optimum

Jupiter genuit pater. Et iterum:

Parcæ te, ô fili, & laboriosissimum & optimum.

F I N I S

rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia
suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negli-
gentiæ eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

CATA

CATALOGUS LIBRORUM

HESIODI,

Quorum plerique omnes interierunt.

Ἔργα καὶ ἡμέραι.

Ἀσπίς.

Θεογονία.

ἘπικήδειⓈ εἰς Βάτραχον ἢ ἐρώμενον αὐτῷ.

Ἀστρονομία μεγάλη, ἡ αἰσελική βίβλⓈ.

Ἡοῖαι μεγάλαι, ἡ γυναικῶν κατάλογⓈ.

ΚατάλογⓈ

ΑἰγίμιⓈ.

Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων.

ἘπιθαλάμιⓈ Πηλέως καὶ ΘέτιδⓈ.

Ἵποθήκαι ΧείρωνⓈ.

Γενεαλογία ἡρώικῃ, ἡ Ἡρωογονία.

Γῆς ποίσιδⓈ.

{ Ἐπιμανηκῆ.

{ Ἐξήγησις ὅπῃ τέρεσσιν } ex opinione quorundam Pausanias.

Θεοὶ λόγοι } distinguuntur à Θεογονίᾳ Hesiodi ejusdem Θεοὶ λόγοι
à Maximo Tyrio.

Quidam librum Hesiodi DE HERBIS ex Plinio addunt.

TOMI PRIMI FINIS.

Α01

1467492